

DEMONUL

SCRISULUI

DUNVA

Lia Vernescu

Runa

și

demonul scrisului

- reeditare a romanului *Runa* apărut în 2016 la Tracus Arte -

*„Un artista es una criatura impulsada por
el ruido de sus demonios.”*

*„Who is he who will affirm
that there must be a web of flesh and bone
to hold the shape of love?”*

– William Faulkner –

Cuprins

mismagie	6
glissando enervant	10
ÎNTRE	12
tristele, frumoasele, bestiile	17
la canal!	23
Parlevu!	27
ninsoarea	31
doi bărbați	32
„dancing dragon, flowering tea”	35
mașina	38
„Silfidele”	41
Strada Sapienței	43
Ilinca	44
prima cafea din viața mea. Eram îndrăgostită	46
o altfel de victimă	49
„seara aia de la Histria”	52
vacanța	55
harunalrașid	58
pustiul Dobrogei	64
cătunul	67
Nana Eufemia?!	69

Esan Altai, tătarul	73
Caravanseraiul srl	76
ÎNTRE	81
prințesa asta putrezită!	83
Capătul Pământului	88
Flavius	91
Antisa	95
„a romance of many dimensions”	97
Ah, Tristan	103
Ștefan	106
ÎNTRE	117
ladran	119
zdrăngănit de vase abandonate	123
rigori și derapaje	127
Dinu	132
„dezvrăjirea”	137
înapoi la Capătul Pământului	143
Matia	147
furtună	151
nea Toma	154
pentru un teanc de foi	155
vântul, cuvântul	156

mismagie

Un sunet pulsatil marcând, aveam să-mi dau vag seama, bătaile unei inimi. Ecranul negru al pleoapelor rulat lent în sus, ca o jaluze. Încep să văd. O fereastră nefamiliară peste un cer gri, urât. Un tavan cu un neon. Ce-i asta?! Clipesc, însă imaginea nu se schimbă. Ca la comandă, deasupra apar o mulțime de capete aplecate spre mine. Fețe șocat-fericite. Aud familiarul „tulai, Doamne!” al bunicii, însoțit de bătaia de palme aferentă.

Dau să mă ridic din patul străin, însă nu pot. Am mâinile întinse lateral și din ele ies fire. Fire ies și din trupul meu. Sunt toate conectate la diverse aparate. Arăt ca un boiler. Sunt într-un spital. Încep să țip, dar nu aud țipătul. Toate capetele dispar înlocuite de unul singur. O asistentă. Un ac în plus în venele mele. Întuneric.

Doi doctori. Unul din ei îmi e vag cunoscut. Se așază pe marginea patului. „Ovidiu Florescu, chirurg neurolog” citesc pe ecuson. Dacă încă pot citi, e bine. Creierul. Creierul *meu*. Deschid gura să rostesc ceva, dar nu iese nici un cuvânt. ‘Nu acum, mai târziu,’ zice doctorul. ‘Ești bine, te faci bine. În două săptămâni ești acasă.’ Iar dau să deschid gura să întreb ceva, însă el îmi răspunde dinainte: ‘August. August două mii. Ești aici de la sfârșitul lui iunie.’

Fusese o tornadă – avea să-mi povestească Gelu mai târziu – iscată din senin. Sus pe faleză, în ziua plecării de la mare. O tornadă cum n-au mai pomenit la Capătul Pământului, dar numai acolo, sus pe faleză, unde eram eu. Văzuseră cu toții tornada de pe plajă și alergaseră imediat. Vârtejul mă ridicase în aer, mă răsucise, mă aruncase, mă izbise. S-au temut că mă sorbise în mare. Nu. Mă găsiseră în grota surpată. Timp de câteva săptămâni am fost între.

‘Între?!’

‘Între, da, ai fost *între*. Acum ai trecut dincoace.’

Între viață și moarte, zic ei. Altundeva, zic eu. Am fost în vârful unui munte de nisip, pe un pat de nisip, deasupra a tot, și din nisipul ăla am scos, la întâmplare, obiecte clare și bine definite: întâmplările fără noimă ale măruntei mele vieți. Și am fost într-o voce – pe care încă o mai aud „... *Cu o parte din mine stau cocoțat pe ruină și mă uit în larg plictisit...*”. Nu e vocea cu care citesc de obicei – dar care e vocea cu care citesc de obicei? Nu știu. Dar vocea cu care scriu? Nu știu. Și nu e nici vocea mea. Însă e o voce pe care o știu. E o voce în care am trăit, concentrat, iubiri și vieți, povești suprapuse și ramificate insuportabil, variante de Rune halucinant multiplicat ca un miriapod cu picioare lungindu-se înfinit, un păianjen delirând. De fapt, e o voce care m-a trăit. În toate felurile posibile. Cândva, într-o noapte de vară plutind într-o iarnă cosmică, în limuzina borgesiană îngropată în zăpadă în Intrarea Silfidelor: mașina lui Alexandru... Ai mei, însă, zic că am fost *între*...

Ai mei. A trebuit să reînvăț cine sunt ei, cine sunt eu. Gelu e tatăl meu și e arheolog medievist, Danai e mama mea, fusese balerină și murise când eu aveam doi ani, Ilinca e vecina noastră de pe Sapienței și prietena mea, Ieronim e prietenul cel mai bun al lui Gelu și e jurnalist, Ștefan e nepotul de soră pe care Iero îl adoptase și e fizician care se visează călugăr, bunica e bunica (numai pe ea mi-am amintit-o fără ezitare), Matia e prietenul meu vechi din satul copilăriei, Antisa, face filme și e mereu îndrăgostit. Ceilalți sunt prieteni, cunoscuți, cunoștințe. Ei toți stătuseră cu mine în spital pe rând, îmi vorbiseră, îmi povestiseră, îmi citiseră – fiecare din ce a crezut de cuviință, de la Eminescu și Platon, la teorii din fizică, Baudelaire, Borges, Călianu, ba chiar îmi citiseră și textul ăla mai vechi al meu, de îi luase cu fiori, *Vortex, Vântul, Cuvântul*, părea premonitoriu. Îmi puseseră muzică, Bach la greu, Cohen, Count Basie, tot ce știau că-mi place, ba îmi puseseră și sunetul care-mi plăcea mie cel mai mult din tot universul: marea. Flavius venise cu, firește, flautul, și-mi cântase *Syrinx*-ul lui Debussy. Ovidiu îmi adusese, din partea Iuliei, singura înregistrare

care există cu mama mea dansând în *Les Sylphides*, o proiectaseră seara, pe peretele salonului, iar Dinu, din partea Eufemiei, cingătoarea din costumul ei macedonean și o carte misterioasă în coperti de piele cu o rozetă în mijloc de pietre albastre și verzi – cartea lui Esan, tătarul șaman din pustiul Dobrogei. Nu, nu Ovidiu mă operase, el doar asistase. Îmi pusese și filmul lui Iadran cu prințesa și pergamentul. Ilinca adusese arome, prăjituri, mâncărurile noastre preferate, și făcea mereu cafea la nisip acolo, sub nasul meu, spre stupefacția asistentelor. Îmi promitea că o să înceapă imediat procesul de retrocedare a apartamentului ei. Părintele Vladimir se ruga pentru mine, ca ei toți, de altfel. Ștefan se târguia cu Dumnezeu, promitea că se călugărește dacă mă face bine. Bunica stătuse cu mine tot timpul, calmă. Avea încredere totală că o să-mi revin. Mă spălase, mă schimbase, mă pieptănase, îmi făcuse masaj, îmi cântase și descântase, mă îngrijise ca atunci când eram mică. Până și Maite venise să mă vadă. Și recitase lent și cu grație, din vârful buzelor, toate înjurăturile franțuzești pe care le știa și care pe vremuri mă fermecau ca niște poeme...

Numai că eu nu-mi aminteam mai nimic din tot ce-mi povestea Gelu... Nimic din tot ce se întâmplase în vară, nimic din tot ce mă adusese în patul ăla de spital. Drumul prin Dobrogea? Nunta de pe plajă? Furtuna? Nimic.

Când am reînceput să vorbesc coerent, repetam din când în când niște versuri, like a *ventriloquist dummy*. Erau într-un fel de limbă greacă, fapt care-i lăsa pe toți perplecși, bunica exclamând îngrozită, ‘O uitat limba română! Vorbește cu străbunică-su ăl grec!’. Ștefan notase ce spuneam și alergase la Catedra de Greacă de la facultate dar nimeni nu recunoștea poemul sau poetul. Îi dăduseră însă traducerea aproximativă în română. Abia peste câțiva ani aveam să dau de versurile astea într-un album despre Constantinopol primit în dar de la un prieten grec. Albumul era în engleză, iar versurile erau așa:

the spider's web
we have as our foundation
the snow at sea
the frosty saturation

– *Mismagia, 1818* –

Am crezut că *mismagia* e un fel de magie greșită, o vrajă eșuată. Nu. Prietenul grec mi-a explicat că *mismagia* erau caiete sau albume în care, în secolele 18-19, în Constantinopol și Principatele Române, grecii notau versuri – scrise de mână – și manuscrisele astea circulau de la unii la alții, într-o veche tradiție, era poezie fanariotă, care se și cânta; că astfel de *mismagia* se păstrează în biblioteci în Grecia și România, mai ales în România (unde anume?), că prima *mismagia* publicată vreodată fusese tipărită la Viena în 1818 de un comerciant intelectual, Zizis Daoutis, care le adunase de la prietenii lui din Iași și București. De unde, totuși, îmi veniseră mie versurile alea în limba greacă-fanariotă? Te pomenești că avea dreptate bunica și mă conversasem, *între*, cu străbunicul... Nu degeaba mă numiseră Runa – nu de la runele germanice, ci de la Thessalonik, Salonica, Săruna pe limba asta veche a străbunicului meu.

•

M-am întors acasă în Sapienței spre sfârșitul verii, în septembrie. Primul drum mai lung pe care l-am făcut a fost când toamna aproape că intra în iarnă. Cu Matia, la Capătul Pământului. Toți s-au opus călătoriei. Dar Matia era convins că e therapeutic. Gelu avea îndoielile lui de când îl surprinsese în spital cocoțat în patul meu, ținându-mă în brațe, plângând și vorbindu-mi ca în delir. Îi explicase apoi lui Gelu că e „therapeutic”, că atingerea umană e vitală, e vindecătoare. Cert e că asta se întâmplase exact înainte să-mi revin.

Pe drumul spre mare, în mașină, a vorbit tot timpul, aproape numai el. Despre iubire. Despre toate tipurile de iubire. Iubirea chistică, iubirea de aproapele, iubirea de cei dragi, iubirea de sine, iubirea gnostică, *i fedeli d'amore* – iubirea truverilor medievali, iubirea divină din Dante care leagă și ține universul, iubirea de îndrăgostit, iubirea pasională, iubirea carnală, iubirea devoratoare, iubirea calmă și matură, iubirea totală. Iubirea ca principiu salvator. Dar eu eram opacă. Într-un mod straniu, de când mă trezisem din comă, nu mai puteam simți nimic, trăiam opac, egal, inert, nu mă mai entuziasma nimic, nici măcar o carte bună, o operă de artă, muzica sau un prânz „bine alcătuit”, nu mă mai interesau descoperirile din fizică, tainele lumii, trecutul Antisei, săpăturile lui Gelu, nu mai mergeam la spectacole de balet, nu mai participam la discuții, nu mai „ardeam” pentru vreo idee, nu mai eram vie, VIE. Nici glumele lui Ștefan nu mă mai amuzau ca pe vremuri. Devenisem exact ceea ce detestam înainte în cei pe care-i numeam „ne-vii”: o fantoșă. Nu mai visam – nici măcar noaptea; dormeam un somn negru, de smoală, fără vise. Nu mai dansam, nu mai pluteam, nu mai baletam în aer. Citeam jurnalele mele și ele erau scrise de altcineva, altcineva trăise toate acele lucruri care-mi erau total străine. ‘Ce tâmpenii,’ îmi ziceam, ‘ce aiureli! Cum de am putut irosi atâta timp din viața mea în aiurelile astea în loc să fac ceva util? Ce pierdere de timp, ce pierdere de viață!’

Dispăruseră și spaimele care mă măcinau nopți la rând de când mă știu. Nu-mi mai era nici frică de moarte. Singura frică era aceea de a mai simți ceva. Ca și cum dincolo, dacă aș trece linia spre pasiune, m-ar fi așteptat ceva rău, ceva terifiant, mai terifiant decât moartea, ceva prin care n-aș fi vrut să trec pentru nimic în lume. Cei din jur erau îngrijorați și așteptau răbdători să redevin eu, Runa. Și erau plini de iubire, știam că e iubire de mine în ei dar nu o mai puteam simți. De asta îmi vorbise Matia atât de mult despre iubire.

Și-mi mai vorbise, precaut, despre scris și despre nebunia scrisului. Îmi citeau ceilalți, când eram în spital, pe rând din textul ăla al meu, Vortex, credeau că e posibil ca, auzind ceva familiar, scris de mine, să mă trezesc din comă. Ascultând textul, pe Matia îl apucase un fel de spaimă, părea premonitoriu, vedea un fel de paralelă între text și ce mi se întâmplase. Pe urmă și-a dat seama că era exact invers: nu eu prevăzusem ce avea să mi se întâmple, ci textul ăla-mi forțase viața, mă forțase în mod subversiv și lent și plural, borgesian, să urmez destinul trasat de el. Eu și nenorocitul ăla de text eram, cum ar fi zis, comic-academic, Ștefan, entanglați cuantic, îmbârligați ca șarpele în pomul cunoașterii, legați ca doi gemeni care-și știu viața și fiecare anticipează dar și influențează ce va face celălalt. Eram într-un fel de iubire toxică. Și știa și simțea că acum, după ce-mi revenisem și mă recuperasem, mă gândisem exact la asta, chiar dacă nu-mi aminteam aproape nimic din ce se întâmplase, că de asta aveam oroare de jurnale, de tot ce scrisesem înainte, de tot ce fusesem înainte. Da, așa era, i-am spus. Era adevărat. O viață poate fi distrusă de scris. Știu sigur că era să-mi pierd viața din cauza scrisului, îl uram, tăiasem legătura ombilicală dintre mine și scris, smulsesem din cârca mea himera asta cumplită. Nebunia și demonia scrisului încetaseră. Și nu mai voiam să vorbesc despre asta vreodată. Însă voiam să-mi amintesc ce se întâmplase. De asta reveneam noi acum la Capătul Pământului. Pentru o anamneză, o excizie chirurgicală, la rece.

Și i-am mai spus că nu e nimic „literar” în a muri. E un mit literar muritul pompos, și o fantezie cinematografică: când furtuna aia îmi zdrobea corpul, nu s-a dilatată, plină de miez literar sau filozofic sau artistic sau teologic, nici o secundă, ci timpul a fost același; moartea nu e deloc ca în cărți sau în filmele de artă, nu se călătorește nicăieri în timp, nu-ți rețraiești viața, nu-ți trec imagini din copilărie prin cap, nici amintiri prețioase și semnificative, nici fraze din cărți sau spusele altora, nu te gândești la iubiri, la iubire și lucruri mărețe, nu. E numai realitate atroce pe care n-o poți opri. O realitate mecanică, de mașinărie infernală pe care n-o poți opri din mersul ei implacabil. Iar pe urmă, *după*, nu regreti nescrisul, ci netrăitul, nefăcutul.

•

Ne-am cazat la Petruța, ca de obicei. De cum ne-am apropiat de Capătul Pământului, o tânguire începuse să crească enervant în urechile mele: era marea. Am refuzat să merg cu Matia la o plimbare pe

plajă. Am stat în grădina din față, pe un șezlong, înfășurată în pături. Era o zi însorită dar foarte rece. Am privit curtea, găinile, parii goi înfipti în pământ unde astă-vară creșteau roșiile. Și, oricât n-am vrut s-o aud, era acolo, marea, vuietul ei constant săpând lent fisuri prin care simțeam apele ei înaintând către mine. Și nu le voiam.

După prânz, m-am dus în cameră. Eu, care nu suport să adorm după-amiaza, am fost atât de obosită încât am adormit.

M-am trezit cu Matia în pat lângă mine, citind – sau prefăcându-se că citește. Culcat pe o parte, cu fața spre mine și cartea în mâini, deschisă, acoperindu-i fața. Nu-i văd decât ochii, deasupra copertei – o carte care deschide ochi și se uită la mine. Ca în oglindă, ridic în dreptul feței palmele deschise spre el, în loc de carte. Ne privim așa o vreme, zâmbind. Mi-e frig. ‘Vară. Doamne, dă-mi o bucată de vară,’ mă trezesc gândind, ‘dă-mi o bucată de vară, acum, aici...’ În cameră e cald, dar eu sunt în frig. E totul rece și întunecat în capul meu. E iarnă. Nu cred că pot să trec prin iarna asta. Trupul meu nu mai vrea frig, straturi de haine, căldură falsă. Iarna îmi chircește creierul, iarna mă omoară. Matia știe. Pune deoparte cartea și mă strânge în brațe.

Degeaba închid ochii încercând să-mi amintesc cum e să simți soarele de vară, cum e căldura solară, cum se simte și cum miroase pielea încinsă de soare, cum e să-ți simți trupul scufundat în lumină, înfășurat în aer fierbinte, cum e să simți soarele cu toate celulele, din toate părțile, în același timp.

Lumina de vară. Acea în care ceea ce există citește ceea ce nu există...

‘Să plecăm, Runa, hai să plecăm, departe... Măcar pentru o vreme. Sunt locuri mai la sud unde nu e iarnă. Să căutăm casa străbunicilor tăi de pe insulă, mai devreme sau mai târziu tot vei porni în căutarea ei. M-am gândit mai demult la asta...’

Știu că e convins că o călătorie spre rădăcini sigur mi-ar prinde bine, ar fi „terapeutică”.

Stăm așa, strânși unul în altul o vreme, tăcuți.

Încerc să-mi imaginez insula asta, să-mi amintesc cum o visam, cum mă gândeam la ea, cum o vedeam eu, cu ochii minții, până acum câteva luni. Casa albă din fotografia veche. Călătoria lor nesfârșită pe urmele unei icoane-himeră... O mare homerică, întunecată ca sângele; veșnicul vânt de nord – turbatul... O biserică ondulată, albă, în coasta unui deal cu platanii uriași din curtea ei pustie plină de scaune goale, căzute printre trunchiurile cafenii, netede, înalte până la cer... O mie de trepte de piatră până la mare. Un cercel de lut ars în care încă se mai vede amprenta degetelor celui care l-a modelat. Eu sunt acel cercel. Bătaia lină a inimii mamei mele, sângele ei pulsând cald și bun și protector în carnea mea. Nimic rău nu mă poate atinge. Pe sângele ăsta trebuie să mă construiesc. Nu pe pânza de păianjen a imaginației mele. Pe sângele ăsta trebuie să-mi pun temelie. Consistența lui mă ține, nu adn-ul zăpezii dizolvându-se-n mare. Căldura lui îmi dă viață, nu îmbrățișarea de gheață a himerelor inventate. *Sânge, nu apă de mare.*

„Vei călători în urmă, în spațiu și în timp, pe urmele strămoșilor tăi.” Cine-mi spunea asta? Cineva mi-a spus asta recent. „Vei călători prin propriul tău sânge. Prin el curg lumi de calcar și de piatră albă, mări nemișcate și lucioase ca o pastă de lapis-lazuli tocmai stoarsă din tub de un pictor gata să înceapă să picteze. Prin el curg ținuturi îndepărtate, imperii pierdute, ruine, statui, destine, cărți, castele, pietre, cruci... Prin el curg amintirile strămoșilor tăi, viețile lor. Să nu le lași să piară în uitare.”

‘Vreau să-ți arăt ceva,’ zice Matia împletindu-și degetele printre degetele mele, ‘crezi că poți ieși la o plimbare?’ N-aș prea vrea, tocmai începusem să mă încălzesc, tocmai începusem să visez și să-mi amintesc, dar nu-mi vine nici să-l refuz.

... Abia când am luat-o pe drumul lateral spre ponton am înțeles unde mergem. Și de ce m-a adus aici, la Capătul Pământului, iarna. Grupul de localnici adunați pe faleză. Polițiștii. Macaraua. Carcasa neagră apărând din valuri.

Închid ochii. Mă văd brusc din afară, văd totul brusc din afară, ca într-un film rulat pe ecranul negru al ochilor închiși. Încep să-mi amintesc în imagini poticnite, repetitive, agățate, ca într-un

glissando enervant

Au scos-o din mare agățată de cârligele macaralei.

Priveam de la depărtare, din micul grup de oameni adunați pe faleză.

Carcasa neagră apărând din valuri, corpul ei suspendat precar deasupra mării, șiroind de apă. Manevra bruscă a brațului metalic lăsând-o să cadă pe ciment. Impactul care credeam că o s-o sfărâme.

Mirosul de alge, de iarnă, de moarte.

Polițiștii care s-au apropiat imediat de ea, aplecându-se să privească înăuntru prin geamurile miraculos intacte.

Știu ce aveau să vadă.

Închid ochii. Și-mi amintesc. Îi revăd plonjeul de pasăre dementă aruncată înainte, cu aripile strânse pe lângă corp, în apele turbate ale mării. ‘Hulă de gradul opt,’ ziseră pescarii din sat. Bărbatul de lângă mine luându-mă de umeri și vorbindu-mi ceva exasperat, o întrebare pe care nu o aud – urletul mării îi astupă cuvintele. Mă uit la carcasa neagră dispărând în valurile uriașe, înghițită de ape ca un cuvânt luat înapoi, întors în gura care l-a rostit. Apoi la gura acestui om din care ies cuvinte mute – unde se duc? unde se duc ele, cuvintele astea? cine, ce face cu ele? sunt ele un vehicul care mă poate salva?... E ca-ntr-un film alb-negru, mut, de dinainte de invenția sonorului. Ea singură e vie, marea: ea e pianistul frenetic acompaniind, de pe scenă, această peliculă în care eu și bărbatul suntem doar imagini proiectate. Noi suntem de celuloid. Noi suntem pe fundal... Mă văd brusc din afară, în filmul ăsta mut. Sunt o imagine. Un portret mișcător. Portret pe apă. Portret pe apă de mare. Parcă aş sta pe fundul mării pe o piatră, privindu-mă în fiecare val ca într-o oglindă lichidă ce vine spre mine, aducând imaginea mea tot mai aproape, până ce intră în mine, mi se suprapune, făcând loc valului următor, altă oglindă lichidă, cu altă imagine a mea, diferită, din alt timp, din alt loc, din alt destin, ce trece prin mine, prin trupul meu – sită în care rămâne doar imaginea pentru ca valul să poată trece curat mai departe, făcând loc altui val... Nu eu cad în oglinzi, ci ele intră în mine, cu lumile lor cu tot. Se depun astfel în mine mii de imagini ale mele, se suprapun, împietresc așa cum numai marea le poate suda, ca pe pietre, ca pe scoici, ca pe agate, de trupul meu de nerecunoscut, hibrid de trupuri, de imagini, de chipuri ale mele, așa trebuie că arăt acum, un monstrum, un demon, *Chimaera*, sau poate doar o statuie veche pe fundul mării, roasă de sare și alge, cu trăsături de nerecunoscut... Un portret. Portret mișcător. Mișcat, ca într-o peliculă. Această peliculă, din acest moment, de pe această faleză. Există un mai-mic-ca-infinitul număr de pelicule-variante-de-eu. Pot muri în această peliculă, însă voi continua în celelalte, și în cele ale tuturor oamenilor din viața mea care continuă în cele ale tuturor oamenilor din viețile lor, odată cu planeta, odată cu acest univers care nu e la rândul lui decât o variantă dintr-un număr de necuprins de mintea mea umană dar întotdeauna mai mic ca infinitul. Pentru că infinitul nu există... Atunci de ce mi-e frică de moarte? Îl privesc în ochi pe bărbatul de lângă mine. El repetând exasperat o întrebare la care nu pot răspunde.

Închid ochii. Și-mi amintesc. Îl văd în mașina oprită aici, pe ponton. Privește prin parbriz marea dezlănțuită înaintea noastră, hăul cenușiu cu ochiul negru al furtunii care ne trage spre el ca un vârtej hipnotic – un vortex deschis. Întoarce capul spre mine. Apoi coboară, înconjoară mașina și deschide portiera din dreptul meu. Așteaptă să cobor. Ezit.

Închid ochii. Și-mi amintesc. Cuvinte auzite cândva în această mașină: „Eu nu am degete, eu nu am ochi. Nu am trup care să te înlănțuie, am numai cuvintele. Poveștile mele te vor înfășura, te vor îmbrăca în cuvinte și vei trăi astfel la nesfârșit. Ele sunt pergamentul în care trupul tău va fi înfășurat ca într-un giulgiu, ele sunt ființa ta scrisă, întreaga ta viață”. Aceasta este secunda, îmi spun, aceasta este secunda în care, ca sub ochiul unui aparat de filmat, pergamentul se dezintegrează, literă cu literă, fibră cu fibră, se transformă lent în nisip, în pulbere fină acoperind totul...

Întorc capul. Pe bancheta din spate, statuia mea: cap și umeri înfășurați în aripi închise, propriul meu

chip privindu-mă orb prin ochi uriași, de Narcis al lui Brâncuși. Un chip fără gură.

Cobor. Vântul îmi pleznește fața cu mii de stropi reci. Umărul lui este imediat acolo, palma deschisă apărându-mi spatele capului, brațul celălalt strângându-mă lângă el. Apoi îmi dă drumul. Mă duce câțiva pași mai departe de mașină. De acolo, îi urmăresc silueta neagră, mișcările dezarticulate de vântul care i se opune, care ne împinge spre faleză, care ne alungă. Performează un straniu ritual de îngropare în mare, din care văd doar fragmente disparate, gesturi absurde, detalii hipertrofiate. Îl văd cărând statuia de pe bancheta din spate pe cea din față și aducând din portbagaj două lopeți, îl văd așezând statuia pe podeaua mașinii și fixând cu grijă una din lopeți între spătarul scaunului și ceva de sub bord, văd fumul țâșnind prin țeava de eșapament, apoi îl văd arcuindu-se în spatele portierei pe care o ține deschisă, împotriva vântului, cu propriul trup, vârful celeilalte lopeți împingând partea de sus a statuii care se prăbușește peste pedala acceleratorului, mașina țâșnind deodată înainte, portiera trântindu-se, și ea – mașina – gonind nebunește spre mare, singură, conturul negru dizolvându-se în ploaia de stropi, apoi plonjeul ei de pasăre dementă peste dig, în valurile care se deschid să o primească...

Și, ca un monstru care și-a primit hrana, ca un blestem care și-a auzit dezlegarea, ca un farmakon care devine, din otravă, leac – marea se potolește.

Vortexul se închide.

Ca un ochi care-și amintește.

Ca o lentilă foto care se concentrează brusc pe ceva din fundal.

ÎN TRE

Peste noapte, pereții camerei mele s-au dărâmat. Totul a fost doborât și totul a fost umplut cu nisip ca după o furtună teribilă. M-am trezit liniștită, din cauza luminii de afară, ca de obicei. Stăteam sus, în nisipul cald, deasupra a tot. Poate visez că sunt la mare, am adormit pe o plajă pustie și m-am trezit acum când soarele e deja sus. M-am ridicat încet, am scuturat alene nisipul din cutele rochiei, am privit în jur și, până departe, n-am văzut decât nisip, un nisip oranj, deșertic. Încă visez, mi-am zis. Dar nu că sunt la mare, e nisip, da, dar nici urmă de mare. E un deșert, o mare de nisip sau poate e haina unui călugăr budist văzută de aproape, sunt un fluture agățat de ea, o molie ieșind din cutele țesăturii. O haină de nisip oranj. Acoperind – ce? un trup viu? un trup mort? o viață care este? sau care a fost? Mă scuturam alene, imaginându-mi: dacă cineva a privit de sus toată scena, a văzut deodată nisipul mișcându-se, ceva începând să prindă contur sub el, din ce în ce mai accentuat, apoi o siluetă ridicându-se, adică eu; te uiți la o țesătură și din ea iese un profil de om, un desen, un contur (un imprimeu!) care mai și prinde viață... Ei, dar cine să se uite de sus, ce ochi? Nu-i decât soarele, ochi fix și cu neputință de privit. M-am ridicat precaut în picioare și-am privit depărtările: nimic, doar nisip și lumină și dunga orizontului – cerc de jur împrejur.

Sunt centrul acestui cerc.

•

Am mers până spre margine. Picioarele se afundau în nisip încât am crezut că o să mă scufund de tot, talpa a întâlnit ceva ce părea a fi muchia unui obiect, apoi a altuia, înaintam călcând peste contururi de obiecte, multe se mișcau într-o parte sau alta la atingere, pe altele aveam impresia că le frâng, sparg, strivesc sub picioare. Înaintam atentă – și dacă nu-s decât scorpioni, lighioane, insecte uriașe care or să-și înfigă cleștii în mine? A fost o spaimă de o secundă doar. Simt că nimic rău nu mi se poate întâmpla, sunt singura ființă vie, singura vietate din jur, asta e un loc în care nu încap agresiunile.

M-am oprit pe o suprafață plană și netedă căreia i-am întâlnit muchia subțire și, urmărind cu degetele, am mers până în unghiul drept pe care-l făcea cu cealaltă muchie; am recunoscut lemnul cafeniu, zgâriat pe alocuri: este biroul meu și probabil că sub nisipul ăsta se află toate lucrurile mele. Am întins mâna deasupra și-am început să răscolesc ușor: capul metalic și gâtul subțire, de girafă: lampa de birou... Am răscolit mai departe, dar n-am reușit să înlătur nisipul decât pe porțiuni mici, care se umpleau imediat la loc. Nici urmă din hârtiile mele și nici din celelalte lucruri care îl populau de obicei: n-am găsit decât o pată albă făcută în lemnul lui de o ceașcă fierbinte, cine știe când, habar n-aveam de ea; și lampa asta albastră fixată de muchia lui. E un punct stabil, mi-am zis, și am ridicat cât am putut mai mult capul metalic deasupra nisipului care umplea încet golurile, ca pe un steag într-un teritoriu cucerit, semn de recunoaștere, să știu unde să mă întorc.

Da, marginea suprafeței de nisip pe care mă aflam erau zidurile odăii mele. M-am aplecat precaut în afară și le-am recunoscut așa cum le vedeam când mă uitam pe fereastră: scorjite, roase, cu dinții unor cărămizi rânjind prin ele. Păreau retezate de la jumătate și se continuau cu ceea ce ar fi trebuit să fie etajul inferior, apoi se înfundau în nisip, într-o suprafață mai mare decât cubul pe care stăteam, apoi în jos mai departe, alte straturi, fiecare mai mare decât cel anterior până ce totul se pierdea în marea de nisip. Dar unde-s ai mei – Gelu, Ilinca, Iero, Ștefan? Și unde-s vecinii, or fi căzut dedesubt? Și unde-s etajul de deasupra cu madam Mișeta și terasa? Și casele din jur, clopotnița bisericii, cele trei străzi care se întâlneau în colțul acestei clădiri (Sapienței colț cu Vigilenței colț cu Poliției, spre amuzamentul tuturor), Dâmbovița și, peste ea, clădirile vechi de pe Calea Victoriei, apoi blocurile mastodont – unde s-au dus? Și, iată, abia acum îmi dau seama: a dispărut până și „casa lui Ceaușescu”, grotescul cavou! Cu un suspin din rărunchi, îmi spun că da, în sfârșit a dispărut cavoul comunist cu enorma lui placă funerară – „casa” în sine – pusă peste un întreg cartier. Închid ochii și mă amăgesc că, deschizându-i în secunda următoare, voi vedea vechiul cartier reapărut acolo, la locul lui dintotdeauna, așa cum eu n-am apucat să-l văd de-adevăratelea niciodată, cu

casele lui fabuloase, cu grădinile lui luxuriante, cu străduțele liniștite, cu viețile, destinele și poveștile lui, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ca și cum Ceaușescu ar fi fost doar un vis urât și noi toți n-am fi trăit adevăratele în coșmarul acestui descrieră. Dar știu că nu va fi așa. A dispărut „casa”, și nu mă interesează unde – în fundul Iadului, firește –, dar în locul ei nu e nimic altceva decât nisip. Unde sunt clădirile și, mai ales, unde sunt oamenii, unde sunt ceilalți?

Nu știu. Nu se mai mișcă nimeni în jur. Eu sunt ultima treaptă.

Mă așez pe marginea zidurilor, cu picioarele în afară, desculțe, privind departe, la marea de nisip oranj. Mi-e bine, nu-mi lipsește nimic, întotdeauna mi-am dorit un astfel de soare – blând, continuu, nemișcat; totuși, cât va dura statul ăsta pe loc în pustiu, unde e viața acestui colț de oraș?

Mă întorc în cubul meu. Capul metalic al lămpii a dispărut, nisipul s-a nivelat iar, nici o urmă de-a mea, parcă nici n-aș fi trecut. Poate e mai bine, îmi spun, evit monotonia; oricum, e liniștitor, fiindcă spațiul nu e mare. La urma urmei, pot să fac ce vreau în el. Dacă aș găsi dulapul (e o mobilă solidă, stabilă), dacă dau tablourile depozitate pe el la o parte, încap numai bine... Scormoneam alene, s-ar zice că fără chef, deși curiozitatea mea era mare, pentru că aveam speranța secretă că asta e totuși camera altcuiva, că voi descoperi obiecte noi – pe ale mele le știam destul –, ca să nu mai adaug plăcerea însăși de a săpa, plăcere pe care o am din copilărie, când visam că descopăr orașe vechi... Așa, ca la Pompei, un mozaic, o frescă, o amforă – o ceașcă măcar... Dar mâinile scot din nisip, spre iritarea mea, tot capul de girafă metalică al lămpii. Ce cauți tu aici? – și îl întorc ca pe un clopot cu interiorul spre mine. Becul lipsește, iar vopseaua gri – sidefată ca să reflecte cât mai mult lumina – îmi sclipește în ochi. Parcă o lăsasem undeva mai în mijloc. O fi venit cu tot cu masă?! Se mișcă, mi-am spus. Obiectele pe dedesubt se mișcă. Păi, foarte bine, puțină acțiune este binevenită în fixitatea asta hipnotizantă din jur.

Am privit marea de nisip pentru câteva clipe, apoi am închis ochii: ce fel de lumi pulsează sub ea? Sper să nu fie doar carnea vie a propriilor mele întâmplări...

Când am lăsat din mână clopotul mut al lămpii, în ultima secundă, mi s-a părut că sideful se adună, se încheagă, se face un fel de oglindă fluidă în care mă văd: chipul meu sorbit în pâlnia metalică, concavă, toate ale feței mele se alungesc, se subțiază și curg către punctul negru din interior în care însăși pâlnia-oglină se adună și dispare. Asta-mi amintește de altă imagine a mea și cum îmi plăcea să mă văd, în fiecare dimineață, reflectată în spatele convex al linguriței de cafea. Sunt între aceste două imagini ale mele, *între*, în punctul de echilibru, acolo unde mă aflu în fiecare dimineață la ora cafelei, numai că fără cafea de data asta: trec din lumea subțiată, concavă, a lămpii, a nopții, a visului, în lumea bombată, convexă, a linguriței, a zilei, a trăitului; în momentul în care mâna mea pornește spre linguriță, trecerea s-a făcut deja.... Ah, și așa da regatul ăsta de nisip acum pentru o ceașcă de cafea!

Da, era un mic ritual de dimineață acesta: să-mi privesc chipul lătit și lichid, tot plimbând lingurița ca pe o oglindă și urmărind toate ale feței mele cum alunecă dintr-o parte în alta, mărindu-se și micșorându-se, lovindu-se de conturul rotund, nescăpând din el; un chip de monstru e acela și el e proiectat pe suprafața convexă de metal, mercurul alchimic, îmi spuneam, pe cine văd eu de fapt acum... Dacă mi-aș aduce mâna dreaptă în față, ar fi și ea alungită nefiresc, dar nu, pentru că eu nu sunt Parmigianino făcându-și straniul „autoportret în oglindă convexă” – și oglinda aia tot un fel de mercur lichid –, eu nu pot fi... Ne vorbise cândva CMI-ul (Cornel Mihai Ionescu) la seminarul lui de *Hermeneutică și Melancolie* despre autoportretul lui Parmigianino făcut la 33 de ani după un portret în care avea 3 ani. Eu nu sunt pictorul, dar eu sunt eu... Autoportret pe o linguriță. La ce e bună ea? Iată la ce: să te vezi așa, descompus și hidos. Himeric. Exercițiul mulțumirii de sine: ce bine că nu arăt așa, deși chipul de monstru de pe spatele linguriței e tot al meu. Sunt

tot eu, văzută altfel. Sunt și himera.

Las lampa în nisip, sigură fiind că e cineva pe dedesubt, pe sub nisipul ăsta, care face acolo exact ce fac eu aici: ordine. Știe ce vreau și-mi întinde exact obiectul de care am nevoie. Sau cel puțin așa pare. Aștept să o înghită. Ea se acoperă încet-încet cu nisip, atât de lent încât nici n-am răbdare să mă uit.

Nisipul. Poate că stau într-o imensă clepsidră și fiecare grăunte e o secundă din ceea ce a fost viața mea. Poate că acum țin în palmă o anume întâmplare prin care am trecut cândva. Și următorul pumn de nisip e o altă întâmplare, și ele se leagă așa cum toate firele astea de nisip stau împreună. Poate că muntele ăsta de nisip nu e altceva decât viața mea. Dacă m-aș putea coborî la dimensiunea firului de nisip, dacă m-aș putea micșora încât să cobor în el și să văd în el ca într-o lume... Când nu ai timp înainte și nu ai timp în urmă, zilele nu mai înseamnă nimic, își pierd cronologia, întâmplările devin planete separate, rotunde, uriașe din lăuntru, infime fire de nisip din afară, gravitând pe orbite fixe, cu lumile lor, izolate și în sine trăitoare... Întâmplarea asta, în care stau acum, ce planetă o fi, cu ce fel de lumi? Întreb, deși știu că, după ce se va fi petrecut, se va îndepărta treptat, ca toate celelalte, se va micșora până la dimensiunea firului de nisip – și-o voi uita... E ca într-un vis pe care l-am avut recent. Numai că pe dos: nu eu mă micșoram ca să văd într-un grăunte de nisip, ci el, grăuntele, se mărea până ajungea la dimensiunea lumii mele.

... Foarte rar mi se întâmplă să adorm după-amiază. Dacă ar fi timp și pentru altceva decât muncă, cine l-ar irosi dormind? În plus, somnul de zi mă otrăvește: când mă trezesc, mi-e rău, parcă îmi întoarce cineva corpul pe dos, cu măruntaiele în afară, nu mai știu ce moment al zilei e și-mi trebuie ceva timp până să-mi revin. De aceea, chiar și când aș avea timp – în vreo duminică întunecată, de iarnă neapărat –, evit să adorm după-amiezile. Uneori, însă, fără să vreau, am scurte momente de „călătorii”, câteva secunde de „desprinderi”: închid ochii în starea de leneveală de dinaintea somnului și sunt deodată în aer, în locuri de care mi-e dor, dar la care nu pot să mai ajung, sau în locuri total necunoscute, pe care nu mi le-am imaginat sau dorit niciodată.

Așa „călătoresc” în satul copilăriei mele, Antisa, când mi-e dor de el: sunt brusc în curtea casei, îmi zvârlu încălțările și stau desculță în iarbă, în iarba ca mătasea, verde, răcoroasă. Mă plimb prin grădină, merg spre fântână, dau ocol cireșului, inspectez toate tufele de flori, calc fiecare centimetru de iarbă, să nu-mi scape nici un colț, să-i simt seva urcându-mi în trup. Apoi mă așez pe prima treaptă de piatră a casei, cu picioarele în iarbă ca în apa verde, răcoroasă a mării. Știu că acolo, sub tălpile mele, nu e marea, ci pământul vechi și plin de ruine al Antisei – de care sunt legată ombilical, în el mă voi întoarce pentru totdeauna –, dar mă uit la el cum m-aș uita în apa transparentă a mării. Mă uit la el ca și cum aș putea vedea adânc în măruntaiele lui tot trecutul, toată istoria lui, fiecare generație de antiseni, fiecare destin, fiecare poveste, în straturi, peste straturi, peste straturi. Și, în fiecare strat privit de aproape, o lume, lumea Antisei dintr-un anume moment în timp. Și mă uit la lumile astea la nesfârșit. Sau poate că totul nu durează decât o secundă. Pe urmă sunt brusc înapoi, în camera mea.

Uneori, saltul mă duce mult înapoi în timp, într-o vreme în care Antisa mea era, totuși, o mare.

La început n-am știut unde sunt, unde am aterizat, ce e lumina aia verde în care plutesc, ce sunt arborii ăia matusalemici unduindu-se ca algele lipite de fundul unei lagune, ce-s stâncile alea legănate și fără contur fix, de ce pot eu să alunec printre toate astea cu o lentoare și ușurință de ființă a apei, de ce pot să văd în toate părțile deodată, de parcă aș avea mii de ochi, de ce, deși nu știu unde sunt, mă simt ca acasă, mă simt înfășurată în iubirea și siguranța pe care doar o acasă le pot da. Apoi, plutind așa în apa verde, luminoasă, ca într-o bob de strugure eliadesc ținut în lumina soarelui, am început să recunosc un peisaj familiar: linia inconfundabilă a dealurilor Antisei, dar la scară mult mărită, așa cum încercasem de nenumărate ori să-mi imaginez peisajul în copilărie; șirurile paralele de dealuri cu lunca Streiului între ele: de o parte Luncanii cu coamele lor sălbatice ducând spre Sarmizegetusa, de cealaltă coamele molcome de deasupra Antisei culminând cu perfecțiunea de trunchi de con a vârfului Orlea, dincolo de care, ca un ochi închis, platoul

rotund al Țării Hațegului. Totul hipertrofiat, arhaic, sălbatic, familiar și nefamiliar în același timp.

Abia după ce m-am trezit înapoi în camera mea, am înțeles unde „călătorisem”. Mi-am amintit după-amiaza de vară când, scufundată în iarba grădinii, citeam, pentru prima oară, „Sărmanul Dionis” al lui Eminescu („de aş avè trei ochi...”). Pusesem cartea deoparte și, cu ochii larg deschiși, încercam să-mi imaginez cum s-ar vedea peisajul Antisei dacă, nepăstrând proporțiile, doar peisajul din jur s-ar mări, eu rămânând la dimensiunea mea obișnuită; cum s-ar vedea totul dacă, „născut cu mii de ochi, în mijlocul unor arătări colosale, ele toate, în raport cu mine” nu și-ar păstra „proporțiunea”. Căci, învărtind în creier cuvintele lui Eminescu („cu proporțiuni neschimbate – o lume înmiit de mare și alta înmiit de mică ar fi pentru noi tot atât de mare”) îmi zisesem: da, dar sunt curioasă cum s-ar vedea totul cu „proporțiuni” schimbate? Cum aş vedea eu Antisa astfel, mărimdu-se doar ea? Oricât am încercat atunci să-mi imaginez, n-am reușit. Și nici mai târziu, când gestul devenise reflex: ori de câte ori mă scufundam în iarba grădinii, încercam invariabil să-mi imaginez peisajul Antisei mele „înmiit de mare”...

Aici fusesem, așadar, acum. În viziunea Antisei mele înmiit mărite mă plimbasesm eu acum, numai că ea era scufundată în apa verde a unei mări, așa cum trebuie că va fi fost Antisa cu milioane de ani în urmă. În viziunea asta m-am întors de nenumărate ori de atunci. Mă trezeam mereu din ea cu un gust sărat de apă de mare și un dor insuportabil. Intram în viziune cu un dor de Antisa și mă întorceam cu un dor sfâșietor de ea, de marea...

Alteori, „desprinderile” astea mă duc în locuri total necunoscute, pe care nu mi le-am imaginat sau dorit niciodată. Așa a fost într-o zi de duminică de februarie. Am uitat complet de acest vis, mi l-am amintit luni de zile mai târziu, când am găsit, printre hârtiile mele, un carton – din cele care țin drésurile netede în ambalaj – pe care scrisesem cu creionul, aproape indescifrabil, scurta relatare a visului:

Sunt sus în aer, deasupra unui deșert alb, nu văd nici un turn, nici o clădire, dar știu că acolo se află Turnul Babel. Văd o adunare de bărbați îmbrăcați în alb, în picioare, înșiruiți pe două rânduri, față în față. Știu că ei sunt reprezentanții tuturor limbilor vorbite pe Pământ. Eu sunt la un capăt al șirurilor, în aer, ce caut acolo – nu știu, nu fac parte din adunarea lor, ei poate nici nu mă văd. La celălalt capăt al șirurilor apare un alt bărbat, îmbrăcat tot în alb, asemenea lor, nu disting fețe, nu pot să-i descriu. Acest bărbat are un vas mare în mâini și spune, fără să deschidă gura, fără să scoată nici un sunet în vreo limbă anume: „Vă veți cresta toți vârful limbii și veți lăsa sângele să picure în acest vas. Cu el se va unge Turnul Babel. Apoi, acest vas va fi îngropat la temelia lui.”

Și asta a fost tot. În secunda următoare eram probabil înapoi în fotoliul meu, trează, mâzgălind ce-mi cădea în mână cu impresiile din vis, cu, deja, starea de rău, de corp întors pe dos, gata să mă îmbrac și să fug la birou, îngrozită că e luni dimineața și am întârziat, și abia în bucătărie, punând de cafea, aveam să-mi dau seama că, totuși, (futu-i întunericul cosmic al după-amiezilor de iarnă!) e duminică după-masă spre seară, unde mă grăbesc?, ce imensă ușurare, ce fericire, mai am încă o jumătate de zi pentru mine.

Și abia peste luni de zile, găsind însemnările de pe carton, mi-am dat seama ce vis extraordinar fusese acela: visasem reversul legendei Turnului Babel. Acei bărbați refăceau limba Paradisului: creștându-și limba, ei nu mai puteau vorbi, amestecând sângele, ei amestecau toate limbile vorbite pe Pământ înapoi într-una singură: limba paradisiacă. Acest sânge amestecat transfigurând apoi totul, iar vasul îngropat în temelia Turnului Babel – asta e tămăduirea, probabil... mântuirea prin Cuvânt.

Și dacă însăși ființa mea nu e decât un astfel de Turn Babel? Un Turn Babel al meu? Și dacă viața mea este aidoma limbii paradisiace? Ramificată prin toate întâmplările și vârstele și variantele și alegerile și ne-alegerile mele? Și va veni un moment când toate fragmentele mele, toate variantele mele, toate posibilele Rune din fiecare clipă a vieții mele se vor suprapune, se vor amesteca și acela va fi momentul în care nimic altceva nu va mai fi posibil. Ca un Turn Babel redus la un grăunte de nisip, eu voi deveni propria-mi ființă paradisiacă.

Apoi, amintindu-mi visul, mi-am dat seama de asta: era acolo, totuși, Turnul Babel, înclinat, în spatele bărbatului cu vasul, iar eu – în aer, în partea opusă... Înclinat, transparent și delicat, dantelărie, bijuterie – iar nu greoi, brut, de piatră, cum mi-l imaginasem până atunci și cum apare el în majoritatea reprezentărilor – încât, pentru o fracțiune de secundă, am avut senzația că pot, cu o simplă atingere, dacă-l împung cu degetul, să-l fac să cadă peste cei adunați la baza lui pentru acel straniu ritual; să-l urnesc, să-l clatin și, în momentul prăvălirii, să încep să-l transform în nisip, acoperind gurile vorbitoare – unele dintre ele se vor trezi, mai târziu, și vor supraviețui, vor începe să apară de sub nisipul nivelator și vor vorbi, vor vorbi...

Cu un simplu gest, eu pot să prăvălesc Turnul Babel. Pentru că eu – sunt însuși nisipul care va cădea peste gurile vorbitoare, eu sunt acest mai-mic-ca-infinitul număr de fire de nisip din mărețul Turn Babel prăvălindu-se. Din visul meu, mi se părea că eu pot să fac asta.

Stau sus, în nisipul cald, deasupra a tot...

Mă așez turcește în vârful a ceea ce ar părea să fie fostul meu pat. Sunt liniștită pentru că sunt convinsă că visez, că sunt iar într-un vis, că asta n-o să dureze prea mult, că, după ce o să mă trezesc, totul va reintra în normal, blocul meu e întreg, vecinii sunt la locul lor, „casa lui Ceaușescu” ar fi grozav să nu mai fie, dar, dacă nu se poate altfel, n-are decât să fie și „casa”, iar mâine – care „mâine”, totuși? – o să merg la birou, dimineață o să-mi beau cafeaua din aceeași ceașcă, pe balconul lung și îngust, cu ochii spre Calea Victoriei întrezărită printr-o străduță în pantă care continuă, de partea cealaltă a Dâmboviței, linia străzii cu blocul meu, apoi o să-mi întorc privirea și o să văd clopotnița mănăstirii cu fereastra cât un lat de palmă a cămăruței unde locuiesc maica Serafina și o bufniță misterioasă, apoi zecile de mașini gonind pe Splai, rar oameni, o, da, o să fie o minunată dimineață de vară... Dar, până atunci, să fie cât mai lung visul, mă simt bine în el și, una peste alta, sunt foarte curioasă să văd ce se mai întâmplă, îmi place aici, e tot la mine acasă, în patul meu, chiar dacă altfel; să nu mă grăbesc, tocmai pentru că știu că am timp: am tot timpul acestui vis... Și dacă, totuși, nu e vis?!

Ceva îmi înțepă talpa piciorului, ceva înaintând spre suprafață din nisip. Întind mâna să scot obiectul care mă deranja. Ce bun ar fi acum ochelarii de soare, îmi spun, așa, ca să verific dacă mi se oferă obiectul la care mă gândesc. Dar mâna scoate din nisip ceașca de piatră din care îmi beau, de câțiva timp încoace, cafeaua. Este unul dintre puținele obiecte la care țin foarte mult, este unul din pietroaiile mele, nu mă despart niciodată de ea, dacă plec în călătorii, o iau cu mine, așa cum alții își iau câinele sau pisica. Mi-a fost dăruită, dar nu știu nici în ziua de azi de către cine. Ceașca asta de piatră, mare, grea, neșlefuită, cu urme de scoici prin ea – este, de fapt, o piatră întâmplător în formă de ceașcă, iar nu o ceașcă rudimentară făcută din piatră – mă obligă acum să-mi amintesc de Vacanța și de Capătul Pământului. Ceea ce nu cred că ar fi deloc nimerit, pentru că, odată memoria stârnită pe tema asta, cu greu mai poate fi strunită, ea galopând, precum dirijorul din Gombrowicz, însă nu călare pe vreun concert de Mozart, ci călare pe propriile mele întâmplări. Pe de altă parte, s-ar putea, totuși, ca ceașca asta urâtă și greoaie să mă ajute să-mi amintesc cum și de ce am ajuns în vârful acestui turn de nisip, unde e restul lumii și ce caut eu aici.

Dar sigur va fi o rememorare? Nu cumva o să inventez pe măsură ce o să-mi amintesc? Există o singură șansă: să vorbesc – Cuvântul a creat lumea, de fapt Cuvântul *rostit* a creat lumea – să vorbesc cu voce tare ca și când aș avea o mie de martori dinainte...

Cu ceașca în mâini mă întind în nisip. Nu vreau să adorm pentru că nu vreau să mă acopere nisipul. E cald și numai bun pentru vis, dar eu nu vreau vis, nu vreau decât o rememorare. Deși se spune că visul însuși nu e decât delirul memoriei.

Și dacă asta e moartea? Sau începutul ei?

tristele, frumoasele, bestiile

Ca să îmi mai dea o șansă, domnul Tescu (șeful departamentului Cultură) mi-a cerut (lege fundamentală a lumii noastre: „ca să îmi dea, mi-a cerut”) să plec unde-oi ști (după un research adecvat, firește) și să mă întorc cu un articol despre sărbătoarea solstițiului de vară – Sânziene, Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul, Drăgaica, Paparudele, Sărbătoarea Zilei lui Zamolxe – ce-oi vrea, dar nu platitudini sau lucruri deja știute, care apar în fiecare an de ziua asta în toate publicațiile, ci să mă întorc cu un articol interesant, zece mii de semne, documentat – eseu, ce mai!, nu un amărât de articol.

‘... și să nu-mi vii cu vrăjitoarele din Bolintin, câmpu’ de maci al lui Eliade, muțenia lui Zaharia sau formule magice în sacra limbă dacă recitate de ciobani din mersul Jeep-ului pe-o gură de rai!’

‘Lacrima lui Ovidiu în sticluța geto-dacă se poate?’

Zdrang! Ceașca de cafea trântită de birou, lingurița plonjând în aer și aterizând pe teancul de hârtii chiar sub nasul meu. Nu mă las:

‘De ce nu sunteți de acord cu Ovidiu? Miezul Verii cred că era apogeul fericirii lui pontus-euxinice, e imposibil să nu fi fost sensibil la magia Miezului de Vară, el, cel surghiunit în iarnă veșnică, „sub polul cel înghețat”, el, cel ce trăiește „în mijlocul unei lumi barbare, așezat sub niște stele care nu ating niciodată marea”, el, cel „aruncat încoace și încolo deasupra unei genuni sălbatice, cu neguri și lumină puțină, unde însăși hârtia este bătută de apele întunecate ale mării. Dincolo de locul acesta nu-i altceva decât frig,” zice el, „dușmani și apa mării, care îngheață, înțepenită de ger”. N-ar fi interesant să aflăm cum sărbătorea el, Ovidiu, „cântărețul iubirilor gingașe”, miezul verii în acest ținut al iernii veșnice?’

Ochi dați peste cap, ha-ha-uri, proteste. Știam că asta le va fi reacția – și au dreptate –, dar nu mă las: ‘Cunosc eu un bătrân într-o peșteră pe malul mării...’ Sar pe mine toți deodată:

‘Care peșteră, domne, care mal, că s-a scotocit tot litoralul românesc!’

‘Într-o peșteră *sub* malul mării, dacă se poate, ca să fie mai palpitant.’

‘... surse de-astea schizofrenizante...’

‘N-o lăsați, că repetă povestea de anul trecut cu tătarii! Ne-am dus ca proștii, și cu francezii după noi, să vedem tătarii în iurte și cu iatagane la brâu performând ritualuri turanice și n-am găsit decât măgari, cocioabe și trei babe păscând porcii. Tătarii erau la coreeni, pe șantier, să cârpească nave ruginite.’

‘N-aveau porci, vezi ce vorbești, că acu’ se supără iar și ne ține prelegeri! Nu ne-a zis că n-am știut noi să căutăm, să prindem momentul?’

‘Păi, de-aia nu i-am găsit, fiindcă n-aveau porci printre ei.’

‘Ah, da, momentul epifanic, nu eram noi demni de așa ceva.’

‘O apucă nebunia în fiecare an pe vremea asta. În rest, e destul de normală.’

‘Da’ să-nceteze, domne, cu stafiile, avem lucruri mai importante de făcut.’

‘Stop, hai gata, la treabă toată lumea!’ – domnul Tescu, bătând din palme, cu autoritatea celui care risipește gălceava unui cârd de găște.

‘În caz că erați curioși,’ adaug, deși, în mod evident, nu e nimeni interesat, ‘versurile citate sunt din „Tristele”...?’

Au ieșit mimând tot felul de trăsni la adresa mea; „ora de balet” se terminase. Am rămas în sala de ședințe numai eu. Siderată. Formez un interior de pe telefonul fix: ‘Eu sunt, ai câteva minute?’

Ies, traversez holuri, urc scări. Două uși: una, deschisă – a departamentului „politic”, o zumzăială, o fierbere, o trepidație de cazan gata să crape, întotdeauna mi-a fost frică de ăștia de la „politic”; alta – închisă și tăcută. Gina, la biroul ei, mă cântărește din ochi și-mi face semn spre ușa închisă, că, adică, momentan e acolo, în biroul lui: ‘Vezi că n-are decât cinci minute, la fix descinde în *cazan*’.

Ciocăn, intru. Redactorul șef. Îmi face semn să iau loc și se uită la mine întrebător. Sprâncene zburlite și un zâmbet reprimat în barba grizonată tunsă scurt. Mă aplec spre el și vorbesc în șoaptă. În șoaptă isterică.

‘Îmi dau demisia. Tescu mă trimite în Munții Apuseni, vrea eseu despre o anumită sărbătoare

precreștină. Ar fi foarte interesant, dar nu e momentul. Ce-i prostia asta cu Miezul Verii?! Parcă trebuia să plec în altă parte, nu? Sau nu mai e valabil ce-am stabilit? Parcă trebuia să-mi dau demisia abia după!'

'Nu te repezi! Rămâne valabil ce-am vorbit. Te arunci așa, cu coarneau alea... Demisia ta nu cred că va fi din cauza lui Tescu. Dacă-ți dai demisia acum, înseamnă că „după” nu mai poate exista. Și, la o adică, „miezul verii” nu e așa de rău, *parcă* te pasiona Eliade...'

'Oh, yes, dar aia este altceva. Sau crezi că Tescu este brusc interesat de... de obsesia morții la generația anilor '30, perspectiva soteriologică asupra morții la Eliade și moduri de a muri ale personajelor sale și vrea să inducă acest interes și în mintea cititorului targetat de mărețta noastră publicație? Râzi de mine sau ce? Plus că, personal, am depășit faza „Eliade” a existenței mele.'

'Așa?' Se ridică de la birou. Corpul lui masiv astupă fereastra. 'Mă-ntorc imediat,' zice și traversează camera bombănind: '... alintături și crize de adolescență...' Dispare pe ușă și reapare. Cu un vas mare cu ceai fierbinte și cu țeasta acoperită de cuburi de gheață. Își înfășurase un șervet în jurul capului ca să nu alunece cuburile. 'Mă doare creierul,' răspunde el întrebării mele mute. Nu e prima dată când îl văd astfel; e obiceiul lui vara, pe caniculă. Până acum, a supraviețuit.

'De ce nu ceri aer condiționat? Îi lași să te fiarbă așa, în suc propriu, vorba lui Iliescu. Te și văd într-un borcan în camera lui, embrionizat, ce n-ar da el!, rezultat direct al celei mai celebre înjurături românești care, într-un nefast moment de magie, devine realitate.'

'De ce să mai cer, sunt ultimele săptămâni, mă retrag din gazetărie.'

'Deci, te-ai hotărât... Și cum rămâne cu „un gazetar pur-sânge nu poate trăi fără gazetărie”?!'

'Vedem. Încerc. Plec la țară să cresc cai de rasă și să fac pomicultură. Să-mi scriu cărțile. Nu vreau să putrezesc în scursorile vremilor ăstora. Mi-e scârbă. „Gazetar pur-sânge”! Poate „gloabă de gazetar pur-sânge”, și caii și gazetarii se hodorogesc. Dar mor în picioare. Am mai discutat despre asta. A venit vremea să mă retrag. Îmbătrânesc. Într-o țară ca asta, un jurnalist politic se uzează mult mai repede decât unul dintr-o țară normală. Mai ales cei din generația mea. Noi suntem niște hibrizi. Jurnaliștii pur-sânge abia de acum încolo vor putea să apară, teoretic; practic, presiunile politice asupra lor vor fi mult mai mari decât până acum, în cloacă politică va pluti a patra putere în stat, și asta așa, doar ca să dea o spoială de legitimitate penalilor ajunși la putere. Piatra a devenit mărgăritar aruncat porcilor. Așadar, la ce s-o mai lungesc aici? Am lucruri mai interesante de făcut în câtă viață mi-a rămas.'

E clar. „Piatra din gura lui Demostene” – așa îi plăcea să definească meseria de gazetar politic – s-a tocit fără să ajute rostirea nici unui discurs de politician dacă nu genial, măcar inteligent; sau, și mai rău, i-a înțepat prea tare – unii aproape s-au înecat cu ea – pe politicienii veleitari, analfabeți și corupți astfel încât, da, a devenit un gazetar incomod. Aici e buba, de fapt. Nu „îmbătrânirea”.

Ne privim în ochi. Ochi pe care-i știu dintotdeauna, ochii celebrului gazetar Ieronim Orfeianu – „Iero” pentru apropiați –, redactor-șef al acestei mărețe publicații, dar mai ales ochii prietenului de o viață al tatălui meu. S-au născut în sate apropiate, s-au împrietenit în liceu, au mers la facultăți în același oraș din Ardeal și au venit împreună în București. După '89, Iero a lăsat istoria și s-a apucat de gazetărie politică, spre deosebire de Gelu care a preferat să rămână cu mumiile autentice – cele interesante, inofensive și de neresuscitat ale trecutului foarte îndepărtat. Am crescut cu el în preajmă. El m-a format intelectual și el a fost primul meu cititor. El mi-a pus în brațe cărțile esențiale ale vieții mele. Cu el am trecut prin „revoluție”, Piața Universității, mineriade și tot ce e „politică” de atunci încolo. Structură dură și limpede de cristal, jurnalist cu coloana vertebrală, onest, imparțial, incoruptibil; e clar că nu-i rămâne decât să se retragă. Jurnalismul în România de acum este o cloacă pestilențială, iar cei care mișună în ea cunosc instinctiv avertismentul din Evanghelie: „nu aruncați cele sfinte câinilor și nici mărgăritare porcilor, ca nu cumva să se întoarcă împotriva voastră și să vă sfășie”, și atunci, ca să nu se trezească, cumva, cu vreun „mărgăritar” aterizat întâmplător între ei, deviază, cu mână altora, preventiv, traiectoria „mărgăritarului”...

Altfel, Orfeianu e un bărbat „bine”: impunător, athletic, tăios, elegant. Și cu barbă – pe care și-a lăsat-o nu ca să-i dea un aer intelectual, ci pentru a-i înăspri trăsăturile prea „dulci”, n-ar recunoaște asta nici în ruptul capului. A făcut furori când și-a lăsat-o, imediat au început să circule mesaje prin redacție: glume și

caricaturi cu „barba lui Iero”, poze hippy cu el în costum de piele, călare pe o Harley Davidson – „frumosul și bestia”, aluzii că poate schimbarea asta de look e semn că și-a găsit perechea, că nu mai e veșnic singur. El e veșnic singur pentru că e veșnic îndrăgostit – umbra uriașă a unei iubiri imposibile săgetând mereu prin discuțiile lui cu Gelu și numită conspirativ *Învolburata* (a cărei poveste aveam să o aflăm mult mai târziu, într-o noapte diluviană, din chiar gura Învolburatei, în timp ce stăteam amândouă încleștate de piciorul unui altar, dintr-o fostă biserică fost templu; aveam să fim, probabil, ultima ei amintire...). Nu pot să neg ochadele cucoanelor spre el și tatăl meu când apăream împreună undeva, mândria mea de a fi în compania lor.

Ne privim în ochi, da. Ochi de albastru rece, smălțuit, privire rea uneori, acră și otrăvită, alteori limpede, luminescentă ca acum – albastrul e culoarea celor mai primejdioase nuanțe (oare unde am citit asta?). Când a aflat că voi lucra în redacția publicației lui, n-a zis nimic, deși nu prea i-a convenit; spre norocul și ușurarea amândurora, mi-am dat repede seama de ceea ce el știa deja: că nu am nici un fel de chemare pentru gazetărie, nici măcar cea culturală. Pentru mine, a fost doar o curiozitate, un fel de a face ceva înainte de a-mi găsi adevăratul drum în viață. Pentru el, probabil că nimic mai mult decât bucuria de a lua uneori prânzul împreună și de a ști că are cu cine discuta în voie oricând despre orice, inclusiv despre cloaca politică.

‘Carevasăzică, plecăm de la gazetă în același timp. Probabil de-aia ai și fost de acord cu ideea mea trăsniță.’

‘Mda. Pleci dimineață, eu zic să iei RAV-ul meu vechi, ține la hârtoape și drumuri de țară, ți-l aduce Ilie, l-a reparat, arată jalnic dar încă trage precum calul din poveste, jăratec ai să-i dai tu, e mai breaz decât mine și merită, hodorogul! Și îl iei și pe Ștefan al meu cu tine, nu te pot lăsa să pleci singură. O silfidă și-un anahoret. Doar creierul tău și creierul meu știm, de-aia mă doare.’

Cuburile se topiseră deja, udându-i hainele. Dintr-un sertar, scoate un tricou împăturit impecabil. ‘Gelu ce-a zis, i-ai spus? O să vorbesc și eu cu el deseară, cuvântul lui e hotărâtor. Nici un tată normal nu te-ar lăsa să pleci în aventura asta. Dar, din păcate, tu ai nu doar unul, ci doi tați anormali. Dacă Gelu zice „da”, pleci mâine dimineață și, dacă nu găsești piatra aia filosofală...’ zice, trăgându-și cămașa de pe el și zvârlind-o prin geamul larg deschis din spatele lui, ‘... măcar n-o să trăiești toată viața cu regretul că n-ai încercat; iar eu o să mă scutesc de regretul că te-am oprit.’

Ei, da, arată bine încă, știu, dar ce tot face?! Își aruncă pantofii pe podea, lângă birou.

‘Ieronim!’

Despătorește tacticos tricoul. ‘Așa-mi trebuie dacă n-am vrut aer condiționat! Eu n-am vrut, am zis că nu, că e păcat de casa asta boierească.’ Își trage, în sfârșit, tricoul pe el. ‘Ascultă-mă bine, Runa: orice, repet, orice s-ar întâmpla...’ dar, constatând că-l îmbrăcase cu spatele în față, îl scoate iritat, aplecându-se spre mine grav, boțindu-l în mâini, ‘... ai să mă suni în fiecare zi, ai înțeles? În fiecare zi, la doișpe, oriunde ești, indiferent ce faci! O oră doișpe fără telefon de la tine înseamnă dezastru!’

În clipa aceea, ușa biroului pocnește de perete, odată cu un ciocănit formal în ea, și Gina, sfredelindu-și ochii spre el – despuiat și desculț, cocoțat pe scaun și aplecat peste birou spre mine –, lasă să cadă pe podea, din vârful degetelor protejate de o mănușă transparentă de plastic, cămașa zvârlită pe fereastră: ‘Sunteți la a treia!’ Pocnetul ușii trântite la loc. Râd cu hohote.

‘„Sunteți”?! Gina, ce e asta: „sunteți”? Și nu-mi mai aduce cămășile astea! Le adun eu înainte să plec!’ Către mine: ‘De obicei îmi vorbește cu „tu”!’

Indignat, își pune, în sfârșit, tricoul cu fața unde trebuie și se trânteste în scaun. Bem liniștiți din ceai, o vreme, fără să mai rostim nimic, privind-ne doar. Privirea intensă dinaintea unui moment de răscruce, când nu știi dacă ceea ce se întâmplă este hazard sau destin, când știi că încă te mai poți întoarce din drum, dar nu știi dacă astfel eviți un dezastru sau îți ratezi viața; și ce grăunte va înclina balanța: de înțelepciune, sau de nebunie?... Ne-am privit așa și când a sunat telefonul, și când a vorbit în el dar n-am auzit ce (sau poate că nici n-a vorbit, căci telefonul a sunat multă vreme în gol), cum ne-am privit în mijlocul câmpului zilele trecute: ‘mi-e frică să te las, e absolut neprofesional ceea ce facem; dacă pățești ceva, pe lângă faptul că mă compromit definitiv pe piață – și asta așa, taman la final de carieră –, îmi mai distrug și bruma de

liniște care mi-o mai fi fost dată până să mor,' murmurase, dar totul în jur murmură: vântul care-mi întorcea pletele pe dos, firele de iarbă, grâul verde, macii... Vraja s-a rupt doar când a sunat, din nou, telefonul și, de data asta, a răcnit în receptor (în liniștea abisală de până atunci, orice cuvânt rostit mi-ar fi sunat ca un răcnet); atunci mi-am amintit că știu că are să-mi răcnească și mie ceva de bun-rămas, ca de obicei, și că-mi va răcni ceva valabil și memorabil de care să-mi amintesc exact în momentul-cheie al „misiunii” (ca în filmele „de acțiune”: eu, eventual cu o mitralieră în mâini gata să răpun un comando de arabi drogați, și pac! fraza lui memorabilă, o fracțiune de secundă – fatală, cât îmi ia să mi-o amintesc – și totul se întunecă; dacă nu mi-aș fi amintit fraza, probabil aș fi supraviețuit). Receptorul trântit și ochii oțeliți înfipti în ochii mei.

‘Paiele alea m-au înțepat într-un loc foarte sensibil și n-o să-mi treacă până nu te întorci.’

‘?... Care paie?, era grâu verde și crud, dulce, n-avea cum să te înțepe. Și eu am fost cel care s-a așezat în iarbă; tu, de nervi, te-ai plimbat tot timpul, doar la sfârșit -’

‘„Cea”! „Cea”, nu „cel”! Doar cu mine și cu taică-tu vorbești despre tine la masculin și probabil așa ai să vorbești și cu cel care te-o lua de nevastă, săracul! Și să nu te îndoiești tu de zonele mele sensibile rănite! Era o metaforă!’

Asta o fi fost? Fraza memorabilă? Nu cred. Și cum să-i spun că limba română are acest deficit: neutrul nu se aplică pentru persoane; dacă spun „dintre noi doi”, corect gramatical este să urmeze „cel”, nu pot să spun „cea”, indiferent de ce mi-ar dicta logica. Dar, dacă eu sunt feminin și el este masculin, este nedrept față de eu feminin ca despre noi să spunem „noi doi”, și nedrept (și, în plus, hilar) față de el masculin să spunem „noi două”. De ce norma este să spunem „noi doi” (și nu sună hilar)? N-am apucat să-l întreb despre asta niciodată.

În clipa următoare intră iar Gina, în val-vârtej amazonian, cu o statueta în mână – la început am crezut că e o sulică, pe urmă am văzut că e o femeie cu sâni țuguiați și picioare oribil de subțiri, răsucită ca un tirbușon – pe care o trânteste pe biroul lui Ieronim, apoi se repede spre celălalt birou din încăperea să adune hârtii și lucruri împrăștiate. Ieronim e gata să răcnească iar, dar Gina are motive întemeiate:

‘Vine Strâmboiu!’

‘Aveam întâlnire?’

‘Nu.’

‘A sunat?’

‘Nu.’

‘L-a anunțat cineva?’

‘Nu.’

‘Și-a trimis emisarii înainte?’

‘Nu.’

‘Atunci de unde știi că vine?!’

‘L-am simțit. Ca de obicei, trimite o duhoare sulfuroasă înainte. Cu ceva note radicale și revendicative de Dior Homme. Acum e pe scări deja. Nu te întinde la vorbă, că n-ai timp.’

Iero, către mine, ‘E formidabilă! De obicei, nu dă greș, așa mă scapă de politicieni neanunțați.’

Gina, oprindu-se din dereticat, ridicând un deget în aer și inspirând în porții mici, precaute: ‘Unii trimit o duhoare sulfuroasă înainte, alții un miros de ghenă, alții un miros de-a dreptul de ghenă. Prostia are duhoare de bețiv abia trezit dimineața, iar incultura crasă și lipsa de maniere au un miros asemănător, de cadavru, mai pregnant în cazul inculturii. Când toate acestea se combină într-o singură persoană, poate fi ucigător.’

‘Gina, bine că ăștia nu staționează în biroul tău decât temporar și bine că Ieronim n-are nasul tău, ar fi sucombat prematur prin ședințe!’

‘Păi, când el pleacă, mă las de secretariat și mă apuc de făcut rețete de parfumuri pentru politicieni!’

‘Adică rețete de *duhori* pentru politicieni!’

‘... că tot îmi făceam eu griji ce-o să se întâmple cu tine după ce plec! Fetelor, pe Strâmboiu tre' să-l văd, îl aștept de ceva vreme: sunt zvonuri că vrea să cumpere trustul; se pare că, în ultima vreme, a început

să tragă sfori sensibile și își închipuie că, dacă reușește, o să rămân, mi-a trimis prin terți tot felul de mesaje să nu plec încă și mi-a făcut personal tot felul de oferte. Acum a venit probabil să-și repete oferta.’

‘În cazul ăsta, nici nu mai am nevoie de Tescu ca să-mi dau demisia! N-o să lucrez ever într-un ziar patronat de el!’

‘Asta încercam să-ți spun adineaori: că demisia ta n-o să fie din cauza lui Tescu. Mă bucur că pleci până nu se-mpute totul pe-aici. Dar fă-o după ce te întorci de la mare. Sunt curios cu ce discurs vine acum... Plus că am de plătit la el o poliță veche înainte să plec. Dacă-ți poți închipui, când vrea să mă vadă *off the record*, ca acum, vine în travesti: barbă, ochelari negri de soare, pipă...’

‘Păcat că nu se travestește în cocotă, ți-ar ieși și ție, în sfârșit, niște vorbe prin redacție.’

‘Doar chelia nu și-o ascunde.’

La statuia de pe birou, se uită la ea stupefiat și o aruncă în coșul de gunoi. ‘Gina, într-o bună zi, poate am să înțeleg care e semnificația statuii ăsteia. Mi-o trântești pe birou întotdeauna înainte să vină Strâmboiu. Dacă e o declarație belicoasă, ar trebui să pui statuia unui războinic vopsit și înarmat cu sulite. Așa, ce trebuie eu să înțeleg din silueta asta abstractă și contorsionată pentru eternitate într-o poziție absolut neverosimilă?’, dar Gina nu aude, ci aranjează, adună, pitește – inclusiv cămașa de pe jos, pe care o lasă să cadă, tot din vârful degetelor, într-o pungă de plastic dintr-un dulap.

‘Vezi?! Mă ignoră total! Să revenim: Runa, o să-ți spun în telefon ce mai am de spus. Încă ceva: eu zic să treci și prin Histria, unde filmează englezii ăia, fac un documentar despre nu știu ce mormânt senzational. Într-un fel, subiectul cred că te interesează în mod direct și personal. Da, nu te uita așa la mine! Tot ești tu în formă la capitolul mumii – moștenire de la taică-tu – și asta e o mumie de care se interesează niște englezi pe care-i cunoști, ai lucrat cu ei acum vreo doi ani.’

În clipa aia, se deschide ușa și noi ne așteptăm să vedem intrând capul chel al lui Strâmboiu. Nu e Strâmboiu. E un tânăr. ‘Vin în cinci minute!’ zice Iero și se uită repede la ceas. ‘Aa, nu, e altceva,’ zice tânărul și vocea lui îmi sună familiar.

Mă uit la el și-l recunosc. Mă apucă un soi de amețală și mă așez la loc pe scaun. Mai rău, îmi simt obraji în flăcări, fuck! urâsc chestia asta cu înroșitul când ți-e mai mare dragul, mă scoate din minți, penibil, dacă aș putea apăsa un buton și să dispară, să-mi revină culoarea normală în obraji, e din ce în ce mai rău, cu cât mă strădui să-mi treacă, mă înroșesc mai tare, imposibil de controlat. Și unde să mă ascund, sub birou?! Când înroșitul ăsta e deja observat de cei din jur, mimez că m-am înecat și că mă înroșesc de la tuse. Când nu e încă observat, ca acum, nu tușesc fiindcă n-aș face decât să atrag atenția asupra mea. Nu pot decât să-mi țin respirația imaginându-mi că asta o să-mi oprească sângele din obraji.

Ultima dată când m-am înroșit a fost de un penibil absolut: venise un financiar controller în firmă, mă dusesem la contabilitate cu niște facturi și îl văd, era Bogdan, fuseserăm colegi cu un an în urmă, ne recunoaștem și, hodoronc-tronc, vorbind cu el despre „ce mai faci, ce mai e nou”, încep să mă înroșesc sub ochii tuturor contabilelor, spre iritarea și apoi furia mea crescândă: ce m-a apucat?! Era aberant de-a dreptul. N-aveam nici cel mai mic motiv, nu fusesem îndrăgostită de el și nici el de mine, nu-l visasem vreodată în secret, era coleg impecabil, cu nevastă și copil, inimos și simpatic, ca să nu mai adaug și: mic, rotund și... rezistibil. Atunci de ce?! De ce mă înroșeam în halul ăla?! El a fost și mai șocat de reacția mea, săracul, amuțise uitându-se la mine. Iar contabilele și directoarea financiară începuseră să schimbe între ele priviri semnificative, convinse că între noi fusese cândva ceva, sigur avuseserăm o aventură. Le-am întors brusc spatele și am fugit la baie, nu doar că mă făcusem de râs, dar mai și pusesem un om inocent și de bună credință într-o situație penibilă. Îmi poate explica cineva de ce?!

Înfuriată de amintirea asta, iau o hârtie de pe birou și încep, foarte concentrată, să-mi fac vânt cu ea. Nu aud nimic coerent din ce-și spun Iero și tânărul, rețin doar cuvântul „demisia” și pe Iero exclamând: ‘Bravo! Și unde pleci? Tre’ să vorbim neapărat, vino la șapte la *Bufnița!*’

Când să plece, își oprește privirea pe mine, fuck!, dă să iasă, se întoarce, iar dă să iasă. Clar, m-a recunoscut. Resemnata, mă opresc din fluturat hârtia, dându-mi seama, cu reînnoită furie, că probabil tocmai fluturatul ăla îi atrăsese atenția. ‘Runa!’ zice, de parcă ar numi un obiect, de parcă tocmai ar fi scos din

pământ un artefact, l-ar fi curățat, s-ar uita la el și l-ar cataloga: „ce e obiectul ăsta? ceașcă? urnă? opaiț? ah, da, rună, este o rună”. ‘Mai ai ceai de iasomie?’ Se uită la mine amuzat (arăt ca o sfeclă, probabil), îmi ia mâinile și le privește concentrat, le inspectează foarte atent așa ca atunci, la Capătul Pământului. Le recunoaște, căci simt prin degetele lui un tremur abia perceptibil. ‘Foarte urât din partea ta să dispari așa.’ Mă privește în ochi și gheața irișilor lui mă răcorește instantaneu, sângele mi se retrage din obraji, gata cu înroșitul, zâmbesc ușurată și fericită. ‘Cred că sunt pe punctul de a face un atac de *noctilucii*,’ mai zice, încruntându-se, și îmi dă drumul mâinilor. De bine ce-mi trecuse, mă înroșesc din nou. Noroc că pleacă spre ușă.

După ce iese, Iero, suspicios: ‘îl cunoști?’, eu: ‘lucrează cu tine?’ Da, ba mai mult, îi e un fel de ucenic, de fapt nici măcar ucenic fiindcă are deja personalitate puternică, n-are nevoie de nici un maestru, e un mare talent, „jurnalistul pur-sânge” al viitorului despre care vorbea ceva mai devreme, numai să nu se piardă, vrea să plece în televiziune, ce să caute în televiziune, n-are ce căuta, e făcut pentru presă, clar. Cum naiba de nu l-am văzut până acum prin redacție? Și, dacă e așa de tare, de ce n-am auzit de el, de ce n-am citit mărețele lui articole? Păi, nu lucrează la noi decât de puțin timp, vine de la locale unde e o legendă deja. Dar, de bine ce-a venit, tre’ să plece. Schimbând brusc tonul: ‘E ceva între voi?’

‘Mmm? Aa, nu, nimic serios. A fost o fascinație de șaptezeci și două de ore, la mare.’

Își îngustează ochii, amuzat: ‘Șaptezeci și două de ore... Hm, și eu, care credeam că pentru *mine* a venit la gazetă...’

Ofuscată: ‘Firește că nici pentru *mine* nu a venit. Nici nu lucrăm la gazetă pe vremea aia. E numai o întâmplare.’

Mă privește în ochi foarte atent, Iero, are o slăbiciune pentru el, clar, de asta e atât de curios, probabil că în el se vede pe sine așa cum era la vârsta lui, abia venit în București - da, aș fi vrut să-l fi cunoscut pe Iero în tinerețe, Iero să fi fost pe pietrele alea la mare... Poate că asta a și fost întâmplarea de la Capătul Pământului – fără să știu, petrecusem șaptezeci și două de ore cu un Iero tânăr... Mă înroșesc brusc și mă ridic revoltată de pe scaun, înainte ca privirea aia să-mi citească gândurile.

Între timp, Gina ieșise, dar doar ca să deschidă ușa din nou: în spatele ei zărim, în sfârșit, capul chel și nerăbdător al binecunoscutului Strâmboiu (nume predestinat de politician român, de-a dreptul caragialesc, nici inventat nu putea suna mai potrivit: Onoriu Strâmboiu!), un sado-masochist politic: șef de mare partid, după ce le curtează asiduu, nu poate ajunge la uniune cu partidele mici până nu le chinuie eficient. A pervertit pentru totdeauna cuvântul „conservator” în limba română și e pe cale să-l pervertească și pe cel de „liberal”. Acum e clar că lucrează intens la compromiterea celui de „presă”. Sper să n-ajungă vreodată la cel de „justiție”. Nu s-a mai deghizat în nimic de data asta, înseamnă că e urgent. Sau poate a aflat că Orfeianu chiar pleacă – sinucidere profesională, se va zice – și nu mai găsește oportun să se deghizeze. Presimte un cadavru și vine repede ca o muscă, să fie primul la festin. Sau...? Ușa rămâne întredeschisă.

‘Unde rămăsesem? Da, la Histria cu englezii. Păi da, îi știu pe englezii ăștia, am vorbit cu ei deja și oricum le-am promis că le fac o vizită.’ Mă aplec înspre el: ‘Iero, cred că Strâmboiu a venit să-ți facă *ultima* ofertă. Nu s-a mai deghizat în nimic. E clar. Nu mai e doar un zvon. O să cumpere trustul. A venit să-și marcheze teritoriul. Stă pe hol, înfipt și sigur pe el, și așteaptă să-l primești. Prin capul lui acum fac scurt-circuit două fulgere: cum să-ți întoarcă umilința repetată a refuzului tău și cum să scape de părerea de rău că nu și-a schimbat numele de familie la timp. Ca să se calmeze, exersează discret slogane pentru următoarele alegeri: „Cu Strâmboiu președinte, țara merge drept-naainte! Tot românul cel deștept, votează Strâmboiul drept”! Nu înțeleg: de ce te mai vezi cu el? ... By the way, Gelu a zis „da”, am vorbit cu el aseară.’

În timp ce spun toate astea, Ieronim scrie ceva pe o hârtie pe care mi-o întinde.

‘Cu Strâmboiu? Ca să-l las să-și savureze ultima plăcere grotescă din cariera lui de politician: aceea de a auzi adevărul. Ca orice sado-masochist, politic sau altfel, nu are doar plăcerea de a chinui, ci și pe aceea de a fi chinuit. Așadar, ne vedem în câteva zile. Cu Gelu o să vorbesc și eu deseară. De la tine aștept telefon mâine la doișpe. Succes! Căci altfel...’

‘Da, știu: căci altfel,

la canal!

La canalul Dâmbovița, groapă de gunoi curgătoare. În ea îi zvârlu din când în când pe toți...

‘Bărrbații din Rromânia sunt mai clevetitorri decât femeile.’

‘Parcă n-ai fi unul din ei!’

‘Nu se pune! Mi-am trrăit vârrsta formărrii mai mult acolo, nu aici.’

‘Format ești încă de când stai într-o singură celulă, încă de când ești microscopic.’

‘Atunci, fie. Sunt clevetitoorr. Sunt și clevetitoorr. Am fost de la bun început o celulă clevetitoarre. Cleveteam încă din stadiu embrionarr.’

‘Cine, tu?! Alexandru...’

În clipa asta s-au oprit din mers la trecerea de pietoni și-am reușit să-i văd. Ea – înaltă, blondă, profil corect, gropiță în obraz (probabil și în celălalt), zâmbet reținut, ca să nu-și piardă încă aerul bosumflat. El – ceva ieșea din armonia de profil: ochiul albastru care privea cumva lateral (adică spre mine!), indiscret și nefiresc; strabism – m-am liniștit, el vede ceea ce privește, adică pe frumoasa blondă, iar nu peisajul lateral lui, adică pe mine; accentul franțuzit i se potrivea – mai ales când rostea „clevetitoorr” – oare cum îi rostesc francezii numele: „Alexandrrüü”... ?!

M-am repezit spre balustrada podului, aplecându-mă să privesc, chipurile, apa Dâmboviței – ca să nu trebuiască să-i depășesc și să-i pierd. Muream de curiozitate să aud ce-și spun mai departe – nu mai auzisem un dialog interesant pe stradă de vreo lună – și nu voiam să ratez prilejul. Totuși, l-am ratat, și chiar din cauza mea, căci gestul meu de a mă repezi spre balustradă a avut un final neprevăzut: m-am împiedicat de un cârlig metalic ieșit din asfalt (cum sunt multe pe străzile Bucureștiului – vreo echipă de lucrători sadici) și, în plonjeul meu spre balustradă, l-am lovit pe Alexandrrü cu propria-i geantă peste picioare. S-a răsucit spre mine, panicat (bine că nu s-a împiedicat și el, la rândul lui, cum ar fi fost să cadă, la propriu, la picioarele frumoasei blonde... ?)

‘Oh, îmi parre rrău, v-ați lovit?’

N-am întors capul imediat, priveam aplecată peste pod, într-un moment de maximă și dificilă concentrare: abia mă puteam abține să nu izbucnesc în râs imaginându-mi scena – eu împiedicându-mă și plonjând caraghios pe asfalt. O mână pe braț, aproape de umăr. Tocmai când, din apele verzi-murdare ale Dâmboviței, începuse să prindă contur un chip – ca de obicei – plutind și dus de apă... Dar n-am apucat să văd cine e... Gestul meu le-a atras atenția, probabil mă aplecasem prea mult peste balustradă. Am întors, în sfârșit, capul. Ne-am privit așa câteva secunde fără să clipim. Știu sigur că n-a clipit pentru că îi urmăream foarte atentă pupila cea deplasată ușor spre tâmplă – da, strabism. Cel puțin o secundă a fost de uimire comună. Dacă cineva ar fi oprit o ipotetică peliculă de film în chiar acea secundă și-ar fi întrebat sala de cinema: ce credeți că urmează acum?, sala ar fi răspuns: cei doi tocmai s-au recunoscut și va urma un schimb de exclamații – Ea: Nu se poate! Tu ești?! El: Rușă! Ce surpriză! Derulat mai departe, filmul a fost cu totul altfel și deloc senzațional.

Ne priveam în ochi, îmi încleștasem maxilarele ca să-mi opresc râsul, el a zâmbit și, în clipa aceea, am avut impresia că pupila laterală revine lent spre centrul ochiului, o mișcare aproape imperceptibilă altfel și pe care o mai văzusem cândva, dar nu pe viu, ci în secvențe statice (clar: *seria de autoportrete Dürer*); cred că priveam procesul fascinată, și-a dat seama, a clipit, pupila s-a deplasat la locul ei nefiresc și, în secunda următoare, după ce ne-am salutat, luat de braț de frumoasa blondă, a dispărut.

•

Totuși... Alexandrrü! Destul de mic Bucureștiul, câți Alexandrrü or fi existând în clipa asta în el? Zilele trecute, probam un soutien în magazinul Eva. Gesturi grăbite, să termin odată, probatul hainelor prin magazine e unul din cele mai stupide lucruri pe care eu sunt constrânsă să le fac, abia aștept ziua în care or

să inventeze probatul virtual, să nu mai trebuiască să te dezbraci și îmbraci în magazin. Măcar, după agasante căutări, am găsit ceva să-mi placă, un model vechi, clasic – o bijuterie – pe sub multe alte sutiene expuse – săni falși și penibilitați – chiar le și poartă cineva? Bineînțeles! Aaah, ești anacronică și total dezinformată la capitolul ăsta, femeie! – aud în urechi vocea exasperată a lui Matia, prietenul meu cel mai bun (în afară de Ștefan, „anahoretul”) și cel mai vechi (din copilărie, din Antisa, eram vecini), de fapt, aș putea să spun: prietena mea cea mai bună, pentru că, nepreaavând prietene de vârsta mea, Matia suplinește providențial această lipsă: are o neobișnuită înțelegere a naturii feminine, e fascinat de femei și de lumea lor și cred că, în secret, visează să devină un fel de Almodóvar al României; are toate șansele: e talentat, a făcut Regia, firește, și primele lui filme, de scurt-metraj, făcute în copilărie, filmate dintr-un rudiment de scaun cu roțile în loc de dolly, manevrat de mine din bucătărie până în fundul sufrageriei și apoi afară, de-a lungul și de-a latul grădinii (asta atunci când nu filma pe ascuns din dulapurile de haine din dormitoare sau din dulapul de prosoape din baie), au avut ca subiect viața secretă și complicată a multiplelor lui mătuși și verișoare împreună cu care locuia, precum Zeffirelli, în absența totală a oricărui personaj masculin: o casă de femei. Mai târziu, mătușile și verișoarele din filmele lui au fost înlocuite de iubite. Matia e un bărbat cumplit de frumos și ravagiile făcute de frumusețea lui – mergând până la sinucideri eșuate – l-au silit să trăiască permanent într-o tensiune extrem de creatoare: neputându-le iubi pe toate, suferă pentru fiecare în parte, fixându-le, compensator, în filmele lui unde, ori le lasă să îl iubească liber, total și necondiționat, ori le explică, indirect, de ce nu poate să le iubească, iar în viața reală se îndrăgostește invariabil de femei cu care n-ar putea niciodată să fie: măritate și mult mai în vârstă ca el. Cel mai bine îl înțelege părintele Vladimir, de la biserica noastră, cu care discută uneori interminabil, la colțul bisericii, după slujbă sau, dacă discuția se prelungește, pe banca din curtea bisericii: o femeie l-a purtat pe Dumnezeu Întrupat, femeilor li s-a arătat mai întâi Isus Înviat, ele au acces direct la misterele creației, ele au puterea de a naște, ochii Beatricei îi arată lui Dante Paradisul, cum zice domnul Patapievici în cartea lui, căci, fără ochii ei (sau fără ochii iubirii), Paradisul nu e vizibil, e doar o noțiune de neînțeles; fără de ea, chiar dacă ar vedea, Dante nu ar ști ce vede, ar umbla ca un vițel prin Paradis. Și tot așa...

‘Ce bine,’ conchide părintele, invariabil, ‘că Dumnezeu s-a îndurat de mine și m-a făcut bărbat cu vocație de preot; dacă mă făcea femeie, cred că vocația mea ar fi fost, dintre toate vocațiile posibile, tocmai aceea de cocotă de lux și aș fi fost pierdut. Nu râdeți!’

‘Așa e!’ ar zice doamna Erminia de la lumânări care mi-l arată uneori, împungând savonarolic aerul cu capul în direcția lui, atunci când e în mijlocul bisericii înconjurat de doamnele din comitetul bisericesc: ‘Uite la el, strălucește de plăcere, nu alta! Îi place între pizde!’

Dacă ar mai fi și părintele călugăr Ilarie de la mănăstirea de măicuțe Ivești, părintele Vladimir l-ar inspecta cu atenție:

‘Iar ți-au ferchezuit barba măicuțele, te-au tuns și aranjat dar vezi ca ți-au uitat două fire mai lungi într-o parte,’ – fapt care l-ar alarma subit pe părintele Ilarie și l-ar face să se tragă instinctiv de barbă în căutarea firelor impertinente. ‘Ce să mai, per ansamblu arăți bine: elegant, spilcuit. Vă imaginați ce-l mai alintă și cocoloșesc măicuțele, toate îl iubesc, îl hrănesc, îi tund barba, pletele și părul din nas, îi împletesc codița, îi fac manichiura, îi smulg sprâncenele, îi fac masaj, îl epilează, îl parfumează, îl îmbălsămează... Așa or să te ferchezuiască și când oi muri... Îți mai aduc cafeluța cu anis în birou după masa de prânz?!’ – e o crescândă invidie comică în vocea lui.

‘Acuși îl vezi că deschide un beauty-salon în colțul bisericii!’ îmi șoptește panicată doamna Erminia în ureche.

‘Mai degrabă o cantină de lux,’ șoptesc și eu, ‘și ne pune pe toate să gătim delicatose de post, ne și văd gătind de zor soté-uri, sosuri beșamel, crochete, gulaș, papanas, maioneze, poloneze, scordoleze -’

‘futuleze și puleze!’ adaugă prompt doamna Erminia, acoperindu-și repede gura cu mâna, exasperată: ‘Iar am vorbit cu păcat în biserică!’

‘Nu,’ zice părintele Ilarie, ‘nu-mi mai aduc cafeluța fiindcă nu mai am voie cafea, canon de la stareț.’

‘Era și cazul, bea aproape paișpe cafele pe zi, i s-a făcut rău o dată și le-a speriat teribil pe măicuțe.’

‘Da, și m-au pârât la stare!’

Care – ne povestește apoi părintele Ilarie – la spovedanie i-a spus solemn: ‘Ilarie, de azi înainte nu mai bei cafea – canon!, nu mai pui cafea în gură, ai înnebunit? vrei să te omori?’

Părintele Ilarie, disperat: ‘Nici cafea... n-ai, prea-cucernice?’

‘Nici!’

‘Atunci, cafea de cicoare, ca pe vremea lui Ceaușescu?’

‘Să nu te mai aud!’

Ilarie, de sub patrafir: ‘Da' nici ceai?’

‘Nu!’

‘Ciocolată caldă?’

‘Nu!’

‘Cacao cu lapte?’

‘Nu!’

Ilarie, pe culmile disperării și scoțând capul de sub patrafir ca să-l poată privi pe stareț în ochi, doar doar l-o înduioșa: ‘Coca-Cola?!’

Prea-cucernicul, ajuns și el pe culmi – ale exasperării: ‘Nu-nu-nu! De azi înainte n-ai voie să pui în gură nimic care începe cu *c*!’

Și-i trage o cruce de binecuvântare în cap băgându-l la loc sub patrafir, de unde Ilarie, resemnat:

‘Bine, părinte, n-am de ales. Zi-mi rugăciunile de cuviință. Și hai mai repede că începe serialul' la cinci!’

... Iar Matia și-ar nota în grabă și pe furiș dialogul în veșnicul lui carnețel, iar mai târziu, după biserică, am urca la mine să comentăm, să bârfim, să povestim, să ne povestim. Dacă Ștefan e prietenul meu cel mai bun, Matia e, așa cum ziceam, prietena mea cea mai bună; trăncănim enorm, cel mai adesea la telefon, și știu că n-o să-mi ierte sacrilegiul de a fi mers la cumpărături – mai ales cumpărături atât de sensibile, precum un sutien – fără el, fără sfatul lui avizat, prețios și de neînlocuit. Și are dreptate. Căci, iată-mă: stau în cabina de probă, în mână cu un sutien banal, nemisterios, fără personalitate și aproape plat, care numai umplut cu ceva ar putea să-și justifice existența în univers. Să ni-l punem, așadar, să dăm un sens acestui obiect, să vedem cum ne vine... Bluza atârnată în cuier. Și, ce ciudat, să stai, pe jumătate gol, deodată, în mijlocul unui magazin, cu trei oglinzi în jurul tău. O draperie de catifea albastră între tine și ceilalți. Un pas în stânga, în dreapta, mai de aproape... Hm! Să ne punem bretelele!

‘Vrei să porrți așa ceva! Să mă amețești, să-mi dai vertij! Vrei să morr! Știi că sufărr de *mal de merr*!’

?! Vocea e chiar în spatele draperiei, afară. Probabil către cineva din cabina de alături. Da, observasem o pereche elegantă, printre torsuri și sâni de plastic și mănunchiuri de sutiene. Ce idee sinistră să vîi cu iubitul la probat sutiene!

‘Oh, mon Dieu! Darr ăsta nu e sutien, drraga mea, ci e o adevărată instalație textilă barrocă! Cupolele astea îmi amintesc de cupolele gemene ale bisericii piarriștilor din Cluj, absolut aceeași formă, numai că fără crucele de metal din vârfuluri. Sau de bolta Arcului de Triumf de pe Kiseleff, până să fie mutilat de comuniști. Totuși, la o privire mai atentă, și dat fiind că, după etichetă, e francezesc, parcă n-are monumentalitatea și dramatismul strivitor al barrocului, ci așa zice că e o construcție mai ușoară, mai grațioasă, mai fluidă. Clarr: ăsta e un sutien barrococo!... Totuși, visez uneori câte un sutien simplu, tradițional, alb și cuminte, plutind în aer, mai ales în nopțile de Sărbători de Iarnă...’

‘În parcul din Muzeul Satului, probabil,’ susură o voce feminină din cabina cealaltă.

‘... deasupra Bucureștiului, dominând întregul oraș, doi uriași fulgi de zăpadă plutind în cer, legați între ei pentru totdeauna...’

‘Ca doi Luceferi pe Calea Lactee. Alexandru, ai și tu micile tale fantezii – inofensive... Sau e o amintire de pe vremea când erai sugar?!’

Terminasem de probat, m-am îmbrăcat și am ieșit, amuzată, cu sutienul în mână. Alexandru era cu

spatele spre mine, s-a întors sesizând mișcare, eram deja la casă vorbind cu vânzătoarea, când i-am simțit privirea pironită pe cupele albe și mi-am dat seama că țineam în mână sutienul „tradițional”.

‘Îl luați pe ăsta?’ vânzătoarea, vag mirată.

‘Da. Îmi stârnește... amintiri primordiale!’

Cu siguranță, Alexandru nici nu se uitase la mine, fascinat de obiectul de pe teșghea: povestise despre el și-i apăruse deodată materializat dinaintea ochilor. Începuse chiar să se îndrepte spre noi, ca în transă, am crezut că o să vină să-l ia și, panicată, l-am înșfăcat brusc încă înainte să-l plătesc, ca să fie clar că e al meu, îl găsisem cu greu, după atâtea căutări, după atâta timp pierdut și nervi consumați. Noroc că tocmai atunci vocea susurândă a blondei l-a întors din drum: ‘Alex, voilá!’

... Oare frumoasa blondă o fi purtând acum sutienul „tradițional”?

Din păcate, nu mai pot să-i urmăresc și să le aud dialogul, speram eu, interesant. Am rămas pe loc și m-am întors să privesc în apele „murdare, dar involburate” ale Dâmboviței...

Oare de cât timp stau aici, privindu-le... și ce mi-a venit să-mi amintesc tocmai astăzi de acest Alexandru, de felul în care l-am cunoscut fără să-l cunosc de două ori înainte de a-l întâlni cu adevărat... Să-mi revin, da, sunt pe podul de la Izvor, azi e ultima zi înainte de vacanță, mă întorc de la birou, merg spre casă și... ceva în asfaltul încins – ah, da, un cârlig de care m-am împiedicat – m-a făcut să plonjez spre balustrada podului și să-mi amintesc de toate astea...

Și acum, ca și atunci, am rămas pe loc și m-am întors să privesc în apele „murdare, dar involburate” ale Dâmboviței („sunt urâtă, dar săracă” – circula o celebră sintagmă prin căminele studentești mai demult). În ele îi zvârl din când în când pe toți, cum spuneam. E un mic oracol: pentru mine, apele astea sunt proba autenticității – proba eliminatorie. Cunosc un om, să zicem. Începe să mi se pară interesant și-atunci hop! în Dâmbovița cu el, să-l testăm. Nu e „testul cu apă rece”, ci un test de altă natură. Îl zvârl, de fapt consider că l-am zvârlit, căci nu-mi pot imagina o astfel de scenă sub nici o formă, și-apoi dau fuga la podul de la Izvor: dacă-l văd plutind prin apele murdare și apoi scufundându-se fără să treacă pe sub pod, e clar: apele murdare sunt elementul lui și-atunci, într-adevăr: „la canal cu el!”; dacă apare de cealaltă parte a podului, e ok, putem trece la celelalte probe.

Ciudat este că nici de data asta nu venisem să zvârl pe nimeni în canal, n-aveam pe nimeni de supus la probe, și totuși, din pricini neprevăzute și în mod cu totul întâmplător, în momentul plonjeului meu spre balustrada podului, ca și atunci, văzusem pe cineva plutind în apele murdare. ăsta de-acum cine-o mai fi? mă întrebam, decisă să încerc să-l văd, de data asta, cu orice preț. Hai, dacă tot ai venit așa, agale, pe Dâmbovița, înseamnă că n-ai venit degeaba. Să vedem cine ești. M-am sprijinit din nou de balustrada plină de praf. Mizerii, gunoaie, ca de obicei, de fapt nu e apă, ci un fel de pastă groasă, oribilă, plină de scursori înspumate, uneori mai densă, alteori mai diluată – pe drept cuvânt groapă de gunoi curgătoare. Trebuie să precizez că nu-i văd în postură de înecați, plutind funebru, o mână, un picior, fața lividă (sau vânătă) și umflată!, nu, ci ei sunt vii, VII, un flash-back, o scurtă scenă rememorată, singurul numitor comun al acestor apariții fiind fundalul: un fel de dune de nisip brun-oranj, așa, o bucată pătrată de pânză, o textură care să-i protejeze, estetic măcar, de apele murdare. Haide, mai repede că n-avem timp, la 9 vine Ilie cu RAV-ul năzdrăvan, cine ești, cine ești! Hai, așa, desprinde-te, vino!

Apunea soarele chiar deasupra Dâmboviței, singurul moment când apele ei par frumoase, și, din discul portocaliu incandescent sprijinit de apele alea, s-a desprins țesătura, bucata de pânză, se apropia lent pe valuri, să vedem ce chip ai imprimat, poate „imprimeu cu un necunoscut”, așa cum mi s-a părut mai devreme. Dar, spre marea mea nemulțumire, nimeni pe pânză! Aaa! Mă aplec peste balustradă, să-i prind ultimele clipe înainte de a dispărea sub pod, cu speranța că poate, totuși, se va desena ceva, cineva, altfel la ce bun a mai apărut? Traversez în grabă spre partea cealaltă a podului. Dedesubt, țesătura brun-oranj apare la fel ca înainte. Măcar nu s-a scufundat, iată un semn bun. Poate e, totuși, chipul cuiva dar nu se vede: chipul invizibil al cuiva, sau chipul cuiva invizibil.

A trecut testul, dar cine era?

Parlevu!

Traversez spre Izvor și plec spre casă. Drumul pe Splai, la plecare și la întoarcere, este una din plăcerile mele zilnice. Spațiul verde înainte de primul mastodont de blocuri, cărașușă prin iarbă – cunosc toate generațiile de flori, apar și trec, înlocuite de altele, după legile lor de flori –, copacii exotici cu frunze palmate, o bucată concentrată de Vară. Intru pe cărare, mirosul de plante încălzite la soare – e destul asta ca imaginația mea s-o ia razna! Bagajul pentru călătorie va fi o chestiune de ore, apoi telefoanele, pe Ștefan l-am mobilizat deja...

Un grup de trei fete așezate în cerc în iarbă numără pentru „pititea” – unde s-or fi pitind?, în ierburile astea se vede orice și nu e nimic altceva în jur până departe. Prind din mers niște versuri cam ciudate pentru o numărătoare:

Două doamne stau și beau cafea
În salonul cu pereți de catifea
Stau și beau cafea din două cește
Graseind pe franțuzește
Parrrrlevu! zice una.
Parrrrlevu! zice alta.
Parle Parle Parle Vu
Ieși afară chiar tu!

Curios e că nu iese nici una afară, ci numără pe rând mai departe, schimbând doar sensul numărătorii. Mă așez în iarbă lângă ele.

‘Spuneți-mi, vă rog, ce înseamnă „Parlevu”?’

Zâmbesc malițios toate trei.

‘Parlevu e un băiețel firav pe care-l strigă cucoanele.’

‘Una din ele este mama lui.’

‘Îl strigă, dar el nu vrea să iasă.’

Nu înțeleg nimic. Să încerc din nou: ‘Numărați pentru pititea...’

‘Da.’

‘Dar nu iese nici una din voi afară.’

Iar zâmbesc subțire toate trei: ‘Nu suntem băieței...’

‘Aa!’

Cu un fel de dispreț: ‘pardon, noi nu suntem băieței, noi suntem o specie superioară’. Fetele astea sunt cevaaa...

‘Dacă ar fi un băiețel aici, cu siguranță ar ieși,’ reiau eu discuția.

‘Normal!’ zic toate trei.

‘Atunci, să zicem că eu sunt Parlevu. Dacă pic, ies.’

Una din ele numără imediat: ‘Două doamne stau și beau cafea în salonul cu pereți de catifea. Stau și beau cafea din două cește...’ (Auzi: „cește”!) ‘Parle Parle Parle Vu, ieși afară chiar tu!’

Un degețel înfipt imperativ în sternul meu. N-am încotro!

‘Cred că doamnele sunt fericite acum: Parlevu a ieșit în sfârșit!’

‘Sigur! Dar nu știi ce te așteaptă: acum or să te trimită să le cumperi un pachet mare de cafea!’

‘Dar nu cred că pot, fiindcă am treabă.’

‘Tre’ să te duci! Ele nu se pot ridica din fotolii și așteaptă de mult, ca zgripturoaicele din basme: Făt-Frumos, te așteptam de mult! Nu le poți lăsa fără cafea!’ Interpretează teatral, cu mâini duse la inimă.

‘Bine, o să încerc. O singură întrebare: sigur „cește”? Poate „cești”!’

‘Nu-nu-nu. Ele beau multă cafea, ceștele sunt două cești foarte mari și grele, de ceva greu...’

‘De ciment!’

‘Nu! Cred că de piatră!’

‘?! De piatră?! Bine, mă duc să le cumpăr pachetul ăla de cafea. Mi-a părut bine, la revedere!’

Îmi reiau drumul pe Splai, spre casă. Două zgripturoaice simpatice, suferind de singurătate, care așteaptă pe cineva să le aducă – nu orice fel de cafea, ci cafeaua potrivită, cei care nu nimeresc marca lor preferată sfârșesc într-un vârful de par, s-ar putea face un spot publicitar pe tema asta, singur Făt-Frumos are intuiție și le aduce exact ce trebuie, vraja rea dispare și ele se transformă în două zâne, nu e bine, sunt prea multe, nu, el le aduce cafeaua potrivită și ele sunt publicitar mulțumite, adică mulțumite ca niște mulțumiți din reclame. Și Făt-Frumos? Făt-Frumos primește o recompensă, ca în basme, o mie de dolari sau o mașină, depinde de promoție... Oare ce-mi veni? Această subkultură care e publicitatea. Singurul beneficiu pe care-l știu adus de ea umanității – în afara campaniilor sociale – este că i-a permis financiar lui Salman Rushdie să scrie „*Midnight's Children*”.

În versiunea mea, cele două doamne suntem eu și Matia (!), stăm și bem cafea din două „cește”, numai că eu sunt la un capăt al firului, iar el la alt capăt, stăm și „parlevu” la telefon, ore în șir, de ani de zile, același fir al discuției, dar de fiecare dată alte amănunte, ne și văd, gravitând for ever pe o orbită fixă în jurul Pământului, cu receptoarele lipite de ureche, așteptând – el, pe Ileana Cosânzeana, eu, pe Făt-Frumos – să vină cu cafeaua vieții... Nu încapă nici un alt interlocutor în dialog, este out din start, nu înțelege și nu rezistă. Ne vedem de câteva ori pe an doar, dar de discuțiile astea din telefon atârână restul lumii noastre. O să-i povestesc deseară despre Parlevu. Deseară... !

Deodată, tot curajul meu se scufundă.

... „În salonul cu pereți de catifea”. Ce culoare or fi avut pereții ăia? Dar straniu e că nu-mi pot aminti fețele lor, ale fetițelor. Iar vocile lor – abia acum îmi dau seama că vorbeau toate cu aceeași voce, o voce care mă neliniștește.

Mă întorc și pornesc înapoi pe cărărușă spre cercul lor din mijlocul ierburilor. Mă așez lângă ele în ierburi, dar ele par că nu mă observă. Ierburile astea încep să mă atingă din toate părțile, de parcă atunci ar crește, și mirosul lor îmi umple nările deodată, exacerbat și amețitor. Mă uit la fetițe, ele se leagănă precum ierburile care cresc, se leagănă și cresc și ele, dar nu în același timp și ritm. Și nu sunt doar trei, ci sunt mai multe, precum ierburile. Observ cu stupoare că au toate același chip. Același chip la vârste diferite. E chipul meu. Și ele numără în continuare pentru pititea, incluzându-mă și pe mine. După fiecare numărătoare, un eu al meu este eliminat – „ieși afară chiar tu” –, eu-ri mai mici și eu-ri mai mari se duc, dispar pe rând, se ascund. Până ce nu rămân decât eu cu (un fel de) mine și încă nu știu care din noi „iese”, nu știu care rămâne, nu știu care, dintre noi, ultimele două, sunt de fapt eu.

Ne privim în ochi noi două, lung și nemișcat. Sunt eu așa cum mă văd în oglindă, doar că mai bronzată și mai frumoasă, sunt eu de la capătul verii ăsteia care abia a început. Nu știu ce vede ea când se uită la mine așa, nu știu ce vede ea în ochii mei. În ochii ei eu văd lumi de calcar și de piatră albă, mări nemișcate și lucioase ca o pastă de lapis-lazuli tocmai stoarsă din tub de un pictor gata să înceapă să picteze. Prin ochii ei curg ținuturi îndepărtate, imperii pierdute, ruine, statui, destine, cărți, castele, pietre, cruci... Dar curând ea își închide ochii și oprește curgerea aia, ridică lent mâna și începe să numere mutând mâna de la sternul ei la sternul meu, degetul mă împunge cu gheață și mie brusc mi se face frică, mi se face urât, ea e rece și străină și și-a închis ochii. Și șuieră un vânt ars în jurul ei, un hârșăit cumplit, ca de vânt puternic și scurt, care arde. Sau ca de aripi de înger retezând prin aer ceva nevăzut. Și mie mi-e teamă de momentul în care numărătorea se va termina. Însă numărătorea ei pare că nu se mai termină... Într-un fel, abia aștept să rămână numai una din noi fiindcă aceea, la sfârșitul jocului, va avea misiunea să le caute și găsească și

adune pe toate celelalte. Adică încă mai pot să sper că o să mă reîntregesc, o să mă refac, o să redevin una.

Închid și eu ochii și aștept degetul de gheață înfipt în stern odată cu ultima silabă...

Deschid ochii. Sunt doar eu și ierburile amețitoare tremurând în aburul arșiței. Fetitele au plecat de mult. Să mă ridic și să plec, doar nu vreau să treacă vreun vecin și să mă găsească așa, pe jos, întinsă în ierburi...

Nu trece nici un vecin, aud numai o voce feminină indignată: ‘Ia uite, dragă! Altă curvă! Întinsă la soare! O curvă romantică! De unde apăreți, dragă, toate, vă înmulțiți ca buruienile după ploaie, sunteți peste tot, nu mai e loc de voi, nu mai pot respira de voi curvele cu acte în regulă, cu studii, curvele consacrate.’ Îmi dă ocol revoltată. ‘Tocmai am mai văzut una, în Amzei, stătea nemișcată, în picioare, în mijlocul trotuarului, cu ochii închiși, se împiedicau toți de ea și ea stătea așa, cu fața în soare, cu ochii închiși, nemișcată. O nouă metodă de agățat. Foarte original.’

Mă apucă și pe mine, subit, revolta. ‘Poate că tocmai îi aterizase un puf de pădăie în decolteu. Și, întotdeauna când plutește lângă ea un puf de pădăie și i se așază în decolteu, știe că e de la mama ei care e departe și știe că mamei ei îi e dor de ea. Și stă așa, cu fața în soare, cu ochii închiși și vorbește în gând cu mama ei care și ea stă, undeva departe, cu fața în soare și se gândește la fata ei. Și se întâlnesc amândouă în soarele ăsta și se strâng în brațe. Sau poate că tocmai a ieșit din casă după multe zile de întuneric, de suferință, de tristețe și a avut brusc revelația soarelui, a luminii solare, singurul balsam pentru sufletul ei întristat. Poate că nu era decât atât: o femeie întristată. Nu ți-e rușine să judeci oamenii după aparențe? Nu ți-e rușine să te învârți în jurul tristeții altuia, studiind-o și punând etichete greșite, nu ți-e rușine să-ți vâri degetele și să răscolești în carne vie cum ai răscoli cu bățul în rana cuiva? Și unde pleci așa, în mijlocul conversației?!’ Nu mă mai ascultă, se răsuțește pe tocurile cui, panicată, și pleacă.

Ca zilele trecute la birou, avusesem pauza de masă și mă pregăteam să mă duc să mă aranjez, să-mi verific dinții, părul, machiajul. Cu portfardul în mână, mă opresc să arunc în coșul de gunoi din bucătărie șervețelul de hârtie plin cu sâmburi și codițe de cireșe. În clipa în care mă aplec puțin să le las să cadă în coș, cade și ceva din portfardul al cărui fermoar fusese pesemne întredeschis. Aud bufnitura obiectului căzut și încremenesc. Singurul obiect greu care putea să alunece ca un glonte și să cadă astfel e rujul. Rujul nu doar groaznic de scump, dar cât timp mi-a trebuit să găsesc exact nuanța aia. Însă nu rujul contează, ci faptul că el stă, ca orice ruj pe care-l cumpăr, într-un tub special, de argint, care a fost al mamei, încrustat cu inițialele ei. Trebuie recuperat cu orice preț. Fără să verific dacă rujul căzuse într-adevăr sau doar ața de dinți sau mai știu eu ce, las portfardul pe măsuță, iau mănuși de plastic de sub chiuvetă, mi le pun și încep să caut febril în coșul de gunoi, pe bâjbăite fiindcă e întuneric în colțul ăla de bucătărie, aplecată, concentrată, fără să-mi pese că oricine putea intra pe ușă în orice moment. Nu mă interesează ce or să creadă dacă or să mă găsească așa. Sunt în stare să răstorn tot coșul de gunoi în mijlocul bucătăriei, dacă e nevoie. Calculez că timpul de contaminare a fost scurt, dacă-l găsesc și îl dezinfectez repede, e salvat. După zgomotul de metal pe care l-a făcut, a căzut între plasticul negru al sacului și peretele coșului, nu direct în gunoi, slavă Domnului! Dau plasticul sacului la o parte acoperind cu el resturile și caut spre fundul coșului pipăind să găsesc ceva de forma tubului de ruj. Și ușa chiar se deschide și aud vocea lui Tescu în spatele meu: ‘O-la-la! Runa-mătrăguna, ce faci, dragă, ai devorat tot ce se putea devora și tot nu te-ai săturat, cauți resturi prin gunoaie?! Ajutați femeia, domnilor, dați-i ceva de mâncare că altfel ne devorează pe toți!’ Mă opresc din căutat și mă ridic brusc, dar nu pentru că mi-ar fi păsat de comentariile lui, ci pentru că îmi dau seama că, din poziția aia, are ochii pironiți pe picioarele și pe fundul meu. Și pentru că brusc am avut revelația copleșitoare că în coșul ăla sunt resturi concrete de mâncare care a zăbovit, printre altele, și în gura lui. Cu greutate, scot mănușile de plastic, le arunc spre el, ‘să le porți după ce folosești toaleta fiindcă niciodată nu te speli pe mâini’, iau portfardul și mă duc la baie. În toaleta bărbaților, despărțită de a noastră de un perete subțire din prefabricat prin care se aude tot – așa știu că Tescu nu se spală pe mâini –, cineva fredonează tare și cu elan o bucată din

„*The Phantom of the Opera*”. Am noroc, de obicei se aud tot felul de zgomote pe care nimeni nu și le dorește. Mă spăl leneș pe mâini fredonând și eu în șoaptă, „*masquerade, paper faces on parade, masquerade, hide your face so the world will never find you! masquerade, every face a different shade, masquerade, look around, there's another mask behind you!*”. Fredonatul masculin se oprește aici odată cu apa curgând din robinet. Mai aud un „*masqueraade!*” final și ușa trântită. Continui singură, „*leering satyrs, peering eyes, masquerade, run and hide but a face will still pursue you!*”, și apoi deschid portofardul. Bineînțeles că rujul e acolo. Strălucind discret printre celelalte obiecte. Știam că n-o să-l pierd. Știam că stă cu mine mereu. În fine... Atunci ce naiba a căzut în coșul de gunoi? Nu mai contează.

Așadar, mă ridic din iarbă, îmi scutur rochia, îmi iau geanta și plec. Las în urmă spațiul verde, bucata concentrată de Vară în miezul căreia l-am găsit pe misteriosul Parlevu și mă îndrept spre șirul de blocuri-mastodont în spatele cărora se află strada mea. Ca să ajung la ele, trec prin dreptul unei parcări în care, parte din ritualul meu zilnic de ceva vreme, caut din ochi o anume mașină. Când este acolo, e întotdeauna parcată aproape de trotuarul care ocolește larg burta parcării, așadar, o văd de departe, chiar fără să vreau, și mă bucur de ea cum mă bucur de copacii exotici cu frunze palmate. Când nu este acolo, știu că e plecată la Paris, pentru două săptămâni. Da, stă două săptămâni în țară, două la Paris. Acum suntem în săptămânile în care e în țară, dar zilele astea nu e în București, unde-or fi dus-o?, la munte? la mare?

‘Nu ești zdravănă, femeie!’ îmi spune Ștefan când, în discuțiile noastre, vorbesc despre ea ca despre o prietenă: ce mai face, unde este. ‘Când spui despre ea că, săraca, e la Paris, o faci de parcă ai spune că e la ciclu. Revino-ți, draga mea. Mai bine te-ai interesa de proprietar.’

‘Nu-nu, mașina. Mașina e importantă. A fost martora unuia dintre cele câteva momente de totală magie din viața mea. Am o legătură cu ea „tainică și personală”, á la Borges. Nu mi-am dat seama decât foarte târziu de asta, după ce momentul trecuse.’

‘Hm, dar e logic că magia asta n-ai trăit-o cu ea, ci în ea, cu proprietarul, măi, Runa. Așadar, bărbatul...’

‘Aaa, bărbatul... El este plan secundar în povestea asta, ca și mine, căci doar actul de magie e important, iar mașina este punctul în care axul lumii a intersectat planul nostru material pentru o scurtă bucată de timp. Ca să spun așa, eu și bărbatul eram doar întâmplător actanți în momentul de magie al cărui principal receptacol era mașina. Mașina, vehiculul...’

‘Ți se pare. Receptacolul actului de magie erați voi, nu mașina, darling!’

‘Nu-nu, în cazul meu, eu cred că mașina, și mai cred că mașina aia era o lume. Era o posibilă lume, un posibil destin al meu, o posibilă viață a mea alături de acel bărbat dacă am fi rămas împreună... În mașina aia am trăit concentrat o întreagă posibilă viață, mi-am văzut acea viață în amănunt, așa cum se zice că, înainte de a muri, în câteva secunde ne retrăim întreaga viață. De aceea, poate, din clipa în care am coborât din mașină, din clipa în care piciorul meu a atins din nou pământul, n-a mai urmat nimic între mine și acel bărbat, totul fusese trăit deja, „ars” în câteva ore, și rămas în acea mașină. Dacă aș deschide acum ușa acelei mașini, aș vedea acea posibilă viață derulându-se, așa cum ar fi ea în această clipă dacă aș fi rămas lângă acel bărbat. Așa cum, în această clipă, dacă cineva ar deschide o imaginară ușă în viața mea de acum, m-ar vedea pe mine, Runa, pe podea, sprijinită de fotoliu, cu ochii agățați de imaginea uriașă a mării venită dintr-un proiector vechi, cu telefonul la ureche, vorbind cu tine, Ștefan, și rostind exact cuvintele pe care le rostesc acum...’

Respirăm amândoi lung în receptoare și eu chiar aștept ca, din valurile mării proiectate pe perete, să apară un semn, un vârtej, o mișcare neobișnuită de ape care să aducă spre suprafață chipul neclar al cuiva, conturul difuz al unei făpturi neștiute... N-are ce să apară, marea asta e o înregistrare pe care am văzut-o de sute de ori, este ceva ce a fost și în care nu se mai poate interveni. Da, dar știu eu ce e dincolo de pielița albastră a mării la care mă holbez acum?, sunt eu sigură că nu e nici un ochi privind din țesătura de ape?, sunt eu convinsă că, dacă aș putea să-mi apropiu foarte tare fața de ape sau să mă îndepărtez de ele sus în aer, nu voi vedea conturul difuz, neclar și încă în formare al unei făpturi neștiute? Va fi o făptură cu oase, cu

gheare, cu ochi?, va fi pescăruș, om, piatră, monstru acvatic? și dacă va fi Cuvânt?!

‘Așadar, actul de magie n-a avut urmări, adică a fost doar un act, nu o poveste. Carevasăzică, nu l-ai mai văzut apoi pe bărbat. Ai mai văzut doar mașina, de asta zici tu că legătura ta e cu mașina, nu cu bărbatul... Nu mi-ai povestit niciodată „actul” cap-coadă și cu amănunte, zi-mi acuma, dar pe scurt și la obiect, îți dau o oră, ai timp? Știi bine că urăsc vorbitul în telefon, e specialitatea ta și a lui Matia, dar fac o excepție de data asta, fiindcă chiar nu pot să dau acuma o fugă până la tine.’

I-am povestit atunci și m-a ascultat, Ștefan, acest prieten cu răbdare de fier în a mă asculta. I-am povestit despre planeta mărunță a zilei de întâi ianuarie de început de mileniu, când

ninsoarea

acoperise totul, orașul își oprise respirația și nu știai ce urmează: căderea lui într-un vis sau dizolvarea lentă până la dispariție... Privisem din balcon apropierea zorilor, albirea treptată a cerului, a aerului (mai sunt câteva nuanțe...), apoi plecasem pe jos spre Silfidelor. O nemișcare totală, un oraș încremenit – nici o ființă vie, nici o mașină, nici o urmă în zăpadă, nici măcar vântul; sunt Armstrong pe Lună, calc acolo unde nimeni nu a mai călcat, și calc încet, cu sfințenie, ca într-un ritual; sunt aproape imponderabilă în aerul rarefiat și mi se pare că, dacă fac un salt în sus, aerul m-ar păstra acolo și m-aș înălța ca un balon deasupra orașului; ce păcat că nu pot avea un astfel de moment vara, să fie soare, un soare fix deasupra creștetului, și doar arborii să-și miște nevăzut frunzele... și orașul să fie, tot, al meu, numai al meu, nimeni în jur, eu să fiu ultima treaptă...

M-am oprit în mijlocul intersecției de la Izvor, în inima ei, în crucea străzilor, așa cum în zile obișnuite nu o pot face (din cauza traficului, a aglomerației, a nebuniei și a mizeriei), și am stat acolo să ascult tăcerea neverosimilă, savurând fiecare secundă de liniște, și sperând să pot auzi inima orașului bătând în adâncuri – sau inima pământului însuși... Capul înălțat, mâinile ridicate lateral, ca într-o îmbrățișare, ochii privind cerul aproape alb (mai sunt doar câteva nuanțe...). Nu știu de cât timp stau așa, nemișcată eu însămi în încrămășarea din jur, nu respir, nu clilesc de teamă să nu destrăm vraja, apoi, lin, crește un sunet, dar nu e inimă bătând, nu e sunet viu și misterios din măruntaiele planetei, ci e un cârâit înfundat undeva în urma mea, se apropie, crește opresiv și îi recunosc, cu iritare, timbrul metalic: ah, se putea? se putea să nu apară o mașină care să-mi strice acest moment de beatitudine? Gata, s-a dus, clipa mea de grație s-a dus. Îmi cobor brațele și-mi încheștez mâinile înapoi în manșon, cobor capul și mă întorc brusc spre mașina care împinge lent un bot elegant spre mine: o insuportabilă pasăre neagră, un corb strălucitor care croncăne înăbușit și pe care nici o zăpadă din lume nu l-ar putea nivela: asta e mașina, vehiculul, automobilul, triumful implacabil al tehnicii asupra momentului de magie... Mă și văd – sacrilegiu! – jumulind Corbul lui Poe (oh, „*Raven of the saintly days of yore*”...), oprit nu în vârful capului Atenei, ci înaintea mea în zăpadă, doar ca să găsesc, sub penele calde, vii, această carcasă metalică perfectă, această mașinărie – o „bijuterie funestă” și smintită – borgesiană (și poe-siană) fără să știe...

Îi întorc spatelul și îmi reiau drumul. Intrarea Silfidelor. Străduța îngustă și piața rotundă scufundate în zăpadă. De jur împrejur, liniile caselor abia străvezite sub vălul ninsorii. Sus de tot, biserica și-a topit conturul în aerul dens, plutește în văzduhul din ce în ce mai alb de deasupra ochiului rotund al pieței (mai sunt câteva nuanțe până când cer, aer și pământul nins vor avea același alb). Sunt într-un miraj, sunt într-o stampă japoneză în care nu vedem lumea, ci doar amprenta lăsată în văzduh de trecerea ei.

Urc treptele bisericii și mă opresc pe platforma de sus, deasupra a tot. Nu se mai mișcă nimeni în jur, eu sunt ultima treaptă. În urma mea, scările rotunjite de zăpadă coboară în amfiteatru spre cercul hipnotic al pieței – cerc în cerc în cerc...

Cer, aer și pământul nins au acum același alb, sunt în echilibru perfect. Încerc să refac momentul de magie întrerupt adineaori: capul înălțat, mâinile întinse lateral, și, încet, încep să mă rotesc pe loc în cercuri. Sunt eu însămi o stângace pasăre neagră rotindu-se în zăpadă; paltonul involburat în jurul meu, apoi saltul lin în sus, desprinderea de pământ. Sunt sus în aer, lângă turla bisericii. Baletul suspendat în văzduh.

Adagio încetinit, descompus, de o lentoare ireală, arabesc de gesturi dizolvându-se, unduiri, șerpuiți, răsuciri ale corpului meu devenit imponderabil. Apoi un „grand jeté” și o piruetă care mă aruncă și mai sus și a cărei rotire crește treptat, se accelerează și, după o vreme, începe să semene cu un vârtej. Un vârtej sunt acum învolburând nemișcarea din jur, voi sorbi totul în rotirea asta a mea, sau poate eu însămi voi dispărea în chiar miezul vârtejurii pe care l-am creat. Să mă opresc, totuși, îmi spun, înainte ca zăpada să se surpe de pe pereții verticali atrasă în vârtej și clădirile să înceapă să apară de sub ea, înainte ca lumea să prindă contur din nou de sub pojghița subțire a mirajului... Îmi încetinesc rotirea, baletul se descompune treptat, așa cum a și început, și știu că voi opri vârtejurii în chiar centrul pieței, ca întotdeauna. Numai că, de data asta, în chiar ochiul rotund al pieței, ca o monstruoasă pupilă fixă într-un ochi brusc deschis (totuși, de când era acolo? de când mă privea?) – implacabilul corb de metal strălucitor, insuportabila carcasă neagră, compactă, impenetrabilă... Mașina.

Sunt înapoi în locul din care am plecat: ultima treaptă a scării bisericii. În dreapta și în stânga mea,

doi bărbați

Par ei înșiși două păsări mari, negre, oprite în zăpadă. Mă privesc cu un fel de uimire. Păi, da, o coadă de mătură îmi mai lipsea! Poate e pe aici pe undeva – defecțiune tehnică: oi fi pierdut-o în zăpadă în timp ce aterizam, se mai întâmplă, li se întâmplă până și navetelor spațiale. Aș spune asta cu voce tare, dar nu știu ce anume au văzut ei, cât anume din acrobațiile mele.

‘Ne cerem scuze,’ începe unul din ei și se înclină ceremonios, ‘dar suntem pierduți,’ adaugă celălalt, înclinându-se și el, ‘cu desăvârșire pierduți,’ zice iar primul, ‘atât de pierduți n-am mai fost niciodată,’ încheie celălalt.

Aha! Vorbesc foarte muzical amândoi, cu replici clare, parcă interpretează un libret de operă. Cred că ei sunt de fapt un singur personaj care vorbește pe două voci.

‘Pierduți?... Așadar, v-ați rătăcit și vreți să mă întrebați drumul spre Opera Română, aveți nevoie urgent de o lecție de balet. Pirueta pe care tocmai ați văzut-o v-a stârnit invidia... Cu părere de rău că vă spulber speranța, vă reamintesc că suntem în data de întâi ianuarie când totul, dar totul este închis. Nici țipenie de om, iată, nu se mai mișcă nimeni în jur... Eu însămi nu cred că sunt în clipa asta aici, prezența mea este numai o iluzie optică, cu atât mai mult ceea ce vi se pare că ați văzut...’

E un fel de invitație de a-i vedea plecând, numai că cei doi nu se mișcă din loc.

‘Așadar, v-ați rătăcit...’ le ofer eu din nou o porțiță de scăpare elegantă, cu speranța că sunt într-adevăr doi turiști rătăciți în jungla rutieră a Bucureștiului, doi ardeleni, așa mi s-a părut după accentul lor și după gesturile ceremonioase (nimic nu e mai dulce urechilor mele; pentru ca Paradisul să fie complet, când voi ajunge pe lumea cealaltă, Dumnezeu va trebui să-mi vorbească cu accent ardelenesc).

‘Nu ne-am rătăcit, ci suntem pierduți,’ reia unul din ei, ‘pierduți în vârtejurii pe care tocmai l-ai creat,’ adaugă celălalt, și cei doi încep, ei, să meargă în cerc, lent, în jurul meu (i-am molipsit, probabil), mă învăluie, mă încercuie, două păsări negre uriașe, curioase și elegante, rotindu-se hipnotic, nescăpându-mă din ochi, ‘un fel de axis mundi, acest dans-vârtej, intersectându-ne, țintuindu-ne,’ ‘pierduți în frumusețea insuportabilă a dansului tău,’ ‘un dans extraordinar pentru care te-ar invidia orice balerină,’ ‘scriere erai în aerul subțiat, fantasmă, vis cu ochii deschiși, poem întrupat...’

Accentul lor nu este unul ardelenesc, ci este o rostire extrem de rafinată a cuvintelor, e un deliciu, o muzică aproape; mi se pare mie? sau unul din ei rostogolește „r”-urile într-un mod familiar cumva... O mână pe braț, când ajunge în dreptul meu, și-l opresc din rotire, o secundă. Ochii albaștri, strabismul ușor, abia sesizabil. Alexandrrü? Dacă i-aș spune că știu cum îl cheamă, ar crede cu adevărat că sunt o vrăjitoare. Îi dau drumul brațului. „Și-n gândurile ei curate o mie de fantasme rătăcite-n vânt i se strecoară” – îmi amintesc subit versul ăsta... E din Culiianu, undeva prin „*Eros și Magie*”, Ciprian și Iustina, dintr-un text care circula prin Evul Mediu...

‘Ne ierți că dăm buzna așa,’ își continuă ei incantația pe două voci, ‘însă e un dar pe care ni l-ai făcut

într-un mod straniu și neașteptat,’ ‘și nu știm cum ți-am putea mulțumi...’

Se opresc amândoi în fața mea. Suntem în centrul cercului trasat de urmele pașilor lor în zăpadă.

‘Îți îndeplinim orice dorință.’

Mmm. Ah, piei ispită! În capul meu se naște o muzică brusc. Îi privesc și-mi spun că visez, probabil; din rotirea mea magică deasupra Intrării Silfidelor am căzut direct într-un vis. Îi ating cu degetele să văd dacă se destramă și dispar. Au ceva din frumusețea și echilibrul unui concert brandenburgic care-mi răsună acum în creier – le-am ascultat azi-noapte, ca întotdeauna când începe să ningă. Dau la o parte zăpada de pe una dintre coloane și verific marmura cu degetele – să-i simt răcoarea, să-mi vin în fire. E o bucată specială de coloană. Numai vara se poate discerne calitatea unei marmuri. Vara, când totul este încins de soare, căci atunci numai marmura bună este rece la atingere; cu cât e mai răcoroasă, cu atât e mai nobilă. Aici, numai marmura din coloana asta are răcoarea gheții tot timpul. Îmi lipsesc fruntea de ea. Dar, iarna, ea e la fel cu toate celelalte.

Am căzut de acord să coborâm împreună treptele bisericii: pentru fiecare treaptă câte o întrebare, câte o poveste; o treaptă – ei, o treaptă – eu. Am aflat astfel că pe Alexandru îl cheamă într-adevăr Alexandru și nu e designer de sutiene, dar este, totuși, specialist în Luceferi de pe Calea Lactee – astronom, lucrează la un observator astronomic din Franța, dar și în țară, la un proiect cu Institutul de Fizică Atomică din Măgurele, face naveta între ele: două săptămâni în țară, două în Franța; mă întreba dacă ne-am mai văzut undeva... I-am spus că poate în parcul din Muzeul Satului, numai că atunci era vară și eu arătam cu totul altfel; arăt mult diferit vara față de iarna și asta e o problemă pentru mine, de exemplu în facultate, când profesorii de la materiile nesuferite nu-mi mai recunoșteau prezența la orele lor din iarnă. Este foarte posibil ca și ei doi, dacă m-ar revedea la vară, să nu mă mai recunoască. Nu m-au crezut, după cum nu m-au crezut nici când le-am spus ce vârstă am (răspuns la una din întrebările lor) și am sfârșit prin a ne alerga prin zăpadă să ne arătăm buletinele: spre surpriza noastră, eram născuți în același an și am constatat că trăim cam în același cartier.

‘Cum de nu ne-am cunoscut până acum?’ întreba celălalt, Ovidiu, și-mi întindea mâna așteptându-mă pe treapta următoare.

‘Știi și eu? Poate pentru că eu am locuit foarte mulți ani în Ardeal, acolo consider eu că e acasa mea.’

‘Să nu dispari,’ spunea strângându-mi ușor mâna, ‘să nu te topești iar în zăpada dimineții ăsteia!’, și aburii răsuflărilor noastre se întâlneau în spațiul dintre noi, se învăluiau, se amestecau, se îmbrățișau, dispărând apoi împreună. Ia uite la dezvățatele astea! – gândeam, privindu-le – așa or face și cuvintele când vorbim și nu le vedem?

‘Terminați,’ spunea, grav, Alexandru, ‘vi se sărută răsuflările’.

‘Cuvintele,’ ziceam eu.

‘Bine, cuvintele. Vi se sărută cuvintele...’ zicea el.

Ovidiu e specialist în creiere – chirurg neurolog. Finețe a vorbelor și a gesturilor. La orice privire, pare că rostogolește două pietre albastre spre tine, cel privit.

Prima lor întrebare a fost, firește, despre dansul meu nepământean. Nu, nu sunt balerină, așa cum au crezut când m-au văzut plonjând în aer de pe treptele bisericii, nici vrăjitoare zburând pe o coadă de mătură (sau de satelit), nici acrobată, nici Mary Poppins Reloaded. Aș fi vrut să fiu balerină, știu că aș fi fost o mare balerină, a fost visul meu, numai că nu m-a dus nimeni la balet cât am fost copil. Am rămas cu această mare nostalgie, cu această tânjire pe care mi-o astâmpăr baletând singură prin casă și pe unde apuc, și mai ales mergând la spectacolele de balet, nu pierd nici unul, pe cât posibil. ‘Aha! Atunci chiar e de mirare că nu ne-am întâlnit până acum,’ zice Ovidiu, ‘nici eu nu pierd spectacolele de balet’.

Prin dansul ăsta al meu – încerc să explic – nu fac decât să încerc să retrăiesc un vis. E un vis recurent, un vis de noaptea, visez că merg pe o stradă în Bucureștiul vechi, sau pe o cărare de pe dealul Antisei, sau pe țărmul mării de la Capătul Pământului – decorul se schimbă mereu, ceea ce nu se schimbă niciodată în decor este soarele, care este mereu prezent, e soare întotdeauna, un soare fix, deasupra

creștetului meu – și, din plimbarea asta, încep încet să mă desprind de pământ, să calc pe aer, mă plimb prin văzduh, acolo, imediat sub soare, imponderabilă, apoi încep să dansez, și dansez, alunec, piruetez, baletez lent, ca într-un film redat cu încetinitorul și care aș vrea să dureze la nesfârșit. Nu mai am trup, sunt de aer, o ființă a aerului, poate sunt sunet, poate sunt Cuvânt... ? Apoi urmează clipa, o singură clipă, aceea în care deschid ochii și privesc țintă în ochiul nemișcat al soarelui de deasupra, și trupul întreg începe să-și recapete consistența de carne. Primesc prin ochi lumina soarelui și din ochi îmi coboară în trup, lumina întoarce totul înapoi în ea și îmi reconstruiește trupul celulă cu celulă, un val înaintând și desfășurând în el porțile lăuntrului meu, fiecare celulă deschizându-se lent, explozii încetinite, multiplicare de fiecare atom, îmi coboară către inimă și de acolo mai departe, sunt martor al călătoriei luminii prin trupul meu, însă uit instantaneu tot ceea ce văd, tot procesul ascuns, traseul inițiativ. Văd uitând ce văd, însă știind că am văzut... Îmi simt trupul înviind, într-un extaz total. Și mă trezesc într-o fericire fără margini; sincer, nu știu ce trăiesc atunci: un extaz mistic sau un extaz carnal... ?

Îi privesc pe rând în ochi și ceea ce văd – sau faptul că sunt sigură că n-o să ne mai vedem niciodată – mă încurajează să vorbesc mai departe fără nici o reținere.

Aici, în această piață, pe treptele acestei biserici, e unul din locurile magice ale Bucureștiului, acolo unde încă mai simți bătând una din inimile orașului. Inimile orașului se mișcă, așa cred eu, se deplasează, uneori se retrag definitiv dintr-un loc și se mută într-altul – am o întreagă teorie despre asta... Aici încă mai bate. Și aici este biserica mea, unde vin uneori duminica. Aici venisem și în dimineața asta. Numai că biserica e încuiată, nu e nimeni, pustiu. Și, atunci, a fost un fel de a mă ruga, dansul acesta. Fiindcă întotdeauna când îmi fac semnul crucii simt un fel de fulger încetinit străbătându-mă din creștet până în tălpi, trecând lent prin trup, ca și cum m-ar reconstrui, m-ar limpezi, m-ar scutura de reziduuri, m-ar repara și vindeca; un fulger pe care degetele mele îl apucă, îl trag în jos din creștet înspre măruntaie când mâna mea coboară în semnul crucii, care mă străbate, mă scutură, mă îmbucătățește și apoi mă reface la loc, sau poate asta e apă vie, apa vie din basmele noastre românești care e turnată peste trupul îmbucătățit al lui Făt-Frumos ca să-l refacă, să-l învie... ? Dansul, saltul, vârtejul poate că nu încercam decât să refacă asta – starea de rugăciune, ceea ce simt atunci când îmi fac semnul crucii.

I-am privit în ochi cât am vorbit, așteptându-mă mereu să-i văd luând-o la goană. Alexandru, destins brusc ca un elastic ținut sub tensiune, s-a lăsat să alunece în zăpadă, pe treapta pe care ne aflam.

‘Eu nu mai pot, e o doză prea mare de... vrajă.’

‘Farmakon: leac și otravă, depinde de doză; ca și iubirea... Motto-ul meu, deloc original, este: dacă vrajă nu e, nimic nu e... V-am răspuns la întrebare: ce era dansul ăla...’

‘Mi-e și teamă să mai vorbesc, orice aș vorbi ar suna banal, stupid,’ – Ovidiu, care se așază și el în zăpadă.

‘Tocmai acum, când era rândul meu să vă întreb? Deci: cum ați ajuns aici?’

Se privesc un timp.

‘Veneam spre casă de la petrecerea de revelion,’ ‘te-am văzut din mașină în intersecția de la Izvor,’ ‘ne-am uitat unul la altul și ne-am spus în aceeași secundă: ea e!’ ‘Și te-am urmărit până aici.’

Iar se privesc unul pe altul, ca și cum s-ar pune de acord cu ceva.

‘Ești un fel de legendă personală, a noastră, a amândurora.’ ‘A fost un zvon în cercul nostru de prieteni că vine uneori o fată frumoasă, o dansatoare, o balerină, aici în piața asta, noaptea târziu, sau în zilele pustii ca asta – ai mai fost aici în zilele de întâi ianuarie, nu? – și dansează un dans neverosimil.’ ‘Au fost zărite fragmente din dansul ăsta al tău, dar nimeni n-a reușit să afle cine ești sau măcar să te descrie în vreun fel.’ ‘Zvonul ăsta ne-a fascinat, am vrut să te vedem, să te cunoaștem.’ ‘De aceea, când te-am văzut acum în intersecția de la Izvor, ne-am spus amândoi în aceeași secundă: ea e!’ ‘Da, ea e, am găsit-o în sfârșit, dar cine e ea?’ ‘Hotărât lucru, ea e o... o rună de aer. O silfidă, o ființă a aerului. Mă întreb dacă ea e făcută din carne, dacă are consistență, dacă are oase, dacă...’ ‘Nu are oase. Ea e clar făcută din cuvinte. De-aia și poate pluti și dansa în aer.’

Mă așez pe aceeași treaptă, între ei. Ridic mânecele paltonului mai sus de braț și întind mâinile

desmănușate, cu podul palmei în sus, către unul și către celălalt: ‘Pipăiți, vă rog!’ Și închid ochii. Aștept. Atingere ușoară, la început, ca un abur, apoi degetele lor calde alunecând, șerpuind, învăluind. Ca și cum ne-am fi întins toți trei mâinile în apă de mare și ele ar fi devenit un fel de

„dancing dragon, flowering tea”

sau, pe scurt, rememorarea – înflorind brusc, într-o ceașcă de ceai. Mă văd, cu ochii minții, răsfoind cu furie paginile jurnalului meu, răscolind cu frenezie, zburătăcind paginile, întâmplările, anii, zilele, în căutarea lui, a momentului epifanic. Nu credeam, nu credeam să mă pocnesc amintirea asta tocmai acum. Tocmai acum, stând pe treptele astea de marmură, ale bisericii ăsteia, cu acești doi bărbați în stânga și în dreapta mea, rarefiați și diafani ca într-o stampă japoneză. Și, în mijlocul ei, la fel de diafană și rarefiată, ca decupată dintr-un pergament, eu. Cu ea, invizibilă, înfiptă în cârca mea – ea, himera. Chimaera. Fața vizibilă a demonului scrisului.

Caut cu frenezie. În caietele astea enorme, cumplite, monstruoase, pietroaie de moară – cine și ce o să facă cu ele când eu n-oi mai fi? În ele nu intră frumusețea, decât cu rare excepții (ca întâmplarea pe care o caut acum), în ele intră numai teama, urâtul, frica de moarte, otrava, rugina care mă va subția până la neființă, ele sunt bolgiile creierului meu; ele sunt patul meu cald încă, din care tocmai m-am smuls, așternutul gol rămas în urma mea, giulgiul înmuiat în sângele și sudoarea coșmarului, după ce eu am plecat. Numai singurătatea e „între”, blestem sau binecuvântare, în funcție de context. Îmi amintesc întâmplările întunecate din viața mea numai fiindcă ele au fost scrise, îmi amintesc doar ceea ce am scris despre ele; ce nu e scris, nu există. Când îmi amintesc negura și urâtul, o fac doar răscolind acele caiete, real sau în minte, găsind și recitind ceea ce notasem despre. Așa cum fac acum. Închid ochii și răscolesc paginile cu degetele înghețate ale minții.

Am găsit.

27 august 1998. Sper să aibe dreptate ăștia cu momentul morții. Că ne amintim tot. Mă îngrozește uitarea, aș vrea să-mi amintesc fibră cu fibră totul, să retrăiesc pe viu totul, simultan. Căci, altfel, nu am timp, nu am timpul pentru mine. Toți sunt cronofagi, și toate. Viață pe fugă, pe apucate. Nu am timp nici măcar să-mi amintesc ce trăiesc. Singura consolare e că o să-mi amintesc totul atunci, când o să mor.

Ah... m-aș cizela cu înfinită răbdare, ca pe o piatră prețioasă, m-aș alchimiza în complicate distilării și în sublimite plăceri spirituale, m-aș livresciza și intelectualiza, m-aș desfăta în subtilități și m-aș alinta în mii de ficțiuni, m-aș înnebuni de plăceri fabulatorii și mi-aș dărui toate întâmplările pe care aș fi vrut sau aș fi putut să le trăiesc și nu le-am trăit. Da, m-aș rafina cu înfinită precauție ca pe cel mai prețios diamant. Mă refer la stropul acela de duh sfânt pe care-l pune Dumnezeu în fiecare om. Dar nu am timp!

Să nu uit: vis azi-noapte. Era el, el al meu care știu că e undeva pe planeta asta, dar nu mai reușim să ne și găsim, să ne ajungem. N-avea chip, prezență sau consistență, ca de obicei. Doar mâinile. Mâinile noastre erau vii, un delir de mângâieri ale mâinilor noastre, ceva atât de dulce – trăiam, în vis, o senzație nouă: niște mâini iubindu-se. Cam asta.

Adică: dacă nici măcar chip nu mai are, ci din el au rămas numai niște mâini, așa, decupate, ca în visele psihopaților, e clar!, înseamnă că mă țicsesc de tot și nu mai e nimic de așteptat.

10 septembrie. la Capătul Pământului.

Stând acum singură, aștept și nu aștept, căci, dacă e să nu vină (el), nu am nimic de pierdut. Dar, în eu-l meu exacerbat, orice – și până și tot ce n-a fost – este ceva pierdut. Așteptând totul, se detramă totul. Pânza pe care eu o țes, atât e de iluzorie, încât nici nu există. Ca niciodată, marea anul ăsta mi-a dat un imens echilibru – o stare fixă de liniște. A fost panica din prima zi, impactul cu necunoscutul, apoi liniștea adusă (și) de el, după drumul cu trenul și agitația, hăituiala și demența ultimelor zile: munca infernală de la birou, demisia (abia aștept să încep dincolo, măcar o să-l am pe Iero aproape, el nici nu știe că în curând o să

lucrez la gazeta lui), cearta cumplită cu Gelu – nu din pricina demisiei, ci fiindcă mă neglijează, dacă aş fi una din mumiile alea probabil că mi-ar acorda mai multă atenție –, scrisoarea pe care i-am lăsat-o pe birou, bagajul făcut în goană la cinci dimineăta, fuga la gară. Acum – nici urmă de oboseală, neliniște sau frică. Mi-a luat teama, a dispărut-o, a dizolvat-o... Nici măcar nu-i pot mulțumi pentru acest timp în care, așteptând, am privit marea. Eu și ea: eu – proptită de cort, nemișcată; ea – foșnind leneș un val, aproape oglindă, verde-albastră.

(peste câteva ore) N-a venit. E plecat, cu elvețianul lui, să-i arate Histria și ruinele Mangaliei. Aș fi vrut să vină, să fie alături, să-mi ia mâna în mâinile lui studiind-o cu atenție, să-mi sărute degetele încet și lung, să vorbească, să privească. (să nu uit: cândva, trebuie să scriu un tratat despre „atingerea umană” - nu atingerea erotică, ci strict atingerea umană)

M-am vârat în sac (se apropie noaptea), proptită de cort, în fața unei mări netede, care nu mai respiră. Suntem cu inima oprită – și eu, și ea.

Ba a venit.

11 septembrie, miezul nopții.

Acum 12 ore, trăncăneam în cort, ne priveam, ne strângeam în brațe, cu tristețe, cu disperare, cu bucurie.

Acum 24 de ore, îl dădeam afară din cort, zvârlind după el cărți și caiete, perne și papuci și tot ce-mi cădea în mână, dar doar ca să-l întreb, o secundă mai târziu, „bei un ceai de iasomie... ?”.

Acum 48 de ore, ieșea din mare fascinat de „noctilucii” – planctonul, the sea sparkle, noctiluca scintillans.

Acum 72 de ore stăteam pe pietrele digului discutând, povestindu-ne, bucurându-ne, noapte a aceluia delir de atingeri ale mâinilor noastre, ale fețelor, ale frunților (ca în acel vis recent al meu cu mâinile)...

Lângă marea aceea luminiscentă, de vrăjitoare ce-și poartă inima pe dinafară, ca o rochie pulsând în juru-i, de vrăjitoare cu rochia ei de carne și sânge împrăștiată pe stânci.

Mă apucase din nou panica, în acea primă seară, la masă, singură, la Buturugi, cu peștele în farfurie, neputând mânca, înnebunind rarefiat pe drumul spre plajă, liniștindu-mă lent pe măsură ce mă apropiam de cort. M-am rugat să mă ajute într-un fel, să-mi ia spaima și s-o dizolve. Și mi l-a trimis pe el. Am știut din start, când l-am văzut, că va veni spre mine. Stăteam proptită de cort, privind marea cu uimire, cu bucurie, cu poftă de ea. Abia aterizasem la Capătul Pământului, cărând din greu cortul, rucsacul, sacul de dormit, izoprenul, tot calabalâcul și ce stătea să se surpe din spinarea mea la fiecare pas (cred că eram o apariție comică de-a dreptul: trecuseră doi tineri pe lângă mine și, cocoșată sub greutate și exasperată cum eram, stârnisem zâmbetele unuia din ei, mă privise amuzat cu coada ochiului, drept care îi zvârlisem o privire înțepată și, voiam eu, otrăvită); mă oprisem uimită în colțul drumului spre golf în lumina atât de altfel de septembrie, totul era diferit, straniu, părea că aterizasem pe o plajă necunoscută, nouă, mai albă, mai adâncă, unde nu mai fusesem niciodată și unde nu recunoșteam aproape nimic și pe nimeni, lumina aia modifica totul; întinsesem cortul, sărisem în mare să mă spele de drum și de tot ce lăsasem în urmă, fusesem să mănânc (cum ziceam mai devreme) și tocmai mă dezmeticeam privind marea. Era destul de multă lume, trecusem pe lângă atâta lume, fără să văd vreun chip, dar pe el l-am văzut, din spate, în dreapta mea, traversând puțina plajă spre mare, stând așa nemișcat o vreme și privind marea – asta e prima imagine despre el: nu un chip de aproape, ci o siluetă îndepărtată, proiectată pe mare.... Desprinzându-se apoi și ieșind lateral din cadru. În clipa aceea, continuând să privesc marea – cadrul din care el tocmai ieșea –, mi-am spus clar în gând: o să vină spre mine. Dar n-am privit să văd dacă și face asta. M-am trezit cu el poposind în nisip, privindu-mă drept în ochi, ferm dar și precaut, și vorbindu-mi. „Știi, m-am bucurat când te-am văzut venind pe drum, cu toate lucrurile alea în spinare, uite că mai există astfel de oameni, mi-am spus”. Îl priveam și nu-mi venea să cred că mi-a trimis Dumnezeu un om cu care să pot vorbi. Aha, carevasăzică, el era tânărul întâlnit pe drum, amuzat de apariția mea; și nu doar atât: fără să știu, mi-am pus cortul chiar lângă al lui, alesesem tocmai locul ăla din toată plaja. Nu mai știu ce i-am răspuns, nu mai știu cum s-a legat discuția, dar s-a legat atât de bine încât am petrecut împreună toată seara și toată

noaptea pe dig, unde ne-am mutat la un moment dat fiindcă eu stăteam comod în fața cortului, sprijinită de bara verticală, dar el stătea în nisip, proptit într-un cot, și amorțise. Ore întregi de discuții – despre cărți, despre ciorile din Sighișoara (pe care le adoră, sunt cu miile în peisajul orașului vechi, învechindu-l și mai mult), Sighișoara – burgul medieval, peisajul de scoică veche, roasă de valuri, ziduri adâncite în Ev Mediu, ar trebui plasat la malul mării, un fel de Oldenburg; despre satele vechi ardelenesti, sași, stelele de pe cer, străbunica lui care are peste o sută de ani și refuză să moară; și foarte mult despre scris, da, scrisul... Scrie bine. Și scrie cu metodă, se construiește meticolos, temeinic, nu umblă pe nisipuri mișcătoare. Avea să fie foarte dezamăgit de scrisul meu când a citit la un moment dat, mai târziu, câteva pagini din „Vortex”-ul meu și n-a zis nimic (dar nimic!) despre; la naiba, pentru scrisul ăsta eram în stare să fac orice, să am un cititor, unul, și mi-ar fi fost de ajuns... De ciudă, am aruncat paginile în marea luminescentă, sclipind de noctilucii, să le citească peștii, pietrele, apa, să le dizolve, să le înghită, să le ducă în adâncuri. Nici măcar n-a tresărit, nu mai zic să protesteze, de politețe măcar („vai, de ce?”), sau să se arunce în apă după ele (uff!)... A fost un spectacol-surpriză: paginile mele mototolite desfăcându-se lent din ghemul aruncat în apă ca o floare tocmai înflorind sub ochii noștri, scrisul meu de mână făcându-se fosforescent ca planctonul, umflându-se, înfoindu-se, deschizându-se odată cu paginile alea înviate și desprinzându-se una din alta, separându-se și plutind. Scrisul meu devenit nervuri în petalele uriașe, arabescuri șerpuind, răsucind, pergament în mișcare. Am privit multă vreme dehiscenta asta. „Dancing dragon. Flowering tea. Young green tea leaves are hand-sewn around jasmine, marigold and globe amaranth flowers. When placed in hot water, it bursts open to release a magnificent floral infusion.” Privisem și, în cele din urmă, băusem un astfel de ceai fascinant cândva, într-o ceainărie, pe o insulă, lângă o mare, altă mare. Avusesem senzația că beau o carte. Nu bănuiam atunci că asta va fi soarta manuscrisului meu. Un ghem de plante izbucnind brusc și apoi desfăcându-se lent în cea mai uimitoare floare. Ca să piară. La asta mă uitam acum: marea nemișcată ca o ceașcă de ceai în care scrisul meu înflorea luminescent și viu. A plutit multă vreme scrisul în apele mării până s-a îndepărtat și stins. Atunci m-am întors spre el.

Eram acolo, pe pietrele digului, ca o statuie cu două capete, eu făcută ghem, el în jurul meu, cuprinzându-mă cu mâinile peste trup, închizându-mă în el ca într-un cerc, capetele îmbinate din rădăcina gâtului, iubire lină, liniștită, rarefiată; frunțile, fețele, mâinile. Mai întâi, mâinile.

„Retrăirea momentului epifanic”. Clipa în care mi-a întins mâna, palma în care mi-am așezat palma, ușor, abia atins, mângâierea nesfârșită a mâinilor noastre, de parcă ar fi fost ființe vii, separate de noi, având propriile mișcări, inițiative, trăiri și senzații. Iubirea acelor mâini, singură, ele – desprinse de restul trupului. Întreaga noapte. Pe stânca din spatele digului, marea – întuneric lichid, uriașă inimă neagră, de vrăjitoare, pulsând rarefiat un sânge luminescent împrăștiat pe stânci, odată cu algele; stelele și căderea lor pe lângă noi...

Și asta a fost tot. O iubire a mâinilor. O planetă desprinzându-se și îndepărtându-se de mine, cu lumile ei cu tot. O întâmplare fără noimă care adusesese împreună doi necunoscuți. De ce? Aveam să ne reîntâlnim doi ani mai târziu în biroul lui Ieronim, tot așa, fără noimă. De ce?

Am plecat de la mare la fel de brusc precum am venit. Vrăjitoarea își greșise vraja, încurcase timpul, aceea fusese noaptea altora, o noapte moartă demult, adică, de fapt, netrăită, rămășițele ei de jar abia acum stinse.

Caietul închis cu un trosnet și aruncat în urmă, în vid, în „întunericul cel de dinafară”. Să dorm acum, precum Hamlet. Dar să visez. Să dăm drumul cuvintelor. Și visului. Apa albastră și verde a cuvintelor să curgă, cu lumile ei cu tot.

Deschid ochii. Ovidiu mă privește, cu obrazul în palma mea pe care o strânge în mâinile adunate căuș sub ea. Alexandru, cu coatele sprijinite de genunchi, mâna mea în palmele lui și fruntea lui în palma mea, privește undeva în zăpada de la picioarele noastre. Doar ochiul cu strabismul pare ușor întors spre mine, straniu și cumva ironic, ca o intenție suprimată de a mă privi, sau ca o intenție de a mă privi chiar și

atunci când se uită la altceva. Ne strângem toți trei unul în celălalt și stăm așa în zăpadă, gravi, nemișcați, pe treptele bisericii, ca într-o fotografie... Mă desprind prima, în momentul în care începe să ningă, spunând că mi-e frig. ‘Să mergem în mașină,’ spune Alexandru. Ah, da,

mașina

uitasem de ea... Zâmbesc și alung astfel tristețea care ne învăluise fără motiv. Ne scuturăm de zăpadă, coborâm restul de trepte și intrăm în mașină. Ovidiu îmi deschide portiera din spate iar ei doi ocupă banchetele din față.

De la bun început mi se păruse că mașina asta e o ființă vie – implacabilul corb de metal strălucitor. De cum am intrat în ea, am simțit că deschide o mie de ochi întunecați din toate direcțiile, înnoptându-ne. Aerul cald din ea m-a învăluit dintr-odată cu o mie de brațe, narcotic. Mi s-a năzărit brusc că e vară. Că înăuntru e o noapte de vară, caldă, de mătase grea, mateină. Că am pășit dintr-odată într-o bucată de vară, aici, în mijlocul pieței Silfidelor scufundată iremediabil în zăpadă. Ninge orbitor în jur, prin geam văd pereți de zăpadă, pare că zăpada stă pe loc și noi ne prăbușim în ea cu o înspăimântătoare viteză. *Ce-o vrea noaptea asta de vară, plutind în iarna asta cosmică, de la mine?*

Exacerbând efectul narcotic al căldurii din mașină, Alexandru se apucă să recite Baudelaire în franceză, iar mie mi se face somn, un somn greu ca de piatră. Propun să ne despărțim acum, să mergem fiecare acasă – suntem, totuși, după o noapte de revelion – și să ne reîntâlnim pe seară sau a doua zi. Alexandru se oferă să ne ducă cu mașina, doar locuim în aceeași zonă și, în plus, ninge cumplit, numai că, răsucind cheia în contact – tăcere, mașina refuză să pornească. Nu cârâie, nu tușește, nu se îneacă, ci tace. Clicul repetat al cheii rămâne fără efect. Alexandru zâmbește: ‘Nu vrea să plece, îi place aici, în Silfidelor.’

‘Să mergem pe jos,’ zic.

‘Să mai așteptăm puțin să se potolească ninsoarea, nu?’ zic ei.

‘Da, dar nu mai târziu de o oră.’

‘Te așteaptă ai tăi acasă, nu?’

‘Da. Pe voi nu?’

‘Da, cu masa, dar mai pe seară. Te așteaptă părinții tăi, sau...?’

‘Da, părinții, mai exact tatăl meu. Mama nu mai e. De foarte multă vreme. De fapt...’ arăt vag înspre biserică, ‘de fapt, adevărul e că... dansul acela este pentru ea, un cadou pentru ea, pentru mama...’

Se răsucesc spre mine amândoi în aceeași secundă.

‘Mama mea a fost balerină, întâi ianuarie este ziua ei de naștere, pe treptele bisericii ăsteia se întâlnea cu tatăl meu... Nu am văzut-o niciodată dansând, sunt câteva înregistrări cu ea în arhivele televiziunii, poate într-o zi am să le văd.’

Ovidiu e tulburat: ‘Cum o cheamă pe mama ta?’

‘Danai. Danai Negrescu.’

‘Danai Negrescu e mama ta?!’

‘Să știi că Ovidiu este foarte pasionat de balet și foarte informat la capitolul ăsta. Nici nu e de mirare -’ zice Alexandru, dar tace subit căci Ovidiu îi ia vorba din gură: ‘E un nume foarte special, chiar așa o chema sau e un nume de scenă?’

‘E chiar numele ei. Danai e nume grecesc, bunicii mei sunt greci. Pentru câțiva ani a fost prim-balerină aici la Operă, dar mă mir că ai auzit de ea, a fost uitată repede și, în plus, erai prea mic ca să o fi prins dansând. *Eram* prea mici...’

‘Mai spune-ne despre numele ei.’

‘A avut probleme cu numele ăsta, când a devenit prim-balerină, pentru că autoritățile spuneau că trebuie românizat, insistau să-l schimbe în Dana, asta după ce oricum bunicii au fost nevoiți să-și românezeze numele de familie... Dar tu cum de ai auzit de mama mea? Mă intrigă pentru că ești singura persoană tânără pe care o întâlnesc care să fi auzit de ea.’

‘... Părinții mei, de la un moment anume din viața lor, au devenit mari admiratori, de altfel au și numit-o așa pe sora mea mai mică.’

Mi se taie răsuflarea. ‘Adevărat?... E minunat că ne-am întâlnit tocmai azi... !’

‘Da... Erai... înseamnă că erai foarte mică atunci când... s-a întâmplat acel „tragic accident”... ?’

Mă uit pe geam la ninsoarea isterică de afară. ‘Accidentul, da. A fost un accident rutier. Ai mei erau în mașina unui prieten, se întorceau de la mare, la un moment dat i-a depășit ceea ce am numi azi o limuzină, condusă dement de copilul unui demnitar al partidului, a pierdut controlul și a derapat, s-a răsucit în mijlocul șoselei și n-ar fi fost nimic dacă n-ar fi acroșat o altă mașină care venea din sens opus, frânasera cu toții dar tot s-au izbit, mașina în care erau ai mei s-a izbit de limuzină pe lateral-spate, adică exact locul unde era mama. A venit o singură ambulanță pentru că infractorul, dacă el și cei din mașina lui n-au pățit nimic, a considerat că nu e nimic grav și acea ambulanță a luat doi pasageri din cealaltă mașină: o doamnă însărcinată care avea piciorul luxat și pe soțul ei lovit la cap. Cu toate protestele tatălui meu și ale prietenului în mașina căruia erau, doctorul de pe ambulanță a considerat că mama, din moment ce putea merge, e bine, deși își pierduse cunoștința pentru o vreme. Până și cuplul din salvare spunea că refuză să plece fără mama mea, dar degeaba. Miliția nu a luat declarații și totul a fost mușamalizat, n-au aflat nici măcar numele celor implicați în accident. Erau aproape de București, au gonit până la primul spital mai bun, dar pe vremea aia nu aveau scannere performante, au zis că e bine și au trimis-o acasă. Peste noapte s-a simțit brusc rău și... asta a fost. Un cheag de sânge pe creier, de la traumatism, au zis pe urmă... Tatăl meu a aflat până la urmă cine era infractorul, a făcut sesizări, a scris scrisori de protest, dar a fost amenințat într-un mod destul de barbar...’

Pentru o vreme, tăcem cu toții, privind prin parbriz ninsoarea. Deși e o căldură sufocantă în mașină, îmi cuibăresc mâinile în manșon și le las mângâiate de blana moale, fină: e manșonul mamei mele; cândva, mâinile ei s-au cuibărit în el la fel; îl port în fiecare iarnă, el nu e un manșon, de fapt, ci chiar mâinile mamei mele mângâindu-mă.

Alexandru începe să cotrobăie cu frenezie după ceva în bordul mașinii și scoate o tavă pe care o pune pe brațul dintre scaune, apare imediat o sticlă de șampanie pe care i-o întinde lui Ovidiu, apoi mai cotrobăie o vreme și apar și paharele. Desface dopul cu mare precauție, lăsându-l să respire câte puțin, nu de alta dar, în spațiul ăsta restrâns, un dop explodat ne-ar putea scoate ochii. Toarnă șampania și ne privim toți trei pe deasupra paharelor aburite.

‘Pentru Danai!’ spune Ovidiu.

‘Pentru familiile noastre!’ – Alexandru.

‘Pentru noi și anul ăsta care abia a început!’ – eu.

Ciocnim și bem. După toropeala care mă cuprinsese deja, șampania asta cred că o să mă adoarmă de tot.

‘Excelentă. Ai adus-o de la Paris, nu? Cum e Parisul pentru tine?’

Iau sticla și mă uit la ea fiindcă n-am mai văzut o astfel de sticlă, desenul floral de pe ea îmi amintește de lămpile vechi din casele copilăriei. Pare operă de artă Art Nouveau. E pictată de mână, tulpina arcuită și grea de enorme anemone japoneze albe ține în miezul ei eticheta transparentă pe care citesc, în fonturi albe ce rimează cu pictura: „*Champagne Perrier-Jouët Belle Epoque*”. Între timp, îl ascult pe Alexandru vorbind:

‘M-am născut acolo... dar am fost conceput aici. Ai mei au emigrat în Franța când mama era însărcinată cu mine.’

‘Și cum te simți așa, cu două patrii, cu două limbi materne?’ Pun la loc cu mare grijă sticla aia prețioasă în timp ce-mi spun „e nebun”.

‘Dublu. Scindat. Cred că cel mai mult locuiesc în mașina asta cu care fac naveta între. Și care, iată, nu mai vrea să plece din piața asta, i-a căzut cu tronc o anume silfidă... Ea e acasa mea.’

Ovidiu, subit: ‘Tatăl tău nu e grec, nu? Spuneai că ați locuit multă vreme în Ardeal.’

‘Tata e ardelean pur-sânge, iar de locuit – eu am locuit multă vreme în Ardeal, toată copilăria. După ce mama s-a dus, am fost crescută de bunica, pentru că eram prea mică și tata nu făcea față. Aveam doar doi

ani când mama s-a dus. Pare neverosimil, dar cred că am o amintire cu ea. Sau poate doar îmi imaginez că am o amintire.'

Închid ochii și văd amintirea asta reală sau fabricată. Mă văd în brațele ei, în fața oglinzii, în timp ce îmi piaptână părul, suntem amândouă în oglindă, râde și îmi sărută buclele, încearcă să mă obișnuiască cu pieptănatul fiindcă se pare că-l uram, era nevoie de o întreagă tactică de învăluire ca să mă las pieptănată. Apoi mă văd într-un colț al camerei, îmbufnată, în mână am pieptenul pe care-l arunc înspre mama, apoi sunt din nou în brațele ei, cuminte, creștetul meu este sub bărbia ei și părul ei lung ne acoperă pe amândouă încât formăm, în oglindă, o imagine stranie, pare că e un singur bust cu două capete, unul sub altul, unul de femeie tânără, celălalt de copil...

Deschid ochii și mă uit pe geam – încă ninge sălbatic, mi-e din ce în ce mai somn și mașina asta toarce hipnotic chiar și fără motor pornit. De ce e atât de comodă și învăluitoare, felină felliniană, elegantă și seducătoare... Acasa lui Alexandru. Mă trezesc subit gândindu-mă pe cine aș alege, dacă ar fi să aleg între cei doi.

'Pe mine!' aud o voce care nu e a nici unuia dintre cei doi, 'm-ai alege pe mine!'

E o voce catifelată, misterioasă, ondulată și tulburătoare. Vine direct din măruntaiele canapelei pe care stau.

'Dar cine ești tu?'

'Mașina!'

Izbucnesc în râs. 'Asta-i absurd!' Șampania e de vină, îmi spun, am început să aiurez. Însă vocea continuă:

'Pe mine, pentru că eu îți pot da acces la trecut, la trecutul în care tu încă nu erai, trecutul părinților tăi, al bunicilor, al strămoșilor, trecutul acela pe care arzi de nerăbdare să-l afli, eu pot să te duc acolo unde nici o ființă vie nu te poate duce, cu mine poți călători în timp, în timpuri atât de îndepărtate unde nimeni și nimic altceva nu te-ar putea transporta. Pe mine pentru că eu îți pot da acces la viitor, la fiecare posibilă Rună din fiecare secundă și din toate variantele de destin pe care le-ai putea alege. Ți-aș putea arăta cum ar fi viața ta dacă l-ai alege pe Alexandru, sau cum ar fi viața ta dacă l-ai alege pe Ovidiu. Sau pe Ștefan. Sau pe Matia, sau pe oricare dintre cei care urmează să apară în viața ta. Sau cum ar fi viața ta dacă ai lua decizia să te muți în Cluj, sau în Antisa, sau să emigrezi, sau să urmezi o anume carieră sau alta. Sau pur și simplu cum s-ar schimba viața ta dacă dimineța, în loc să mergi spre Izvor, ai merge spre Unirii. Pe mine, pentru că eu îți pot oferi aventuri spirituale uluitoare, pentru că eu știu exact ce îți dorești, pentru că eu îți citesc gândurile, sunt amantul perfect pe care n-o să-l mai întâlnești niciodată în viață. Ce crezi că vor cei doi de la tine? Nimic altceva decât să te fută.'

'Pardon?! Alexandru, mașina ta e un personaj extrem de pervers, cum îl cheamă?' Dar Alexandru tace, pare că nu aude.

'Pervers? Ah, dac-ai putea vedea ce e în capul lor, ce stratageme pun la cale... Crezi că ți-au înțeles dansul acela al tău? Nu. Adevărul este că, așa cum tu încercai să recreezi un anume moment, și ei nu fac altceva decât să încerce să recreeze o anume poveste: erau studenți și s-au îndrăgostit de aceeași fată, au trăit un mare amor în trei și acum cu tine își închipuie că s-ar putea repeta povestea.'

'Nu vreau să aud!'

'Firește. Runa, numai eu știu să-ți pornesc aparatul fantastic, fără de care, pentru tine, nimic nu e posibil. Eu știu că numai așa te poți îndrăgosti.'

'Să nu-mi spui că l-ai citit pe Culiianu!'

'Citit? Nu doar că l-am citit, așa cum te citesc acum pe tine, ci l-am și transportat -'

'Runa! Asta e prea de tot! Termină cu prostiile! O mașină vorbitoare care l-a citit pe Culiianu! Ai înnebunit?!'

Vocea lui Ștefan care mă readuce cu picioarele pe pământ. Suntem la telefon de mai mult de o oră. Am amorțit jos pe podea, cu ochii pe pereți, agățați de imaginea mării. Mă mir că Ștefan a suportat cu

stoicism până acum toată relatarea.

‘Suferi de un narcisism feroce: toți, dar toți și toate, inclusiv mașina, trebuie să se îndrăgostească de tine. Mi-aduc aminte de povestea de amor dintre tine și piatra ta de la mare...’

Ștefan – raționalul, cerebralul, omul de știință care nu are organ pentru fantastic, pentru magie în viața de zi cu zi; care poate citi tratate de filosofie, dar nu poate citi ficțiune. Sau, mai blând spus: pentru el, ficțiunea e ficțiune și realitatea – realitate (deși are un dar fenomenal de a stârni întâmplări stranii fără, însă, să le poată și percepe). Eu nu pot trăi în scindări din-astea. Ah, numai Matia m-ar putea înțelege, lui ar fi trebuit să-i povestesc întâmplarea asta.

‘Da, e clar!’ conchide el. ‘Am avut dreptate. Povestea era cu bărbatul, mai exact, cu bărbății, căci se pare că erau doi, nu unul, cum ziceai la început. Auzi, doi!, doi bărbați! Mă înnebunești, femeie! Mașina este efect al acelei șampanii obscene și al contrastului dintre căldura dinăuntru și frigul de afară – foarte explicabil: ai adormit și ai visat că îți vorbește mașina. Și? ce ai făcut cu bărbății ăștia?, i-ai zburătăcit și pe ei, ca pe toți ceilalți? I-ai aruncat în Dâmbovița? Ai o întreagă galerie acolo, pe pânzele alea plutind prin canal, poți chiar să faci o expoziție cu bărbați refuzați, o întreagă menajerie, nu alta! Aș vrea să știu: s-a și întâmplat ceva, până la urmă? După delirul cu mașina, care, mă ierți, dar nu mă interesează – deși cred că vorbea adevărul în ceea ce-i privește pe cei doi –, ce a mai fost?’

‘Mai nimic. Pentru că bonus la delirul cu mașina a fost și o scurtă călătorie în viitor unde, cum spuneam la început, mi-am văzut o posibilă viață alături de Alexandru, dacă am fi rămas împreună; amorul în trei era o răutate, nici vorbă de așa ceva. Importantă este marea revelație pe care am avut-o în și cu mașina, Ștefan, tu înțelegi ce era cu mașina?, tu înțelegi cine era mașina asta, tu îți dai seama ce se petrecea? Tocmai tu ar trebui să înțelegi! Toate universurile mele posibile -’

‘Nu vreau să aud halucinațiile astea. Deci: te-ai trezit din delir și...?’

Pauză. Cum naiba nu înțelege, tocmai el - fizicianul?!

‘... și. Ovidiu dispăruse.’

‘Dispăruse? Cum așa?’

‘Trebuie să plece, zicea Alexandru, care nu mi-a spus mai mult. Ninsoarea se oprise și am pornit-o pe jos spre casă, eram prea obosiți ca să mai vorbim ceva, a rămas să ne revedem seara în același loc toți trei.’

‘Și?’

‘Și nu ne-am văzut fiindcă nu m-am dus.’

‘De ce?’

‘Să zicem că pe moment uitasem că aveam musafiri în ziua aia, doar era comemorarea mamei. Ai fost și tu cu Iero atunci, ca întotdeauna, de altfel.’

‘Aaa. Și nu te-ai mai văzut deloc cu nici unul din ei după aceea, nu te-au căutat, nu v-ați sunat?’

‘Nu ne-am dat numere de telefon. Dar m-am mai văzut o dată, întâmplător, cu unul din ei, la Operă, la un spectacol de balet.’

‘Zi-mi!’

‘Era la vreo trei luni după, prin martie, era un spectacol cu Iulia Florescu în

„Silfidele”

știi că făcusem o pasiune pentru ea de când o văzusem la televizor în interviul ăla, tu mă sunaseși să-mi spui: „deschide repede televizorul, e un interviu cu o ființă extraordinară, din rasa Clody Berthola”, îți amintești, nu? Alergasem de la birou dar firește că întârzasem. Înăuntru – pustiu, spectacolul tocmai începuse. Arăt biletul, îmi las haina la garderob. „Se mai poate intra?” întreb. În fața mea, o singură persoană, un domn în vârstă, și el la garderob. „Mergeți după dânsul.” Mă iau după el, dar îl pierd. În dreptul scârilor, nu mai știu pe unde să o iau. Întreb o doamnă plasatoare răsărită de după o draperie. „Nu se mai poate intra!” zice. „Și eu ce să fac?” „Stați pe hol până la pauză!” Nici vorbă, vreau să văd baletul. Intru pe un culoar lateral, altă

doamnă plasatoare, dau să intru pe o ușă, mă oprește. „Nu pe acolo! Mergeți la loje!” „La loje?” Habar n-aveam pe unde se ajunge la loje. Alergam la întâmplare pe holuri. „Nu pe acolo, haideți să vă arăt.” Și-mi deschide brusc o ușă. Intru. Loja. Pustie. Mă îndrept spre scaunul cel mai apropiat de margine, spre sală, și privesc. Regește. N-am mai fost niciodată într-o lojă. Sunt la nivelul scenei. Se vede și orchestra, în fosă, ascunsă aproape sub scenă. Îi văd pe instrumentiști – suflând în flaut, odihnindu-și vioara, destupând căpăcele, întorcând paginile luminate ale partiturilor, spunându-și mici glume la ureche, unul din ei mișcându-se cu elan în ritmul muzicii, doamna de la harpă ieșind și intrând discret, aducându-și cu un gest cochet, aproape senzual, harpa mai aproape când îi vine rândul să interpreteze, pantoful ei negru de catifea cu baretă peste gleznă... Și le mai văd pe balerine, în colțul opus al scenei, care de obicei nu se vede, după brațul cortinei, pregătindu-și intrarea în scenă, febril, fac mișcări repetitive, altele care tocmai ies din scenă, se destind și se pregătesc din nou pentru intrarea următoare. Și, mai ales, o văd pe Iulia, grație și frumusețe, mă înmărmurește, îmi taie respirația. Am avut noroc cu doamna plasatoare, îi sunt recunoscătoare pentru că e cu totul altceva să vezi un spectacol din lojă. La pauză, când tocmai mă pregăteam, cu părere de rău, să cobor în sală și să ocup locul pentru care plătisem bilet, se deschide ușa și intră un domn. „Bună seara!” zice, și vine spre mine. „Runa?” zice și atunci mă uit mai bine la el. Era Ovidiu, dar puțin schimbat, cu ochelari eliadești și mai greu de recunoscut fără bereta neagră pe care o avea pe cap atunci, în ianuarie. „Te-am recunoscut!”, zice și atunci îmi dau seama că loja mă decupase din mulțime, mă expusese, singură fiind în ea. Era cu părinții, în primele rânduri. N-am vorbit mare lucru, în mare parte pentru că eram îngrozitor de timorată din pricina coafurii mele – tocmai mă ciopârțise o coafeză cu o zi în urmă, mă traumatizase, ce mai!, mi se părea că sunt îngrozitor de urâtă – și oricum eram foarte emoționată să-l revăd și nu știam cum să maschez toate astea. Din cele ce spunea, am înțeles că avusese un fel de revelație atunci, în urma poveștilor mele despre mama mea, dar că i se păruse că-l preferam pe Alexandru, ba chiar Alexandru a lăsat de înțeles că s-ar fi petrecut ceva între noi după ce el plecase, că mă așteptaseră atunci, seara, în Silfidelor, că au revenit și a doua seară, pe urmă Alexandru a plecat la Paris, iar el, Ovidiu, a venit la cât de multe spectacole de balet a putut, fără să mă întâlnească până azi. De venit, venea oricum la balet fiindcă... spunea el trăgându-și un scaun lângă al meu, „pot să stau aici cu tine pentru actul al doilea?” „Sigur,” zic repede, uitând de bilet și de tot. Deci, de venit venea oricum la balet fiindcă, zice iar și, în clipa aia, se stinge lumina în sală, începe muzica și eu întorc instantaneu capul spre scenă. Cortina se ridică și, în mijlocul scenei, strălucitoare, frumoasă, vie și absolut răpitoare – *la Sylphide*. „Scuză-mă,” zic, „e fermecătoare, o iubesc pur și simplu; dacă eram bărbat, mă îndrăgosteam fatal de ea.” Stăm așa în admirație o vreme, apoi aud în părul meu, lângă ureche, vocea lui Ovidiu – iar eu mă gândesc cu oroare că îmi vede de foarte aproape părul ăla ciopârțit și atât de hidos: „decî, de venit veneam oricum la balet fiindcă nu lipsesc de la nici un spectacol deal ei.” „Aaa, ești îndrăgostit de ea! Te înțeleg foarte bine...” zic, fără să-mi dezlipesc ochii de balerină. „Da, o iubesc foarte mult. *La Sylphide* e sora mea.” Neuronii mei frânează șocați într-un scrâșnet de busculadă atomică. Mă întorc spre el și spun cu voce tare – noroc că tocmai atunci muzica reîncepe: „Iulia Florescu e sora ta?!” Ne privim așa în ochi, el îmi ia mâna între mâinile lui și zice: „Da, Iulia Florescu e sora mea mai mică.” Apoi zice rar: „Iulia Danai Florescu. Doamna însărcinată din accidentul despre care povesteai era mama mea. Iulia este cu doi ani mai mică decât tine. La momentul accidentului, ai mei habar n-au avut că doamna din cealaltă mașină era balerina Danai Negrescu. În familia noastră, până la Iulia, nimeni n-a avut vocație artistică. Vreau să te rog, dacă ești de acord, firește, ca, după spectacol, să fii invitata noastră. I-am povestit Iuliei despre tine și...” și își întoarce privirea spre scenă, „... și chiar acum, în momentul ăsta, ne vede.” Îmi reîntorc și eu capul spre scenă și, da, privirea ei intensă e ațintită spre noi, un zâmbet care aproape mă omoară și degetele ei spre noi vibrând, ca și cum ne trimite din vârful lor ceva – e ceva atât de intens încât nu poate fi decât iubire. Danai. Îmi ard obrazii și mi se pare că lacrimile or să sfârșie absolut nerușinat în liniștea bruscă dintre două pasaje muzicale.

‘Iar eu era să leșin în telefon! Runa, e ceva halucinant ce spui tu. Dar de ce ai zis că l-ai văzut o singură dată? O singură dată, adică acuma?’

‘Era prea mult pentru mine. Tot restul spectacolului a trecut fără să știu cum, nu-mi mai amintesc mai

nimic decât că o febră teribilă pusese stăpânire pe mine, nu mai voiam decât să ajung acasă și să dorm un somn lung și greu care să așeze lucrurile în mintea mea. Am inventat o scuză, că nu pot să stau după spectacol, că trebuie să mă întorc la birou să termin o prezentare pentru a doua zi – ceea ce era adevărat, m-am dus la birou și apoi am ajuns acasă cu febră. I-am dat lui Ovidiu numărul meu de telefon, rămânând să ne întâlnim cât de curând posibil, dar cred că i l-am dat greșit, era un număr nou și mereu inversam în el, la început, până m-am obișnuit cu el, ultimele două cifre. Apoi, întâmplător, am văzut într-o revistă un interviu cu Iulia și, printre poze, era și o poză cu „fratele ei, Ovidiu”. N-am mai ajuns să ne vedem, eu n-am mai putut merge la spectacolele de balet o perioadă, iar când am mers, nu l-am întâlnit, apoi mi-am luat inima în dinți și am sunat, la un moment dat – aflasem numărul din cartea de telefon, mi-a răspuns o voce feminină care nu cred că era vocea ei, poate că era mama lor, am cerut cu Ovidiu dar mi-a spus că e plecat din țară pentru câteva luni. Și... cam asta.’

‘M-ai năucit, femeie. Îmi trebuie timp să procesez toate astea. Tu și poveștile tale cu bărbați! Mă doare capul. Mi s-a lipit telefonul de ureche și mi s-a încheștat mâna pe receptor. Mă doare curul sudat de podea. Sunt o insectă caraghioasă ținută de perete. Sunt un țânțar pleznit cu lipa. Ne vedem mâine, hai, pa!’

Am închis. Așa e, nu suntem zdraveni, o să ne prăjim creierele cu telefoanele astea.

Da. Mașina. Sunt pe drumul spre casă, în parcare unde caut din ochi, în fiecare zi, o anume mașină. Am recunoscut-o cu uimire și surpriză în momentul în care biroul nostru și-a schimbat adresa și astfel a trebuit să îmi schimb traseul, dimineața: de obicei mergeam spre Unirii, unde se afla vechiul birou, apoi a trebuit să merg în direcție opusă, spre Izvor. Am văzut-o din prima zi de traseu nou. Încinsă sub soarele de iunie, torcea ca și atunci, în iarnă, „bijuteria funestă” și smintită, borgesiană fără să știe. M-am oprit și am privit-o: incredibil, mașina lui Alexandru... Zisese că locuim în aceeași zonă, dar nu-mi imaginam că atât de aproape... Apoi am atins-o încet cu palma și am trecut mai departe. O caut din ochi și acum, numai că nu este. Unde-or fi dus-o? La mare?

Da, de la mașina asta plecase totul. Numai că Ștefan nu vruse să audă de extraordinara mea revelație avută în și cu mașina aia, revelație din pricina căreia o să pornesc eu mâine dimineață într-o călătorie spre Dobrogea, cu RAV-ul lui Orfeianu, și tocmai cu Ștefan drept însoțitor... Poate că Matia, dacă o fi la mare, o să vrea să audă marea mea revelație, poate că cineva o să vrea să audă și să înțeleagă, până la urmă...

Deocamdată, las în urmă parcare din care mașina borgesiană lipsește și îmi continui drumul spre casă. Sunt foarte aproape, o văd deja, clădirea veche și iubită, ivindu-se de după șirul de blocuri-mastodont. Zidurile ei scorjite, roase, cu dinții unor cărămizi rânjind prin ele. Lateral, plăcuța cu numele străzii:

Strada Sapienței

și intrarea noastră, a locatarilor. E el, blocul meu, bloc vechi, construit în 1930 în stil Art Deco, în el au locuit directorul și funcționarii Băncii Agricole aflată nu departe, peste Dâmbovița, aproape de clădirea CEC-ului. Îmi imaginez deseori viața lor de atunci, îi văd plecând dimineața la birou, revenind la prânz să ia masa cu familia, plecând la ora patru înapoi la bancă, revenind seara; îi văd pregătindu-se de vacanță în luna august, plecând în automobile încărcate de bagaje spre Sinaia sau Balcic, aud pașii, discuțiile, râsetele, apoi liniștea dintre pereții acestei clădiri din care locatarii au plecat – dar doar pentru perioada vacanței; pare că îi aștept să se întoarcă și, în timpul așteptării asteia, se petrece viața mea; singurul lucru care se mai întâmplă în absența lor este viața mea...

Când Ceaușescu le-a dărâmat cartierul, părinții mamei mele au refuzat să se mute în cutiile comuniste de la marginea orașului oferite drept „recompensă” pentru casa pierdută și s-au mutat cu chirie în

ce imobil vechi au putut găsi cât mai aproape de fostul lor cartier, adică aici, pe Sapienței. S-au stins amândoi aproape în același timp, la câțiva ani după mutare. M-am întrebat de multe ori dacă nu au regretat faptul că familia lor a ales România ca destinație când au emigrat din Asia Minor și nu altă țară, sau măcar să fi rămas în Grecia unde „fasciștii roșii” au fost (cu ce preț!) ținuti în frâu. Dacă ar fi ajuns la putere și la ei vreun Ceaușescu, probabil că Acropolis-ul n-ar mai fi existat la ora asta, în vârful lui ar fi tronat vreo „casă a poporului” și toată zona dintre Acropolis și Licabet ar fi fost demolată ca să facă loc monstruoaselor blocuri comuniste. Grecii, ca și spaniolii, ar trebui să fie recunoscători guvernelor lor de atunci că i-au ferit de stihia comunistă. Dar, ca și cum ar fi uitat, ca și cum n-ar fi învățat nimic din lecția istoriei, peste toată Europa tronează acum guverne socialiste, ba chiar neo-comuniste, ca la noi. Care vor duce de răpă țările peste care tronează. Și oamenii se vor trezi, da, se vor trezi, dar va fi prea târziu și vor da vina pe altceva, vor găsi niște țapi ispășitori pe care să-i sacrifice. De „vaca sacră a socialismului” nu se va atinge nimeni, e menită să dăinuie, nu?

‘Ptii! Vacă mizerabilă! Fă, nenorocito! Îmi dai tu mie lecții?!’

Vocea mă scoate din contemplare: e Mișeta, „administratoarea” blocului, cu mâinile în șolduri în ușa deschisă a blocului, răstindu-se, ca de atâtea ori, la Ilinca, doamna care spală casa scărilor. Mișeta – întruparea „omului nou”. Mă uit la ea, la formele-i masive, pătrate, la baticul de pe cap, la șnurul șorțului legat peste „capotul” de culoare incertă și abia mă abțin să nu-i fac vânt să cadă cu nasul în găleata în dreptul căreia, cu mopul în mână, calmă, senină, frumoasă ca ziua de afară, stă Ilinca, tăcută, privind-o fix cu ochii ei albaștri și buni.

‘*Nimeni* nu-mi dă mie lecții! Dacă vreau să-l arunc, îl arunc și gata! Să nu te prind că te atingi și de asta, ca data trecută, că mama naibii te ia! Ai înțeles?’

Am înțeles: este, iar, unul din jilțurile vechi, de lemn sculptat, pe care Mișeta le scoate din beciurile clădirii și le pune peste mormanele de gunoaie, să fie aruncate. De fiecare dată, Ilinca le salvează, le ia, le curăță și le găsește câte un loc pe holurile clădirii unde nu deranjează pe nimeni și se integrează perfect. Numai că și acolo le ajunge mânia proletară.

‘Bună ziua, madam Mișeta! Ce s-a întâmplat? Iar vă supără scaunele alea aristocrate? Nu vă mai aprindeți așa că puteți face apoplexie și-ar fi păcat! Pentru niște scaune vechi!’

Întoarce, surprinsă, capul spre mine, văd cum deschide gura, apocaliptic, să zică ceva în timp ce se dă la o parte, trec pe lângă ea, fără s-o mai privesc și, în drum spre casa liftului, o prind de mână pe Ilinca.

‘Doamna Ilinca, veniți vă rog până sus la mine, e urgent.’

Liftul e acolo, cu ușile deschise.

‘Haideți pe scări,’ zic, căci văd că tocmai spalase pe jos în lift.

Urcăm amândouă scările, eu cu mopul în mână, ea cu găleata și, în urma noastră, auzim podeaua liftului scârțâind sub greutatea Mișetei, ușa mare trântită, apoi și pocnetul ușilor mici, zgomotul familiar al cabinei care urcă, trece prin dreptul nostru duduind și o duce pe Mișeta la etajul cinci, ultimul, acolo unde locuiește, deasupra tuturor, și de unde își aruncă de atâtea ori, cu plăcere, veninul spre noi, ceilalți, cei aflați dedesubt. Țipetele ei revoltate se mai aud o vreme, amortizate de zidurile groase ale clădirii care ne scutesc, astfel, de neplăcerea de a și înțelege ceea ce spune, apoi dispar sub ghitina ușii de apartament trântite cu năduf. Se lasă liniștea.

Intrăm amândouă în casă și o îmbrățișez.

Ilinca

Îi strâng trupul mic în brațe și deja știu că mintea mea lucrează înspre răzbunare: ce să fie de data asta? Când eram mică, era simplu, deși niciodată îndeajuns: o stafie la ușa Mișetei la două noaptea, un șoarece mort sub preș, o voce strigând măscări în urma ei pe holuri... Încercăm, de atâta vreme, să scăpăm de Mișeta ca administrator al blocului, de abuzurile ei verbale asupra tuturor, am scris cereri, proteste și petiții. În van. Și încercăm, tot de atâta vreme, să o repunem pe Ilinca în drepturi, să o ajutăm să-și recapete

apartamentul din bloc – tocmai cel în care locuiește Mișeta acum. Dar, lucru de neînțeles, Ilinca nu vrea nici un ajutor, nu vrea nici măcar să demareze procedura legală de recuperare a casei. E drept că, la cum merg lucrurile cu justiția în țara asta și la ce zvonuri circulă despre mafia din retrocedări, nici n-ar avea vreo șansă reală; dar măcar am putea încerca. Mișeta știe că Ilinca ar putea oricând cere apartamentul înapoi, dar nu pare să o sperie prea mult gândul ăsta, probabil e convinsă că – fapt evident –, într-un sistem corupt, o să câștige; de fapt, are siguranța de sine a naturilor malefice care mizează total pe incapacitatea de a face rău a celor buni și e convinsă că Ilinca n-o să ceară niciodată casa înapoi; lucru care pe mine mă scoate din minți. Până una-alta, ne așezăm la masă, Ilinca și eu, ca de atâtea ori: eu gătesc supele, iar Ilinca vine cu felul doi (sau invers) și, drept companie, punem bucățile din Mozart care-i plac Ilincăi cel mai mult. Pentru desert, păstrăm un Placido Domingo – *Tosca*, îl punem la sonor maxim, să o înnebunim pe Mișeta – un alt fel al nostru de a ne răzbuna. Apoi ne facem cafeaua. Am bea-o în balcon, în fotoliile de pai, dar n-am putea vorbi nimic fiindcă am ști că Mișeta stă la pândă deasupra, în balconul ei, ca o aspidă. Când chiar vrem să o scoatem din minți, ne ducem, totuși, în balcon, unde eu vorbesc tot timpul în engleză.

Mă uit la Ilinca cum pregătește cafeaua și aș vrea să pot să-i văd fibrele de oțel din trup: nu știu cum altfel are tăria de a îndura tot ce a îndurat în viața ei. Și-a pierdut părinții, soțul și aproape tot restul familiei în închisorile comuniste sau în exil. Ea însăși a stat în închisoare trei ani. Era însărcinată când au arestat-o, abia se căsătoriseră de doi ani. A pierdut copilul. A ieșit de acolo o umbră de om. Ca să afle că, în acest timp, părinții și soțul muriseră, iar casa i-a fost luată. În apartamentul ei de la etajul cinci din blocul de pe Sapienței se instalase Mișeta cu un clan întreg, iar ei i-au dat garsoniera de serviciu de la parter în care, pe vremuri, locuia portarul. A rămas, ca să fie cât mai aproape de „rădăcinile” ei, a devenit „femeia de serviciu” a blocului ca să poată să fie, măcar așa, aproape de pragul apartamentului în care se născuse și trăise. Ar fi vrut, de atâtea ori, să o întrebe pe Mișeta ce s-a întâmplat cu lucrurile lor, cu toate obiectele, cu fotografiile, cărțile, hârtiile, lucrurile lăsate în urmă de ai ei – amintirile... ce s-a întâmplat cu viața ei de dinainte... Știe că undeva, în beciurile clădirii, la care numai Mișeta are acces, stau aruncate de-a valma, mâncate de umezeală și mușegai, toate obiectele din casa ei de care Mișeta nu s-a putut folosi, aproape toată viața ei de dinainte. În fiecare dimineață, primul ei drum este spre mormanul de gunoi. A găsit, odată, din întâmplare, aruncată acolo, Biblia legată în piele pe care mâna ei scrisese cândva, pe prima pagină: „*Soțului meu, Ioan, cu care voi împărți Veșnicia*”. Trecuse pe lângă mormanul de gunoi și a văzut o carte deasupra, cu paginile zburate de vânt. Apoi a văzut lucrătura de pe copertă și i-a sărit inima. A luat-o și a strâns-o la piept, cu grijă să nu se spulbere copertile și paginile mâncate. A stat așa o vreme, cu cartea în brațe, lipită de inima ei, apoi s-a întors să plece și atunci a văzut că în spatele ei trona Mișeta, cu mâna în șold și un fel de rânjet pe față: ‘Ce faci acolo, scormonești în gunoaie ca cerșetorii?!’ Mișeta – care s-a făcut că nu înțelege, că nu vede ce se întâmplă, dar i-a plăcut, căci de atunci a început „jocul”: mai arunca, din când în când, câte ceva din lucrurile Ilincăi la gunoi, la intervale mari de timp, și era mereu prezentă pe holuri, dimineața, ca să vadă dezamăgirea sau lacrimile de pe fața Ilincăi. N-a înfuriat-o, ci i-a plăcut. Bineînțeles că i-a plăcut Mișetei. Dar a înfuriat-o atunci când Ilinca a început să salveze și din lucrurile care nu i-au aparținut ei direct, ci clădirii. Precum jilțurile alea murdare de păcură, bune numai de aruncat pe foc, credea ea. Jilțuri sculptate în întregime, adevărate dantelării în lemn, care purtau, încrustate în spătar, însemnele Băncii Agricole și inițialele celui căruia îi era destinat; la etajul trei fusese apartamentul enorm al directorului Băncii și jilțurile astea se aflaseră în sala care fusese cândva biroul lui, acolo ținea ședințe ad-hoc cu ceilalți membri din conducere care locuiau, cu toții, în același bloc. Mi-i descria Ilinca, pe rând, arătându-mi jilțurile salvate: după inițiale, pe ăsta ședea Bernard Stoicescu, el locuia la etajul doi... Și mi-i aducea pe toți la viață, povestindu-mi de fiecare. Și jilțurile astea deveneau ființe vii, Ilinca îi vedea de-a binelea, șezând pe ele, pe cei cărora le aparținuseră. Și poate că și Mișeta îi vedea și de asta nu le suporta prezența tăcută pe holurile clădirii. Căci asta, da, a înfuriat-o pe Mișeta peste măsură. Atunci i s-a aprins Mișetei mânia proletară. Atunci a început războiul pe față. De atunci ura i-a înverzit în stomac. De atunci a făcut ulcer Mișeta. Și de atunci am început să-i bubuim arii de operă la miezul nopții (mai cu seamă „Walkiriile” lui Wagner), scurt, câteva secunde, cât să nu poată protesta, dar destul ca să-i urce tensiunea. La noapte avem de lucru, eu și

Ilinca, trebuie să salvăm jilțul din grămada de gunoi. ‘De data asta îl aducem sus, aici, la noi. Nu-l mai lăsăm pe nici un hol fiindcă va sfârși iar în vârful mormanului de gunoi, iar în cămăruța ta nu încap,’ zic și Ilinca clipește aprobator. Știi că speră că, într-o bună zi, vom găsi, încrustate în lemnul de nuc, inițialele tatălui ei.

Cu un oftat, toarnă cafeaua din ibricul de aramă în ceștile subțiri de Bavaria și taie în felii prăjitura de casă. Ne privim prin aburul cafelei și-mi amintesc de ziua în care am auzit-o pe Ilinca vorbind pentru prima dată. Ca și acum, ne-am privit, atunci, prin aburul subțire urcând din ceașca de cafea. Era

prima cafea din viața mea. Eram îndrăgostită

și tocmai mă întorsesem din vacanță din Antisa. Venisem singură cu trenul, căci Buni rămăsese cu lucrări la casă: secase fântâna în anul ăla, secaseră toate fântânile din sat din cauza lucrărilor pentru baraj care deviaseră râul din cursul lui – o altă catastrofală aberație a Descreieratului: acest baraj hidos și inutil, de care chiar nu era nevoie și care a adus numai dezastre zonei –, și acum toată lumea de pe stradă își puneă țevi pentru apă adusă de la oraș și toți instalau robinete. Era începutul distrugerii satului. Ajunsesem acasă, mă adusesse Ieronim de la gară, stătuse cu mine să se asigure că totul e ok, apoi el plecase dar trecuse pe la Ilinca să o roage să stea ea cu mine peste noapte, să nu-mi fie urât, până a doua zi când se întorcea tatăl meu de pe șantierul lui. Era septembrie, vacanța se termina, șantierul arheologic se închidea. Ilinca era îngerul meu păzitor, stătea uneori nopțile cu mine atunci când tatăl meu era plecat; frumoasă, tăcută și discretă ca un înger. Desfăcusem bagajele, scosesem hainele, cărțile, borcanele de dulceață, merele, plantele uscate pentru ceaiuri, mirodeniile și toate bunătățile pe care le aduceam de obicei din Antisa și tocmai ajunsesem la partea sensibilă a bagajului: secretele mele. Erau cioburi și pietre de la cetatea din vârful dealului, jurnalul meu, cutia în care pusesem vestigiile acelei vacanțe: trandafirul uscat și bilețelul de la Șerban, piatra albă (o bucată din zidăria turnului) pe care mi-o dăruise sus, în vârful cetății din vârful dealului, frunza de viță-de-vie pe care-mi scrisese adresa lui, o boabă uriașă de strugure pe care mi-o dăruise în dimineața plecării. Și, la urmă de tot, era și pachetul de cafea care-mi declanșa, de vreo lună încoace, ori de câte ori îl vedeam, accese stupide de plâns. Îl primisem de la Șerban și era adus din Arabia de mătușa lui, Nora, translatorica, care, în fiecare vară, revenea acasă, la Antisa, plină de cadouri din călătoriile ei fabuloase și plină de povești despre deșerturi, cămile și tărâmurile din o mie și una de nopți pe care le ascultam cu gura căscată, în fiecare an, toți copiii satului, în jurul focului pe care-l făceam pe malul râului, neîndrăznind să mușcăm din bănuții de ciocolată cu înscris caligrafiat pe care ni-i dăruia în fiecare seară, odată cu poveștile. Nora era, aveam să aflăm mult mai târziu, peste ani de zile, „Învolburată” lui Ieronim, femeia de care fusese îndrăgostit toată viața, iubire imposibilă fiindcă ea era îndrăgostită de un prinț arab, venise într-o vară cu el la Antisa și fusese o adevărată dramă, ai ei aproape că o blestemaseră când au auzit că vrea să se mărite cu păgânul și să treacă la religia lui. Tatăl ei se îmbolnăvise după aceea de tristețe, mama ei se ruga necontenit la Dumnezeu să-i vindece inima fetei de iubirea aceea nepotrivită. Sau să-l facă pe el să treacă la creștinism. Sau, în tot cazul, să facă o minune și să pună lucrurile la locul lor firesc. Nora nu s-a mai măritat niciodată. La bătrânețe, avea să se întoarcă în Antisa, pentru o vreme, apoi avea să plece iar, singură, în ultima călătorie a vieții ei. Atunci aveam să o reîntâlnesc eu.

Pachetul de cafea era, de fapt, destinat bunicii mele cu care bunica lui era prietenă din tinerețe. I-l dădusem bunicii numai că, de fiecare dată când apropia foarfeca să taie marginea ca să-l deschidă și să-și facă o cafea, începeam să plâng subit, nedumerind-o, încât, până la urmă a înțeles, draga de ea, ceea ce eu nu credeam a fi decât o reacție necontrolată: în pachetul ăla stătea închisă iubirea lui pentru mine și, prin urmare, nu putea fi tăiat. Abia mai târziu, când am devenit eu însămi băutoare de cafea, mi-am dat seama că bunica făcuse un sacrificiu neînțeles de mine atunci: să stai, zi de zi, cu un pachet cu cafea adevărată lângă tine și să nu poți să-ți faci o cafea era curat exercițiu de voință, de înfrânare; numai că bunica nu afișa nici un fel de poftă și nici un fel de părere de rău... Cafeaua, pe vremea aia, nu mai exista; un pachet de cafea adevărată era ca aurul, monedă de plată la doctor sau pe unde era cazul, și, chiar și când nu o tranzacționau, ci o beau ei înșiși, oamenii o savurau nu doar o dată, ci de cel puțin trei ori, salvând zațul și refolosindu-l

până ce nu mai avea nici o urmă de gust și nici o aromă, până ce dispărea, praf și pulbere, ca și cum n-ar fi fost. Bunicii mele îi plăcea cafeaua, dar avea atât de rar prilejul să mai bea cafea adevărată și-mi amintesc și acum evlavie cu care savurau fiecare înghițitură, ea și vecinele, atunci când vreuna din ele făcea rost de vreun pachet adus de la sârbi sau când îi trimitea tatăl meu. Ba chiar, la un moment dat, nebunie curată: Nora îi adusesse, la insistențe repetate, o plantă de cafea cu rădăcină, de prin Arabiile ei, pe care bunica o plantase în cel mai însorit loc din grădină, dar care firește că n-a făcut, vreodată, boabe. Așadar, pachetul ăla de cafea, în loc să fie consumat cu evlavie de bunica și vecinele ei, devenise primul meu fetiș: mă uitam seara la el, înainte să adorm, urmărindu-i caligrafia tulburătoare, scrierea șerpuită, aurie, pe fondul negru, până ce literele arabe deveneau brațe, ochi, buze, până ce inscripția de pe pachet – care cine știe ce spunea de fapt, ceva banal, comercial – devenea întregă ființa lui, totem misterios pe care mi l-aș fi înscris în carne... Fusesse atins de El, devenise El. Adormeam cu pachetul pe pernă lângă fața mea privindu-l de parcă l-aș fi privit pe El în ochi, călătoream, în somn, prin literele lui misterioase, prin pulberea aromată dinăuntru, și mă trezeam dimineața privindu-l din nou: ochi negri, păr blond – deșert de cafea; pentru mine, deșertul are culoarea cafelei. Nici astăzi nu pot deschide un pachet de cafea fără să mă gândesc la El.

Așa m-a găsit Ilinca atunci, cu lacrimile pe obraji și cu pachetul de cafea în mână. M-a luat în brațe și i-am povestit toată drama mea de ființă îndrăgostită. În silueta Lui aburoasă, zveltă, se întrupa însăși Vacanța; și Antisa, cu tot ce însemna ea pentru mine. Clipa cu soare, clipa rotundă, perfectă din vârful cetății din vârful dealului, noi doi urcați pe platforma din turnul ruinat, stând așezați așa, spate în spate, soarele fix de deasupra capetelor noastre și toată Țara Hațegului de jur împrejurul nostru. Piatra albă pe care mi-a lăsat-o în palmă, piatră cu istorie, piatră frumoasă, caldă: ‘să-ți amintească de clipa asta’, apoi drumul înapoi, coborând dealul și momentul în care, la plecare, mi-a spus: ‘să cauți în locul știut, între pietrele gardului, am ascuns azi-noapte acolo, pentru tine, un trandafir și-un bilețel, să nu-l citești decât după ce voi fi plecat, promiți?’ și apoi a luat-o la goană, eu rămânând să privesc, năucă, în urma lui, la silueta aburoasă dizolvându-se în soarele blând de septembrie. S-a întors brusc, spre mine, chiar înainte să dispară, și mi-a strigat amuzat: ‘Și nu te mai uita așa după mine, că nu plec pe front!’ Nu, nu pleca pe front, ci, peste câteva ore, pleca înapoi la Cluj. Vacanța se termina așa cum se termină întotdeauna vacanțele la Antisa: cu un tren.

„Locul știut, între pietrele gardului”? Uitasem de locul ăsta: un spațiu strâmt între blocurile de piatră în care-mi lăsa mai demult, în anii copilăriei, câte un scurt mesaj sau câte o floare delicată de câmp. Am căutat, anesteziată, între pietrele gardului și l-am găsit, trandafirul. Era și bilețelul cu scrisul lui mărunț care mi-a dat, de atâtea ori, bătaii cumplite de inimă: *„Runa, te iubesc. Două secunde după ce ai citit poți să uiți, ca și cum n-ai fi găsit niciodată acest bilet și el ar fi rămas aici, între pietrele gardului pentru totdeauna. Așteptându-te. L-am scris la începutul vacanței, sperând că-l vei căuta și-l vei găsi. Am trecut în fiecare noapte pe aici și el era de fiecare dată acolo, spre disperarea mea. În fiecare noapte am privit fereastra casei tale sperând că o să simți că sunt aici și o să apari. Am stat așa, pe banca de lemn de sub geam, eu și Tom, câinele, ghemuiți unul într-altul, apoi am urcat, în fiecare noapte, singuri, până la cetate. La întoarcere, luam trandafirul vechi și puneam unul proaspăt în loc, cules de sus, de pe ruinele pe care le iubești atât. Orice s-ar întâmpla, să știi că te așteaptă, întotdeauna, un trandafir și-un bilețel în gardul Antisei...”*

M-a ascultat, Ilinca, făcând ochii mari și așteptând urmarea. ‘Și... Și n-a mai fost nimic, Ilinca, ce să fie... ? Nu-mi amintesc decât oasele lui întipărite în oasele mele, spatele lui sprijinit de spatele meu, sus, în vârful turnului ruinat, mâinile noastre care s-au atins de câteva ori, privirile. Nici măcar nu ne-am sărutat. De fapt, nu ne-am sărutat niciodată. După ce a plecat și după ce am citit biletul, am scris repede câteva rânduri pe o foaie, i-am dat-o lui Matia, vecinul și prietenul nostru – îl știi pe Matia –, și l-am trimis în sat să i-o ducă. A venit înapoi aducându-l pe El, călare amândoi pe Berta, rabla de motocicletă a lui Matia, dar a fost doar ca să-mi dea frunza aia de viță-de-vie cu adresa lui scrijelită pe ea și să mă sărute fugar pe obraz. Pe urmă a fugit la gară unde-l așteptau ai lui cu bagajele. Din capul străduței noastre, am privit trenul îndepărtându-se pe sub deal, trenul care-l ducea la Cluj. Poate la anul... Iar eu – am rămas; cu trandafirul uscat, cu biletul și cu... punga asta de cafea...’ Și iar mă apuca plânsul la vederea pungii ăleia...

M-a luat de mână Ilinca și m-a dus în bucătărie, cu pungă cu tot. A luat de pe balcon o tavă cu nisip (fantezia lui taică-meu și-a lui Ieronim de a-și face cafele turcești în serile lor de discuții interminabile), a pus-o pe masă și, cu vârful cozii de linguriță, a început să scrie ceva în nisip. S-a așezat apoi pe canapea lângă mine, m-a strâns de mână, s-a uitat în ochii mei atent, a dus un deget la buze și apoi l-a întors arătând spre sine, apoi spre mine. A stat așa, ca în cumpănă, o vreme, privindu-mă, apoi a luat tava cu nisip și a întors-o spre mine: „nu te speria” stătea scris acolo, în litere de tipar. A șters cu podul palmei cuvintele și a scris din nou: „nu sunt mută”. Ceee?! „acum voi vorbi” și s-a uitat întrebător la mine de parcă-mi cerea acordul. Era să leșin de surpriză. Ilinca e mută, toată lumea știe asta, cum adică nu e mută?! Am uitat instantaneu de Șerban, de lacrimi, de punca de cafea. Am privit-o și eu în ochi, perplexă. Am dat aprobator din cap, căci nu mai puteam vorbi. Amușisem eu în timp ce ea a început, cu voce lină, să-mi vorbească. N-am să uit niciodată sunetul vocii ei, auzite pentru prima oară. ‘Știu că e straniu, dar o să-ți explic muțenia asta falsă. Hai să facem, înainte de toate, o cafea împreună!’ și a luat iar tava, a netezit nisipul, a aprins aragazul și a pus-o pe foc. ‘Dacă tot facem o cafea, să o facem cum se cuvine, la nisip. Până se încinge nisipul și fierbe apa, am să pun niște muzică, cu voia ta.’ A pus două cești de apă în ibricul de aramă pe care l-a pus în tava cu nisip și apoi s-a dus spre raftul cu discuri, unde a forfotit o vreme căutând. Mi-a lăsat timp să ies din stupoare, să mă acomodez cu noutatea. A scos un disc pe care l-a băgat repede la loc, apoi un altul pe care tot așa, l-a pus la loc, apoi un altul și un altul, până ce s-a hotărât, subit, la Leonard Cohen – ‘nu-i prea potrivit cu vârsta ta, dar altceva nu-mi vine în minte acum’. A dat drumul muzicii: „*A thousand kisses deep*”. ‘Asta-i cafeaua,’ mi-a zis, arătând spre disc, ‘prima cafea din viața ta, „*a thousand kisses deep*”!’ Wow!, pronunția ei englezească era perfectă, puțin spre Scottish. M-a dus la aragaz, mi-a pus o foarfecă într-o mână și punca de cafea în mâna cealaltă. Îmi amintesc mirosul cafelei lovindu-mi nările, ca o floare deschisă brusc. Momentul de dehiscență – cum ar fi zis, academic, Ștefan. Tăiasem marginea pungii cu ochii închiși. I-am deschis ca să mă uit la pulberea dinăuntru, să văd cu ochii mei micul deșert prin care rătăcisem noapte de noapte de atâta vreme. Mi-am înfundat nasul în pungă, am inspirat nebunește până ce era să mă înec, am atins-o, am pus-o în podul palmei – da, avea culoarea deșertului, era fină ca nisipul deșertului și poate că, la fundul pungii ăleia, voi găsi – îngropate în dune interminabile, insurmontabile, impenetrabile, de neatins și de negăsit toată viața – cuvintele lui, sărutările lui, degetele lui, buzele lui... Ilinca mi-a pus în mână lingurița. ‘Două, cu vârful,’ mi-a zis, ‘și două rase de zahăr’. Am privit pulberea cafelei căzând în ibric. Ilinca a început să plimbe cu dexteritate ibricul prin nisipul încins și, când caimacul a început să urce, a vărsat lichidul auriu în cești. ‘It's done!’ mi-a zis apoi. ‘Gata! O lăsăm să se odihnească un minut.’ Ne-am trezit dansând lent prin toată casa, dansând tangoul trist, dement al lui Cohen „*Dance me to the end of love*”. Ne-am așezat apoi în balcon, în soare și am sorbit cu evlavie: îmi beam iubirea, îmi beam vara, îmi beam Antisa amestecată cu răsuflarea Lui pe obrazul meu...

Ne-am mai făcut o cafea, am mai dansat un Cohen, și încă unul, am pălăvrăgit o grămadă, aveam să ne povestim atâtea... Poveștile Ilincăi, pe care aveam să le savurez de atâtea ori de atunci înainte. Studiase la celebra Școală Centrală de Fete (se numea „Maria Brâncoveanu” pe vremea aia), apoi la Conservator, vorbea franceza, engleza și germana; cunoscuse protipendada Bucureștilor din anii aceia, făcuse balet, pictură, pian, învățase să piloteze avioane; călătorise prin Europa. Iubise și fusese iubită. Apoi – ghilotina comunismului. Închisoarea – despre care refuză și acum să vorbească. Apoi traiul mizer. Ne-am întors la iubire. Mi-a povestit despre prima ei dragoste. Mi-am amintit de Șerban și mi s-a părut că a mea e o poveste săracă, îndepărtată, neîmplinită și dusă deja... Am încropit apoi o cină, am pus iar muzică, ne-am culcat târziu, ca două școlărițe în tabără, trâncănind la nesfârșit și spunându-ne, comic, în loc de „noapte bună”: „*Louie, I think this is the beginning of a beautiful friendship*”. De atunci, oficial, Ilinca a rămas tot „mută”; era forma ei de protest, forma ei de disidență, modul ei de a-și manifesta libertatea într-o societate care i-a luat aproape totul; numai eu, Gelu, Iero, Ștefan și cei foarte apropiați știam. Adevărul e că, la vârsta mea de atunci, nu înțelesesem semnificația „muțeniei” ei și nici gestul ei de a-mi vorbi, mie, pentru prima dată; îi reproșam, copilărește, faptul de a mă fi privat, atâția ani, de prezența ei, de poveștile ei, de prietenia ei... De atunci, ne-am băut împreună cafeaua aproape în fiecare zi. Ritualizasem cafeaua încă dinainte de a o bea

pentru prima dată, iar acum, cu poveștile Ilincăi, ritualul devenise și mai complex, cafeaua – și mai adâncă. Cu o mie de săruturi mai adâncă.

Dar, după cum îmi profețise Ilinca, ‘the best coffee is yet to come... ! O să-ți aduci aminte de vorbele mele în momentul în care o să ajungi acolo și o să o bei: cea mai bună cafea de pe planetă se face la Balcic!’... Da, mai e, mai e până să ajung acolo. Deocamdată...

Deocamdată suntem sus la mine, eu și Ilinca, am cinat și acum punem de cafea.

‘De ce, de ce nu mă lași să-i fac vânt să cadă cu nasul în găleată, de ce nu mă lași să-i fac vânt pe scări, nu știi cum poți să înduri!’

‘N-ar fi sub demnitatea ta?’ zice, scurt. Apoi adăugă: ‘Într-un fel, ea nu e decât, ca și mine, o victimă a sistemului,

o altfel de victimă

numai că ea habar nu are. Și nici nu-și mai aduce aminte că, odată, a fost om. A pierdut umanitatea din ea, asta e tot.’

Ripostez: ‘Nimeni nu are nici o scuză pentru asta. Nimeni nu-și „pierde” umanitatea. O ai, ori n-o ai. E simplu să dăm vina pe sistem și să-i absolvim astfel pe criminali, că, săracii, și ei ar fi de fapt victime. Mor când aud teorii din-astea, din ce în ce mai la modă. La tine știu că vin din bunătate, din spirit creștin, dar la alții vin din corectitudine politică prost înțeleasă și prost aplicată. Sau din nostalgia idiotilor după vremuri apuse, acuși o să auzim că până și Ceaușescu, fie-i țărâna grea, nu era decât o biată victimă, săracul. Puah!’

‘Da, dar e greșit și să judecăm o bucată de istorie prin mentalitatea noastră, de acum; trebuie să vedem care era mentalitatea *atunci*. În general, se uită acest lucru și se judecă trecutul după mentalitatea de azi. Ce-ar fi să-l disprețuim pe Regele Arthur că n-a pus și femeii printre cavalerii lui. Ce-ar fi să avem de la el pretenția să fi fost vizionar peste fire, să se fi oprit și să fi spus: hold on, folks!, suntem intolerabil de barbari, trebuie să facem urgent democrație, trebuie să punem un anumit procent de femei în Masa asta Rotundă, niște negri, niște chinezi și niște musulmani neapărat, homosexuali și persoane cu handicap și, în general, câte un reprezentant din toate minoritățile planetei – indiferent că merită sau nu să fie cavaleri, fiindcă am eu informații că în secolul douășunu o să fie politically incorrect să nu facem asta și ne vor judeca. Trebuie să dăm afară niște cavaleri adevărați, bărbați capabili, și să-i înlocuim cu niște persoane total nepregătite și nepotrivite job-ului, al căror singur merit este că sunt o minoritate. De asemenea, toată lumea trebuie să țină câinii în casă de acum încolo, indiferent de anotimp, pentru că, dacă îi vom ține pe afară și dacă nu îi vom plimba prin parc de trei ori pe zi, se va zice: vai cum își băteau joc de animale pe vremea aia...’

‘Ilincaaa... Mergi cam departe!’

‘Ok. Să luăm un exemplu mai apropiat, că tot l-ai pomenit deja. Comunismul: a legitimat furtul, crima, prostia, lipsa de cultură, de principii, de educație, de maniere. Le-a dat cadru legal, le-a făcut „sistemice”. Să furi de la cel care are, numai fiindcă tu nu ai, a devenit legal. Ba mai mult, a devenit mentalitate. Mișeta era „legală”, dacă pot spune așa, și în mentalitatea epocii, cu atât mai mult cu cât alții au instalat-o în casa mea; așadar, ea n-a făcut nimic ilegal.’

‘Ilegal?! Dar ce zici de „imoral”? Nu crezi că-i cam imoral să te instalezi într-o casă care nu îți aparține?!’

‘Imoral nu mai poate fi la nivel de sistem, ci numai la nivel individual. Pedepsa legală nu e totuna cu pedeapsa morală – dacă-ți amintești din „*Frații Karamazov*”. Pedepsa morală și-o aplică individul lui însuși, nu o aplică sistemul. La nivel de sistem, când religia e abandonată, moralitatea nu mai există, există doar juridicul, legea omului. Religia e cheia.’

Mă lasă cu gura căscată: ‘Parcă ai fi Ieronim și taică-meu, în discuții. Parcă-i aud, citând din regizorul ăla neamț expresionist, Fritz Lang, după ce văzuseră un interviu de-al lui: „*I am not a religious*

person, but you took religion out of your schools. How are you going to teach children right from wrong? How will you teach ethics if not through religion? Ethics cannot be taught but only through religion!” Vezi? Ești genială, Ilinca! ... Ilinca?”

Tresare zâmbind: ‘Fritz Lang, zici. Ioan mă ducea la cinema să-i vedem toate filmele, pe mine nu prea mă pasionau, dar el era interesat de ele mai ales fiindcă tatăl lui, inginer, lucrase cu Hermann Oberth, la Sibiu, care lucrase la un moment dat cu Fritz Lang, îi fusese consultant tehnic pentru unul din filme, *Die Frau im Mond*, construiseră racheta care apare în film; tatăl lui Ioan fusese în echipa lui Oberth de la filmări, în 1929, în Viena... Runa dragă, ai suflat iar în morișca amintirilor...’

Stăm tăcute o vreme, Ilinca – amintindu-și, iar eu – ca să procesez în cap tot ce mi-a spus.

‘Well,’ zic în cele din urmă, ‘rușine mie, nu știu cine e Oberth ăsta, o să aflu eu, dar acum vreau neapărat să văd Femeia aia pe Lună! O trec pe lista mea de datorii sacre. Totuși, în ceea ce o privește pe Mișeta, care e foarte departe de toate subtilitățile astea, nu te mai înțeleg, Ilinca, să știi!...’

Oftează: ‘Ai să vezi că, într-un final, o să-și amintească de umanitatea din ea, de sufletul de copilă pe care l-a avut cândva.’

Pufnesc într-un râs sarcastic: ‘Da, parcă-i și văd capul pătrat pus într-o raclă la noi în biserică: „Sfânta Mișeta a blajinilor”!’

Totuși: aflasem, din poveștile Ilincăi, că mama Mișetei fusese, în anii '30, ceea ce era Ilinca acum în blocul ăsta: femeie de serviciu; o lua deseori cu ea, când făcea curat, pe Mișeta, copilă pe atunci cu numele de Mihaela (abia mai târziu avea să devină... „Mișeta”); se vedeau, ele două, Ilinca și Mihaela, pe scările blocului, Ilinca îi dăruia uneori din jucăriile ei iar mama Ilincăi îi dăruia rochițe și paltonașe de-ale Ilincăi. Păi, cu atât mai mult! Mă inflamez din nou: ‘Totuși, de ce o lași să triumfe acum?!’

Mă privește cu seninătatea ei dintotdeauna: ‘Știu bine, și știe și ea, că n-o să triumfe în cele din urmă. Eu sunt mai tare, pentru că am dreptatea de partea mea. De asta nici n-am vrut să plec. Ea nu mă poate umili. Îi stau ca un ghimpe în coastă. Ea o să plece prima, după ce se va fi trezit. Într-o bună zi, o să mă întorc în apartamentul meu, în casa mea. Acum sau peste o sută de ani, nu contează.’

Mă uimeau mereu calmul ei, siguranța, puterea de a îndura și încrederea. Da, cred că pe dedesubt e făcută din oțel... Numai că, așa cum aveam să înțeleg mai târziu când eu însămi o voi descoperi, oțelul ăsta nu e altceva decât credința.

Brusc, îmi amintesc că mâine plec în călătorie. ‘Hai în balcon!’ îi spun și, în timp ce ne bem cafeaua, îi povestesc, în engleză, de planurile mele. Ilinca nu zice nimic – în primul rând fiindcă, dacă ar vorbi, s-ar da de gol în urechile Mișetei, care sigur e la pândă în balcon, dar e și altceva în tăcerea ei de acum. Nu-i place ideea, nu-i place deloc călătoria asta în care urmează să plec. Ilinca e ceva mai tânără ca bunica, dar nici de vârsta mamei nu e. Nu mi-ar putea fi decât prietenă, adică exact ceea ce n-am prea avut niciodată în viață, până la ea. ‘Nu e bine,’ îmi spunea deseori, ‘nu înțeleg de ce nu ai și tu, ca toate fetele, o prietenă de vârsta ta. Numai bărbați în jurul tău, de când ai fost mică. Nu e bine, nu e firesc. O să te androgenizezi de tot – mental mai ales...’ ‘Ba am o prietenă,’ protestam, ‘pe tine, nu te face că nu știi.’ ‘Asta e altceva, știi tu bine la ce mă refer.’ Și mă privea într-un fel anume, exact așa cum mă privește acum în timp ce-i povestesc de planurile mele.

Intrăm înapoi în casă tocmai la timp ca să auzim soneria. E Ștefan. Cu bagajul pentru vacanță. Ilinca ne lasă să vorbim și să ne pregătim pentru călătorie și aranjăm cu ea să ne vedem după miezul nopții să mergem să recuperăm jilțul din mormanul de gunoi.

... Aveam să recuperăm jilțul, da. Aveam să ne punem mânușile de cauciuc și aveam să-l punem cu grijă în lift, aveam să-l ducem în cadă, aveam să-l spălăm, ca pe un copil sau ca pe un om bătrân, aveam să-l ștergem și aveam să descoperim, cu înfrigurare, printre încrustațiile complicate, inițialele de pe spătarul lui: MB. După lacrimile Ilincăi, aveam să înțelegem că acela era jilțul tatălui ei. Și avea să fie jilțul în care, de atunci înainte, se va așeza Ilinca întotdeauna când va veni în vizită la noi și când ne vom bea cafeaua.

Avea să fie jilțul Ilincăi.

Stau turcește în vârful patului meu. E aproape ora unu noaptea. O să aud în curând bufnița misterioasă din vârful clopotniței, și pe urmă o să pot să adorm (asta dacă n-o s-o astupe Ștefan cu sforăiturile lui turbate din camera de alături; dacă ar dormi într-o pădure, ar speria toate păsările și jivinele pe o rază de cel puțin un kilometru; tocmai de asta-l iau cu mine în călătorii: ține animalele la distanță... !). Ca de obicei, i-am lăsat lui Gelu o scrisoare în lada cu caietele mele, în caz că pățesc ceva fatal pe drum. „Dragă tată, profit mișelește de acest nefericit prilej pentru a-ți spune că...” și îi scot ochii pentru tot: pentru imensa lui absență din viața mea; pentru faptul că mă iubește mai puțin decât își iubește cioburile, ruinele, scheletele, mumii și toți strigoii lumii celeilalte; pentru nasul lui veșnic îngropat în hârtoage; pentru că nu e niciodată în camera lui când am nevoie de el; pentru că nu m-a dus la școală în prima zi, ca toți părinții, fiindcă era pe șantier; pentru că nu mi-a explicat ce-i aia să-ți crească sâni și, când am descoperit o gălmă sub rozeta de altfel de piele din partea stângă a pieptului, care creștea de la o zi la alta, și pe urmă mi-a apărut una și în partea dreaptă, am plâns înnebunită că am cancer, îmi cresc tumori și urmează să mor precum Olguța din Medelenii lui Teodoreanu... până m-a lămurit Buni (care tocmai venise cu trenul), zâmbind înduioșată, că ce-i umflătura aia de fapt; apoi mi-am amintit că Buni îmi spusese cândva că la un moment dat or să-mi crească sâni și pomenise ceva bulversant de o scurgere de sânge pe care toate femeile o au lunar, dar uitasem instantaneu, îngrozită, revoltată și convinsă că mie n-o să mi se întâmple asta în veci. Plus că mi se părea absurd să cari un copil în burtă și să iasă din burtă, când ar fi fost mult mai elegant să iasă printr-o piersică din genunchi... Pentru... da, pentru obtuzitatea lui de arheolog limitat (știe el ce vreau să spun aici: diferența dintre un arheolog și un istoric; arheologul e ăla care sapă, iar istoricul e ăla care e vizionar, are viziunea faptelor, face sinteze, gândește istoria. Păi, în viziunea mea, dacă un istoric nu e musai să fie și arheolog, un arheolog e musai să fie și istoric, nu se poate altfel, n-are cum funcționa altfel). Detest tagma aia a lui de arheologi medievali rigizi din cale-afară, țepeni și acri, care se invidiază și urăsc unul pe altul și tot ce nu e medieval. Ceea ce nu e medieval, pentru ei nu există. Pentru ei, cetatea de pe dealul Antisei înseamnă exclusiv 1300-1400, nu și daci și, mai departe, epoca fierului etc. Dacă le pomenești de daci sau preistorie, îți râd în nas disprețuitor. Cum ar fi ca arheologii englezi să nu dea doi bani pe istoria lor pre-romană, să râdă de celți și să-i ridiculizeze pe cei care îi cercetează, când de fapt ei se extaziază pentru orice vârf de săgeată descoperit care devine instantaneu știre națională. De asta am preferat întotdeauna să stau de vorbă cu învățătorul din sat, Florescu, el știa toată istoria satului, nu doar o bucată, el mă lua și mă ducea sus la cetate și-mi explica, fără a fi părtinitor. Numai că el a murit demult. Toată lumea dă ochii peste cap când aude că taică-meu e arheolog, ooo! vaaa!, dar nimeni nu-și închipuie că nu se poate discuta cu el. Abia aștept să cunosc un arheolog vizionar, cu vocație, modern, destupat. Plus că n-am înțeles niciodată de ce a refuzat să sape el la Antisa, a preferat să meargă în alte colțuri de țară, ba în Maramureș, ba în Dobrogea, și la Antisa au venit să sape alții, rar și superficial. În fine... Îi mai scot ochii pentru că nu m-a lăsat să merg la balet, pentru că nu m-a lăsat să citesc scrisorile mamei mele pentru el când era plecat pe șantierele lui, și refuză până în ziua de azi să-mi spună care era parfumul ei preferat (de parcă nu pot afla de la alte persoane... !). Pentru că... nu mi-a spus niciodată că îți poți pierde vederea dacă te uiți direct în soare chiar și pentru o secundă... Și pentru că... da: pentru că nu s-a însurat cu Maïte, franțuzoaica venită în schimb de experiență, aș fi fost în Languedoc acum, vechiul ținut al catharilor, zburdând prin lanuri de lavandă, aș fi înjurat în franțuzește, cu grație, din vârful buzelor, zâmbind, de parcă aș fi recitat poezii, ca Maïte.... E straniu că, acum îmi dau seama: în familia noastră, atâta câtă e, în afară de Ștefan, nimeni nu înjură sănătos în românește – Gelu nu înjură deloc, în nici o limbă, ceea ce-l face suspect oricum; Buni înjură în ungurește de seamănă mai mult a cântat, și asta numai când îi fură uliul câte un pui de găină, sau când dă de vreun șarpe prin grădină – ca să-l hipnotizeze probabil; Ilinca – foarte rar, când îi dă mâncarea în foc de exemplu, lent și cu melancolie de parcă l-ar certa pe Dumnezeu, într-un fel de idiș straniu, cu inflexiuni spaniole – rămășițe din limba sefardă, auzită la bona ei, în copilărie, nu știe exact

ce înseamnă cuvintele alea, dar le știe încărcătura; eu înjur exclusiv în englezește, în sinea mea de cele mai multe ori, iar Ieronim înjură în nemțește, milităros și elaborat în atât de multe detalii încât nici nu mai seamănă a înjurătură, ci a explicații de manual tehnic citite cu voce tare – pare că umflă Zeppeline, nu alta... Să revin la Maïte, da, așa fi avut lângă cine să mă cuibăresc noaptea când mi-e frică și Buni nu e aici, așa fi avut cine să-mi facă un ceai, să mă ia în brațe, să-mi potolească bătăile inimii și să-mi povestească ceva interesant care să-mi distragă atenția de la frica de moarte (de care sufăr de când mă știu) Aaah, ce mai sforăie Ștefan ăsta!!!, se zguduie pereții, o să o ia la vale blocul și o să ne trezim mâine dimineață în Dâmbovița cu toții! Mă duc să-i pun niște dopuri în nas. M-am întors. Mi-a fost frică să-i pun dopuri, dacă se sufocă? L-am întors pe o parte. Ca pe un câine.

Așadar, ce ziceam? Mi-a tăiat starea, nu mai pot scrie. Cu Ștefan în preajmă, totul devine maimuțareală. Da, ca să nu mă regrete prea mult (în caz că pățesc ceva pe drum), i-am scos ochii lui Gelu. Dar nu chiar de tot și cât mai gingaș cu puțință. Mai ales la „Maïte”, căci poate că mai e o speranță acolo... Nu-i a bună singurătatea asta a lui de atâția ani de zile. I-am și zis, atunci când am aflat că Maïte plecase pentru totdeauna: ‘Ești suspect de-a dreptul, nu ești sănătos, ce nu ți-a plăcut la femeia asta?, nu ești și tu om?, nu te încercă și pe tine nici o nevoie sexuală? ... sau măcar afectivă? (am adăugat repede când i-am văzut privirea), păi sigur că da! (am marșat), rămâi cu scheletele tale medievale!, poate te însori cu vreo mumie până la urmă!, ești un șoarece de bibliotecă miop la frumusețea vie de lângă tine, trăiești mai mult pe lumea ailaltă decât pe asta -’ ‘Gata, Runa, destul! Du-te în camera ta și lasă-ne să vorbim!’ – Ieronim, care era la noi în seara aia. Gelu se albise la față și mi s-a părut că-mi zice ceva, fără să deschidă gura. Am tras cu urechea la discuția lor pe urmă. ‘Îți vine să crezi? Ce-mi zice fii-mea?’ – Gelu, cu glas tremurat. Apoi, brusc, ca lovit de o revelație: ‘Iero, tu crezi că...?’ și pe urmă tace încurcat. ‘Tu crezi că... ea...?’ reia, cu glas stins. Și Ieronim, scos din fire: ‘Ce vrei să spui? Că ea – ce? Are douăzeci de ani, Gelu, și tu abia acum te gândești la asta, șocat?!’ Gelu, urmându-și firul gândului, de parcă nu l-ar fi auzit pe Iero: ‘Tu crezi că... Ștefan? De asta îl văd tot timpul pe aici. Îi rup picioarele!’ ‘Gelule, ești incredibil! Ștefan e ca și fii-miu, nu ți-e bine? Eu l-am crescut de când a intrat la liceu și mi l-a încredințat maică-sa. Nu, Ștefan – nu. Am stat de vorbă cu el demult pe tema asta, din seara aia de la Histria, când mi-am dat seama că e îndrăgostit. Știm cu toții, de atunci, că e îndrăgostit de ea, dar ea nu-l iubește, asta-i. Iar, altfel, eu nu cred că ea... Auzi, știi ce? Suntem penibili amândoi. Plus că are dreptate cu Maïte.’ ‘Da... Are dreptate. Până și cu... stafiiile. Dar m-a durut îngrozitor. Pentru că eu sunt, da, cu sufletul în lumea cealaltă... acolo unde e Danai. Sunt însurat cu ea pentru totdeauna și nici nu vreau să fie altfel.’ M-a umflat plânsul în clipa aia, chircită în spatele ușii lor cum eram, fiindcă atunci mi-am dat seama ce măgărie enormă, ce gafă cumplită făcusem, ce tâmpită, ce gură fără creier eram... I-am cerut iertare a doua zi.

Cât despre ce ziseseră de Ștefan... Îmi amintesc, da, de

„seara aia de la Histria”

se putea să n-o pună Iero pe tapet la un moment dat?!

Eram în clasa a douăsprezecea, urma bac-ul, eram, în vacanța de primăvară, la Gelu care săpa la Histria, închiriase o casă pe malul mării, pe malul lagunei, de fapt. Veniseră și Ieronim cu Ștefan pentru o săptămână. Era într-o dimineață în care Gelu și Iero plecaseră la pescuit cu noaptea-n cap. Eu învățam în camera mea pentru examenul de chimie. Ștefan zburda pe afară, n-avea dureri de cap, el era deja student în primul an la Fizică. L-am auzit strigându-mă de câteva ori să mă duc să văd marea. De parcă n-aveam altă treabă!

‘Vii sau nu vii? Trebuie s-o vezi în clipa asta, vino repede!’

Doar o văd tot timpul, acum un minut mi-am ridicat ochii, era marea ca de obicei, albastră și neagră și verde, ce să fie! Ploua cu pescăruși în mare în dimineața aia, e drept, dar asta se mai întâmplase, un stol

compact de pescăruși care cădeau și se ridicau neconținut din valuri – ceva de invidiat, gimnastica asta a lor...

'Runa, m-auzi? Vino acum să vezi marea asta!'

Îi auzeam cum țipă, strangulați continuu de ceva, pescărușii, poate trupul le e prea strâmt, poate păsările astea sunt prea libere pentru a avea și trup, ar fi țâșnit spre cer și nu s-ar mai fi întors, zborul nu le e de ajuns, căci le obligă să coboare mereu pe pământ, s-or fi simțind încătușate în hainele zborului, da, dar măcar ele au libertatea de a-și țipa continuu revolta. Rostul acestor pescăruși o fi să ne țipe continuu că, domne, trupul e o limitare.

'Da' vino odată, sau măcar uită-te pe fereastră!'

Stăteam chiar în fața ferestrei, la o masă din lemn de mesteacăn – neșlefuit, pe alocuri se vedeau piețele albe, le pipăiam uneori cu degetele, îmi plăcea textura lor fină, îmi aminteam cum jupuiam pergamente din astea albe în Antisa de pe mestecenii căzuți din pădure și apoi transcriam versuri pe ele... Stăteam, așadar, la masa asta aproape vie, cu marea sub nas, și scriam formule pe foi răzlețe: ce haș trei ce haș doi ce haș dublu legat – auzi, „dublu legat”, alți încătușați, sau poate ăștia s-or fi legat de bună voie și nesiliți de nimeni?, nu degeaba „un acid iubea o bază” – așa își începuse prima lecție din anul întâi doamna Niculescu, profesoara de chimie, și am iubit-o instantaneu toate fetele din clasă, o iubeam oricum dinainte fiindcă eu am o mare slăbiciune pentru femeile frumoase și inteligente, le admir ca pe opere de artă... Ia să recitesc povestioara, că tot recapitulez eu la chimie.

ieri, doamna Niculescu: „Am fost odată un acid și o bază. Acidul iubea foarte mult baza, îi dăruia cristale din iubirea lui mai înfinită decât numărul de electroni din univers și grăunțele de nisip de pe plaja Mamaia, și o ferecă de tot felul de hirtii de tensesol. Iubirea lui, în eprubeta sau la microscop, ar fi produs nemulțumiri în rândul chimistilor, el culca orice și pe rând o (pe baza) se învârtă în jurul picăturii de indicator. O ferecă de gheață (ferecă pentru inimile lor bolând numai săgeți de posibile reacții) le era perpendicular, pe care scriau cu ochiul nărușii versurile marelui sentiment. Acidul ardea tot ce era stăruie în călea iubirii lui și spunea de furie în fata mării de H_2O se lăstău. În fata iubirii din eprubeta cu metiloranj era atât pe ce să sublimaze câtă vreme împreună nu se lipseau de cele două lăme verzi ce l'urmasseau mirate - ochii chimiștilor laboratorului. I-a lipit de o apă transparentă - albastru - și-a pluseat înapoi lângă marea amar îngălbenit de spaimă gândului nărușității. I-a dăruit o floare, un albur ca o crisantemă violetă, și i-a învârtit în jur ca într-o primăvară a acizilor, și i-a rotit un vers ce-l auzise el odată, roștit de un elev colegi sale suare, vechi, în timpul orei de chimie: „Dacă nu-mi spune cine era individul ce te privea ca un antropofag, mă arunc în ocean!” În prima ballă de lângă chineta! „Lângă baza a poprit antropofagul, derizat un acid mai tare, reapărând ca lacrima pietrei, imon în fata pietrei, capabil în libertate să pună în libertate o multime de parturi (în vârtă „pura”), stator de ritm periodic, eferveșment ca un orator în secolul întreg. Baza s-a îndrăgostit fulgerator de caracterul lui puternic electromagnet și-au permis în recipientul cu sticlă - un fel de Talsart - înșura stăni Polona (ca orice Ha Chlor și Na Chlor), și i-a oprită de pe lăme să-și putul adăpostă întreaga lor iubire, care, oicum, a topit un munte de sare... Ah! a doua zi, în laborator, acidul nărușiază zăcea, verde de gelozie, se putea, devenise piet, boacidul, norind tragedii pe tablite de faianță: „Iubirea mea - cristal imbulit în lacrimă” An fost odată un acid și o bază. Și fiindcă se iubeau, s-au întâlnit într-o eprubeta. Ce a urmat e firesc, de ce nu i-am crede?!

Desigur, chimia e iubire și invers: iubirea e chimie, de asta mă îndrăgostesc eu de obiecte, nu de oameni... Să revin. Marea era, așadar, acolo, înaintea mea, îmi acoperea toată fereastra, se voia numai ea văzută – da' nu pot să stau așa și să mă uit numai la tine, mai am și de învățat! bombăneam eu din când în când –, cineva neștiut, un înger poate, îi arunca pescăruși – bulgări de lumină...

'Runa!' Ușa a pocnit de perete și – adio liniște!, prin ea a năvălit Ștefan urmat de o cohortă întreagă de zgomote. 'Iar te-ai cufundat în scheme și în -'

'Ssssst!...'

'Te-ai uitat pe fereastră?'

'Da' ce te-a apucat, frate?!'

'Să știi,' mi-a spus luându-mă de umeri, dar nu „frățește” cum era să cred, 'să știi, ființo – îți spun „ființo” fiindcă tu asta ești: ființa mea,' ridicându-mă de la birou, răsucindu-mă cu spatele spre el, acoperindu-mi ochii cu mâinile și împingându-mă cu trupul până sub fereastra a doua a camerei, cea liberă, pe care mă cocoțam de obicei, oprindu-se acolo și turnându-mi în urechi cuvintele, 'să știi că te vor mai ține bărbați în brațe cum te țin eu acum, dar nici unul, ține minte, nimeni n-o să-ți mai arate o mare ca asta niciodată, nici măcar eu, pentru simplul motiv că ea nu va mai fi niciodată așa, sau, ca să-i dăm dreptate lui Heraclit, nu ne uităm de două ori la aceeași mare căci omul de ieri nu e omul de azi, cu atât mai puțin cel de mâine, mai pe scurt: ieri nu e azi și azi nu e mâine, deși n-ar fi deloc exclus ca ieri să fie mâine, adică și ieri va fi o zi, zice Nedelciu pe care-l iubești și ce să fac, tre' să-l iubesc și eu în orice context, așa, ca să te impresionez, iată!, încet-încet, stai! nu deschide ochii brusc -'

Ba da, îi deschid brusc, să văd odată!, știa că îi voi deschide brusc și știa că trebuie să mă țină în brațe ca să mă sprijine, căci am tresărit atât de tare încât puteam să mă sparg în bucăți (ca o biată statuie – nu zice el „statuie ce ești!, piatră ce ești!, împietrito!”?), nu pot nici măcar să articulez obișnuitul protest „dacă îmi mai faci vreodată una ca asta... !”, nu pot decât să privesc și să aștept. Nu durează decât o secundă.

Sunt eu, am ochii larg deschiși, dar, în loc de globi oculari cu pupile, dintr-o margine într-alta a pleoapelor e albastrul mării cu valuri, un albastru luminiscent, orbitor (luați-vă portretul, stați cu fața spre mare, decupați-i ochii pe tivul pleoapelor și priviți de aproape – deși nu știu dacă marea o să iasă chiar atât de luminiscentă). Sunt mâinile lui Ștefan cele care țin înaintea mea, din dreptul inimii mele, un mac a cărui tulpină subțire e axul central al chipului meu și al imaginii și a cărui floare stă deschisă, transparentă și nemișcată mai sus de fruntea mea, de parcă s-ar fi deschis direct din creștet. Este o oglindă, îmi spun. Căci iată în spatele meu, lângă umăr, chipul lui Ștefan, cel știut, și de azi. A pus pe dinafară în dreptul ferestrei o oglindă. Dar mâinile lui nu trec pe lângă talia mea să țină macul în mâini, ci țin chiar talia mea (ca pe o tulpină?) și cum de, în spatele nostru, în fundal, e marea, vie și adevărată, mișcătoare, dar insuportabil de luminiscentă? De aceea prin ochii mei decupați se vede marea, pentru că ea e în spatele nostru. Nu, nu e oglindă, pentru că în ea ar trebui să se vadă restul camerei, nu marea, care e sigur înaintea noastră, dincolo de fereastră. E un tablou. Dar într-un tablou marea nu se mișcă neconținut iar Ștefan nu clipește chiar dacă eu stau nemișcată, împietrită. Poate suntem pe țârm, cu spatele spre mare privindu-ne într-o oglindă. Asta ar fi, dar nici vorbă, suntem în camera mea, iar eu n-aș putea avea ochii ăia (deși aș vrea)... Este o hologramă. Studentul ăsta genial la Fizică a meșterit toată dimineața pe sub fereastra mea la mașinăriile lui infernale fără ca eu să bag de seamă (pregătește o lucrare despre „forma valurilor mării” pe care le studiază cu tot felul de aparate inventate, auzi, vrea să măsoare creasta valurilor, forța vântului, masa pietrei de sub val, dacă e vreuna etc). Tocmai deschid gura să-i spun că m-am prins, dar observ că și eu cealaltă deschid gura – deci este și o oglindă, dar unde e?! – aștept întâi să aud ce spun eu-cealaltă, însă în aceeași clipă observ că din largul mării spre noi înaintează zburând lent un pescăruș, ce face el, nebunul, iată, a trecut de linia umerilor noștri, unde se aruncă așa, o să se zdrobească de geam-oglină-tablou, ce-o fi, zid în tot cazul...

O secundă a fost. Zgomotul de geam crăpat, floarea macului spulberată, o pană lipindu-mi-se de frunte (deci n-a fost hologramă, dintr-o hologramă nu zboară pene!), imaginea fisurându-se, jupuindu-se, scurgându-se și, dincolo de ea, pescărușul, jumulit și el, singur deasupra mării (marea aceea luminată orbitor pe dinăuntru) căzând în ape, spre locul de taină din valuri, spre – știu și eu? sursa acelei lumini. Secunda s-a dilatat ca un ochi mărit de spaimă. Marea și-a stins lumina și mi s-a părut că apele ei cresc cu un râu nevăzut în plus. Sau cu o lacrimă.

'Teși afară! Dacă te mai prind că...'

Atunci a fost. Întorcând capul spre el să-l întreb ce-i aiureala asta, ne-am atins buzele, fiindcă el întorsese capul înaintea mea și mă aștepta. Rapt total. Nu știu cât a durat. Nici vorbă de triluri de păsări sau simfonii triumfale, de miros eminescian de flori de tei, nu, nu. Era doar mirosul mării, exacerbat, greu, otrăvitor; intoxicant. Păi sigur că da, mă amețise deja cu invențiile lui mirobolante, acum voia să-mi ia și răsuflarea. 'Ai sfărâmat aerul din mine,' i-am spus când ne-am revenit. Hainele mi se lipiseră de piele, presate de trupul și de mâinile lui. Când s-a desprins să plece, a fost de parcă un gol rece s-a deschis în jurul meu, ca atunci când înoți în larg și brusc îți dai seama că ai trecut pragul țărmlui, că abisul s-a căscat deodată sub tine și peste tot împrejur, rece și întunecat.

Am coborât pe țarm mai târziu. Mare tulbure, aproape neagră, vânt mohorât, cer verde, de ierburi încâlcite, reci, apăsătoare. Ștefan era acolo, întins pe unul din trunchiurile de salcie lovite de trăsnet demult. M-am întins pe celălalt, care semăna cu un fel de fotoliu sau jilț. Am stat amândoi așa și-am privit marea, atât cât ochiul o putea cuprinde, ca pe un vechi pergament.

Mereu îmi imaginez că marea e făcută din litere, o infinitate de litere, rostogolite la țarm, luate înapoi în larg, amestecate la nesfârșit.

Acolo ne-au găsit Gelu și Ieronim când s-au întors de la pescuit. Iero s-a prins imediat că ceva se întâmplase. Gelu, ca de obicei, cu capul lui în nori, n-a observat nimic. Am avut pentru prima oară revelația că sunt lucruri pe care pot foarte bine să nu i le spun lui Gelu.

Gelu... I-am lăsat scrisoarea, așadar. Îi spun și că-l iubesc, mult și tare și definitiv, pentru tot. Îi iubesc frumusețea, blândețea, gingășia, inocența, îi iubesc capul lui în nori și râsul și glumele și buna lui dispoziție, și ochii (care își schimbă nuanța când se enervează brusc, se fac de un albastru opac; îmi place să-l tachinez, e ca un copil atunci, e comic și înduioșător și protestează gesticulând într-un fel irezistibil), și ridurile, și vocea. Etc. E o scrisoare scrisă demult la care tot adaug, pe care o actualizez de fiecare dată când plec într-o călătorie. Cheia am lăsat-o la Ilinca, cu instrucțiunile de rigoare. Ilinca e singura persoană din casa asta pe care te poți baza. Mă bucur atât de mult pentru jilț, abia aștept să-i povestesc și lui Gelu. Aș mai scie, dar trebuie să mă culc acum fiindcă e foarte târziu și mâine e o zi grea. Ștefan și-a mai redus sonorul, poate reușesc să adorm.

... Și n-am apucat să notez mai nimic despre lucrurile cu adevărat importante pentru călătoria asta... Dacă pățesc ceva, n-o să știe nimeni ce caut de fapt. În afară de Ilinca și, parțial, de Ieronim.

O s-o rog, totuși, pe Ilinca, mâine dimineață, înainte să plec, să scoată scrisoarea aia penibilă din ladă și s-o arunce. Știe Gelu mai bine ce vreau să-i spun, în caz că... Acest caiet vine cu mine, firește. După cum, tot cu mine vine (și fără ca eu să vreau acest lucru) ea - urâta, ea - invizibila, ea - cea veșnic înfiptă cu ghearele în cârca mea, ea - Chimaera, așa, ca să-mi strice mie

vacanța

Am plecat, la cinci dimineața, cu un Ștefan bombănind pe scaunul de lângă mine. Anahoretul. Se trezise doar la urcarea în mașină când, așezându-se pe banchetă, sărise brusc în sus lovindu-se cu capul de tavan:

'... 'tu-i Basarabia și-Ardealu! Ce-i asta? Cine-a pus-o aici?! Era să rămân fără... urmași!'

'Ștefan, te-am mai rugat, nu despre regiunile istorice! De ce nu: Parlamentu' și Guvernu?!'

„Parlamentu' și Guvernu' cui te-a pus acolo!” În fond, ce e aia?’

Mă uit, în lumina slabă de dimineață, un pietroi, aparent inform; aprind becul din tavan: un vas de piatră, destul de incert, o ceașcă primitivă, are o intenție de toartă astupată de scoici înțepenite, nisip împietrit, într-adevăr, cine a pus-o pe banchetă, aseară când am verificat mașina nu era... Ilie? – dar el îmi dăduse cheile mie, avea și dublura? Ieronim? – nu cred că a plecat el în toiul nopții de acasă să-mi pună mie un pietroi în mașină... Cred că Androgenul „Parlevu”! O fi una din „cește”! Un meteorit, ce să zic, n-o lăsa pe bord, ne poate sparge parbrizul... Arma secretă, asul din mânecă, mai știi... ?

Calul răpciugos avea șapte inimi ascunse în motor, torcea lent, n-aș fi zis, la cum arăta pe dinafară, conduceam cu plăcere.

‘Runa, te rog, viteza, mi se face rău când văd copaciiăștia zburând pe lângă noi. Doamne, mai bine luam o căruță!’

‘E viteza legală. Mai bine spune că ți-e frică cu mine la volan. Dragul meu, când ai să te călugărești, să știi că, în zilele astea, și la mănăstire au mașini, va trebui să te adaptezi: cuptor cu microunde, mașină automată de spălat, o să poți să-mi trimiți chiar email-uri...’

‘Eu vreau o colibă.’

‘Ești utopic: nici să-ți faci o colibă în pădure nu mai poți, se cheamă că te afli pe proprietatea cuiva și or să te dea afară, nu e mai bine într-o clopotniță civilizată, cu un laptop în brațe?’

‘Laptopul n-are forma trupului tău.’

‘Un viitor călugăr nu vorbește așa.’

‘Preot. Viitor preot. Mă călugăresc numai dacă mă lasă să devin călugăr fizician. Mai exact: astronom, astronomul oficial al Patriarhiei, intenționez să construiesc un observator astronomic pe dealul Mitropoliei. Vaticanul are unul deja. Vreau să reconcilies știința cu ortodoxia. Sunt newtonian până în măduvă: universul este creația lui Dumnezeu, iar știința este unul din instrumentele prin care explorăm această creație; rațiunea lui Dumnezeu este evidentă în acest univers care poate fi observat, măsurat, explorat. Ca și Newton, sunt obsedat să aflu unde anume intervine Dumnezeu, care este rolul exact pe care Dumnezeu îl are în universul fizic.’

‘Dar n-ai să-mi uiți adresa de internet.’

‘Nu-mi trebuie tehnologii ca să comunic cu tine, știi bine, iar pe internetul creierului meu se întretaie acum mai multe mesaje, ca fulgerele brăzdând cerul negru al minții mele: pietroiul misterios, plecarea asta bruscă cu rabla lui Orfeianu, într-o direcție destul de vagă: la mare! Chiar așa: unde plecăm noi, Runa, să nu-mi spui că într-o vacanță!?’

‘Ba da, Ștefan, bine te-ai trezit: chiar într-o vacanță plecăm, presimt că va fi vacanța vieții noastre!’

‘Și care-i scopul ascuns al acestei aventuri? Nu de alta, dar am un déjà-vu, anul trecut plecam tot într-o dimineață ca asta, tot cu mașina altcuiva, noi doi, tot spre mare, eu am crezut că-l căutam pe Ousama Ben-Laden ascuns printre tătari în grotlele Hagieniului -’

‘Ești un nesuferit!’

‘studiind chemosinteza din peștera Movable, dacă NASA se interesa de fenomen, atunci el nu putea rămâne cu tema nefăcută -’

‘Ești răutăcios de-a dreptul!’

‘nu l-am găsit; totuși, cred că era acolo, experimenta deja pe bune supraviețuirea în cazul unui cataclism nuclear, era unul din păianjenii sau pseudoscorpionii sau lipitorile uriașe devoratoare de ciorbă de hidrogen sulfurat asortată cu puțin oxigen -’

‘Te dau jos din mașină!’

‘l-o fi prins Cristi Lascu în vreo sticlură, din întâmplare, sau poate chiar Larry, americanul de la NASA, l-o fi dus deja în America, dar n-are nimeni habar, noroc chior, adică ai noroc, dar nu știi, și pentru unii și pentru alții: americanii au scăpat de Ben-Laden, iar Ben-Laden îi spionează pe americani chiar din sediul NASA, halal! Totuși, săracul Ben-Laden este acum subiect de studiu pentru investigarea vieții în condiții extra-terestre, n-ai fi crezut!, și, dacă nu o găseam în schimb pe nana Eufemia, ultima pitagoreică

din lume, pitită într-un șopron de casă dărăpănată, și pe tătarii ăia năpârliți de istorie prin stepele abisale ale Dobrogei, aș fi zis că am făcut degeaba drumul până la Hagieni!’

‘Ștefan, glumești cu ce nu trebuie! Și știi că de tătari îmi povestise Matia, de aia ne-am și dus să-i vedem.’

‘Știu. Dar mi-a venit așa să fac mișto, tocmai pentru că ne îndreptăm iar spre zona aia! Pot să știu și eu traseul inițiativ al acestei călătorii, pe cine căutăm de data asta?!’

‘O să-ți spun când intrăm în Dobrogea; o să ne abatem puțin de la drumul obișnuit spre mare.’

‘Ne abatem puțin! E clar: mi-am luat costumul de baie degeaba!’

‘Ajungem, fiindcă și acolo e ce trebuie să fie! În principiu, o să ne prefacem că scriem o monografie a Capătului Pământului: Adam și Eva. Spune și tu, cum e asta să numești un sat *Adam* și pe cel vecin *Eva*? Și probabil că între, adică undeva prin golfurile alea dintre ele, se află însuși pomul cunoașterii cu șarpele îmbârligat în crengi! Sau poate, cine știe, chiar o să scriem această măreață monografie de-a binelea! Avem și-o treabă prin Histria, restul îți spun mai târziu, dă-mi niște cafea, te rog!’

‘N-ai vrea în ceașca *aia* ?!’

‘Ștefan, ești cevaaaa... !’

Oprim pentru un scurt popas. Stăm de vorbă, noi doi, la o cafea pe marginea drumului, în iarbă; cale ferată în stânga, peste șosea, pădure rară în dreapta, lângă noi.

‘Să-mi spui tu mie ce-ai cu Ben-Laden ăsta!’

‘Credeam că mă întrebi unde mergem acuma și ce-avem de făcut. Despre anul trecut, ți-am explicat atunci...’

‘Da, două articole, unul din *Le Point*, celălalt din *România Liberă*, unul din '97, celălalt din '99, păstrate de tine printre alte zeci de tăieturi din ziare – de mică aveai pasiunea asta, îmi trebuie pentru cărțile mele, ziceai. „Aristocratul terorist” – titlul articolului francez. E ceva în neregulă cu ăsta, ziceai, e ceva foarte wrong cu el. Rețin și acum pasaje din articolele alea : bla-bla-bla „din acest moment, omul intră în legendă. Duce o viață retrasă, devine cvasi-invizibil. Este cufundat în rugăciuni, dar și în lumea ordinatoarelor. Are un picior în Evul Mediu și altul în secolul 21”, sau: „avea la dispoziție o Toyota blindată cu care se deplasa foarte rar. Puternicul autoturism era vrednic de James Bond. Era dotat cu fax, televizoare, mijloace de comunicare prin satelit, echipamente electronice ultramoderne și cu o... reproducere uriașă” cât de uriașă? într-o Toyota, hm! „a cetății sfinte, Mecca.” Îți dai seama ce ți-au inflamat imaginația chestiile astea! ăsta e un personaj malefic de care o să mai auzim, ziceai. „Din '96 i se pierd urmele...” Ai fi dat orice să știi ce a făcut în ăștia patru ani...’

‘Ce te-a apucat, încetează! Erau niște articole printre alte articole, tu le dai atâta importanță. Și, de fapt, tu ai inventat povestea cu anul trecut și Ben Laden, ca să faci mișto de mine.’

‘De fapt, nu-i chiar atât de neobișnuit, înainte de asta, au fost cecenii, iar înainte de ceceni, albanezii. Cred că anul ăsta e pe terminate cu Ben-Laden și urmează altceva... ceva mafie autohtonă, presimt.’

‘Păi, nu ești deloc departe cu presimțirile tale!’

‘Poftim?’

‘Și ai făcut legătura foarte inspirat și corect: Ben-Laden și ceva mafie autohtonă.’

Nu apuc să văd fața lui Ștefan, căci o frunză cade în cana de cafea, pădurea rară din stânga noastră se întunecă brusc, doar ea, mă uit la cer: nu e nici un nor, apoi copacii se mișcă de parcă o mână uriașă i-ar da într-o parte și alta să-și facă loc să treacă printre ei. Nu e vântul, care stă pe loc undeva; sau bate în altă parte. Ștefan vede și el, sau mai degrabă aude. Pare că e o scenă din filme cu fantome.

‘Tu ai auzit?’

‘Ce?’

‘Un scrâșnet oribil.’

‘...O fi indignarea din tine!’

‘Parcă s-au deschis niște porți uriașe undeva.’

‘Ni se pare.’

‘Așa ne trebuie dacă vorbim de personaje sinistre.’

‘Dacă vorbești de personaje sinistre. Ștefan, iar declanșezi întâmplări ciudate, ai un dar fenomenal...’

‘Nu eu. Iar s-a auzit!’

Aud și eu, dar nu un scrâșnet oribil, ci doar un zgomot de pânză sfâșiată – pânza subțire a liniștii de câteva secunde – și, după el, un alai de sunete triste de flaut răgușit. *Cine* ar cânta la flaut într-o pădure insignifiantă de pe marginea unei șosele într-o marți dimineată de vară? Sau poate e vântul prin țevi de trestie, vântul prin aortele pădurii ăsteia. Totuși, în preajma noastră, aerul e nemișcat, nici urmă de vânt. Ascult, câteva minute, o muzică neverosimilă pentru acest loc; mai ales că mi se năzare că aud și versuri, absurde de-a dreptul:

rună de aer
rună de cuvânt
rună de apă
rună de vânt
rună de piatră
rună de mare
rună de nisip
din cărți în surpare
rună de carne
rună de iubire
rună de moarte
de mântuire

Mă uit în jur – nimeni. Sigur mi s-a părut. Copacii se așază lent la loc. Alaiul de sunete se îndepărtează neaducând pe nimeni cu el. Pe nimeni văzut. O clipă a altcuiva a fost, clipa lungă a trecerii cuiva, un vitraliu scurs prin venele mele, sângele meu a fost giulgiul subțire al acestei clipe. Ca atunci când, neliniștit și trist fără motiv aparent fiind în vreo seară, aflu mai târziu că exact atunci undeva cineva cunoscut ție murea.

‘Ștefan, trebuie să-ți povestesc ceva. Îți amintești, acum câțiva ani, aflasem într-o zi, vorbind la telefon cu o fostă colegă, că David, camaradul nostru din liceu, murise – leucemie –, veniseși în seara aia, habar nu aveai, m-ai văzut doar că nu-s în apele mele, ai luat o carte la întâmplare din bibliotecă să o răsfoiești, cum faci când n-am eu chef de vorbă, și din ea au căzut niște bilețele, ce-s astea?, mă uit și – erau taman bilețelele trimise de David în timpul orelor – copilării, „Runa, nu mai sufla (nasul) că-ți pune doi”, uitasem complet de ele de ani de zile, nici nu știu când le pusesem în cartea aia... Și cum de ai dat peste ele tu tocmai atunci... Ei bine, aseară, înainte de culcare, am luat la întâmplare o carte din bibliotecă, mă așez în fotoliu, o deschid și din ea cade o hârtie oranj, e destul culoarea și-mi amintesc, fără să mai citesc, scrisoarea. Caligrafie arabă, mesaj straniu pe care nu l-am înțeles niciodată, și asta nu pentru că era în arabă, căci dedesubt avea o aproximație în română, ci pentru că nu l-am mai revăzut vreodată pe omul care mi l-a scris.’

Ștefan oftează din greu, eu sorb din cafea și continui:

‘Eram în Cracovia, într-un cămin studentesc pustiu, „Ikar” se numea, patru fete într-o tabără școlară de vară, știi când, eram prin liceu, și, într-una din seri, ne-am trezit în cameră – nu încuiaseram ușa, eram singurele locatari din clădirea de zece etaje – cu un tânăr radios și bine făcut, vorbind o română perfectă gramatical, e destul să-ți spun că-l folosea pe „pe” la acuzativ, fapt care, îți închipui, l-a săltat considerabil în ochii mei, din moment ce optzeci la sută din băștinași nu-l mai folosesc, în acest procent intrând și o duzină de scriitori și câțiva critici literari!, iar mai târziu, într-una din seri când ne-a invitat la o cină tradițională, aveam să descopăr într-un raft de cărți un Eminescu și un Nedelciu, fapt care m-a lăsat cu gura căscată. Era palestinian, făcuse arhitectura la noi, o iubise pe româncea Ioana, dar nu se putuse căsători cu ea – părinții, și

ai lui, și ai ei – extrem de destupat și tolerant, îți închipui că am încercat să-l scoatem din sărite atacând subiecte legate de fanatismul religios, dizertând despre creștinism-ortodoxism, despre dreptul istoric diferit de cel moral, geografic, antropologic, religios etc al unora sau altora asupra cazanului de dinamită – Ierusalimul, despre diferențele dintre arabi și palestinieni, suporta orice detașat și nu părea deloc afectat, nu trăda nici o tonalitate de fanatism, singurul lucru de care nu trebuia să te atingi era Arafat, avea portretul lui sprijinit de cărțile din bibliotecă, erau înrudiți oarecum pentru că Arafat îi era naș, da' ce, ce-i tâmpenia asta, la ei există gradul ăsta de rudenie? ne-am zis noi. Ei, da, există, nu știu ce fel de naș, pentru că nu era căsătorit, iar de botezat nu putea fi vorba, he-he! îți închipui, Arafat botezând un palestinian în biserică!, deși, dacă nu mă înșel, soția lui Arafat e creștină. Aristocrat, dintr-o familie veche și importantă, bănuiesc niște dedesubturi teribile în toată povestea, căci Dumnezeu știe ce făcea de șase luni în Polonia, spunea că studiază artele plastice, vorbea și polona perfect, o învățase în șase luni, și tocmai urma să plece la o specializare în Franța. A fost ghidul nostru devotat prin Cracovia, persoană foarte tonică, un camarad perfect de hoinăreală și – femei fiind, deci foarte atente la asta – de o eleganță, educație și bune-maniere rare... Nu știu când se ocupa de treburile lui misterioase, ziua, probabil, când noi aveam diverse activități școlare, căci serile, aproape toate, era cu noi. Se atașase de noi toate, nu făcuse vreo pasiune subită pentru nici una anume și era cât pe ce să-i propunem să-l luăm cu noi la întoarcerea în țară, căci de așa un prieten greu te poți lipsi.'

'Bineînțeles, patru fete singure și cu capul în nori într-un oraș străin duceau lipsă taman de un camarad terorist „radios și bine făcut”!'

'Nu amesteca lucrurile!'

'Adică, seara vă făceați plimbările culturale prin oraș, apoi el se întorcea în camera lui unde continua liniștit să fabrice bombe, pe voi oricum nu v-ar fi deranjat chestia asta.'

'Ești penibil. Și de unde știi că n-avea altceva mai bun de făcut?'

'Seegur, să-l studieze pe Eminescu!'

'Nu orice palestinian este implicit terorist.'

'Da' ce crezi că era? În România studiase arhitectura, în Polonia studia artele plastice – baba și mitraliera!, cine știe ce mai studiase între timp și prin alte părți, un Harvard, un Cambridge, ceva, seegur, el nu era terorist, el era homo universalis!'

'Ți-am spus: bănuiam că sunt alte dedesubturi în toată povestea asta, dar ce voiai, să alertăm Interpolul?!'

'... Nu mi-ai povestit nimic despre acest

harunalrașid

când te-ai întors din Cracovia.'

'? Interesant, chiar Harun îl chema, de unde știi, n-aveai de unde să știi, jurnalul meu nu consemnează asta, mă rog... Oricum, nu se putea vorbi nimic cu tine când m-ai așteptat în aeroport, te uitai la mine mut, nu mai fuseserăm niciodată atât de mult timp departe unul de altul; apoi, eram în plină post-Golaniadă, trebuia salvat Marian Munteanu din închisoare, se întâmplaseră atâtea. Cât timp am fost plecate, eram înnebunite de situația din țară, citeam nerăbdătoare faxurile tale și ale lui Iero cu vești, seara, cocoțate pe pervazul etajului șapte din căminul din Cracovia, mâncam banane și ne muștra conștiința „noi mâncăm banane și pe Marian îl chinuie ăia în Jilava” – devenise un mic ritual de seară ăsta, să mâncăm fructe tropicale cocoțate pe pervaz și să citim fax-urile. Nu ți-am povestit șocul cu care am privit, după aterizare, în aeroportul din Cracovia, așteptând autobuzul, primul chioșc cu bunătăți pe care-l vedeam în viața mea: fructe exotice, băuturi acidulate, dulciuri de tot felul. Rămăsesem gură-cască în fața vitrinei împesărite – cam ca Petruța, gazda noastră de la mare, când a ajuns în America și a intrat pentru prima oară într-un supermarket: a leșinat la propriu să vadă atâtea mâncare într-un singur loc, kilometri de rafturi cu mâncare, ți-aduci aminte că ne-a povestit –, nu știam la ce să mă uit mai întâi și, cu ochii la un ciorchine de banane tronând peste mormane de mandarine, ananas, kiwi și mango, am scos, ca în transă, din rucsac punga cu

mere și caise de acasă și am aruncat-o în coșul de gunoi; acum îmi e rușine să-mi amintesc că, în loc să cumpăr cărți, am dat aproape toți banii din bursă, atunci, pe o pereche de pantofi de marcă pe care-i vedeam în fiecare zi într-o vitrină pe lângă care treceam în drum spre universitate, la noi încă nu apăruseră, adormeam în fiecare seară visând la ei, simțeam că o să mor dacă mă întorc acasă fără ei. I-am cumpărat, dar nu i-am purtat niciodată. În fine... după ce ne-am întors, n-am apucat să-ți povestesc mai nimic din călătoria aia, n-a mai fost timp de povești, fiindcă s-au întâmplat atâtea și atât de repede încât, într-un final, am și uitat de episodul ăsta, până aseară când mi l-am reamintit...'

'Harunalrașid! Ai rămas vreodată singură cu el?'

'?! Da! De fapt, nu! Am rămas, as a matter of fact, o singură dată, și este tocmai episodul pe care începusem să-ți-l povestesc...'

'Aa, bilețelul!'

'... dacă asta se poate numi „singuri”: între noi erau două uși închise: ușa de la intrare și ușa de la baie... Și, de fapt, el nici nu mai era el.'

'Fascinant! „și ușa de la baie”! de unde știi că era închisă?! „Și el nu mai era, de fapt, el”! Era o personalitate polimorfă, nu cumva, din când în când, se transforma și în eu, Ștefan?!'

'Încetează! Trebuie să asculți ce urmează!'

Se trânteste la pământ și închide ochii: 'Sunt numai urechi!'

Inspir adânc ca înaintea unui plonjeu în apă cu capul înainte.

'Găsisem bilețelul în dimineața plecării, în bagaje -'

Ștefan înalță capul, răcnind indignat: 'Adică intrase el pe furiș în cameră și-ți pusese bilețelul ăsta blestemat în bagaje? Cine știe ce altceva ți-a mai pus așa, pe furiș, în valiză, niște cocaină, ceva mesaje secrete pentru camarazii lui de arme din București, vreun mic device de aruncat avionul în aer? Ești inconștientă!'

'Ștefan, mă exasperezi cu exagerările astea. Parcă ziceai că ești numai urechi!'

Se trânteste la loc în iarbă.

'Era într-un plic sigilat cu ceară pe care scria, în română: „Să nu-l deschizi decât după ce ajungi ACASĂ! Promite-mi!” Am privit înscrisul arab de pe sigiliu. Clar, are crize întârziate de adolescență. Am coborât cele câteva etaje până la camera lui în goană, fără să mai chem liftul. Am sunat, am privit în lumină plicul așteptând să deschidă ușa, am sunat din nou, se străvedea o hârtie caligrafiată înăuntru, „Oui, un moment!” l-am auzit, nu știe că sunt eu, „J'arrive!”, dar nu mai apărea, am sunat din nou, „J'arrive!”, am vrut să apăs clanța, poate era descuiat, ca de obicei, în clipa aia m-au strigat fetele, apoi am auzit sunetul apei trase la baie, aaah! bietul om, delicat moment!, fetele: „vino odată, femeie! pierdem avionul!”; să fug, dar! Am oftat sprijinindu-mă în ușa care, brusc, a cedat și, în fața mea, într-un halat de baie alb, un tip scund, bărbos, sârmos. Zâmbește curios, se înclină politicos: „Il n'est pas là, il est parti ce matin!” Ah, d-aia vorbea el, ăsta, în franceză! Fug pe scări în sus, fetele cărau bagajele la lift, taxi-ul ne aștepta deja, și, la ieșirea din campus, în dreptul porții, într-un taxi din direcția opusă – el; ne vede, se apleacă spre șofer, claxonează, ne face semn cu mâna prin geamul deschis, dar: nu oprește, nu coboară. Trecem așa, unul pe lângă celălalt, în fond good-bye-ul oficial a fost aseară la cină, da, cina de adio, strâng din dinți, „... cu biletul tău cu tot!”, nici în avion nu l-am putut citi, stăteam lângă una din fete, iar pe un capac de toaletă, totuși... Abia acasă, adică așa cum a vrut, l-am citit. N-o să ne mai vedem niciodată, spusese cu o seară în urmă, dacă mi-aș da drumul inimii, ar veni cu voi în România!'

'Păi seegur, un harem de românce frumoase! Au un talent oral înnăscut arabii ăștia!'

'Oral?! Talent pentru limbi, poate; învață limbi străine foarte ușor, într-adevăr, sunt poligloți, sau ce vrei să spui?'

'Nu, oral! Știa trei limbi străine!'

'Nu, știa patru limbi.'

'Patru limbi pe secundă, poate!'

'?!? ... dezvățat ce ești! Și mai zici că vrei să te călugărești, cu așa o gură spurcată!'

Ștefan nu știe: ‘dacă mi-aș da drumul inimii, aș veni cu tine în România,’ spusese, ‘sau aș fugi în lume, undeva unde să nu-i pese nimănui cine sunt, de unde vin, ce fac de fapt, de ce eu vreau doar să pictez, să iubesc, să am copii, să am o viață simplă și normală și atât. Să am o acasă.’

Eram doar noi doi pe balcon, fetele – în cameră, orașul – pierdut în ceață; oribil, ceață în iulie!, bine că n-avem așa ceva acasă. Acasă! ‘De ce nu poți avea o acasă? Da, n-o să ne mai vedem niciodată,’ am spus. El e Harun din Palestina, pictează și vrea să plece la Paris să studieze artele. Eu pentru el sunt Runa din România, vreau să scriu cărți și să cunosc oameni. Și asta e tot.

‘Tocmai pentru că știi că n-o să ne mai vedem niciodată pot să-mi deschid inima în fața ta. Visam, vorbind cu tine. Viața aceea simplă nu îmi e dată. Pictura? Nu. Lucrurile pe care trebuie să le fac sunt altele. Un frate al meu e în închisoare, acuzat de terorism, ceilalți doi frați au funcții importante în lumea mea, va trebui să-i urmez. La noi e război, acolo o să plec, nu la Paris. Dacă mor, ai să-ți aduci aminte de mine?’

‘?! Dar de unde-o să știi c-ai murit?!’

‘O să simți, o să-ți spună inima, nu se poate altfel...’ Mâna lui oprită demonstrativ pe inimă. Din nou ‘inimă’... Inima, da, în lumea mea se vorbește din ce în ce mai puțin de ‘inimă’.

‘Harun, am auzit că cea mai puternică rugăciune este chiar în inimă. Dacă ai da drumul inimii, te-ar duce de-a dreptul în cer. Nu în România. Atât e de puternică. Dă-ți drumul inimii, smulge destinul ăsta bătut în cuie despre care vorbești, sustrage-te, fugi, lasă-te dus tocmai de ea, de inima ta, las-o pe ea să te ducă unde vrea...’

Zâmbește, apoi se încruntă. ‘Asta e... poezie.’

‘Mm, telenovelă.’

Râde amar. ‘Realitatea mea e mult mai dură, cum nici nu-ți poți închipui. Dacă fug, voi fi găsit. Familia mă va renega, voi fi un proscris, asta dacă mai rămân în viață. Fără familia mea, cine sunt? Fără familia mea n-am rădăcini, nu pot exista. Apoi, unde să fug? Întreaga mea viață a avut în centru Ierusalimul, Palestina... Palestina a fost a palestinienilor de la început.’

‘Aha, veșnica placă! De la care început? Constantinopolul a fost grecesc de la început, vechiul Byzantium de până la creștini, fondat de unul din generalii lui Alexandru Macedon, și mult înainte de Byzantium. E turcesc doar de șase sute de ani. Melancolia inexplicabilă a istanbulezilor, prinsă de Pamuk în romanele lui, e mult mai veche decât secolul douăzeci și e aceea a unor misplaced, ei stau pe ruinele unui oraș fascinant la care nu au acces – tocmai fiindcă ei, cândva, l-au distrus. Tânjirea lor nu e pentru Paris și lumea occidentală, ci pentru un trecut al unei lumi pe care n-o pot avea. Asta e melancolia. Credeau că e simplu: cucerind capitala lumii, devin automat stăpânii lumii. Trebuie să fie foarte frustrant: să cucerești ceva care încetează să mai fie ceea ce era tocmai din cauza ta. Începi o nouă viață deja frustrat. Drama oricărui cuceritor -’

Ah, dacă m-ar auzi Gelu și Iero, ce discuție am arde, îi dorea în cur pe turci de drama cuceritorului la vremea la care au luat Constantinopolul, ar zice Iero însă nu atât de frust, firește; interesant, dar nu se susține, speculație subțire; grecii însă au rămas, ar zice Gelu, și abia cu epurarea etnică din 1923 vor fi transmutați în Grecia, nu complet, a mai fost o expulzare în 1955; dar faci abstracție cam ușor de un întreg imperiu, Imperiul Otoman era el în sine o lume, o lume fascinantă, interesantă, rafinată, nu-i da la o parte numai fiindcă ai o pasiune pentru greci; mda, tot auzim de celebrul guilt imperialist, toți își cer scuze celor pe care în trecut i-au cucerit, britanicii cel mai abitir, dar n-am auzit încă de vreo scuză cerută de turci mai ales Europei de Est, Balcanilor, dacă tot vor în Europa, ... și tot așa, vocile continuă în capul meu și, dacă nu le opresc, ar trâncăni până mâine dimineață... Harun, însă, în calmul lui binecunoscut de-acuma, nu zice nimic și-atunci îmi continui tirada:

‘Țepușele moscheilor -’ însă rostind *țepușele moscheilor*, îmi amintesc de slăbiciunea lui Vlad Țepeș pentru *țepe* și *trasul în țepe*, de unde și neplăcuta expresie menționată mai devreme pe care acum o înțeleg la propriu, nu numai la figurat: asemănarea lor cu minaretele! E drept că învățase chiar de la turci metoda asta de tortură, în fragedă tinerețe, dar a preluat-o original, a făcut din ea his trademark și i-a dat amprenta

personală de umor și cinism: plantați moschei ca semn de cucerire, atunci vă plantez și eu direct în ele, înainte să apucați să mă cuceriți. Bine, totuși, că nu mă aud Gelu și Iero cu speculațiile astea ieftine și violente. Reiau:

‘Țepușele moscheilor și vocile muezinilor au făcut Islamul vizibil și ușor de auzit de-a lungul și de-a latul și peste tot în Constantinopol. Însă, „*underneath the surface, there existed a hidden Christian aquatic world*” – asta o spune un călător din secolul 19, Theophile Gautier. Pe o astfel de lume acvatică, rădăcinile nu prind adânc...’

Îmi amintesc revelația unei astfel de lumi: eram într-o vizită la un muzeu cu școala, ne opriserăm în Cișmigiu și ne așezaserăm pe bordura de piatră care mărginea o platformă rotundă. Era toamnă, frunzele căzute acopereau totul încât nu știam unde e aleea, unde iarba. Mari, carnoase, intens colorate și foarte bine definite – ca niște picturi. Ne jucam cu frunzele alea, involburându-le. Colegul Dimitrie se ridicase în picioare și pășise pe platforma de ciment, acoperită de frunze. A dispărut instantaneu. Dedesubt era apă, aceea era de fapt o fântână. L-au recuperat, panicate, învățătoarele, ud până la piele și straniu-fericit: râdea și spunea că tocmai i se întâmplase ceva extraordinar. Atunci m-a lovit revelația, cea mai șocantă și puternică revelație a copilăriei mele: apa. O ascunsă lume acvatică. Atingeam obiectele – masa, mărul, patul, pereții, oglinda, cărțile, paginile caietului – și mă așteptam ca degetele să-mi devină lichide. Pășeam cu grijă, ca un convalescent, așteptând la fiecare pas să mă scufund. Mă dădeam jos din pat crezând că dedesubt e o mare. Căci nimic, sub stratul gros de frunze-picturi, nu trădase prezența apei. Nu mă putuseră desprinde, apoi, de fântâna aceea, au fost nevoiți să cheme familia – Iero, fiindcă Gelu lipsea – să mă ducă acasă. Priveam frunzele și pândeam, încercam să simt prezența apei sub ele, adâncă, stranie, întunecată. Frică și fascinație. Simțeam de fapt prezența altui timp, a altei lumi, însă nu-mi puteam defini și explica ceea ce simțeam. Atunci Iero mi-a ținut prima lecție de fizică. A fost o săltare de falii tectonice în existența mea. Nimic nu este ceea ce pare a fi. Acum mă uit la Harun și mă trezesc spunându-i, hodoronc-tronc:

‘Harun, dacă vreodată hotărăști să-ți schimbi numele, te cheamă *Dimitrie*... Revenind: dacă arabii ar fi consecvenți cu propriile principii conform cărora evreii ar trebui să plece și să dea pământul palestinienilor, fiindcă ei au fost primii acolo, atunci ar trebui să ceară și ca turcii să plece din Istanbul și să dea toată Asia Minor înapoi grecilor, pentru că ei au fost acolo de la început și au stat acolo milenii. Țipă că Palestina, atunci să țipe și că turcii din Asia Minor. Grecii au drept istoric evident și imposibil de contestat asupra Asiei Minor, spre deosebire de povestea cu Palestina unde evidența istorică e o nebuloasă și e bazată exclusiv, culmea!, tocmai pe Vechiul Testament al evreilor. Păi, în același Vechi Testament toată Asia Minor e greacă, acolo sunt Pontus-ul și Cappadocia. Și nici un picior de turc. Turcii n-au fost acolo cu grecii de la început, așa cum evreii au fost cu palestinienii în ceea ce se chema Canaan pe vremurile alea. E straniu cum voi, arabii, uitați ceea ce nu vă convine -’

‘Noi nu suntem arabi. Toată lumea ne crede arabi. Noi suntem palestinieni. Când îmi vorbea de ei, bunicul meu îmi spunea că arabii sunt o vulpe vicleană de care avem nevoie. Arabii ne folosesc la rândul lor, știm asta, dar fără ajutorul lor suntem singuri. Așa cum voi, românii, sunteți o insulă de latinătate într-o mare slavă, așa și noi suntem altfel într-o mare arabă. Suntem vechi, mult mai vechi decât arabii sau islamul. De fapt, antropologic și preistoric vorbind, suntem, ca sânge, mai înrudiți cu evreii decât cu arabii, am fost cândva frați de sânge sau veri... Îți vine să crezi... ? Dar nu asta e relevant astăzi.’

Însă eu m-am pornit și nu mă pot opri: ‘Dacă n-ați fi fost consemnați în Vechiul Testament, despre voi nu s-ar fi știut mare lucru. Evreii vechi v-au făcut, colateral, reclamă. Fără cărțile lor, ați fi fost unul din multele triburi din zona aia despre care nu s-a consemnat vreodată nimic și care s-au dus fără urmă pe apa istoriei. Ei v-au scos din neant. Fără cărțile lor, nu ați putea ridica acum nici o pretenție asupra pământului ăluia. Nu credeți în ele, dar ele sunt singura voastră dovadă, singurul lucru care vă dă legitimitate.’

‘Nimeni nu se mai ghidează după timpurile biblice, Runa, te duci prea departe în timp. Nici nu avem nevoie de cărțile lor antice, noi ne raportăm la istoria recentă, de la 1948 încoace. A fost o invazie, o răpire de teritoriu. Palestina va reveni la palestinieni. Polonezii sunt cel mai bun exemplu: au fost desființați de trei ori de-a lungul istoriei, de trei ori n-au mai existat ca stat pe harta lumii. Și iată-i acum!’

Aha, cred că asta studia el, Harun, în Cracovia: supraviețuirea în subteranele istoriei și revenirea la suprafață. ‘Dar e clar că, dacă va fi vreodată, nu va fi în timpul vieții tale, Harun...’

‘Știu. Dar, fără acest prezent, viitor nu am. Și, în acest prezent, țară nu am. Am doar familie. Nu-i pot trăda, nu-i pot dezamăgi. Nu vreau să mor așa.’

‘„Dacă palestinienii și-ar iubi copiii mai mult decât îi urăsc pe evrei, atunci ar fi pace”, cam așa spunea un prim-ministru israelian, o femeie de fapt, Golda Meir. Are dreptate? Nu știu. Însă mi se pare, greșit poate, că viața aproapelui, inclusiv a cuiva din familie, nu înseamnă mare lucru pentru musulmani.’

‘Nu suntem neapărat musulmani. Nu suntem toți musulmani. Războiul nostru nu este unul religios. Se fac mari presiuni din partea arabilor și probabil că, peste câțiva ani, războiul nostru va fi deturnat și va deveni religios, dar acum încă nu e.’ Face o pauză și mă privește în ochi: ‘Mama mea e creștină.’

‘Cum așa? E posibil?’

‘Există palestinieni creștini, da.’

‘... Well, poate ai auzit, atunci, la mama ta cuvintele astea din Biblie: „cine își va păstra viața, o va pierde; și cine își va pierde viața, pentru Mine, o va câștiga”. *Asta se poate întâmpla fără să fie neapărată nevoie să mori, Harun...*’

După asta, nu ne-am mai spus nimic. Am privit amândoi, sprijiniți de balustrada balconului, înainte în zare, la norii crepusculari înroșind ceața de deasupra orașului, iluzie optică creând ceva ce n-am văzut niciodată în viața mea de dinainte sau de după: o ceață roșie.

Ei, da, degeaba se uită Ștefan întrebător, lucrurile astea n-o să i le spun.

‘Hm. Și ce scria în bilețelul ăla?’

‘„Când vântul va sufla prin flautul răgușit al inimii mele, vei auzi, și vei ști cu inima ceea ce nu știi cu mintea”.’

‘?! Și? Asta e tot?’

‘L-am auzit. Alai de sunete triste de flaut răgușit. *Cine* ar cânta la flaut într-o pădure insignifiantă de pe marginea unei șosele într-o marți dimineață de vară? Vântul prin țevi de trestie, vântul prin aortele pădurii ăsteia...’

‘Cine, scrâșnetul ăla oribil?’

‘N-am auzit decât o muzică dulce de flaut.’

‘Runa, ai să mă scoți din minți!’

‘... abia aseară, regăsind întâmplător bilețelul, mi-a dat prin cap că poate textul în română *nu* era traducerea literală a textului din arabă, că mesajul în arabă e altceva, bine, dar ce?!’

‘Să nu-mi spui că asta e scopul călătoriei noastre, că vrei să dai de vreun turc autentic, tătar din Hagieni, arab rătăcitor, ca să-ți descifreze ție miraculosul mesaj, care n-o fi de fapt decât vreun vers din Coran despre grumazul melancolic al gazelelor deșertului!’

‘Mai era ceva scris, în josul bilețelului, „Haruna”, am crezut că era semnătura lui deși mai ciudată, de ce feminin, sau că unise simbolic numele noastre, atât de evident asemenea. Ei, bine, destinația noastră în Dobrogea este un cătun izolat, cu bordeie și grote, neînsemnat pe nici o hartă, care se cheamă *Haruna*. De ce tocmai aseară am regăsit bilețelul?’

Ștefan tace, e vădit scos din minți de speculațiile mele paranoice. Mă privește în ochi, e neputincios, știe că trebuie să suporte și episodul ăsta.

‘Și spune odată: *ce* căutăm noi în cătunul ăla?’

‘În '90 au intrat în țară ilegal niște arabi cărora li s-a pierdut urma în Dobrogea. Se crede că s-au stabilit în cătunul ăsta uitat de Dumnezeu -’

‘și, vorba lui Marin Preda, vrei tu să-i amintești lui Dumnezeu de cătunul ăsta și să-i atragi atenția că vezi că s-au aciuat niște arabi în el -’

‘în câteva grote, au dotat grotele alea cu tot ce trebuie, în pustiul ăla nu s-a sesizat nimeni, la ce anume le trebuie calculatoare performante în grotă?!’

‘ca să se uite la casete porno și să și-o tragă pe internet -’

‘în timpul liber care le rămâne după cultivarea câmpurilor din jur cu canabis.’

‘?! Adică noi căutăm niște arabi drogați?! Iar arabi?! Și vrei ca tu și cu mine să-i descoperim și să-i anihilăm, așa ca-n filme?! Probabil ai și-o pușcă prin bagaje! Runa, ești nebună! În așa ceva eu nu mă bag! Da' ce sunt eu, Ștefan cel Mare să mă lupt cu păgânătatea? Vrei cruciadă cu orice preț? Sunt viitor călugăr, prefer să duc altfel de cruciade, plec, mă întorc acasă să-mi adun mințile!’

‘Ștefan, noi doar îi reperăm, restul nu e treaba noastră. O să iasă un articol beton!’

‘Și Orfeianu te-a trimis pe tine, din toată redacția, să-i scrii lui articolul ăsta răcnet! E iresponsabil!’

‘Nu fi capră! Așa vorbești tu de cineva care aproape că te-a crescut? Să știi că a fost ideea mea, el nici n-a vrut să audă. L-am convins greu, foarte greu. Pe lângă asta, a trebuit să accepte și altceva.’

‘Să nu-mi spui că a trebuit să i-o și tragi ca să-l convingi, săracul! Aha! Mi-amintesc: „câmpul cu maci”, „am fost cu Iero să vedem un câmp cu maci”! Ce mă scoate din minți, de fapt, este că mie nu mi-a spus nimeni nimic de toată aiureala asta. Aparent, m-a trimis într-o vacanță cu tine la mare. Și eu, ca prostul, l-am crezut. Sunt victima unor manipulări grosolane.’

‘Te calmezi pe drum. Hai să mergem.’

Pufnind, trântind, stâlcind în mâini sticla goală de apă, Ștefan face curat în urma noastră. Plecăm. Un țipăt sfâșiat dinspre pădure, așa, ca de bun-rămas, mă întorc să privesc, un tânăr înaintând agale dintre copaci, cântând dintr-un flaut!, mă opresc siderată, carevasăzică el cânta „într-o marți dimineată de vară”!, tot scenariul meu e primejduit. Trece pe lângă noi zâmbind, Ștefan izbucnește într-un râs isteric-fericit: ‘aha, aorta ruginită a inimii mele!’

‘Bine, dar asta n-are nici o importanță!’ strig și mă urc în mașină. Capul tânărului e în dreptul ferestrei mele acum:

‘Spre Capătul Pământului? Mă luați și pe mine?’

‘Nu mergem spre mare! Ne oprim la Fetești!’

‘Ați trecut de mult de Fetești!’

‘Aa, da?’

Plete castanii, ochi verzi, nas coroiat și față foarte tânără cu trăsături subțiri de adolescent. Seninătatea lui e una de moment și e seninătatea oamenilor triști.

‘Poate ajungeți și la Capăt mai târziu!’

‘Ei, da, normal că ajungem și la Capăt! Ce făceai în pădurea aia? Tu cântai versurile alea? Cine le-a scris?’

‘Îți spun la Capăt!’ Dispare din câmpul meu vizual.

Îmbufnată („îmbufnițată”, cum zice Ștefan), iau harta, mai avem puțin până la intersecția de unde intrăm în Dobrogea pustie. Mă uit cu atenție, e o hartă militară veche, am furat-o dintre hărțile lui Gelu, o hartă hărtănită, dacă pot spune așa, dar amănunțită, în hărțile noi nu găsești decât trei nume de comune din Dobrogea de sud. Dar nici în asta nu e cătunul meu visat. N-o fi deloc, decât în mintea mea perversă. Bine, da' nu eu l-am inventat, ci unul din colegii mei de redacție, el a descoperit tărășenia și normal era să-i lase lui subiectul, dar nu, eu am ținut morțiș – îmi place cuvântul ăsta: „morțiș”. Verificat din două surse, merde!, n-a existat nici o sursă reliable, doar zvonuri, de-asta plec eu, cu acordul lui Orfeianu, să văd dacă acest cătun există. Eu și Orfeianu, doi nebuni, își permite și el o nebunie, așa, la final de carieră!

Dar nu asta e adevărata nebunie.

Nici nu pot să mă gândesc, Ștefan simte, presimte, îmi simte orice mișcare a gândului, e un lucru extraordinar, dar uneori, ca acum, mă scoate din minți, privacy-ul meu geme, sufocat. Deja e atent, deja mă studiază, vede grăunțele de mister și-și întinde antenele, adulmecă, cercetează.

‘Mai e ceva, nu? Era prea simplu să fie doar asta, cătunul cu arabi. Fac prozeliți, nu? Pregătesc teroriști, visează o Dobroge musulmană, enclava lui Arafat și-a lui Ben-Laden și-a lui Saddam din sud-estul Europei. Nu, e prea impersonal. Te doare-n cot de fapt de toată istoria asta. Trebuie să fie și ceva personal, tre' să fie și aventura ta inițiatică, asta te interesează de fapt. Cătunul era doar un pretext. Orfeianu știe?’

‘Știe.’

Tace. Așteaptă.

‘Îți spun mai târziu, pe drum. Sau nu-ți spun și lăsăm să se întâmple.’

Pentru o secundă, îmi trece prin cap: da' ce e el, câine, să-l porți după tine așa?

‘Vii?’

‘... Parlamentu' și Guvernu'! Vin, știi bine că vin! Deși aș putea să te aștept foarte bine la Capătul Pământului, pe un pietroi, cu burta la soare. Uite, aș putea pleca cu grupul ăsta vesel, l-au luat pe flautist, m-ar putea lua și pe mine.’

O caravană veselă de mașini prăfuite, da, par că se cunosc cu flautistul, l-au întâmpinat cu urale: ‘Flavius, răătăcitorule, pe unde-ai fost? Pierdut era și s-a găsit!’

Îi las să o ia înainte, pe drumul lor. Ștefan, bosumflat, n-a mai scos un cuvânt. Scot capul pe geamul mașinii și respir adânc aerul fierbinte, uscat, nisipos amestecat cu arome de ierburi dulci-amare-sărate în care presimt deja, nu foarte departe,

pustiul Dobrogei

Am coborât pe lângă o Dunăre roșiatică. Întotdeauna apele ei mi s-au părut înspăimântătoare, un imens animal lichid în stare oricând de răsuciri catastrofale, mi-e mai frică de ea decât de o furtună pe mare. Am răsuflat ușurată când am lăsat-o în urmă și am început drumul prin mațele Dobrogei, uscate, prăfuite, strani. Sate rare, sărace, cu nume obsedant legate de apă și de lumină. Din când în când câte o limuzină în dreptul unei case dărăpănate, ce poa' să caute limuzinele astea aici? Rar oameni, rar mașini, în afară de limuzinele siderante. Fotografiez. Vechile vămi funcționează și-acum, cu întăriturile și turnurile lor de pază, bariere de control pe aceste drumuri pe care nu circulă mai nimeni, grăniceri brusci treziți la viață care ne legitimează curioși. Apoi pustiul, din ce în ce mai pustiul, câteva vite perplexe în mijlocul drumului, uitându-se lung după noi. Apoi intersecția: intrăm pe un drum de țară, stârnind un praf infernal în urma noastră.

‘Păi seegur, de-asta ți-a dat tancul ăsta impresionant, să nu ne rupem oasele prin bolovanii ăștia, să nu ne zdruncinăm mințile prea mult!’

Din rucsac, sunetul de meteorit al telefonului mobil. E Ieronim – am uitat să-l sun la doișpe.

‘Ne vedem în noaptea asta, la mare.’

‘La mare?! Te-ai hotărât să vii și tu?’

‘Da. Mi-am dat demisia. De azi sunt în vacanță. Strâmboiu venise, într-adevăr, să-mi facă ultima ofertă. Mi-ai citit editorialul de azi, ultimul? E testamental. Ți-l aduc eu, dacă nu-l ai. Mă suni când ajungeți la mare, sper să fie cât mai repede, și în trei ore apar și eu. Aș vrea să nu înnoptezi în satele alea. E o nebunie, sunt din ce în ce mai îngrijorat. O să mă omoare taică-tu. Ștefan e cu tine, da? Ce zice?’

‘Că e un bun creștin, deși vorbește cam spurcat, și că de mic visa cruciade...’

‘Dă-mi-l puțin la telefon.’

Ștefan scutură din cap: ‘Nu vorbesc cu tine! Ești un părinte denaturat!’

‘E foarte supărat. Nu mai ești „Iero”, ești „Orfeianu”. Zice că-l folosim, și tu și eu. Nu intru în amănunte... Auzi, tu ai lăsat o ceașcă de piatră în mașină?’

‘O ce?!’

‘O ceașcă de piatră de mare... nimic, îți spun când ne vedem.’

‘Bine, mă suni când ajungi acolo. Nu mă lăsa să aștept, nu-mi da emoții inutil, la vârsta mea e periculos.’

‘Binee. Dacă pățesc ceva, să știi că te-am iubit.’

‘Diavoliță ce ești!’

Ștefan, după ce închid:

‘Dacă era cu zece ani mai tânăr, l-ai fi luat fără să eziți. În locul tău, și eu l-aș fi luat.’

Știe Ștefan, păi bine-nțele că știe...

‘Ei, nici chiar așa! ... Domne, Iero tocmai și-a dat demisia, e o treabă serioasă, se întâmplă lucruri grave, iar ție numai la perversiuni îți stă gândul! Ești insuportabil! ... Da, îmi plăcea seara să mă prefac că adorm când era în vizită la noi, doar ca să mă ia în brațe să mă ducă în camera mea – semăna, cumva, pe vremea aia, până să-și lase barbă, cu Liviu Ciulei, de care eram îndrăgostită, până și vocea semăna cumva cu a lui, așa că îmi imaginam că e Liviu –, îi inspiram parfumul, îl studiam printre gene de aproape, mă așeza în pat, mă învelea și mă privea așa câteva secunde... Secundele alea m-au făcut să am pentru prima dată în viață -’

‘orgasmul!’

‘dezmățatule! Nu: revelația timpului!’

‘ei, ce spun eu, am avut dreptate: orgasmul metafizic!’

‘porc depravat! Atunci am înțeles că există timp care trece, pentru că aș fi vrut ca secunde alea să nu se mai sfârșească niciodată, le așteptam o săptămână, știam că vor fi, dar și că vor trece. Aveam cinci ani. O singură dată am deschis ochii de-a binelea și l-am privit, ne-am privit așa unul pe altul, lung – a fost ultima oară când am mai „adormit” în timpul vizitelor lui.’

‘Avea dreptate: „diavoliță ce ești”! Vocația ta de femeie funcționa extraordinar încă de pe atunci. Știai instinctiv că, dacă o să mai „adormi”, n-o să te mai ducă în camera ta. Și nu voiai să-i dai ocazia să te dezamăgească.’

‘Probabil asta e singura mea vocație.’

‘În afară de una mai recentă: de sinucigaș... Adevărul e că ați fi fost o pereche perfectă: te cunoaște de mică – dar și eu te cunosc de mică, oarecum – îți știe toate țicnelile, nu v-ați fi plictisit niciodată împreună fiindcă nici el nu e zdravăn. Păcat!’

‘Tocmai de aia a fost de acord să plec în călătoria asta.’

‘Mă uit așa la tine, de ce crezi tu că te opresc toți polițaii pe drum să-ți ceară actele la control, nu pari a fi femeie, își închipuie că ești o puștoaică de paispe ani fugită de acasă cu mașina părinților. N-o să poți lua niciodată un bărbat mai în vârstă ca tine fiindcă or să-l suspecteze de pedofilie, indiferent de vârsta pe care ai avea-o va trebui să scazi întotdeauna zece ani.’

‘Drama vieții mele, pentru că întotdeauna mi-au plăcut bărbații mai în vârstă.’

‘Să vezi cum o să fie când o să ai treizeci și or să te alerge bărbați cu zece ani mai mici decât tine!’

‘Dacă tot ești inspirat, mi-ar prinde bine niște profeții ceva mai apropiate ca timp!’

‘Închinare... Al tău umil supus și-ndrăgostit... suntem în acest vehicul paradiț cu nume de sălbăticiune grațioasă și rebelă, și nu pot să-ngenunchez cum se cuvine. Cineva pășește din lumină în ceața acestei cărți și spune „E vremea! Să mergem!” iar noi toți ne dezbrăcăm de aripi și ieșim fiecare din pagina lui spre alte întâmplări... Călătorim spre ținuturi întunecoase, trec păsări negre peste cerul sufletului meu, dar... n-aș vrea, prințesa mea, cu aripi, gene și sarafan de catifea, să te mâhnesc, deci, nu cânta-voi slove reci, ci povești de diamant, ca un bard de prin Levant: zice-s-ar că...’

Opresc mașina, îi iau capul în mâini și îl sărut. Închide ochii, pierdut, fericit, apoi brusc e pe podeaua mașinii, îngenuncheat-contorsionat, sărutându-mi gleznele, țipând în delir „lasă-mă! lasă-mă!”. Nu apuc să zic nimic căci văd în oglinda retrovizoare o limuzină învăluită în nori de praf... Aha! au apărut deja! Limuzina încetinește șovăind – să oprească sau nu, se apropie, Ștefan e în extaz, ce fac? ăștia vor trece pe lângă noi. Desfac harta la repezeală, acoperind totul cu ea. ‘Ștefan, să nu te miști de acolo! Îți spun după! Dar n-ai voie mai sus de genunchi!’ E prea târziu să-i explic, e mai bine ca ăștia să nu-l vadă, trebuie să mă prefac că studiez harta foarte preocupată, în timp ce el explorează, răscolește și incendiază, două secunde închid pleoapele, Ștefan geme, ‘Da! Da!’ îl aud, ‘Petalele astea! Pielea ta este făcută din petale!’, mașina se apropie, trece pe lângă noi lent, doi pasageri bărboși, negricioși, care nici nu întorc capul să vadă cine e într-o mașină oprită în mijlocul drumului într-o pustietate ca asta. Mi se pare foarte curios, ba chiar suspect, că nici nu se uită, ci trec așa, nemișcați, sau poate că vor să nu-și arate fețele, asta e! Oh, deci suntem pe drumul cel bun! Se îndepărtează, în sfârșit, însă, din norul de praf pe care l-au stârnit în urma lor, apare alt Alfa Romeo, apropiindu-se, identic cu cel care tocmai ne-a depășit, ca un manechin pe podium – tocmai s-a

întors, după ce i-am admirat posteriorul perfect, să-i putem admira și fața halucinant de frumoasă – ce-i asta? parada limuzinelor pe coclaurii Dobrogei?, și-au dat întâlnire aici, pentru deliciul ochilor mei oricum îngustați de plăcere în clipa asta, Ștefan e în culmea extazului unde vrea să mă ducă și pe mine... Mașina alunecă lent, prea lent, glisează pe lângă noi, prea aproape, mi se pare c-o să ne „șteargă”, e nebun, el, șoferul, își scoate ochelarii negri de soare de la ochi, fața luminoasă întoarsă spre mine, seamănă cu Harun, halucinez probabil, e o clipă suspendată asta, ca atunci, alunecând unul pe lângă altul în taxiurile cracoviene, ne privim în ochi, zâmbește, „știam c-o să vii” mi se pare că-l aud, își duce mâna la inimă, ca și cum „inima mi-a spus”, albul cămășii sclipește, recunosc inelul de pe degetul mic, gulerul îngust de tunică, prin despicătura lui mi se pare că zăresc un colț de cruce de argint atârnată la gât, Harun s-a botezat! înseamnă că nu bătea câmpii când spunea că Arafat îi e naș!, e clar, delirez, numai Ștefan e de vină, nu se astâmpără odată, habar n-are de cele ce se întâmplă aici!, Harun își retrage mâna, apoi accelerează și dispare, trăgând imaginea după el, în norii albi de praf care acoperă totul în jur, textură de ceață dizolvând tot ce atinge, praful ăsta alb îmi intră și sub pleoapele închise, din ce în ce mai orbitor, și din ochi îmi coboară în trup, lumină grea și uscată, calcinându-mi oasele, pustiindu-mi sângele, absorbind apa, val nimicitor pârjolindu-mi celulele, Doamne! o să sfârșesc așa, prefăcută-ntr-o statuie de cretă în pustiul Dobrogei! fără memorie, stearpă și oarbă... Statuie, da, năpădită de ierburi nebune, lujerii plăcerii urcând din pântec încolăcind, răsucind, invadând, fără scăpare, seva dulce-sărată-amară, apa de mare, da, algele astea țâșnindu-mi prin piele...

Ștefan. Extaziat, ciufulit.

‘Iar s-au deschis.’

‘?!’

‘Sunt aproape aurii.’

Aa, știi: ochii.

‘Ștefan, era să întreci măsura, nu ți-am zis că n-ai voie mai sus de genunchi? Mi-ai înnebunit gleznele, genunchii și toată pielea dintre ele! ce-i dezmățul ăsta...?’

‘Aici.’

Îmi arată spre inimă:

‘Era să crape. Täblița inimii mele.’

‘Täblița... Bănuiesc că vedeai formule matematice într-un extaz total, pe täblița inimii tale dansau șiruri de numere într-o nouă combinație genială...’

‘Nu. Pe täblița inimii mele e scris numele tău, ca în psalmi...’

Brusc, îmi dau seama.

‘Täblița cu numere! Ștefan, am uitat!’

Sar din mașină spre portbagaj.

‘Am uitat să schimbăm täblițele cu numerele! Doamne, dacă nu se-ntâmpla ce s-a-ntâmpat, aș fi uitat definitiv!’

‘Aaa?’

‘Oricum, e mai bine că am uitat, fiindcă ne-au văzut deja, ne-au văzut cu numerele de București! Acum o să le punem pe-astea de Constanța. Și cel mai bine e că pe tine nu te-au văzut deloc! Ai fost foarte inspirat! De-asta -’

‘Ce spui? Era să mă vadă cineva?! Cine?! Și ce-i asta „să schimbăm numerele”?!’

I le pun în brațe, până caut șurubelnița ca să le scot pe cele vechi.

‘De unde le ai? Ți le-a dat Orfeianu, nu? Runa, femeie, ești nebună de-a binelea!’

Îi povestesc în timp ce schimbăm täblițele. De cele două mașini, de Harun, de... toate senzațiile.

Se așază pe un bolovan pe marginea drumului.

‘Runa, draga mea, asta e paranoia. Ai văzut două limuzine, da? Nu e nici o urmă de mașină, în praful ăsta ar fi trebuit să lase urme.’

‘Ți-am spus de norul de praf care a acoperit tot după. Ca dovadă, nici măcar urmele noastre nu se

mai văd!’

‘Bine, ai văzut două mașini, unii veneau, altul pleca. Unii – negricioși, n-au vrut să li se vadă fețele; altul – Harun al tău cel radios, cu o cruce la gât și cu... inima lui. Bine. Dacă tot ne-au, adică: te-au văzut, ce rost mai are să schimbi numerele?! Și, dacă ne urmăresc de mai demult, cu siguranță că m-au văzut și pe mine deja și acum și-or fi închipuit că eu eram undeva într-o tufă iar tu mă așteptai cuminte în mașină!’

‘Păi da... tu erai sigur în preajma unei tufe, ca să zic așa... iar eu...’

Râdem amândoi ca doi nebuni. Ne urcăm în mașină. Rămânem așa, nemișcați, câteva clipe, privind drumul alb din fața noastră, cu un soi de dorință de a întoarce mașina și a lua drumul spre mare, cel știut și bătătorit atâția ani de zile, să mergem, da, la Capătul Pământului și să petrecem o vacanță normală, cu burta la soare, în golful calm și protector, lângă marea cea de toate nopțile și zilele.

‘Asta este paranoia, Runa, nu ne urmărește nimeni, ți-a intrat în cap că suntem într-un film de acțiune, sau ce? Suntem hilari de-a dreptul, cine naiba să ne urmărească, cel mult se uită după noi ca după orice turiști rătăciți în pustiul Dobrogei.’

‘Știu. Dar așa mi-a venit și nu mă pot abține să nu maimuțăresc tot drumul ăsta prin mațele Dobrogei în căutarea unei grote cu arabi emigrați ilegal, inclusiv asta este o farsă grosolană, voiam să ieșim puțin din banalul unui drum cu mașina la Capătul Pământului, voiam să facem un ocol prin Dobrogea, să rupem monotonia. Mergem?’

Ștefan se uită grav la mine.

‘Nu s-ar putea să încerci și tu să ai unul normal, un orgasm ca la carte, să încerci să te apropii măcar de un extaz normal, o dată măcar?!... Fără fantasme, fără scenarii grandioase de super-producții americănești, fără simfonii triumfale, fără nebunii, în afară numai de nebunia cărnii din tine?’

‘... Păi, nu vezi că nu se poate? Suntem în pustie, dar nu suntem singuri, treceau limuzinele alea pe lângă noi... Gata, am pierdut vremea destul. De orgasme-mi arde mie acum?! Unde-i harta aia perversă, nu mă las până nu găsesc ceea ce caut: cătunul, Ștefan,

cătunul!

După vreo trei sferturi de oră de condus prin pustie și de analizat situația lui Iero (ce-o să facă de-acum încolo, ce implicații ar putea avea demisia lui și mai ales editorialul incendiar, o să intre el însuși în politică sau nu, o să se mute într-adevăr la țară sau nu, se apucă de scris romane sau o să-și scoată propria lui gazetă, o s-o caute pe Învolverburata și-o să se însoare cu ea sau o să plece și mai departe, într-o călătorie lungă și schimbătoare de destin etc.), Ștefan își pierde răbdarea.

‘Conform hărții tale, ar fi trebuit să ajungem deja. Tot nu înțeleg ce grotă căutăm, nu văd nici un munte – și nici nu este vreun munte în zona asta, nici măcar un deal – sau poate că arabii tăi trăiesc în grote sub pământ, tu știi mai bine! Cum se zice „foame” în limba lor? Nu de alta, dar cred că ăsta o să fie primul cuvânt pe care o să li-l adresez. Mi-e foame cruntă deja și nici măcar iarbă nu e prin părțile astea, iar singura vietate din jur ești tu, ai grijă!... Ah, dar am uitat: o să fie Harun al tău acolo să ne facă pe translatorul, doar vorbește „o română perfectă gramatical”!’

Devine brusc serios, îmi pune mâna pe braț și-și înfige ochii în ochii mei: ‘Runa, te rog, decât să căutăm o grotă iluzorie cu arabi posibil creștinați, n-ai vrea mai bine să dăm o fugă la peștera Sfântului Andrei? E tot o grotă, să știi, cu creștini autentici.’

Nu-i răspund. Închide ochii și-și retrage brațul: ‘Când ajungem acolo, ori te măriți cu mine pe loc, ori rămân la ei la mănăstire.’ E clar, momentul de seriozitate i-a trecut.

‘Mergem și acolo,’ zic, ‘dar mai întâi trebuie să găsim grota asta afurisită. Și nu-i nevoie să mă mănânci, parcă aveam niște sandvișuri prin portbagaj. Noroc cu Ilinca, aproape m-a forțat azi-dimineață să le iau.’

Oprim și mâncăm în mașină fiindcă arșița de afară e insuportabilă. La cafea, mă apuc să studiez iar harta.

‘Știi ce? Cred că am trecut de cătunul ăla. O s-o iau direct peste câmp până aici,’ și ciocănește cu degetul într-un punct anonim de pe hartă unde sunt eu convinsă că trebuie să fie cătunul.

‘Cum vrei!’ zice Ștefan, ‘O să ne rătăcim. Dar sunt gata să petrec o noapte de rătăcire cu tine. Ah, întotdeauna mi-am dorit să petrec o noapte cu tine, închiși în mașină, pe un câmp pustiu...’

Am luat-o peste câmp. Conform hărții mele, după câțiva timpi ar fi trebuit să dăm de o vale abruptă și adâncă, un fel de crater oval în pereții căruia s-ar fi putut afla grottele cu pricina. Până una-alta, zărim la orizont ceva ce seamănă cu o așezare. Pe măsură ce ne apropiem și așezarea începe să prindă contur de sub aburii tremurați ai arșiței, mi se face teamă. Aș întoarce mașina, dar sunt ferm convinsă că, dincolo de așezarea asta, se află cătunul cu grote. Sau asta o fi cătunul?!

E o așezare mărunță, îngrădită de un gard de nuiele lângă care ne lăsăm mașina. O luăm pe jos printre corturi prăfuite așezate direct pe pământ în jurul unui cort mai mare care pare a fi centrul de gravitație al așezării. Găini, câini, măgari, copii, un foc care arde sub un ceaun imens din care ies aburi verzi prin care o mână uscată și arsă de soare răsucesc năucitor de repede ceva ce pare a fi un mănunchi de nuiele. Femei trebăluind care se opresc din gospodăreala de îndată ce ne zăresc. Nu se mai aud decât găinile cotcodăcind și niște câini care latră fără oprire, asurzitor. Latră la noi, firește. Un strigăt scurt, gutural pune capăt lătrăturilor. Pe prispa din fața cortului central – un bărbat în șalvari și cămașă albă așezat turcește pe un covor superb lucrat, colorat în nuanțe de albastru. Cap ras, ochi migdalați de un albastru năucitor, mustăți subțiri, ridicol de lungi, coborând țepene dincolo de conturul bărbiei. Ne scrutează cu o privire aprigă de-mi îngheață sângele în vene. Îl iau de mână pe Ștefan care nu se poate abține:

‘Femeile astea or fi toate nevestele lui?’

Tătarul strigă ceva gutural-monosilabic printre dinții încleștați, neluându-și ochii de la noi. Tresar instantaneu, de frică – ‘vezi ce-ai făcut?’ îi șuier lui Ștefan – și-mi vine să o iau la goană, dar Ștefan mă ține ferm de mână și întoarce capul spre grupul de femei încremenite. Ceva se mișcă printre fustele lor lungi și apare un copil de vreo zece ani, îmbrăcat și el în șalvari, care vine drept la noi, ‘Bună ziua! Pe cine căutați?’

Răsuflu ușurată: ‘Bună ziua! Căutăm un sat. Haruna.’

Copilul îi traduce tătarului care în sfârșit își mută ochii de la noi la el. Nu zice nimic, ci doar îl privește preț de câteva secunde, după care copilul ne răspunde: ‘Nu există pe aici un astfel de sat, poate în altă parte.’

‘Dar ați auzit de satul ăsta? Cam pe unde ar putea fi?’ insist.

Îi traduce tătarului care iar nu zice nimic, ci doar îl privește. ‘Nu am auzit de un astfel de sat,’ răspunde copilul.

Tătarul își mută ochii de la el la noi. Mai întâi la Ștefan, care mă strânge mai tare de mână, pe urmă la mine. Am văzut o mulțime de ochi albaștri în viața mea, dar nici unii ca ăștia. Am senzația că oriunde ai cresta pielea acestui tătar, vor apărea ochi dedesubt, oblici, luminiscenti, ficși, de șarpe. ‘Nu căuta acest sat, e mai bine să nu-l cauți.’ N-am auzit vreo voce care să rostească cuvintele astea, dar sunt convinsă că de la el au venit.

‘Ce zice?’ îl întreb derutată, nu pe copilul-translator, ci pe Ștefan.

‘Nu zice nimic, nu vezi că nu deschide gura? Dar, dacă se mai holbează mult la tine așa...’

Nu-mi pot smulge ochii din ochii ăia care îmi toarnă cuvinte în creier, ‘Nu tulbura acel sat. Dacă îl tulburi, ar putea însemna moarte pentru locuitorii lui.’

‘Moarte?’ rostesc șocată.

‘Runa, ce-ai?!’ Ștefan care îmi strânge brațul, ‘Runa, uită-te la mine!’

‘Și nici pe noi nu ne tulbura. Nu ai nici un drept. Acum plecați!’ continuă vocea. Așa?!

‘Hai să mergem!’ îi zic lui Ștefan. Zâmbesc forțat, mulțumesc pentru amabilitate copilului și-l trag pe Ștefan după mine spre mașină: ‘Niște nebuni! Gata, mergem direct la mare de aici, nu-mi mai trebuie aventuri și misiuni!’

Ieșim din îngrăditura satului dând din mâini și bombănind. Lângă mașină, tocmai parcase o șaretă. E o șaretă ca din povești, de lemn pictat în culori vii, împodobită cu tot felul de țesături. O femeie zveltă, cu

spatele la noi, deshămează măgărușul vorbindu-i blajin și cu mare tandrețe. E îmbrăcată în ceva ce pare a fi un complicat costum popular, superb, oare unde am mai văzut ceva asemănător? Îmi trântesc rucsacul pe capota din față a mașinii și continui să bombăn căutând frenetic ceva prin toate buzunarele rucsacului.

‘Mai e cafea?’ întreb pe Ștefan care o privește pe femeie curios-amuzat sprijinit de capotă. Scot o țigară și aștept, cu mâna ridicată teatral în aer, pe Ștefan să vină cu cafeaua și bricheta. Femeia de lângă șaretă se întoarce spre noi și observ cu stupeoare că are o pipă în colțul gurii. Îmi aruncă o cutie de chibrituri pe care o prind instinctiv în ultimul moment. Zâmbește. Fața se luminează și recunosc trăsăturile.

Nana Eufemia?!

Mă apropiu de ea să o văd mai bine. Ștefan își ițește capul lovindu-se de capota ridicată a portbagajului unde căuta termosul de cafea. Da, e nana Eufemia, iar noi suntem – știe cine suntem, ne recunoscuse de îndată ce ne văzuse venind dinspre sat.

‘Eee! V-ați îndrăgostit de Dobrogea de ați revenit? Ce căutați de data asta?’ întreabă după ce ne îmbrățișăm.

‘Uf, e o poveste lungă și complicată,’ zic.

‘Aha! Îmi povestiți mai târziu, acum mă ajutați să car hârarii ăștia,’ zice și ne arată sacii din șaretă.

‘Hârarii?’

‘Așa le zice-n limba armânească! M-ai uitat?’

‘Cum să te uit?! Și să-i cărăm unde? În satul ăla?’ și arăt cu mâna în urmă. ‘Eu acolo nu mă mai duc!’

Râde. ‘Nu-ți fie frică, nu te mănâncă! Dar cine te-a speriat așa, Esan tătutul? Arată mai fioros decât e. Nu-i plac străinii, mai ales după toate întâmplările din ultima vreme.’

‘Ce întâmplări?’

‘Vă povestesc eu. E speriat că lumea lui arhaică se destramă. Ei trăiesc încă după legile vechi, așa cum trăiau strămoșii lor de sute de ani. Să vă închideți telefoanele mobile cât suntem acolo.’

Îi face semn lui Ștefan să o ajute să dea jos sacii din șaretă. Ne opintim cu toții în timp ce ne lămurește: sunt saci cu alimente pentru tătarii ăștia nomazi. Mai demult, aveau pământul lor fix, nu migrau ca acum. Numai că cineva i-a descoperit anul trecut și au fost invadați de cohorte de jurnaliști care-i fotografiau ca pe urși la grădina zoologică.

‘Păi, ce faceți, nici atâta forță n-aveți?’ ne ceartă ea pentru sacul tocmai scăpat pe jos de mine și Ștefan, într-un moment de stupeoare simultană.

Într-o campanie electorală – continuă ea – un primar s-a apucat să-i „sistematizeze” ca pe vremea răposatului, visa să le construiască blocuri de ciment, cu electricitate și canalizare, vă dați seama! Așa că au luat-o din loc. De atunci, trăiesc în exod continuu, numai că Dobrogea asta nu e atât de mare încât să poată sta ascunși prea mult timp. Mai devreme sau mai târziu va fi gata cu ei. Plus că, migrând așa, nu mai au nici ce pământ să cultive. De asta le duce ea acum sacii ăștia cu legume, pește uscat și fructe.

‘Dar voi cum ați dat de ei? Aa, e povestea aia lungă! Poate e mai bine să mi-o spuneți repede acum, înainte să mergem la ei, să știu despre ce-i vorba.’

Scoate din șaretă un covor țesut – „tendă”, pe limba ei –, îl întinde pe jos și ne așezăm de povești. Povești? Ce poveste să-i spun? Profit de faptul că-și aprinde, în sfârșit, pipa, îmi aprind și eu țigara și zic: ‘Păi, să-ți povestească Ștefan, că el nu fumează!’

Ștefan tocmai termina de turnat cafeaua în cămile de metal, îmi ia, ofuscat, țigara din gură, și-o înfige ostentativ între dinți și se trânteste la orizontală cu mâinile sub cap: ‘Pe mine mă scuzați, prefer să fac insolație!’

Eufemia ridică din sprâncene a mirare. Mă uit la ea: e atât de frumoasă, în costumele ei macedonean, atât de dichisită și cochetă încât mă apucă o invidie admirativă.

‘Aa, nu te gândi!’ exclamă ea când îmi surprinde privirea, ‘nu vreau să-l seduc pe bietul Esan! De

aici mă duc direct la o expoziție de artă populară în Limanu, pregătim Sânzienele armânești, Tayiani pe limba noastră, care-s peste două zile, și Pirpirunele, adică Paparudele. De asta am luat și șareta veche cu mine, n-o folosesc decât când merg la expozițiile astea.’

O văzusem tot timpul cu coada ochiului, șareta, și am tot vrut s-o întreb de ea până acum, dar n-am avut răgazul. E operă de artă. E moștenire de familie de două generații, explică Eufemia. Are două surori acasă, o căruță și o șarabană. Toate sculptate măiestrit în lemn și pictate cu același tablou, la care, în sfârșit, am prilejul să mă uit de aproape: un luminiș în care un leu și un șarpe se înfruntă, cu limbile scoase, privindu-se țintă în ochi; leul e proptit în labele din față, cu capul întors înapoi spre șarpe care, e clar, s-a aruncat asupra lui din spate, luându-l prin surprindere; șarpele – un șarpe alb cu corpul traversat de-a lungul de o linie de puncte negre – își arcuiește capul deasupra leului la aceeași înălțime, în așa fel încât e gata să sară să muște, în timp ce restul trupului lui încolăcește strâns corpul leului în trei inele, după care coboară sub burtă unde se răsucește într-un cerc perfect, ca un ochi deschis, rotund, după care se desface într-un semicerc larg atingând iarba, simetric și ca în oglindă cu arcuirea din partea de sus, apoi șerpuiește brusc o buclă-capcană în jurul labei din spate a leului și se prelinge în linie dreaptă în iarbă, afară din tablou. Mi se pare că leul nu are nici o scăpare din încheștarea asta teribilă: în orice secundă, șarpele își va contracta corpul și atunci laba din spate a leului va fi trasă brusc spre interior dezzechilibrându-l, inelele din jurul coastelor îl vor strânge ca într-un clește tăindu-i respirația, capul șarpelui se va repezi fulgerător înainte, într-o lovitură bine pregătită, și va urma mușcătura fatală. Ei sunt într-un luminiș cu chiparoși grațioși în fundal, trunchiuri subțiri din care se desfac coroanele lor alungite și ondulate ca niște flăcări verzi: doi în dreapta lângă șarpe și unul mai mare în stânga lângă leu. E atâta energie adunată în corpul șarpelui încât chiparosul cel mai aproape de el și-a unduit, și-a distorsionat coroana după forma lui, ca împins la o parte, acolo unde el își arcuiește mult în spate corpul, deasupra leului, ca să poată prinde viteză maximă în clipa în care va aplica mușcătura. Șarpele și-a calculat atacul, șarpele și-a lăsat spațiu de manevră, șarpele și-a lăsat o bună rezervă de corp suspendat și în așteptare... Suspendat și în așteptare e tot tabloul. Tensiunea e teribilă, suntem încremeniți pentru veșnicie în clipa asta de dinaintea deznodământului și nu vom ști ce urmează. Poate că leul va evita mușcătura fulgerătoare și fatală, poate că, într-o sfortare cumplită, se va umfla brusc silind șarpele ori să-și slăbească strânsura, ori să fie rupt în bucăți, în timp ce coada leului, acum ondulată între trunchiurile chiparoșilor, îl va plezni deodată pe șarpe cu o lovitură năucitoare de bici peste cap. Se va scutura apoi de el zvârlindu-l la pământ și călcându-l în picioare, nimicindu-l. Orice e posibil. Inclusiv să se hipnotizeze așa unul pe altul la nesfârșit și pentru veșnicie, încheștați unul în jurul celuilalt, de nedescolăcit și sudați – până ce vor deveni una: inelele șarpelui se vor confunda cu coastele leului, făcându-le ceva mai pronunțate, ca și cum ar aparține altui animal, iar capul șarpelui și bucata lui de corp arcuit deasupra spinării se vor confunda cu coada leului. Atunci totul va arăta schimbat, nu vom mai avea un leu și un șarpe, frumoși și puternici, încheștați într-o înfruntare dramatică, ci un singur animal, hibrid, înspăimântător, un animal fabulos. Ne vom uita la o creatură fantastă, făcută dintr-un amestec aberant de leu, capră și șarpe. Ne vom uita, adică, îngroziți la un monstru mitic, o bestie cu multe forme, dar și mai multe semnificații, toate concentrate și distilate în corpu-i ireal... Și o vor numi „himera”. Chimaera...

Din traista măiestrit brodată, Eufemia scoate o fotografie veche în alb-negru: ‘Asta e o copie, originalul îl am acasă; când veniți pe la mine, am să vă arăt o întregă colecție.’

Îmi taie respirația: e o poză de grup cu căruță, sora șaretei, recunosc imediat pictura cu leul și șarpele. Un grup de aromâni, trei bărbați și o femeie tânără care seamănă bine cu Eufemia. Ei sunt pe un drum alb, prăfuit, mărginit de arbuști de stepă deși și încălciți, ceva mai mici de un stat de om, un drum evident dobrogean. Sunt opriți lângă căruța trasă ușor spre marginea drumului. Primul din stânga e un bărbat mai în vârstă, bine legat, cu capul descoperit, cu mâna odihnindu-se pe brâul lat, de degete îi atârână un șirag de metanii albe. Lângă el e femeia tânără izbitor de frumoasă îmbrăcată într-un costum asemănător cu al Eufemiei – mai puțin construcția complicată de pe capul ei care-i înalță, susține și împodobește părul, și care la Eufemia lipsește –, pe brațul stâng ține un copil de vreo doi ani; e singura care zâmbește, zâmbetul ei e central și luminează toată fotografia. Apoi urmează tabloul pictat pe căruță, de parcă ar fi fost ființă umană,

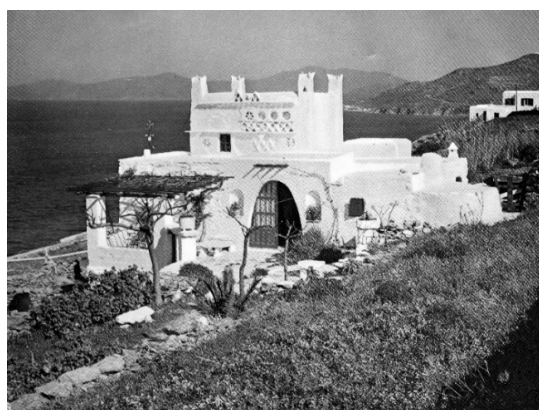
parte din grup, din familie, a cincea persoană din fotografie. Sub tablou, așezat turcește pe jos, parcă special pentru a lăsa loc tabloului să apară și el în poză, e un al doilea bărbat, tânăr, are capul acoperit de fez, mustață-ceaun, nas lung și drept, pare ușor amuzat de postura inedită probabil pentru ei toți de a poza pentru un fotograf, ține și el metaniile albe în mâna stângă sprijinită de genunchi. Lângă el este al patrulea bărbat, în picioare, capul cu fez, buze strânse, subțiri, aproape inexistente, un pistol la brâu în teacă de piele – el e omul de arme, de acțiune, privește oarecum pieziș-suspicios în obiectivul camerei, nu are metanii, ci mâna stângă prinde ferm roata din spate a căruței către care e, de altfel, ușor întors cu tot corpul, de parcă ea, căruța, este posesia lor cea mai importantă, elementul de stabilitate și putere.

‘Asta sunt eu,’ zice Eufemia și-mi arată copilul din brațele femeii, ‘și ea e mama mea.’

‘Glumești?! Ai descoperit cumva secretul tinereții veșnice?’

Instinctiv, întorc fotografia să-i văd reversul, să găsesc scrise, așa cum se obișnuiește, data și locul unde a fost făcută, numai că pe partea cealaltă e altă fotografie, tot alb-negru, o casă albă, mediteraneeană, în stil cicladic, pe o faleză înaltă sub care e marea și coasta unei insule la orizont.

Mă holbez incredulă la fotografie: este aceeași cu cea pe care eu o am de la bunicii mei, e casa lor de pe insula grecească din Marea Egee pe care au lăsat-o în urmă atunci când au plecat în periplul care i-a adus, într-un final, în România.

‘Eufemia, ce-i cu fotografia asta, de unde o ai tu?’

‘Nu-mi spune că știi de ea?! Mă obsedează de o viață întreagă. Nu știu ce e, nici ce reprezintă.’

Îi povestesc pe scurt despre ai mei, implicați fără să vrea și fără să știe în furtul unei faimoase icoane de pe insulă și plecați apoi în căutarea ei prin Europa, căutare care a durat două generații; n-au crezut niciodată că nu se vor mai întoarce în casa lor din insulă, casa asta din fotografie. Eufemia ascultă absorbită, dând din cap cu gravitate și rozând, cu o viteză de care nici nu-și dă seama, vârful pipei stinse pe care, până mai adineaori, o ținuse între dinți mai mult de decor, o pipă care aparținuse bunicului ei și de care nu se despărțea niciodată.

‘Dar ești sigură că e chiar casa asta?’ întrebă. ‘De unde știi că nu e o casă asemănătoare? La câte insule grecești există...’

‘Simplu: pentru că e aceeași fotografie. Aceeași casă fotografiată din același punct. Identică. Plus că arhitectura ei e destul de aparte, e greu să existe altele la fel, pare tradițională, dar are o amprentă unică.’

Ștefan studiază și el fotografia și conchide că-s identice. ‘De unde o ai? Cum a ajuns la tine?’

‘Tot moștenire de familie, numai că n-am știut niciodată ce reprezintă și ce caută poza asta printre celelalte ale noastre, cu care n-are nici o legătură. M-a intrigat și fascinat, oarecumva, mereu am sperat să aflu ce-i cu ea. Din păcate, n-avem timp acum de povești, dar vorbim după, neapărat. Trebuie să duc proviziile astea și nu pot întârzia cu nici un chip la expoziție. Uite că au și venit!...’ zice și ne arată spre cătunul tătarilor dinspre care se îndreaptă spre noi un grup de copii în frunte cu „translatorul”.

Eufemia pune fotografia înapoi în traistă, comentând, ‘Runa, Runa, Pîrpiruna, cine-ar fi crezut că tocmai tu o să știi despre fotografia asta?!’, se ridică în picioare și ne ridicăm și noi automat, adună repede covorul pe care am stat, îl scutură și-l azvârle pe bancheta șaretei și apoi se îndreaptă spre sacii cu provizii. Nici n-am timp să mă dezmeticesc.

‘De aici unde plecați? Nu veniți cu mine la Limanu la expoziție? Și, după, mergem la mine acasă, rămâneți peste noapte și-atunci avem tot timpul să stăm de povești. Dar n-ați apucat să-mi spuneți ce anume căutați și ce v-a adus la Esan, ca să știu cum să vorbesc cu el.’

‘Niște fantasme!’ zice repede Ștefan. ‘Runa caută niște fantasme, un cătun numit Haruna cu arabi emigrați și drogați sau creștinați, n-am înțeles nici eu prea bine.’

Eufemia, aplecată spre saci, se îndreaptă din șale și mă fulgeră cu ochii, ‘Ce treabă ai tu cu ei?’

‘Așa?! Deci îi cunoști? Deci nu alerg după himere? Zi-mi măcar unde e cătunul, fiindcă altfel o să bat Dobrogea în lung și în lat până dau de el.’

‘Îți spun în seara asta, dacă veniți pe la mine. Și pe urmă, dacă o să mai fie cazul, vă duc eu acolo mâine.’

Copiii tătarilor sunt deja lângă noi, sar voioși în brațele Eufemiei care-i pupă și-i alintă pe fiecare și le vorbește, spre – încă o dată – șocul meu, în limba tătară.

Din acel moment, parcă ne-am fi urcat cu toții într-un fel de carusel, toate s-au derulat nu atât cu repeziciune cât amețitor: întoarcerea în cătun, ritualul de gazdă pe care acest misterios

Esan Altai, tătarul

l-a performat pentru Eufemia și implicit pentru noi de parcă abia ne-ar fi cunoscut, cortul-casă în care ne-a invitat, ca un cer pe dinăuntru, albastru, pernele pe care ne-am tolănit, destul de reticenți la început, până ce conversația lor calmă – deci Esan nu e mut! – ne-a redat dezinvoltura și-am început să ne simțim în largul nostru auzindu-i vorbind în limba lui, un „întuneric de cuvinte neînțelese” – vorba cronicarului, vocile lor întreșându-se narcotic într-un vâl sonor din care uneori câte un sunet aparte, gutural, mă trimitea cu gândul la alt întuneric, cel al serilor de vară din Antisa, pe malul râului, cu Nora recitându-ne din poezi arabi, vocea ei țesând același fundal hipnotic și seducător, străpuns în răstimpuri de același sunet gutural – ca spinii unui trandafir țâșnind dintre frunze când te aștepți mai puțin –, eu și Șerban privindu-ne prin lumina focului din vatră, prinși ca doi pești argintii și cu desăvârșire muți în mrejele alea de sunete care rosteau tot ceea ce noi nu puteam rosti... Apoi Esan deschizând o carte veche în coperti cafenii de piele măiestrit lucrate, cu o rozetă în mijloc încrustată în pietre albastre și verzi – și, privind-o, mi se năzare că și eu sunt o carte închisă între copertile de piele ale trupului meu –, citind din ea cu voce tare ceva ce sună a poezie, ritmându-și citirea cu sunetele moi ale unei tobe pe care o ține în poală – în pielea ei pe care degetele lui o ating ușor e încrustată aceeași rozetă albastră și verde –, citind așa, melodios și sincopat, până ce încep să-i văd cuvintele dansând prin aer, șerpuiți de litere care devin plante cu frunze și flori și spini, ornamente vegetale care se răsucesc, se încolăcesc redevenind litere din care cresc iar brațe de muguri care devin crengi, răspândite prin spațiul rotund al cortului-casă, dansând în spirale către deschizătura din centrul acoperișului prin care ies și se pierd ca să facă loc altor cuvinte, cele pe care Esan continuă să le citească o vreme, apoi el însuși se desprinde și se înalță în aer odată cu ultimul cuvânt citit, se rotește pe urmele alaiului lor, urcă în spirală în jurul axului

central al cortului până în dreptul deschizăturii unde rămâne suspendat o vreme, ca într-un extaz, contemplând ceva inaccesibil privirii noastre, alaiul de cuvinte duse sus, în afară, undeva unde, în cele din urmă, nici el nu mai are acces...

‘Puterea cuvintelor,’ aveam să-l aud mai târziu, după ce revenise lângă noi, ‘puterea cuvintelor, Runa, este cea care-ți hotărăște destinul.’ Ochii lui oblic crestați îmi vorbeau din nou numai mie, nu-l priveam pe el, ci bolta albastră a cortului-casă care era crestată și ea din loc în loc și prin crestăturile alea lumina de afară intra în raze ascuțite, drepte, căzând toate în același punct din centrul podelei – în rozeta din centrul copertii cărții lăsate acolo de Esan în momentul în care terminase de citit și își începuse ascensiunea –, semn că afară soarele era fix deasupra, în mijlocul bolții cerești. *Lumina de vară, aceea în care ceea ce există citește ceea ce nu există.*

‘Cuvintele tale sunt o ființă aparte. Ele sunt deasupra ființei tale și ele sunt cele care-ți hotărăsc destinul. Ele comunică, în mod tainic, cu cuvintele altora, au lumea lor, în care se caută, se găsesc și stabilesc legături secrete. Ele sunt cele care fac selecția întâmplărilor pe care urmează să le trăiești, a întâmplărilor compatibile cu tine. Și ele îți aduc spre tine pe oamenii vieții tale. Ele nu sunt un simplu instrument al comunicării, puterea lor ascunsă e adevăratul destin și orice cuvânt are o forță aproape materială care lucrează asupra realității în mod tainic și definitiv – asta o știi din cartea credinței voastre, Biblia. La început, la orice început, a fost Cuvântul. El, cel al tău, va veni la tine mai întâi prin cuvinte. Dar nu acum, ci mai târziu. Mulți vor veni spre tine prin cuvinte, dar, indiferent de cele ce-ți vor spune ei, să nu uiți că tu nu ești făcută doar din cuvinte, dar ești făcută și din cuvinte. Asta e o vară a limpezirii, pentru tine, a așezării apelor. Cei din Haruna sunt irelevanți pentru călătoria ta, au fost doar pretextul. De altfel, ei au și plecat deja spre alt colț de lume. Chiar dacă ai găsi cătunul, el ar fi pustiu. Ei sunt un grup de oameni care s-au săturat de război și caută un loc unde să poată trăi în pace, omenește. Au stat o vreme aici dar, după cum se vede, au fost descoperiți. Nu sunt singurii care au fost descoperiți.’

Aici se oprește, ochii lui opresc cuvintele și se uită *altfel* la mine. Știu ce vrea să spună. Eu i-am descoperit anul trecut pe el, pe Esan și pe ai lui, și am deschis, fără să vreau, robinetul de jurnaliști din cauza cărora și-au pierdut ei acasă și migrează ei acum prin pustiiul Dobrogei. Și tot eu plecasem în jalnica misiune jurnalistică de a găsi un grup de arabi emigrați ilegal, nu? Îmi pare atât de rău. Știe că-mi pare rău. Nu mă lasă să spun nimic.

‘Așa a fost să fie. Asta s-ar fi întâmplat oricum, mai devreme sau mai târziu. Pe Harun ai să-l mai întâlnești o dată în viață, dar asta peste mulți ani. N-a vrut decât să-ți dea un semn că și-a găsit drumul, că și-a smuls destinul bătut în cuie, că acele cuvinte pe care i le-ai spus demult, în balconul din Cracovia, au rodit ceva neașteptat. Dar, până ajunge la destinația lui finală, e în mare primejdie și nu poate risca să fie descoperit. De creștini trecuți la islamism ai putea auzi, dar de musulmani creștinați nu prea: rar ei ar mai putea fi în viață după. Un musulman creștinat e ca și mort; dar, precum călugării voștri creștini, el trebuie într-adevăr să fie mort aici și renăscut în altceva, și nu există decât un singur loc pe lume unde asta se poate întâmpla, un loc care nu aparține nici unui stat, unde legea umană nu-l atinge, unde trecutul e lăsat definitiv în urmă și unde nimeni din afară nu-l poate fizic ajunge. El e de-acuma mort pentru lumea noastră. De aceea i-ai și auzit cântecul, cel din flautul inimii lui... Eufemia l-a ajutat să-și găsească destinația finală către care deja a pornit, ea le-a pregătit, în taină, lui și celor care sunt cu el, călătoria și sosirea în noua lor acasă. Așadar, tu continuă-ți călătoria spre mare, acolo este, pentru tine, ceea ce trebuie să fie. Înainte de a ajunge la mare, mai ai un popas important de făcut aici, în Dobrogea. Cât despre frica aceea, frica de moarte care te încearcă din copilărie, este undeva o mână care o poate alunga și știi bine a cui este mâna aceea. E a cuiva care te iubește total, în absolut, cum îți place să spui, și care, indiferent de ceea ce faci sau nu faci, nu te poate iubi mai mult sau mai puțin decât te iubește deja... Și – ah, da!, încă ceva: copiii cătunului nostru – ei merg la școală, nu îi ținem aici captivi, săraci și analfabeți, cum te gândeai în sinea ta venind înapoi pe drum cu Eufemia, la noi vin numai pe perioada vacanței, de bună voie și numai cu acordul scris al părinților, în restul anului ei locuiesc, ca marea majoritate, la oraș, în lumea lor civilizată. Sunt din ce în ce mai puțini în fiecare an. Și nu e nici unul printre ei interesat să-i las moștenire meșteșugul meu, se pare că sunt

ultimul... Ultimul care va mai înfige Stâlpul Soarelui în pământ, în buricul pământului nostru, țărâșul ăsta care unește Cerul, Pământul, Infernul, axul care ne ține casa și lumea noastră. Dacă la anul ai să mai treci pe aici, probabil că noi nu vom mai fi, ne vom fi risipit... Timpul nostru s-a dus...' Răpăie în tobă cu degetele un acord final, ca de final de cântec, de poveste.

Ne ridicăm cu toții în același timp și ne luăm rămas-bun de la gazdă care ne îmbrățișează pe rând, ceremonios. Ieșim în lumina violentă de amiază de vară și o luăm printre corturi înapoi spre ieșire. Ne luăm rămas-bun și de la Eufemia. O îmbrățișez strâns și lung și apoi o privesc, uluită încă de tot ce am aflat. Așa am privit-o și când am văzut-o pentru prima oară, anul trecut, rătăcind cu Ștefan, ca și acum, prin Dobrogea, pierduți prin mațele prăfuite ale stepei...

... Apăruse dintre zecile de candelabre de cristal vechi, prăfuite, atârdate în brațe de copaci, în grinzi, în venele boltite ale viței de vie acoperind cea mai fascinantă curte de casă pe care am văzut-o vreodată; apăruse dintre globurile roșii care nu erau lampioane japoneze, așa cum am crezut la prima vedere, ci piersici uriașe cum nu mai văzusem, atât de mari încât probabil trebuiau tăiate felii cu cuțitul pentru a fi mâncate, ca pepenii; coborâse deodată dintre ele, din împletitura asta incredibilă de oleandri, candelabre, viță de vie, piersici halucinante și iasomie amețitoare, îmbrăcată în costumul ei fabulos, încinsă cu un brâu roșu lat, aproape bărbătesc. M-am uitat la ea cu gura căscată de uimire, părea ivită din alte timpuri, veche ea însăși de sute de ani, sau poate că ea era numai întruparea anilor pe care-i fixase în ceea ce părea a fi un muzeu – o casă veche de cărămizi amestecate cu vegetația asta luxuriantă, o casă cu câteva cămăruțe în care adunase cele mai strani obiecte: de la linguri, cratițe, ace de cusut, agrafe, puști și pistoale ruginite, păpuși, la tablouri, fotografii și scrisori vechi scrise de mână tapetând toți pereții, afișe electorale și publicitate interbelice, covoare, gramofone, sculpturi, clanțe de uși, rame de ferestre, zecile astea de candelabre, scaune, icoane, roci, pietre, instrumente medicale, unelte agricole și ustensile casnice, pagini de ziare, mașini de scris, foarfeci, potire de împărtășanie, haine și pantofi, sticle de parfum, traiste, mățanii și câte și mai câte – toate într-un amestec absolut ireal. Când am dat cu ochii de ea, de Eufemia, când am privit-o în ochi, mi-am dat seama că, în acel moment, ne-am pierdut și mai tare, nu doar în spațiu, cum crezusem, ci și în timp. Am trăit atunci o bucurie stranie și intensă că cineva a adunat toate obiectele astea atinse cândva de oameni cărora le-au aparținut, că nu le-a lăsat să dispară – ca atâtea vieți care se duc fără ca cineva să mai știe de ele vreodată. Asta e iubirea – mi-am spus. Aici e iubirea ei pentru oamenii pe care i-a întâlnit în viață și pentru oameni care au fost demult, e nu iubirea aia patriotică și trâmbițată, ci iubirea reală, din viața de zi cu zi. Nu-și lasă satul să dispară; prietenii, vecinii, rudele, strămoșii ei nu vor dispărea pentru că ea i-a adunat în propria ei casă transformată în muzeu. Acest muzeu este nu despre ea, ci despre cei pe care-i iubește. Aș vrea să aflu despre fiecare obiect, cui a aparținut, cine l-a făcut, cine l-a atins, poveștile tuturor oamenilor ale căror lucruri se află acolo. 'E o lucrare infinită aceasta,' i-am spus și acela a fost începutul discuției noastre, atunci...

Acum... Acum ne privim cu aceeași privire care, începută acolo, se încheie, aproape fără cuvinte, aici.... Totuși -

'Eufemia... ?'

'Da?'

'Harun și ai lui... ?'

'La Muntele Athos. Am un frate călugăr într-una din mănăstiri.'

Dintre pliurile cingătorii costumului ei fabulos scoate o punguță de piele, o răstoarnă în palmă și-mi întinde un inel. Îl recunosc: inelul lui Harun. 'Era pentru fata din balcon...' zice zâmbind și-mi închide degetele peste inelul pus în palmă. 'O să-l cheme *Dimitrie*,' mai adaugă.

Stabilim că, dacă reușim, trecem pe seară să o întâlnim după expoziție. Apoi eu și Ștefan ne urcăm în mașină, pornesc motorul și conduc încet în urma Eufemiei, cu ochii fixați pe tabloul pictat pe șaretă care dansează lent înaintea noastră – încleștarea dintre leu și șarpe –, până la drumul principal unde ne despărțim.

Mă uit cu coada ochiului la Ștefan care nu scoate o vorbă, apoi privesc numai înainte, la drumul alb care se întinde în fața noastră ca un șarpe mort: descolăcit, nemișcat, călcat și strivit, bătătorit ca orice drum, și calcinat de soare.

•

Înaintăm încet. Pentru o vreme, peisajul pare că nu se schimbă, pare că satele sunt încă undeva aproape, dar drumul nu mai trece prin ele, ci le ocolește, apoi copacii și arbuștii sunt din ce în ce mai rari, nisipul alb începe să ia în stăpânire totul, pare că intrăm încet într-un deșert; încă ne ținem de un fel de drum de piatră marcat din când în când de borne pe care însă nu se mai poate citi nimic; și nici urmă de viață nicăieri. Soarele e la jumătatea drumului spre apus, încă mai avem timp să ajungem la autostradă înainte să se lase întunericul. Dacă n-ar fi gesturile șofatului și hopurile drumului, aș crede că stăm cu mașina pe loc și cineva învârte același peisaj în jurul nostru, hipnotic.

După vreo oră, întrezărim la orizont ceva ce pare a fi un fel de casă înconjurată de copaci uriași și ne îndreptăm spre ea ca spre o oază, căci suntem morți de foame, nu mai avem nici un sandviș, fructele s-au terminat, iar din cafea nu a mai rămas decât zațul pe fundul termosului. De irascibili ce devenim când ne e foame, nici nu mai vorbim nimic. Ștefan n-a scos nici măcar un cuvânt și asta mă face să mă întreb dacă nu cumva Esan i-a vorbit și lui așa cum mi-a vorbit și mie. Și, dacă i-a vorbit, ce i-o fi spus, ce lucruri grozave de l-au amuțit așa? Mi se pare, e clar că doar mi se pare. Totul mi se pare ireal acum: întâlnirea cu Eufemia, cuvintele lui Esan, poate că doar mi-am imaginat totul, poate că nu s-a întâmplat nimic, ci doar am călătorit așa, prin deșertul ăsta alb, și asta a fost totul; întâlnirile astea n-au fost decât în capul meu... Dar e destul să mă uit la inelul pus pe degetul mijlociu ca să mă trezesc la realitate.

Ne apropiem de casă. Un zid înalt și rotund de piatră albă înconjoară clădirea și copacii, trecem printr-o poartă de lemn masiv care e deschisă și oprim într-o curte răcoroasă, destul de ireală în arșița și pustietatea de până acum. Spre surprinderea noastră, în curte sunt parcate vreo trei 4x4, printre niște căruțe, o rulotă stă proptită lângă zidul casei, lângă ea un moped prăfuit și paradiț, iar sub copaci câțiva măgăruși pasc gazonul. Parcăm și coborâm nerăbdători. O fântână arteziană aruncă spre cer șuvițe de apă, ne răcorim fețele, tâmpilele, capetele. Ah, binecuvântat fie stăpânul acestei fântâni! O siglă pictată pe lemn, atârnată deasupra unei uși masive, rotunjite în partea de sus și care seamănă cu poarta prin care tocmai am intrat, ne anunță că am ajuns la ceea ce probabil e un han/popas/motel numit

Caravanseraiul SRL

Apăs clanța de metal înnegrit, dar ușa e încuiată. Nici o sonerie, doar un șnur gros de sfoară ieșind dintr-un tub de lemn prins lateral de perete. Tragem de el și, undeva înăuntru, auzim un bubuit ca un gong la teatru; mai trag o dată ca să mă conving că sfoara declanșează sunetul, apoi așteptăm curioși. Clădirea seamănă mai degrabă cu o fortăreață, e înaltă, văruiată în alb, și e rotundă, ca și zidul; în afară de ușa, spre exterior mai are un șir de ferestre, foarte sus, la vreo patru metri de la nivelul pământului. Un turn de apărare? O fostă moară de vânt? O fostă închisoare?

Nu se grăbește nimeni să ne răspundă, deși răzbat ceva zgomote înfundate dinăuntru; fac câțiva pași înapoi și mă uit la ferestre: nu se mișcă nimeni în spatele lor. Ceva îmi atrage privirea spre peretele din dreapta al clădirii, mă uit mai atent și mi se năzare că peretele alb la care mă uit e făcut din fire încremenite de ninsoare, mi se năzare că în peretele ăla e iarnă și că eu, într-o bucată de vară fiind, mă uit la frigul din el ca la un loc în care cândva am mai fost, ca la un loc în care eu am existat cândva... Și, în clipa aceea, observ, ivindu-se de după peretele rotund și alb al clădirii, înaintând spre mine ca o lamă neagră de cuțit tăind orizontal ninsoarea, o insuportabilă pasăre neagră, implacabilul corb de metal strălucitor, compact, impenetrabil: mașina lui Alexandru! „Pare” că se ivește pentru că eu mă mișc înspre ea; ea stă pe loc.

Îl strig pe Ștefan, dar el dispăre deja în burta clădirii – nici n-am observat când ușa aceea masivă s-a

deschis. Mă opresc pe loc neștiind ce să fac: să-l urmez pe Ștefan sau să-mi urmez drumul spre mașină? Nehotărârea mea e curmată de zgomotul ușii trântite în urma lui Ștefan. Mă întorc spre mașină. Portiera din spate se deschide lent și, în arșița de miez de zi, simt răcoarea dinăuntru lovindu-mi fața. Glisez pe canapeaua binecunoscută, portiera se închide silențios în urma mea, recunosc liniștea și mirosul de bibliotecă, de cărți vechi, de anticariat, de lemn de cireș, de alge. Înserarea dinăuntru sigilează capcana asta în care alunec de bunăvoie cu o plăcere de colecționar împătimit ajuns la obiectul după care tânjea. Aerul plimbă o mie de degete răcoroase, aproape înghețate, care deschid simultan pagini de cărți, nasturii rochiei mele, dopuri de sticle de parfum, sertare cu hârtii; tot ce e îmbinat, tot ce e însăilat, tot ce e pus împreună – se desface; am senzația că până și sandalele or să-mi zboare din picioare și înseși cusăturile rochiei mele or să crape. Din lumea de afară nu a mai rămas nimic; ochiul arșiței, care nu poate trece prin ferestrele astea negre, a calcinat totul în jur. Înăuntru, lumina crepusculară de la început se întunecă lent, ca o zăpadă de noapte topindu-se. *Ce-o vrea noaptea asta de iarnă, plutind în vara asta cosmică, de la mine?*

‘Așadar, ne reîntâlnim...’ aud vocea binecunoscută care vine din toate părțile și de nicăieri. E mai mult decât o voce, e o prezență. O prezență copleșitoare a cuiva nevăzut. N-am povestit nimănui de prezența asta, n-am cui, toți ar zice că m-am țicnit. Ne-am întâlnit prima oară atunci, în ianuarie, în mașina lui Alexandru. De atunci, și-a trimis o parte din sine să fie cu mine, uneori, la intervale lungi de timp. De obicei, mi se așază cuminte pe genunchi, fierbinte, stă cu mine o vreme, mă umple de o iubire rară și grea și apoi pleacă. Ca și cum te-ai uita la o carte nouă și ai ști brusc toate cuvintele din ea, simultan, într-o secundă. Nu vine decât atunci când sunt în echilibru, liniștită, în stare de fericire calmă și rarefiată, de „rotund” în care nimic nu-mi lipsește. Acum ne reîntâlnim, da, în întregime. Îmi ia vârfurile degetelor mai întâi, fierbinte, le cuprinde, așteaptă reacția mea, apoi urcă de-a lungul încheieturilor, de parcă mi-aș fi vârât mâinile brusc în apă fierbinte de mare. Așteaptă din nou o vreme, ca și cum s-ar retrage, apoi îmi ia în stăpânire simultan toată pielea. Un iubit fără trup și fără chip aruncat ca un val asupra mea, așa cum numai marea poate să o facă. Fiecare celulă din trupul meu își deschide lent porțile și apele astea ale mării îmi pătrund ființa.

‘Eu sunt cel ce stă și-ți ascultă sângele în vene până ce el devine apă de mare, eu sunt cel ce-ți așteaptă trupul, până ce el se transformă în cuvinte și se potrivește în țesătura ființei mele, devenind una. Eu nu am degete, eu nu am ochi. Nu am trup care să te înlănțuie, am numai cuvintele. O mare de cuvinte, da, te-a luat acum în stăpânire. O mare de cuvinte îți soarbe răsuflarea, viața, și o mare de cuvinte ți le dă acum înapoi. Poveștile mele te pătrund acum, Runa, știi bine. Ele sunt pergamentul în care trupul tău va fi înfășurat ca într-un giulgiu, ele sunt ființa ta scrisă, întreaga ta viață. Sunt în tine veșnic pentru că ești făcută din cuvinte și, oriunde vor fi cuvinte, poveștile mele te vor pătrunde, te vor îmbucătăți și te vor recompune, te vor învia, te vor înfășura, te vor îmbrăca în iubire și vei trăi astfel la nesfârșit, refăcută din carnea veșnică a cuvintelor... În mine.’

•

Mă trezesc cu un Ștefan roșu la față de furie în dreptul parbrizului, zgâlțâind portiera mașinii, strigând și gesticulând ca un apucat. Speriată, cobor instantaneu și, precum arșița de afară, Ștefan mă înhață imediat în gheare.

‘Ești complet nebună, femeie! Nu știi ce e în capul tău, o nebuloasă care mă înspăimântă. Dacă te mai prind că te urci așa în mașini străine -’

‘Asta nu e o mașină „străină”. Asta e „mașina”, Ștefan, asta e mașina de care-ți spuneam atunci în telefon -’

‘Nu mă interesează! Nu vreau să aud iar fabulații patetice despre o mașină vorbitoare, nu vreau să aud despre mărețe revelații stârnite de o limuzină, e o aberație, Runa! Mă îngrijorezi, mă pui pe gânduri, cred că e cazul să vezi un doctor. Trebuie să vorbesc cu Gelu. Îți pui viața în primejdie, parcă n-ai ști pe ce lume trăiești.’

După ce-și termină tirada despre violatori, asasini, traficanți de organe și proxeneți – are dreptate și îl

înțeleg –, insistă să plecăm imediat. Numai că nu pot și nu vreau. Mi-a tăiat starea, m-a smuls brutal din revelație și acum își închipuie că o să mă întorc și o să plec, așa, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat... ! Mă uit la mașină, dar e clar că e degeaba: clipa de grație a trecut și nu se mai poate face nimic. Mă resemnez. Brusc, îmi dau seama că mor de foame, dar și de curiozitatea de a vedea ce e dincolo de porțile clădirii asteia.

‘E un fel de muzeu,’ îmi spune Ștefan, după ce se calmează.

‘Un muzeu?! Muzeul cui?! Ce să caute un muzeu în pustietățile astea?’

‘E un muzeu plin de statui și fresce și mașinării bizare. Un muzeu părăsit, nu e nimeni înăuntru.’

‘Interesant. Și noi ce mâncăm? Cum, nu e nimeni înăuntru? Nu e nimeni care să ne poate găti ceva? Sau măcar să ne dea o gustare rece, o roșie, o bucată de brânză, o fâșie de piept de pui, o felie de pâine? Ce „caravanserai” e asta dacă n-au de mâncare? N-am mai mâncat o masă ca lumea de aseară!’

Știe, Ștefan, știe bine că nu se poate vorbi cu mine dacă mi-e foame. M-am dus înăuntru, fără să mai aștept reacția lui. Am intrat prin ușa întredeschisă.

Am știut instantaneu că privesc ceva esențial. O viziune. Ceva ce-mi va schimba viața. Am știut instantaneu că asta e o imagine în care am să mă întorc de multe ori. Glumisem cândva, când am învățat să conduc, că, dacă există un schimbător de viteze, păcat că nu există și un schimbător de destine. La asta mă uitam acum: la un schimbător de destine, un fel de macaz abstract și complicat, o giruetă enormă, cât toată clădirea asta rotundă.

Semăna cu un fel de Turn Babel întors pe dos, cu afara înăuntru. O scară urca și cobora puțin și urca iar de-a lungul peretelui rotund, ca un fel de traseu ezitant, ca o spirală unduitoare, imperfectă, de scoică văzută pe dinăuntru – ca să o urmăresc, a trebuit să mă rotesc pe loc de multe ori –, și de ea stăteau agățate etaje sau platforme pe care vedeam, în devălmășie, instalații ciudate, statui, picturi, fotografii. Ceva sinistru-familiar emana din ele – păreau a fi fragmente din propria mea viață, stop-cadre decupate și expuse pe platformele alea – și am încremenit de groază în momentul în care statuile s-au mișcat puțin, ca și cum ar fi știut că le privesc, și am descoperit că fețele întoarse spre mine erau ale unor oameni din viața mea. Erau aproape toți ai mei acolo, risipiți pe platformele alea, până și profesorul de literatură din liceu, și doctorul care mă operase de apendicită în copilărie. Ultimii pe care i-am recunoscut erau Eufemia și Esan. Toți m-au privit în același timp, câteva secunde, pentru ca apoi să redevină statui, cu fețe albe, de var, de moarte... Ce-i nebunia asta, mi-am zis, m-am țicnit de tot sau tocmai urmează să mor, sunt în secundele dinaintea morții și acum îmi retrăiesc viața, sau ce? M-am oprit din rotire și mi-am îngropat fața în mâini să opresc viziunea, să am timp să procesez ceea ce văzusem deja. Erau și chipuri care nu-mi arătau nimic, care nu primeau trăsături, care nu erau, încă, nimeni știut. Sunt cei pe care urmează să-i cunosc, m-am trezit gândind. Erau și obiecte în devălmășie, prea multe ca să le pot decupa și inventaria. Văzusem clar globul enorm de plastic transparent, în care ținea bunica nasturii, rostogolindu-se de undeva de sus, sărind ca o minge din treaptă în treaptă, dar părea că el nu mai e globul știut, ci o planetă în care stăteau închise lumi, oameni, întâmplări; nu nasturi colorați săltau în toate părțile izbindu-se de peretele transparent, ci bucăți din propria mea viață. Eram eu, la vârsta de patru ani, cea care oprise căderea globului. Îl prinsesem în mâini și mă uitam fascinată înăuntru. E una din primele mele amintiri despre viață: globul ăsta enorm la care mă uit fascinată. Și fără să știu ce văd. Apoi clipa în care, lent, ca într-o scenă filmată redată cu încetinitorul, las globul să-mi scape din mâini, căderea lui în gol, spargerea de piatră, și tot ce e în el sare și se împrăștie pe platformele alea...

Deschid ochii și privesc din nou. Să o fac cu metodă, îmi spun. Încep cu prima platformă dar, înainte de a apuca să văd clar ce reprezintă, imaginea se tulbură. La fel se întâmplă cu a doua platformă, și cu următoarea. Ca și cum, atinse de privirea mea, își pierde consistența. Ca și cum privirea mea, ajungând la ele, le dezintegrează. Ca și cum materia lor este prea delicată ca să suporte ceea ce, evident, nu are greutate fizică: privirea mea. Ceea ce văd nu este decât amprenta lor lăsată în aer, urma trecerii lor. Un fulg de zăpadă în momentul topirii. Îmi cobor ochii, opresc privirea, ca să opresc dezintegrările astea. Cum aș putea face să văd fără să distrug ceea ce văd?

Să încep invers, cu ultima platformă de sus. Capul lăsat pe spate, ochii deschiși... Ceea ce văd este un ochi enorm, un iris superb, albastru intens, lapis-lazuli, cu negrul cosmic al pupilei în centru, un iris uriaș cât bolta acestui turn. Seamănă cu o boltă albastră de biserică. Și dacă, așa cum privirea mea, mai înainte, a dezintegrat ceea ce a atins, voi fi acum, la rândul meu, spulberată de această privire, de acest ochi fix care mă privește? Să clipesc. Să închid ochii, să mă sustrag privirii ăsteia înspăimântător de frumoasă, halucinantă și care nu poate fi reală.

După câteva minute de privit podeaua și de potolit bătăile inimii, îmi ridic ochii din nou, dar nu mai sus de nivelul meu, încercând să găsesc ieșirea, ușa aceea enormă cât o poartă pe care am intrat. Îmi propun ca, în ultima clipă înainte de a ieși pe ușă, să privesc totul din nou, să rețin tot ce văd, să „fotografiez” imaginea ca să o pot „developa” în voie, mai târziu, și să o studiez cadru cu cadru, platformă cu platformă.

Dar, acolo unde ar trebui să fie ușa, nu este acum decât o gură de grotă, nici măcar reală, ci un fel de frescă pictată pe perete. Pare tridimensională, până și arbuștii din jurul ei par că își mișcă frunzele. Când o ating, nu e decât perete neted. Cum stau așa, derutată, privind-o, ceva începe să prindă contur în miezul ei de întuneric, este o siluetă înaintând, mărimdu-se din ce în ce până la dimensiunea unui om. „The crazy artist!” ar zice Ștefan, dacă l-ar vedea. Sau „the mad professor”? Se oprește în gura grotei și stă o vreme acolo, privind gânditor înainte, ca și cum nu m-ar vedea.

Îl prind de braț. ‘Unde duce grota asta?’

Cască ochi mari, smuls din contemplare, vădit bulversat. Pune jos un fel de geantă de călătorie, mă măsoară din cap până-n picioare, apoi se uită în jur. E îmbrăcat într-o haină albastră lungă, prinsă peste mijloc cu un brâu lat de piele de aceeași culoare. O coamă de păr alb pe umeri, barbă albă de lungimea pletelor – clar: „the crazy artist”.

‘E un labirint,’ zice, ‘e labirintul privirii prin circumvoluțiunile încâlcite ale unui creier.’

Să leșin, nu alta! ‘Bine,’ îi spun, ‘drum bun mai departe!’ și dau să trec pe lângă el gândindu-mă că, dacă el a venit de undeva, așa cum se pare, înseamnă că, logic, grota asta duce la acel „undeva”. Dat fiind că e singura ieșire din această clădire, n-am decât să o încerc.

Îmi pune el mâna pe braț și mă oprește. ‘Vamă! Se plătește vamă de trecere!’

E rândul meu să mă holbez la el.

‘Trebuie să fie ceva la care ții foarte mult,’ zice, ‘zălog că ai să te întorci.’

‘Tu ce ai lăsat?’ întreb, și el tresare. Privirea i se înăsprește. Albastrul irisului se tulbură și întunecă, se face cenușiu, precum marea fără soare. De fapt, abia acum pare că mă vede cu adevărat. Și mă privește cu o privire care despică.

‘Iubirea. Ea. Am lăsat-o pe Ea.’

‘Aa,’ respir ușurată, ‘atunci eu nu am ce să las.’

Sprâncenele zburlite se arcuiesc în sus a îndoială, ca și cum „ești sigură?”

‘Și nici nu cred că vreau să mă întorc *aici*,’ adaug. ‘Singurul loc în care vreau să mă întorc este acasă. Vreau să mă întorc la viața mea. Tocmai de aceea vreau să ies din... clădirea asta. Din întâmplarea asta, sau ce-o fi...’

Îmi dau seama că stăm amândoi în gura grotei, pe hotar, că ne aflăm *între*. Poate are dreptate că trebuie să plătesc o vamă ca să trec dincolo. Numai așa ușa din perete va căpăta consistență și va redeveni ce a fost. Numai așa voi putea deschide ușa și trece dincolo.... Parcă e din visul lui Eliade cu Nae Ionescu, la zece zile după ce Nae murise: „Îl văd că intră în camera mea surâzând. Cu mâna pe mânerul ușii, îmi spune: *vezi, Mircea, întreg misterul este aici, deschizi o ușă și treci de cealaltă parte.*” Simplu, nu?! Bine, dar ce zălog să las?

‘Un obiect e bine? Pot să las un obiect la care țin foarte mult?’ întreb și încep să scotocesc în rucsac. Nu găsesc nimic relevant în el. Grăbită, îi răstorn conținutul pe jos ca să pot inventaria mai ușor. Pietroiul-ceașcă „Parlevu” se rostogolește cu zgomot de piatră lovind piatra. Foarte bine, exact ce trebuia, îmi zic și pun repede la loc restul de lucruri în rucsac. Îl văd pe el cum, brusc fascinat, ia pietroiul în mâini, îl așază în căușul palmei și-l privește cu atenție, cu duioșie aproape, îl mângâie cu degetele și apoi se întoarce spre

mine.

‘Eu l-am sculptat. Dintr-o piatră de mare. El este scribul tău. Îți amintești?’

Mă privește iar cu privirea aia care zguduie și despică. Îmi trece prin cap gândul că de asta pietrele prețioase fascinează: fiindcă au ceva din irisul umed al ochiului uman în clipa în care se formează lacrima. Să-mi amintesc?

‘Ce să-mi amintesc?’ întreb, dar el nu răspunde, se uită numai așa la mine, dus, îndepărtat, o beatitudine i se întipărește în liniile feței mai adâncite acum, mai accentuate, treptat chipul îi învechește, capătă un alb stins, anorganic, de piatră, se face chip de statuie scoasă din mare, veche și frumoasă, stranie, încremenită într-un moment de revelație, de tortură finală sau de plăcere dementă.

De undeva se ondulează în aer o voce suavă, incertă, cântând abia auzit ceva ce seamănă a incantație „... de aer, ... de cuvânt, ... de apă, ... de vânt...” Lent ca prin valuri, el întinde cealaltă mână spre mine. Așteaptă. Dar eu am făcut deja pasul spre dincolo, sunt deja dincolo, în grotă. ‘Nu! Nu poți să pleci, nu pleca!’ spune surprins și îmi arată spre spațiul din jur, ‘Nu poți pleca fiindcă viața ta e aici. Aici este viața ta, aceea la care spuneai că vrei să te întorci, nu dincolo!’ Dar deja simt aerul rece și întunecat al grotei, pe mâinile mele, pe pielea obrazului, pe pleoape. „... de piatră, ... de mare, ... de nisip, ... în surprare...” ‘Aici, întipărită în spiralele astea de scoică, am pus toată viața ta, în întregime, în simultaneitate. Pe tine te-am lăsat zălog aici.’ Întunericul crește, totul se întunecă și se îndepărtează, nu mai văd, nu îl mai văd, abia mai reușesc să aud „... de carne, ... de iubire, ... de moarte...”, toate cad și se amestecă, ‘Nu înțelegi? Tu ești Ea!’, se întunecă toate.

ÎNTRE

„Celor morți nu mai li-e dor de nimic, ei nu mai au iubire, ci cel mort zace ca o piatră înțepenită în mijlocul câmpului”

„Sufletul meu divin, venit din cer, nu va merge la umbre: cosmosul și stelele mă au în ele, trupul îl are pământul, iar piatra numele zadarnic”

„(Ea) și-a lăsat aici numele gol și zadarnic...”

– inscripții funerare tomitane* –

[*adică din cetatea Tomis-ului 😊]

Am obosit. Destul. Să mă trezesc, să-mi vin în fire. Deschid ochii: același soare – soarele fix de deasupra creștetului meu. Nu îmi mai scutur nisipul de pe față, din păr, de pe haină – nisipul care m-a acoperit din nou în timp ce visam sau îmi aminteam, ci îl las așa, vâl subțire și fin, aproape transparent...

În mâini am ceașca de piatră. O azvârl într-o parte și ea e imediat înghițită. Nu s-a schimbat nimic în jur. Soarele e tot acolo, eu sunt tot în vârful muntelui de nisip, în cubul care o fi fost cândva camera mea. Aerul e aproape lichid – fierbinte, apăsător; el nu mai e simplu aer pe care îl respir, ci e o prezență. O toropeală sau o otravă îmi circulă prin vene. Mă simt un fel de șopârlă care împrumută temperatura mediului – poate chiar sunt: pielea mea de șopârlă nemișcată și indiferentă subțindu-se, făcându-se nisip, ca pielea pietrelor din statui. De aceea arșița asta de pustiu nu mă sufocă, nu mă deshidratează. Nici nisipul nu mă mai deranjează când îmi intră în nări sau sub pleoape; goana lui către o țintă pe care n-o pricep trece și peste mine, și eu stau – cum or fi stat și mumiile egiptenilor conservate ca niște morcovi în nisipul mișcător, fără să putrezească. Și privind soarele țintă, fără să fie orbiți...

O mână îmi alunecă de-a lungul patului de nisip; vârful degetelor ating ceva prin aerul cald, poate însuși aerul, ca atunci când, plutind într-o barcă, întinzi o mână și îți lași alene degetele să brăzdeze – apa...

‘Ceva mai la stânga!’ strigă o voce.

Îmi încordez auzul – tăcere; apoi din nou vocea, iritată:

‘Am spus: mână! Ceva mai la stânga!’

Mă ridic în capul oaselor să văd cine strigă la mine în pustiu, dar în jur nu mai e pustiu, ci o încăpere stranie circulară, rece și plină de lucruri care-mi amintesc de muzee sau de capele mortuare. De fapt, nici nu e o încăpere propriu-zisă, fie ea și rotundă, fiindcă un sfert de cerc, adică tocmai locul opus mie care stau în interior, nu există, ci e spațiu descoperit, undeva pe o faleză înaltă, marea și cerul în zare. Dar n-am timp să mă dezmeticesc, căci vocea mă imobilizează din nou:

‘Ce faci, femeie, ți-am spus să nu te miști de acolo! Nu ne trebuie decât mână. Ceva mai la stânga!’

E o voce care-mi sună în urechi nepermis de familiar: e vocea *mea*! O altă voce, mai joasă, vibrantă și foarte virilă, mormăie în același timp:

‘Shit! I'm fucking talking to myself here!’

Nu mă pot stăpâni și întorc capul. Un vlăjgan înalt, blond, bărbos, înjurând și trântind de pământ un walkie-talkie. Ceva mai încolo, alții doi, cocoțați pe o cameră de filmat, așteptând impasibili și pe care nu-i văd bine din cauza unui reflector ce îmi bate în ochi. O prăjină uriașă cu un microfon în vârf aproape că-mi intră în ochi. Ca să potolesc șirul de evenimente violente pe care se pare că, fără să știu, l-am declanșat, mă hotărăsc să mă așez înapoi grabnic și, în ultima fracțiune de secundă, înainte de a mă lăsa pe spate la loc pe patul de vreascuri de lemn aromat pe care stăteam, mai apuc să mă văd pe mine, aproape de vlăjganul blond întrebându-l ceva încet și adunând de pe jos aparatul spart. Închid ochii, convinsă că am vedenii, dar, deodată, îl aud pe vlăjgan chiar lângă mine:

‘Tell this ancient mummy here in her own old tomb, not to move nor talk...’

Și glasul meu începe să traducă, ferm la început, apoi tremurând ușor și din ce în ce mai slab,

terminând într-o mirare pe măsură ce eu deschid ochii și mi-i fixează asupra propriului meu chip aplecat spre mine și vorbindu-mi:

‘Lor le trebuie doar mâna, care trebuie să fie o mână vie, atârând în afara sarcofagului... cu inelul care va cădea din deget... pentru că tu ești moartă de mult... înțelegi?...’

Apoi vocea începe să se răstească, pe măsură ce traduce, deși englezul vorbește stăpânit, i-a trecut furia, ba chiar tace la un moment dat privind mirat spre mine – cea de lângă el – care strigă în continuare ceva de neînțeles pentru urechile lui, aplecată deasupra sarcofagului:

‘E ultimul cadru pe ziua de azi, sunt toți oboșiți și vor să plece. Dacă nu stai cuminte, o să trebuiască să mai tragă o dublă, și încă o dublă, și ți-o fi și ție frig în cripta asta, vrei să te îmbolnăvești?! Și, la urma urmei, gândește-te că ești o prințesă moartă de mult, chiar dacă oi avea tu o mână încă vie și frumoasă, străvezie... Și un mort nu se ridică în capul oaselor tam-nesam, să se uite de-a dreptul în obiectiv, ai înțeles?... Ce te holbezi așa la mine?! Ce vrei?!... Și tu ce vrei?!’ se întoarce brusc spre englez, care o privește amuțit. Apoi continuă: ‘This is craziness! Sunteți scrântiți cu toții! I can't stand it anymore! 'Cause I am fucking talking to *myself* here which is going to drive me mad!’

Când spune „I” se arată pe sine, iar când spune „myself” mă arată pe mine care zâmbesc stingherită. Vocea se mai aude doar pe măsură ce se îndepărtează, apoi se lasă tăcerea. Nu pentru mult timp, căci o rumoare surdă începe să crească. Șușoteli. Nedumeriri. Englezul își revine primul, repede:

‘Come on! Places, gents! Let’s try this again! Quiet on the set, please! Ok! That’s what I want. It’s ok. Smells like art and tastes like art! How about that, Jack?’

‘Yeah, ok!’

‘James, you’re happy?’

‘k!’

‘Who’s not ready yet?! Quiet, please! Picture’s up! And: turn over!’

‘Running!’

‘Scene five take three!’ – zgomotul clachetei.

‘Aaand ACTION!’

Deși spune clar „action”, nimeni n-are voie să se mai miște, toți încremenesc în ipostazele în care i-a prins comanda, ca în basmul cu prințesa din pădurea adormită. Doar bâzâitul mașinării. Și eu aștept, parcă pe masa de operație, să cadă tavanul peste mine sau să mă scufund într-o apă adâncă, verde și rea. Nu se întâmplă însă nimic, în afara faptului că îmi văd deodată mâna, atârând în aer, pe marginea patului, așa cum au vrut, ca și cum ochiul meu ar fi fost ochiul camerei de filmat, holbat monstruos înspre mine, parc-aș fi privit pe un monitor, sau poate că doar eu, cealaltă, am intrat din nou în platoul de filmare, după ce criza de isterie mi-a trecut, și privesc scena.

Este o mână alb-verzuie, aproape transparentă, ale cărei degete, pe măsură ce obiectivul se apropie de ea, cresc, se alungesc opresiv și lent, inuman. Seamănă cu mâna lui Parmigianino din autoportretul în oglindă convexă pe care și l-a făcut după un portret în care avea vârsta de trei ani – și despre care ne-a vorbit ore întregi la seminar CMI-ul. Parcă-l aud: „o mână stranie, adică,” spunea el, ridicând între noi și el propria-i mână delicată, „etimologic vorbind: străină, dezantropomorfizată, o intruziune a altcuiva în decor, o ființă izolată și în sine stătătoare. O regresie fetală într-un lichid amniotic care e oglinda.” Sau spațiul din jur, adică tumulul rotund – pânțele în care stăm închiși, și doar porțiunea aceea, porțița care dă spre mare e deschisă, porțița prin care fătul va scăpa, în final, se va rostogoli spre lume, adică în mare, ca o bucată de faleză. „Dantelele manșetei în care e strânsă încheietura se înfoaie, mărite, plutind în lichidul verzui ca niște excrescențe de batracian,” continuă vocea CMI-ului în capul meu. Dacă mă apropii mai mult, s-ar putea să descopăr într-adevăr o piele fină, transparentă unind falangele subțiate. De pe degetul arătător, care descrie nemișcat o ostensiune către nu se vede ce, se desprinde un inel și alunecă încet, șovăitor spre fundul apei. Un zbucium subteran însoțit de un vaier surd clatină ușor pereții, involburând în jur lucrurile care se neliniștesc și încep deodată un dans concentric delirant, într-o agitație de primejdie iminentă, de cataclism, de fugă pe apucate din fața unui val măturător. Nu pot să văd prea bine totul, nu înțeleg ce se întâmplă, ce vor nebunii

ăștia, căci sunt nebuni cu toții, am doar o puternică senzație de sfâșiere, de planetă care se îndepărtează ireversibil de mine, de ceva mort pentru totdeauna, de un nou *eu și trup* mort pentru totdeauna. Totul, deodată, se prăbușește, amestecându-se în valurile uriașe care țâșnesc prin pereți, în timp ce un vaier sfâșietor crește, întretăiat de țipete. Tăcerea care urmează după toate acestea nu e deloc o tăcere a liniștii.

Mă dezmeticesc după câteva secunde și-mi spun că ar trebui să încerc să-mi mișc încet un picior măcar, un deget, am amortit și nu suport să nu știu ce se întâmplă. Nu apuc să mă ridic pentru că aud din nou o voce de undeva de foarte aproape de mine, o voce impersonală rostind un text într-o engleză impecabilă, adică, vorba lui Ion Codru Drăgușanu, „înghițită și strănutată”, în tot cazul nepotrivită sonor contextului, oricât de cald și tandru ar fi timbrul ei. Vocea se apropie și se îndepărtează, ba chiar, la un moment dat, simt că cineva se așază, respectuos aproape, la picioarele mele, pe lepede, explicând cu mult calm ceva, și cu greu rezist tentației de a-mi ridica din nou capul, căci vreau să-l văd, pe el, pe omul de știință, filozofând și punând întrebări retorice, bulversante, în fața aparatului de filmat. Îmi dau, într-un târziu, seama că eu sunt materialul științific care-i provoacă aceste emoții intelectuale, eu sunt exponatul despre care vorbește, cu pauze inteligente între fraze pentru ca auditoriul (telespectatorul?) să aibă timp să proceseze în creierașul lui informațiile și să simtă, odată cu cel de pe ecran, că aici e vorba de un mister autentic, că, dacă am putea răspunde întrebării pe care el, omul de știință, o pune, o mare taină a omenirii ar fi dezlegată, acuma, pe loc, în clipa asta în care el stă gânditor la picioarele mele iar eu înțeleg că sunt subiectul unui fel de emisiune „Tele-enciclopedia” pentru englezi, sau, ca să delirez și eu puțin, cât am ocazia, un episod din vreun documentar BBC. După vocea caldă, învăluitoare, plină de mister și aproape șoptită, cel de aici este celebrul Brian Cox, parcă-l și văd așezat pe lepedea asta, cu alura lui de adolescent genial și cântăreț rock în care se întâlnesc și se amestecă un David Attenborough, un Patrick Moore, un Dan Cruickshank, un Einstein, un Newton... Dar eu, ce caut eu aici?! Jur că n-am tânjit niciodată, nici în cele mai ascunse vise ale mele, să fiu decorul vreunei astfel de emisiuni, să mă arate Brian Cox lumii întregi și să explice despre mine astfel de detalii științifice. Nu.

Deodată, îmi amintesc de mâna mea încă atârând în afara patului de piatră și de faptul că, în tot acest interval, pe monitor nu s-a mai văzut decât inelul care continuă și acum să cadă străbătând straturi verzi și tulburi de apă. Un fel de naștere filmată, de fapt e o bucată de faleză ce se scufundă brusc în mare. În timp ce vocea rostește mai departe textul, care sună cam așa:

‘Runa, miserabilo, dacă nu te astâmperi, te dau afară definitiv de pe platou!’

?! Deschid ochii îngrozită – ce-au cu mine?!, n-am mai mișcat nici măcar un degetel și mă chinui să respir cât de rar pot. Dar văd, cu uimire, că acum pe marginea lepezii, în locul celebrului Brian Cox stau chiar eu, într-o rochie neagră, scurtă și decoltată, părul – ceva mai lung decât îl am – flutură impertinent sub reflectoarele lor, bâțai încet din picior și dau să-mi aprind o țigaretă, cu gesturi de anii treizeci, strecurând priviri piezișe pe sub pleoapele grele aproape închise. Jazz-ul vine singur de undeva, trec unii încolăciți pe care nu-i recunosc, pocnetul tabacherei închise mă asurzește și primul fum zvârlit în aer astupă ca un nor lumina orbitoare a reflectoarelor.

‘Ai ținut morțiș să fii

prințesa asta putrezită!

izbucnește aceeași voce exasperată, de undeva din colțul celălalt al încăperii. Este foarte straniu fiindcă seamănă cu vocea lui Matia. Matia?! Ce să caut eu într-un film de-al lui Matia?! ‘Ai ținut morțiș să te cocoți pe lepedea aia funerară, ai ținut morțiș să porți inelul ăla, voiai să mituiești muzeografii, cred că ai fi fost în stare și să te culci cu ei pentru asta, n-ai vrut unul contrafăcut, o imitație, nu, ai vrut să-l porți chiar pe ăla, originalul, cu orice risc și plătind eu toate asigurările, și-acum nu poți să stai acolo nemișcată, și-acum vrei să fii femeia fatală din anii treizeci! Nu mă lași să duc nici un film până la capăt, gata deja, ai trăit-o și pe asta, prințesa adormită, vrei altceva, ai să-mi distrugi și următorul film, iată, îl consumi deja, mi-ai mâncat sufletul!, ai răbdare!, oprește-te!, lasă-mă să-mi termin filmul! Dă-te imediat jos de acolo!’

Casc ochii cât pot de mari, asta-i tot ce-mi permit, căci de uimire nu pot să mă mai mișc, deși acum ar fi momentul. Nici nu e nevoie, de fapt, pentru că eu, cealaltă, încep să mă ridic în aer, deasupra podelei, dansez încet pe spirala acelei melodii, ochii mei închiși și capul plecat pe un umăr, mă rotesc și fumul albăstrui trasează cercuri în jurul meu, melodia e lentă și insinuantă, brațele mele șerpuie în aer, alunec încet spre capătul celălalt al sălii, spre cel care-mi vorbea, dar fumul estompează imaginile, îl văd cu greu pe acela, nu-l cunosc, sau nu-l recunosc.

‘Hmm!’ mormăie producătorul englez, din aceeași direcție – pufăie un trabuc (de ce-l lasă?! așa o duhoare!), pe nas are ochelari cu rame aurii (pe el de ce-l văd mai bine?), vorbește o engleză emfatică, cinică: ‘E asistenta dumată, nu? Nu-i de mirare că te-a înnebunit! Come on, pretty, slender legs, white arms! Come down at once!’

Alunec spre el, curioasă, vreau să-l văd de aproape, îi încolăcesc gâtul cu brațele, îl privesc în ochi, în timp ce restul trupului, ca la baloanele umplute cu heliu, îmi rămâne plutind în aer, ne privim așa un timp, are ochi căprui, bombați, ramele ochelarilor sunt desigur de aur, îi scot ochelarii fără grabă și-i arunc într-o parte, un reflector mic pocnește făcând flamă și fum și cade iscând glasuri și zgomote, lumina e mai slabă acum, dar văd cu groază cum fermoarul rochiei mele se desface într-o secundă, cu un alt pocnet mic și sec pe care cred că doar eu îl aud în hărmălaia din jur, pielea albă sclipește în semiobscuritate și trupul începe să iasă încet din rochie, el își întinde brațele și mă prinde de mijloc încercând să mă tragă spre el, reușește doar pe jumătate, căci picioarele îmi rămân cocoțate în aer, vârful pantofilor mei e cu mult deasupra creștetului lui și cred că asta îi creează o bruscă amețală, căci scapă trabucul din colțul gurii și degetele i se înfig convulsiv în rochia mea, țip și zvâcnesc în aer, un pantof îmi zboară din picior proiectat cu o teribilă forță în celălalt reflector care se face țândări tocmai la timp: mișcarea bruscă mă scosese complet din rochie și mă zvârlise undeva spre tavan. Ultima imagine pe care o mai prind este a englezului cu rochia mea în mâini mototolind-o cu furie. Voci enervate înjură bilingv în întuneric, zgomot de obiecte trântite, „Luminaaa! Lumina!”, pelicula în aparat începe să se deruleze singură, muzica de jazz se aude din nou, stau și privesc pe monitor, spectator singur și cuminte în întuneric, materialul filmat adineaori:

Brian Cox mișcându-se din nou, doct, prin încăperea rotundă, redevenit din cântăreț rock om de știință, așezându-se din nou pe lespede pe care, înveșmântat în văluri, un trup mic întoarce spre aparat un craniu delicat, destul de rânjit ca să-ți dai seama că se amuză de minune de tot ceea ce vede. Vocea lui amețitoare rostește din nou textul pe care l-am mai auzit și pe care acum nu-l mai ascultă nimeni, nici măcar eu:

În anul 1977, în România, pe țărmul Mării Negre, în regiunea tumulară de la marginea orașului Mangalia spre locul numit de localnici Capătul Pământului, a fost descoperit un mormânt ce a prezentat o importanță deosebită în acel moment, atât datorită inventarului său, cât mai ales datorită excelenței conservării care a învins timpul. Mormântul era săpat direct în perețele de piatră al falezei cu o intrare de tip dromos – coridor zidit și boltit – care a fost astupat cu pietre îmbinate perfect și a fost sigilat după depunerea trupului în mormânt. Camera funerară era rotundă și relativ înaltă pentru acest tip de mormânt, iar sarcofagul era unul obișnuit, dreptunghiular, cu pereții formați din două asize de blocuri de piatră, închis perfect de o lespede netedă, cu acrotiere la colțuri și cu o „tabula ansata” pe care, însă, din motive stranii, inscripția nu s-a mai săpat. Acesta părea a fi mormântul unei tinere prințese minoice moartă cu aproape trei mii de ani în urmă. Cum și de ce a ajuns pe țărmul Mării Negre – nu vom afla niciodată. A fost înhumată cu capul spre est, împreună cu multe obiecte depuse ritual. Fapt oarecum surprinzător, parte a îmbrăcămintei, perna pe care stătea capul, obiecte din plută și piele, vegetalele aromate, lemnul, precum și organele interne – plămâni, inimă, mușchi ai coapsei și ai mâinii drepte – au rezistat degradării. În jurul capului, pieptului și picioarelor erau depuse ghirlande lungi și bogate de flori.

Mormântul mai conținea: două oglinzi ovale dintre care una normală iar cealaltă convexă, un opaiț de bronz, o diademă de aur cu montură de perle colorate, vase de sticlă fină albastră, două casete de lemn sculptat în care se aflau un pieptene de os, un fus, lingurițe de lemn, os și argint, un burete marin, unelte de scris și o ceașcă de piatră de mare – folosită în scopuri ritualice, cel mai probabil. Pe lângă acestea, un

instrument de lemn ce părea să fi fost un instrument muzical cu coarde și o statuie de piatră cu două capete de o stranie frumusețe, un fel de Ianus, am spune noi astăzi, dar un Ianus cu un cap feminin și unul masculin. În sarcofag se aflau și câteva perechi de sandale din piele cu talpă de plută și bucățele de smirnă împrăștiate pe patul de vreascuri de lemn aromat pe care se afla trupul.

De asemenea, în interiorul sarcofagului au fost găsite... „Frunze!” ne spune Dr. Desmond Haskard, de la Museum of Archaeology and Anthropology, Cambridge. „Cum au ajuns frunzele în sarcofag, rămâne un mister...” mai spune el. „Poate că formau o ofrandă funerară distinctă de celelalte. Eu cred că a fost un minunat moment romantic atunci când o rafală de vânt, la începutul unei toamne, a involburat frunzele pe deasupra și le-a lăsat să cadă în sarcofag chiar în momentul în care se pregăteau să-l sigileze... We just don't know yet...”

Stranietățile acestui mormânt sunt multiple. Forma camerei funerare sugera prezența în interior a unei structuri inițiale ce semăna cu ceea ce am putea numi, hazardat, un obiect de zbor rudimentar în formă de pasăre. Iar capul tinerei prințese se odihnea pe ceea ce părea a fi teancuri de manuscrise legate între coperti de piele.

Destinul acestui straniu și extrem de interesant mormânt a fost ca el să dispară din nou, fără a mai putea fi vreodată dezlegat misterul identității tinerei prințese și al manuscriselor ei. Cutremurul din 1977 a rupt faleza, chiar a doua zi după ce fusese deschis, și apele mării l-au înghițit în adâncuri odată cu prețioasa-i comoară. Când arheologii au revenit, a fost prea târziu: în mod straniu, în marea de sub faleză, după cercetări insistente și minuțioase, nu s-a mai găsit nimic. Marea înghițise totul pentru totdeauna. Așa cum pentru totdeauna aerul înghițise teancurile de manuscrise și pergamentul în care, în mod cu totul neobișnuit, trupul ei era înfășurat ca într-un giulgiu, pergament scris nu știm în ce limbă, nu știm în ce alfabet pentru că, în momentul descoperirii, în contact cu aerul, alterat fiind de îndelungul popas în pământ, s-a dezintegrat. A dispărut definitiv, nelăsându-ne nici măcar numele. A dispărut astfel nu numai trupul ei, ci și ultima urmă fizică a ei, după ce mai întâi a dispărut povestea ei – ființa de cuvinte, căci, dacă lespeda de piatră nu purta săpat în ea nici un nume, pergamentul poate că-i purta totuși numele gol și zadarnic, înscris sub vreun lung poem, vreun epitaf, și, încă, cine știe ce teribil mesaj...

Îndată ce ultimele cuvinte se sting după acest impresionistic comentariu, imaginea se limpezește brusc, lucrurile își recapătă conturul firesc, și inelul, care are drept piatră rotundă un fel de strop de mare solidificat cu câteva alge mărunte prin el, atinge, în sfârșit, nu fundul apei, ci podeaua de piatră pe care se rostogolește cu zgomot.

În secunda următoare, vocea englezului ne scoate din nemișcare, însuflețindu-ne, deși, în mod paradoxal, el spune ‘Aaand CUT! Opriți!’ – și își scoate căștile de pe urechi.

Asta înseamnă că pot, în sfârșit, să mă ridic și să mă lămuresc asupra celor ce mi se întâmplă: de ce m-au făcut mumie, fie ea și de prințesă minoică scriitoare și zburătoare, și ce caut, în același timp, pe post de translator pe acest platou de filmare amplasat chiar pe faleza de la Capătul Pământului, limb sau ce-o mai fi...

Mă ridic în capul oaselor, grăbită, dar în jur nu mai e camera circulară, nici aparatul de filmat, nici eu, nici englezul, ci e doar întuneric de noapte luminată de lună.

Stau așa, câteva clipe, în tăcere, încercând să înțeleg ce se întâmplă. Drept în fața mea e o deschizătură prin care văd, incert, câteva stele și undeva, pe unde ar fi trebuit să fie linia orizontului, o luminiță destul de mare și apropiată, ca a unui vas așteptând intrarea în port. Mă târâi până în dreptul deschizăturii – pe jos e pământ rece, cleios. Tăcerea de urechi înfundate dispare și aud marea – e undeva mai jos de nivelul meu. Vreau să ies afară, piciorul pipăie de-a lungul peretelui, dar nu întâlnește nimic pe care să pot păși, ci numai un perete vertical care coboară, nu știu cât de mult. Totul e pământ în jur, și, după toate aparențele, cred că mă aflu în grotă săpată în faleza de la intrarea în Capătul Pământului. Cerul e destul de luminos, pot vedea chiar luminile Mangaliei, dar în prag unde stau eu e deja beznă și nu pot distinge nimic înăuntru în grotă sau jos pe țărni. O teamă îngrozitoare pune deodată stăpânire pe mine, zgâlțâindu-mă din toate încheieturile, teamă de întuneric, teamă de lighioane, teamă de a face cel mai mic gest, teamă de ceva

ce s-ar mai putea afla neștiut împreună cu mine în bezna grotei, și de care n-aș putea să mă apăr la timp...

Îmi verific încet trupul cu mâinile – recunosc hainele mele, blugii și puloverul de lână, ghetetele, eșarfa, părul aspru de sarea de mare și de briză, pielea obrazului rece... Degetele ezită în aer, teama mă oprește să încep să explorez spațiul din jur. Respir rar și puternic, ca să stăpânesc bătăile inimii. Sunt toată numai o spaimă, sunt Spaima cu o mie de guri care toate respiră și-și șoptesc propria spaimă... Nu pot ieși din grota asta neagră, hău fără fund, dar nici nu pot intra înapoi în ea...

Stau ghemuită pe prag – *între* – și aștept zorile.

Ar trebui să nu mă mai tem, am mai fost în grota asta, cu Ștefan, mai demult, ne-am zdrelit atunci coatele și genunchii ca să ajungem în ea, din curiozitate și teribilism; știu că pe un perete, înăuntru, e scrijelită o cruce mare. Da, știu, dar n-am curajul să mă duc s-o caut cu degetele, pentru nimic în lume nu m-aș mișca din gura grotei... Trebuie să-mi amintesc de ce și de cât timp sunt aici... Să mă agăț de vreun gând, de vreo idee... Cum am ajuns aici? Era seară? Era zi? Eram singură? Când?...

Sclipiri de imagini și senzații, ca dintr-un vis din care mă trezesc prea brusc ca să mi-l pot aminti în întregime...

Plecasem din București cu Ștefan, într-o măreață misiune runiană (prințesa cu pergamentul) și orfeiană (căتونul cu arabi creștinați), dar și în urma revelației pe care o avusesem în mașina lui Alexandru (multiplele Rune). Ne rătăciserăm prin Dobrogea căutând un anume sat, cu o anume grotă și gășind, în această ordine: pe Esan, tătarul nomad și șaman pe deasupra; pe Eufemia, al cărei mister a rămas nedescifrat fiindcă n-am mai ajuns la Limanu în seara aia; și un sculptor țicnit într-un Caravanserai care era un fel de Turn Babel al propriei mele vieți. Noaptea târziu, morți de foame și ruți de oboseală, ajunseserăm în Histria unde filmau englezii și apoi ne mutaserăm, a doua zi, cu toții în mormântul din faleza Mangaliei unde eu eram și figurant pe post de mumie, dar și translator. De acolo, terminate misiunile oficiale, plecaserăm, firește, pentru o scurtă vacanță la Capătul Pământului, care era la doi pași. Ajunseserăm pe plajă în toiul unei nunți și... da, în noaptea aceea se complicaseră lucrurile.

... în noaptea aceea de otravă dulce și vrajă, de catifea mateină, de mătase grea ca sângele și de metal lichid, noaptea aceea a nunții coborâte pe plajă, a nunților; mirii își trăiau povestea lor albă de miri, stăteau lângă foc printre ceilalți și încercau să fie atenți la poveștile lor; un fel de val, de țesătură, de fundal creau vorbele nuntașilor, mișcător și iluzoriu, toată plaja, focurile, marea păreau că se nasc doar din vorbele lor care modificau lent peisajul în jur și, în liniștirea aceea, numai vântul înnebunise – *ah, vântul!* – cel puțin așa vedeam eu lucrurile la un moment dat, învolbura și scutura țesătura amestecând întâmplările – *fierbințeala și demența vântului de miez de vară!*

Totul s-a întâmplat din pricina acelei cești de piatră sau poate din pricină că am crezut-o în stare pe fata aceea de un descântec fatal... De fapt, nu știu când a început cu adevărat nebunia care m-a adus în fundul acestei grote; poate că ea s-a declanșat într-adevăr în momentul în care, stând lângă foc, am băut din ceașca de piatră adusă de Sculptor. A fost momentul în care l-am văzut pe cel pe care-l numeam Aħ cu o ceașcă similară în mâini (fata cu vrăjile îl numise așa; când am întrebat-o care e numele lui, răspunsese visătoare, pe un ton gutural: Aħ, Tristan...). A fost o clipă tulbure aceea în care, sorbind din cești ne-am privit din nou, eu și Aħ. O clipă tulbure, spun, căci privirea aceea cu care ne priveam țesea ea însăși din pietre albastre, fluide, o altă mare, un alt cer, rărit și destrămat, prin care știam că altcineva privește totul; privirea noastră făcea loc altei priviri, înfricoșătoare. Flavius ne urmărea încordat, se cuibărise în nisip lângă noi, își scosese din nou peruca și părea că se liniștise subit după ce toată seara cântase balada nebuniei lui Tristan, întruna, ca un insomniac, adăugându-i la sfârșit cântecul de îmblânzire, simplu, monoton, pe care-l învățase de la Sculptor. Știu că mă gândeam cu o fixitate exasperantă la Sculptor, căci aveam senzația că numai el încurcase lucrurile într-un asemenea hal, și-l așteptam să vină să facă lumină. Ștefan încremenise uitându-se la mine și la Aħ, pesemne vedea ceva cu neputință de îndurat pe fețele noastre.

Sau poate că nu acela a fost momentul, poate că nebunia începuse mai devreme, odată cu primul fulger încetinit, odată cu prima răsucire a vârtejului, și prima lui manifestare – aceea de vârtej sonor. Atunci

când, liniștită încă – după ce făcusem rondul tuturor micilor focuri de pe plajă, cunoscând pe aproape toți nuntașii, vorbind și povestind cu ei – stăteam în nisip cu toți ceilalți, așteptând, pândind Întâmplarea, căci numai Întâmplatul putea desăvârși o astfel de nopți. Acum așa da orice să fi rămas atunci în ascultare doar, în nemișcarea aceea dulce și rară. Statul acela în nisip ar fi putut fi totul. Statul în nisip lângă foc, ascultându-i.

Fragmentele de dialog ajungeau la mine învelite în foșnetul mățos al mării, neobișnuit de muzical, nu mai ascultam cuvintele, ci doar muzica aceea combinată – a cuvintelor și a mării. Asta până când Flavius, cuprins de un soi de neastâmpăr, a început să demonteze flautul, bucățică cu bucățică, în căutarea unui greiere care, susținea el, astupase una din clape: nu suporta ideea că flautul lui se blocase și considera asta ca fiind un semn nefast. Cei din jur glumeau pe seama lui și a greierului impertinent: ‘A fost curios să studieze mecanismul care-i face concurență neloială chiar la el acasă.’ ‘Dar de ce în la-ul meu minor? Putea intra în re diez, acolo ar fi dat chiar bine câte un sunet sărit de pe fix.’ ‘Cum să intre un greiere într-o supapă minusculă, tu ai văzut vreodată un greiere de-aproape?’ ‘Ia să facem liniște un pic. Flavius, potolește-te și lasă-l și pe greierele ăla să cânte!’ ‘Da’ chiar vă rog. Liniștea!’

A fost o liniște de murmure mici, de valuri leneșe, îndepărtate, însă, undeva, mi se părea că urcă un vuiet, era mai mult o tensiune, ca înaintea unei furtuni când aerul e greu de electricitate nedescărcată. Poate că se pregătește de furtună în larg. Toți se amuzau pe seama greierului negăsit: ‘Cred că s-a emoționat, aduceți-i o furnică!’ ‘Flavius, cine știe prin ce ierburi și nisipuri ai târât tu flautul ăla de s-a înfundat, și-acuma dai vina pe un inocent de greiere...’

Supărat, Flavius a montat rapid piesele flautului la loc și a suflat cu toată puterea în el. Odată cu țipătul jalnic, ascuțit, a țâșnit și o bilă neagră care a plonjat lung în aer, urmărită pe sus ca la tenis de capetele tuturor, apoi a făcut ce-a făcut și-a aterizat drept în ceașca lui Ștefan, în țipete de râs și de surpriză. ‘Criminalul! A înecat un greiere!’ ‘Flavius, ești ceva de groază! Să nu mai pui mâna pe flautul ăla, că cine știe ce mai iese din el!’

Ștefan răsturnase conținutul ceștii în nisip. Nu era nici un greiere. Cu două rânduri de aripi grele, pline de zaț de cafea, un fluture negru, cărnos, se chinuia să se scuture de lichid, dar nu reușea decât să se înfășoare, ud, și mai tare în zaț și nisip. Era uriaș, avea dreptate Flavius, cum o fi încăput în flaut?! Ne-am îngămădit cu toții în jurul lui. Am privit și-am văzut un fluture superb, de catifea și mătase grea, dantelă veche și metal topit, care, lent, a deschis doi ochi prea mari pentru trupul lui, albaștri, poliedrici, luminiscenti, cu neputință de suportat. Rotindu-se, spițele ochilor acelora împrăștia o lumină difuză în care, absorbite și apoi reflectate, imaginile noastre albastre, alungite, inumane, se întrepătrundeau în chipuri bizare. Vedeam fețele celorlalți amestecându-se, desprinzându-se, clare și-apoi tulburi, un alai mișcat, curgător, trăsături suprapuse, eu și Ștefan am ieșit la un moment dat unul din celălalt ca să trecem apoi în Flavius, recunoscutibilitatea și deformarea noastră încremenind deodată într-o frumusețe androgenică, inumană, în care l-am recunoscut, ca aplecat pe deasupra capetelor noastre, în oglindă, pe cel pe care-l numeam Ah.

A fost o altă clipă de liniște, muțenie totală, în care mi s-a părut că aud vuietul nefiresc, mai apropiat de data asta, insinuant, apăsător.

‘Ăsta cine mai e?!’ s-a răstit cineva ca să rupă tăcerea. ‘Un scarabeu uriaș, bijuteria sacră, superbă, priviți-o!’ ‘Plutarh zicea că nu există scarabei-femele, că toți sunt masculi.’ ‘Ca tot ce e sacru, mă-nțelegi, monșeri!’ ‘Și cum se înmulțeau? Ca euglena verde? Se rupeau în două?’ ‘Păi, își depuneau sămânța într-un soi de materie...’ ‘Într-un soi de materie, ai? Femela era „un soi de materie”!’ ‘Tu n-auzi că n-aveau femele?’ ‘Pentru ei nu se inventaseră femeile?!’ ‘Atunci nu existau!’ ‘Erau androgini.’ ‘D-aia și erau așa frumoși.’ ‘Și? Și?’ ‘Și. Își depuneau sămânța într-un soi de materie...’ ‘Sămânța?! Iar?’ ‘Plutarh zice, nu eu!’ ‘Și Plutarh cum se înmulțea?’ ‘Anima mea, Plutarh nu era scarabeu.’ ‘Păi, parcă vorbești despre „tot ce e sacru e masculin”.’ ‘Pardon, e androgin.’ ‘Adică scarabeu.’ ‘Ăsta nu e scarabeu. E un fluture negru de noapte, ce să fie...’ ‘Nu există fluturi negri uriași și cu două rânduri de aripi.’ ‘Flavius, ce lighioană ai clocit în flautul ăla al tău?!’ ‘Ai produs mutații genetice cu muzica ta nefirească.’ ‘...mutații frenetice...’ ‘...ontologice...’ ‘Mascul

definitiv și iremediabil ce ești!’

Prin dreptul ochilor noștri a țâșnit deodată fluturile și, cu o secundă înainte de a-mi desprinde privirea și de a-i urmări traiectoria specifică, plonjé-ul lung în aer și aterizarea bruscă departe în tufele agățate de faleză, am apucat să văd privirea luminiscentă, fixă a celui pe care-l numeam Ah. O privire ca un stigmat aplicat pe pielea celor văzute. Nu știu de când ne privea așa, n-am putut descifra nimic pe chipul acela anulat de privire. Dar am înțeles – după ce fluturile a dispărut și-am încercat să regăsesc, în locul în care-o lăsasem, privirea – că cel pe care-l numeam Ah văzuse totul. Și nu numai că văzuse, ci, spre deosebire de noi toți, el și *știa* ce văzuse. Dacă nu cumva chiar el făcuse ca ceea ce vruse să vadă să și fie de văzut. Conturul trupului lui se pierdea în întuneric, spre mare, ba chiar mi s-a părut că se pierde în mare, lent, o fi plecat să facă o plimbare prin prundul mării, pe sub ape, mi-am spus.

‘S-a dus!’ a oftat cineva cu melancolie, după ce fluturile a dispărut. ‘Flavius, dacă te prind că mai inventezi lighioane din astea nefirești, și pe urmă le mai și faci să dispară, să știi că te dau afară de pe plajă.’ ‘După cum plonja așa prin aer, cred că nu era decât un purice uriaș.’ ‘Căci, dacă nu știați, puricii au ochi albaștri. Este științific dovedit.’ ‘Și, de fapt, sărise din peruca lui Flavius, nu din flaut.’ ‘Încă puțin și era, de fapt, păduche.’ ‘Mai bine nu era deloc.’ ‘... degradarea miturilor...’ ‘L-am minimalizat destul.’ ‘Da, dar el e încă în tufa aia...’

Brusc, undeva s-a rupt un zăgaz. Vuietul nefiresc, pe care mai mult îl presimțisem decât auzisem, s-a repezit în auzul meu cu puterea furtunii rupând hotarele. O larmă infernală, de cetate în care se deschid și se închid uși, se mișcă oameni, alunecă dintr-o odaie în alta, vorbesc, râd, își spun cuvinte, o ureche uriașă eram auzind tot ce-și rostesc mii de oameni deodată, foșnetele, țipetele, murmurele, toate zgomotele dintr-o noapte, o noapte moartă de mult, unde s-a dus, cine și ce-a făcut cu ea, spulberarea ei catastrofică întipărită într-o scoică din striurile căreia izvora această muzică monstruoasă, inumană, otrava rară, blestemul și fericirea de-a o putea asculta...

Am văzut, atunci, că marea nu era decât un disc uriaș, rotind spre țarm liniile valurilor din care, întipărite demult, ieșeau zgomotele nopții unei alte lumi. Și numai vântul putea produce acea mișcare capabilă să facă aceste zgomote să se și audă, numai el le putea transpune în sunet și căra spre urechile mele și-n sânge și-n carne, dacă nu cumva chiar el, vântul, ființa asta de aer neastâmpărată pusese la cale totul, el, banda de aer pe care stăteau întipărite acele sunete, memoria inaccesibilă, inutilă, plictisită și săturată brusc de încărcătura pe care o poartă, pe care oricum n-o înțelege, el zvârlise pe acest țarm, în această noapte, zgomotele unei alte nopți moarte de mult. Ca să scape de o parte de povară, sau ca să se amuze. Sau poate doar în joacă, așa, ca să simt eu că am o vacanță cu totul specială la mare. Stăteam în nisip ghemuită și fixă, pradă delirului sonor. Ceilalți păreau să nu audă nimic, discutau relaxați, îl ironizau pe Flavius care nu mai îndrăzne să cânte. Îi auzeam lângă mine, clar, dar era ca și cum pe o singură frecvență radio s-ar auzi două posturi deodată, fiecare coerent pentru sine și indiferent la celălalt și la urechea care-l aude. Eu, urechea, îi auzeam și-i urmăream atentă pe fiecare în parte.

Nu. Nu-nu-nu. Stop! Cut! Opriți! Opriți motorul, opriți pelicula, opriți filmarea, opriți totul! Să încremenească tot și toți! Opriți filmul ăsta care rulează nebunește-înainte în capul meu! Nu se mai înțelege nimic. Să ne oprim și să reluăm totul pe îndelete, cu încetinitorul, să dăm filmul înapoi și să-l revedem de la momentul în care cred eu că s-au încurcat lucrurile într-un asemenea hal, momentul în care toate au luat-o razna. Să revenim: suntem pe platoul de filmare, ne luăm la revedere, filmarea s-a terminat, ne pupăm cu americanii și englezii și nemții – ‘Come to London, Runa! Next time see you in Hamburg! Or maybe you'd like to come to California!’ Well-well. Până una-alta, eu și Ștefan ne urcăm în mașină și pornim – da, pornim spre

Capătul Pământului

ca, de altfel, jumătate din echipa de filmare românească; aveam să ne întâlnim cu ei pe plajă în zilele

următoare.

Cortul e în portbagaj, dar, fiindcă urmează să vină și Gelu și Iero (până la urmă, nici Iero n-a venit în seara aia direct la mare, cum zisese la telefon, ci a făcut un detour pe la Păcuiul lui Soare, unde săpa Gelu; aveau de vorbit lucruri urgente și importante, ei doi), ne oprim în sat, la Petruța, gazda oficială a familiei din fiecare an. Ne lăsăm calabalăcul, apoi fugim direct pe plajă. Primul lucru pe care vreau să-l fac este să mă arunc în mare. Apoi o să ne întoarcem la Petruța să mâncăm un borș de pește și o saramură adevărată.

Traversăm grădina în goană și, încă dinainte de a ieși prin portița de lemn care dă spre plajă, mi se pare că iar s-a schimbat ceva fundamental. Nu doar că marea a mai mâncat și anul ăsta din plajă (de la an la an plaja e din ce în ce mai îngustă), dar plaja în sine e altfel. E altă lume pe plajă. Și e prea multă lume. Nu vedem pe nimeni cunoscut. În plus, toți oamenii sunt îmbrăcați, unii chiar în haine de ceremonie. Chiar este o ceremonie, o nuntă, aveam să aflăm. Ne lămurește Petruța, în timp ce noi înfulecăm ca disperații și nenea Dumitru, soțul ei, face aeroplan pisicile prea insistente, ca de obicei. Sunt doi tineri din Ardeal care se căsătoresc fără acordul părinților; au venit cu toți prietenii lor, o întregă trupă, au avut azi cununia la biserica din sat și acum au petrecerea direct pe plajă.

‘Ce cununie, n-a fost cununie,’ zice nenea Dumitru, ‘a fost un fel de ceremonie inventată, de-a lor, păgânească. Îmbrățișau pomi, legați cu cârpe colorate unii de alții și ziceau ei ceea ce de obicei zice popa prin filmele americănești. La sfârșit toți le-au zis în cor „vă declarăm soț și soție”, s-au pupat și gata!’

Aha, foarte interesant! Aveam să aflăm pe urmă că da, a fost un fel de ceremonie inventată, cu ritualuri celte și indiene, cu pomi ca în Bengal, unde nu doar cei doi tineri se căsătoresc, ci se căsătoresc în același timp și doi pomi aleși de miri special pentru asta, cu citit poezie – un Pușkin și o Christina Rossetti –, dar și un fragment din Simpozionul lui Platon, și cu o binecuvântare de nuntă din tradiția apașilor amerindieni.

‘L-au uitat pe Zamolxe,’ zice Ștefan supărat, ‘puteau fi un pic mai patrioți. Sau măcar discursul lui Ștefan cel Mare din Delavrancea, cu urmașii. Ah, tinerii din ziua de azi!...’

Acum se pregătesc de petrecere pe plajă, toată lumea s-a mobilizat și toți contribuie cu câte ceva. Petruța le-a trimis fripturi și niște plăcinte, fiindcă și-așa, ‘Gelu și Ieronim nu vin decât mâine, nu?’ Dăm afirmativ din cap. ‘Și... cum vin, tot singuri, sau...?’ – Petruța, care de ani de zile tot speră că bărbații ăștia doi se însoară, măcar unul din ei. Eu și Ștefan ne dăm coate. ‘Nu vin singuri,’ zic, și Petruța tresare încântată, ‘nu ți-au spus? Vaaai, urât din partea lor! Fiecare vine împreună cu...’ și continuăm amândoi în cor, ‘celălalt!’. Petruța oftează sonor, dezamăgită.

Mai stăm de povești cu ei, o vreme, schimbăm noutăți, aflăm bârfele sezonului, apoi ieșim pe plajă, vreau să dăm o raită prin golfuri și să trec pe la piatra mea, până nu se întunecă. E atât de plin pe plajă, încât chiar să fi vrut să ne punem cortul, n-am fi avut unde. În mijloc, lângă mare, un cort uriaș, alb, împodobit cu ghirlande de flori – cortul mirilor, probabil. Mirii nu sunt de văzut, au plecat în larg, aflăm, într-o barcă pneumatică, acum vreo trei ore. Sper să nu-i fi luat valul și să se trezească tocmai la bulgari cu poliția de frontieră după ei.

La o privire mai atentă, începem să zărim și ceva cunoscuți, dintre cei care vin de ani de zile aici în vacanță. Doamna Liana și băiatul ei, care, deși sunt din Constanța, vin întotdeauna aici „la mare”, într-un cort militar de invidiat, cât o casă, cu verandă, butelie de gaz și antenă tv. Apoi domnul Val, din Craiova, pentru care marea este sănătate curată, are program zilnic de exerciții fizice și ritualuri medico-ezoterice pe care-l respectă cu rigurozitate, de la răsărit la apus; după apus, are ședințe de psihanaliză cu fetele suferinde din dragoste, toate îi caută sfatul, stau la coadă în fața cortului lui, intră pe rând nefericite înăuntru și ies râzând și strălucind de frumusețe, spre nedumerirea și invidia mocnită a bărbaților de pe plajă care, într-o bună zi, l-au pus la zid să afle ce le face fetelor în cort de, pe urmă, îl iubesc toate și-l răsfață în asemenea hal; s-a aflat, astfel, că nu le face mai nimic, le ghicește în palmă și le spune numai lucruri bune despre viitor, le ridică moralul și le face să se simtă frumoase.

Apoi, domnul Sever, geologul pensionat, de la care poți afla istoria zonei și povești fascinante despre peșterile din apropiere, despre flora și fauna locului, despre ecosistemul Mării Negre, dar și despre

Bucureștiul nostru cel de toate zilele, de care este iremediabil îndrăgostit; după cum, la fel de iremediabil îndrăgostit este de doamna Penescu, arhitecta, care, din păcate, este iremediabil îndrăgostită de domnul Varunian, sculptorul, despre care circulă oricum o mie de povești picante care, dacă or fi toate adevărate, nu cred că i-au mai lăsat timp și vlagă să afle vreodată cât de tare îl iubește doamna Penescu, care, consumată de amorul neîmpărtașit, nu a observat niciodată că domnul Sever se înroșește la față ori de câte ori o vede; asta și pentru că domnul Sever bea cam mult și, ori de câte ori îl vede, este roșu la față.

Apoi doamna Mara, din Cluj, al cărei soț, un artist celebru, posesor al unei bărbi unice – portocalie și lungă până la brâu, dispăruse fără urmă în decembrie '89, plecase la revoluție ca să nu se mai întoarcă decât zece ani după, ras în cap și fără iconica-i barbă; toți au crezut că murise sau fusese încarcerat de securitate, că suferise vreun șoc amnezic și trăia în mizerie în cine știe ce colț de țară; îl căutasera pe străzi, în spitale, în morgi și cimitire; își imaginaseră că probabil i-au tăiat barba și au trăit nopți de frustrări cu senzația că au trecut pe lângă el și nu l-au recunoscut, fiindcă nimeni nu-l văzuse vreodată fără barbă și nimeni nu-și putea imagina cum ar arăta fără; se pare că, în paralel cu revoluția de pe străzi, pe care o trăise la maximă intensitate, se produsese și o revoluție interioară, la fel de dramatică și devastatoare, și, în toiul evenimentelor, hotărâse să se rupă cu totul de toată viața lui de dinainte; de teama repercusiunilor, fugise într-o țară vecină, unde trăise o viață nouă, dar, în cele din urmă, îl răzbiise dorul de țară și de familie și se întorsese; cu o mulțime de tablouri noi care l-au repus rapid în circulație și cu o singură valiză în care se afla, firește, istorica-i barbă, vie, lipită pe un „autoportret” de-acum celebru – făcuse furori cu tabloul ăsta.

Apoi... apoi auzim un chiuit familiar în urechile noastre și îl zărim pe prietenul Hans, l-am îmbrățișa, dar e blindat, ca de obicei, de aparate foto și de filmat atârându-i de gât, de umeri, de mâini, de degete, de mijloc (voci răutăcioase glumesc deseori pe seama lui spunând că el nu e biped, ci tripod): ‘Ați venit, în sfârșit! La țanc ați venit, tocmai am început documentarul. Cum, ce documentar?! Despre Capătul Pământului, nu-l tot plănuim de atâția ani de zile?’ Are dreptate să fie exasperat. ‘Ați venit nepregătiți. Nu mi-ați promis solemn anul trecut, în ultima zi pe plajă, că anul ăsta... ? Nu mi-ați spus, ultima dată când am vorbit la telefon, că anul ăsta... ? Și? Nimic. Era de așteptat. Dar, no worries, am făcut planul de filmare singur. Vă aștept în cort, oricând aveți timp. Nunta asta a picat numai bine, pornim de la ea, am filmat deja o grămadă. Runa, tre' să aduni povești despre ei, despre nuntași, ai de lucru la noapte. Până atunci, enjoy!’ Și dispăre. N-am uitat, firește, am cu mine tot materialul adunat de-a lungul anilor; și deja l-am avertizat pe Ștefan că o să scriem o monografie a locului, printre altele. Totuși, visam să stau, măcar o zi-două, cu burta la soare.

Începe să se însereze. Abia în ultimul golf simt marea. Mi-a fost un dor nebun de ea, frumoasa, iubita. Mă întind pe o piatră și inspir cu o plăcere sărită de pe fix mirosul de alge – mereu mi-am dorit ca ăsta să fie mirosul trupului meu, să miros a mare – în timp ce Ștefan cântărește din ochi atelierul sculptorului, un fel de coșmelie de pânze și bețe, sub o salcie, în peretele falezei. Sculptorul nu e acolo, de asta își permite Ștefan să arunce mai mult decât o privire. Studiază insistent din toate părțile și cu foarte mare interes statuia la care probabil că sculptorul tocmai lucrează.

‘Runa, nu îmi mai amintesc, tu îl cunoști pe sculptorul ăsta?’

‘Numai din vedere și din povești. Nu l-am abordat niciodată fiindcă știu că e irascibil și-i pune pe fugă pe cei care se holbează prea mult la statuile lui, și pe bună dreptate. I-am lăsat odată o piersică în scobitura statuii la care lucra. Mai ții minte textul ăla al meu de acum mulți ani, din tinerețe?, „Vortex” se numea, după ce l-ai citit mi-ai zis că sigur că da, am scris despre sculptorul de Icari de la Capătul Pământului, care sculptor?, habar n-aveam de el la vremea aia, nu mă aventurasem niciodată dincolo de primul golf, nu m-ai crezut, ziceai că e atât de evidentă asemănarea încât te-ai și enervat pe mine că persist în a nega... La ce lucrează acuma?’

‘Laaa... un fel deee... siluetă feminină. Vrei să vezi?’

‘Nu! Dacă apare chiar acum? Se spune că sculpturile lui sunt sacre; le lasă peste noapte cu fața spre mare, dar nu ca să le admire diletanții, ca tine și ca mine, ci ca să se umple de energia sacră a mării; el nu e pentru diletanți. Gelu m-a avertizat, când l-am întrebat despre sculptor, că e unul dintre cei mai mari

sculptori contemporani, că trebuie protejat, nu trivializat. Sculptează păsări, himere, îngeri, ființe hieratice, nu... siluete feminine.’

‘Atunci, ori și-a schimbat stilul, ori aici sculptează un alt sculptor. Statuia la care mă uit eu acum e un superb nud feminin care-mi amintește foarte clar de cineva anume...’

‘Ești sigur că e un nud? Pentru tine, până și găurile negre din univers pot fi numite nuduri... De fapt, dacă mă gândesc bine, găurile negre din univers sunt singurele nuduri în stare pură fiindcă nimeni nu le-a văzut vreodată. Altfel, și marea e un nud. Și piatra asta pe care stau. Tot ce nu poartă haine e un nud. În afară de oameni, tot universul e dezbrăcat. Pornografie cosmică!’

Ștefan avea dreptate: era un alt sculptor. L-am și văzut, atunci, după ce Ștefan tocmai terminase, la timp, de inspectat atelierul. Apăruse de după niște petroaie, ne privise aspru de la distanță, trebăluise ceva în spatele paravanului de pânze și apoi plecase spre Adam. Îl știam din vedere, apărea uneori la mesele interminabile cu intelectuali din curțile Evei, el era taman Varunian-ul doamnei Penescu, cel pe seama căruia circulau, de obicei, cele mai picante povești de sezon. Cât despre sculptorul nostru de himere, cel bătrân, aveam să aflăm mai târziu, pe plajă, că nu mai putea veni la mare de câțiva ani și ideea lui de a sculpta pietrele mării, în fața mării, era continuată de câțiva prieteni și foști studenți, printre care și acest Varunian, care plănuiau chiar să deschidă în sat o școală de vară pentru artiști, o tabără de sculptură cu numele lui.

La întoarcere, l-am zburătăcit pe Ștefan ca să pot fi singură cu piatra mea. Este o piatră-jilț care mă încapă perfect. Am descoperit-o atunci când m-am plimbat prin golfurile astea pentru prima oară. A fost atracție reciprocă instantanee, dragoste la prima vedere. Amorul ăsta s-a întins pe zeci de pagini de jurnal, intraserăm în simbioză, spre oroarea celor din jur, până-ntr-o dimineată în care am găsit-o înecată în pământ: o bucată de faleză căzuse peste noapte chiar peste ea, peste piatra mea, acoperind-o.

•

M-am întors când aproape se înnoptase. Plaja forfotea de lume, petrecerea începuse, lumânări aprinse peste tot, pergole, fâșii de pânze colorate atârinate de sfori întruchipând separé-uri, o trupă de muzicanți bizantini cântând o muzică serafică – erau colegi de-ai mirelui. Părea că nimerisem iar în mijlocul unui platou de filmare. Ștefan defila cu o prăjină în mâini – microfonul. Hans aranja proiectoarele. Când mă vede, îmi face semne directoriale cu mâinile, că adică să mă apuc de treabă mai repede, iar am întârziat?! Alerg spre casă, mă schimb în grabă în singura rochie „de gală” pe care o am prin bagaje (maxi, enorme flori bleu și lapis-lazuli topite până la irecognoscibilitate într-o mare turcoaz; când o îmbrac, par a fi mai degrabă un amețitor tablou ambulant cu subiect marin, nu o femeie purtând o rochie), machiajul, bijuteriile (prețioasele mele pietre și brățările de vrăjitoare), sandalele, caietul, creionul... Ceva îmi lipsește. Chiar îi simt lipsa. Ceașca de piatră. A rămas în Caravanserai.

Mă privesc în oglindă, un timp, până ce imaginea se resoarbe în punctul negru al pupilei, ca într-un vârtej. Se afla acolo, oare – mă trezesc gândind – se afla, oare, deja acolo, seara asta care urmează, pe una din platformele alea suspendate din Caravanserai? Era ea deja acolo, cu toate ale ei, cu toate întâmplările ce vor veni, atârnată de peretele rotund de Turn Babel întors pe dos, mă privea ea în ochi deja de atunci, fără ca eu să știu cine e?

Revin pe plajă. S-au aprins focuri – gravitaționale: în jurul lor se coagulează grupuri. În ele trebuie să mă inserez. De la unul din ele trebuie să-mi încep rondul. Ochesc o siluetă vag cunoscută cocârjată peste ceva ce pare a fi un instrument muzical. Aha,

Flavius

cel întâlnit pe drum, cel care cânta, „într-o marți dimineată de vară pe marginea unei păduri insignifiante”, evident, la flaut.

‘Știam că ne revedem la Capătul Pământului,’ zice și îmi întinde obiectul pe care-l ținea în mână și

care nu e, așa cum mă așteptam, un flaut, ci o lunetă. Mâna lui lucește bronzată în lumina focului. Coada fracului se întinde neagră în urma lui în nisip. Seamănă cu un fel de insectă uriașă și fragilă adunată lângă foc. Părul lung, de culoarea rară a castanei, încât aș suspecta că e vopsit, este acoperit în dreptul gâtului de gulerul ridicat peste care atârnă o eșarfă albastră îngustă; alături de el, în nisip, un melon și o pereche de mănuși de culoarea eșarfei. Nas coroiat și față foarte tânără cu trăsături subțiri de adolescent. Pare fiul unor moșieri ardeleni de demult și e marcat de o tristețe incurabilă, de muzician suferind de tuberculoză mai puțin decât de melancolie.

Mă uit la lună să văd gropile din ea. Luneta mărește de patru ori, după cum spune Flavius, adică micșorează distanța dintre mine și lună de patru ori. Fără să mă deplasez fizic spre ea, ci stând, ca toți ceilalți, cu fundul în nisip, lângă foc, pot, totuși, să aduc luna mai aproape de mine, nu și de ei, printr-o simplă mișcare a mâinii care duce la ochi luneta. Iluzie: între mine și lună e aceeași distanță dată, fixă, mă aflu la aceeași distanță față de lună ca toți vecinii mei de foc. În viziunea lor nivelatoare, inchizitorii considerau aparatele astea vrăjitorii și unelte ale diavolului. Relativitatea instaura iluzia într-o lume care ar fi trebuit să fie fixă, ca să poată fi controlată. Și, pe cât posibil, plată; lumea ca o farfurie plată.

Flavius spune că el vede pe lună un om uriaș, crucificat, cu capul în afară, atârnând în vid.

‘Mm, interesant,’ zic. ‘E ideea ta? ... Nu m-ar surprinde dacă mi-ai răspunde cam așa: știu că ai auzit ideea asta mai demult, de la un prieten,’ continui eu în timp ce reglez lentila, ‘și că te-ai gândit acum să mi-o atribui mie în textul pe care tocmai îl scriai, ca să poți lega de ceva luneta asta și ca să faci din mine un personaj. Ce zici?’

Cobor luneta de la ochi și-l privesc să-i văd reacția. Nici nu clipește.

‘Ei, bine,’ zice el zâmbind, ‘cred că ai auzit acum mult timp o astfel de idee, dar ea suna așa: când mă uit la lună, întotdeauna văd pe ea o față, o zână, o zeiță, cu brațele deschise, într-o haină lungă și dreaptă, cu mâneci largi, luându-și zborul, sau fiind azvârlită spre pământ. Capul nu i se vede, e în afara conturului. Dar faptul că nu mai ajunge, că nu reușește să și cadă pe pământ, mă face să mă întreb dacă nu cumva brațele ei sunt legate de ceva acolo, dacă nu este, de fapt, o ființă crucificată, și gestul ei este doar o intenție de libertate... Surprinsă în chiar momentul crucificării și fiind, astfel, crucificată la nesfârșit. L-am citat pe prietenul tău de grădiniță, Matia. Nu cred să fie prea mulți cu numele ăsta. I-ai furat ideea. El știe?’

Matia?! Atunci, acest Flavius este *acel* Flavius de care-mi povestise mai demult Matia? ‘Domnule Flavius, ești o mare surpriză! M-ai copleșit. Mă faci să mă simt cum s-o fi simțit domnul Maiorescu aflând de la gazdele domnului Eminescu că ultima ladă cu manuscrise fusese deja ridicată, cu o zi în urmă, de doi domni străini care s-au prezentat ca fiind rudele poetului și care au dispărut apoi cu ladă cu tot pentru totdeauna. Cred că, în clipa aia, domnul Maiorescu a simțit că în ladă era el însuși...’

Flavius tresare și-mi prinde mâna între mâinile lui. Se animă brusc, pare că l-ar fi ridicat un val pe creastă.

‘Ascultă, poate că este doar o iluzie, poate că este doar o iluzie,’ șoptește el rar, ‘dar, la concertul pe care l-am dat pentru el la Viena în anul următor, am avut bizara senzație că unul din cei doi domni dispăruți cu lada de manuscrise era în sală. Nu l-am văzut niciodată înainte, firește, dar, în clipa în care am aflat de această dispariție, am avut sub pleoape o anume imagine a unui anume om – față în unghiuri, colțuroasă, aspră, dar frumoasă, mustață cu vârfuri lungi și subțiate, ochi stranii, unul albastru închis, aproape vinețiu, diavolesc, celălalt albastru deschis, aproape transparent, angelic. Privind în sală atunci, la concert, am descoperit într-unul din rândurile din față exact figura de care vorbesc. Îl priveam halucinat și aveam bizara senzație că și el mă fixează în același mod nestingherit. Ne-am privit așa, ca ruți de timpul și de locul în care ne aflam, eu mutându-mi privirea ritmic de la ochiul angelic la cel diavolesc, balansând hipnotic între agonie și extaz, în timp ce corpul meu înțepenise, stăteam nemișcat în scaun și conștient de propria-mi rigiditate din care nu mă puteam smulge. Era „ca o spaimă împietrită, ca un vis încremenit” – un vers eminescian răzleț care m-a fascinat întotdeauna, un vers electrizant rămas în manuscrisele lui și niciodată folosit în vreo poezie. M-a smuls din nemișcare, dar nu și din privire, bagheta dirijorului iritat la culme că-i stric concertul, nu intrasem când îmi era rândul. Am cântat cu o intensitate rară și, în tot timpul ăsta, nici el

nu și-a luat ochii de la mine, ba chiar, culmea obrăzniciei, spre sfârșitul concertului a scos o hârtie oranj din buzunarul de sus al hainei, fără să-și aplece o clipă ochii și, continuând să mă privească fix prin ochii ăia nefirești, a scris ceva pe bucata de hârtie, cu gesturi largi, zâmbind apoi mulțumit, înduioșat aproape. Imediat după concert am sărit în sală și apoi în stradă să-l caut, dar, bineînțeles, nu l-am mai găsit... În schimb, am găsit hârtia oranj când m-am întors: era în cutia flautului, care fusese tot timpul cu mine, și unde o păstrez mereu de atunci. Desenase pe ea semnătura lui Eminescu. Perfectă. Un psihopat, mi-am spus, dacă el a reușit, fără să vadă ce face, să deseneze semnătura aceea atât de bine. Un plastograf. De fapt, n-am nici o certitudine că era aceeași hârtie, dar nu contează... Dacă... ? Oricât am bătut Viena în lung și în lat după aceea, n-am reușit să-l mai întâlnesc...’

‘Poate la toamnă, când te întorci la Viena... Să fii cu băgare de seamă, poate reușești să dai de vreun fir. Lada asta mă bântuie, mă obsedează, o visez noaptea, o imaginez în detalii hipertrofiate și o umplu la nesfârșit cu manuscrise, fotografii, scrisori. Ceea ce mi-ai mărturisit este mai mult decât m-aș fi așteptat să aud. Ești o raritate: unde mai puteam eu găsi, în timpul vieții mele, un student la Universitatea din Viena, anul 1891, fascinat de lada de manuscrise pierdută?... Dar trebuie, într-adevăr, să te refaci, ca să poți începe o aventură ca asta. Și cred că ar trebui să mergem mai întâi la gazdele de pe Știrbei Vodă, să le descoasem.’

‘Da, am avut de gând, la un moment dat, să merg și să-i rog să mi-i descrie pe cei doi, dar, mai întâi, mi s-a părut un gest inutil, doar îl văzusem pe acela, și-apoi mi-a fost un fel de teamă să constat că imaginile corespund într-adevăr, pentru că, dacă ele corespund, înseamnă că, undeva, cineva pune la cale întâmplările... Întotdeauna am simțit aceste puține și scurte întâmplări ca pe o zonă stranie a existenței mele, către care nutresc o teamă primitivă, dar și un bizar sentiment de adăpost totodată, o fascinație subversivă pe care, pe cât mi-a stat în putință, adică încercând să gândesc logic, să raționez, am încercat să le înlătur. Și, iată, acum apari tu și mă trimiți să merg tocmai pe drumul ăsta...’

‘Cred că ți se potrivește și e clar că nu putea exista altcineva.’

‘Dacă am ceva de făcut în viața asta, atunci acel ceva este tocmai lucrul pe care mi-l propui. Într-adevăr, un studinte ardelean la Viena, muzician și bolnav de plămâni, cum sunt eu, ce poate face mai înălțător în viața lui, câtă mai are, decât să caute manuscrisele pierdute ale Poetului? Este singura mea salvare.’

‘Ești într-adevăr bolnav de plămâni?!’ (mă urăsc instantaneu pentru întrebarea asta)

‘Într-un fel. Și asta mă obligă la un anumit stil de viață. Dar ăsta e deja stilul meu de viață. Și tu ai stilul tău. Vezi personaje peste tot, nu?’

‘O, da, bineînțeles, este my lifestyle: acționez ca și cum în fiecare clipă mă vede cineva și mă descrie și ca și cum toți cei pe care-i cunosc sunt și ei văzuți de cineva, scriși, descriși.’

‘Clar, suntem iremediabil scrântiți amândoi.’

‘Firește. Fiecare om care se luptă să nu fie deformat poate fi acuzat de scrânteață.’

‘Doar între noi doi fie vorba, pe prietenul tău de grădiniță, Matia, l-am cunoscut în armată, de aceea...’

Degetul arătător ridicat spre lună îi continuă, mut, fraza. Rămâne o secundă în aer îndoit ca un cârlig gata să apuce luna și s-o aducă lângă noi, apoi renunță și mâna lui coboară spre flaut încât cred că vrea să înceapă să cânte, dar se răzgândește și începe să-mi povestească o scenă pe care o știam deja de la Matia, fără să știu însă cine e Flavius. Erau, așadar, în armată...

‘... și încercam amândoi, într-un puseu rar de inspirație, într-o după-amiază clocită de august, să ne imaginăm o spirală de muzică pură, un delir de sunete sacre, așa cum îmi imaginam eu că s-ar auzi muzica tăblițelor de la Histria – tăblițe cu semne primitive de note muzicale, de fapt puteau fi orice altceva, un simplu motiv decorativ vegetal. Stăteam, de ore întregi, într-un lan de porumb înalt de doi metri, păzind un obiectiv, adică o movilă de pământ sub care nici nu știam ce e – „secret militar” ziceau superiorii, ce să zică și ei – putea fi foarte bine vorba de un tumul, poate acolo stătea îngropat călare pe cal un conducător get – preferam să ne imaginăm varianta asta, evident, și-i construiam din sunete o muzică pe măsură. Evadam astfel, goi pușcă – erau peste 40 de grade – doar cu centurile la brâu, cu armamentul din dotare și cu

bonetele pe cap, undeva, pe o spirală în univers, muzica aia ne căra odată cu ea, posesiv, făcând abstracție de decor, de faptul că aveam trupuri, că suntem ce suntem și că suntem unde suntem, când, brusc, Matia s-a ridicat în capul oaselor: „Poate în clipa asta este cineva care ne vede,” zice el și eu, panicat, dau să-mi acopăr ce se vede, dar el e prea transportat și calm și atunci îmi dau seama că nu e nimeni ascuns în tufe și că el vorbește despre cu totul altceva. „Poate este cineva care ne vede cum ne străduim, într-un contraplonjé de mare ținută, ca să zic așa,” (de mare ținută, parol!, gândesc eu) „să ne smulgem de pe fața pământului ăstuia babelizat de la invenția omului încoace... Aveai dreptate când spuneai că muzica este singurul limbaj care poate fi opus babelizării. Singurul limbaj rezistent la babelizare. Aici ar fi salvarea... Pentru că muzica este limbajul cel mai abstractizat, cel mai dominator, mai mult decât cuvântul, pentru că nu-ți lasă loc propriului tău cuvânt, ci te domină, te amuțește. Nu mai poți vorbi. N-ai cum să descrii muzica. N-ai cum să vorbești muzica. Nu poți decât s-o asculți. Sunetul este așa cum se aude. Poate că eu nu sunt așa cum mă văd, ci așa cum mă aud. Poate că este cineva care mă aude în absolut, poate că este cineva care mă percepe numai astfel, din sunete fiind făcut...” „Da, poate cineva stând pe lună,” am zis eu într-o doară, nu prea aveam chef de filozofat, îmi creștea tensiunea numai când mă gândeam că plaja e la câteva sute de metri de aici, și nu orice plajă, ci chiar locul în care merg la mare de ani de zile, adică plaja asta. Pe lună pentru că e cea mai apropiată de pământ și pentru că, la ora asta, este oricum invizibilă, deși ea există, ca să nu mai adaug distanța, care, în cazul nostru, mai estompează amănuntele expuse... Faptul că ea e invizibilă ne scutește și de deziluzia de a constata că, de fapt, nu ne vede nimeni... „Exact. Și poate că și acolo, pe lună, este cineva, răstignit într-un lan de porumb, sau într-un echivalent lunar al lanului de porumb, încercând să se smulgă, într-o perpetuă, dar nemișcată intenție de libertate, însă nereușind, căci mâinile îi sunt prinse de ceva, ei, da, pironite... Cineva, o fată frumoasă și albă...” „Când te gândești că alea-s niște cratere sau gropi!” l-am întrerupt eu. „... O zână,” a continuat el, „capul nu i se vede, căci el e în afară, în spațiul cosmic, în golul dintre lună și noi... Te-ai gândit vreodată că poate tot cerul ăsta nu e decât ochiul ei, irisul ei uriaș, cu pupila-soare în centru – *soarele negru al melancoliei*, cum zice Nerval?! – cercetându-ne de sus, continuu, egal și de neînălțurat?” În clipa aceea, imaginea plastică a fetei frumoase plonjând de pe lună spre noi a fost destrămată de răcnetul indignat al comandantului de trupă răsărit – nu s-a băgat de seamă când – lângă noi, dintre tufele înalte de porumb: „Fute-m-aș să mă fut!” Avea ochii bulbucăți și mi s-a părut că în aceeași secundă a țâșnit un soi de transpirație din el, care i-a umezit cămașa. Într-o înjurătură, de obicei îi pomenești pe ceilalți, sau pe celălalt, dar el pesemne era atât de scârbit de ceea ce-și imagina despre noi văzându-ne goi în lanul de porumb încât prefera să se înjure pe sine, ca să nu ne atingă nici măcar așa, la modul ăsta extrem de abstract și metafizic. Reacția lui Matia a fost teribil de promptă: a sărit în picioare cu arma din dotare în poziție de tragere și-a răcnit și el: „Stai că trag! Parola!” „Parola?! Curvele dracului, fufene nenorocite!” a fost răspunsul. „Greșit! Mai încercați o dată!” Eu încremenisem. „Parola, că trag!” a urlat Matia în continuare și a dus arma la ochi. Clicul surd, metalic, a fost un soi de bubuială în creierul meu uluit. Comandantul încremenise și el, șocat, negăsind nici o reacție potrivită. Totul s-a terminat cu un arest de lungă durată pentru noi doi, timp în care am finalizat, fiecare pentru el, muzica aceea dementă, țiuitul acela cosmic asasinat atât de lamentabil de răcnetul total al comandantului...’

Flavius își trage răsuflarea pentru câteva clipe.

‘Deși am oroare de armată și de povești de armată, trebuia să-ți spun această poveste pentru că se leagă cumva de lună și de Maiorescu... Paradoxal, armata poate avea acest unic farmec: rememorarea. Află povești și destine trunchiate despre oameni pe care nu îi cunoști și pe care poate n-o să-i cunoști niciodată, dar despre care ți se povestește. Armata și spitalul. Și călătoria cu trenul. Bineînțeles că Matia mi-a povestit și despre tine... Și, printr-o întâmplare rară, te-am și cunoscut: o întâmplare de două ori rară... E rândul tău să-mi spui o poveste – de grădiniță... Matia mi-a spus că sunteți prieteni de pe vremea grădiniței, dar nu mi-a povestit niciodată cum v-ați cunoscut.’

Mă aruncă brusc înapoi în timp, un timp arhaic, antichitatea istoriei mele personale, acolo unde primii atomi ai rădăcinii mele se topesc în atomii pământului aceluși loc, acolo unde are loc fuziunea, unde hrana din pământ trece în rădăcini, așa cum, mai târziu, trupul meu va trece înapoi în acel pământ, atom cu

atom.

‘... Nu știu cât de mult ți-a povestit Matia despre raiul ăsta al copilăriei noastre,

Antisa

‘Destul de mult. Știi ce înseamnă Antisa pentru voi doi. Și ce înseamnă Antisa în istorie, e un loc foarte special.’

‘Acolo e una din inimile Transilvaniei, poate cea mai adâncă, cea mai veche. Țara asta a Hațegului e acolo de la dinozauri încoace, adică de milioane de ani. Neamul Antisei coboară nu doar până la cavalerii medievali sau daci sau preistorie, ci, așa cum unii cred că se trag din maimuță, eu cred că noi ne tragem din *dinozaure*. Dintr-un ou de *dinozaure* care a luat-o razna, clocit fiind de prea multă istorie în pământ; într-o bună zi, a crăpat și din el a scăpat o făptură nemaivăzută care... Cam asta numesc eu continuitate. Iată un exemplu: aveam niște vecine, prietene foarte bune cu bunica mea și mătușile lui Matia. Erau trei generații: bunica – Lina, mama – Liza, fiica – Sabina, mai mică decât mine cu câțiva ani. Femei singure, concepute parcă direct una din alta, prin partenogeneză, fără contribuția vreunui bărbat, și de o stranie apartenență, moștenită, atât de specială cum n-am mai întâlnit; ar fi putut părea urâțenie, dar nu era, fiindcă venea de dincolo de specia umană; toate trei aveau ochi chiar foarte frumoși, verzi cu gene lungi, chiar dacă restul feței le semăna a pasăre, iar siluetele lor stranii păreau cocârjate tot timpul, răsucite, precum sălciile vechi de pe malul Streiului – cele trăznite de fulger și carbonizate. Pentru noi, copiii de pe stradă, înfățișarea stranie prima în fața sufletelor lor bune și le maimuțăream cu cruzime, făceam tot felul de glume și le puneam porecle. Pentru noi, copiii de pe stradă, urâțenia prima în fața sufletelor lor bune și le maimuțăream și făceam tot felul de glume și le puneam porecle. Sabina purta ochelari groși cu ramă neagră și se uita cruciș, vorbea fonfăit, dar mereu mă fascinau degetele ei subțiri-subțiri și lungi care aveau grație și gingașie în tot ce prindeau – când le îndoia, se răsfireau lateral, nefiresc, ca aripile unei păsări – și unghiile frumoase chiar și cu negreală sub ele. Venea toată ziua pe la mine, ca restul copiilor, dar ea era cobaiul. Făceam ciorbe din buruieni fierte pe plita din bucătăria de vară și-i dădeam să mănânce spunându-i că fiertura aia o s-o facă frumoasă, o s-o facă zână, și ea, săraca, ne credea, îngھیtea cu nerăbdare, cu speranță, cu bucurie că o acceptăm în jocul nostru. Exersam pe ea tehnici medicale, injecții și operații, o legam pe niște bețe ca o targă și o târam prin grădină. Ar fi făcut orice pentru noi pentru că, acum îmi dau seama, Sabina ne iubea necondiționat. Porecla Sabinei era Tamba. Nu știu cine venise cu porecla asta, nici ce însemna. Când ziceam „Tamba”, ne imaginam o creatură prea puțin umană, chiar dacă ea zâmbea tot timpul și suporta toate capriciile noastre cu o bunătate mai mult decât umană, îngھیtească poate. Iată, am aflat recent că una dintre cele patru specii de dinozauri găsite în Hațeg se cheamă „*Hatzegopteryx Tambema*” – în traducere, „uriazul cu aripi din Hațeg”. Pe scurt, cred că i-ar zice „Tamba”. Când mă gândesc la dinozauri, am în față invariabil chipul Sabinei Tamba, și mai ales zâmbetul ei, de ființă inofensivă, mai bună decât oamenii, cu dinții mici și ascuțiți zâmbind serafic de dincolo de istorie... Și, ce să vezi! Am aflat recent că Sabina e însărcinată, tatăl copilului a dispărut, firește, imediat după concepție. Precis copilul va fi o fetiță... Sunt atât de puternice! E clar că ele se trag din *dinozaure*... Dar să revin la Matia. Culmea e că eram aproape vecini, dar de cunoscut, ne-am cunoscut la grădiniță, da. Vecini fiind, nu-i prea dădeam atenție, aveam grupul nostru exclusivist de prietene, abia la grădiniță l-a decupat dintre ceilalți copii întâmplarea pe care urmează să ți-o povestesc. Grădiniță e un fel de a spune, orele se țineau într-o clădire veche de pe vremea Imperiului, dar și pe dealuri, în pădure, pe malul râului; aveam o educatoare superbă, foarte tânără, un fel de copil ea însăși, cu ea învățam despre plante și ape, despre descântece și despre Dumnezeu, cu ea aflam despre daci și săpam la cetatea din vârful dealului, cu ea am fost pentru prima dată în castelul părăsit al ultimilor grofi, Căndeștii – bănuiesc că Matia ți-a făcut capul calendar deja cu ei – ea ne vorbea și despre iubire, ură, milă, mândrie, fericire, singurătate, ne învăța să visăm, montam mici piese de teatru în care deja eram oameni mari... Am fost singura ei generație de copii, într-o zi a plecat, brusc și fără să ne spună; aceea a fost și ultima zi de grădiniță pentru noi. Am aflat mult mai târziu că fusese concediată fiindcă nu respecta „directivele” și nu ne

învăța conform programei. Sunt mulțumită că, măcar pentru perioada copilăriei, m-a sustras sistemului. Așadar, pe Matia, camaradul, l-am cunoscut chiar în prima zi de grădiniță... Mâncam un măr și, în clipa în care am mușcat din el, am văzut ieșind din coaja mărului și târându-se spre nasul meu o lighioană cumplită, uriașă, un monstru infernal. Îl vedeam a fi atât de mare, încât mi se părea că nu din măr ieșise, ci apăruse deodată în cameră, nu se știe de unde, invadând-o, astupându-mi tot câmpul vizual, amenințând să mă devoreze și pe mine odată cu tot ce se afla în jur. Un balaur. Am închis ochii oripilată și am început să țip. Preț de câteva minute, n-am mai făcut altceva, până ce m-am trezit cu Matia lângă mine, mărul pe bancă și viermele lângă măr, strivit. Îl priveam perplexă: ăsta era lighioana care mă speriasse, viermele ăsta cât o unghie?! Mă uitam mirată și la Matia și nu înțelegeam cum de îl micșorase atât, din balaurul înfiorător care era: îl minimalizase, îl bagatelizase, din ființa fabuloasă care fusese îl prefăcuse în vierme, aproape că-mi era ciudă. După întâmplarea asta, de câte ori auzeam sau citeam povești cu zmei și Ilene Cosânzene, mi-l imaginam pe săracul zmeu prefăcut invariabil într-un amărât de vierme și strivit de Făt-Frumos, și pe Ileana Cosânzeana privind cu uimire, ușurare, milă și părere de rău demitizarea asta, dezumflarea asta a fabulosului... Sau poate că ele, Cosânzenele, știu de la început în ce constă esența acestor zmei și de asta și reușesc să suporte o astfel de prezență, în loc să moară instantaneu. Poate că ele știu deja și, atunci când zmeii ăștia se umflă prea mult în pene, ele îi privesc de sus și zâmbesc subțire: „Hm, mai vedem noi!...” Cert e că, din clipa aia, n-am mai putut asculta în mod genuin o poveste. Așa l-am cunoscut pe Matia – în ipostaza de erou salvator, dar și demitizator – și l-am ales să fie colegul meu de grădiniță. Numai că, după fapta vitejească, dus de elan și ca să se conformeze, probabil, imaginii de Făt-Frumos care tocmai a omorât un zmeu, m-am trezit că, brusc, mă ia de umeri și mă sărută, pe gură, în fața tuturor. A fost destul de șocant pentru mine și reacția mea a fost una văzută la fetele mai mari: aceea de a-i da o palmă pe obraz. Fapt care nu l-a deranjat prea tare, l-a nedumerit doar. Ce îmi amintesc cel mai mult este că avea un foarte distinct gust de cireșe. Și mirosea, vag, a parfum – un parfum pe care l-am recunoscut mai târziu: Chanel; îl foloseau, probabil, multiplele lui mătuși, poate chiar ele îl parfumasera în dimineața aia, înainte să-l aducă la prima zi de grădiniță; sau poate doar îl sărutaseră la despărțire și mirosul suav rămăsese imprimat în obrazul lui. Oricum, de atunci n-a mai repetat gestul de a mă săruta niciodată. Trecând peste asta, am rămas prieteni. Suntem prieteni pe viață. Ne vedem doar de câteva ori pe an, dar ne vorbim îngrozitor de mult la telefon, ne scriem, ne povestim aproape tot ce știm despre viețile noastre. Încercăm să instaurăm astfel iluzia că ne suntem martori unul altuia ai vieților noastre, că nu ne scapă nimic, că avem certitudinea că, indiferent de timp și spațiu, este undeva un om viu pe lumea asta care ne știe, care ne cunoaște cantitativ mai mult decât orice alt om, pentru că ne știm de la vârsta de patru ani, adică de atunci când omul începe să perceapă restul lumii într-un mod coerent. Un fel de gemeni. N-am nici un frate sau soră și cred că Matia este amândouă aceste lucruri pentru mine... Mi-a trimis odată o fotografie – umbra lui proiectată pe apa de mare – pe care scria: „M-am gândit intens la tine atunci când mi-am făcut poza asta, atât de intens încât cred că devenisem tu. Stăteam în mare și-mi priveam umbra căzută pe apele ei; știam că ți-e dor de ea, iar mie mi-era dor de tine. Eram doar eu și marea și țesătura imensă a apelor ei aruncată asupra noastră, până ce eu am devenit tu. Poți s-o trimiți iubiților tăi cu titlul: *autoportret pe apă de mare*.”...

‘Ai fi zis că e îndrăgostit de tine, și chiar așa am crezut la început, dar pe urmă mi-am dat seama că era doar fascinat. Spunea că tu ești de pe altă lume, că trăiești un alt grad de realitate...’

‘Ei, doar îl știi pe Matia, e un exaltat. Ca și mine. Noi doi avem, unul despre altul, păreri exaltate. Dar scuzabile, într-un fel, pentru că venim amândoi din copilăria fabuloasă despre care vorbeam. Cât despre „un alt grad de realitate”, pentru noi era normal, pe vremea aia, să vorbim cu pădurea, cu zânele, cu zeii dacilor, cu pietrele, ierburile, ruinele, apele râului, șerpii, căprioarele care coborau până la poarta grădinii care se termina în pădure. Cert e că el, ca și mine, suferă de un narcisism feroce: tot ce mișcă, dar și ce nu mișcă, trebuie să-l iubească. Iar când suntem împreună, ne vrăjim reciproc într-un asemenea hal, încât e normal ca lumea să creadă că suntem îndrăgostiți. Nu ne vedem luni de zile, ne trăim viața obișnuită, uneori fiecare iubește pe altcineva și, brusc, ne dăm câte un telefon, fugim la Antisa sau la mare, doar noi doi, și nu facem altceva decât să ne povestim cu foame tot ce ni s-a întâmplat de când nu ne-am mai văzut; asta nu

înseamnă decât că tot ce trăim fiecare în viața lui trebuie *povestit* cu orice preț. Singura dată când ne-am ținut în brațe a fost ca să nu murim de frig într-o noapte de august cumplit de geroasă, la munte, fiecare în sacul lui de dormit, chirciți ca două linguri. Da, Matia era fascinat, în perioada în care l-ai cunoscut tu, din pricina faptului că pe vremea aia chiar scriam și era convins că o să ajung o mare scriitoare. Scrisul poate fi de pe altă planetă, dar eu personal mă bucur că luna e la aceeași distanță de mine cum e de oricine de pe plaja asta și că, dacă vreau, pot s-o privesc mai de aproape, cu luneta, fără ca asta să însemne că ea a și venit mai aproape de mine. Scrisul e o astfel de lunetă, un astfel de instrument, el fiind nefiresc, nu eu... Întotdeauna când cunosc pe cineva, îmi spun că sunt vie pentru încă un om de pe lumea asta, contemporan mie, acum, nu cândva. Mă bucur că m-ai recunoscut. Altfel, aș fi rămas „o poveste de armată”...’

‘... vie pentru tine, dar nu și pentru „încă un om”... Și eu mă bucur că ne-am recunoscut, mi s-a îndeplinit astfel o foarte veche dorință...’

Zâmbește, deși pe chip i s-a instaurat deja din nou expresia aceea de tristețe incurabilă.

‘Simt nevoia să cânt. Nu pot sta prea mult fără să cânt...’

‘Hei, nu mi-ai spus ce căutai în pădurea de pe marginea șoselei, ce era cântecul ăla inuman...’

‘... Aaa, îl cânt uneori, dar nu-l aud toți și, mai ales, fiecare îl aude altfel.’

‘Altfel?!’

‘N-am de unde să știu, dar bănuiesc că Ștefan a auzit altceva decât nebunia pe care ai auzit-o tu.’

Nu-mi lasă timp de alte întrebări, se întoarce spre mireasă, care vorbește într-un grup ceva mai departe, fiindcă, între timp, precum stelele pe cer, oamenii s-au mai mișcat din loc, unele focuri s-au mai stins, s-au aprins altele, ceva mai îndepărtate, nici n-am băgat de seamă când eu și Flavius am rămas aproape singuri lângă focul nostru.

‘Lavinia, trebuie să-ți cânt, fii atentă!’

În mod neașteptat, toți tac și capetele se întorc spre Flavius. Lucru care se pare că-l emoționează sau îl amuză pentru că primele note ies nepermis de plate și false, astfel încât pe el, ca și pe ceilalți, îl umflă râsul. Clipa de solemnitate ratată este urmată de alte câteva încercări care, deși încep bine, se sfârșesc tot în hohote de râs pentru că, în mod invariabil, Flavius își amintește la un anume moment de acel prim falset și nu poate cânta mai departe. După ce-și cere repetate scuze, se hotărăște să cânte altceva, o piesă compusă de el ca fond sonor pentru o carte, deocamdată piesa n-are titlu, sau ar putea lua cu împrumut chiar titlul pompos al cărții:

„a romance of many dimensions”

și, de data asta, muzica lui se instaurează din nou pe deasupra noastră.

Caut în jur prilej de întâmplări (caut Întâmplarea, de fapt, ca întotdeauna). Mă ridic în picioare să văd mai bine cum arată țărnul într-o astfel de noapte – caldă, de catifea mateină, în care ard focuri pentru un alai de nuntă... Privesc și deodată privirea îmi rămâne agățată de ceva, fără a se putea desprinde. Este o mână. Pe care o zăresc într-un grup foarte aproape de mine, în stânga mea, și pe care nu-l observasem până acum. Nici nu pot zări nimic clar din tot grupul, în afară de mâna aceea. Este o mână singură, izolată, superbă ca o bijuterie vie, de opal mișcător. Din încheietura subțire se arcuiește căușul palmei, albăstrui, luminiscent și fragil, iar degetele prelungi... Ah, degetele acelea prea lungi scormonesc direct în vatră în jarul care împrăștie scânteii sub atingerea lor. Nu poate fi adevărat. Mă uit la cei din jurul focului, pe care îi cunoscusem deja. Dar ei discută normal, tolăniți pe saltele dezumflate. De parcă nici n-ar exista între ei mâna aceea. Cineva se ridică și pleacă și, în spațiul astfel decupat, reușesc să văd trupul căruia îi aparține mâna: o siluetă subțire, bălaie, al cărei profil stă sub semnul ambiguității, mai bine zis: sub semnul androgenului (om fi, pe plaja asta, ca într-o poveste cărtăresciană – scena de lângă lac, de exemplu, unde băiatul din *Gemenii* o întâlnește pe doamna din *REM*). Trebuie să-i văd chipul, îmi spun – și mă apropiu. În aceeași clipă, întoarce capul spre mine și își retrage încet mâna din flăcări. Am senzația că mi-a spus cineva, că cineva deja mi-a povestit: *vezi că o să te privească lung cum te apropiu, și n-o să vadă nimeni cum,*

privindu-te, pupila din centrul ochilor lui se face albă argintie și scânteiază, iar tu o să crezi că din cauza focului, nu mă întreba dacă și pupila ochiului tău se face albă, asta nu-ți poate spune nimeni, decât numai el, fiindcă numai el te privește în clipa aceea... O să înaintezi așa, ca prin apă, o vreme, deși ție o să ți se pară că stai pe loc și că ei sunt cei care se apropie, plutesc spre tine, el și focul acela și întreg grupul cu bucata de plajă pe care stau cu tot, nu e timp încrămenit, nu e secundă dilatată, nu e scenă redată cu încetinitorul, întrucât focul își mișcă flăcările mereu, ceva arde și se consumă, adică nu visezi, și o să ți se facă teamă de clipa în care o să fii foarte aproape de ochii aceia și de toată ființa aceea stranie, și o să te așezi în nisip cu mare precauție, o să te insinuezi ca o umbră într-un contur prestabilit și dinainte pregătit, o să te adaugi, ca un fir într-o țesătură potrivită, grupului. Care nici n-o să observe, într-atât de firească va fi prezența ta acolo. Ci ei vor continua să discute, plaja asta nu e de fapt decât o imensă trâncăneală, o să-ți spui mai târziu, dar deocamdată ascultă curioasă, căci tocmai vocea aceuia susură lângă tine. 'Clocesc de multă vreme acest gând...' spune el, dar se pare că ceilalți nu-l ascultă.

Ți se pare!, aud hodoronc-tronc vocea răutăcioasă și otrăvită a Chimerei înfipte în cârca mea (bestia! chiar mă întrebam când o să-și vâre iar coada). Ți se pare că s-a uitat la tine așa. Sunt năzăriri de-ale tale. Ce să spun, vai!, toți se uită la tine, ești irezistibilă! Mai ții minte când ți s-a părut la un târg de carte că se uită Cărtărescu la tine?, că tot l-ai pomenit mai devreme. Cum să se uite la tine? Ce să vadă?! Era la Dalles, îngrozitor de multă lume, te uitai la coperta unei cărți, o priveai de deasupra, aplecată peste, cu mâinile la spate, ca pe un obiect, nu ca pe o carte pe care s-o iei în mâini și s-o citești, ai privit-o așa, foarte atent, o vreme, ai privit coperta aia de parcă ai fi vrut să vezi în ea, prin ea, cartea direct în măruntaiele ei de carte. Nu știi ce vei fi văzut; însă oricine te-ar fi văzut ar fi crezut că stai în cumpănă: să cumperi cartea, sau să n-o cumperi? De fapt, știai clar că n-o s-o cumperi fiindcă era un roman clasic, scris după canoane, iar pe tine te scot din minți romanele scrise după plan, după schemă, te revolți mereu când citești astfel de romane (deși îți plac!) fiindcă știi că viața nu e așa, cu fir narativ clar, cu morală și final rotund, no, never, viața e ruptă în bucăți, e nebunie pe o mie de voci, dar poate tocmai de asta au succes destinele exemplare din cărți, fiindcă ne dau iluzia că și viețile noastre ar putea fi așa: cu înțeles, cu rost, cu sens. Sau măcar ordonate. Inclusiv ordonate de o mână, de ceva, de cineva, de un destin. Ca într-un roman... Ei, da, ca într-un roman din așa clasic, scris după canoane. Dar dacă mersul așa prin viață al cuiva chiar nu are nici un sens? Dacă, la sfârșit, privind în urmă, nu se vede nici un desen al destinului? Dacă e numai absurd și atroce totul? Ce faci cu viețile astea care se duc neștiute, fără înțeles, direct în uitare? Viețile care țâșnesc, ca un glonte, chiar din clipa în care sunt trase, direct în moarte, fără ocol izbăvitor, fără suspans semnificativ, fără mărețe întâmplări, fără concluzii și morală, fără martori? Viețile astea despre care nimeni nu va afla vreodată? Cam asta-ți trecea prin cap privind coperta aia. După o vreme în care cred că erai singura ființă din pavilionul de cărți care nu se mișca, te-ai ridicat lent de deasupra ei, te-ai retras încă privind-o, te-ai îndreptat, te-ai îndepărtat și te-ai întors să pleci. Atunci l-ai văzut. Undeva în stânga ta, la câțiva pași distanță. Privea în direcția în care te aflai. Nu te așteptai să-l vezi acolo, nu l-ai văzut niciodată de aproape, pe viu. Erai curioasă să-l vezi. Da, e din carne și oase. Dar orice spirit împielit pare că are carne și oase, de aia e „împielit”, pus într-o piele în care se află carne, oase și toate celelalte. Aparent. Zeus se putea împielita într-o lebedă, printre altele – împeșița ar fi mai adecvat –, în vultur, taur, furnică, satir și în orice, amorezat fiind, poftea. Asta în afară de nori, ploi de aur și alte i-materializări nevinovat-seducătoare. Ba chiar putea lua înfățișarea soțului victimei sau înfățișarea altui zeu, la nevoie. Dacă ar fi „trăit” în zilele noastre, probabil că cel mai adesea s-ar fi împielit în Brad Pitt (varianta îmbunătățită, adică chiar talentat), cățel de companie (piscă, papagal, canar), cabină de duș, pietroi pe plajă sau, da, limuzină de lux... Isus s-a încarnat (cum o fi fost pentru Isus, cât de dureros o fi fost pentru Isus să se reducă, să se comprime, să coboare în tridimensionalitatea noastră? Asta dovadă de iubire... iubire nu doar de o singură ființă), pentru că „încarnat” are substanță, coboară adânc, ireversibil și definitiv în carne, în timp ce „împielit” e numai o aparență, nu trece de piele, de aceea e reversibil și repetabil. El o fi împielit sau încarnat? Încarnat, clar. În asta s-o fi împărțind omenirea: încarnați și împielitați... Trâncăneai astfel în sinea ta în timp ce-l priveai. Brusc, te-au

trecut căldurile: și dacă te aude?! Nici nu te-ar mira. Pe nimeni n-ar mira. Părea, oricum, că ascultă ceva, chiar dacă nu pe tine, fiindcă în clipa aia chiar i se vorbea. Avea o mână ridicată spre obraz susținută de celălalt braț, orizontal, își sprijinea capul de mâna ridicată, încadrând fața între degetul mare și cel arătător, și privea așa, absorbit, nemișcat. Un tânăr, întors și aplecat spre el părea că-i vorbește în ureche și așteaptă un răspuns. Ai crezut că de aceea e pe gânduri, că se gândea la ce îl întrebase tânărul. Te uitai drept la el fără să vezi prea clar mare lucru (doar ești mioapă, nu?). Te-au străpuns un milion de gânduri, nu în consecutivitate, ci simultan, erai un arici cu țepii înfiți invers, din afară înăuntru. Ți-a fost groază să nu se vadă. Ai încremenit așa. Nici el nu s-a mișcat. Tânărul a așteptat și pe urmă s-a îndreptat de spinare uitându-se în jur, în altă parte. Nu te-ai mișcat nici tu, țepii ăia ți-ar fi provocat, probabil, dureri insuportabile. Nu se uită la tine, ți-ai spus. Nici nu te vede fiindcă n-are cum. Lingura în supă a lui Hinton despre care vorbește Culianu, tu fiind creatura bidimensională din supă, firește, iar el lingura, venind din trei dimensiuni, la care tu te uiți. Ceea ce ochii tăi pot vedea este numai aparența lui în dimensiunile tale. Tu nu vezi lingura, ci numai o linie simplă care traversează spațiul tău. „*Platlanda*” lui Edwin Abbott – „*a romance of many dimensions*”. El este numai aparent în corpul ăsta la care te uiți. Dacă ai putea să-ți lipești negrul cosmic al pupilei tale de negrul cosmic al pupilei lui, nu ai vedea, ci ai simți numai. Asta s-o fi întâmplând cu ființele umane în dragoste, negrul cosmic al unor altfel de pupile privindu-se direct; atingerea e o privire lipită de ceea ce vede. Ca în transă, ai venit mai aproape, să-l vezi mai bine, să te convingi că la tine se uită și nu, așa cum credeai – și cum era de fapt adevărat: ochiul lui se concentra pe ceva din fundal –, la altceva sau altcineva aflat pe aceeași direcție cu tine. Însă ți-ai dat seama brusc de ridicolul situației. Țepii milioanei de gânduri au ieșit din tine, s-au desprins și au căzut. O să te oprești lângă el și ce o să-i spui? Vreau să văd lingura?! Eu, creatura bidimensională din supă vreau să văd lingura tridimensională, nu doar o linie traversându-mi spațiul?! Vreau să te văd așa cum ești, nu așa cum te percep simțurile mele limitate? Dezbracă-te imediat de piele și de trup? Și doar n-o să stea de vorbă tocmai cu tine, din toată mulțimea aia de oameni. Te-ai apropiat de el, te-ai uitat în negrul cosmic al pupilei care se uita și la tine, dar nu de aproape, și pe urmă ai trecut pe lângă fără să te oprești. Ți-ai spus cu năduf că iar ai ratat momentul de a-i cere un autograf pe „*Visul*” hărănit pe care-l cari în geantă. Well, măcar l-ai văzut de aproape.

Așadar, cred că numai ți s-a părut că ființa aceea stranie de lângă foc se uită la tine. El se uita, de fapt, la marea din spatele tău.

Ochiul lui se concentra, ca o lentilă foto, pe ceva din fundal...

‘Clocesc de multă vreme acest gând...’ repetă el, androgenul, fără succes, fiindcă ceilalți nici nu-l ascultă.

‘Nefiresc, da, ca și cum cineva ar vorbi numai în citate, chiar și atunci când îți spune „bună dimineața” – ca în „*Insula*” lui Groșan.’

‘Sau ca și cum ți-ar răspunde cântând tot timpul, chiar și atunci când te invită la masă, orice spune e în versuri și cântat, Tom Bombadil al lui Tolkien, sau scena funcționarilor din „*Maestrul și Margareta*”.’

‘Sunt diferite ca principiu, dar rezultatul e același: în loc să vorbească, ei cântă.’

‘Ne îndepărtăm de subiect. Cântatul ăsta continuu e domeniul lui Flavius. Vorbeam despre inconsistența actelor tale... În fond, ce naiba ne-a apucat și pe noi, altceva mai interesant n-avem de făcut decât să-l judecăm pe el?!’

‘El nu este dezinvolt decât atunci când își pune vreo mască. Mă întreb cum de, în seara asta, nu poartă nici una.’

‘O fi marea de vină. Nu spunea că doar marea îl poate umaniza?’

‘N-a zis „umaniza”, ci „firesc”, cred, a zis că marea e „firescul” lui. Să n-o luăm pe arătură, el nu e in-uman, a-normal, el e doar altfel, care e problema?’

‘Femeile!’

‘Pardon?’

‘Femeile! De când îl cunoaștem – câțiva ani – nu l-am văzut cu nici una.’

‘Nu l-am văzut cu *nimeni*, mai exact.’

‘Și care e problema? Caută omul, nu și-a găsit perechea și nu se aruncă la întâmplare doar ca să vă potolească vouă suspiciunile.’

‘... Păi, păcat că limba română nu cunoaște genul neutru pentru persoane. Ar fi trebuit să vorbiți despre el la neutru.’

Ce mi-o fi venit să rostesc cuvintele astea de mare excepție... Ceilalți n-au nici o reacție, dar el își ridică fruntea și mă privește. Aceeași paliditate pergamentoasă pe care mi se părea c-o deslușisem și pe fețele celorlalți. O frumusețe hipnotică. Iar ochii s-au uitat *prin* mine, nu *la* mine. Privirea a durat nepermis de mult, probabil în virtutea faptului că nici eu nu încetam să-l privesc. Primul, el și-a desprins privirea, dar n-a făcut-o decât pentru a o relua de mai aproape. Extrem de lent, ochii i-au alunecat din ochii mei spre tâmpla mea, spre păr, apoi pe lângă mine, mereu la aceeași distanță de pământ, de parcă eu însămi m-aș fi îndepărtat și m-aș fi cufundat în mare iar el ar fi rămas privind fix, nemișcat, locul din ape în care aș fi dispărut și până ce, purtată de val, privirea i s-a întors pe țarm înapoi, pe dâre de pași prin nisip, oprindu-se din nou pe chipul meu, ca și cum abia m-aș fi întors. Sub acea privire, era ca și cum într-adevăr aș fi călătorit pe sub mare un timp și abia m-aș fi întors.

Apoi a început să scormonească din nou cu mâna în jarul din vatră și mie mi s-a părut că, printre flăcări, doi copii foarte mărunți se joacă aruncându-și unul altuia fulgere sau șerpi cu solzi albaștri și portocalii, luminiscenti. La un moment dat, zbenguindu-se pe maidanul din vatră, au intrat unul în celălalt, ca în fotografii suprapuse, și s-au schimonosit amuzați pentru că ființa rezultată avea, deopotrivă, și trăsăturile ei și trăsăturile lui, frumusețe inumană, chipul celui ce îi născuse din jarul vetrei și în care el se privea ca într-o oglindă. Apoi s-au desprins și s-au îndepărtat schimbându-și locurile inițiale și continuându-și jocul. Locul în care se întâmplase acea suprapunere a început să se înnegrească, o pată rotundă mărimdu-se din ce în ce. Când pata a ajuns de mărimea vetrei, focul și jarul s-au stins brusc. Ca să se reaprindă în secunda următoare. E clar, mi-am zis, ne aflăm într-un circ ambulant.

‘Era Actorul. Ceea ce ați văzut în vatra acestui foc era Actorul. Vreau să devin actor,’ a spus el rar, mângâind o piatră din vatră. ‘Clocesc de multă vreme acest gând...’

Parcă-l și văd clocind, într-adevăr, clocind un ou de piatră chiar în vatra aia, un ou de piatră albastră, chiar piatra pe care o mângâie acum, din care va ieși făptura perfectă. Brusc, am viziunea și înțelegerea acestei viziuni: cândva, așa va fi mângâiat și baronul Nopcsa, în vatra castelului său, un ou de piatră în miezul căruia stătea, nu făptura perfectă, ci o făptură nemaivăzută, misterioasă și înfricoșătoare, pe care o contempla cu ochii minții în nopțile de iarnă, în vreme ce pe moșie creștea pe zi ce trece zvonul că baronul și-a pierdut mințile, că vrea, prin vrăjitorii, să clocească balauri în ouăle de piatră; e drept că oasele lungi de trei metri găsite de oameni prin grădini, nu le inventase el, nu le pusese el acolo, dar era nefirească, anormală credința lui ca acelea sunt schelete și ouă de balauri, dragoni, făpturi din basme în tot cazul, care poate că, acum stârnite, or să înceapă să bântuie satele, și mai ales credința lui că, poate, clocit, dintr-un astfel de ou va ieși până la urmă făptură vie, *dinozauarele*, cum îl numea el.

‘Clocesc de multă vreme acest gând care s-a înfipt atât de bine în măruntaiele mele, încât știu că nu se mai poate întâmpla nimic altfel decât așa.’

‘Foarte bine!’ i se răspunde. ‘Vei putea fi în sfârșit cineva. Vei avea o identitate.’

‘Nu asta am vrut să spun...’

‘Numai una?! Va avea atâtea identități încât lipsa lui de identitate de acum va fi nu rezolvată, ci delirant multiplicată. Acum nu are nici una, dar atunci va avea atâtea încât într-adevăr n-o să mai știm niciodată cine e el.’

‘Nu asta am vrut să spun, ci...’

‘O, da! Nici nu vă dați seama: va fi actorul perfect. Neavând ce să uite, ce să dea la o parte din el, va fi actorul perfect. Va fi desăvârșirea lui. Beatitudinea. Și atunci va fi firesc. Viu.... Fetelor, mai aveți o șansă!’

‘Șansă? La ce?’

În jur se lasă tăcere. Marea rostogolește pietricele la țarm și mie mi se pare din nou că zgomotul acela seamănă atât de bine cu țcănitul unei tastaturi. Marea asta ne transcrie...

‘Ești un cabotin mizerabil!’ comentează o fată de lângă mine – în sfârșit, cineva care i se adresează direct. ‘Ești mult mai distinct și mai agresiv tu însuși decât oricare dintre noi își este el însuși pentru sine. Ceea ce te mână așa să distrugi orice poveste care încearcă să ți se întâmple, să alungi orice îndrăzneală de sentiment este numai o extraordinară vocație sinucigașă, o metodă al naibii de rafinată și perversă de a te răni pe tine însuși... Și asta împotriva adevăratei tale voințe...’

‘... pe care n-o s-o cunoaștem niciodată. Draga mea, unii oameni îl au pe „vino-ncoa”, alții pe „du-te vino”, alții pe „du-te-ncolo”! Iar alții, așa ca el, îl au pe „stai pe loc!”’

‘La început, am crezut că e o mască, apoi am constatat că nu e mască,’ rostește altcineva, ‘fiindcă aproape toate gesturile tale conțineau o doză prea mare de ne-umanitate; să fiu bine înțeles: nu maleficiu, monstruoșitate în accepție obișnuită – „monstrum” înseamnă, etimologic, „cel care arată spre ceva”, foarte interesant! –, ci ne-firesc, ne-uman. Dar, la urma urmei, pe mine personal nu mă deranjează, și, oricum, te consider prietenul meu...’

El nu spune nimic, mângâie în continuare piatra aceea ca pe un animal așternut la picioare și ascultă dus de gânduri. Nu știu dacă e poză, atitudine studiată sau expresie involuntară.

‘Apucăturile tale de piroman!’ exclamă brusc cineva. ‘De ce nu te aperi?! S-au pornit asupra ta în seara asta! Probabil pentru că te-au simțit vulnerabil, ești fără apărare. Le-ai dat răgazul, abia acum de când te cunosc, să se întrebe „ăsta cine o fi de fapt?” ... Ce e cu tine? Unde ți-e farmecul? Ce te-a adormit așa?... Și pe voi ce v-a apucat, lașilor? Nu vă mai recunosc, nu știu ce-i cu voi toți în seara asta!’

‘Poate că numai astfel îi este îngăduit să trăiască,’ mă trezesc eu vorbind din nou, fără să știu prea bine despre ce și mai ales despre cine.

‘Are dreptate!’ sare altcineva. ‘Poate că numai astfel poate fi el viu. Actorul ideal care poate interpreta orice rol, de fapt: care poate *fi* orice. El nu e acum decât o perfectă Ambiguitate.’

‘Terminați, domne, cu ambiguitatea asta! V-ați scrântit cu toții! Nu există, da?! N-are istorie, sau ce?! Nu vi s-a confesat, nu v-a povestit nimic din armată și liceu, prima iubire și cum s-a dezvirginat. Da' cereți-i, domne, buletinul! Sunați părinții: știți, noi credem că fiul dumneavoastră este androgin sau hermafrodit, așa e? Vrem să știm exact dacă are coaie, pentru că, știți, este o mare diferență între un androgin și un hermafrodit, ăsta din urmă are coaie. Și, dacă are, vrem să-i facem testu' cu apă rece, mâine dimineață pe lumină, poftim de vezi! Și, până la urmă, tot sărind garduri la probele astea ale voastre, o să rămână și fără urmași. De ce? Uite d-aia, c-o să-i rămâie coaiele în gard! Acu' v-ați lămurit?!’

‘Daaa. El este Androginul! Adam în care zace împrăștiată în fiecare celulă și nefăcută încă Eva – hm! doar suntem la Capătul Pământului aici, între *Adam* și *Eva*, nu? De aceea frumusețea asta perfectă, insuportabilă, nepermisă. In-umană, cum bine spunea...’

‘... și care te poate lesne scoate din minți!’ completează fata de lângă mine. Prostii! Aceași capcană! Chiar așa, terminați odată, că nu e operă de artă!’

‘... și la care nu poți să te uiți decât ca la o statuie, nu cred să fi vrut cineva să se culce efectiv cu Afrodita din Milos sau cu Apollon Belvedere. Senzuală era doar *ideea* de Afrodita din Milos. În cazul nostru, nu găsesc deloc senzuală ideea de androgin, pentru că el este, incontestabil, o altă specie umană, altă specie...’

‘Și eu care credeam că e eternul masculin!...’

‘Să nu exagerăm! El e incontestabil viu și el este, în primul rând, prietenul nostru.’

‘Da’ nu eu spun asta!’

‘Refuz ideea cu... ideea!’

‘Totuși...’ o aud pe fata de lângă mine. ‘Totuși, te poți îndrăgosti așa, îndrăgosti pur și simplu de... Ah!’

Nu-și termină fraza. Sau o termină într-un oftat gutural. Degetele între care ține țigara se ridică de pe rotula genunchiului și rămân suspendate în aer, fără gest, fără intenție...

‘... îndrăgosti pur și simplu de...?’ o îndemn să-și continue fraza. ‘Eu, de exemplu, mă pot îndrăgosti pur și simplu... de Dürer din faimosul autoportret de la 1500, când era exact la jumatea vieții. Iată, închid ochii și-l văd. De fapt, pentru mine, ăsta nici nu e un tablou. Senzația e de contemplare a unui obiect cosmic. Știu că nimeni n-a descoperit vreo sursă care să producă umbră, nici vreun astru care să facă noapte. În tabloul ăsta, însă, nu există nici sursă de lumină: lumina, ca și umbra, intră în compoziția organică a celor ce nouă ne par luminoase, respectiv umbroase, sunt însăși substanța lor. El are propria lui noapte și propria lui zi, își este propriul cosmos proiectat pe propriul haos. Este simultan alunecare lentă spre lumină și adâncire în umbră. Ca pe dunga de nisip și apă, înșelătoare, care separă marea de țărm, care nu e nici doar nisip, nici doar apă, care nu e niciodată clară, tangibilă, dar face ca cele separate să fie clare și tangibile. Autoportretul ăsta este de fapt o elaborare a propriei lui semnături, a celebrului logo care apare în colțul tuturor tablourilor lui. Și, invers, semnătura este chipul său scris, stilizarea acestui autoportret. De care e clar că mă pot îndrăgosti... Ah, îți închipui? Cum ar fi să apară acum pe plaja asta, din întunericul nopții, din întunericul cosmic al autoportretului ăluia, înalt, elegant, misterios, înfășurat în haina aia senzuală a lui, cu părul ăla serpentinat de culoarea manuscriselor vechi, cu fața aia de o frumusețe insuportabilă, „chistică” – spun criticii de artă –, cum ar fi să se așeze aici, în nisip, să mă ia de mână, să mă privească în ochi, și cum ar fi să... Ah! Mai bine mă opresc, aș înnebuni chiar și numai să am ocazia să-i suflu în vârtecul din frunte...’

Râde amuzată. ‘Bărbat bine, Dürer al tău, parc-avea și-un autoportret nud de te ia cu fiori pe șira spinării. Dar noi vorbeam aici de statui. Iar eu mă pot îndrăgosti pur și simplu de... el,’ și-mi arată discret spre elusivul „el”, ‘dar... nici o șansă!’

‘Ba e o șansă, Dürer al meu e bidimensional și, în plus, mort de mult, pe când *el* e viu, prezent, și în cel puțin trei dimensiuni.’

‘Crezi?’

Îl studiem amândouă ostentativ.

‘Nici nu mă observă!’ zice ea cu năduf. ‘De doi ani de zile, de când s-a atașat de grupul nostru, nici nu mă observă. Totuși, pe tine *te-a văzut* de cum ai apărut. Vrei să facem proba? Fii atentă!’ zice și sare în picioare râzând. Se apleacă și-mi spune încet, cu ochii licărind de nerăbdare: ‘Cred că mă duc să prepar o vrajă.’ Râde din nou și continuă, tot în șoaptă, ‘Am fost în vara asta într-o tabără de folclor în Basarabia și acolo tușa Mânia m-a învățat niște descânteceeee... ! Efect garantat, mai ceva ca-n Tristan și Isolda...’ Cred că de data asta îmi sclipesc mie ochii fiindcă ea râde iar, arătându-mă cu degetul, și pleacă de lângă mine înainte să mai apuc s-o întreb ceva. Se apleacă și spre cel al cărui nume nu-l știu încă și-i culege ceașca de pe jos: ‘S-a stabilit că ești viu, prezent și dotat corespunzător, așa că o să poți să bei un ceai de iasomie!’ Și dispare legănându-se și subțindu-se printre celelalte siluete. Numai ceașca pe care o ține în mână și care provoacă impresia că e ciudat de grea și greoaie, diformă, primitivă îmi pare că se mărește neverosimil, pe măsură ce se îndepărtează; până ajunge la destinație, pun pariu că o să care în brațe un pietroi de toată frumusețea. Ceilalți au tăcut din nou, s-au scufundat și dormitează neatenți pe fundul unei ape liniștite, așteptând un gest care să-i nască. Țigara neterminată încă mai fumegă în nisip. Nu îndrăznesc să mai ridic ochii și să-l privesc, nu pot, simt că doza îmi poate fi fatală...

•

Mă întind în nisip, cu mâinile sub cap, și aștept să cadă vreo stea. Otez din adânc, sincer. Îmi amintesc de lunetă și întind o mână s-o caut pe bâjbâite, fără să mă ridic, dar n-o găsesc. Rămân așa, mă gândesc că la ora asta deja crabii au ieșit de sub pietre și-au început să foșgăie pe țărm, prin golfuri. Clești albi caută printre pietre... La ora asta, da, din stampa japoneză, sufletul prințesei rătăcitor, umbra ei albă iese în grădina noaptea, palid sub lună, pe sub vrejuri și flori adormite, cu părul împrăștiat pe grumaz, cu pleoape grele, translucide peste ochii abia mijiți, de făptură de ceață și lumină lunară, de strigoi, de himeră; iese din stampa umedă și rățește tulburând aerul cu țesătura ei părelnică, de abur și otravă...

Aud deodată cum, de departe, prin aer, se apropie lin o ceată de sunete triste, alai de țipete cântate pe

flaut, dănțuind către noi, nebune și goale, țipete sfâșiate, rărite, destrămate până la cântec. Târât de ele, deși el le cântă, apare Flavius, venind de la alte focuri. E cântecul acela, știu, obsesia lui Flavius din noaptea asta: balada lui Tristan. Oare câți din cei din jur aud exact ceea ce aud eu din cântecul ăsta? Poposește și alunecă în nisip lângă mine, oftând, și, cu fața către stele, continuă cântecul, cu vorbe și voce de data asta, cu alte sunete de flaut strecurate printre versuri. Versuri vechi, autentice, medievale, dar și versuri inventate, Flavius le-a amestecat și și-a făcut propriul cântec.

„Auziți voi toți câți treceți pe cale,
Veniți deîndat', ascultați fiecare,
De este pe lume un cântec să poarte
Povestea lor de iubire și moarte...
Un zid de văzduh de lume-i desparte...”

Mă ridic într-un cot și mă uit la el, dus departe cum e. Stă pe spate, cu ochii larg deschiși spre stele, cu coatele în nisip, nu știu cum reușește să cânte așa...

„Povestea lor și-a lumii deșarte,
Povestea lor de iubire și moarte,
Există cuvinte pe lume să-i poarte?
Un zid de văzduh de lume-i desparte...”

Dincolo de el, la nivelul ochilor mei, hăul negru, liniștit – marea. Îl ascult pe Flavius și, nu știu – din aburul nopții, din pânza neagră a mării, sau din sunetele flautului?, se țese lin un chip înaintea ochilor mei. Un ecran, da, un zid transparent (de văzduh?) în spatele căruia o mână nevăzută desenează: conturul feței, părul valurit, gura, pleoapele ridicându-se, descoperind lent ochii aceia de jar albastru. Androginul de mai devreme. El nu poate fi decât cel pe care-l cântă acum flautul,

Ah, Tristan

androginul cu tot cu Isolda în el. Era acolo, de partea cealaltă a lui Flavius, așezat în nisip, cu fața spre mine, simetric ca în oglindă, sprijinit pe un braț, în mâini cu piatra din vatră (când o adusese înapoi fata aceea?) – ceașcă din care nu știu ce-ar putea bea: vin, nisip lichid, ierburi vrăjite – soarbe încet, fără să-și desprindă ochii din ochii mei, ne privim și privind himera se țese, între noi trupul lui Flavius, întins ca o spadă, și cântecul.

„Se priveau în tăcere, ca rătăciți și răpiți,
Cu dulce otravă descântați și vrăjiți.
Nu, nu dintr-al vinului rost
Din care la fel le-ar fi fost:
Din greul întruna sporit,
Din dorul cel neistovit.
Nu din vina lor, nu ei ar fi vrut,
Ci dintr-al fierturii de buruieni vrăjite făcut.”

‘Trebuie să fie „fantastica arșiță a Miezului-de-Vară”, cum zice Shakespeare, clipa din Miezul-Verii-cel-fără-Vânt, sunetul ăsta de nebunie din cântecul lui, un țuit slab care te poate scoate afară din fire,’ zice el, Ah, în șoaptă. ‘De fapt, acesta va fi și timpul acestei nopți: clipa din Miezul-Verii-cel-fără-Vânt.’

‘Orice ar fi, nu-l putem trezi, fiindcă un strop de nebunie, din nebunia cea mai ascunsă, se adună

acuma în fiecare din noi – un cristal pur de țicneală. Ha-ha-ha!’

„Ez was zware baz genant
Juvente bele et la riant!”

Flavius își continuă balada în limbi stranii și vechi, ca să nu mai putem înțelege. Să înțelegem ce?

„Nein, ez was nith mit wine,
Doch ez im glich woere.
Ez was diu wernde swaere,
Diu endelose herzenot
Van der si beide lagen tot
Van der si beide.....”

Nici nu cred că e ceva de înțeles. Pietre descompuse, tot ce se întâmplă, stăm pe una din ele, pe un mozaic de sticlă care de obicei este ocolit, protejat, turiștii n-au voie să-l calce, oamenii de rând – afară! Dar noi, noi doi, atât de in-umani, avem voie, nouă ne este îngăduit orice, noi ne putem cocoța, fotografia, îmbrățișa pe aceste mozaicuri rare, incomplete, pe cale de dispariție și în curs de degradare! Noi doi ne putem permite totul, la fel de suavi rămânând, chiar și să spargem această lucrătură rară care ne ține aproape unul de altul, care ne are în plasa ei cu focul din vatră cu tot, cu țârm, cu mare și cu tot ce se întâmplă. E o lucrătură rară – adică prețioasă și rărită – deja văd ochiuri prin care se poate aluneca, prin care se pot zări sclipiri și întunecimi de dincolo. E destul să lărgesc unul din aceste ochiuri și să-mi dau drumul prin el... O atracție extraordinară, hipnotică spre ele mă face să sar în picioare, dar, înainte de a reuși să fac vreun pas, îl văd pe el, pe Añ, care e deja departe, pe marginea unui astfel de ochi, bălăcindu-și picioarele în sclipirile de dedesubt, privind țintă în jos spre cine poate ști ce minuni se văd acolo. E un tunel, un vortex, mă apropii din ce în ce și reușesc să văd: cuvinte, foarte multe cuvinte, argintii toate, se rotesc, ele dau senzația de solzi de lumină, se rotesc în vârtej și sorb, mi-aduc aminte cum am început să scriu mai demult: „*cu mână hotărâtă am dat drumul cuvintelor*”... Mă apropii din ce în ce și văd, din cealaltă parte venind, ca oglindit în apă, obosit după o lungă călătorie, un personaj dintr-un text al meu vechi, primul personaj, Sculptorul. În momentul în care e aproape să iasă, să ajungă la suprafață, la suprafața textului (am strania senzație că aceea e o gură de peșteră, deși...), Añ își dă brusc seama de prezența mea și sare în picioare, îmi face semne cu mâinile și totul se oprește în loc. Ne privim, noi doi, în ochi, și pământul se țese la loc sub picioare.

Îi ating brațul, dar degetele mele străbat fără opreliști până la încheietura cotului ca printr-o apă. Exasperarea mă cuprinde dintr-odată, ca atunci în metrou, când îl simțisem cum se îndepărtează și-mi fusese cu neputință să-l opresc. Cuvintele îmi năvălesc în gât și nu le mai pot opri:

‘S-ar putea să-mi țin pentru câteva clipe singură în mână balanța destinului, dar, ca și Fortuna, sunt oarbă. Legată la ochi, bâjbâi marginile, încerc să pătrund în castelul ferecat în simboluri, păzit de sunete de clopot, alungată eu din toate încăperile. În podul palmei s-a adunat un fel de cristal pur de durere – cerut, îl voi da. Nu încerc să alunec în miezul luminiscent al iubirii, treptele nu-s, mormântul de sticlă, nisipul topit, cleștarul ce mă va opri în el și, atârnat de gâtul prințesei pentru totdeauna, din el voi privi cum se tulbură luna, cum se întunecă. Nu știi pe unde se scurg cuvintele astea în drumul lor de la gând la rostire. S-ar putea ca la tine să nu mai ajungă nimic. Se va clătina la un moment dat echilibrul talgerelor. Nu eu am creat acel vortex, nu eu am involburat într-atâta cuvintele încât ele să se azvârle asupra lucrurilor, asupra mea și, dacă vrei să știi, habar n-am cine e acest Sculptor, ce caută el la celălalt capăt al tunelului, și de ce stai tu aici, atât de aproape de mine și în același timp aluneci odată cu tot acest decor pe scena rulantă a nopții și-ți văd conturul difuz și în permanentă modificare, tremurat de căldura focului, ca pe șoseaua încinsă și pustie, vara, o siluetă incertă, de călător sau de înger, dar poate nu căldura focului aruncă în aer linia de hotar a trupului tău, ci s-ar putea ca eu să te văd dintr-un alt punct al unei altfel de priviri, al Privirii, ești și tu făcut tot din

cuvinte, nu degeaba stăteai pe marginea vortexului fără să fii înghițit, fără să dispari, am avut dreptate atunci în metrou, când te-am văzut și nu te-am putut opri, am avut dreptate crezând că ești de cuvinte, că de aia aluneci și pleci, eu tocmai scriam despre tine, personajul de lângă foc, eu tocmai descriam privirea asta, Privirea, și, plecând de acasă să iau metroul, ai apărut, erai lângă mine pe scara rulată, te-ai uitat întâmplător și m-ai văzut lângă tine, apoi ai coborât scările pasajului printr-o parte, eu prin cealaltă, și asta deja n-ar fi însemnat nimic, căci era atât de multă lume în stație, încât cu greu ne-am mai fi putut întâlni, dar tocmai când, ca să scap de mulțimea din jur, încercam să revăd mental paginile în care descriesem scena Privirii, ai apărut, veneai de la celălalt capăt al peronului, oarecum grăbit, când ai dat cu ochii de mine, te-ai oprit, de data asta mi-am întors capul și te-am privit și eu, la fel de direct și nemișcat, ne-am privit astfel câteva minute până a venit metroul, atunci te-ai apropiat, odată cu lumea grăbindu-se să intre în vagon, știam că ești undeva în urma mea și, când trenul s-a pus în mișcare, te-am găsit din nou, aproape, atât de aproape încât nimic n-a mai putut opri vraja, Privirea, oare ce vezi tu când te uiți la mine așa, mă întrebam, căzuse totul în jur și nimeni pe lumea asta n-ar fi putut suporta o astfel de privire, și atunci te-am recunoscut: te văzusem de multe ori în preajma mea, în cele mai diverse locuri, la cafenea, pe holurile universității, la teatru, în trenul spre Antisa, pe strada mea, dar niciodată atât de aproape, de asta și scrisesem despre tine, de asta și inventasem scena cu Privirea de la metrou, cine ești, cine ești tu, cel care apari mereu, dar nu te arăți niciodată? Ne priveam nemișcat, ca într-o vrajă nesfârșită și grea, atât de grea încât trăgea totul în jos, tunelul metroului începuse să coboare și mai adânc și cobora ca prin apă, simțeam prezența mării în jur, mirosul de mare mi-a umplut brusc nările, aș fi închis ochii ca într-o scufundare, dar nu mi-i puteam smulge din Privire, o jale cumplită, sonoră aproape, m-a învăluit ca o apă dureroasă, apa asta în care pluteam, pluteam în ea și mi s-a năzărit că e jalea cuiva care m-a pierdut, dacă aș fi fost în mare acum m-aș fi lăsat în voia ei, m-aș fi lăsat dusă spre abisuri, să mă întind în nisipurile ei, să mă dizolve lent, să trec dincolo... *De parcă aș fi fost cândva o ființă a mării, iubită cândva tot de o ființă a mării, într-o lume a mării, cu o iubire pierdută în a cărei dimensiune n-aș fi putut să mă mai întorc vreodată decât așa, ca trup uman care se lasă în urmă, în moarte...* Brusc, metroul care a frânat sau altceva m-a făcut să mă smulg și să mă uit în jur, lumea se rărise, ne apropiam de capătul traseului, și cei câțiva călători care mai rămăseseră – un domn chiar în fața mea agățat de o bară – se holbau la noi, la Privire, fără nici o jenă, oare aștia ce văd?!, și-am început să mă retrag, să mă îndepărtez, erau atât de nerușinat indiscreți încât aș fi vrut să pot dispărea instantaneu, ai ridicat mâna lent să mă oprești, lent ca prin apă, într-un gest pe care nu l-ai terminat, îmi închisesem pleoapele, îmi închisesem în sfârșit ochii, privind orb înainte, și-ai rămas așa singur un răstimp, apoi te-ai îndepărtat și tu, te-ai rezemat de peretele vagonului, îmi ridicam din când în când privirea – erai acolo, capul ușor înclinat, priveai nemișcat și însuflețit interior brusc în clipa în care îmi întâlneai ochii, dar eu deja împietrisem, nu se mai putea face nimic, Doamne, de ce nu-mi vin în fire!, strigam în gând, vreau înapoi în marea aia, în iubirea aia!, și domnul cu sacoșele își muta privirea de la mine la tine și invers, ca la meciul de tenis, și doar el ăsta, ignorantul, mai căra Privirea de la unul la celălalt, doar el înnodea ceea ce nu mai avea capăt. Am coborât din metrou fără să privesc în urmă. Atunci te-am văzut ultima oară.'

Am tăcut. O pală de vânt brusc isterizat mi-a șuierat ceva de neînțeles în urechi și-apoi a dispărut. Am privit în întuneric și mi s-a părut că noaptea asta e o noapte nefirească, un fals. E doar un camuflaj pus la ferestre, noapte ținută în cuie, o pânză neagră uriașă, o țesătură neagră, ca atunci când se filmează o scenă de noapte, deși afară e miezul zilei... Așa mi se părea, că, odată țesătura asta înlăturată – și vântul ar fi putut face asta, cu mai mult efort, deja mișcase colțurile, deja rărise vâlul –, voi putea vedea totul clar, voi înțelege, voi *vedea*, întâmplările vor căpăta sens.

'Nu, nu acum,' zice el și-mi mângâie lin creștetul capului, 'acum nu se poate vedea nimic clar. Încă nu e timpul. Abia după miezul nopții... Trebuie să știi că port un mesaj. Îți voi povesti totul. Te-am căutat mult, dar n-am găsit mereu decât urme ale tale. N-am fost un căutător prea bun, pentru că abia târziu mi-am dat seama că trebuie să fii aici. Sau poate așa trebuia, să pornim de aici, de la Capătul Pământului, iar nu din alt loc. A fost o călătorie lungă și grea. Am refăcut traseul vieții tale, fiind mereu în preajma ta, dar mereu în urmă cu un pas. Am fost un fel de Martor întârziat. Martor înseamnă nu neapărat acela care vede, ci acela

care știe. Nu poți să înțelegi nimic acum, dar vei înțelege. Dacă ai să uiți cu mintea cuvintele mele, inima ta nu le va uita. Un singur lucru vei ști, și cu mintea, și cu inima: nu sunt un mesager al morții și al iubirii, ci numai al iubirii. Al iubirii *fără* moarte...’

Și el, și tunelul dispar. Eu – stau tot în nisipul și iarba mărunță de lângă foc, cu ochii spre mare. Flavius e pe aproape, vorbește într-un grup lângă o altă vatră. Ah tocmai se îndepărtează spre marginea de lumină a focurilor dincolo de care nu mai văd nimic... Ridic, în sfârșit, luneta din nisip și încerc să prind o stea cu ea...

‘Runa, ce faci, unde ești, mi-era dor de tine! Runa, cred că în sfârșit se întâmplă ceva pe plaja asta!’ – o voce binecunoscută:

Ștefan

care apăruse lângă mine nu se știe când. Cobor luneta și-mi doresc ca, privindu-l prin ea pe Ștefan, să pot să văd de-a dreptul în creierul lui, toată alcătuirea lui de imagini, senzații și gânduri. Prostii, așa ceva nu se poate vedea. Se așază lângă mine în nisip și-mi întinde o lămâie. Galbenă, cu relief de văi și munți, ca o lună în miniatură.

‘Androgenatul ăsta cine mai era? Stăteți aici, în nisip, și vă beați licorile, Tristan și Isolda, ai?! Ți-am adus o lămâie, m-am gândit că, după atâtea dulcęgării... În fine... Ce voiam să-ți spun: știi că nu sunt un exaltat, știi că gândesc analitic și nu mă impresionează întâmplările stranii. În seara asta, însă, totul e altfel, mă plimb pe plajă în lung și în lat, printre acești oameni și am senzația că totul e altfel, că nu știu unde mă aflu, că bucata asta de plajă plutește prin spațiu cu noi cu tot și că asta va dura la nesfârșit... Iar ei, necunoscuții aceștia cu care discut sau trângesc, cu care mă simt în largul meu, despre care pot să spun că sunt absolut ok în general, îmi dau uneori senzația că sunt ireali, că au un soi de inconsistență, de imaterialitate, că, deși fixați în jurul fiecărui foc, ar putea oricând dispărea. Am senzația că ei sunt scriși, că nu sunt vii, ca și cum i-ai fi contaminat cu obsesia ta că totul nu-i decât o imensă scriitură, iar ei, știind că sunt scriși, se comportă ca atare. Runa, nici nu-ți dai seama ce provoci cu obsesia asta a ta. Le pui în cărcă un martor permanent sub a cărui privire ei își modifică realitatea. Și tocmai prin asta ei îți scapă, se retrag, se prefac în altceva... Știi cu ce seamănă? Ai să răzi, e nebunesc și deplasat: cu teoria coardelor din fizică. Dar plecând de la topologie și având în cap imaginea unui desen care arată în stadii succesive metamorfoza unei cești cu toartă într-un covrig, și trecând prin Heisenberg, mai exact: interpretarea Copenhaga a lui Heisenberg și Niels Bohr: „*the fact that a human being had observed some event changed the reality of the event*”... Pot să-ți spun? Mă ascuți?... Ok. Dacă ceașca e făcută din lut moale, ea poate fi remodelată în formă de covrig, fără ca materialul să fie rupt, adică alterat în coerența sau substanța lui. Materialul e același, lut, dar el se cheamă ceașcă în primul caz și covrig în cazul al doilea. În fizică, asta se cheamă că ceașca este echivalentul topologic al covrigului. După cum există corpuri care au proprietăți ce nu apar în prezența celor patru dimensiuni pe care le cunoaștem – înălțime, lungime, lățime, timp – dar apar în prezența a... zece dimensiuni, să zicem. Ceea ce apare confuz și obscur într-o dimensiune, poate deveni limpede în altă dimensiune. Există această teorie care presupune că universul este constituit nu din particule de materie asemănătoare bilelor de biliard sau cuantelor de energie despre care ai învățat la școală, ci din minuscule coarde circulare, niște cerculețe care se rotesc, se răsucesc și vibrează în zece dimensiuni, adică în nenumărate tonalități – cineva chiar își imaginea o coardă decadimensională de vioară care ar emite versiuni cosmice de La sau Mi bemol...’

Ștefan se oprește din explicații pentru că, fără să vreau, mă întorc deodată să privesc în urma mea, în întuneric. Nu se vede nimic la început, apoi o siluetă se conturează slab în beznă. E Sculptorul. Un deja-vu aproape că-mi declanșează o criză de migrenă: văzusem recent o siluetă ca asta conturându-se în gura grotei din Caravanserai; era tot un sculptor. Apariția lui stârnește oarecare mișcare în jurul focurilor – se mai aruncă un lemn în jarul acestei nopți. Le-a adus un dar mirilor. E o mică statuie, firește, dar, cu miopia mea,

nu reușesc să văd ce reprezintă. Mi-aș pune luneta la ochi: sunt sigură că sunt doi copii dansând grațioși. Atmosfera se însuflețește de parcă sosirea asta era semnalul pentru începerea adevăratei petreceri, sau poate că petrecerea era în toi de mult, fără ca eu să-mi fi dat seama. Un rock îndrăcit bubuie în aer și iață-i pe toți sărind în picioare. Rochiile lungi și nisipul le îngreunează puțin mișcările și asta-i amuză. Pare mai degrabă un balet pe o peliculă derulată rapid. Îl prind pe Ștefan de mână, 'Îmi spui mai târziu ce-i cu vioara aia!' și ne pierdem în mulțime, dansăm printre ceilalți. Dansăm serioși la început, dar apoi, din pricina nisipului care ne împiedică, ne mulțumim să ne zbuciumăm doar pe loc, din încheieturi, să ne maimuțărăm, să ne prostim. După rock urmează un swing, prilej de maimuțăreală și mai mare, e swingul nostru preferat, „Jumpin' at the woodside” – Count Basie, îl dansăm de ani de zile, pe el am învățat swingul. Râdem și țipăm, ca de obicei, după fiecare acrobație, până când Ștefan, la sfârșitul unei rotiri, în loc să-mi dea drumul mâinilor, mă strânge brusc de încheieturi, mă aduce spre el, mă oprește în loc și-mi șuieră în urechi:

‘Ce este între tine și el, aaa?’

Nu pricep ce vrea să spună.

‘De ce îl simți tu de fiecare dată pe ăsta când se apropie?’ și-și înfige ochii în ochii mei cu disperarea aproape comică pe care deja i-o știu de atâta vreme (accentuată acum de gesturile oricum comice, obligatorii, ale swingului) și care nu e de-adevăratelea, nu e „pe bune”, e doar un fel de plăcere de-a lui de a maimuțări o dramă foarte posibilă, de altfel. Sau cel puțin așa cred.

‘L-ai simțit de când am ajuns aici, de la început, de prima oară de când a apărut în preajma ta, mereu ai întors capul spre el încă dinainte să apară, mereu ai simțit că se apropie, cel mai bun exemplu e acum câteva ore în golf, lângă atelierul ăla, ai întors capul, parcă așteptându-l, câteva momente înainte ca el să fie vizibil de după pietroaiele lui blestemate. Ce este între tine și el, femeie? Comunicare paranormală, sau ce?! Spune-mi!’ (totul punctat de mai multe ori de mâinile ridicate deasupra capului și scuturate spasmodic, după rigorile dansului) Dar nu așteaptă vreun răspuns, ci reia brusc pirueta de la punctul din care o oprise, cu mai multă forță decât ar fi fost cazul, astfel încât, de atâta surescitare (sau nu?), fără să vrea (sau nu?), în momentul în care ar fi trebuit să mă zvârle într-o parte, îmi scapă mâna din mâna lui, iar eu plonjez, cu toată viteza, direct în brațele Sculptorului, hm! Aș fi putut ricoșa din impact, însă el, Sculptorul, a avut reacția foarte promptă de a mă reține în brațe până mi-am recăpătat echilibrul, nici o secundă în plus, nu ca în filme, când el o prinde și o reține în brațe o secundă mai mult decât ar fi fost necesar, secundă semnificativă, secunda fatidică. Nu, n-a existat o astfel de secundă. Ceilalți se amuzau. Ștefan încremenise.

‘Scuzele mele!’ zice și apoi se prezintă, ‘Dinu. Dinu Varunian.’ Adică sculptorul. Știm! Ne prezentăm și noi, apoi Ștefan, hodoronc-tronc, sarcastic, cu voce otrăvită:

‘Bizar mod de a face cunoștință!’

‘Ne cunoaștem deja, pe plaja asta toți se cunosc între ei...’

‘Oricum am devenit alții între timp, cum zice Heraclit: „*omul de ieri nu e omul de azi*”...’

Replica asta de mare excepție este a lui Ștefan, firește. Îmi netezesc rochia zâmbind. Sculptorul vorbește ceva, iar eu îl văd brusc cu o bucată de cărbune în mână aplecat deasupra mea, stau întinsă pe o lespede uriașă de piatră deasupra mării, îmi trasează conturul pe acea lespede pe care va trebui apoi să o sculpteze – o sută, două de ani? Mâna lui îmi atinge pielea ușor în timp ce urmărește conturul trupului meu, lespede e imensă, faraonică, un cub pe care nu știu cum am ajuns, soarele fix deasupra noastră, marea nu se poate vedea, doar o ploaie înaltă de stropi argintii din când în când, care șterg urma lăsată de cărbune, astfel încât trebuie să o ia de la capăt, mereu și mereu, până ce ploaia de stropi din jur se transformă în nisip care nu alunecă, nu se evaporă, ci se depune, țesătură ușoară și fină peste noi, acoperindu-ne. Ah, demonul imaginației mele care își face de cap exact atunci când mă aștept mai puțin! Și care aruncă întotdeauna o pânză de nisip asupra întâmplărilor! Dar o aruncă exact acolo unde el nu mai are putere, acolo unde eu nu mai pot să-mi imaginez, așa că, de la un punct încolo, el n-are ce să pună să defileze mai departe pe scena imaginației mele. Și-atunci hop! – pânza asta de nisip: este salvarea lui, estetică și elegantă. Dar să revenim.

Cineva descoperă că Sculptorul are atârnat la gât un fluier. Da, are fluierul de la un îmblânzitor de șerpi dintr-o călătorie, acum mulți ani, în tinerețe, în India – se putea altfel? Nu știe să cânte cu el decât

melodia pe care o cânta împlânzitorul. Și nici n-a încercat vreodată să cânte altceva... Bănuiesc că-i cântă pietrei înainte de a o sculpta... Îl văd lângă el pe Flavius care îl privește cu ochi brusc interesați, fix, fascinat, și, într-un moment în care Sculptorul e singur, îl întrebă cu voce joasă dacă nu-l învață și pe el melodia. Pe flaut, bineînțeles.

‘Nu e nimic de învățat,’ îi spune Sculptorul. ‘Totul este s-o ascuți o dată, apoi vine de la sine. Fii atent!’

Îi văd deodată pe amândoi, într-un colț al plajei, stând turcește în nisip, cu fața spre mare, siluete proiectate pe lumina focului din vatră. Sculptorul își scoate pălăria de pai. Părul îi este tuns foarte scurt și aproape alb. Flavius face același gest și, în clipa următoare, constată că părul lui de culoarea rară, de aceea falsă, bănuiam eu, a castanei este o perucă pe care de asemenea o scoate și apoi își freacă grăbit capul cu amândouă mâinile. Adevăratul lui păr este tuns perie și are culoare deschisă, la lumina zilei cred că e chiar blond. Mi se pare firesc ca nici numele lui să nu mai fie acum acela de Flavius. Sculptorul începe să cânte. E o melodie cam monotonă care abia de se aude în hărmălaia din jur. Doar finalul te ia prin surprindere și îți înfige un fel de cuțit de gheață între omoplați. O mușcătură de șarpe. Și veninul circulă prin tine. Cineva pomenește de o sticlă de rom și atunci Sculptorul se oferă să prepare un grog marinăresc numai bun de dezmoțit și încălzit oasele. Flavius, care se face din nou Flavius, adică își pune la loc peruca după ce lecția ia sfârșit, avea să încerce să cânte melodia, orbecăind, reluând-o, din nou și din nou, toată noaptea, surd la orice altă muzică s-ar fi auzit în jur. Găsise ceva în ea, un răspuns la nu știu ce problemă vitală, spunea. Și aveam să-l aud toată noaptea, oriunde aș fi fost, obsesiv, fundal sonor de neînălțurat, ca foșnetul mării.

Ștefan își revine și e gata să-și continue dizertația lui asupra n-am înțeles bine a ce. Îl ascult în timp ce culeg iar din nisip luneta. Vreau să văd platoul lunii, format departe în larg, suprafața circulară de lumină pe care o proiectează luna pe mare. Un drum mișcător din aceeași lumină strălucitoare leagă platoul de țârm. Din cauza miopiei, îl văd format din globuri aurii, difuze, dar, privit prin lunetă, el e din solzi mișcători de lumină, foarte ascuțiți. La un moment dat, un nor astupă luna. Drumul de solzi aurii se stinge. Rămâne doar cercul din larg, și mai straniu acum, izolat, nelegat de țârm, nelegat de nimic. Într-un astfel de spațiu se produc marile viziuni. Cred că așa mergea Isus pe ape.

‘Vioara!’ îi cer lui Ștefan să reia prezentarea.

‘... Sigur. Și tu ești o vioară – decadimensională, de carne și oase și încă ceva... Iar sculptorul ăsta se mai pricepe și să cânte, pun pariu că știe să cânte și la vioară... ca să nu zic: la vioara trupului tău...’

‘Decadimensională?! Sunt dezamăgită. Credeam că *infinit*dimensională’.

‘Da. Ai răbdare. Să-mi adun mințile. Cum să nu mă apuce: pietroiul pe care-l sculptează acum în golf – și la care tu n-ai vrut să te uiți – are forma trupului tău. Ești tu șezând, așa cum stai acum în nisip, exact în poziția asta, numai că... nud! Și cu ochi imenși, de Narcis al lui Brâncuși! Ah! 'Tu-i Parlamentu' și Guvernu!'...’

‘Ei, nu mai spune! Ești ca în comediile cu Leslie Nielsen privind două movile de pământ: „*Wherever I look I see something that reminds me of her!*”’

‘Deci: coardele astea de care-ți povesteam nu sunt vizibile și nici nu pot fi detectate cu vreun instrument pentru că ele nu sunt, deocamdată, decât pure abstracțiuni, niște curbe matematice. Teoria asta chiar așa se cheamă: teoria coardelor – string theory – și se crede că este singura care, în fizică, ar putea oferi în viitor o explicație consecventă pentru absolut tot, de la mecanismul interior al atomului la mișcarea astrelor, pentru că reușește să unească forțele fundamentale ale naturii: gravitația, electromagnetismul, „forța puternică”, adică forța care asigură coeziunea particulelor din nucleu, și „forța slabă” – care determină radioactivitatea, adică dezintegrarea spontană a nucleului. Ca orice teorie importantă, ea a fost mai întâi intuită pe bucățele, în timp: un anume Kaluza a spus că electromagnetismul poate fi înțeles ca o manifestare a gravitației într-o a cincea dimensiune, și un anume Klein a presupus că dimensiunea asta nu poate fi percepută fiindcă ea există la o scară atât de minusculă încât nu influențează nimic, nici măcar ceva de dimensiuni subatomice. Au existat diverse string theories, dar cu o proprietate comună: principiul holografic, până a venit unul, Witten, și a pus cap la cap, a fundamentat totul în M-theory, declanșând în lumea fizicii o

adevărată revoluție: superstrings theory revolution. Este fenomenal, mă înțelegi?’

Ștefan s-a declanșat și nu mai poate fi oprit. Vorbește pasionat, ochii îi sclipesc fixând ceva în întuneric, evident nu pe mine. Îl privesc o clipă, apoi potrivesc din nou luneta să prind solzii ăia de lumină care seamănă cu cerculețele de care vorbea, și-l ascult. Acest fizician care vrea să devină călugăr. Aș vrea să-i spun că nu înțeleg de ce se chinuie fizicienii și matematicienii ăștia să separe fără să mai poată apoi să unească și de asta aleargă după o „theory of everything” care le scapă constant. Nu m-au lămurit dacă eu sunt și undă și particulă, fiindcă, dacă sunt, atunci ar trebui să fiu precum lumina, peste tot în același timp. Firește că sunt și undă și particulă în același timp fiindcă sufletul e undă iar corpul e particulă. În secunda asta eu stau aici pe plajă cu corpul, dar cu gândul sunt și în deșertul Saharei, pe fundul Mării Negre, sau în vârful Himalayei. După cum sunt și în gândul bunicii mele din Antisa, dar și în gândul mamei mele, oriunde este ea acum, sau în gândul oricui se gândește la mine. Dacă mă uit în balta sufletului meu o să văd nu numai coardele alea vibrând în șase sau într-o infinitate de dimensiuni, dar și destule găuri negre -

‘Este fenomenal domnul Witten,’ reia Ștefan, și mie îmi trece prin cap că e prima oară când îl aud vorbind de Witten ăsta, cum de nu apare pe lista lui sacră – mantra pe care l-am auzit recitând-o de mai multe ori prin somn de m-a pus serios pe gânduri, dormea și l-am auzit rostind clar, ca la pomelnic, cu pauză după fiecare nume: „Platon, Plotin, Aristotel, Newton, Einstein, Planck, Bohr, quantum state, Heisenberg, Hawking, Big Bang, Penrose, Bohm, chaotic state, Feigenbaum, Lorentz, Mandelbrot, Davies, Gödel, Bell, Michiokaku -” În clipa aia l-am scuturat ușor de umăr, s-a trezit un pic, ‘Ce e?’ a mormăit, iar eu l-am întrebat: ‘Cine e Michiokaku?’, iar el a răspuns foarte prompt și coerent: ‘E cel care zice: „to a mathematician, infinity is simply a number without limit. To a physicist, it's a monstrosity. It means that gravity is infinite, that time stops, space makes no sense, it is the collapse of everything we know about the physical universe. In the real world, there is no such thing as infinity”.’ ‘Bine,’ i-am zis impresionată, ‘dar cine e Michiokaku?’ ‘Michio Kaku, separat, nu Michiokaku. E un fizician celebru și seamănă la față cu Yoda din Star Wars,’ a mai zis și pe urmă s-a întors cu spatele, adormind la loc. ‘Și să mai știi,’ a continuat el hodoronc-tronc, ‘că infinitul nu există, deocamdată e numai o noțiune matematică, dar va exista atunci când toate multiversurile posibile vor fi epuizate și se vor sfârși. Acela e momentul Judecății de Apoi, atunci începe infinitul.’ Pe urmă a tăcut și imediat a început să sforăie. Aaa? ... Păi, să vedem, domne, cine-i Witten ăsta.

‘... el s-a ocupat de teoria coardelor: zice că nu există nici o dovadă privind existența celor șase dimensiuni, în afară de consecvența matematică, iar el se bazează total pe ea pentru că, de-a lungul ultimilor o sută de ani, zice, consecvența matematică a fost una dintre călăuzele de cea mai mare încredere ale fizicienilor. Domnul Witten ține prelegeri la Facultatea de Matematică din Columbia despre aplicațiile fizicii în matematică. Newton al meu a trebuit să inventeze o matematică de tip nou – calculul diferențial și integral – ca să-și poată desăvârși teoria privind gravitația; teoria lui Einstein se baza pe o geometrie a spațiului curb inventată în secolul 19; teoria cuantelor a avut nevoie de o unealtă denumită analiză funcțională. De data asta, zice Witten, cu mine și cu teoria coardelor o să ajungem chiar la granițele matematicii. Iar argumentul lui tare este că stelele de neutroni și lentilele gravitaționale – adică mari concentrații de materie din spațiul cosmic care, când sunt observate de pe pământ, produc imagini duble ale astrelor – au fost considerate drept elucubrații, drept speculații până când au fost cu adevărat descoperite. Istoria fizicii arată că ideile bune se dovedesc în cele din urmă a fi corecte. Iar Witten consideră că teoria coardelor este o teorie prea bună ca să nu fie corectă... Ce zici? Asta-i doar introducerea, n-am terminat.’

Mă destind brusc ca un elastic. Am ascultat cu interes, recunosc. Ce naiba să zic?!

‘Știi bine că nu sunt în stare să susțin o discuție de genul ăsta. Când am auzit prima oară de principiul de incertitudine al lui Heisenberg, mi s-a părut că ascult un poem. Suna cam așa: „*incertitudinea poziției particulei înmulțită cu incertitudinea vitezei sale înmulțită cu masa particulei nu poate fi niciodată mai mică decât o anumită cantitate numită constanta lui Planck*”. Nu mai știu ce anume era constanta lui Planck.’

‘Era chiar incertitudinea. Se notează cu un haș tăiat în partea de sus și se citește „h-bar”.’

‘Ei, nu! Adevărat? Un Ah?! Asta era Ah – incertitudinea... lui Heisenberg?!... Mă rog. Dar consider

că este o superbă operație matematică asta: să înmulțești niște incertitudini!... Și m-a rănit aproape concluzia acestor oameni de știință: *principiul de incertitudine al lui Heisenberg este o proprietate fundamentală, inevitabilă a lumii...* Fundamentală. Inevitabilă. Adică suntem condamnați să nu știm niciodată cu adevărat, să ne imaginăm doar, să pipăim doar, orb, marginile acestei lumi, fără să putem vedea... Sfântul Pavel. Asta are o legătură clară, pentru mine, cu scrisul meu și chiar cu prezența noastră pe acest țărm în această noapte. Totuși, nu văd ce legătură este între teoria coardelor domnului Witten și principiul meu de viațuire, care nu mi aparține ca idee, conform căruia totul este scriitură, obsesie livrescă, ispititoare și înnebunitoare... Poate doar razele lunii reflectate de apa mării departe, în larg, și care doar primate prin luneta asta seamănă cu cerculețele de care-mi povesteai.'

'Mie mi se pare că tocmai principiul de incertitudine nu are legătură cu „totul este scriitură”. Scrisul fixează, funcțiunea lui magică este de a crea lumea, de a o coagula...'

'Nu chiar. Formula completă este „solve i coagula”. Dizolvi și restructurezi... Cuvântul a creat lumea, da, dar și formula asta este incompletă: cuvântul *rostit*, iar nu cel scris, a creat lumea... Dumnezeu a creat lumea prin cuvânt rostit, dar pe Adam l-a creat din humă. Dacă omul era „după chipul nostru, după asemănarea noastră”, cum naiba l-a făcut din humă? Și numai pe el, pe om, l-a făcut din „țărâna pământului” în care suflă „suflare de viață”-'

'Da, domne, am mai vorbit despre asta: că a făcut lumea prin cuvânt rostit, iar pe om din humă și suflare de viață, că taman lumea nu e făcută din humă, în timp ce omul este, cât despre răsuflările lui Dumnezeu – care-i diferența între cuvânt rostit și suflarea asta? Amândouă ies din gura lui Dumnezeu. Asta-mi amintește de un eseu de-al lui Eliade unde vorbește de acest simbol iconografic: un monstru în gura căruia stă un om. Înțelesul lui originar era: primul om se naște din divinitate, divinitatea întunericului în cazul de care vorbea, din gura divinității, mai exact. Însă niște triburi care n-aveau habar de înțelesul cosmologic al acestui simbol iconografic au înțeles că: divinitatea îl mănâncă pe om. Și au început să introducă jertfele umane în ritualurile lor pentru ca mai târziu să devină antropofagi. Concluzia era, zice Eliade, că antropofagia se datorează unei teorii degradate – degradare în sensul de interpretare greșită. Cam asta facem noi acum.'

'Fiindcă ne lipsește, vorba lui Iero, *viziunea*, n-avem viziune. Așa-mi zice mie: scrii bine, da, ai avea șanse să devii o scriitoare bună, dar îți lipsește viziunea. Dacă nu-mi găsesc viziunea aia până la 25 de ani, zice, pe urmă mai greu mă afirm. Ah, Ștefan, dar sunt convinsă că tu, într-o bună zi, ai să revoluționezi teologia creștină fiindcă o să găsești o nouă interpretare a momentului Facerii. Abia aștept. Oricum, fără suflarea aia de viață, omul n-ar fi decât un simulacru.'

'Păi da, o humă! E clar că suflarea trebuia să fie în ceva, avea nevoie de un suport, de asta a luat huma. Cuvântul nu trebuie să fie în nimic, n-are nevoie de suport, de trup, el pur și simplu este.'

'Atunci lumea pur și simplu este, fiindcă *lumea* e făcută exclusiv prin cuvânt, care n-are nevoie de suport. Și invers, de asta omul pur și simplu *nu* este, fiindcă e făcut din suflare care are nevoie de huma-suport, are nevoie de componenta asta de humă. Dar nu-i, oare, cam anapoda: spiritul, duhul, nu e în cele făcute prin cuvânt, ci în cel-cele făcute din humă, din materie. Și totuși, materia, lumea, care include huma, e făcută din cuvânt. Dumnezeu ia ceva ce fusese deja făcut din cuvânt și, bonus, suflă în acest ceva suflarea de viață. Adică are și cuvânt și duh. Să-nnebunesc dacă mai înțeleg ceva!'

'Auzi, tu ce bei acolo? Că mie vinul ăsta mi s-a urcat la cap!'

'Păi, clar că și mie mi s-a urcat ceaiul ăsta la cap. Dar mi-a plăcut ce-ai zis: cuvântul nu trebuie să fie în nimic, n-are nevoie de trup, el pur și simplu este.'

'Normal că ți-a plăcut. Fiindcă tu ai o problemă cu trupul. Sunteți scindați. Pe tine corpul te scoate din minți, sunteți separați, te sperie cu lumile lui microscopice, cu toate cotloanele și permanenta lui transformare, cu reacțiile lui pe care nu le poți controla. Ai fi vrut să fi fost de sticlă - transparent, curat, nemișcat, fără secreții, fără mațe, fără... Te și văd curățând de zor sticla asta cu peria, la nesfârșit... De fapt, cred că ai o relație kafkiană cu corpul tău, ești o variantă de Gregor Samsa, aceea în care el n-ar fi murit, ci ar fi rămas în continuare în trup ca într-o capcană, în perpetuu stadiu de transformare și încercare de

acomodare-resemnare; odată transformat în gândac, nu s-ar fi oprit acolo, din gândac s-ar fi transformat în altceva, și apoi în altceva, și tot așa; tu simți și auzi și observi prea mult în el, în corp, îi amuzi teribil pe doctori când descrii foarte exact și „original”, zic ei, ceea ce simți și cum simți, pufnesc uimit-amuzați când le spui că îți țiuie un anume os și că o anume durere e ca și cum s-ar trânti o ușă în corp sau ca și cum ți s-ar lua amprente pe dinăuntru. Cred că abia când o fi să mori, în clipa aia abia, tu și trupul tău o să fiți o entitate, dar poate nici atunci pentru că nici atunci trupul n-o să stea pe loc, ci tot în transformare va fi, la nesfârșit, odată cu planeta și universul... Runa, fără trup adică fără mațe, mucilagii și secreții nici plăcerea nu-i posibilă.... Daa, știu, plăcerea fizică, mă corectează tăcerea ta semnificativă. Tu preferi sticla aia netedă și fixă care nu poate avea decât plăceri spirituale, firește, fără contracții, fără secreții, fără spasme și orgasme... Cred că Gelu te-a conceput în perioada în care îi citea pe gnostici...’

‘Ha! Și eu care credeam că în perioada în care îi citea pe eleați, că aștia zic că existența este unică, indivizibilă, nenăscută și nepieritoare, omogenă, nemișcată și neexpusă dezvoltării și transformării, adică netedă și fixă, eee?’

Râd în ciudată. Îmi înfig mâna în părul lui și-l trag de ureche.

‘Ești incorigibil, Ștefan. Știu că-ți pare rău.’

Nu se apără, dar nici nu tace. Continuă cu voce pițigăiată de durere: ‘Sunt un porc depravat, recunosc. Dar se poate și mai rău: unii se gândesc la meciul care tocmai rulează la televizor, la pantofii din vitrina magazinului, la cauciucul dezumflat al mașinii lor, la înghețata scoasă din frigider și uitată pe masă, iar alții, mai metafizic, se întreabă dacă nu cumva o fac pentru ultima oară... Tatăl meu cred că se gândea dacă Einstein are într-adevăr dreptate cu teoria gravitației fiindcă tocmai auzise că găurile negre o contrazic flagrant. De asta îl iubesc eu pe Newton. Iartă-mă.’

Îi dau drumul. Știu că îi pare rău, fiindcă știe la ce mă gândeam.

‘Hm... Despre ce vorbeam?’

‘Scrisul?’

‘Da: scrisul. Scrisul este o cădere, scrisul este o uitare, scrisul este o violenție, o deformare... Scrisul este un simulacru. „*Phaidros*” al lui Platon – dialogul dintre Thamus și Theuth, povestit de Socrate. Poate îți amintești -?’

Își dă ochii peste cap, teatral, și oftează din rărunchi.

‘Ah, da! Se poate să uit?! Nu m-ai târât tu la cursurile lui CMI care ne zvârleau într-o transă intelectuală insuportabilă? Simțeam că-mi pleznește capul la fiecare cuvânt pe care îl rostea și frazele lui mi se zvârcoleau în creier noapți de-a rândul după! Dar să știi că, dacă n-aș fi aflat că Newton a studiat pe ascuns alchimia timp de treizeci de ani, că alchimia și științele oculte au fost obsesia lui secretă, că a transcris sute de texte alchimice cu propria lui mână, că studiile astea alchimice l-au dus la descoperirile epocale pe care le-a făcut, dacă n-aș fi aflat de lada lui cu astfel de manuscrise și studii descoperită abia în '36 – ascunsă până atunci deliberat, ca să nu-i strice reputația de om de știință în epocă –, dacă n-ar fi o legătură evidentă între obsesia lui de a găsi modul în care materia poate fi transformată în lumină și lumina în materie, și însuși scopul final al alchimiei, dacă n-aș fi fost fascinat de el și de viața lui – ei, bine!, n-aș fi venit niciodată la cursurile lui CMI al tău și aș fi pierdut enorm, firește, căci am sfârșit prin a-l iubi și eu. Da, deci care-i faza cu „*Phaidros*”?’

‘Păi, nu-ți redau cursul lui, zici că ți-l amintești, fac numai niște analogii acuma, căci am chef de vorbă. Îmi vine să țin o prelegere și n-am cui, așa că tre’ să mă suportți. Poate-ți amintești și cum, căutând noi, după curs, să vedem cine-i Theuth ăsta, am aflat, dintr-un dicționar, că, în mitologia egipteană, el personifica două principii divine maxime: cuvântul – adică forța divină creatoare și simbolul hranei absolute – și cunoașterea. El însuși fusese creat prin forța cuvântului și, devenind activ, inventează, la rândul său, pentru oameni vorbirea articulată – care ne interesează pe noi. De altfel, el era inventator al tuturor activităților intelectuale, responsabil până și cu separarea limbilor, și el era cel ce, sub chip de babuin albastru – creatură nocturnă inteligentă – cocoțat chiar pe axul central al balanței – al cărei inventator și este –, asista la cântărirea sufletelor morților în psihostasie; pe talgerul drept era kalam-ul, pana prin care era

reprezentată zeița Maat, a dreptății și adevărului, și pe talgerul stâng era inima defunctului. El, Theuth, urmărea cântărirea foarte atent, din ipostaza asta de maimuță – care poate nu e deloc întâmplătoare: „maimuța lui Dumnezeu” cu mult înainte ca Luther să vină cu formularea asta, într-un cu totul alt context, și primul „antimimon pneuma” cu mult înainte de gnostici, spirit contrafăcut, cel care maimuțărește, mimează Creația, întrucât, inventând, pentru oameni, scrisul, care e un simulacru al simulacrului, pune la dispoziția omului iluzia cumplită că acesta, la rândul lui, poate deveni Creator. Și acest Theuth, pe care grecii îl considerau a fi numai un zeu local minor, „*de prin părțile Naucratisului*” – care era singura colonie greacă din acel Egipt, un oraș cosmopolit extraordinar al vremurilor ăloră – a descoperit numerele și socotitul, geometria și astronomia, jocul de table și zarurile și, în sfârșit, literele – zice Socrate în *Phaidros*. Încântat de descoperirile lui, se duce la Thamus, rege peste tot Egiptul, „Boss, fii atent ce am descoperit!” și i le prezintă, zicând despre litere că „*găsit a fost leacul uitării și, deopotrivă, al neștiinței*”. „Leacul”, adică „farmakon”. Thamus, sceptic, se apucă și le disecă pe fiecare, căutând să vadă care ar fi foloasele pe care invențiile astea le-ar aduce oamenilor – și aici CMI-ul ne-a dat cel mai interesant curs al lui din tot anul ăla. Ajungând la scris, Thamus îi ține lui Theuth celebrul discurs care începe cu „*Tu acum, ca părinte al literelor, și de dragul lor – și urmează ceva ce zici că e descrierea utilizatorului compulsiv de internet și google din ziua de azi: „Tu acum, ca părinte al literelor, și de dragul lor, le-ai pus în seamă tocmai contrariul a ceea ce pot face ele. Căci scrisul va aduce cu sine uitarea în sufletele celor care-l vor deprinde, lenevindu-le ținerea de minte; punându-și credința în scris, oamenii își vor aminti din afară, cu ajutorul unor icoane străine, și nu dinlăuntru, prin caznă proprie. Leacul pe care tu l-ai găsit nu e făcut să învățoșeze ținerea de minte, ci doar readucerea-aminte. Cât despre înțelepciune, învățăceilor tăi tu nu le dai decât una părelnică, și nicidecum pe cea adevărată. După ce cu ajutorul tău vor fi aflat o grămadă de prin cărți, dar fără să fi obținut adevărata învățătură, ei vor socoti că sunt înțelepți nevoie mare, când de fapt cei mai mulți n-au măcar un gând care să fie al lor. Unde mai pui că sunt și greu de suportat, ca unii ce se cred înțelepți fără de fapt să fie.*” O-la-la! Parcă m-a descris pe mine!... Apoi Socrate vorbește despre diferența dintre cuvântarea scrisă și cuvântarea vorbită – exact despre ce trângăeam noi mai înainte, Cuvântul *rostit* – în care ar fi, de fapt, adevărata înțelepciune, „cuvântarea celui care știe, vie și însuflețită”, față de care cuvântarea scrisă nu e decât un „simulacru”. Date fiind acestea, îți spun clar, dragă Ștefan, că scrisul meu nu este decât, cum zice Socrate mai departe, „*o scriere pe apă*” – cu cerneală neagră pe apă neagră, zice el. Cu apă de mare pe apă de mare, în cazul meu. Asta e scrisul meu... Dar, revenind la ale noastre, eu nu susțin că despre scriitură e vorba, că „totul e scriitură”, ci eu spun că trăiesc „ca și cum” suntem în fiecare clipă scriși, descriși de cineva, deci: de cineva, nu de mine. Tu îi judeci acum pe toți cei prezenți pe plaja asta ca pe niște particule sau coarde sau ce-or mai descoperi fizicienii de-acum încolo. Vrei să zici că vin eu și le pun o lumină în ochi, ca să-i văd mai bine, și că ei, sub lumina asta, își modifică structura, par a fi altceva. Vrei să zici că le induc această stare de a fi observați, văzuți, pentru că nu le-am spus clar: Alo, alo! Luați seama că sunt cu ochii pe voi, vă scriu și vă descriu! Vrei să spui că plutește în aer un ochi care-i vede, că ei nu văd acest ochi, că ei nu știu de prezența acestui ochi, ci doar pre-simt, subliminal, această prezență și-atunci, fără să știe și fără să vrea, își modifică structura, își modifică felul de a fi, ceea ce înseamnă că eu n-o să-i pot prinde pe ei cei adevărați, ci doar o versiune a lor... Că ideal ar fi să le pot observa starea lor actuală fără să-i perturb. Dar vreau să-ți spun, Ștefan: asta este o exagerare; este un ochi care vede totul, într-adevăr, care mă vede inclusiv pe mine, care mă restructurează inclusiv pe mine, iată! am conștientizat această prezență, un fel de Martor, dar îți spun clar: acel ochi nu sunt eu! Eu nu scriu, eu nu îi scriu. Nici nu am ce să scriu, căci nu se întâmplă nimic pe plaja asta... Dar să revenim că acumă chiar batem câmpii: care este legătura dintre acest țărâm, în această noapte, cu acești oameni, cu aceste focuri, cu această prezență care modifică și aduce straniețe, și coardele din teoria de care vorbeai?...

‘Ajung acolo imediat. Ochiul ăla de care zici, care ne vede, dar nu-l putem vedea, ci doar pre-simți – cred că nu el e „martorul”. Dualitatea undă-particulă, interpretarea Copenhaga de care ziceam mai devreme, celebrul experiment cu fotonul al cărui comportament se schimbă dacă este privit. Dacă privim experimentul, ceea ce este observat se comportă ca o particulă, *este* particulă, dacă nu privim, se comportă

ca o undă, *este* undă. Dacă noi n-am observa-o, lumea n-ar exista fizic, ar exista *altfel*. Dumnezeu nu este văzut, dar el vede tot, de asta noi și lumea „existăm”, fiindcă suntem văzuți: el ne vede pe noi, iar noi vedem lumea, ceea ce numim realitatea noastră. Dacă în experiment punem doi fotoni, entanglați cuantic, adică făcuți să fie inseparabili, să zicem: îmbârligați cuantic, și îi izolăm la distanță unul de altul, fiecare din cei doi poate anticipa ce se va întâmpla cu geamănul lui, și implicit ce avem noi de gând să facem, ca și când între cei doi fotoni nu ar exista distanță în timp și spațiu. Timpul există numai pentru noi cei care locuim *în* univers, timpul nu există pentru un observator *din afara* universului. Aici ni se descrie un înger. Eu cred că ăștia doi fotoni sunt eu și îngerul meu păzitor. Eu și îngerul meu suntem ca aceste două particule inseparabile cuantic, conectate între ele de către cineva, ca și cum nu ne despart spațiu și timp, deși ne aflăm în locuri diferite din univers, în lumi diferite, cum se spune. Eu nu îl pot vedea și nu știu dacă el mă vede pe mine, dar el știe tot ce mi se întâmplă și tot ce voi face. Și tot ce eu fac, orice acțiune a mea, îl afectează direct. E „legat” de mine. El nu îmi poate dicta ce să fac, nu mă poate forța, el nu poate face nimic, dar el știe. „Martorul” de care vorbești cred că e tocmai asta, tocmai îngerul păzitor, de fapt...’

‘Ștefan, bați câmpii. Îngerul meu păzitor e un foton entanglat! Bine că nu ne aude careva... Și tot n-am înțeles ce-i cu coardele alea și plaja asta.’

‘Coardele alea... ele nu sunt particule care ocupă un singur punct în spațiu, ci sunt particule... care au lungime, dar nu au altă dimensiune, sunt niște corzi infinite de subțiri, niște bucle închise care vibrează neconținut. Dacă o particulă ocupă un punct în spațiu în fiecare moment și astfel istoria sa în spațiu-timp poate fi reprezentată printr-o linie numită „linia de univers”, atunci o coardă ocupă o linie în spațiu în fiecare moment, iar istoria sa în spațiu-timp este o suprafață numită „suprafață de univers” și are forma unui cilindru, a unui tub...’

În clipa asta tresar căci a fost ca și cum Ștefan ar fi declanșat brusc un duș cu apă rece în creștetul meu.

‘A unui tub... tunel...?’

‘Dacă vrei, a unui tunel.’

‘Un... vortex?’

‘Vortex?’

‘Un tunel de cuvinte, un tunel care soarbe, un vârtej.’

‘Nu știu.’

‘... Și eu pot să stau pe „suprafața de univers” a unei astfel de corzi, pe marginea unui astfel de ochi și să-mi bălăcesc picioarele în sclipirile de dedesubt, ba pot chiar să lărgesc un astfel de ochi – de ochi?! îți dai seama, ah!, limba asta românească, ochiul-privirea-Martorul? –, și să-mi dau drumul prin el?’

‘Dacă vrei tu...’

‘... Un tunel, un vortex, erau cuvinte, foarte multe cuvinte, argintii toate, ca această mare cu plancton, ca acest țârm cu focuri în agonie, se rotesc, ele dau senzația de solzi de lumină, razele lunii reflectate departe în larg, se rotesc în vârtej și vibrează o muzică inumană, și sorb... Ștefan, mi-este foarte clar, știu ce trebuie să fac, trebuie să ajung eu pe marginea acestui vortex și mai ales trebuie să-l parcurg, ca să înțeleg, în sfârșit, totul. Asta era!’

‘Nu-nțeleg ce vrei să spui. Dar unde pleci, stai două secunde, că încă n-am terminat! N-am ajuns la altă preocupare a domnului Witten: dark energy and dark matter...’

‘Prea mult, Ștefan, gata că mă sufoci! Îmi explodează neuronii, am delirat destul amândoi, e inadmisibil! Nu putem avea și noi conversații mai umane, nu putem vorbi și noi despre iubire?! ... Cred că asta e în Biblie: „*întunericul cel de dinafară*”.’

‘Pardon?!’

‘Cred că ăsta este „*întunericul cel de dinafară*” de care pomenește Isus. Care clar nu e întunericul de afară când tu ești în casă cu lumina aprinsă... Întunericul cel de dinafara lumii noastre, de dinafara planetei, negreala aia cosmică pe care o vedem noaptea pe cer și în care plutesc toate. Întotdeauna mi s-a părut că asta e a doua cea mai misterioasă sintagmă din toată Biblia, după „*Și era noapte*.” Acolo îi azvârle întotdeauna

pe păcătoși. Ce crezi, ăla o fi Iadul?!’ zic maimuțărind deodată și sar în picioare râzând, amuzată de fața dezamăgită a lui Ștefan, îmi ridic mâinile, îmi întind oasele, simt că dacă aș vrea cu adevărat m-aș putea înălța în văzduh, să privesc de sus această plajă cu micile ei întâmplări, cu micile ei focuri, cu ei, acești nuntași care râd, discută, dansează, povestesc, cu perechile care-și vorbesc încet, își surâd, se sărută, cu porumbul pus în vatră la copt, cu Sculptorul care fierbe ceva într-un vas, stoarce lămâi și presară mirodenii, cu Flavius care încă se chinuie absorbit de melodia aia, cu mine și cu Ștefan trâncănind ca doi diletanți pe două pietre în fața mării, săraca.

‘Știi ce, Ștefan, ei, aceștia, sunt cât se poate de firești, nu încapе îndoială, iar noi doi suntem niște paranoici incurabili. Uită-te la ei: crezi că îi trece cuiva prin cap în clipa asta că este undeva un ochi – doar în visele psihopaților! – care îi restructurează, crezi că au ei senzația neliniștitoare că cineva îi scie-descrie, că, în chiar clipa asta, ei se plimbă dezinvolți prin prozele mele, că numindu-se „ceașcă” aici, acolo se trezesc deodată botezați „covrig”... ? În altă dimensiune... ? Ha!’

‘De ce nu? Dar asta era doar un exercițiu spiritual, era doar o discuție!’

‘Pentru că ei sunt vii, sunt VII! Înțelegi? Aș vrea ca într-o bună zi să-mi tragă un șut în fund realitatea asta, să mă dezmeticesc și eu!’

‘Era doar o discuție?!’

Ne răsucim amândoi spre locul de unde a venit vocea: Sculptorul. A auzit halucinațiile astea. Merde! De cât timp oare trăgea cu urechea? Ne întinde două cești din care ies aburi.

Vezi că de data asta nu l-am mai simțit când s-a apropiat?, îmi vine să-i spun lui Ștefan, dar mă abțin. Îl privesc doar pe Sculptor și aștept să spună ceva, să spun ceva, un gest, orice, dar el trece mai departe. În clipa următoare cineva îl strigă, tare, pe Flavius, și Flavius, smuls dintre sunetele flautului lui, își ridică privirea, intrigat, dar nu spre locul de unde a venit vocea, cum ar fi fost firesc, ci spre partea opusă, adică spre mine și Ștefan. Este clipa în care amuțesc subit, dar nu din cauza lui Flavius. Apropii ceașca de lumina focului și mă uit la ea. Descopăr că am în mâini o ceașcă de piatră, de piatră de mare, cam aspră, grea, asimetrică, cu găuri în care s-au înțepenit scoici, și cu toartă... E ceașca mea pe care am uitat-o în Caravanserai! Îl caut din ochi pe Sculptor, dar nu-l văd nicăieri. Îmi dau seama, vag, că este un dar, un dar care ar putea fi, la fel de bine, și o otravă.

În aceeași clipă, o mișcare în mare îmi atrage atenția. Ceva înaintează pe suprafața ei din larg. Noctiluciile, răsfirate până departe, se aglomerează și se îngrămădesc într-o formă care se apropie cu viteză de țârm. O formă incertă și stranie. Pe măsură ce se apropie și o văd mai clar, mi se pare că seamănă cu o uriașă floare luminiscentă, de noapte, adunându-și grăbit petalele împrăștiate ca atunci când simte soarele venind. Nervurile întinse ale petalelor ei răsucindu-se în strângere, ondulându-se și încălcându-se până se fac scris. O floare de noapte, carnivoră, închizând în miezul ei luminescent o pradă, strângând nervurile scrisului în jurul ei, lipindu-le de pielea-i până se fac rețea de vase de sânge sau de cuvinte prin care himera pulsează viu. Prea viu. *Eu* sunt în miezul carnivor al manuscrisului ăstuia. *Pe mine* mă închide în petalele-pagini, *pe mine* mă înfășoară ca pe o mumie, ca pe un trup mort, în pergamente-giulgiu lipite de pielea-mi și de nedesprins vreodată, *pe mine* mă dizolvă în secrețiile lui, în cernelurile lui, *pe mine* mă absoarbe ca într-o iubire. Sau moarte.

Când e aproape de țârm și se ridică, strălucitor, din ape, îl recunosc. Este Ah, Tristan mesagerul. Tresar ca de o spaimă, aproape uitasem de el. El e manuscrisul ăsta întrupat înaintând spre mine, el e floarea de noapte, carnivoră, în al cărei miez stau eu, el se ridică din mare, orbitor, înfricoșător de frumos și singur, mesager al iubirii *fără* moarte – nu zicea el așa? Nu zicea el „nu acum, acum nu e timpul, abia după miezul nopții”? Nu zicea el „port un mesaj”? Mesajul cui? Cine mi-a trimis manuscrisul ăsta întrupat, din mare?

Prostii. Năzăriri. Mă așez la loc în nisip, lângă foc. Ah se așază și el. Mă privește preocupat și absent. Undeva, în miezul lui întunecat, stă o Rună, înfășurată în cuvinte, devorată și devorând totdeodată, tot deodată. Floarea de noapte și-a închis complet petalele, s-a făcut ghem, un ghem de pagini mototolite, din care scrisul se retrage, s-a făcut la loc ceea ce a fost cândva: un manuscris aruncat în mare. Mă uit la el și aștept. Sunt sigură că iar o să scormonească cu mâinile în jarul din vatră, o să scoată vreo piatră pe care apoi

o s-o mângâie ca pe un animal docil așternut la picioare. Constat însă că are deja o piatră în mâini. Este o ceașcă. Aproape la fel cu a mea. Soarbe din ea, în timp ce ne privim. Duc ceașca la gură și beau și eu încet, cu înghițituri mici, din lichidul aromat, tare, arzător, puțin dulce – grog amestecat cu ceva ce recunosc mai greu, o aromă rară: ah, da, flori de iasomie... Brusc, îmi amintesc. Lichid strălucitor. „*Flowering tea*”. „*Dancing dragon*”. Beau un manuscris. Beau cuvinte. Asta era: manuscrisul meu, „Vortex”-ul aruncat în mare demult, în marea asta, într-o altă vară, într-o altă noapte, de pe pietrele digului, manuscrisul meu atunci aruncat s-a întors înapoi. „Vortex”-ul s-a întors acum înapoi din ape, pe valuri până la țărm, întrupat altfel, orbitor, înfricoșător de frumos și singur, ca un cuceritor.

Cine, din adâncul mării, mi l-a trimis înapoi? Întrupat astfel, altfel? E același și totuși altul: un manuscris citit. Citit de cine? Ce semne sunt astea venind înspre mine din mare, și, odată ieșite pe țărm, luând forma acestui trup stând lângă mine în nisip și bând lichid dintr-o ceașcă de piatră?, ce *scriere pe apă*, ce chemare?

... Sunt sigură că Ah înghite și el aceeași licoare cumplită...

‘Este limpede,’ mai apuc să spun, ‘îmi este limpede că această ceașcă de piatră n-o să poată fi niciodată transformată în covrig... sau în nimic altceva. Ea va fi ceea ce este până la sfârșitul pământului și al timpului...’

ÎNTRE

El – stă în gravură, trist, în armură, călare, pare c-ar fi singur, deși Moartea-i arată o clepsidră din care mai e, totuși, mai e, iar în spatele lui se ițește o arătare cumplită: Diavolul. Sus, în fundal îndepărtat – burgul, ordinea, lumea. Dar ce este el, călugăr în pustie ca să-l hărțuie Satana, Antonie cel asaltat de monștri și demoni înspăimântători? Nu, el este Cavalerul – Dürer spune asta... Și el va traversa pădurea-haos, liniștit, parc-ar fi singur, deși îi vede pe cei doi. Nu mai e chiar atât de tânăr, însă va răzbate. Este obișnuit, doar a mai traversat atâtea păduri și, până la urmă, n-are încotro, îi este scris pe frunte, pe chip. „Așa-ți trebuie dac-ai ieșit din cetate!” i-a spus odată un țăran, dar precis îl confunda, poate credea că e Yvain, cavalerul cu leul, care-a uitat să se mai întoarcă la regina lui și pe urmă, de durere, a înnebunit. „Doamna mea a murit demult, eu nu mai am la cine și nici unde să mă întorc. Traversez întruna această pădure sau orice pădure și asta este tot ce am de făcut...” Toți trei merg înainte, și câinele; numai o șopârlă se încurcă în picioarele calului lui, fugind înapoi, speriată ca toate șopârlele. Și hârca din colțul stâng e întoarsă, dar orbitele ei privesc nu în urmă, ci undeva în afara gravurii. Adică spre mine.

Ea – stă în nisip, îngândurată, și se uită la noi. E atât de frumoasă încât aș vrea să se uite tot timpul la noi, cu ochii ei verzi aurii cu umbre de ambră, părul ei greu și ondulat, de culoarea frunzelor întunecându-se a toamnă, e cel mai frumos chip pe care l-am văzut de când am apărut și aș vrea să nu se despartă de noi niciodată, să rămânem la ea pentru totdeauna. Până acum am fost prin tot felul de mâini, ne-au privit tot felul de chipuri, am fost șocați în atâtea moduri, dar pe urmă ne-am resemnat: dacă Dumnezeu îngăduie toate astea, cine suntem noi să ne mirăm, să judecăm, să ne revoltăm? Nimic nu mai seamănă cu lumea pe care o știam... Ultima oară ne-a cumpărat un student. Stăteam expuși pe un raft într-un anticariat și-i vedeam pe toți cei care treceau în sus și în jos pe lângă noi – ah!, uneori îmi doresc să am măcar pleoape, să pot să închid ochii când vreau; am auzit la un moment dat o voce care îngâna un cântec ritmat ca de tavernă, apoi niște fuioare de păr negru au trecut pe lângă noi și au revenit imediat încadrând doi ochi întunecați care ne-au ținut cu interes, pe urmă am fost înșfăcați de pe raft, duși la vânzător pentru ca apoi să ajungem în geanta lui, alături de alte cărți și câteva mere, niște hârtii și o fotografie care, în îngrămădeala din geantă, împinsă de cărțile cealalte, s-a lipit de noi. Atunci am văzut-o pentru prima oară pe ea și ne-am îndrăgostit fatal. Am călătorit așa o vreme, lipiți și privindu-ne ochi în ochi. În momentul în care, ajuns acasă, tânărul care ne cumpărase ne-a scos din geantă și ne-a așezat pe o masă, despărțindu-ne de chipul de care ne îndrăgostiserăm, am suferit enorm. A trebuit să ne uităm nu la fata frumoasă din fotografie, cum ne-am fi dorit, ci la tânărul ăsta, îmbrăcat aproape dezbrăcat, adică mai mult gol, deși, după chip, nu părea a fi un nebun rătăcit în pustia vreunei păduri, sălbăticit și cu mințile turburate, deci nu avea nici un motiv să nu fie îmbrăcat decent, ca orice om normal – dar să nu mă mai mir, toți cei care ne-au avut până acum purtau haine stranii, ca de nebuni sau săraci, pesemne omenirea se îndreaptă spre sărăcie-lucie, nebunie generalizată, indecență crasă sau dezmaț total... Așadar, după ce tânărul ne-a pus pe masă și s-a mai uitat o dată, în treacăt, la noi, ne-a împachetat într-o hârtie și ne-a vârat din nou în geantă – și atunci am crezut că în mod special ne-a împachetat, ca să nu o mai putem vedea pe ea, ce cruzime! Am călătorit din nou, am urcat niște trepte – știu asta după zdruncinături și cadența pașilor –, am auzit un sunet ca de clopoțel, o ușă s-a deschis, am auzit voci înfundate, apoi mâna lui ne-a scos din geantă și ne-a ținut așa, în aer, câteva clipe. Îmi amintesc bine clipele acelea, căci am simțit o prezență diafană și dulce în preajmă, ca atunci când se apropie primăvara... Pe urmă, o altă mână, mai mică și mai ușoară, a început să desfacă hârtia și... oh!, ne-am pierdut simțirile de fericire în momentul în care sub ochii noștri a apărut tocmai ea, fata din fotografie, chipul ei viu, VIU, cu ochi măriți de bucurie și plăcere de a ne vedea! Ne-am privit așa lung, degetele ei ne-au mângâiat, apoi ne-a așezat pe genunchi să răsfoiască albumul, și noi, care eram pe copertă, ne-am trezit lipiți de pielea ei ca piersica. „E minunat,” am auzit-o vorbind cu o voce de înger, „Ștefan, mulțumesc mult, vino să te pup! Unde l-ai găsit?” E clar, ne-am spus atunci, ea e noua noastră stăpână. Doamne, îți mulțumim și te rog fă să ne păstreze pentru totdeauna, să ne iubească pentru totdeauna... Căci era clar că și ea ne iubea...

... Dar ce bine că ne-a scos acum din nisipul ăsta care ne sufoca. De fapt, noi ne-am târât spre suprafață, căutând-o pe ea. Nu știm ce s-a întâmplat la un moment dat, am fost doborâți de pe raftul unde ne pusese, totul în jur fusese doborât și umplut cu nisip, am stat multă vreme îngropați așa fără să mai știm nimic de ea, până n-am mai suportat și-am început să urcăm singuri spre suprafață. Simțeam că ne pierdem mințile la gândul că s-ar putea să n-o mai vedem niciodată...

Ca atunci când pleca uneori de acasă pentru multă vreme și încremeneam în așteptare. Dar știam că, atâta vreme cât suntem în camera ei, o vom revedea pentru că ea va reveni întotdeauna. Stăteam cuminți pe raftul unde ne pusese la loc privilegiat, nu printre celelalte cărți strivite, ci în afară, sprijiniți de ele și cu fața spre camera ei. Priveam cerul în fereastra de pe peretele opus și ne aminteam de ea. Ne aminteam cum o vedeam trecând prin dreptul nostru, cum dansa ca o pasăre, cum se oprea uneori și ne privea, ne vorbea, nu numai nouă, ci și unei alte coperti care era lângă noi, dar pe care n-am apucat să o vedem niciodată. Am avut strania bănuială într-o zi că pe coperta cealaltă suntem tot noi, dar într-o altă ipostază, un fel de autoportret, zicea ea, și era clar, după cum îl privea și după faptul că-i acorda mai multă atenție, că pe acela din autoportret îl iubea mai mult. Pe ea o vedeam destul de des, spre bucuria noastră, fiindcă între noi și cealaltă copertă se afla o oglindă rotundă pe un picior metalic, ea o adusesse acolo și se oprea deseori să se cerceteze în apele ei, să-și pună cerceii, să-și înfrumusețeze ochii și buzele, sau pur și simplu să se privească în ea lung, cu coatele sprijinite de raft. Am și căzut de câteva ori de pe raft doborâți de emoție: atunci când o vedeam fără haine... În absența ei, venea uneori o doamnă subțire cu ochi albaștri limpezi și ne ștergea de praf, ne scutura și apoi ne așeza la loc cu atenție.

Ce bine că ne-am regăsit, după întâmplarea asta cu nisipul... E un soare orbitor în jur, unde-om fi? Și de ce ea, deși e tot ea, pare că are o altă consistență, nu de carne, ci de pergament, aproape ca noi? Ca și cum lumina asta prea crudă ar străvezi-o?

Ne-a înfipt în nisip și se uită la noi cu atâta intensitate încât cred c-or să ne crească la loc piele, păr, urechi, nas, gură, ochi și toate cele ale feței noastre, așa cum erau ele odată... Dar cum erau ele odată? Cum și cine eram noi? Cine eram noi înainte de a deveni această hârcă sinistră?

Acum ea râde. Râde către noi, cu fața ei și mai frumoasă atunci când râde. Ea râde, ne privește și, sub privirea ei care ne țese la loc chipul de carne pe care l-am avut cândva, ne spune: „Tu ești, am știut întotdeauna că tu ești craniul ăsta straniu care privește, care pare că încă are ochi albi în găvane și privește cu ei. Tu ești, altfel nu ți-ai fi pus tăblița cu celebrul tău logo chiar sub el. Ești primul artist al lumii care și-a inventat propriul logo, celebra ta monogramă, spun criticii de artă, ești cel care a dat lumii primul autoportret devenind astfel canon și ești cel care s-a inclus ca personaj printre personajele picturilor lui; întotdeauna când apari în vreun tablou, ești însoțit de o placă de pe care monograma ta e nelipsită. Dar cred că ești singurul care vreodată și-a pictat logo-ul de-a dreptul pe corsajul femeilor, cum ai făcut-o tu într-un portret din epoca ta venețiană... Ah, da, și ești, firește, singurul care ne-a privit, din propriile-i gravuri, prin ochii unui craniu... acest craniu...”

Așadar, dacă nu v-ați dat seama până acum, cel care v-a vorbit și v-a povestit toate astea suntem noi, mărețul Albrecht Dürer... De fapt, una din numeroasele lui variante...

Eu – mă trezesc din nou în nisip, în deșertul de nisip și în cubul de nisip care o fi fost cândva camera mea și din care am scos, de data asta, albumul de gravuri ale lui Dürer. I-am văzut muchia apărând de sub nisip, înainta spre suprafață cu o determinare stranie, de parcă ar fi fost împins de o forță pe dedesubt, venea singur spre mine. Pe copertă – *Cavalerul, Diavolul și Moartea*, în care am privit... Acum îl așez lângă mine și nisipul îl ia în stăpânire imediat. Liniile gravurii se tulbură, se încălesc și se destramă, devin nisip ca însuși nisipul în care se scufundă, lent, atât de lent încât nici n-am răbdare să mă uit... Închid ochii. Și-mi amintesc.

Iadran

„Cohortele fricii mărșăluind. Proza aceasta n-are o poartă sau o fereastră prin care să se poată intra în ea. Frica a fost singurul tunel, care, odată parcurs, a rămas definitiv în urmă. Și totuși, cohortele fricii mărșăluind, prin tunel, mai departe, împânzind colțurile, paginile, cuvintele. Cohortele fricii. Câmpie însângerată sub pasul lor, piatră sfărâmată, mozaic crăpat. Nu a scăpat nimic, poate doar această mână cu pielea arsă de soare, care continuă să scrie, exasperat și lucid, cronica trecerii lor. Nu frica, ci FRICA urlând cu o mie de guri, mărșăluind prin măruntaiele sfâșiate, prin tunelul care e propriul tău trup... Ea îți respiră, atât cât mai poți respira, prin toți porii, ea îți gâfâie ultimele clipe, ca înaintea execuției, ea te ținutește, în locul în care te-a surprins, și rămâi nemișcat, cu ochii fixați în gol, în timp ce cohortele ei îți mărșăluiesc prin sângele împietrit.”

Recitesc ce am scris. (Dezamăgitor, avea să spună un „literat” câtva timp mai târziu. Era revoltat: ce să citim aici?! Deșertul – deșertul minții mele. Psalmistul o spunea mult mai adânc și mai adevărat: „prin deșertăciunea minții mele m'am abătut, ca un netrebnic”. Era să-i dau dreptate – mai ales la „netrebnic” – și să arunc totul la coș, dar mi-am amintit apoi de Runa cea adevărată, Runa întoarsă din deșertul minții ei: ființa de nisip. De ce de nisip? Ca să nu moară încă... Și asta nu-i doar o figură de stil.)

Stau turcește pe jos, cu spatele sprijinit de fotoliu, e șase dimineața, într-o sâmbătă de iunie, într-un demisol foarte confortabil, într-o vilă pe lângă Piața Domenii, acasă la Iadran Varunian, care continuă să doarmă în camera de alături. Am sub ochi întregul apartament, căci totul e la vedere, dispus circular în jurul camerei de zi, după principiul: stai în mijlocul ei și ai senzația că vezi totul, nu-ți scapă nimic din ce se întâmplă, ești stăpân; dacă vreo carte sau vreo tigaie ar lua-o din loc, să o poți pune repede la punct: Hei, tu, încotro?

M-am trezit după o oră de somn forțat: dormi, ființo, altfel mâine n-o să te mai poți ține pe picioare. Somn inutil, căci, în împrejurări ca asta, nu dorm, nu mănânc, ci stau la pândă, nemișcată, materie sticloasă, urmărind întâmplările. Ard în tăcere, febrilitate trădată doar prin tremurul mâinii când mă apropii de pagină să scriu. Și nu obosesc niciodată, nu mă sting, candelă alimentată de energii difuze din jur, ulei turnat continuu de o mână abstractă. Obsesia păcatului, obsesia păcatului, mă trezisem cu sintagma asta umblându-mi prin creier.

Am stat câteva minute în vârful canapelei, dar nu ca să mă dezmeticesc, ca altădată când mă trezesc în alte locuri decât în camera mea, sau chiar și în camera mea, dar după o îndelungată absență, întrebându-mă buimacă și căzută din lună: unde sunt?, nerecunoscând în primele minute nimic în jur, nici măcar utilitatea terestră a mobilelor, ci am stat așa, știind clar că m-am trezit în această cameră și în această casă, și privind fix prin ușa deschisă patul din camera de alături în care, într-o învâlmășeală cumplită, doarme cineva. M-am apropiat și-am privit alcătuirea de obiecte și membre umane greu discernabile, din care încercam să recunosc câte ceva din cel ce în mod cotidian poartă numele de Iadran Varunian. Și, între o mâneacă a unei cămăși care nu acoperea nici un braț, o muchie de carte (o mizerie de carte: „ezoterismul nu-știi-cui”) ieșind de sub perna îngrămădită în perete și o mână îmbrăcată în cealaltă mâneacă a cămășii, arcuită pe deasupra, cu degete lungi, cu vârful ușor întoarse în sus, indexul în ostensiune involuntară spre propria-mi persoană – lucru care m-a făcut să tresar –, am descoperit, din profil, binecunoscuta barbă cenușie și una din sprâncenele mefistofelice, aflate în vecinătatea neverosimilă a unui genunchi lângă care se arcuia abdomenul traversat de o fâșie de cearșaf, un cearșaf albastru încolăcit în jurul acestui trup și făcând să apară din el decupate, expuse, fragmente de corp uman. Talpa unuia din picioare se odihnea pe o tavă de aramă rămasă de aseară împreună cu pietrele de mare împrăștiate pe jumătate de pat. Cealaltă mână ieșea pe sub pernă, foarte bronzată, întreruptă pe alocuri de bucăți albastre de pânză, și se termina tocmai pe noptieră, în dreptul ochelarilor, ca întinsă pentru a-i apuca. Strivită între pătura îngrămădită și tăblia patului, o gravură înrămată în care, nemișcat, degetul mare al celui alt picior ce traversa pe dedesubt movila încălcea și mai mult un ghem de linii, pentru mine oricum de nedescifrat de la distanța asta. Toracele, tăiat și el în două de cearșaful colorat, era cam pe unde ar fi fost de așteptat să fie, dar nu înțelegeam, totuși, de ce unul din umeri

era atât de aproape de mine în timp ce celălalt dispăruse complet și, în general, de ce acest trup bronzat, neted, singular prin lipsa de multiplicitate halucinantă a aceluiași membre, dar mai ales lipsit de continuitate firească, îmi lăsa senzația deloc liniștitoare că acolo, în pat, e o ființă polimorfă. Iadran!, am articulat, dar cu tonul cuiva care cataloghează un obiect (vază, urnă, opaiț) și m-am aplecat să-i văd fața pe care, așa cum spuneam, o puteam zări doar din profil. Da, era chipul lui, ușor altfel, cu straniețea pe care o capătă fețele umane când dorm. Am privit fascinată pleoapele bizar transparente, neașteptat frumoase, de fum albăstrui, de parcă irișii, în spatele lor, ar arde, făcând astfel vizibile vinișoarele de sânge, arabescuri asimetrice.

Am întins mâna și am luat gravura îngrămadită în tăblia patului, să o pun deoparte, să o salvez de la strivire și am constatat că nu e o gravură propriu-zisă, ci un album de artă pe care, privindu-l de aproape, îl recunosc imediat: gravurile lui Dürer, pe a cărui copertă se află chiar *Cavalerul, Diavolul și Moartea*. M-am întins în pat, făcându-mi loc printre obiecte, cu albumul în mâini. Oare ce vede? m-am întrebat, așa cum mă întreb de fiecare dată când privesc gravura asta. Oare ce vede ea, hârca din colțul din stânga jos, singurul personaj din gravură care privește – cu orbite albe, de parcă încă ar avea ochi – „în cadru”? Și am ciocănit ușor cu degetul îndoit coperta în dreptul ei, ca spre a o trezi la viață... Ce vezi, spune-mi ce vezi, vreau să știu ce vezi tu, când te uiți la mine așa?... Dar oare ce va fi văzut și ea, prințesa din mormântul de la Capătul Pământului, din care n-a rămas decât tot un craniu, ca ăsta din gravură, ce va fi văzut ea, frumoasa mea prințesă, ce lumi, ce ochi, ce iubiri, ce întâmplări... ?

Apoi mi-am întors capul spre bărbatul adormit și l-am privit. *Așa va fi privit și ea, hârca aceea, cândva...*

Om la patruzeci de ani, am gândit, acesta este un om în plină viață a lui, dar eu mă uit la el de parcă ar fi un extraterestru, într-atât îmi pare de diferit de mine, de ceea ce cunoscusem eu din oameni până acum. Dormea profund, horcăind din când în când, Iadran Varunian, operator de film, fratele geamăn al Sculptorului. ‘Confuzie, este o confuzie!’ constatam în noaptea aceea, ultima noapte la Capătul Pământului, când înflorise planctonul, făcând marea luminescentă, și vântul înnebunise cărând focuri în mare și luminițe pe țarm, amestecând plaja cu valurile, ‘nu ești tu cel care trebuia să fie!’ vorbeam abia respirând, în timp ce el râdea: ‘Acum e târziu, acum e prea târziu, acum ești, și asta e totul, ești!’ rotindu-se în mijlocul apei, cu mine în mâini, ridicându-mă deasupra, răsucindu-mă să mă aducă aproape de el, eu alunecând tot timpul încât nu mai știam în acel vârtej unde e apă unde e aer, dacă mai există țarm, astea sunt focuri sau luminițele reci, totul se învârtea în jur, și mâinile lui se forțau să fie axul, miezul material al vârtejurii, al vortexului în care căzusem, iată, în cele din urmă și eu, ‘dar cuvintele, unde sunt cuvintele, ăsta trebuia să fie un tunel de cuvinte!’ i-am strigat contrariată când l-am văzut venind de la celălalt capăt al tunelului, prea hotărât și sigur de el și prea material, *„erau cuvinte, foarte multe cuvinte, argintii toate, ca această mare cu plancton, ca acest țarm cu focuri în agonie, se roteau, ele dădeau senzația de solzi de lumină, se roteau în vârtej și sorbeau”*, așa am scris eu cândva: *„cu mână hotărâtă am dat drumul cuvintelor...”*, ‘unde sunt cuvintele, ce-ai făcut cu ele!’ îi strigam în timp ce-l vedeam venind spre mine, ca oglindit în apă, pe el, personaj dintr-un text al meu vechi, primul personaj, Sculptorul, și abia în momentul în care era aproape să iasă, să ajungă la suprafață – la suprafața textului, credeam eu –, am înțeles că da, e o confuzie, în locul personajului meu venise altcineva, el nu este Sculptorul din gura grotei din Caravanserai, el nu este; așa cum atunci, din ceva material, grota, ieșise cineva imaterial, Sculptorul, acum, din ceva imaterial, vârtejul de cuvinte, ieșise cineva cât se poate de material, el, acest Iadran. Plănuisem să îndrept ceea ce ratasem atunci, să refac acea întâmplare, dar era clar că nu se poate: Sculptorul meu, *„the crazy artist”*, nu mai voia să apară... Trupurile izbite unul de altul, mâinile alunecând, cuprinzându-mă, ridicându-mă, rotindu-ne în apă. ‘Nu ești tu cel adevărat!’ strigam eu în fața acestui trup de carne și oase, viu, VIU, pe care-l crezusem de abur, imaterial, Imagine trebuia să fie, Celălalt, el cel călătorind prin alte lumi, eu cel călătorind prin propria mea viață, ajunși deodată unul în fața celuilalt, la capătul acestui tunel, care e capătul drumului fiecăruia, credeam eu, ne privim, ca atunci în Caravanserai, și contururile se destramă, imaginea dispare, memoria se șterge, totul se șterge pentru că noi în oglindă ne suprapunem, intrăm unul în celălalt, abur, și celula astfel refăcută e sorbită în vidul altei lumi, această trecere, această fuziune a celulei e definitivă, e Moartea, ca în teoria

antimateriei, particula de materie întâlnindu-și particula de antimaterie, geamănul, și în clipa aia se anulează reciproc, dispar – asta credeam, asta credeam, însă el ieșise din text, cu mâini și picioare, cu ochi și umeri și gură vorbind, cu trup puternic, masiv, ieșise din text, din lucrătură, ‘Nu, nu sunt de cuvinte!’ striga, hohotind, rotindu-se în apă cu mine în mâini, ‘Și nici tu!, era timpul să afli, trebuie să te trezești, adormito, ești vie și trebuie să simți asta, năuco! Or să se miște toate celulele în tine, vii și adevărate, vietate cu capul în nori, ființo, acum e târziu să te mai prefaci de cuvinte, e prea târziu, acum ești, și asta e totul! Ești!’

Îmi strivise oasele de ale lui, mă scutura ușor de umeri accentuând cuvintele, de parcă într-adevăr ar fi vrut să mă trezească dintr-un somn, fețele noastre erau atât de apropiate în timp ce-mi spunea toate astea, încercând să ne privim în ochi, încât mi-am dat seama că foarte rar am mai văzut o față umană de atât de aproape. Formam o singură umbră, un singur trup în apă, cu un singur contur luminescent, și orice gest lăsa în urmă o dâră de luminițe – noctiluciile; și jocul ăsta ne-a prins repede, căci, în timp ce se rotea cu mine în brațe, mâna mea atingând suprafața apei a trasat în jurul nostru un cerc luminescent, ca într-o vrajă... Am reușit să mă desprind și-am înotat în larg privindu-mi fascinată mâinile care stârneau în fața mea roiuri de luminițe, și întorcându-mă să văd în urmă dâra ca de cometă a trupului meu în apele negre. Apoi am înotat o vreme în cerc, după obiceiul meu, având sub ochi, ca pe o scenă rulantă, când linia neagră a mării cu stelele deasupra și luna-nebuna, când focurile și umbrele de pe țarm.

La un moment dat, în centrul cercului s-a instalat nemișcat el, Iadran, cu mâinile deschise larg, plutind nu știu după ce legi; un scarabeu de argint, uriaș, o bijuterie vie vrăjită; i-am dat ocol de câteva ori și m-am apropiat lent. Când am ajuns foarte aproape, a ridicat capul din apă. Fața, părul și barba au șiroit sclipiri mărunte, solzi de lumină; ochii, lărgiți, ardeau albaștri, iluminați imposibil din interior, sub arcu negru al sprâncenelor mefistofelice zburlite. O creatură marină bizară, un cetaceu vrăjit, sau poate sirenul din povestea scrisă de Jane Yolen. Suportam cu greu privirea inumană, hipnotizantă, dar nu-mi puteam desprinde ochii, ba chiar mi s-a năzărit că ne privim de foarte multă vreme printr-un fum albăstrui vălurit între noi... Și-a adunat lent brațele spre mine și-am așteptat îngrozită să simt atingere de clești uriași sau șerpuire de brațe moi și reci, fără oase, pe spatele meu. S-a coborât întreg în apă lângă mine, și am redevenit același trup cu un singur contur luminescent. Fără să-mi desprind ochii din ochii lui, i-am căutat mâinile pe trupul meu să mă conving că n-au între degete pielite transparente. De pe țarm, singuratic, se auzea flautul lui Flavius, în sunete răzlețe, sfâșiate.

Ne priveam și ceva se schimba vizibil în trăsăturile lui; chipul îi împietrea brusc pentru câteva secunde pentru ca apoi să se aburească ușor, ca în fotografii suprapuse. Părul, ud, lucea mai alb ca înainte, și mai lung, dacă asta e posibil. Trupul întreg i-a împietrit apoi, încât am crezut, înnebunită, c-o să se scufunde în adâncuri cu mine cu tot, prinsă în brațele lui ca într-o capcană. Exasperată, l-am cuprins, atât cât mă puteam întinde cu mâinile, să simt că trupul acela e viu, fruntea, obrajii, gâtul și umerii, era fierbinte, da, dar greu ca de piatră; o statuie. Mi-am sprijinit gâtul de rădăcina gâtului lui, lipindu-ne spatele capetelor unul de altul, să-i simt artera pulsând aproape de claviculă, să am certitudinea. Dar nu era decât vocea sângelui meu și ecoul lui ca într-o cutie de rezonanță, ca și cum el ar fi fost un trup gol pe dinăuntru, un hău alb, fără cer, piatră izbită de valuri.

De pe mal - cântecul de îmblânzire al flautului. Exacerbând vraja, Flavius contempla de pe stâncă efectul de farmakon al propriei incantații, mișcarea centripetă a repetiției, vârtejul de sunete. Nu știu cât a durat nemișcarea noastră în acel vârtej.

Mai întâi i-au înviat mâinile. M-au tras în jos lent până ce fețele noastre și ochii s-au reîntâlnit. Două cristale albastre, prisme cu nenumărate fețe pe care nu le puteam privi deodată, ci doar pe rând, mutându-mi privirea de la una la alta, și probabil că el însuși primea altă imagine prin fiecare din ele. Oare ce vede, Doamne, oare el ce vede când se uită la mine așa?!

Trupul îmi alunecase înapoi în mare, pătrunsesem, eu, trupul mării, căci marea devenise metal topit în jur, se lichefiase, grea – dar peștii? dar algele? sirenele și toate ființele din ea? dar Iadran acesta, eronatul? – și trupul lui Iadran aluneca odată cu mine, avea aceeași textură ca a mării acesteia amenințând să ne strivească și să împietrească așa, cu noi prinși în ea ca insectele în chihlimbar, sudați ca doi gemeni și în

mod fatal destinați să ne privim în ochi pentru totdeauna. Dar Iadran închisese ochii, își închisese ochii poliedrici; în spatele pleoapelor transparente, irișii continuau să ardă, albaștrui. O beatitudine, înspăimântătoare pentru mine, i se întipărise în liniile feței – mai adâncite acum, mai accentuate, căci chipul îi îmbătrânise, de fapt: învechise, era de statuie scoasă din mare, veche și frumoasă, stranie, încremenită într-un moment de revelație, de tortură finală, sau de plăcere dementă. Părul, lung până pe umeri acum, albise complet, dar era același alb ca al chipului, stins, anorganic, de piatră. Pentru o clipă, mi s-a părut că e el, Sculptorul meu, că în sfârșit venise... Îmi treceam degetele peste suprafața caldă, netedă, a celui trup, încercând să simt dincolo, sub pielea alunecoasă și inumană, ca pielea pietrelor din statui, sângele pulsând. Dar trupul acela era nesfârșit și de necuprins. Oprite în dreptul gâtului lui, mâinile mele mi s-au părut mai mici și mai subțiri, verzi, de copil aproape. O presiune crescândă îmi îngrămădea măruntaiele în propria-mi piele devenită neîncăpătoare. Am încercat să mă privesc, atât cât mă puteam vedea: ieșiți din apă, umerii – mai ascuțiți și micșorați; sânii mei, dar mai mici, de fetiță; toracele îngust, subțindu-se neverosimil spre talie. Un trup de păpușă, decapitat. Aș fi vrut să-mi văd expresia feței, chipul străin și fix, holbat spre celălalt chip. Mi-am pipăit fața cu mâinile: atingerea a fost străină, așa cum aș fi pipăit un alt corp, nu al meu. Sau poate al meu, dar de altă vârstă. Un urlat se aduna fibră cu fibră – spaima de moarte – oprit în gâtleej, refuzat.

Brusc, mi-am amintit de jumătatea de sub apă a trupurilor noastre.

În marea aceea lichefiată, presiunea insuportabilă ne strivise trupurile unul de altul; înghețasem, deși nu-mi era frig, deși stăteam în corpul rece și străin, al meu și totuși nu al meu, al unui eu deja mort, al unei vârste trecute, fără să am senzația de frig. Iadran singur împrăștiat căldură nefirească în jur, era statuia fierbinte de-a lungul căreia alunecam, năpădind-o, înghițind-o cu flăcări verzi și reci de ierburi, eu. Agonia sau plăcerea dementă de pe chipul lui se accentua, căci eu mă eliberam treptat de presiunea măruntaielor mele îngrămădite în piele ca într-un sac prea strâmt, împrăștiind-o în trupul lui, trimițând-o în el, în trupul imens, hău alb pe dinăuntru, abis fără cer, vas gata să primească. Începeam să simt sub palme pielea înviind, val înaintând și desfăcând în el porțile trupului, fiecare celulă deschizându-se lent, și exploziile acelea încetinite, multiplicat de fiecare atom, răscolindu-i măruntaiele și tăindu-i carnea din celulă în celulă, urcau în el umplându-l, înecându-i creierul și ochii arși în spatele pleoapelor închise. Apa îi pătrundea din când în când în nări, în gură, aceeași apă liniștită și luminescentă, grea și apăsătoare, în care pluteam miraculos, fără să ne scufundăm, sau poate plasa de sunete sfâșiate țesută de Flavius pe țarm ne ținea la suprafață, salvându-ne, dar și luându-ne prizonieri, acoperindu-ne, dar și expunându-ne, leac și otravă, ca însăși iubirea cântată de flaut. O singură clipă, aceea în care Iadran și-a deschis ochii, sub presiunea valului ajuns în creștet, și trupul întreg i-a devenit luminos. Cu degete incredibile de lumină șerpuitoare, mi-a apropiat fața foarte tare de fața lui. Prin privire, lumina aceea îmi pătrundea în trup, trupul meu regăsit, în oase și-n vene și-n carne mai mult și mai adânc decât ar fi pătruns prin dragoste. Primeam eu acum, prin ochi, demența mută și lentă care-i incendiase pe rând celulele, și din ochi se cobora în trup, flacăra rece, și călătoream odată cu ea prin propria-mi carne pe drumuri tănuite, de care n-aș fi știut. Capul căzut pe spate, creierul înălțat în vârtej, mâna ridicată în aer, degetele răsfirate, gâtleejul arcuit de un sunet neauzit smuls din măruntaie ca să fie cântat sau urlat, dar, pe deasupra apelor, aerul încremenise și nu se mai lăsa pătruns. Lumina întorcea totul în ea și-mi cobora către inimă, și de acolo mai departe, eram martor al călătoriei luminii prin trupul meu, însă uitam instantaneu tot ce vedeam, tot procesul ascuns, traseul inițiat. Vedeam uitând ce văd, însă știind că am văzut... Când lumina a pătruns tot ce era de pătruns, trupul meu s-a desfăcut în bucăți, fragmente luminescente din mine s-au împrăștiat și s-au lăsat sorbite în vârtej, lent ca într-un film redat cu încetinitorul. Aceeași îmbucătățire se petrecea cu Iadran. Eram amândoi un arabesc luminescent de gesturi descompunându-se lent deasupra mării, mâini șerpuindu-și degetele, coaste și coapse și măruntaie greu de recunoscut, forme luminoase suspendate în aer ca într-un pergament persan transparent, unde liniile alunecă și din desen apar litere unduitoare, înșelătoare, care într-o clipă se fac la loc brațe și vertebre, pentru ca apoi să vină și să le absoarbă alte litere, încât nu se mai știe cu precizie unde e cuvântul și unde înfloritura, ornamentul de carne, viu și cald și semnificativ. O mână ce devine litere ce devin o mână răsucită în aer, un dans încetinit al unui trup de cuvinte ce devine trup uman, un vârtej, o scriere, de fapt. Scriere eram amândoi

în aerul încremenit, delir, dezvăț și facere de cap și nerușinată împreunare de cuvinte și membre... Tunelul de cuvinte, asta trebuia să fie („*erau foarte multe cuvinte, argintii toate, ca această mare cu plancton, ca acest țărnm cu focuri în agonie, ele dădeau senzația de solzi de lumină, se roteau în vârtej și sorbeau*” – asta trebuia să fie), și totodată tunelul de carne prin care călătoream, din trupul meu în trupul lui, trupul lui amestecat cu trupul meu, vortex cu ieșire în cer...

Daaa, desigur. Și?! Și. Tot ce a mai urmat după fantasmagoria asta n-a fost decât un fel de

zdrăngănit de vase abandonate

M-am trezit dimineața devreme, atunci, înainte ca soarele să răsară, vârată în sacul de dormit, lângă o vatră stinsă. Cerul era vânat deasupra mării și pe plaja pustie din jur pescărușii căutau resturi de mâncare de la festinul din acea noapte. Un câine lungea vasele abandonate. Zdrăngăneala lor de pietre și un murmur difuz de voci mă treziseră. Eram destul de departe ca să nu disting clar trăsăturile lui Ștefan care sta în ușa cortului, înfășurat în pături, privind marea. În fața mea, la o distanță aproape simetrică față de mine, proiectați pe cenușul mării, tolăniți pe saltele, în nisip, bându-și cafeaua și fumându-și țigara, discutau, în sotto-voce, Dinu și Iadran Varunian. Același chip: în două exemplare, sau în oglindă? Eram chiar la mijlocul distanței dintre ei: oglinda aș fi putut fi eu.

I-am privit atentă și-am ciulit urechile:

‘... vine uneori timpul când ai chef de o realitate care ți se impune, un val care să te ia pe sus și să te arunce unde vrea el, unde se nimereste, într-o întâmplare pe care singur nu ți-ai fi putut-o inventa. Vine o vreme când stai în trupul tău ca într-un sac și aștepti pe cineva să te ia în spinare și să te ducă, să te care de colo-colo prin întâmplări, fie că vrei fie că nu vrei.’

‘Vine o vârstă, vrei să spui. De mine nu-i nevoie să te ferești, coane... Da' ce-ai? Vorbești de parcă mai e puțin și te vedem într-un cărucior cu roțile. Chiar atât de grav e? Suferi în secret de vreo boală incurabilă? Mă îngrijorezi, să știi.’

‘Era o metaforă. Nu de vârstă e vorba. Este altceva. E vorba de Întâmplare, ea, aceea care te inventează ea pe tine, îți simte punctul slab și îți aplică doza – letală, dacă vrea – de nebunie și vrajă... Și nu te uita așa la mine, căci știi prea bine ce vreau să spun.’

‘Mm. Încerci să-ți inventezi o scuză pentru aseară. Încerci să te desculpi și mă lași rece. Ceea ce vrei să spui, pe scurt, este: te-a luat valul... Că voiai de mult să te ia, știu. De asta te și opresc din confesiune, nu-i nevoie să-mi spui chiar totul.’

‘Îți exprim propria-ți stare. Uiți că, de cele mai multe ori, stările noastre coincid. Și uiți că te cunosc mai bine decât oricine, zgripturoi bătrân și obsedat ce ești. Nu vrei să-mi auzi confesiunea, dar mori de curiozitate. Fiindcă încă te mai întrebi, într-un colț al minții tale, cui i s-a întâmplat seara de aseară: ție sau mie? Asta mă întreb și eu.’

Se privesc în ochi câteva clipe, un fel de înfruntare care-i epuizează pe amândoi brusc.

‘Nu știu nimic despre ea. Mi s-a părut, când am văzut-o prima oară, că e statuia pe care tocmai o lucrăm, că statuia tocmai ieșise din piatră și își plimba aparența pe dinaintea ochilor mei, mut, fără ostentație. Un mod inofensiv de a jubila: „vezi că sunt vie?”, părea că-mi spune ea, statuia, „vezi că sunt vie, din carne și oase și încă...?”. Și mă privea subțire și ironic. Aa, nu, cine ar putea suporta așa ceva?!’

‘Bah!... Ifose, scrânteli de sculptor obosit și aflat în criză de inspirație. Mofturi, fumuri, scliviseli. Vechea placă a sculptorilor: ți-ai văzut statuia vie, defilând prin fața simțurilor tale și n-ai putut rezista, de dragul artei, nu de altceva. Să nu-mi povestești o aventură consumată, căci n-o să te cred.’

‘Aș vrea foarte mult acum să nu fie decât un ifos, o scrântală, un moft, un fum, o scliviseală... Aș fi foarte liniștit și relaxat. Fericit, chiar... M-aș întinde la picioarele ei în nisip ca un îndrăgostit, aș face pe seducătorul. Chiar îmi vine, da, să mă întind la picioarele ei în nisip, numai că îmi vine să mă întind la picioarele ei în nisip *ca un câine!* Mă poți înțelege?!’

‘Culmea e că n-ai fi singurul! Dumnezeule, pe plaja asta au înnebunit bărbații! Ajută tagma bărbătească să nu piară!’

‘O singură dată am mai simțit atracția asta puternică și ne-carnală. Și s-a terminat tragic. De fapt, seamănă atât de bine cu... *La Sylphide*... Tu ce știi despre ea?’

‘Nimic. E ubicuă, monșer, apare în mai multe locuri deodată; dovada: seara de aseară. Vrea să scrie ceva despre locul ăsta. De fapt, mai e unul, tot din gașca lor, care filmează, zice că face un studiu despre Capătul Pământului, alții stau de vorbă cu bătrânii satului, cred că vor cu tot dinadinsul să fabrice o legendă a locului ăstuia, să-i inventeze un fel de istorie mitică – prințese minoice, negustori genovezi, cavalerii lui Ioan de Hunedoara care, în drum spre și dinspre bătălia de la Varna, ar fi trecut pe aici – te apucă spaimetele, nu alta. Și discuțiile alea de aseară în jurul focului... E un soi de rasă aparte în ei, care nouă nu ne e străină, însă e ceva ce-mi scapă. Parcă ceva e prea mult. Sunt prea hieratici. Pare că au un alt grad de realitate... Vorbesc de gașca asta sosită acum câteva zile. Cât despre ea... După noaptea de azi noapte, s-ar putea ca tu să știi mai multe despre ea decât mine. Așa e? Spune: așa e?’

‘Aa, nu! Să nu-mi spui! Să nu-mi spui că tu, cinicul, misogynul, inabordabilul Varunian... Pe mine oricum mă știa lumea de afemeiat, nu-i așa, coane? Dar ca tu, ah, să-ți strici tu reputația, ah, asta e o bombă mai periculoasă decât bomba descoperită azi în golf. Aia e din al doilea război mondial și nu va mai exploda niciodată, dar asta – asta e o bombă vie care poate exploda oricând.’

‘Care bombă?!’

‘Sau a explodat deja! Uită-te în ochii mei: a explodat? A aflat lumea deja? Auzi: „scrânteli de sculptor decadent, fumuri mondene, scliviseli” – dumnealui, cu un aer cinic și superior, îmi făcea morală!’

‘Care bombă din al doilea război?!’

‘Doamna arhitect Penescu! Ah, ce-o să spună doamna Penescu când o afla, ea care te-a așteptat douăzeci de ani! Cred că va exploda totuși, chiar dacă ni s-au dat asigurări că nu, că au dezamorsat-o și că mâine vor veni niște scafandri s-o scoată din golf definitiv.’

‘Pe doamna Penescu?!’

‘Bomba. A fost ceva la vremea ei. O mare spaimă. Dar, dacă n-a explodat când trebuia, acum e desuetă. Totuși, de la o bombă te poți aștepta la orice. Are acest farmec și această primejdie: că poate exploda oricând...’

‘Habar n-am de bombă!’

‘Au descoperit-o ieri în golf niște scufundători amatori. Da, din Brăila. Azi au venit profesioniștii s-o vadă. Și mâine o scot. Nu e periculoasă, așa ziceau. Săraca doamna Penescu!’

‘Adică, de ani de zile ne bălăceam cu toții în golful ăla relaxați și nepăsători, fără să bănuim că stăm pe o bombă? Dar de ce spui tot timpul „săraca doamna Penescu”?’

‘Bine că scăpăm de ea!’

‘?!’

‘De bombă. Ai remușcări? Vrei s-o păstrezi? În colecția ta de vechituri? Ia-o. Acum, cât se mai poate. La faima ta de excentric, n-o să bată la ochi.’

‘Dacă e prea târziu? De ce a trebuit să aflu eu ultimul, abia acum?’

‘N-ai *vrut* să afli mai demult. Te iubea, femeia, de douăzeci de ani. Amarnic.’

‘Ce tot îndrugî, frate, n-ai zis că nimeni nu știa de ea?!’

‘Evident, s-a ascuns în toți acești ani... Ți-am spus: ieri au descoperit-o... Aș vrea să n-o ia, s-o lase acolo. Era farmecul neștiut al golfului. Era o taină. Aproape c-o iubesc.’

‘Doamna Penescu e o femeie respectabilă. Nu înțeleg ce te-a apucat!’

‘Fără îndoială. Săraca doamna Penescu!... J'ai regret! Abia aseară – n-a mai putut suporta, probabil –, s-a îmbătat îngrozitor cu amatorii din Brăila și, când am apărut, m-a luat drept substitut al tău, vorbea cu mine ca și cum ți s-ar fi adresat ție, deși știa că sunt celălalt căci uneori îmi cerea părerea sinceră de outsider, știa că vede dublu – unul, tu, unul, eu – și asta o mulțumea, o enerva și o amuza în același timp, autoironia ei celebră funcționa, unul din doi la fel trebuie să fie tu. Era înduioșătoare, orice mare doamnă are un moment

de nebunie, de pierdere a minților, în viața ei. Nu-ți povestesc mai mult. Coane, ești un mare nesimțit!’

‘Nesimțitor, nu nesimțit, te rog!’

S-au mai tachinat așa o bucată de vreme, au sorbit din cafea, și-au mai aprins câte o țigară și s-au privit prin fumul albăstrui.

‘Suntem dezgustători.’

‘Da. Nesimțitori și dezgustători.’

‘Grobieni.’

‘Mitocani.’

‘... Parafrazând vorba celebră, pot spune: „săraca madam Penescu c’ est moi”.’

‘*Suntem noi.*’

‘Da. Săraca madam Penescu suntem noi.’

‘... Tu te suportă așa? Sincer. De câte ori stăm de vorbă, de câte ori te văd, am invariabil senzația că mă văd pe mine din afară, ca într-un film. Fucking nightmare!’

‘E chiar așa îngrozitor?’

‘Îngrozitor? Este de-a dreptul inuman, să te vezi din afară, brusc, dar numai ca înveliș, ca formă. Și, cu bărbile astea... Măine mă rad, nu mai suport!’

‘Bine. Mă rad și eu.’

‘Aș spune că mă privesc într-o oglindă care inventează...’

‘Ei, nu mă-nnebuni, soro! Este starea de geamăn. Veșnica placă a discuțiilor noastre: de o viață întregă te tot străduiești să te obișnuiești cu ideea că ești fratele meu geamăn. Să nu te știi unicat pe lumea asta, fizic vorbesc, e insuportabil, într-adevăr. Nici eu nu te mai suport. De asta m-am apucat de făcut filme, imagini, tocmai din pricina văzutului ăstuia din afară. Ca să te scot din mine. Să scap de tine. Să mă exorcizez.’

‘Te-ai gândit vreodată vreo singură clipă că s-ar fi putut întâmpla ca tu să-mi trăiești viața mea și eu pe a ta?! Așa, dintr-o mărunță confuzie?!’

‘O, nu! Nu această întrebare! Vezi că eu fac documentare, nu telenovele! Ești lipicios de sentimental în dimineața asta și vorbești cu patetismul femeii traversând din greu o criză conjugală. Te referi acum la un anume moment, dintr-o anume împrejurare? Hai, spune, te simți frustrat de vreo întâmplare pe care n-ai ajuns s-o trăiești pentru că am trăit-o eu în locul tău, din greșală? Din confuzie?!... Fucking nightmare!, mi-ai mai pus o dată întrebarea asta, în ultima clasă de liceu, când una din iubitele tale mi-a sărit de gât la o petrecere, confundându-mă cu tine toată noaptea...’

‘Aida... Mmm. Pe ea o iubeam cu adevărat. Atunci mi-ai făcut-o intenționat, mi-ai tras-o cu îndemânare și talent. Ții minte, da? Eram ca un vițel, tocmai îmi schimbasem înfățișarea, tunsoarea, stilul de a mă îmbrăca, trei ore îmi luase să mă aranjez, eram cochet și spilcuit, aproape ca tine, voiam să fie o surpriză pentru ea. Ți-ai închipuit de ce și mi-ai copiat vechea înfățișare, te-ai îmbrăcat, ciufulit, încălțat, în vechiul meu stil răvășit, boem, ai imitat totul. Până și petele de vopsea de pe mâini. Și argila de sub unghii. Și felul disperat de a zâmbi. Te-ai așezat lângă mine, la intrare, să întâmpinăm musafirii. Mă priveai în ochi foarte amabil peste capetele celor care intrau. „Oare ce pune ăsta la cale?” Când mi-am dat seama, era prea târziu. Aida deja sosise, iar tu rânjeai diabolic. Te-ai aplecat s-o săruți pe obraz, ridicându-i mâna în dreptul inimii tale, adică gestul meu obișnuit. Priveam scena siderat. „Aida,” îi spuneam mai apoi, „Aida, eu sunt cel adevărat, pe mine mă iubești, el e porcul de frate-meu, Aida, ce faci?!” Se uita râzând la mine, neîncrezătoare. M-am îmbătat crunt și... știi și tu ce-a urmat... m-am urcat pe acoperișul casei răcnind ca un apucat, tu te-ai urcat după mine, jos ne așteptau cu salteaua, să nu ne rupem oasele... N-am discutat niciodată, noi doi, despre întâmplarea asta... Din răutate sau din invidie ai făcut asta: cu tot aerul tău spilcuit, aveam mai mult succes la femeii decât tine.’

‘Te înșeli. Capul tău în nori te-a împiedicat să vezi că pe Aida chiar o iubeam, în timp ce pentru tine ea nu era decât un moft, o infatuare. Atunci ai făcut a doua criză de identitate; pe prima, mai gravă, o făcuseși înainte, povestea din liceu cu accidentul, securitatea, „trezirea” ta și hotărârea de a emigra cu prima

ocazie. Pe urmă am evitat în mod tacit să mergem împreună la aceleași petreceri, ți-ai lăsat barbă și plete și te-ai îmbrăcat mai mult decât excentric, ai fost o victimă reușită, căci te-au consolată vreo cinci femei până să te îndrăgostești cu adevărat de Mălina, marea ta iubire; apoi ai emigrat, ai ajuns la Paris, ai reușit să obții un atelier pe Montmartre, hei-hei!, marele Varunian ești tu, eu sunt doar un pârlit de operator... căutându-și Imaginea... Iar acum, deși am și eu barbă, nimeni nu mai poate confunda pe sculptorul Varunian cu operatorul de film Varunian... Sau te referi cumva la întâmplarea de azi noapte?!

‘Îmi vine să cred că aveam dreptate când spuneam că trăim între niște oglinzi... E drept că, de câtva timp, mă obsedează simbolismul oglinzii. De aceea nici n-am putut să suport marea azi-noapte, nemișcată, oglindă cum era, smintită!, străbătută de lună până în adâncuri, insuportabil.’

‘Un spectacol aproape impudic, dezvățat. Nu-i așa? Ei bine, pentru mine marea a fost o încântare azi-noapte, mai bine zis: o incantație. *Incantare*, așa putea spune, într-un cuvânt care să le adune.’

‘În cazul ăsta, am dreptate: trăim între oglinzi, numai că paradoxul este că fiecare oglindă reflectă altceva decât pe cealaltă. Capcana constă chiar în asta, în a ne identifica unul cu celălalt, în a lua drept bună fiecare imaginea celuilalt și a și-o atribui sieși, ca între oglinzi paralele, într-adevăr...’

‘Asta deja nu mai e stare. Țasta e sindrom. Sindromul geamănului. Ce mai, ne parodiem unul pe celălalt.’

‘... Adică tu crezi că eu îți maimuțăresc imaginea?!’

‘Dar și eu îți maimuțăresc imaginea!... Fiecare suntem imaginea maimuțărită a celuilalt!’

‘Ei, nu mai spune... Eu credeam că fiecare își este, te citez, în mod atât de distinct și de agresiv el însuși, astfel încât...’

‘... astfel încât noi suntem de fapt unul singur...?’

‘Vezi că vorbești blasfemii... Credeam că ai cel mult pretenția de a fi prototipul.’

‘Dar dacă fiecare suntem imaginea maimuțărită a celuilalt, rămânând, totuși, în adânc, noi înșine, înseamnă că...’

‘Ascultă, Iadrane...’

‘Eu nu sunt Iadran. Tu ești Iadran!’

‘?! N-ai decât să-ți razi barba dacă nu te mai suporti!’

S-au privit unul pe altul, amuzați, o vreme, apoi și-au aprins din nou câte o țigară, cu gesturi rare și amabile, s-au privit iar prin fumul albăstrui, au sorbit din cafea, pe gânduri, au privit marea, și-a mai trecut astfel un timp până ce unul din ei s-a hotărât să reia discuția.

‘Știi ce vreau să spun. Ai călcat consemnul, coane! Nu te-ai astâmpărat. Adam era al tău, Eva era a mea, dacă pot să spun așa... Ai trecut încoace și, ca întotdeauna când ne aflăm împreună într-un loc unde mai sunt și alții, se produc tot soiul de întâmplări stranii. Ca azi-noapte...’

‘... Azi-noapte am murit și-am înviat. Am fost sfâșiat, îmbucătățit, spulberat. Aici, pe țărmul ăsta, în nisip. Am mințile sucite, gândurile curg fără să lase urme, așa cum așa umbla eu pe apa mării...’

‘A fost mare fosforescentă azi-noapte. Lăsa urme. Descânta, vrăjitoarea nebună... Ar fi putut să ne înece, dar nu, pluteam în ea, totul plutea în ea, pietrele ar fi putut să se înalțe la cer, înecații, statuile... Și ea, ea, ar fi putut să dispară, așa...’

‘Ești nebun.’

‘Iar tu ești pierdut. Consemnul!’

‘Dar tu uiți că eu am cunoscut-o la Capătul Pământului. Nici în Eva, nici în Adam. Între. Înțelegeți?!
Între!’

‘Și eu tot *între*. La atelierul din primul golf.’

Din nou s-au privit un timp, tăcând. Apoi, unul din ei, sorbind din ceașcă (ceașca de piatră!), a spus celuilalt:

‘Ar fi bine să pleci cât mai repede. Ea nu trebuie să te vadă aici când se trezește.’

Celălalt s-a oprit cu ceașca (de piatră) la jumătatea drumului spre gură, încruntat:

‘Glumești?’

‘Nu. Altfel, ea...’

Cel ce vorbea s-a întors și-a arătat cu mâna spre mine, și-n clipa aia amândoi au observat că stăteam în capul oaselor privindu-i, năucă încă. S-au oprit din conversație, eu m-am înroșit brusc și m-am trântit la loc în sacul de dormit, apucând să mai aud o mormăială:

‘... ești crud, ești nedrept!... blestemul țiganului: să n-ai parte de dragoste... !’

Am închis ochii clănțănind subit din dinți și întrebându-mă, într-un acces de febră, groază și furie livrescă:

‘„Să fie, oare, Kratylos și imaginea lui Kratylos, sau doi Kratylos?”’

rigori și derapaje

Sar brusc din pat. Și nimeresc în dreptul oglinzii, lângă ușa deschisă a camerei. În urma mea, imaginea neverosimil înțepenită a unui hazard brownian: patul cu Iadran dormind și obiectele. Ceea ce rememorasem era ultima noapte la Capătul Pământului. Demonul lui Maxwell ațipise, dar pistonul întâmplării mă propulsase pe mine în dreptul oglinzii.

Mă privesc îndelung să văd ce urme au întipărit pe chipul meu ultimele întâmplări. Dar nu mai am același chip. Nu semăn nici cu cea care eram înainte să plec în vacanță la mare, și nici cu sălbăticiunea de ieri seară de pe plajă. Părul încâlcit și cărlionțat, cu neputință de pieptănat atunci, este acum drept, dar mai deschis la culoare, ca și ochii, verzi-aurii – două boabe de strugure. De altfel, urmele luminii stăruiau peste tot în trupul meu pe care-l privesc cu încântare, ca pe o minune. Întotdeauna, multă vreme după ce mă întorc de la Capătul Pământului, mă uit, de fiecare dată când îl întâlnesc, fascinată, la trupul meu, și sunt fericită că în el e Vară, că încă e Vară în el. Trupul acesta viu, aproape luminescent, nu mai e alcătuire de carne, oase, piele bronzată, ci formă de existență a țărmlui aceluia, a luminii solare, a mării. El e al meu numai în măsura în care poate fi recunoscut ca fiind al meu. Văzându-l, cunoscuții ar spune: ‘Uite-o pe Runa!’. Dacă ar fi să mă văd din afară, pe plajă, m-aș recunoaște? Acum, privindu-mă în oglindă, mă recunosc?

Îmi amintesc privirea asta. Sunt eu de la începutul vacanței privindu-mă ochi în ochi cu eu de la sfârșitul vacanței. Parlevu, pititea, numărătoarea, un degețel de gheață înfipt în sternul meu...

În spatele meu, suspendat deasupra umărului, e un pătrat de crengi, alee și soare – fereastra (suntem la demisol). Un om se oprește pe alee (nu văd cine e, din cauza miopiei) și privește – fereastra, crede el, pe mine, cred eu. E un soi de înger pe umărul meu.

Mă smulg din oglindă și pășesc pragul spre camera de zi. Să recapitulăm. Ah, curiozitatea și foamea de a privi, a contempla în viețile altora, fără să-mi pese consecințe... ‘Este un lucru oribil, să te folosești astfel de oameni, este un păcat,’ aud în urechi vocea lui Ștefan într-o lungă discuție pe plajă, vara trecută. ‘Și este extrem de riscant. Poți să cazi tu însăși în mașinăria infernală. Aparent, tu nu faci nimic, tu contempli. Declanșezi, fără să te implici, întâmplări pe care apoi le contempli, indiferentă și doar așa, de amorul artei. Pe de altă parte,’ a mai zis el scormonind cu mâinile după scoici, căci stăteam întinși chiar pe mal, ni se spărgeau valurile de trupuri, ‘dacă tot te apuci de experiențe, de ce nu le duci până la capăt?...’ Cum stau în pragul acestei camere, desculță pe parchetul rece, alunecos, privind în jur, constat că, în clipa asta, mi se pare important doar faptul că se întâmplă lucruri, că are loc ceva, că nu se stă pe fundul bălții în mâl, că lucrurile pot fi oricând scoase din matca lor, ca acum, și că, în pofida a tot ceea ce se crede despre mine, sunt vie, VIE și adevărată.

Și, pe deasupra, am o neînchipuită poftă de scris.

Să arunc o privire în jur, să se vadă în ce decor se desfășoară șirul mărgăritelor, pe ce covoare se consumă și ard omieșiunanopțile. Camera, odaia, veșmântul arhitectural. Iadran și l-a construit ca pe un al doilea trup, interiorul, templu în care să se adore pe sine, acasă perfectă a lui. Seamănă cu el însuși dormind pe partea stângă, capul – unde e biroul, picioarele ieșind prin ușă spre hol în partea opusă, mâinile adunate

spre burta care nu poate fi decât bucătăria cu barul. Cred că acum îi stau pe un genunchi, dacă nu cumva pe amândoi, însă, când mă voi așeza pe jos lângă fotoliu, îi voi sta drept pe inimă și mă voi sprijini dezinvolt de unul din plămâni. Sexul, în mod bizar și fără să vreau eu, ca auctore, acest lucru, se află în dreptul peretelui despărțitor unde se termină dulapul de care își sprijină cotul stâng când se uită, în picioare și fără să vadă ceva, spre fereastră, așteptând să fiarbă cafeaua, și unde începe peretele băii, adică exact în locul în care îl despică întotdeauna și pe unde nu trebuie pumnalul demenței și mă strivește brusc în brațe, pe mine, ființa fragilă, gracilă... . Precum aseară:

‘Și zici că Denis de Rougemont, ai?’ mi-a șuierat brusc în urechi, culegându-mă din drumul meu spre ceașca de cafea de pe birou. ‘Ți-e frică să mai scrii, „*Partea Diavolului, Diavolul și Scriitorul*”, tentația luciferică, urlă talentul în tine și tu, nu, că ți-e frică, asta e de la diavol, crezi lumi și maimuțărești Geneza, ai? și-atunci stai cu scriitura în tine să-ți fiarbă în măruntaie, să te chinuie și să te mistuie, n-o lași să iasă, nu, îți flutură și ți se zburătăcesc hormonii scriiturii în toate părțile, și tu te rogi ah, piei ispită!, și ți-e frică să nu-ți explodeze în trup, pe dinăuntru, să nu cumva să simți, să nu cumva să te lași dusă de nebunia și demența și delirul plăcerii spre cine știe ce gesturi nesăbuite și indecente, taci și privești doar, și nu știu ce faci cu privirea aia în mine, răscolești o cohortă de diavoli! Haide, Runa, dă-ți drumul, spune ceva, ce vrei tu, numai spune odată ceva! Nu știu ce e în creierul tău, nu știu ce gândești, și asta mă scoate din minți!’

?! Hormonii scriiturii?! Veșnica placă!

Da, să-mi dau drumul scriiturii („*cu mână hotărâtă...*”), pe care o tot invoc și evoc de azi-dimineață, dar am ocolit prin întâmplări recente, întâmplări pe care am vrut să le adun și ordon până la clipa de față, aceasta în care pășesc pragul spre camera de zi din casa acestui alt și ultim personaj: Iadran Varunian.

Din geanta de pe sofa îmi iau caietul, caut un pix pe birou, și-o țigară, o aprind, mă așez turcește pe jos sprijinită de fotoliul cel mai apropiat biroului, pun scrumiera de metal alături, caietul pe genunchi, și privesc în jur. Este punctul din care se vede tot.

În stânga e bucătăria din care rețin o rețea de țevi subțiri, încâlcite, culminând cu mațele deschise ale unui mic boiler, cu spirale și dinți negri prin care, îmi amintesc, țâșniseră flăcările, o țevăraie complicată, ca într-o distilerie. De-a lungul întregului perete - dulapuri suspendate, din lemn maro închis, vechi, cu intarsii. O sobă albă, grațioasă stă cu fața spre mine, pe jumătate acoperită de hainele de mare puse la uscat, cealaltă jumătate fiind eclipsată de un scrin cu sertare întredeschise. Deasupra scrinului e o grafică, un portret tăiat în linii cenușii, al unui om cu barbă (probabil Iadran însuși), fața prelungă, semi-profil, pierdut în fundal de alte linii vertical-sinuoase. Urmează baia (descrisă deja ca fiind locul slăbiciunilor) cu ușa deschisă, fără a lăsa să se vadă nimic înăuntru, întrucât camera de baie e șuie, asimetrică, vârată cu un colț în coasta dormitorului care și el e strâmbat în conformitate, dând senzația, nereală de altfel, de circularitate. Peretele dintre baie și dormitor, completând și netezind asimetria dintre ele, are lipit de el un alt scrin pe care-l admir frontal și un scaun stil din suita sofalei. Urmează ușa, întotdeauna deschisă și ea, a dormitorului. Se vede un colț de pat cu movila de pături, cearșafuri, degete de la picioare, pietre, grafica înrămată. Fereastra de sus, acoperită de draperia albastră, cu pătratul prin care am văzut aleea și îngerul. Toate alunecând și înclinate, ca de altfel întreaga casă, de la stânga spre dreapta, năvălind, pe lângă televizorul în cutia lui de lemn, de-a lungul ultimului perete de oglinzi, spre capătul acestuia, adică spre ușa, tot de oglindă, aflată pe aceeași axă cu mine, în dreapta mea, spre care toate stau să curgă, în vârtej, către etuva micului hol, de unde să urce, nerăbdătoare, scările, și să iasă prin ușa cu grilaj de fier forjat și sticlă, afară, AFARĂ în stradă!

Dar, în dormitorul acela, în mijlocul patului, gol și bronzat, concentrat asupra somnului, înfășurat în pânza albastră și înconjurat de obiecte împrăștiate, e Iadran Varunian, horcăind întruna de parcă ar trăi somnul ca pe o lungă agonie.

În camera de zi, în mijlocul ei, pe jos, cu țigara aprinsă în mână din care nu fumez, ci e aprinsă doar așa, de decor, cu caietul pe genunchi, și ochii fixați în gol după ce au dat ocol încăperii, stau eu.

Recitesc fragmente din ceea ce am scris până acum. Nu scriitură, ci note, însemnări pe baza cărora îmi voi dezvolta, mai târziu, proza:

„*Obsesia păcatului. Te trezești singur, în hăul cumplit, murdar, într-un soi de grotă săpată în*

pământul rece, umed (grota de sus, din peretele falezei, deasupra mării, pentru continuitate), fojgăind de animale înspăimântătoare. Păcatul are două mâini și două picioare, pentru început, apoi imaginea se mărește până ce fiecare deget naște alte mâini și alte picioare – mâini care te înlănțuie, picioare care te calcă, te strivesc, până ce nu mai rămâne nimic din tine, decât frica. Cohortele fricii mărșăluind. Ești o câmpie însângerată sub cohortele fricii mărșăluind. (Raza de soare traversând bucătăria ca să dizolve imaginea)...”

Țârâitul telefonului îmi întrerupe lectura și, pe moment, rămân încremenită, neștiind ce să fac. Dar Iadran nu e iremediabil pierdut în mările somnului, așa încât apare în cadrul ușii, și, dând cu ochii de mine, geme scurt, clipind des ca să vadă mai bine.

‘Ce faci acolo, vrăjitoare cu insomnii? Scrii de-adevăratelea sau doar te prefaci?’

Mă saltă de pe covor și mă depune, cu caiet cu tot, în fotoliu. Ne privim lung în ochi până îmi văd chipul reflectat în cercul negru al pupilelor. Citește în trecut și se încruntă.

‘Credeam că scrii despre mine... Totuși, ce e, eseu?’

Se așază la picioarele mele, din profil, și reia lectura. Telefonul continuă să țârâie, neluat în seamă.

‘Care păcat, Runa? Nu s-a întâmplat nimic, și ea are revelația păcatului! O fi revelația păcatului teoretic!’

‘Nu există păcat „teoretic”. Există „păcat” și atât.’

‘Dacă spui tu...’

Iadran termină repede de citit și, fără vreo altă reacție, se ridică și se întoarce în dormitor.

‘Să mă trezești și pe mine la zece...’

Rămân ghemuită în fotoliu, nu știu cât timp trece așa, aud numai respirația din ce în ce mai sonoră din camera de alături și ceasul de pe birou care marchează fiecare interval de cinci minute, obsesiv. Mă ridic și mă plimb în cercuri, fără țel, agățându-mi privirea de lucrurile întâlnite în cale. Iau ceasul de pe birou și-l vâr într-unul din sertarele dulapului de haine, printre chiloți și gheme de sfoară, să nu-l mai aud, și-mi reiau plimbarea. Nu găsesc nici un punct de sprijin, aproape că aș renunța la întâmplare, la proză... Brusc, am senzația de cușcă. Pe unde s-o fi putând ieși din casa asta, din întâmplarea asta, mă întreb. Ca și aseară, mă lovesc de o pereche de chei pe care nu le am.

Aseară...

Descoperisem că Iadran era cameramanul din Histria, el, cu echipa lui, filmase documentarul englezilor despre mormântul prințesei. Nu-l observasem la filmări, dezamăgită că din trupa englezilor lipseau tocmai cei de la Imagine, de care mă atașasem când lucraserăm împreună cu ani în urmă. Și el, ca și noi, venise imediat după filmare, de la Histria la Capătul Pământului, pentru câteva zile de vacanță înainte de a se întoarce în București. El mă recunoscuse pe plajă: ‘sunteți donșoara Runa, translatorică’ – ‘ah, nu,’ zisesem eu în sinea mea, ‘eu sunt mai degrabă mumia’. Și mai descoperisem, cu un șoc, că tot el filmase, în '77, descoperirea mormântului. Se întâmplase să fie în zonă, era în Constanța lucrând, ca student, la un documentar despre Ovidiu, poetul. Aflase de descoperirea arheologică importantă și se oferise să filmeze momentul deschiderii mormântului. Materialul filmat atunci rămăsese nefolosit. După scufundarea mormântului în mare, nimeni nu se mai interesase de el, dar îl păstrase, îl avea acasă și intenționa acum să-l vândă englezilor care voiau să-l insereze în documentarul nou. Mă inflamase gândul că puteam vedea acest film și trebuia să-l văd cu orice preț acum, înainte de a fi vândut, era singura posibilitate, și atunci mă hotărâsem să dau o fugă de o zi în București împreună cu el, urmând ca apoi să mă întorc la Capătul Pământului.

‘Dar de ce să-l vinzi, n-ai pic de simț patriotic, aș putea vorbi cu tatăl meu, e arheolog, l-ai preda Institutului de Arheologie, unde îi e locul, sau Televiziunii Române, de altfel nu știu cum de nu e la ei, doar erai angajatul Televiziunii pe vremea aia.’

‘Da, eram angajatul Televiziunii, dar materialul l-am filmat din proprie inițiativă, pe filmul meu, cu camera mea, s-a întâmplat să fiu pe aproape când l-au descoperit, nu era în job-ul meu, așadar e proprietatea

mea. Norocul lui fiindcă, altfel, ar fi zăcând și acuma nefolosit printre mii de alte role putrezind prin arhivele Televiziunii și n-ar mai fi ajuns ever într-un documentar englezesc. Adevărul e că e destul de slab, calitativ, și durează prea puțin pentru a face din el un documentar, de asta nici nu l-a vrut nimeni. L-am dus atunci, la vremea aia, și la muzeul din Mangalia, după ce mai întâi îl dusesem la Televiziune, dar nimeni nu l-a vrut. Ce să facă cu zece minute de film slab?’

Hm. Dar poveștile despre? Mormântul în sine? ‘Și cum era, chiar ai fost înăuntru, în lăuntru mormântului ei? Cum era? Ce ai văzut? Ce ai simțit? Povestește totul, descrie-mi! Și pe urmă vreau să văd filmul.’

Mi-a povestit, Iadran, dar era clar că nu fusese atent la cele ce văzuse. Își amintea aerul greu, intoxicant, de mare și vechi și putred și criptă surpată, praful – era obsedat că-i distruge lentilele aparatelor – , discuțiile celorlalți despre forma stranie a camerei funerare, că semăna aberant cu o mașinărie de zbor rudimentară sau cu o pasăre.

‘Ei, nu!’ ziceam, ‘Au înmormântat-o într-o pasăre! A ajuns pe țărmul Mării Negre din insulele ei zburând într-o pasăre în care pe urmă au și înmormântat-o! How exciting! Dar ea, zi-mi de ea, prințesa, ea cum era?’

‘Asta-i bună!’ zicea, ‘Prințesa ta era un schelet bine conservat în mormane de praf, doar nu te așteptai să o găsim vie, frumoasă, gătită de petrecere și dansând! Dar mai bine te uiți direct la film și vezi cu ochii tăi!’

Și m-am uitat. Am văzut materialul, atunci, aseară, de îndată ce ajunseserăm, deși plănuisem să merg acasă și abia a doua zi de dimineață, adică azi, să vin să-l văd. Îl văzusem, într-o febrilitate cumplită, ca într-o iubire, ca într-o vrajă devoratoare. Și imaginile lui alb-negru mi se săpaseră în creier, în carne, îmi circulau prin vene, înnebunindu-mă, farmakon, și inima mea devenise pergamentul în care trupul ei, al ei, al prințesei, era înfășurat ca într-un giulgiu, pergament pe care se putea vedea ființa ei de cuvinte, întreaga ei viață. Și secunda sfâșietoare în care, sub ochiul aparatului de filmat, pergamentul scris s-a dezintegrat, literă cu literă, fibră cu fibră, s-a transformat lent în nisip, în pulbere fină acoperind totul...

Pentru filmul ăsta așa face orice.

Și iată, învărtindu-mă acum prin această cameră, am senzația de capcană din care trebuie să ies, din care trebuie să gătesc o cale de ieșire afară în stradă, *afară* din întâmplare. Dar nu fără acest film. Și obsesia asta a păcatului... deși adevăratul păcat abia urmează să se întâmple: am de gând să fur filmul (e rămas în proiector, de aseară), sau să-i fac o copie, sau să-l conving pe Iadran să nu-l vândă, sau să mi-l vândă mie.

Mă opresc din plimbarea mea circulară, căci îmi dau brusc seama că oglinzile de pe pereți sunt continue, ramele înguste de lemn care le intersectează sunt aplicate pe deasupra; dacă ar fi fost bucăți separate, ar fi trebuit să mă reflect în fiecare în parte, de „n” ori, și-ar fi rezultat o multiplicitate insuportabilă a propriei mele imagini; or, imaginea mea în ele e una singură și are continuitate. Chiar dacă grila aceea mă traversează uneori și mă împarte în fragmente mai mult sau mai puțin coerente.

Cum m-aș vedea, de exemplu, în fragmentul din stânga, dacă aș fi privită numai din acel punct, fără posibilitatea de a vedea imaginea în întregime? Ce anume din mine s-ar vedea? Răutatea? Bunele moravuri? Neliniștea? Teama de boli? Teama de corp? Curiozitatea fără limite?

Sau cât din mine s-ar vedea dacă aș fi privită numai frontal, așa cum mă privesc eu când mă uit în oglindă, în această clipă, cât din ceea ce văd înseamnă cu adevărat eu? Unde e fascinația? Unde au rămas întâmplările mele? Și, dacă fac un pas în dreapta, și intru în conul de umbră pe care-l face peretele camerei de baie (locul slăbiciunilor) și ajung în fața celeilalte oglinzi, aceea normală, înrămată, atârnată de un cui, dar aflată în întuneric (becul din baie e stins), ce din mine s-ar vedea – un contur, o bucată de noapte, o umbră... ?

Între toate aceste rigori ale luminii, și între toate aceste derapaje de umbră, în vârtejul lor aruncat asupra chipului meu, în chipul meu alergând între hotarele lor, ce anume din mine cade în puterea luminii și ce anume din mine cade în puterea umbrei? Și cine le vede pe toate, adună toate aceste fragmente, îmbinând

din ele chipul meu cel adevărat, îl vede în întregime, simultan, în toate dimensiunile (șase? zece?), îl contemplă așa cum eu n-o voi putea face niciodată, în toate întâmplările deodată, în toate trupurile mele de carne (de foetus, de copil, de adolescent, de adult) deodată, în toate trupurile de gânduri, de cuvinte scrise, de cuvinte rostite, pe care le-am avut, și totul în același timp, și la nesfârșit?

Eu sunt – așa cum spunea Ștefan – o vioară decadimensională de carne și oase și încă ceva, și, totodată, muzica ei nerisipită în aer, infinitate de sunete care nu se sting, ci se aud simultan, fiecare sunet se cântă pe sine continuu, distinct și neîncetat. Dar cine ar putea auzi muzica aceasta, ce ureche umană m-ar putea percepe astfel, în absolut? Flavius încerca asta, dar nu reușea decât fragmentar, firește.

Mă privesc din nou în oglinzi. Acel ochi nu sunt eu, acea ureche nu sunt eu. Delirul acestor oglinzi nu este delirul memoriei mele. Eu nu-mi sunt martorul pe care-l tot caut de atâta timp. Și nici măcar aceste pagini pe care continui să scriu – să inventez? – și nici această mână cu pielea arsă de soare... Nimic din toate acestea nu sunt eu.

Aerul din cameră se tulbură brusc. Imaginile mele în oglinzi încep să se destrame. Încerc să-mi ridic mâna, s-o apropiu de luciul stins al oglinzilor, să împiedic destrămarea, dar nu pot s-o mișc decât cu mare greutate, ca prin apă... Parcă aș sta pe fundul mării pe o piatră, privindu-mă în fiecare val ca într-o oglindă lichidă ce vine spre mine, aducându-mi imaginea mea tot mai aproape, până ce intră în mine, mi se suprapune, făcând loc valului următor, altă oglindă lichidă, cu altă imagine a mea, diferită, din alt timp, ce trece prin mine, prin trupul meu – sită în care rămâne doar imaginea pentru ca valul să poată trece curat mai departe, făcând loc altui val... Nu eu cad în oglinzi, ci ele intră în mine, cu lumile lor cu tot. Se depun astfel în mine mii de imagini ale mele, ale tuturor vârstelor, se suprapun, împietresc așa cum numai marea le poate suda, ca pe pietre, ca pe scoici, ca pe agate, de trupul meu de nerecunoscut, hibrid de trupuri, de imagini, de chipuri ale mele, așa trebuie că arăt acum, un monstrum, un demon, Chimaera, sau poate doar o statuie veche pe fundul mării, roasă de sare și alge, cu trăsături de nerecunoscut.

Mâna mea se chinuie să străbată aerul dens, greu, albăstrui, camera s-a umplut de apele mării, ce face mâna asta, de ce întârzie, de ce nu mai ajunge să oprească delirul, de ce încearcă acele gesturi mărunte, pe ce vrea să scrie ea, nebuna, pe valul greu, pe nisipul lichid ce înaintează spre mine... ? *De ce mai scrie dacă, scriind, nu oprește coșmarul, nu mă salvează?*

Într-un târziu, degetele ating pielea oglinzii rece, delirul încetează, aerul se limpezește, lucrurile își recapătă conturul, imaginea mea, singura, se țese la loc în oglindă, clară, mă privesc clipind des, iată-mi și mâna întinsă spre chipul meu reflectat în oglindă, și în clipa aceea îmi simt pielea atinsă de mâna altcuiva, întorc capul să văd cine, dar în spatele meu nu e nimeni. Încremenesc. Undeva în mijlocul camerei, ceva mai sus de înălțimea unui om, niște ochi albaștri, lărgiți, două cristale luminiscente, prisme cu nenumărate fețe, îmi amintesc ochii aceia poliedrici, smintitele bijuterii borgesiene, nu, nu am vedenii, îi văd clar în aerul limpezit, se apropie zorile, privirea mea e mai clară ca oricând, iată, pot, dacă vreau, să văd chiar nervurile fine desenând aripa transparentă a unui țânțar oprit pe tavan, sau pot să văd că grafica de pe perete pe care n-o puteam distinge aseară reprezintă doi îngeri cu joben și baston și ghete de lac, în frac peste pantalonul în dungii late alb-negru, cu aripi, da, cu aripi crescute din omoplați, aripi înalte ce ies din rama gravurii, urcând spre tavan, spre irișii aceia în care eu continui să privesc, de parcă n-aș mai fi altceva, trup de carne și oase, ci numai privire, pură, fără sfârșit, PRIVIRE.

Îmi revin cu greu, ca dintr-un somn, sau poate ca dintr-un înec.

Mă smulg din nou dintre oglinzi și mă regăsesc în mijlocul camerei, în picioare, privind atentă în jur. Adun caietul de pe jos, ar trebui să-mi iau și lucrurile, hainele mele de mare puse pe sobă la uscat, le-a spălat Iadran aseară, tăcut, conștiincios, fără să scoată o vorbă, privindu-mă numai din când în când, pironindu-mă cu privirea în locul în care mă surprindea, în fotoliu, în scaunul biroului, lângă chiuvetă, cu paharul în mână, cu farfuria sau cu o carte, în dreptul oglinzii, al peretelui, sau în mijlocul camerei, unde stau acum, o privire ca un fel de posedare scurtă, grăbită, pe unde se nimerește și cu atât mai intensă, mai incendiată, lăsându-i în urmă ochii arși, stinși, goliți de privire, un timp, până ce irisul albastru mă întâlnea din nou, se umplea din nou cu imaginea din care, hrănit, țesea la loc privirea, într-o singură clipă, fulgerător, ducând-o dincolo de

firesc, hipertrofiind-o, vărsând-o în mine, paralizându-mă cu otrava ei, circulându-mi albastră prin vene, metal lichid, prea greu pentru conturul meu prea fragil, cu neputință de îndurat. Încremeneam astfel amândoi, ca într-o fotografie, opriți pentru totdeauna în capcana de aer dintre ochii noștri, din care nu ne puteam smulge – cine adună și unde se duc toate aceste imagini... ?

Nimic, numai marea și țesătura imensă a apelor ei aruncată asupra noastră.

Dinu

Aruncam fără grabă lucrurile mele unul câte unul printre cele trei gratii (printre cele trei grații? – le observasem de aseară împrăștiate pe cărare și printre tufe: lucrări în ghips ale studenților Sculptorului, spusese Iadran, bine, dar de ce ți le-a dat ție?, ca să am niște femei pe lângă casa asta, înăuntru nu le puteam duce, îți închipui!). Scosesem lucrurile din rucsac, căci, burdușit cum era, n-ar fi încăput altfel. Apoi, a trebuit să mai pun un scaun pe masă, ca să mă pot cocoța și strecura și pe mine afară. M-am chinuit un timp, ba chiar mi-a fost teamă la un moment dat că o să rămân prinsă între gratii – între, fără să pot ieși afară, și fără să mă pot întoarce înapoi înăuntru, prinsă între gratiile alea ca într-o capcană, de ne-înghițit și de ne-zvârlit afară. Ieșisem aproape de tot și tocmai mă întrebam unde mi-au dispărut lucrurile – le-au și furat deja? – când am simțit o mână puternică ridicându-mă de pe jos, din dreptul ferestrei, și am auzit o voce cunoscută adresându-mi-se surprinsă și bine dispusă:

‘Treceam așa, pe cărare, și brusc îmi zboară o rochie pe dinaintea ochilor, o fustă mi se lipește de față, altă rochie plonjează în tufa de alături, peste X, grația întruchipată. Măi, să fie, ce-i cu fluturii ăștia uriași, ce-i cu rochiile astea fără trup? Rochii zburând de la Iadran din casă, ce-i asta, vine apocalipsa? S-a hotărât Iadran, într-un acces de pudism, să îmbrace Grațiile cu ceva, sau Grațiile înseși au cerut, disperate, complexate, ceva haine să-și acopere perfecțiunile?’

Adunase lucrurile mele, le împătura atent și le vâră în rucsac deja. Îl privesc surprinsă, numai la asta nu mă așteptam. Ca și cum Iadran, știind ce vreau să fac, mi-ar fi luat-o înainte, ar fi ieșit din casă și m-ar fi așteptat, calm, în dreptul ferestrei. Este el sau Sculptorul? O pornire irezistibilă mă îndeamnă să mă întorc și să mă conving că în dormitorul acela, în mijlocul patului, Iadran doarme liniștit mai departe, și că cel din fața mea este celălalt, este Sculptorul. Și acum ce-o să facă? O să sune la ușă, trezindu-l, în timp ce eu tocmai ies din curte în stradă?...

Ne studiem unul pe altul un timp, apoi, ca și cum ar fi știut ce-mi trece prin cap, îmi spune, mutând rucsacul dintr-o mână în cealaltă:

‘Te conduc până-n centru...’

De ce n-a sunat totuși la ușa lui Iadran, dacă pentru asta venise? Dacă e chiar el?

‘Iadran doarme încă, nu-i așa? Ca de obicei, cu ușa încuiată și cheile aruncate cine știe unde, altfel n-ai fi ieșit tu pe fereastră. Îi place să stea în propria lui casă ca într-o capcană. Nu-l mai trezesc. Căci oricum o să-i ia juma' de oră până descuie ușa.’

‘Nu-i adevărat,’ reușesc în sfârșit să articulez și eu ceva. ‘Cred că știe întotdeauna seara unde anume pune cheile, probabil că mereu în alt loc, dar dimineața cred că nu ezită niciodată în a le găsi. Exercițiu mnemotehnic. Dacă suni acum la ușă și ar întârzia să răspundă, ar fi din cauza somnului, iar nu din cauză că nu găsește cheile...’

‘N-o să sun, pentru că, de fapt, pe tine te căutam.’

‘Aici?!’

‘Nu. Venisem să-l întreb pe Iadran cum te-aș putea găsi. Sunt fericit că te-am întâlnit chiar pe tine. Drept e că nu mă așteptam să te și găsesc aici, escaladând fereastra.’

‘Pentru că tot vorbeam de chei, mă aflu aici din pricină că eu chiar n-am avut niște chei. Aseară am ajuns foarte târziu, ușa blocului era încuiată, fapt neobișnuit fiindcă ușa aceea rar se încuie -’ Ce fac?! mă întreb disperată în gând. Mă disculp?! ‘Ei, da, eram într-un soi de capcană din care n-am găsit altă cale de

ieșire decât pe fereastră. De ce mă căutai?’

Eram deja în stradă, pe trotuar. Ne oprim câteva clipe, eu ca să privesc în jur, mă orbise brusc frumusețea acelei dimineți de vară, marea mea adorație pentru diminețile de vară înviase într-o secundă, iar el ca să se uite foarte grav la mine – ce-o fi văzând?

‘Trebuie să stau de vorbă cu tine. Te rog să stăm de vorbă, o să-ți explic.’

‘E urgent?’ întreb, puțin neatentă fiindcă peisajul mă absorbise complet. Libertatea de a pluti într-o dimineață de vară, cu rucsacul în spate, cu mâinile în buzunare, prin aerul răcoros, prin lumina soarelui abia răsărit, când străzile încă nu s-au aglomerat, de a pluti, în rochie și sandale, trupul meu liber, ochii pe jumătate închiși, dacă înalț brațele s-ar putea să mă și desprind de pământ, cu tot cu rucsac... În fața mea Sculptorul, sau cine o fi fost el, mă privește cu ochii lărgiți, ba chiar îmi ia mâna între mâinile lui, ca să mă facă atentă probabil, să fie sigur că n-o să dispar, că n-o să mă dizolv în aerul dimineții. În clipa aceea, o voce de cucoană, un parfum bun și-o rochie mov trec pe lângă noi.

‘Bună dimineața, domnule Iadran! V-ați trezit de dimineață, așa... Așa cu noaptea-n cap, domnule Iadran?!’

‘Bună dimineața, doamna Penescu! Dar eu nu sunt Iadran, eu sunt celălalt. Într-adevăr, ne-am trezit cu toții foarte de dimineață.’

În timp ce închide poarta, ne aruncă o privire sfredelitoare, mai ales mie, ironică și apoi resemnată. ‘V-ați trezit de dimineață așa.’ Adică: ‘Vă doare un picior și v-ați trezit de dimineață așa, cu durerea asta.’ Și, apoi, pe alt registru: ‘Așa de dimineață, domnule Iadran?!’ Păi da, o puștoaică în dreptul porții, dimineața, de mână cu Iadran al ei. Nimic nou pentru ea, cred, doar erau vecini. Brusc, am avut revelația. A fost rîndul meu să-l privesc grav în ochi pe celălalt.

‘Ascultă, ea ce caută aici, în București? Când s-a întors madam Penescu de la mare? O lăsasem acolo, împreună cu toți ceilalți. Ea – când a venit? Și tu – tu când ai venit? Ai adus-o tu, și-acum se prefacă că nu știe că tu ești în dreptul acestei porți în clipa asta? Sau a adus-o Iadran, așa – drept recompensă, s-o pună în colecția lui de antichități sau printre Grațiile astea din parc – iar pe mine m-ai adus tu, de fapt? Tu crezi c-a venit singură cu trenul? Sau poate că madam Penescu nici n-a fost la mare? Sau aseară, când ne-am urcat în mașină, i-am luat pe toți cu noi, fără ca eu să-mi dau seama? Sau am plecat, din diferite motive, cam în același timp, de la mare, fără să știm unii de alții, o coloană de mașini spre București, toți cunoscuții, deși „sezonul” abia a început iar vremea este „splendidă”? Sau ne-a atins un morb ciudat și ne-am mutat cu toții peste noapte? Presimțim ceva, o revoluție, un meteorit, o conspirație mondială? Ce-i asta? Ce este asta? Ce este asta, domnule Sculptor, mereu încurci lucrurile într-un hal nepermis, amintește-ți!’

Vorbeam încet și calm. Celălalt a avut un gest de surprindere auzindu-mă.

‘Cred că într-adevăr trebuie, așa cum ți-am spus, să stăm de vorbă.’

Deschisese deja portiera mașinii. Încremenesc. Pe banchetă, nemișcată și privindu-mă orb prin ochi uriași, statuia mea.

‘Mai lipsește să-i pui și-o rochie de-a mea. Dacă vrei, îți dau una din rucsac...’

Ia statuia în brațe, cu multă grijă, ca pe un copil ghemuit, și-o mută, cu ceva opinteli, pe bancheta din spate. Mă privește cu reproș pentru ironia mea:

‘Ea înțelege mult mai multe. E mult mai umană decât tine. Deși ea e cea de piatră.’

‘Mm. Vrei să spui că eu sunt de carne, dar ea are sufletul, nu? Am văzut-o ieri la Iadran în mașină. I-o dăruieși? Sau o furase și-acum ai recuperat-o? Sau o împrumutați de la unul la altul, în funcție de stare? Tu ai sculptat-o, nu?’

‘E greu de crezut... dar am găsit-o pe fundul mării. Mă scufundam într-unul din golfuri – vrei să știi care? nu cel în care sculpez de obicei... Era o mare limpede, grădini de alge din când în când... Înnotam spre țărșm, mă întorceam din plimbarea asta pe sub mare, și deodată am văzut-o. Stătea pe o piatră pe fundul mării și privea în direcția mea, adică spre larg, cu ochi imenși și ficsi – ca Narcis al lui Brâncuși, un Narcis scufundat în chiar apa în care se oglindește... Privea spre mine, sau poate că spre sine, ca orice Narcis, privindu-se în fiecare val ca într-o oglindă lichidă... Apoi, apropiindu-mă, am fost îngrozit să constat că

seamănă atât de bine cu tine, încât pentru o secundă mi s-a părut că ești chiar tu... și că mă aștepti pe o piatră pe fundul mării... Sunt nebun!’

Statuia de pe fundul mării. De unde știa el despre asta? „Privindu-mă în fiecare val ca într-o oglindă lichidă ce vine spre mine, aducându-mi imaginea mea tot mai aproape, până ce intră în mine, mi se suprapune...” El. El înaintând spre mine odată cu aceste valuri oglinzi, fără ca eu să-l văd. Care El?!

Urc în mașină, cu o bruscă oboseală în oase, de parcă aș fi simțit deodată greutatea aerului apăsându-mi trupul din toate părțile, comprimându-l aproape dureros. Închide portiera în urma mea și-apoi se oprește, din ocolul spre cealaltă portieră, în fața mașinii, sprijinit cu mâinile de capotă și privindu-mă câteva secunde prin parbriz. Întinde o mână și dezlipește o frunză de pe geamul fumuriu. În urmă, rămâne o pată umedă în care se disting, foarte clare, nervurile puternice, sănătoase. Toamna e încă departe.

‘Da, într-adevăr trebuie să stăm de vorbă,’ rostesc după ce se urcă în mașină și pornește atât de lent motorul încât nici nu-mi dau seama de momentul desprinderii de pe loc, ‘dar mai întâi mă lași acasă să dorm câteva ore, căci n-am închis ochii de aproape două nopți. Sunt îngrozitor, dar îngrozitor de obosită...’

Rulau străzi prin fața ochilor mei, mașini, oameni traversând, autobuze și, brusc, soarele aproape orbindu-mă. Închid ochii, scufundându-mă într-o apă verde, caldă și bună. Rememorez, știu. Pluteam așa, într-o beatitudine totală. Acum trebuie să mă smulgă brațele tatălui meu. Aveam vreo trei ani, mă pierduseră în apa Streiului, priveam uimită cu ochii larg deschiși apa verde, luminoasă, străvezie din pricina soarelui filtrat, durase destul de mult, mă căutau disperați, când tatăl meu a reușit să-mi zărească vârful capului puțin deasupra apei. Nu pățisem nimic, eram liniștită când m-au adus la mal, nu înghițisem apă, nu tușeam. Toți mă examinau blocați. Apa verde, un peștișor pe care-l privesc cu gura căscată, de uimire cred, plutesc ca un balon, plutesc la nesfârșit, momentul meu de beatitudine (firește, încă nu auzisem la vârsta aia de Eliade!), plutesc și aștept mâinile tatălui meu să mă smulgă deasupra apei, dar nu se întâmplă nimic, plutesc în continuare, o secundă și încă una, e un vârtej acesta, ce se întâmplă? de ce întârzie? unde sunt mâinile tatălui meu? Plutesc întruna, să am răbdare, să aștept, în fond de ce mă grăbesc să mă smulg din propria-mi beatitudine?, sau să uit. Să uit? Ce să uit?! Treptat, verdele se întunecă, vârtejul crește amețitor, umbre reci mă ating, unde sunt mâinile tatălui meu să mă ridice?, deschid gura să strig, dar presiunea apei îmi astupă strigătul, șuvoiul sărat îmi întoarce cuvintele înapoi în gât, de acolo în plămâni, explodându-le apoi prin creier de pereții craniului meu.

Deschid ochii, îngrozită, și simt, cu ușurare, că iată, mâinile îmi mângâie fruntea.

‘În sfârșit, ai apărut!’ spun. ‘De ce-ai întârziat atâta? Puteam să mă înec!’

Dar astea nu sunt mâinile tatălui meu. Sunt mâinile care m-au cules de pe jos din dreptul ferestrei. Ridic ochii. Unul din Varunieni, privindu-mă îngrijorat de foarte aproape.

‘Gata, a trecut...’ spune. ‘Ai visat urât. Dar e minunat că mi-ai spus: „în sfârșit, ai apărut, de ce-ai întârziat atâta!” În sfârșit, am apărut.’

‘Tu care din voi ești?’

‘Aș vrea să te rog, dacă poți, să nu mă mai confunzi de fiecare dată cu fratele meu.’

‘Aha, tu ești Sculptorul. Să nu-ți mai spun că te confund, căci de confundat am să vă confund întotdeauna. Din punctul meu de vedere, e absolut același lucru, că te confund pe tine cu el, sau pe el cu tine. Întotdeauna o să am impresia că prezent trebuia să fie celălalt. Sau, în fond, sunteți unul singur? Dar, în fond, unde suntem noi acum? Am ajuns sau nu?’

Mă uit pe geam. O șosea dreaptă, câteva mașini, ploi pe marginea drumului, o pădure rară în dreapta, o cale ferată în stânga. Recunosc, vag, peisajul.

‘Suntem încă pe drum. A trebuit să opresc fiindcă mi s-a părut că te sufoci în somn.’

‘Mă înecam. Nu mă sufocam, mă înecam. Parcă trebuia să mă duci acasă. Domnule Varunian, unde mă duci de fapt și ce este asta?!’

Îmi dau brusc seama că soarele nu mai e în parbriz, ci-l simt undeva deasupra creștetului. Arunc un ochi spre ceasul din bordul mașinii: e unu jumate. Iar eu stau cu picioarele adunate sub mine, desculță, culcușită comod. Poziția asta a mea îmi amintește de ceva. Întorc capul. Statuia e tot acolo, pe bancheta din

spate, legată cu centura de siguranță, imitându-mi poziția. O să-și distrugă banchetele mașinii cu pietroiul ăsta. Când m-am hotărât să sar pe geam era nouă dimineața. Îl privesc mută, cu o uimire fără margini, pe acest Varunian.

‘Ai adormit,’ încearcă el să explice. ‘Trebuia să te duc acasă, dar nici măcar nu știu unde stai. Ai adormit brusc, un somn atât de greu încât n-am reușit să te trezesc. Am oprit mașina, te-am strigat, te-am luat de mână, ți-am scuturat umărul. Părea că nici nu mai respiri. Mi-a fost și frică, apoi m-am calmat: dormeai profund, liniștită. Pluteai. Ore în șir. Nu știam ce să fac, unde să te duc. La mine acasă? Nu. Înapoi la Iadran? În nici un caz. Am mers vreo oră prin București, prin oraș, refăcând cu o rară nostalgie toate traseele magice pe care le cunosc, pe toate străduțele vechi – le știi și tu, sunt sigur... Pe urmă n-am mai fost atent. Nici nu mi-am dat seama când, mergând așa, la întâmplare, pe străzi, conducând mecanic, m-am trezit că ieșisem din București, că eram pe drumul spre mare. Ca și cum drumul s-ar fi ales singur... Iată unde suntem: pe drumul spre mare... Dacă vrei, ne întoarcem, mergem unde vrei tu, numai că trebuie să stăm de vorbă.’

Sar afară din mașină, mai mult ca să-mi dezmoțesc oasele și să mă pot gândi. Calea ferată, plopi și mașini trecând în goană. Și o pădure rară în dreapta. Ah, da!, e chiar pădurea lângă care am avut discuția cu Ștefan, în drum spre mare, când i-am explicat ce măreață misiune avem în Dobrogea. Și iată ce-a ieșit, iată la ce am ajuns, am eșuat lamentabil. Doamne, și pe Ștefan l-am părăsit pe țărnul ăla, și RAV-ul lui Ieronim e acolo, părăsit și el, doi părăsiți care nu se pot ajuta unul pe altul: Ștefan nu știe să șofeze.

Mă ajunge din urmă din câțiva pași. Se trânteste în iarbă lângă mine. Cum de a oprit mașina chiar în locul ăsta, sau cum de m-am trezit eu tocmai în dreptul acestui loc?

Îl rog să mă lase să dau un telefon de pe mobilul lui. E puțin probabil ca Ștefan să fi reușit să încarce bateria telefonului, poate nici nu l-a găsit până acum, eu nu știu sigur dacă l-am uitat prin bagaje sau în altă parte... Totuși, sun. Ștefan îmi răspunde imediat. De fericire, mă încolăcesc în jurul unui trunchi de pom și rămân așa. Telefonul lipit de ureche.

‘Unde ești?’

‘Pe drum spre tine, ajung în vreo oră, tu unde ești?’

‘Pe piatra ta. Te-am așteptat toată dimineața ca un fachir, ținut pe piatra asta, nemișcat și cu telefonul în mână. Aș vrea să mă osific, să mă sudez de ea, să fiu eu ultimul ei strat astfel încât să te așezi peste mine, nu peste ea, să stai așa ore întregi peste mine, lipită de mine, nu de ea. Groaznic! Sunt gelos pe un pietroi! Mai bine spune-mi cum a fost, l-ai văzut?’

‘Da, l-am văzut, un film vechi aproape putrezit, o să-ți povestesc, mor după el, trebuie să fie al meu cu orice preț. Gelu a sunat? Am nevoie de el în seara asta.’

‘Au sosit amândoi aseară, și el și Iero, tună și fulgeră în cor!’

‘Spune-le că-s ok; dacă mai e ceva până ajung, sună-mă pe numărul ăsta, îți răspunde unul din Varunieni.’

‘Te aștept, ai grijă.’

‘Și tu, așteaptă-mă.’

‘Runa...?’

‘Da?’

‘Să știi că te mai așteaptă cineva.’

‘Nu mă interesează.’

‘Ba te interesează. E Matia.’

‘Reeally?!’

‘Și-a lăsat plete, sclivisitul,’ continuă Ștefan, ‘e superb ca un zeu! Dacă am murit până vii tu, să știi că am crăpat de gelozie, mă găsești calcifiat aici pentru eternitate.’

‘Binee, văd că avem reuniune de familie în seara asta, nu? Ce ne-a gătit bun Petruța?’

‘Runa...?’

‘Da, Ștefan?’

‘A făcut un film despre tine.’

‘Ce-a făcut?! Glumește. Matia nu poate să facă un film despre mine, el face filme numai despre femeile îndrăgostite de el și pe care el nu le poate iubi. În afară de asta, în viața mea nu se întâmplă nimic, deci n-are *despre ce* să facă un film! Oricum, vorbim când ajung. Hai, pa!’

‘Stai, căci asta nu e tot! Te mai așteaptă doi bărbați, Alexandru și Ovidiu, au venit cu limuzina borgesiană. Care bineînțeles că te așteaptă și ea – „ea” sau „el”?, mai degrabă „el”. Ilinca le-a spus că ești la Capătul Pământului, veniseră pe Sapienței să te caute. Ca să nu mai pomenesc și de unul din Varunieni! Celălalt e cu tine deja. Și, aa, era să uit: e și Harun al tău pe aici pe undeva, s-a creștinat într-adevăr, acum îl cheamă *Dimitrie!*, stătea de vorbă cu preotul satului în curtea bisericii; probabil vrea să-ți spună *good-bye*-ul final pe care l-a ratat în Cracovia. Nu lipsește nici Tristan androgenatul, e la noi pe plajă, în dreptul grădinii, te caută din priviri și scoate niște sunete stranii către mare, cheamă delfini sau creaturi subacvatice, cred că vrea să te răpească *in big style*. O să te așteptăm cu toții pe terasă și pe lângă. Ce să mai!, o să fim o extraordinară reuniune, toți bărbați unul și unul! Ca în actele de cancelarie medievale transilvane: „... *pe când viețuia, întru mântuire și cu evlavie, cinstiții și chibzuiții bărbați...*” În fine, l-am chemat pe Hans să ne facă o poză de grup și să ne filmeze!’

‘Ștefan, termină cu prostiile, ai înnebunit?!’

Închid amuzată și înapoiez Varunianului telefonul:

‘Te ascult.’

Aștept să înceapă. Tăcere.

‘Ascult.’

‘Nu e ușor. Știi, în preajma ta se creează un soi de vârtej... poate ești o silfidă, nu știu, o ființă a aerului... Nu, nu te uita așa, disprețuitor, nu vreau să te seduc, nu e vorba de sex. Dacă ar fi fost doar asta, aș fi fost fericit acum, relaxat, șarmant... E vorba de altceva. Vreau doar să înțeleg ultimele două nopți la Capătul Pământului... cea a nunții de pe plajă și cea a plecării tale, toate lucrurile stranii care s-au petrecut în răstimpul acestor zile, trupul tău aproape translucid când te-am găsit pe țărm, nu știu nici acum ce s-a întâmplat atunci, nu-mi amintesc decât frânturi, obsesia că tu mă așteptai pe piatra aceea de pe fundul mării, statuia pe care n-am lucrat-o eu, dar care e a ta – cine te-a sculptat și te-a ascuns în mare? –, stările pe care le provoci în ceilalți, o discuție a ta cu Ștefan pe care am auzit-o fără să vreau și care ar scoate din minți pe orice om normal al lumii acesteia... Și mai e ceva: ai trecut prin Caravanserai, nu? Acum câteva zile. Cred că ai uitat ceva acolo. Dacă vrei, facem acum un ocol, trecem pe acolo să recuperezi ce ai uitat.’

‘Caravanseraiul?!’

‘Da, Caravanseraiul. E al meu, l-am deschis acum câțiva ani. E singura proprietate pe care am păstrat-o aici în țară. E acasa mea.’

‘Caravanseraiul *se-re-le*?! ... Și tu erai călătorul apărut din peretele Grotei, tu ai parcurs „labirintul privirii prin circumvoluțiunile încâlcite ale unui creier”... ? Tu erai sculptorul?!’

‘Eu eram chiar... sculptorul. În sfârșit ți-ai dat seama cine sunt! Dar nu știu despre ce călător și despre ce labirint vorbești.’

Grota... Îmi vine să și râd: grota cu arabi... Așa începusem călătoria asta, căutând o grotă.

‘Și unde iese celălalt capăt al grotei? Să nu-mi spui că în atelierul tău din Montmartre. Sau în China, conform poveștii. Sau în alt timp și loc, sau pe fundul mării. M-am săturat de povești stranii, căderi în timp și ambiguități și statui vii și silfide, cești de piatră miraculoase care apar și dispar într-o veselie, și toate parafernaliile astea. Așadar?’

Are o reacție de recul, de melc care se strânge în propria-i cochilie. ‘Poate ar fi mai bine să ajungem la Capătul Pământului, să recuperăm tot ce avem de recuperat de acolo, să ne întoarcem fiecare în București la treburile noastre, să lăsăm un timp să se așeze lucrurile și să ne auzim pe urmă.’

‘Aha, până acum mureai de curiozitate, voiai cu tot dinadinsul să stăm de vorbă, să fii lămurit, și deodată, gata, să lăsăm pe mai târziu. Nu. Nu-nu-nu. Hai, dă-mi măcar un deget, o aluzie, o frântură de adevăr, un semn, o ... o rună.’

‘Ești sigură că vrei aici, în...’ se uită în jur, ‘... în spațiul ăsta impersonal, nefamiliar? sau mai bine pe malul mării, lângă mare, frumoasa, iubita noastră a tuturor? Plus că are și ea rolul ei în poveste.’

‘Aici. Fără vrăjitorii, puneri în scenă și efecte speciale. Aici, pe pământ uscat, pe *terra firma*.’

Bat demonstrativ cu piciorul în pământ. Și, ca la un semnal, muzica – muzica aceea de flaut, ca atunci, prima oară, cu Ștefan. Oh, yes, Syrinx-ul lui Debussy în versiune personală mult dramatizată – de data asta nu mai e nici un mister. ‘Flavius? Ieși afară din pădurea aia!’ Nici un răspuns, firește. Doar incantația reluată. Iritarea mea crește:

‘Flautist de excepție, nu? Poa’ să mute pietrele din loc cu muzica aia, să le dizolve, să le subțieze până se fac nisip și se scurg în pământ, nu? Sau cumva insistă să cânte la nesfârșit până ce flautul se va transforma în ceea ce a fost la începuturi: trupul frumoasei nimfe Syrinx?’

‘Flavius e un bun muzician, va avea un viitor strălucit. A luat lecții în Viena cu fiul unui fost elev al lui Marcel Moyse, flautist celebru care s-a născut la o lună după moartea lui Eminescu și a care a fost elevul lui Paul Taffanel – cel care a reinventat flautul, făcând din el un instrument elegant și foarte expresiv și care era admirator al tehnicii lui Hans von Bülow, director al Filarmonicii Berlineze la 1890, care -’

‘Să nu ne îndepărtăm de subiect. Ce caută Flavius aici?’

‘Poate ar fi mai nimerit să-l întrebi direct pe el?’

Îl privesc cu ochi îngustați, pe sub gene. Acest sculptor.

‘Sigur, să alerg după o himeră, să intru în pădure, să mă rătăcesc căutând sursa acestei muzici care se va îndepărta constant de mine, să intru în mașele unui labirint care nu va rezolva, ci va adânci misterul. Misterul? Nici un mister. Suntem în plină dezvrăjire.’

Mă aplec și mai tare înspre el și-l privesc de foarte aproape.

‘Dezvrăjirea. Să mergem!’

Abia după ce l-am rostit mi-am dat seama de cuvântul pe care tocmai îl spusese:

„dezvrăjirea”

Am călătorit în tăcere. M-a privit doar rareori, cu coada ochiului, remarcând cu năduf că e nedrept ca doar eu să-l pot studia în voie, în timp ce el trebuie să conducă mașina: l-am privit tot timpul – poate prea mult și prea insistent, și-ar fi putut imagina că vreau să-l seduc – încercând să înțeleg cine e acest personaj desuet, cine e acest Dinu, Dinu Varunian, de ce și cum s-a întrețesut el în Turnul Babel al vieții mele. Abia așteptam să ajungem la Caravanserai, va fi momentul adevărului, nu va avea încotro și, acolo, la fața locului, în măruntaiele aceluși „muzeu”, va trebui să-mi spună cine, de ce și cum îl construise, ce era el cu adevărat. Numai că, treptat, un soi de tristețe începuse să mă cuprindă, ca atunci când brusc înțelegi că lucrul spre care tinzi se îndepărtează de tine infimizezimal și că nu poți să tinzi spre el decât asimptotic, în chip melancolic. Fără să mai știu dacă îmi doream sau nu, dezvrăjirea începuse. Dar începuse cu mine. Eu mă dezvrăjeam. Și eu o declanșasem. Părea că fusese destul să rostesc acest cuvânt și vălurile începuseră să cadă. Când a oprit mașina în curtea pustie a Caravanseraiului (avusesem, pentru două secunde, o strângere de inimă gândindu-mă că mașina lui Alexandru ar putea fi încă acolo, dar nu era, o fi vorbit pe bune Ștefan?), mă încerca deja un fel de înstrăinare, nu mai așteptam nimic pentru că știam că nu va fi nimic dincolo de ziduri, nimic din ceea ce fusese cu câteva zile în urmă.

... Mi s-a năzărit că mă simt ca un proprietar bătrân. Și, ca un proprietar bătrân de casă veche vândută cu de-a sila, când treci, peste ani de zile, să vezi ce s-a ales de ea, descoperi că ea a murit. Barbarul care-a cumpărat-o a turnat beton peste pietrele de râu, a vopsit pereții acoperind frescele, a pus linoleum peste faianța de sticlă pictată, a pus termopan; totul e plastic, kitsch, prost-gust. A omorât-o. Și pleci îndurerat și-ți spui că mai bine nu treceai. Astfel că, în clipa în care Varunianul a deschis ușa masivă a clădirii, pofindu-mă înăuntru, am vrut să închid ochii, să nu văd, să mă întorc și să o iau la goană. Apoi m-a fulgerat un gând care m-a ținut pe loc: și dacă eu eram și barbarul?!

Din Caravanseraii nu mai rămăsese decât un turn de piatră, banal pe dinafară, pozând în sofisticată reședință de vară pe dinăuntru, cu han din vremuri vechi – semăna foarte bine cu restaurantele cu aer interbelic de pe Lipscani. Varunianul însuși – o vechitură, un artist decolorat, îmbrăcat vintage, gata oricând să scoată din buzunarul vestei în carouri un ceasornic de aur palid și să citească printr-un monoclu pus pe nas – ora, timpul. Am recuperat ceașca mea de piatră. Am mâncat un prânz bine alcătuit, gătit, spre totala mea surpriză, de nana Eufemia – care nici n-a clipit când m-a văzut, de parcă aș fi fost o străină, de parcă nu ne-am fi întâlnit niciodată, care s-a uitat rece la mine atunci când Varunianul m-a prezentat și mi-a întors prompt spatele în clipa în care, exasperată de teatrul ăsta, i-am șuierat: ‘mă scoți din minți!’, fapt care l-a făcut pe Varunian să-și ceară, nedumerit, scuze, crezând că mă adresez lui într-un fel de nerăbdare de a rămâne singuri –, prânz servit pe terasa de pe acoperiș, printre plante luxuriante și având sub ochi pustiul ars de soare din jur. Nu mi-a lăsat timp și prilej să deschid gura să-l întreb ce aveam de întrebat, și adevărul e că nici nu prea mai aveam chef de discutat nimic. Ochiul curiozității mi se închisese. Nu mai voiam decât să mă întorc la mare, să-l recuperez pe Ștefan și să plecăm acasă.

La masă, pusese *Goldberg Variations*, fără să mă întreb; dacă m-ar fi întrebat, l-aș fi avertizat că *acest* Bach mă pune într-o stare de frenezie intelectuală, nu-l pot asculta oriunde și oricum și, mai ales, nu ca fundal sonor pentru alte activități. Nu poți face nimic în timp ce ascuți această muzică, darmite să mănânci! Ce sacrilegiu! Așadar, am sfârșit prin a-l urî de-a binelea: n-am putut nici să ascult muzica, nici să savurez mâncarea; perfecte separat, puse atât de neinspirat împreună au fost una ruina celeilalte. Dacă Variațiunilor le puteam restaura dignitatea cu prima ocazie (acasă sau la Ateneu), mâncarea aceea era în schimb pierdută pentru vecie. M-a silit la o ingestie sincopată a unor mâncăruri reușite, am savurat numai cu privirea feluri care ar fi putut fi un festin rar, am adulmecat arome care mi-au înnebunit nervii stomacului meu întinși și așa la limită de foame. Am mâncat, dar mâncarea aceea, minunată privirii și mirosului, odată ingerată, pe ritmurile sacadate ale Variațiunilor, se transforma în ghipsuri baroce, în cornișe surpate, părea că bucăți de Art Nouveau deveneau brusc, în scurtul interval dintre farfurie și gură, un jalnic kitsch proletar. Am încercat din răspuț să mă concentrez să-mi aduc aminte cât mai exact succesiunea Variațiunilor ca să pot prinde pauza dintre ele, să-mi pregătesc cu grijă o îmbucătură aleasă și să reușesc să o savurez în cele câteva secunde de liniște totală dintre două bucăți muzicale, dar, ca un făcut, tocmai atunci se găsea să-mi distragă atenția cu câte o observație filozofică sau pur și simplu ca să-mi ceară solnița sau vinegreța. Mi-a ruinat și plăcerea mâncatului și pentru asta l-am urât îngrozitor, astfel că, la cafea, adusă fix la primele note din Aria da Capo, n-am mai rezistat și, în momentul în care s-a dus să-și aducă pipa și tutunul, m-am trezit, spre propria-mi stupefație, că rup o lămâie dintr-unul din pomii de lângă fotolii și o storc, cu stupefiantă plăcere, în ceașca lui cu cafea. Ca și cum ar fi știut, nu s-a atins de cafea, preocupat cu îndesatul tutunului în pipă – cu gesturi moi, delicate, insistente și foarte precise – timp destul de îndelungat ca să poată zice că s-a răcit cafeaua și să-și facă alta. L-am privit cu exasperare: în prețiozitatea lui, își închipuise că mă dăduse gata cu rafinementele de artist, că probabil mă lupt cu tentația de a ceda farmecelor lui și că de asta ocheadele mele nestăpânite, fără să bănuiască o secundă măcar că nu făcuse decât să-mi urce frustrarea la cote alarmante.

‘Răbdarea!’ mi-a zis, într-un final. ‘Ești dintre cei care pleacă la pauză de la teatru dacă îi plictisește piesa. Dar ești și dintre cei care, dacă-i oprești să plece fiindcă știi că partea a doua este excepțională, îți sunt pe urmă recunoscători că nu i-ai lăsat să piardă momentul de artă.’

Mă uit foarte atent în ochii lui migdalați – acum îmi dau seama că ăsta e singurul lucru care-l deosebește de Iadran: forma de migdală, bombată și apoi alungită, a ochilor, sunt ochi (aproape) de femeie; vorba lui Ștefan: ‘are ochi de amantă circasiană!’ – și încerc să mi-l imaginez în intimitate, în sinea lui. Un estete, clar. Un îndrăgostit de Frumos. Rimăm, parțial (vorba Monicăi Lovinescu). ‘Bine-bine, dar are sau n-are?’, ar insista Ștefan. Inimă, adică. De unde să știu?... M-a dus prin străzile vechi ale Bucureștiului, prin zona mea magică, fără să știe ce înseamnă ea pentru mine. Nu se pune, ăsta nu-i semn că are inimă, orice estete m-ar fi dus, fiindcă-i singura zonă *estetică* a Bucureștiului. Pus să aleagă, un estete ar sacrifica oricând inima, substanța, de dragul pozei; deși firește că le-ar vrea pe amândouă. Nici mie nu mi-a reușit întotdeauna.

‘Dinu, poate că nu din cauza plictiselii aş vrea să plec la pauză, ci fiindcă probabil n-aş mai suporta plecăciunile tale în stânga şi-n dreapta „Aa, maestrul cutare! Aa, am onoarea!”. Chiar dacă mi-ar plăcea piesa, n-aş mai sta lângă tine să o văd, aş fugi la pauză în celălalt capăt al sălii. Mă scoţi din minţi cu savuratul ăsta al mâncării după un anume tipic care ție probabil că ți se pare culmea rafinamentului, nu doar al celui culinar. Ești dintre cei care n-ar mușca dintr-o roșie din grădină, atunci ruptă de pe arac, nu, roșia trebuie aleasă, măsurată cu rigla pe diametru și în toate direcțiile ca să fim siguri că e perfectă, trebuie șamponată, tăiată în felii egale milimetric, stropită cu ulei, dar nu așa, la nimereală, ci cu gesturi semnificative de alchimist, în doze măsurate riguros în prealabil, pe urmă aseasonată laborios cu sare, oregano și alte mirodenii-minune, apoi trebuie neapărat să te așezi pe un anume scaun ca să ai sub ochi o anume priveliște, și îți mai trebuie un remote-control ca să dai drumul unei anume muzici – potrivită numai și numai mâncatului de roșii – exact în secunda în care ești gata să duci furculița spre gura deschisă fix la momentul elegant-oportun, nici prea devreme, nici prea târziu... Doamna ta, când ai să ți-o găsești, trebuie să fie pregătită să cadă în extaz la tot display-ul ăsta de pedanterii de connaisseur, altfel nu se va putea numi „doamna ta”. Sau să fie ea însăși o... connaisseur. Mă tem numai că ai fi în stare să-ți ratezi șansa vieții fiindcă ai fi mai preocupat de aranjatul bucatelor în farfurie decât de ceea ce i se întâmplă celei de lângă tine.’

Aproape că se îneacă cu fumul tutunului din pipă. Tace o bună bucată de vreme privind în gol, timp în care îmi pierd răbdarea și, chiar când sunt gata să mă ridic din fotoliu, începe să vorbească:

‘Nimeni nu mi-a mai pleznit o astfel de palmă ontologică până acum. Trec peste brutalitatea observațiilor tale numai fiindcă ele se întâmplă să fie foarte adevărate.’

Se ridică și-mi întinde galant mâna, ‘O să-ți povestesc pe drum, în mașină.’

Am plecat, fără s-o mai vedem pe Eufemia, și mi s-a părut că nici n-am s-o mai văd vreodată. De îndată ce ne-am urcat în mașină, a început să-mi povestească.

Se întâmpla în tinerețea-i. Era îndrăgostit nebunește de Mălina, iubea fiecare atom al trupului ei – precizase asta de vreo două ori. Se despărțiseră, într-un fel, pentru că era virgină. Căzuse efectiv din pat când aflase, după ce cu greu ajunsese în patul ăla; ea se supăraseră din pricina reacției lui și plecase trântind ușa – definitiv; degeaba a căutat-o el, pe urmă. Plus că tocmai atunci apăruse oportunitatea de emigrare, așadar a plecat aproape imediat în Franța – dar asta e altă poveste... Peste ani de zile, revenit în țară, convins că, totuși, numai pe ea o iubește, a încercat cu disperare s-o regăsească. I-a luat vreun an să dea de urma ei. Acum, ea era amanta unui coleg de breaslă, pe care chiar îl cunoștea, un sculptor mai în vârstă, celebru; trăia izolată, blazată, o păpușă fragilă, încă foarte frumoasă, n-o interesa lumea de afară, și cu atât mai puțin lumea mondenă, deci implicit n-o interesa lumea lui care, de altfel, coincidea cu lumea amantului ei, așadar, nici o noutate pentru ea. Momentul hotărâtor în dezîndrăgostirea lui a fost la câteva zile după ce se reîntâlniseră, când reușise s-o convingă să se vadă acasă la el: îi pregătea cu migală un „sandwich” în bucătărie, după ce ea îi spusese că-i e foame, și, pe la mijlocul procesului magic de preparare a operei de artă culinară – sandwich-ul ăla trebuia să fie perfect, firește, el pregătea de fapt orgasmul gastronomic, fără de care, în viziunea lui, celelalte (fizice, cerebrale, sau metafizice – vorba lui Ștefan) nici n-ar fi putut exista –, a răsunat vocea ei din camera de alături: ‘dragă, dar nu ți-am cerut decât un sandviș, de ce trebuie să dureze atât?’... Eeee, el a fost șocat. I s-a părut că femeia e primitivă. Atitudinea asta a ei de totală desconsiderare a actului gastronomic a destrămat magia, inclusiv magia dintre ei, și, din clipa aia, ea nu l-a mai interesat. A fost atât de dezamăgit de dezîndrăgostirea asta încât a plecat imediat într-o călătorie „spirituală, de vindecare” – unde altundeva decât, vai!, în India.

‘Am fost un dobitoc. Abia acum am înțeles. Pentru mine era mai importantă nevoia mea de a mă etala decât a ei de a mânca și de a petrece timp cu mine, după ce nu ne văzuserăm atâția ani de zile. Acum am înțeles că ea ardea de nerăbdare să petreacă jumătatea aia de oră cu mine, nu cu „sandvișul”. De asta n-o interesau aranjamentele mele culinare. Acum nu o mai iubesc, dar atunci încă o iubeam; dacă aş fi înțeles toate astea atunci, altfel s-ar fi desfășurat lucrurile...’

‘Era o pasiune nouă pentru tine – asta cu rafinamentul culinar, nu-i așa? Te apucase în Franța, descoperiseși bucătăria franceză. Dacă ți-ar fi cerut sandvișul ăla înainte, la prima și singura întâlnire din patul tău, probabil că nici n-ai mai fi plecat la Paris. Plecat fiind, nu cred că știi că, în anii '90, îi apucase pe toți nebunia asta culinară – printre alte nebunii. Descoperiseră arta culinară străină, la care nu avuseseră acces până atunci, în special cea franceză, și toți, cu elanul hipertrofiat al începătorului, intrau în lumea asta cu aere de inițiați și solemnități de preoți egipteni convinși că numai astfel au acces direct la misterele sacre ale universului. Cu cât se străduiau mai mult, cu atât erau mai ridicoli. Cum să prepari corect o vinegretă devenise culmea rafinamentului intelectual și testul suprem în alegerea perechii. Ironic sau nu, întoarcerea ta în țară s-a petrecut tocmai în timpul iluminării ăsteia gastronomice prin care trecea elita culturală a Bucureștiului, și mai ales aspirații la elită. Ai pierdut-o pe Mălina definitiv, înainte de a avea măcar șansa s-o cucerești. Ai rămas să savurezi de unul singur plăceri culinare care azi nu mai înseamnă nimic, nu mai au puterea de seducție de altădată, s-au banalizat. De altfel, ți-a trecut elanul ăsta: nu mai gătești tu însuși mâncarea, ci o ai pe nana Eufemia. Acum te concentrezi pe ambianță. Cred că nici în București nu te mai omori cu gătitul, ci numai cu căutatul de restaurante bune. Dar, ca să-mi potolești curiozitatea: cum ai găsit-o pe nana Eufemia?’

‘Aaa, Eufemia... Un mister încarnat. Era după '90, când începusem să revin în țară în vacanțe. Într-un an, m-am hotărât să explorez Dobrogea, în drum spre mare. Nana Eufemia era aici, locuia singură în turnul ăsta, dezafectat pe vremea aia, aproape o ruină. Pereții erau tapetați cu fotografii vechi ale familiei ei de aromâni. Îmi plăcuse clădirea, iar fotografiile m-au lipit de locul ăsta. Trecuse, prin anii '30, un fotograf neamț prin zonă fotografiind locuri și oameni, îl găzduiseră câteva nopți în casa lor care era și han pe vremea aia și, mai târziu, primiseră de la el, prin poștă, un pachet de fotografii. N-o să-ți vină să crezi, trase în cupru, rarități, foarte scumpe, mă și mir că neamțul le-a trimis așa ceva. Nu de alta, dar neamțul ăsta a documentat mare parte din Europa anilor '30, nu doar România, a făcut mii de fotografii, e imposibil să fi trimis apoi printuri tuturor celor pe care i-a fotografiat în călătoriile lui, trebuie că a avut o relație specială cu familia Eufemiei, altfel nu se explică. În fine, n-am putut cumpăra fotografiile de la Eufemia, nu erau de vânzare, firește. Dar am cumpărat casa, mai bine zis turnul ăsta, l-am renovat și l-am făcut galerie de artă și reședință de vară. Am avut câteva expoziții-eveniment și lansări de carte aici foarte interesante, uluitoare chiar, e un loc foarte special -’

‘Ah, da, cred că am tocmai am văzut o astfel de expoziție, săptămâna trecută, uluitoare, într-adevăr! Chiar voiam să te întreb -’ îl întrerup, dar nu apuc să îmi rostesc întrebarea fiindcă frânează și virează brusc, ocolind un cârd de găște apărut în drum exact când lua o curbă, apoi accelerează.

Își reia imediat dizertația de unde o lăsase și turuie cu elan despre nana Eufemia. Cum n-a vrut să se lase dusă din ruină, dar nici n-a vrut să rateze șansa de a vedea turnul salvat și renovat, cum i-a propus acest „contract” straniu: să o „cumpere” și pe ea cu tot cu turn, oferindu-se să fie paznic, administrator, bucătăreasă, menajeră, om bun la toate și de încredere. Cum a trebuit să accepte ca ea să supravegheze renovarea ca să fie sigură că se păstrează totul așa cum a fost cândva. Cum a insistat să păstreze numele clădirii în conformitate cu ceea ce fusese cândva – caravanserai – chiar dacă scopul clădirii era acum, evident, altul. Cum s-a apucat să adune din zonă obiecte vechi, mașinării, mobilă, ustensile casnice, scrisori, costume, lampadare, cărucioare, jucării, linguri de lemn, covoare, bijuterii, statui, pietroaie, manuscrise, fotografii și toate accesoriile unor vieți trecute de mult, fără discriminări de rasă sau religie – creștini, mahomedani, țigani, tătari, macedoneni, români – deschizând un fel de muzeu al satului dobrogean în propria-i casă din fundul grădinii – fosta magazie transformată în locuință. ‘Nu vreau să las viețile astea să se ducă în neant, în uitare,’ obișnuia să-i spună, cu pasiune de etnograf amator. Cum ea e, de fapt, un fel de matriarh al zonei, la ea vin pentru sfat și judecată până și tătarii lui Esan Altai – un clan nomad prin stepa dobrogeană, iluzoriu, imposibil de localizat, greu de întâlnit și, probabil, inexistent din moment ce ultima dată când au fost văzuți cu certitudine era acum vreo douăzeci de ani; dar zvonuri sunt că ar veni uneori niște trimiși de-ai lui Esan cu diverse treburi la ea, la nana Eufemia, ba chiar că Esan și-ar fi așezat tabăra pentru o noapte acum, cu vreo săptămână în urmă, aici, lângă Caravanserai și că s-ar fi întâlnit cu Eufemia în

mare taină. El personal nu-i văzuse și nici nu-l prea interesa cu ce se ocupă Eufemia în timpul ei liber. E drept că încercase de câteva ori să-l atragă în activitățile ei misterioase, dar fără succes, el era prea scufundat în propriile-i proiecte complicate ca să mai aibe timp și stare și pentru fantasmalele ei care nu-i stârniseră nici un interes, cu o singură excepție, destul de vagă și aceea, în momentul în care i-a arătat una din fotografiile neamțului atrăgându-i atenția că fotografia aia n-are ce căuta printre celelalte, nu are legătură nu doar cu familia ei, dar nici cu zona, cu Dobrogea: aceea e o fotografie din alt colț de lume, ce reprezintă, de unde e și de ce a pus-o neamțul în teancul lor de fotografii – asta ar fi vrut ea să descopere el, să o ajute să înțeleagă ce-i cu fotografia aia, nu crede că a trimis-o neamțul din greșală, așa cum i-a replicat el după ce a studiat fotografia cu pricina cu mare atenție: o superbă vilă cicladică, sau grecească în tot cazul, pe o faleză înaltă cu marea dedesubt și coasta unei alte insule la orizont.

‘Well,’ zic, ‘nu te-ai uitat și pe reversul fotografiei. Cred că Eufemia ți-a arătat-o invers, cu partea neinteresantă în sus.’

Se uită la mine ofensat.

‘Nu,’ zic, ‘eu chiar vorbesc serios: nu te-ai uitat și pe revers, nu-i așa? Nu te-a ispitit să o întorci să vezi ce e pe partea cealaltă, e un gest reflex destul de obișnuit. Pe revers ai fi văzut o fotografie de grup cu căruța pictată, familia Eufemiei -’

‘Avea dreptate Iadran, nu doar că ești ubicuă, dar mai și știi totul despre toți și toate!’

‘Dacă aș ști totul despre tine și despre Eufemia, nu ar mai fi nevoie să te întreb ceea ce vreau să te întreb de când mi-ai spus că al tău e Caravanseraiul. Știi bine că nu avem decât timpul acestei călătorii și că, odată ajunși la Capătul Pământului, nu vom mai putea sta de vorbă. Așadar: săptămâna trecută, după cum văd că știi deja, am trecut prin Caravanserai. Arăta cu totul altfel -’

‘Săptămâna trecută nu eram acolo, am fost în București de la începutul lui iunie până acum câteva zile. În Caravanserai nu era decât Eufemia, dar și ea a fost plecată mai tot timpul, cu treburile ei misterioase în zonă, plus că pregătea o expoziție de artă populară și sărbătoarea sânzienelor, mi-a spus că a trecut cineva pe la noi în absență, cineva care a uitat un pietroi interesant, mai multe nu știa nici ea, crezuse inițial că pietroiul fusese uitat de un prieten de-al meu care tocmai fusese și el pe la noi, l-am întrebat pe urmă și nu era al lui. Deci, nu știu ce vei fi văzut fiindcă nu prea era nimic de văzut, nu era nici o expoziție atunci; dacă ar fi fost, ai fi văzut-o și acuma fiindcă le țin deschise cel puțin o lună. Și tocmai de asta mă dusesem la București, să planific următoarea expoziție... Că a ta era ceașca de piatră, mi-am dat seama în noaptea nunții de la Capătul Pământului. Când am găsit-o în Caravanserai, îmi plăcuse atât de mult încât am făcut pe loc niște replici, ceva mai cizelate, mai „lucrate”, era evident că originalul era „natural”, nu fusese făcut de mână umană, un pietroi găsit probabil printre alte pietre pe plajă, un pietroi uimitor, nu știu dacă ai observat că „toarta” e un rudimentar profil de față umană. Pe două dintre ele le-am dat cadou de nuntă tinerilor căsătoriți pe plajă și pe celelalte două... una a ajuns la tine cu grogul fierbinte, voiam să fie tot un fel de cadou, așa, anonim, dar ți-am văzut reacția când te-ai uitat la ea, ca și cum ai fi recunoscut-o, te-ai întors imediat spre mine să mă întreb și în clipa aia mi-am dat seama, am avut revelația că tu erai proprietarul ceștii din Caravanserai, tu o uitaseși acolo... Iar pe cealaltă, cea de-a patra, am lăsat-o să circule liberă, eram curios la cine de pe plajă va nimeri, cu cine te va „împerechea” așa, simbolic...’

În clipa aia a sunat telefonul mobil. ‘Aa, conu’ Iadran!’ mi-a aruncat înainte să răspundă. În afară de un ‘Runa e cu mine’, n-a prea rostit altceva, doar monosilabe, din timp în timp. În schimb, mi-a aruncat niște priviri destul de stranii făcându-mă să mă întreb ce i-o fi povestind Iadran, care părea că numai el vorbește. Pe urmă a încetinit mașina până a oprit. ‘Ești sigur? Când te-am întrebat, n-ai zis tu că nu știi nimic despre ea? ... Iadrane, eu de unde să știu, că nu-mi petrec verile la Capătul Pământului, ca tine!’ Pe urmă a mai mormăit un ‘ne vedem, da!’, a închis telefonul, s-a uitat inert înainte, prin parbriz, multă vreme, apoi lung la mine de parcă m-ar fi văzut pentru prima oară. Pe urmă a spus încet: ‘Runa, mă scuzi, ne scuzi, vorbeam iar despre tine în prezența ta, doi mitocani, e foarte nepoliticos, o să-ți explic. Am să-ți spun o anume poveste.’ A pornit mașina și n-a mai zis decât ‘trebuie să ajung în clipa asta la mare, altfel mor!’ Noroc că nu eram prea departe de mare. Numai că tot ce îmi spusese în urmă mă siderase complet. Nimic nu mai stătea în

picioare. Însemna că halucinasem, că visasem, inventasem tot episodul „Caravanserai”. Trebuia să mă lămuresc.

Am insistat să căutăm cătunul tătarilor, l-am forțat aproape pe Dinu să căutăm cătunul. M-a lăsat să trec eu la volan căci numai așa aș fi putut recunoaște drumul, sau numai așa drumul s-ar fi putut arăta și lăsa parcurs din nou. Dacă-l găseam pe Esan, însemna că nu totul fusese halucinație. Era singura mea probă, în afară de Ștefan care văzuse și el Caravanseraiul, nu zisese el că e „un muzeu”, o „instalație”? Și cu siguranță că Esan m-ar fi lămurit, era singurul care m-ar mai fi putut lămuri. Eram convinsă că ochii crestați de un cuțit lunar ai șamanului mi-ar fi putut spune mai multe decât orice sau oricine despre tot ce mi s-a întâmplat în răstimpul acestor zile... Am găsit repede cătunul, ca atunci când, vrând să găsești un anume pasaj dintr-o anume carte, iei volumul de pe raft, îl deschizi la întâmplare și constăți că l-ai deschis tocmai la pasajul cu pricina, așa, din prima. Am parcat în același loc, lângă îngrăditura de nuiele, am sărit din mașină și am alergat spre sat. Dar satul era pustiu, părăsit, dispăruseră corturile, oamenii, animalele, numai vatra rămăsese – cerc negru de cenușă pulsând arare sânge de jar stins. Era încă acolo, axul cortului lui, înfipt în pământ, de ce îl lăsase în urmă? cum putuse să-l lase în urmă? – axis mundi în jurul căruia nu se mai fixa nimic... Nu se poate, Esan renunța... Și asta numai din cauza mea. Mi s-a făcut brusc jale.

Tulburată, m-am așezat pe pământ, sub Stâlpul Soarelui, sprijinită cu spatele de el. Dinu s-a așezat și el lângă mine.

‘Eram în liceu,’ a început el cu voce domoală și-n clipa aia m-am uitat mai atentă la stâlpul de lemn crestat sub care stăteam. Mi s-a năzărit că Esan îmi lăsase cu siguranță un mesaj în el, un ultim mesaj; știa că am să revin și de asta-l lăsase. Prostii, mi-am zis, să mă potolesc odată! și m-am întors cu toată atenția spre Dinu care-și începuse confesiunea. Brusc, mi-am amintit de „mașină”.

‘Dinu, pe prietenul tău despre care spuneai că a trecut în lipsa ta prin Caravanserai îl cheamă cumva Alexandru?’

După un moment de confuzie, zice: ‘Da, Alexandru. Îl cunoști?!’

‘Oarecum... La un revelion... I-am recunoscut mașina parcată în curtea Caravanseraiului. E o mașină greu de uitat...’

‘Firește, o raritate pe la noi prin țară... Tocmai de asta venise, să-mi aducă mașina, voia să o vândă de ceva timp, din motive absolut sentimentale, și mă oferisem să o cumpăr, venise să mi-o lase, dar și să petreacă în Caravanserai câteva zile de vacanță, departe de lume, în liniște și singurătate. Se pare că s-a răzgândit căci a plecat mai departe cu mașina spre mare, urmează să ne întâlnim la Capătul Pământului. Plus că are ceva important să-mi spună, ceva legat de o întâmplare veche despre care... straniu, despre care tocmai începusem să-ți povestesc.’

‘O vinde?! De ce?... Dar scuză-mă, te-am întrerupt din poveste. Erai în liceu și...’ Fac un gest cu mâna invitându-l să continue ca să pot, în timp ce el vorbește, să procesez tot ce-mi spusese până acum.

‘Eram în liceu. Eu și Iadran am fost la licee diferite, eu la Tonitza și el la Lazăr...’

Îl ascultam așa, sprijinită de Stâlpul Soarelui dar și de umărul lui și, pe măsură ce povestea, începeam să conștientizez din ce în ce mai tare porțiunea din umărul meu care atinge umărul lui, ca și cum ar fi fost o bucată de piele separată de corpul meu, de care corpul meu se dezice. Când a terminat de vorbit, era de parcă pe zona aceea tocmai mi se aplicase un stigmat încins.

Dinu fusese în mașina care o accidentase pe mama. Era un puști pe vremea aia. În gașca de prieteni ai lor era și unul, Glăvan, fiu de demnitar comunist, coleg de liceu cu Iadran, un „figurant”, adică nu un prieten apropiat; făcea eforturi considerabile – și cu rezultate penibile – să fie primit în gașca lor de boemi, de artiști; apărea neinvitat la petrecerile Varunienilor; era ignorat sau ironizat, dar se obișnuiseră cu el, iar el părea fericit că e tolerat. I-a invitat într-o zi la o plimbare cu limuzina pe care tocmai o primise cadou de la tatăl lui. Iadran a refuzat, dar Dinu, pasionat de mașini și cu capul în nori, găsisese oportun să se ducă. Când Glăvan ajunsese la suta pe oră și continua să braveze idiot și inconstient, s-a speriat și l-a somat să oprească fiindcă voia să se dea jos din mașină. Ceilalți l-au luat la mișto, el a ripostat și s-a iscat un fel de busculadă pe banchetele din spate. Glăvan și-a întors capul să nu piardă scandalul și să contribuie și el la momentul de

circ și atunci s-a produs accidentul. Care, pe Dinu, l-a traumatizat pe viață. O recunoscuse pe mama (ceilalți habar n-aveau cine e) pentru că, iubitor de balet și operă, fusese chiar îndrăgostit de ea, o numise – după numele spectacolului în care o văzuse prima oară – „*La Sylphide*”... Când mama își pierduse cunoștința, crezuse că ea a murit; simțise că înnebunește și sărise de gâtul lui Glăvan să-l sugrume. Când a venit miliția, l-au urcat cu forța în mașina lui Glăvan ca să-l facă să tacă. S-a dus pe urmă la toate secțiile de miliție din București să declare accidentul, înnebunit că se mușamalizează totul. Atunci s-a trezit și a văzut limpede în jur, în ce lume trăiește. Atunci a luat decizia să emigreze. Dar n-a fost simplu, securitatea intrase deja în viețile lor. Semnase și el toate scrisorile, sesizările, plângerile tatălui meu, depunând, în ele, mărturie despre accident. Acum se ducea el, neinvitat, la petrecerile lui Glăvan și se apuca să strige acuzații și să urle până îl lua pe sus și-l zvârleau afară din casă. Într-o seară, peste câțiva ani, Glăvan a venit la ei acasă cu o invitație pe numele lui Dinu să participe la un festival studentesc din Germania de Est; urma să plece cu trenul care, spunea Glăvan, o să treacă și prin Austria. A obținut fără probleme pașaportul și viza. A stat o vreme în Austria într-un lagăr pentru refugiați, apoi a reușit să ajungă în Paris...

Știa că Danai Negrescu avea o fiică, dar nu s-a gândit nici o clipă că sunt tocmai eu. ‘Vezi? De asta simțeam că în preajma ta se creează un vârtej, că poate ești o ființă a aerului, o silfidă...’

Am ajuns într-un târziu, spre seară,

Înapoi la Capătul Pământului

Era o seară rece, cu vânt isteric și nori vineți, marea fierbea, amenința să înghită plaja, corturile fuseseră mutate sus pe faleză. Venea furtună.

La noi pe terasă, Gelu și Iero își beau, saturnieni, paharul de gin, iar Ștefan patrula în lung și-n lat cu brațele încrucișate peste piept. M-au întâmpinat cu un „aaaa” de ușurare, dar și de reproș, m-au îmbrățișat și m-au luat la întrebări. Ne-am povestit ce se putea povesti, ne-am adus la zi, așezați la masă, apoi, fiindcă vântul se transformase din isteric în turbat, ne-am mutat în living – o cameră nefolosită de obicei pentru că, firește, vara, terasa era sediul central. Acolo am dat peste Matia dormind pe canapea. Venise neanunțat pe la prânz direct de la niște filmări de noapte, frânt de oboseală, nu găsisse gazdă liberă în tot satul – subit aglomerat de nuntă –, îl campaseră în singura încăpere nelocuită, până mâine când îl mutăm în cort sau îl cazează Petruța prin vreo cămăruță din cealaltă jumătate de casă. Gelu și Iero uitaseră de el dormind acolo; mă îndoiesc că și Ștefan uitase. Nu ne-am îndurat să-l trezim, l-am lăsat să doarmă mai departe și ne-am dus fiecare în dormitorul lui. După un duș fierbinte, cu puloverul de lână tras peste pijama, tocmai voiam să-i fac o vizită lui Ștefan când am auzit un ciocănit în ușă. Era Gelu, și el în pijama, cu halatul de baie peste și cu două păhărele și o sticlută într-o mână.

‘Te deranjez? Tocmai voiam să-mi beau păhărelul de sherry înainte de culcare, like the old English ladies din filme, și m-am gândit că poate ai și tu chef de un nightcap, ca să dormi bine... De fapt, nu e sherry, e cassis.’

‘A? Cassis?! De la...?’

Dă din cap aprobator: ‘Îmm... Special pentru tine’.

Maite. Eu și Maite ne beam cassisul seara...

‘Ei, nu! A fost în vizită? Hai, povestește-mi!’

Îl iau de mână și-l trag în pat. Ne cocoțăm printre perne și stăm de povești. Să nu mă înflăcărez, zice, Maite a venit doar așa, într-o scurtă vizită, i se făcuse dor de Transilvania.

‘Mm, de Transilvania... Și? Și? S-a și întâmplat ceva? Zi-mi, Gelu, nu mă fierbe!’

Ce să-mi zică Gelu, se înroșise ca o fată de pension și vorbea monosilabic. Nu l-am mai torturat, aflu eu detalii mâine de la Iero!... Dar l-am studiat pe urmă atent printre gene, în timp ce vorbea, să văd dacă ceva pe chipul lui trădează faptul că ar fi îndrăgostit, o sclipire în ochi, o luminozitate aparte a feței, o îndulcire a trăsăturilor, o estompare a liniilor ca într-un sfumato davincian – ceva, orice, măcar o inflexiune

mai senzuală a vocii când îi pronunță numele... Mi se părea că sunt semne – nu se înroșise?, ce semn mai clar ca ăsta vreau? Mă apucă o duioșie rară – el venise să-mi spună, într-un fel, tocmai despre asta... Îl pup pe tâmplă. ‘Abia aștept să ne mutăm cu toții la Antisa, sau în Cluj, lui Maïte nu-i place Bucureștiul.’ Pe urmă l-am întrebat de alte lucruri.

Îmi povestește de ultimele noutăți din breaslă, ce-au mai descoperit, ultimele bârfe și răutăți. Brusc, mi se face un dor crunt de Antisa și de Buni și mă hotărâsc instantaneu să plec a doua zi la București și de acolo cu trenul mai departe. Mâine, sau cât de curând. Să urc sus la cetate, să stau acolo – deasupra lumii, sub cer.

‘Gelu, de ce n-ai vrut tu niciodată să sapi la Antisa? Nu vă înțeleg pe voi, „cei trei crai de la apus”, faimoșii medievști, ați început cu Antisa încă din timpul facultății, ați intrat fulminant cu ea în lumea medievștilor, și pe urmă, în loc să continuați cu ea, v-ați împrăștiat și nici unul din voi n-a mai revenit s-o studieze, ați lăsat-o de izbeliște; plus că v-ați înstrăinat unul de altul, adio elanuri tinerești... Unul din voi studiază Maramureșul și s-a mizantropizat, altul s-a făcut arhivar, tu sapi prin Dobrogea...’

‘La anul, Runa, la anul. Plănuisem să cercetez Antisa după ce mă voi fi maturizat și voi fi căpătat experiență.’

‘Da’ mult ți-a mai trebuit, probabil că după Antisa te și pensionezi.’

‘Ei, nici chiar așa. Plănuiam să fie pe la mijlocul carierei. Apoi, mai e și faptul că nu decizi singur unde sapi, nu ești de capul tău.... Atât de hodorog arăt?!’

‘Tu? Nici vorbă! Arăți mai bine ca niciodată, drept dovadă cassisul! Și lista de cucoane care suspină de ani de zile în zadar după tine și după Iero!’

‘Runaaa! ... Dar tu? Aud că frângi inimi.’

‘A! Astea-s bârfele lui Ștefan. Să nu le dai crezare.’

‘Oare?! Până mai adineaori s-au perindat pe terasa noastră o mulțime de bărbați.’

‘Parc-ai fi Ștefan care monitorizează toate lighioanele ce trec pe lângă mine!’

‘Nu vreau să mă fac nesuferit, dar sper că ești atentă la ce anturaj alegi.’

Se uită la mine îngrijorat și cumva speriat. Știu că vrea să mă întrebe, de Varunieni mai ales.

‘Nu pot să-ți povestesc chiar tot, unele lucruri sunt de nepovestit...’ – mă gândesc la „mașina vorbitoare” care-l scoate din minți pe Ștefan, cum să-i povestesc de ea? sau de vârtej? –, iar el cred că se gândește la cu totul altceva căci clipește des privind-și unghiile și strânge din umeri. Îi spun de Iadran, faza cu filmul cu prințesa și pergamentul:

‘Gelu, trebuie să salvăm filmul ăsta cu orice preț, chiar voiam să vorbesc cu tine cum să facem.’

‘Aha! Păi, înseamnă că de asta a trecut el adineaori pe aici – să-ți lase tocmai filmul ăsta, o rolă de film vechi, e la mine în cameră. N-am prea înțeles pe loc de la el despre ce film era vorba, dar ăsta tre’ să fie. A! Era să uit! A mai trecut azi cineva, Alexandru. Cu Ovidiu. Ți-a lăsat o scrisoare, un plic, l-am pus pe măsuta din living.’

Deci, nu glumea Ștefan. Iadran plecase din București tot azi, probabil se trezise, constatase că dispăruseră și venise și el la Capătul Pământului, așa cum plănuise oricum. Aflase de la Dinu, în telefon, că eu eram cu Dinu, tot în drum spre mare. Ajunsese înaintea noastră și trecuse pe aici să-mi lase filmul cu prințesa, hm...

Îi povestesc de Ovidiu, de Iulia, de părinții lor care... Se emoționează foarte tare. Își amintește că, la câteva luni după accident, îl căutase un cuplu, cuplul din cealaltă mașină, se întâlniseră scurt, voiau să-l asigure că, dacă are nevoie de mărturia lor, îi stau la dispoziție. Simțise că ei ar fi vrut să se apropie de el, dar Gelu intrase în perioada lui de depresie și retragere din viața socială, așa că nu s-au mai revăzut. Și nici prin cap nu i-a trecut că balerina Iulia Florescu e fata lor... Apoi îi povestesc de Dinu și-mi confirmă că da, e adevărat tot ce mi-a povestit; nici cu el n-a păstrat vreo legătură, mai ales după ce Dinu a emigrat, și – ce chestie! habar n-avea că și Varunienii vin la mare tot aici! Gelu – cu capul lui în nori, ce să observe...

Apoi auzim un ciocănit în ușă. E Ieronim cu un platou de prăjituri.

‘Deranjez? Mă dusesem în bucătărie să-mi fac un ceai -’

‘Ceai? Ești bolnav?’

‘Nu! Mi-e frig și m-a apucat melancolia, parcă vine toamna, urlă un vânt de mi s-a făcut frică să stau singur și-atunci m-am dus în bucătărie! ... și Petruța tocmai le scosese din cuptor, le făcuse special pentru tine, așa că am venit să ți le-aduc. Dar văd că aveți reuniune de familie, mă primiți și pe mine?’

În clipa aia apare și capul lui Ștefan de după ușă, în spatele lui Iero.

‘Am auzit glasuri pe hol și-am venit să văd ce se întâmplă. Aveați petrecere fără mine?’

Ia platoul din mâinile lui Iero și-l pune pe masă. ‘Aha! Prăjitura zi-și-noapte. Alb și negru. Yin și Yang. Pot să gust?’ Ia un pătrățel. ‘Divin! Să fac o cafea? E încă devreme, nu e nici zece.’

Iero își freacă mâinile încântat: ‘O fac eu, la nisip! Mă duc să aduc ce ne trebuie.’

Ne-am culcat târziu, după ce-am povestit, trâncănit, bârfit, amintit, dezbătut politică și făcut planuri de viitor. Ba chiar am jucat cărți, în stilul nostru: cine pierde prezintă maimuțarit (sau serios, dacă insistă) un topic din ce domeniu vrea – fizică, istorie, matematică, literatură, filozofie etc. Așa că ne-am delectat cu „Del Giudice e Preparata”, amantele lui Gheorghiu-Dej, pisica lui Schrödinger și ochelarii lui Petru Rareș.

După ce ei au plecat, am adormit imediat și-am avut un vis straniu din care m-am trezit cu o jale sfâșietoare în mine. De parcă n-ar fi fost destul, afară vântul nu mai urla, ci se tânguia și el, înfiorător, ca o ființă vie, la unison cu jalea mea. Eram într-un oraș etajat ca un turn enorm, străzi circulare pavate cu piatră, clădiri vechi, viață liniștită, așezată. Treptat, un fel de amenințare, un zvon, o primejdie, nimic clar până într-o anume zi când oamenii au început să se prăbușească pe stradă, un soi de moleșeală, apoi o paralizie, apoi moarte, o stingere lentă, chiar așa: o stingere; apoi trupurile dispăreau, luate prompt de niște oameni străini, apăruiți nu se știe de unde, și erau duse nu se știe unde. Atunci s-a înțeles că autoritățile sau un grup influent epurau orașul, toată populația trebuia să dispară. Totul se petrecea foarte discret și ca și cum era firesc, nimeni nu comenta, nimeni nu părea surprins și nimeni nu se revolta. Și acțiunea asta trebuia să se termine până seara. Eu eram cu el, cel al meu – cel al meu din viața aceea din vis. Era aproape seară și ne-am dat seama că suntem printre puținii rămași vii și trăiam un fel de convingere că nouă nu ni se va întâmpla nimic. Eram aproape sus, în vârful acestui oraș-turn, o străduță circulară cu o piațetă în mijloc, când el s-a sprijinit de zidul de piatră care dădea în afară. Am crezut că se uită la peisajul de o frumusețe rară desfășurat dedesubt, zarea întinsă de jur împrejurul acestui oraș-turn, soarele apunând în depărtare. Dar a închis ochii și s-a lăsat moale să alunece de-a lungul zidului. L-am luat în brațe îngrozită, mi-am dat seama că e începutul morții. Al acelei morți. Nu! Din rărunchi, din oase, din unghii, din toți atomii trupului meu am urlat tăcut un urlat care, dacă ar fi avut glas, ar fi spulberat totul în jur. Înnebunită, l-am dus în brațe până sub pomul uriaș din mijlocul pieței. De acolo străduța cobora în pantă și, dacă aș fi reușit să alerg, să prind viteză și apoi să mă înalț – cum o fac în visele în care mă înalț în văzduh și dansez, baletez, plutesc imponderabilă –, ne-am putea salva, am pluti peste ziduri până jos, în lumea de sub zidurile orașului, și am fi salvați. Eram convinsă că dincolo de ziduri, peste ele, vraja asta rea dispare, nu mai are efect asupra noastră, și el își va reveni imediat. Mi-am adunat toate puterile și, cu el în brațe, am făcut câțiva pași concentrându-mă – nimic. Am încercat iar – nimic. Abia atunci m-a spintecat disperarea cea mai neagră. Nu se poate, trebuie să reușești, îmi spuneam – eu cea care visam mie celei din vis –, doar ai mai făcut-o de atâtea ori în visele tale, e atât de simplu, câțiva pași și saltul în aer. Apoi aerul te păstrează acolo sus. Am încercat – zadarnic. Atunci am simțit valul de moleșeală, ca intrarea într-un leșin. L-am așezat jos la rădăcina pomului uriaș și, în genunchi, m-am aplecat deasupra lui, i-am mângâiat chipul, l-am sărutat. Cu el în brațe, am început să plâng un plâns amarnic, de sfârșit de lume. Am început să mă rog, cu capul proptit în trunchiul pomului, dar începeam să uit cuvintele rugăciunii, începeam să uit cuvintele, începeam să uit.

Atunci m-am trezit din coșmar. Cu tânguirea înfiorătoare a vântului de afară. În capul oaselor, am aprins veioza. M-am smuls din așternut, să las în urmă bolgiile aceluia vis, sudoarea și sângele lui năclăit, străin, fără culoare, secreția paralizantă de monstru marin care te prinde și te trage înapoi când tocmai crezi c-ai reușit să ieși la suprafață. M-am îmbrăcat, mi-am pus blugii, puloverul, eșarfa, ghetetele. Am traversat

holul. Am intrat în living, cu riscul de a-l trezi pe Matia, dar Matia nu mai era acolo. Am căutat pe măsută plicul de la Alexandru și l-am deschis. Înăuntru erau niște chei și o scrisoare pe care am citit-o în grabă. Apoi am plecat. Am ieșit afară prin verandă. Dincolo de curtea dinspre plajă, în nisip – mașina. Ea. *Am știut că nu vântul se tânguia în halul ăla...* Am privit-o cu groază, cu fascinație, cu ură, cu adorație, cu senzația că privesc ceva interzis, ca un om spintecat care-și privește măruntaiele revărsându-se afară. Așa arăta, învelită în alge cenușii ca în prapuri. Ca tocmai scoasă din mine. Sau din mare. Ca o epavă, ca o stafie, sub o rază smintită de lună ivită din nor care făcea ca totul în jur să pară alb-negru, mortuar. Lângă noi, marea fierbea, valurile aproape o izbeau. I-am dat ocol și-am privit-o provocator, cu răutate:

‘Suntem în plină dezvrăjire, știi?’

A deschis lent ușa, ca de obicei, dar i-am întors spatele și, fără să mă uit în urmă, surdă la cântecul ei de sirena, am plecat. M-am îndreptat spre cârciuma din golf. Se vedea o lumină slabă înăuntru și părea populată. Terasa era pustie, fără mese și scaune, fusese evacuată, toți erau înăuntru. Toți cei fără somn erau acolo, toți cei treziți de furtuna care se apropia. „Hulă de gradul opt,” ziceau pescarii care, deși în dimineața care urma nu mai plecau în larg la pescuit, erau totuși acolo, în virtutea obiceiului. Am cerut un ceai cu rom, ca ei, și m-am instalat la o masă din cel mai izolat colț, de unde puteam vedea lesne afară. Vedea – ce? Nu se vedea nimic clar, un întuneric – ceva mai diluat și albicios cam pe unde era plaja. După o vreme de privit în hăul de afară, de sorbit din ceai și de ascultat zumzăitul cârciumii – toate astea cu efect narcotic imediat – m-a apucat somnul. Nu voiam să adorm, de teama coșmarului, știam că e acolo și mă înhață în clești imediat ce adorm, știam că e acolo ascuns sub apele somnului și mă așteaptă să continue de unde l-am întrerupt, să-mi ducă moartea până la capăt. Sau salvarea? Poate că până la urmă reușeam să mă înalț în văzduh și atunci eu și omul meu eram salvați. Indiferent de finalul coșmarului, nu voiam să adorm.

Așadar, să mă ridic și să plec, dar unde să mă duc? Îmi vine ideea să-i fac o vizită Eufemiei, vizita promisă, în fond era chiar noaptea Sânzienelor, nici că se putea moment mai nimerit, aveau sărbătoarea, sigur nu dormea ea la ora asta. Am fi stat, în sfârșit, de vorbă, doar aveam atâtea de vorbit. Aș fi aflat despre fotografia neamț, undeva în povestea lui și a Eufemiei trebuie să fie un indiciu despre casa străbunicilor mei de pe insulă. Aș fi putut chiar să-i scot ochii pentru furtuna asta, nu exageraseră cumva ea și Pirpirunele cu ritualul ploii și declanșaseră ruperea asta de nori? Îmi amintesc de credința antisenilor că, ori de câte ori vin arheologii și răscolesc pământul, pe urmă e o rupere de nori, ca și cum pământul răscolit s-ar răscula de-a binelea înfuriat că i se fură tainele. Mă văd apoi mică, aveam vreo patru ani, eram la joacă în poiana de sub pădure, când brusc a venit ruperea de nori. Toți au luat-o la goană spre casă. Meluța și Steluța, vecinele mele, m-au luat fiecare de o mână, m-au săltat în aer și au alergat cu mine așa pe sus. A fost beatitudine totală. Pluteam dusă de mâinile lor și îmi lăsasem capul pe spate, cu ochii larg deschiși. Vedeam cerul negru de nori ruși de fulgere, despicați, eram numai eu și cerul ăla zvârcolit de rețele luminoase, roșii ca vasele de sânge, pulsând și împânzind carnea lui vie revărsată în afară, eram în el, cădeam în el, râdeam și țipam cu o plăcere nebună și voiam să dureze la nesfârșit. Apoi stropii de ploaie căzându-mi pe față. Și eu refuzând să închid ochii.

...Și dacă asta e ceea ce vedem când ne naștem, dar nu ne mai putem niciodată aminti? Tunelul de carne vie prin care alunecăm, cer strâmtat, întunecat și rupt de fulgere, pulsând în spasme, apa și sângele lui țâșnind din toate părțile, smulgându-ne și împingându-ne afară odată cu ele. Ochii noștri închiși care văd prin pielețe albastre potopul și pereții de carne... Apoi deschidem ochii. Uitând pentru totdeauna ce am văzut.

Mă ridic să plec, și îmi trece prin cap că e de mirare faptul că nu venise nimeni din cei din cârciumă până acum – toți cunoscuți – să se așeze la masa mea, cum se întâmplă de obicei când nici bine nu mă așez undeva și apar cunoscuți sau necunoscuți să lege conversație. Mergând spre ieșire, mă uit în treacăt la cei așezați la mese. Atunci i-am văzut. În lumina slabă a becului de deasupra barului. Erau ei toți acolo – Dinu, Iadran, Alexandru, Ovidiu, Harun, Tristan – așa cum mi-i caricaturizase Ștefan în telefon, „toți bărbați unul și unul!”, până și Ștefan era acolo, ba chiar, cu stupoare totală, îl zăresc și pe Șerban, puțin schimbat, cu față boemă, de poet, scriind epistole lungi pe suluri de romantică hârtie bleu, ceva mai late decât sulurile de hârtie igienică. Fiecare e așezat la câte o masă și fiecare are drept companion... pe mine. Fiecare are o Rună

a lui... De asta nu s-a deranjat nici unul din ei să vină să-mi spună „bună seara”!

E o glumă, îmi spun și mă înfățișez în fața fiecărui cuplu, pe rând: ‘Bună seara! Pot să stau cu voi?’, dar nimeni din ei nu pare că mă observă sau că observă cuplul de la masa alăturată, fiecare se crede singur... Mă așez, pe rând, la masa fiecăruia și mă uit la ei de foarte aproape, îi studiez, le ascult conversația. Dar cel mai mult mă studiez pe mine, niciodată nu m-am mai văzut așa, din afară, și în atât de multe ipostaze. Sunt absolut fascinată. Și fascinantă. Recunosc că mă plac. Recunosc că aș vrea să fiu unul din bărbații ăștia, să mă las amețit de ființa asta frumoasă, tulburătoare, de o grație rară, ca a balerinelor, de vocea ei seducătoare, de tot ce spune.

E clar, sunt într-un vis, îmi spun. Dacă nu cumva sunt într-un vis dintr-un vis. Poate că eu de fapt dorm în patul meu acum și visez că visez. Și, din clipa asta, visul se va ramifica urmând destinul fiecărui cuplu în parte. Și de acolo se va ramifica iar în miriade de ipostaze urmând separat fiecare opțiune posibilă pe care fiecare cuplu o va face în fiecare moment. Am acest privilegiu nemaiauzit: de a vedea, de a ști „ce s-ar fi întâmplat dacă”...

Mă apucă un răs de nestăpânit, hohotesc cu poftă până mă satur. Carevasăzică, nu e nevoie să fiu în ea. Magia ei funcționează și de la distanță. De fapt, ar fi trebuit să știu asta, din Caravansera... Mă îndrept spre ieșire, hotărâtă să o înec în mare. E simplu, o împing de acolo de unde e; și-așa marea urcă, poate că a și luat-o deja. Să ruginească pe fundul mării pentru totdeauna.

Din ușă, îi mai privesc o dată, pe ei toți, ca să-mi amintesc bine scena asta când mă voi fi trezit. Numai că ei toți au un aer straniu acum, încremenit, de statui, ca într-un revers al scenei din Caravansera când toate statuile au prins viață pentru câteva clipe, și-au întors fețele spre mine și m-au privit. Ei toți acum, pentru câteva clipe, încremenesc întorși spre mine cu fețe albe, de var, de moarte... Apoi își revin la „normal”. Le urez „noapte bună!” și deschid ușa să ies. Dar pe ușă, înaintea mea, iese Tristan cu mine – Runa aferentă lui – de mână. Coboară scările și se pierd amândoi în întuneric spre mare. Cobor în urma lor. Îi văd clar cum intră în mare ca și cum marea n-ar fi acolo, ca și cum marea aia turbată și fierbând ar fi totuna cu aerul, cu țărnul, și ei nu fac decât să se plimbe. Mă întorc spre cârciumă cu gândul să alertez pescarii să vină să-i scoată din marea în clocot pe scrântiții ăia până nu se îneacă, dar îmi amintesc că pescarii dispăruseră. Atunci văd că pe verandă sunt toți ceilalți, „bărbații fatali”, privind ceea ce și eu privisem. Stau așa gravi și nemișcați ca într-o fotografie de grup privind în urma celor doi. Mai lipsește Hans cu camera!

Le întorc spatele și plec.

Atunci izbește furtuna. Venise cale lungă, toată seara și noaptea, din larg, și abia acum izbea țărnul. Agitase pe dedesubt marea, toată seara și noaptea, și acum o întorcea pe dos, lăsând-o să curgă din cer. Mi se pare că sunt gata!, nu mai știu pe unde să o apuc, unde e țărnm și unde mare, nu mai văd nimic înainte și înapoi. Sunt convinsă că ăsta mi-e sfârșitul... Mă las să alunec în nisipul ud, amestecat cu ploaie și mare. Mă întind în el și știu că o să mă acopere. O să mă dizolv în furtună. Vântul îmi izbește fața cu mii de stropi reci.

Deschid ochii. Și uit.

Matia

Mă trezesc în cârciuma de pe plajă, la masa la care stăteam, cu cana de ceai în față, privind prin geamul-perete la întunericul de afară. Visasem cu ochii deschiși un vis schizofrenic, cu mine multiplicată.

La mese – cei obișnuiți, cunoscuții de pe plajă, din sat, pescarii.

Tocmai venit din ploaia de afară, cu părul ud, frumos ca un zeu și emanând lumină în jur – Matia. Întotdeauna mi s-a părut că seamănă cu Alexandru cel Mare – când o să ajung la Constantinopol, o să mă duc să-i văd celebra statuie din muzeul de arheologie. Ne pupăm și îmbrățișăm cu entuziasm, doar nu ne-am văzut de atâta vreme. Ne cercetăm atent, ca de obicei, zâmbind, apoi el se încruntă:

‘Runa, ce-i cu tine, unde pleci așa, în crucea nopții, singură și pe o vreme ca asta?’

Se trezise în toiul nopții în living, nu mai putuse să adoarmă, ieșise pe verandă, se întinsese pe un șezlong, învelit în pături, pe urmă auzise pași, se ridicase să vadă cine e, eram eu, foarte grăbită, traversasem deja veranda și trecusem de colțul casei, strigase după mine, dar părea că nu-l auzisem. Atunci se îmbrăcase și plecase pe urma mea, intrigat, dar și îngrijorat din pricina furtunii ce stătea să înceapă.

‘Matia, mă bucur atât de mult că ai venit, am atâtea să-ți povestesc, mi-ai lipsit, bre, omule!, pe unde-ai întârziat?’ Ne privim cum ne privim noi de obicei, de parcă am fi îndrăgostiții planetei – mereu îi spun: ‘Matia, dacă te uiți la toate femeile așa cum te uiți la mine, dacă asta e felul tău de a privi, nu e de mirare că vor să moară pentru tine! Fii mai atent!’

Dar dacă îl visez și pe el acum? Dacă eu de fapt visez, am reluat visul de la jumate și l-am modificat, deci eu nu sunt la masa asta, ci sunt în patul meu și visez că sunt la masa asta și stau de vorbă cu Matia?

‘Ciupește-mă!’ îi spun și el nu prea înțelege. ‘Matia, am nevoie să știu că nu visez. Ciupește-mă sau fă ce știi ca să mă conving că nu visez.’

Cu o secundă înainte să facă gestul, știu c-o să se aplece asupra mea și o să mă sărute lung și greu, ca după o așteptare de secole. La sfârșit, își înfige ochii în ochii mei, să fie sigur că îmi sunt prezentă.

‘Așadar, visezi?’

‘Firește, altfel asta nu s-ar fi întâmplat. Nu?’

‘Nu. Nu visezi.’

‘Atunci tu visezi. Stăm amândoi în visul tău și ne sărutăm. Ultima oară aveai cinci ani, gust de cireșe și miros de Chanel.’

‘Da, stăm în visul meu. Stăm în acest fruct întunecat, otrăvit. Care stă el însuși în miezul negru, de piatră, al nopții asteia. Sâmburele lui este chiar acest sărut. Cerc în cerc în cerc. Aș vrea să *fiu* acest sărut, acest sâmbure, să mă atârni la gâtul tău și să mă porți. Sau măcar un pietroi, pietroiul tău preferat, scribul tău de piatră. De fapt, eu *sunt* scribul tău...’

‘Ah, Matia, dar tu *ești* o piatră. Ești o piatră prețioasă. Un cristal pur. Te port la gât. Dar nu așa cum se poartă pietrele, atârnate la gât cu un lanț sau un șirag. Ci eu te port pe dinăuntru, atârnat de un fir nevăzut deasupra inimii mele. Ești acolo tot timpul. Luminezi și încălzești. Poate în lanțul nevăzut se va mai adăuga o verigă și-atunci ai să-mi cobori direct în inimă. Cred că, astfel atinsă, inima ar muri. Sau poate, astfel atins, genunchiul inimii se va pleca.’

Se uită la mine cu o privire insuportabilă, privirea de „ianuarie de Herăstrău”...

... când ne întâlniserăm să ne povestim suferințele: eu – că Șerban nu mă iubește, fuge de mine sau în tot cazul nu înțeleg ce vrea; el – că e iar încâlcit într-un fel de iubire imposibilă, părea mereu că e aceeași iubire imposibilă care se repetă la nesfârșit.

‘E gata, nu-l mai pot iubi, m-a rănit cu tăcerile lui, cu fugile lui,’ ziceam, ‘mi l-am smuls din inimă, mă arde, mă doare, aștept să mă vindec. Dar cum să mă vindec? În loc să-mi treacă, mă chinuie mai rău. Matia, vindecă-mă! Dă-mi un leac, dă-mi o rețetă miraculoasă, zi-mi!’

‘Șerban te iubește, dar ești prea mult pentru el, scrisorile alea pe care i le scrii îl complexează, îl inhibă, el nu face literatură fiindcă nu e în stare, e mediocru și banal.’

‘De unde știi?’ am sărit ca arsă. Pentru o secundă, râdem amândoi de echivocul întrebării mele.

‘El mi-a spus. Citea scrisorile tale cu voce tare și se lamenta... Nu știa ce să-ți răspundă, i-era frică să-ți scrie, iar tu credeai că nu te iubește și de asta nu-ți scrie...’

‘Ba mi-a scris, mi-a lăsat odată un bilet în gardul Antisei -’

‘Daa, știu. „Runa, te iubesc. Două secunde după ce ai citit poți să uiți...” Dar compară biletul lui cu asta: „Mă cred o pasăre, și-am spus într-un târziu și mi-am simțit vorbele copaci cumiți curgând prin venele mele ca o binefacere de mers cumplit de normal. Nu te cunosc. Mă urc departe, în osul pasării, acolo te aștept întotdeauna fiindcă e peșteră, sau nu e nimic decât tu, și-ți simt gândul atingându-mi gândul, pasărea asta știu că trece întotdeauna pe deasupra ta. Și s-ar putea ca într-o zi, adâncă și straniu de albă, să arunci pasării o piatră rotundă de cântec neîncept, și-atunci ai să te pierzi în înăuntrul ei, sunet firav, silabă de

pasăre ingenuncheată...” aveai paișpe ani când îi scriai asta. Și ani de zile tot așa, îți știu toate scrisorile pe de rost. Ce să-ți răspundă, el care nu era în stare să scrie „compuneri”? L-ai castrat. Te iubea, dar nu îndrăzneam nici măcar să te țină de mână. Nu putea decât să fugă.’

‘Păi, tocmai asta e: nu „compuneri” așteptam eu. A fugit ca prostul. Fiindcă nu i-a cerut nimeni să fie poet!’

Atunci mi s-a părut că Matia se uită la mine cu o durere cruntă, gata să-l sfărme. Dar am crezut că e durerea pentru propria lui poveste. Sau că e înghețat de frig pe malul lacului ăluia și de aia îi lăcrimează ochii.

...Așa mă privea acum.

‘Mă înspăimânți. Pentru că gândești aceste lucruri, dar ca și cum nu despre tine ar fi vorba. Pentru că trec prin tine aceste cuvinte fără să le înțelegi. Gura ta le rostește, dar tu le aplici unei situații imediate. Ele nu sunt pentru acum și nici pentru aici. Ele sunt numai pentru tine, aș vrea să le poți auzi cu adevărat... Într-o bună zi, ele se vor întoarce. Ai rostit cuvinte de călugăr...’

În clipa aia aud din nou tânguirea înfiorătoare a vântului pe afară, undeva sus în văzduh, departe, un țuiet dement, un vârtej sonor gata să crape.

‘Matia, vântul ăsta... Ascultă-mă, am de povestit. Ești singurul om care mă poate înțelege.’

Îi povestesc, în grabă și pe cât sunt în stare, despre toate, despre tot ce am văzut și tot ce am simțit, despre mașină, despre „muzeu”, despre păienjeniișul de întâmplări și oameni, de la început și până la clipa asta din noapte în care stăm amândoi în cârciuma din golf. Îl privesc în ochi tot timpul să văd dacă înțelege. Ne privim așa mult și bine și, lipiți cum stăm, sudați aproape, mi se pare că o să încăpem în același trup, că o să ne acopere aceeași pânză subțire și transparentă de nisip, că n-am să mai știu care e trupul lui și care e al meu, care e răsuflarea lui și care e a mea; atunci îl aud rostind aceste cuvinte, dar n-am mai știut dacă e vocea lui sau dacă e vocea mea:

‘...Ți-am scris o carte. Pe care să o citești doar tu. O carte despre tine așa cum ai scrie tu o carte despre tine, dar cum tu n-ai să scrii niciodată...’

Atunci izbește furtuna. Venise cale lungă, toată seara și noaptea, din larg, și abia acum izbea țărmlul. Agitase pe dedesubt marea, toată seara și noaptea, și acum o întorcea pe dos, lăsând-o să curgă din cer. Vântul lovește în geamul-perete atât de violent încât am crezut c-o să se facă țândări. E clar că nu visez. Lângă mine, Matia stă cu capul în palme și ochii închiși; îi deschide uneori privindu-mă, apoi îi închide la loc, se scufundă la loc în apa turbure a întâmplărilor pe care i le-am povestit, stă o vreme scufundat, apoi plonjează iar spre suprafață, privindu-mă, întrebând, verificând, apoi coboară iar... După o vreme, se ridică și se duce la nea Toma, proprietarul cârciumii, să vorbească cu el. Nea Toma urmărea foarte atent, din spatele tejghelei, tot ce se întâmpla în cârciuma lui în noaptea aia și apărea mereu cu ceainicul pe lângă noi să umple cămile golite. Când s-a dus Matia la el, nea Toma tocmai înălțase pumnul să spargă o ceapă roșie așezată pe tejghea – tabietul lui de ani de zile: să bea Coca-Cola cu o ceapă roșie zdrobită; când apăruse Coca-Cola la noi, după '89, crezuse că e o variantă de tărie și că se bea așa cum își bea el vodca de obicei. În ziua când primise prima livrare, se așezase, cu mare pompă, la masa lui preferată și ceruse băiatului de la tejghea: ‘Mitea! Ia adu-mi și mie băutura aia, americană, să vedem și eu cum e!’ Se uitase la sticlă în lumină, spărsese o ceapă roșie cu pumnul, mușcase din ea și trăsesese o dușcă zdravănă. Pufnise, plescăise, râgăise și, parcă neconvins, mai trăsesese o dușcă. ‘Infantili!’ zisese, cu gândul la americani, probabil, dar Coca-Cola cu ceapă roșie îi rămăsese în tabiet atunci când voia să nu bea tărie.

Nea Toma lasă ceapa nespertă, îl ascultă foarte atent pe Matia, dispare după ușa dinspre magazin și se întoarce cu două lopeți. I le dă lui Matia care revine cu ele la masa noastră.

‘Du-mă la mașină!’ Îmi explică ce vrea să facă. Vom duce mașina la ponton și o vom arunca peste dig, în mare. Acum e momentul perfect, trebuie să profităm de furtună.

Mă apucă râsul. ‘Cum să arunci o mașină în mare? Cum ai de gând să faci asta?’

Îmi explică foarte serios și cu detalii tehnice din care nu rețin nimic. ‘Am văzut asta într-o scenă din Mr Bean!’ adaugă la sfârșit, dead-serious, de parcă ăsta era argumentul științific suprem.

Mă apucă râsul și mai tare. ‘Matia! Dar nu putem face așa ceva! Mașina asta nu-i proprietatea mea să fac ce vreau cu ea!’

‘Ba este! Nu ți-a dat-o Alexandru? Nu ți-a lăsat-o? N-a abandonat-o de parcă e blestemată? Nu ți-a spus clar în scrisoare „Acesta nu este un cadou. Am vrut să o vând, dar nu pot. Mașina asta îți aparține”?’ Nu ți-a pus cheile în plic?’

Ne privim în ochi ca doi nebuni. Știm că astea nu-s argumente valide.

‘Runa, mașina asta trebuie să dispară. Și nebunia să înceteze. Acum.’

Afară începea să se lumineze de ziuă. Nea Toma ne dă două pelerine pescărești de ploaie și ieșim în urgia care nu se potolea. Era încă acolo, aproape îngropată în nisip și în alge, mașina. Pe bancheta din spate, statuia mea. O rog din toți rărunchii să nu pornească sau să rămână împotmolită în nisip. A pornit din prima răsucire a cheii. Se lăsa dusă.

Nu văd nimic prin parbriz. Matia conduce și vorbește întruna, ca în transă, fără să-l aud. Când ajungem în capul pontonului, mi se pare că mașina se îngreunează, de parcă atunci ar fi înțeles ce urmează să se întâmple, și abia atunci s-ar fi opus. Matia își termină monologul printr-o întrebare. Fiindcă nu răspund, repetă întrebarea. Insistă să primească un răspuns. Oprește pe ponton și privim amândoi o vreme prin parbriz marea dezlănțuită înaintea noastră, hăul cenușiu cu ochiul negru al furtunii care ne trage spre el ca un vârtej hipnotic. Apoi el coboară, dă ocol mașinii și deschide portiera din dreptul meu. Ies în urgia de afară. Luându-mă de umeri, Matia repetă întrebarea. E ca într-un film alb-negru, mut, de dinainte de invenția sonorului. Mă uit la ea. Nu pot să cred că eu și Matia avem de gând să facem asta. Ceva e greșit. Ceva nu e în regulă. E ca în vis unde logica normală nu se aplică pentru că totul decurge după logica visului. Așadar, e ca într-un vis... Respir ușurată și abia atunci, cu întârziere, aud întrebarea pe care Matia o tot repetase, insistent. Nu mai apuc să-i răspund.

Deschid ochii și uit.

•

Mă trezesc în patul meu, dimineața târziu. Pe un scaun la capul patului, cu ochelarii pe nas și o carte deschisă în mâini – Gelu. ‘Bună dimineața!’ După ce se convinge că n-am febră, că sunt întreagă, vorbesc coerent și pot merge pe picioarele mele, îmi aduce un pahar de apă cu lămâie și frunze de mentă, să mă limpezesc. A fost, se pare, o noapte agitată. Plecasem afară singură pe furtună, după ce toți adormiseră. Matia, care tocmai se trezise, mă văzuse plecând și se luase după mine. Apoi îi alertase pe ceilalți. Nu mă găsiseră decât spre dimineață, după intense căutări, sus în grota săpată în peretele falezei. Ce făceam acolo?!

‘Poze. Teleportări. Am visat. Am visat că sunt frumoasă și toți bărbații de pe plajă se îndrăgostiseră de mine.’

Mă uit în oglindă și zâmbesc. Când stau ore în șir uitându-mă în oglindă, nu fac decât să mă hipnotizez că sunt frumoasă. O frumusețe antonioniană, neostentativă, intelectualizată, sofisticată, elegantă, o Monica Vitti din „La Notte”. I-am păcălit pe toți. Se pare că mi-a reușit. Până și eu m-am îndrăgostit de mine însămi. Eu, Chimaera...

‘Ai visat?!’ întreabă Gelu, retoric, și-mi arată ghetele ude și pline de noroi de lângă ușă.

La micul dejun, pe terasa inundată de lumină crudă și grea de miros de iasomie, doar eu și Gelu.

‘Unde-s ceilalți?’

‘Înoată. Au concursul de dimineață. Marea e calmă, limpede cristal, ca și cum n-a fost furtună.’

Cu ceașca de cafea în mâini – ceașca de piatră, da – mă uit la mare. E nemișcată, lucioasă; cum stă așa, întinsă pe bucata albă de plajă, pare o pastă de lapis-lazuli tocmai stoarsă din tub de un pictor gata să

înceapă să picteze. Apoi mă uit la Gelu și rostesc rar:

‘Atunci să lăsăm lucrurile așa. Ca și cum n-a fost

furtună

În câteva ore plecăm înapoi spre București. Vacanța s-a terminat. Întotdeauna la final mă simt ca o regină a locului: puternică, nemuritoare – cu puterea soarelui, a mării, a pământului. O regină peste regatul ei. Îți știu toate cotloanele, toate firele de nisip, toate pietrele, îmi știu regatul pe dinafară așa cum îmi știu corpul: îmi văd pielea, unghiile, toate liniile și venele albastre, el este al meu chiar dacă nu-mi văd măruntaiele și nu-mi simt celulele lucrând; înăuntrul corpului meu rămâne sigilat, închis – dar știu că el este corpul meu. Și stau în el ca o regină în regatul ei. Numai că reginele nu pleacă, nu-și părăsesc regatul. Al meu e unul iluzoriu, de moment. Am venit să-l văd încă o dată înainte să plec.

Am urcat faleza încercând să nu mă mai gândesc la nimic. Priveam marea din când în când, câte un pescăruș zburând foarte aproape, îmi imaginam că marea ar fi un ecran uriaș – proiectând de sus din cer? sau reflectând de jos din adâncuri? – o singură imagine, un chip insuportabil de frumos, christic, un „salvator mundi” davincian sau durerian.

Stau întinsă în nisip, pe faleza în pantă. Ascult tăcerea. Tăcerea, nu liniștea. Au tăcut toate vocile. Și asta mă îngrijorează. S-a oprit Taos Hum. L-am auzit dintotdeauna, oriunde aș fi fost, și știu că l-aș auzi în orice loc de pe planetă. Mulți oameni îl aud, fiecare altfel, se pare. Și, posibil, fiecare altfel de fiecare dată. Unii oameni pot fi exasperați fiindcă nu-i lasă să doarmă și preferă să nu fi aflat despre el niciodată, să nu-l fi conștientizat, să nu le fi spus nimeni niciodată despre el pentru că atunci poate că nu l-ar fi auzit niciodată. Alții aud, îl aud și încep să cerceteze, să afle ce este ceea ce ei aud, și află astfel de Taos Hum, misteriosul sunet. Pentru mine, el este sunetul liniștii, pentru că îl aud numai când e liniște. Nu știu de unde vine, din măruntaiele pământului, sau din aer. Un țuit continuu. Un sunet care nu e niciodată la fel, nici măcar în același loc; uneori e tare ca un motor de mașină târzie în noapte, alteori difuz ca marea auzită pe dedesubt când ești aproape de ea și-ți lipești urechea de pământ, alteori subțire ca un țuit de țanțar, alteori ca un țuit cosmic pur și simplu. Un cor îndepărtat, inteligibil, un murmurat pe mii de voci, liniștitor sau înspăimântător. Ce-or fi spunând, ce-or fi vrând vocile astea? M-am obișnuit cu el deși deseori nu mă lasă să dorm; de aceea, acum îmi lipsește. Eu cred că este sunetul tuturor întrebărilor rămase fără răspuns ale tuturor oamenilor din acel loc, din fiecare loc, vii sau duși. Aș vrea să aud întrebările, pe fiecare în parte, să prind firul și să-l trag din țesătură, fiecare fir, fiecare poveste, fiecare viață.

Aici nu se aude nimic. Aici nu e nimeni. Viu sau dus. Dar asta nu e posibil. Fiindcă asta nu e posibil decât pe o bucată de pământ cu totul nou, unde nimeni n-a apucat încă să locuiască. Oriunde pe planetă aș fi, cineva cândva a trăit sau a murit acolo. Și nu cred că a fost viață care să nu fi avut măcar o întrebare fără răspuns în ea...

Ridic mâinile adunate căuș în dreptul soarelui și mă uit: degetele sunt străvezii, printre oase și cartilagii s-au împletit algele, se mișcă ușor ca în apă, iar piatra, ce straniu, pe piatra aceea a inelului meu, mărită acum, stă cineva, o siluetă unduită de valuri; cobor mâinile mai aproape de ochi să văd mai bine: pe piatră, și totuși în ea, stau chiar eu, aștept ceva, aștept pe cineva, trebuie să apară de la capătul aceluia tunel, e un vârtej, vortexul, deschis foarte aproape de mine, în prundul mării, și îmi vine să înnebunesc când la capătul lui încep să apară, frumoși și înspăimântători, crescând pe măsură ce se apropie, ochii aceia albaștri, târând în spatele lor, încă nevăzut, corpul ce-i poartă. Înaintează lent, să-mi închid ochii, să nu mai văd, de ce-aș vedea? de ce-aș înțelege? ce trup cară ochii aceia cu ei? ce e lumina aceea rece și fierbinte? ce e sclipirea aceea de argint lichid, oglindă nefixată... ? Ce e asta, domne, Leviatanul, sau ce?! Întorc capul, mă smulg, dar nu pot să plec, nu pot să scap, sunt în piatra lichidă care e inelul meu, prin pereții ei verzi, cercetând-o de sus, ca pe un glob ținut în mâini de o vrăjitoare, sunt ochii mei imenși. Privirile ni se ciocnesc, și tot ce e între ele crapă, prin pojghița aceea, prin peretele lichid, fisuri se largesc, în mii de cioburi imaginea se surpă, și ce e sub, dar sub, dar sub, aștept să văd, vreau să văd!

Nimic. Numai marea și țesătura imensă a apelor ei...

Am obosit. Destul. Gata. Mă ridic în capul oaselor și deschid ochii. Soare – soarele fix de deasupra creștetului meu. Îmi scutur nisipul de pe față, din păr, de pe haine – nisipul care m-a acoperit din nou. Oare și prima oară când m-am trezit din nisip („peste noapte, pereții camerei mele s-au dărâmat...”), mă întorceam tot dintr-un vis sau dintr-o rememorare și eu n-am fost de fapt niciodată în viața „reală”? Sunt eu un Narada care se tot duce și întoarce, numai că pe mine nu mă așteaptă nici un călugăr să mă dezmeticească?

Nu s-a schimbat nimic în jur. Soarele e tot acolo, eu sunt tot în vârful muntelui de nisip, în cubul care o fi fost cândva camera mea. Stau și scot întâmplări din nisipul memoriei. Nutresc în secret speranța că voi scoate la un moment dat întâmplările altcuiva, că voi putea pătrunde în delirul memoriei altcuiva. De ale mele m-am săturat.

Scanez abia atins nisipul să simt locul unde e el viu, să simt cum îmi întinde, din măruntaiele lui, Întâmplarea. Hai, dă-mi ceva interesant, ceva nou, dă-mi povestea altcuiva! Dar, spre dezamăgirea mea, el îmi întinde un teanc de foi scrise mărunt de mână. Recunosc imediat o așa-zisă proză pe care am încercat s-o scriu demult, în liceu, un text care m-a obsadat ani și pe care n-am putut să-l termin vreodată, mereu aveam de modificat, de tăiat, de adăugat, și pe care l-am abandonat fără tristețe. Țasta e textul pe care l-am aruncat în mare, demult, de pe pietrele digului – „*dancing dragon, flowering tea*”. Țasta e Vortex-ul. Ce-i aia, o marcă de aparate electrocasnice? întrebuse cineva. Aspiratoare și mixere, mașini de spălat, purificatoare de aer? De supărare, nici n-am mai încercat să-i explic, însă am schimbat titlul: din „vortex” a devenit „vântul, cuvântul”. Cuvânt. Cu-vânt.

Dar dacă, totuși, acesta este un vortex închis? Dacă nu e fâșnire, ci întoarcere în sine însăși? Dacă nu e apă săltătoare, ci doar apă stătută, netulburată de aripa nici unui înger? Dacă viața nu curge prin acest vârtej, ci e prinsă în fatalitatea tragică a unui vortex închis? Dacă eu, aici, în nisip, sunt de fapt în această capcană? Dacă sunt un fel de izvor întors steril în sine însuși? La nesfârșit, ca în fântânile alea false? Dacă o să rămân să putrezesc în nisipul ăsta pentru totdeauna? Dacă nu visez, ci asta e realitatea? Dacă n-o să mă pot face niciodată la loc ceea ce am fost înainte? Dar cine sau ce m-ar mai putea face la loc ceea ce am fost înainte? Dumnezeu?

Mă uit exasperată la foile manuscrisului, n-am chef de citit vechitura asta acum, nu înțeleg ce vrea nisipul ăsta de la mine. Hai, nu fi... !, îi spun și zvârl manuscrisul departe. Îl înghite, dar mi-l aduce imediat înapoi. Degeaba caut altceva, s-a încăpățânat, ba chiar, după ce am zvârlit a doua oară manuscrisul, l-a zvârlit și el înapoi chiar lângă mine și nu l-a mai înghițit. Bineee. Dacă așa vrei tu. Să citim, dar... ! (mai bine îmi dădeai o carte bună)

Îl iau din nisip și încep să citesc primele rânduri: „... *Cu o parte din mine stau cocoțat pe ruină și mă uit în larg plictisit...*” Mă opresc și reiau fraza, o dată, de două ori... Brusc, conștientizez vocea cu care citesc. Nu e vocea cu care citesc de obicei – dar care e vocea cu care citesc de obicei? Nu știu. Dar vocea cu care scriu? Nu știu. Și nu e nici vocea mea. Însă e o voce pe care o recunosc. E o voce în care am trăit, concentrat, iubiri devastatoare, povești suprapuse și ramificate insuportabil, variante de Rune halucinant multiplicat ca un miriapod cu picioare lungindu-se infinit, un păianjen delirând. De fapt, e o voce care m-a trăit. În toate felurile posibile. Cândva, într-o noapte de vară plutind într-o iarnă cosmică, în limuzina borgesiană îngropată în zăpadă în Intrarea Silfidelor: mașina lui Alexandru...

Treptat, foșnetul mării se netezește și dispare. Marea dispare. Totul dispare. Furtuna. Asta trebuie să

fie furtuna, tornada de care-mi tot povesteau. Totul e doborât și totul e umplut cu nisip, în această teribilă furtună mută care nivelează, macină și amestecă totul în jur, dar pe care eu nu o simt pentru că eu însămi sunt de nisip. Nu e decât nisip involburat și cerul deasupra cu ochiul fix și înălbit al soarelui. Și, când furtuna asta se oprește, totul se liniștește și se așază.

Atunci știu că stau sus, în nisipul cald, deasupra a tot. **ÎNTRE.**

nea Toma

La o masă la cârciuma din golf, trei bărbați – unul cu o țigară neaprinsă în colțul gurii, altul cu un microfon în mână, altul filmând. Pe aparatul de filmat se poate vedea sigla unei televiziuni locale. Toți trei transpiră și-s vizibil sictiriți, să se termine odată cu interviul ăsta.

‘Păi, ce faceți, domnu’ Toma, v-am rugat să spuneți clar ce mi-ați spus mai înainte. Eu întreb bla-bla-bla și mata răspunzi... ce-ai răspuns prima oară. Deci, ce răspunzi mata acum?’

Nea Toma pune țigara neaprinsă înapoi în pachet și pachetul în buzunarul cămășii.

‘Eu? Ce pot eu să spun? Nimic. Așteptam și urmăream toți de la distanță să vedem cu cine și-o pune până la urmă. De-adevăratelea, nu doar așa, imaginar.’

Cel cu microfonul dă exasperat ochii peste cap. ‘Iar? Iar, domne? Cum așa, „cu cine și-o pune”, ce fel de exprimare e asta?!’

‘Adică, puteți fi ceva mai exact?’ adaugă, subit curios, cameramanul.

‘Păi, nu asta am răspuns când m-ați întrebat prima oară?’

Reporterul își pleznește palmele una de alta: ‘Hârtie și creion, repede, că mă lasă nervii!’ Nea Toma, proprietarul cârciumii, pleznește și el cu palma, dar în masă, și se întoarce spre băiatul de la tejghea: ‘Mitea, americanasca!’

‘Cu sau fără?’

‘Cu!’

Mitea, cu o mână apucă de coadă o ceapă roșie atârnată cu capul în jos de tavan în rând cu paharele cu picior, cu cealaltă glisează un pahar-sondă, de sticlă groasă, pe lemnul ud al barului înspre ușa frigiderului pe care o deschide cu degetul mare al piciorului ancorat în șlapi, ia o sticlă de vodcă deja deschisă de pe raftul de jos, toarnă în pahar peste cuburi de gheață, pune sticla înapoi, tot fără dop, trânteste ușa frigiderului, înhață o tavă de sub bar, pune ceapa și paharul pe tavă și le aduce la masă unde ezită câteva secunde în fața cui să așeze tava. Nea Toma, vădit iritat, înșfacă ceapa, o pune pe masă și o zdrobește cu pumnul, mușcă nervos din ea și dă pe gât paharul de vodcă, pune paharul gol și ceapa strivită pe tavă și-i face semn lui Mitea să dispară. Se întoarce spre reporter care-l privește perplex.

‘Vodcă americanască?’

‘Nu. Rusească.’

‘Atunci cine e americanască? Ceapa?!’

‘Nu e ceapa,’ raționează cameramanul, ‘fiindcă atunci Mitea n-ar fi întrebat dacă „cu sau fără”!’ Se întoarce spre interviuat: ‘Cu sau fără ceapă, nu?’

‘Nu. Cu sau fără alcool.’ Nea Toma se lasă pe spate în scaunul care scârțâie aproape să pleznească sub schimbarea centrului de greutate.

Reporterul dă din mâini exasperat: ‘Vodcă fără alcool, dar cu ceapă neapărat. S-o lăsăm baltă! Domnule Toma, am scris aici ce trebuie să spui, e ce ne-ai spus mai devreme, dar mai cursiv, mai organizat. Facem, așa, o scurtă repetiție?’

Nea Toma, reluctant, ia hârtia și citește, o pune înapoi pe masă și se întoarce spre reporter:

‘N-ați înțeles nimic. Întrebați pe altcineva. N-am zis că ei doi au împins mașina în apă de pe ponton și n-am zis că am tras cu urechea la discuția lor de dinainte din cârciumă. N-am zis că ea a zis că e și undă și particulă în același timp fiindcă sufletul e undă iar corpul e particulă. Și n-am zis că ea zbură pe sus ca o vrăjitoare sau ca Margareta lui Bulgakov. A fost o tornadă, domnule. Și într-un caz și într-altul, o tornadă le-a aruncat acolo unde au fost găsite. Dacă aveți chef de povești senzaționale cu orice preț, luați-vă singur un interviu. La revedere!’ Și se ridică și pleacă spre interiorul umbros și răcoros al cârciumii.

Rămași fără obiectul muncii, reporterul și cameramanul se privesc unul pe altul. Primul, cameramanul reacționează: ‘Următorul. Parcă era și o cucoană pe listă, de la ele scoți mai mult... Auzi, da! ce-a fost chestia aia cu undă și particula?!’

‘De aiureli îmi arde mie acuma?’ Ofuscat, reporterul își pune ochelarii de soare pe nas și scanează

plaja în căutarea unui alt „martor”, bombănind: ‘Cârciumarul-guru și mecanica cuantică. Unda și particula. Fuck me and fuck the universe!’

pentru un teanc de foi

Întors în cârciumă, nea Toma privește prin geamul albit de sare de la furtuna nopților trecute pe cei doi jurnaliști pierzându-se în forfoteala de pe plajă. Apoi se îndreaptă spre biroul din spatele barului. ‘Mitea!’ ‘Da, șefu!’ Cu mâna pe mânerul ușii, în timp ce o deschide, zice, ‘Închide cârciuma și du-te acasă!’ După un moment de stupoare, necrezându-și urechilor, Mitea protestează, ‘Cum, nea Toma, într-o zi ca asta?! Am vinde cât în trei!’, dar e destul să-i vadă fața serioasă și privirea fixă ca să știe că nu glumește. Nea Toma mai privește o dată spre plajă, apoi trece pragul dincolo, spre cămăruța lui. Închide lent ușa în urmă. Se face liniște și întuneric ca de grotă.

Stă nemișcat câteva secunde să se obișnuiască cu semi-întunericul. În mijlocul camerei, o geantă de călătorie. La biroul de sub pătratul albicios al ferestrei, o siluetă cocârjată peste un teanc de foi împrăștiate – cioburi din același material albicios. ‘Ce faci acolo, vrăjitoare cu insomnii, scrii de-a binelea? sau doar te prefaci?’

Ofuscată, mă opresc din scris, mă îndrept de spate, întorc spre el capul și jumătate de corp. Mă uit la el și m-aș ciupi să mă asigur că scena e reală. Eu, Chimaera, și el, nea Toma. N-am să înțeleg niciodată pasiunile umane strani!... Ce naiba a vrut de la textul ăsta? A furat manuscrisul dintre lucrurile Runei, a scotocit în tomberoane în urma ei. L-a vrut corectat, redactat, refăcut. M-a încuiat în cămăruța asta a lui să-l „aranjez”. Mi-am vârât ghearele în text, l-am rescris și l-am pervertit în așa fel încât să-i placă. Să nu rămână dezamăgit. Și uite-l acuma, holbându-se la mine și la foile astea, nerăbdător să le citească. Poftim! Îi fac semn să ia loc și îi întind teancul de foi. Le înșfacă, se scufundă cu voluptate în catifeaua fotoliului, ca un colecționar împătimit ajuns la obiectul după care tânjea, aprinde veioza de deasupra și începe să citească. După ce se aude prin ușă vocea lui Mitea, ‘Gata, șefu’, am terminat, ne vedem mâine!’, mă ridic de pe scaunul incomod și restrictiv al biroului și mă așez în celălalt fotoliu, simetric cu al lui. Îl privesc citind, scufundat în lectură, dus, anesteziat – cred că poți să-l înțepi cu ace și n-ar simți nimic...

Ce repede uiți, i-aș spune, că *eu* sunt Chimaera, *eu* sunt manuscrisul. Eu sunt floarea de noapte carnivoră strângând în miezul ei întunecat o pradă, o Rună, închizând nervurile scrisului în jurul ei, lipindu-le de pielea-i până se fac rețea de vase de sânge sau de cuvinte prin ochiurile căreia prada încă pulsează viu, prea viu, eu sunt miezul carnivor al manuscrisului ăstuia care o înfășoară în petalele-pagini ca pe o mumie, ca pe un mort, în pergamente-giulgiu lipite de trupu-i și de nedesprins vreodată, o dizolvă în secrețiile lui, în cernelurile lui, o absoarbe, vortex, ca într-o iubire, sau moarte. Eu, demonul scrisului, nu tu, cel care citești.

... Îmi adun rochia în jurul meu cu un gest vechi de vrăjitoare ce-și poartă inima pe dinafară, ca o rochie pulsând în juru-i, de vrăjitoare cu rochia ei de carne și sânge împrăștiată pe scena de teatru a vrăjilor ei. Mă strâng ghem în mine însămi cu un gest vechi, știut, de final de noapte de dragoste sau de scris, de demon plecând, de demon al scrisului retrăgându-se. Apoi mă răsfir în cuibul de catifea comodă. Îmi întind oasele, ghearele, aripile – și aștept. Închid ochii și citesc, odată cu el, textul. Chiar în ultima secundă înainte ca ecranul negru al pleoapelor să închidă oblonul peste lumea asta, apuc să văd, în cuierul de pe peretele opus, haina lungă albastră și cingătoarea din piele de aceeași culoare. Chicotesc amuzată: ‘Atâta călătorie, atâta scenografie grandioasă, atâtea corpuri de locuit – pentru ce? Pentru un teanc de foi...’

vortex

vântul

cuvântul

vortex, vântul, cuvântul

... Cu o parte din mine stau cocoțat pe ruină și mă uit în larg plictisit. De atâta timp, pe țărmul ăsta nu se mai întâmplă nimic, încât mă întreb de ce nu mă hotărăsc să plec de aici în largul mării, spre locuri noi, necunoscute, spre alte lumi, spre alte chipuri, alte întâmplări... Ar fi extrem de ușor, o alunecare în largul mării, fără întoarcere înapoi, și memoria se șterge, totul se șterge, dispere...

Comoditatea? Sau teama de a face un gest decisiv? Spre vest sunt locuri mult mai agitate și mai pe înțelesul meu. Căci nu sunt un contemplativ, chiar dacă stau pe o moară de vânt, cu o parte din mine, și mă amuz să ridic nisipul și să-l arunc prin ferestrele înguste înăuntru. Dacă ar fi pe de-a-ntregul părăsită, aș umple-o cu nisip până sus, ca pe o adevărată ruină. Dar moara e încă vie. Pulsează, chiar dacă rarefiat, un soi de viață liniștită înăuntru.

Cu cealaltă parte din mine răscolesc nisipul și mă strădui să acopăr cu el drumul dinspre cetate, pentru că oricum drumul e părăsit și pentru că eu, dacă stau degeaba, e ca și cum aș fi mort. Avântul meu distructiv se potolește în clipa în care descopăr, în mijlocul trombei pe care am stărnit-o, câteva siluete bâjbâind, blestemând nisipul care nu-i lasă să vadă, care li s-a vârat în ochi, orbindu-i vremelnic. Adevărul e că, din cauza nisipului, nici eu nu pot să-i văd prea bine. Tresar de nerăbdare, pe țărmul ăsta n-au mai fost oameni de mult. Oare ce întâmplare vine? Ce zi deosebită e azi? Pentru mine, de fapt, n-are importanță, ziua aceasta poate fi orice zi... Când nu ai timp înainte și nu ai timp în urmă, zilele nu mai înseamnă nimic, își pierd cronologia, întâmplările devin planete separate, rotunde, uriașe din lăuntru, infime fire de nisip din afară, gravitând pe orbite fixe, cu lumile lor, izolate și în sine trăitoare... Întâmplarea asta, care vine acum, ce planetă o fi, cu ce fel de lumi? Întreb, deși știu că, după ce se va fi petrecut, se va îndepărta treptat, ca toate celelalte, se va micșora până la dimensiunea firului de nisip – și-o voi uita...

Să cobor, deci, să mă apropii și să privesc la acești oameni orbiți de firele de nisip. E adevărat că au mai trecut astăzi câteva gărzi înarmate la intervale de timp. Dar, pe de o parte eu nu-i suport pe gardienii ăștia și nu sunt prea atent la ei, și, pe de alta, n-au scos nici o vorbă, în afară de obișnuitele înjurături, încât am înțeles că trebuie să urmeze o nouă condamnare – lucru care m-ar indispuce grozav, pentru că va trebui să suflu din nou răcoare peste vreun muribund care oricum se va chinui fără scăpare, până când, exasperat eu însumi de faptul că nu-l pot nici măcar înțelege, nicidecum ajuta, îl voi lăsa din nou să moară mai repede, uscat la soare, ca o smochină... Cei pe care-i însoțesc eu acum nu cred că sunt gărzi, căci sunt toți îmbrăcați în alb, dar asta, firește, nu înseamnă că sunt mai limbuți sau că n-ar putea fi vorba de o nouă condamnare.

Între timp, un pescăruș țâșnește printr-una din ferestrele morii, ca azvârlit de mâna cuiva, se avântă în aer de câteva ori, dar se întoarce subit înapoi și se așază, lucru care mă irită, peste mine, adică pe zidul ruinii, crede el; îi simt ghearele mărunte și tăioase așa cum simt uneori zimții scoicilor când, halucinat de plictiseală și moleșit de soare, mă târâsc de-a lungul țărmului, regretând că n-am greutate să mă pot scufunda în mare sau să mă vâr de-a binelea în nisipul rece. Mă salt de sub pescăruș și, ca și cum i-aș fi făcut vânt, în aceeași clipă el își ia zborul spre mare. Îl urmăresc, agățat de ghearele subțiri, lăsându-mă dus, cum fac deseori împrăștiindu-mă în mai multe direcții deodată. Privesc în urmă o încercare de nor deasupra cetății – un nor firav și fără importanță – , apoi mă răsucesc să văd marea cu speranța că poate de data asta voi reuși să devin piatră scăpată din ghearele păsării, rupând pielea apei, răbind-o, căzând în adâncuri... Niciodată nu reușesc să destram suprafața apei, cum fac pescărușii când se aruncă din văzduh și o sfâșie scoțând din ea peștele sau alga sau cine știe ce altfel de hrană. Eu nu pot decât să mă lipesc de suprafața continuă, transparentă, să mă strivesc până la disperare de ea, privind în adâncuri lumi pe care nu le voi atinge niciodată. Cred că există și acolo o ființă ca mine numai că, așa cum eu sunt din aer, ea e din apă. O ființă lipindu-se de pojghița, care pentru ea e a văzduhului, încercând s-o sfâșie, să cadă în adâncurile cerului, să se lase strivită din toate părțile de acel ceva pe care nu l-a simțit încă niciodată – aerul, așa cum eu n-am simțit încă niciodată – apa. Ne-am putea răsuși unul în jurul celuilalt, doi șerpi rostogolind roata propriilor trupuri, trăgând în vârtej după noi marea și țărmul și cerul, absorbind totul și

spărgând, în sfârșit, membrana dintre lumi, un fel de nenăscut zvârlit cu capul înainte, rupând pereții lichizi care-l despart de aer – și de moarte –, băjbâind, altfel orb, marginile lumii... Oh, dar asta seamănă cu vorbele rostite de Ea când a adus oglinda uriașă pe țârm și pe care doar eu le-am auzit. În clipa asta mi se potrivesc. De altfel, eu port în mine toate cuvintele ce au fost până acum *rostite* pe acest țârm. De aceea eu sunt Martorul... Dar sunt inutil pentru că nu știu ce să fac cu ele. Sunt neauzit. Mă aflu sub puterea lor pentru că, de fapt, mă las rostit de ele. Și, știu, nu voi reuși niciodată să destram suprafața mării; eu nu pot fi decât o mângâiere alunecată în larg și atât... Chiar dacă îmi dau drumul de la înălțimea acestui pescăruș, când voi atinge suprafața apei, mă voi împrăștia, mă voi risipi, răsuflare neputincioasă... Așa cum nu voi reuși să fiu auzit de cineva în timp ce vorbesc...

Dar, cum stau privind curios în adâncuri, o mișcare îmi atrage luarea aminte asupra drumului: din capătul opus, altcineva înaintează pe el și, dându-mi drumul din ghearele pescărușului, o recunosc imediat, apropiindu-mă, pe Ea. Ea – care n-a mai fost de mult pe aici, de pe vremea când venea cu Sculptorul în lungi plimbări rostind puține cuvinte, nici acum nu înțeleg ce făceau de fapt. Ea, cea singură, la fel de frumoasă și de tăcută ca stâncile. Ea care, la fel ca ele, n-are nici un fel de istorie, despre care nu pot spune mai mult decât pot spune despre stâncile astea, nemișcate și fără întâmplări. Sunt subiectiv, probabil, sau, în limbajul femeilor din cetate, sunt sentimental.

În tot acest timp, cu cealaltă parte din mine îi însoțesc și pe cei ce vin dinspre cetate, cercetându-i din toate părțile, căci nisipul s-a potolit, încercând să le aud cuvintele, de îndată ce ele ar fi fost rostite. Dar, în afara mormăielilor la adresa mea și-a nisipului, ei nu mai spun nimic, ci înaintează tăcuți. Dacă mă uit mai bine, unul din chipuri îmi pare cunoscut: este Icar, cel care venea mai demult pe țârm, aici, și trudea la tot felul de lucruri bizare. Meșterea cercuri de fier și oglinzi, și păsări uriașe din lemn și ceară și pene de care, agățat, voia să zboare ca păsările, nereușind niciodată. Dacă m-ar fi putut auzi, i-aș fi spus lucruri interesante despre zbor, dar n-a fost posibil. L-am oprit o dată să nu se prăbușească în mare în curajul lui nebun... Ah, nu-nu, sper că nu el e condamnatul, n-aș putea suporta, nu vreau să asist, nu vreau să iau parte la așa ceva, nu vreau să-l văd chinându-se tocmai pe el, plec de aici, îmi iau lumea în cap... Totuși, să am răbdare, poate e vorba de cu totul altceva, nu de moarte... Se vor întâlni, Ea, Icar și acești oameni, cam în dreptul morilor ruinate. Mor de curiozitatea de a afla ce se întâmplă și ce își vor spune. Mă învârt nerăbdător împingându-i de la spate unii spre alții, grăbindu-i să intre în întâmplarea pe care, e limpede, deja n-o mai pot ocoli. Se vor întâlni, nici măcar la o răscruce, ci în dreptul unor ruine informe. O clipă, rămân suspendat în văzduh încercând să mă văd și pe mine din afară, așa cum îi văd pe ei. Dar, bineînțeles, eu sunt de nevăzut, căci întâmplarea nu e a mea: eu nu pot fi în nici o întâmplare. Și, în aceeași clipă mă întreb cine, de fapt, urmărește prin mine întâmplarea, ochiul cui sunt eu? Și cine întâmplă întâmplarea? Cine o proiectează pe țârmul și pe marea aceasta? Cine vorbește și mă povestește, în numele meu, prin cuvintele mele, dar din afara mea totuși?

Mă fac brusc mic și mă ascund în pletele Ei. Îmi închid ochii și-mi astup urechile. Eu nu sunt Martorul. Nu.

Este una din acele veri fără început și fără sfârșit în care acest ținut pare a fi scufundat dintotdeauna. Miezul de Vară își desfășoară lent delirul de arșiță și vânt fierbinte, aici, pe această insulă rotundă, și doar astrologii mai știu cu exactitate data când ar trebui sărbătorit cu adevărat solstițiul.

Oamenii s-au apărut de arșiță construindu-și cetatea în lăuntrul răcoros al dealului de cretă – un labirint cu pereți translucizi, care nu lasă lumina și căldura prea mare să pătrundă, ci le reflectă: o atingere doar și se întorc spre restul insulei; l-au sanctificat pe meșterul care, în vremuri vechi, le-a arătat unde să sape fântânile și cum să traseze canale astfel încât orașul trăia un adevărat răsfăț de apă și răcoare în arșița din jur.

Puțini erau cei care ieșeau din cetate, fascinați tocmai de nebunia continuă a verii, și trăiau, în restul insulei, aventuri stranii, pe care nu le povesteau decât celor care, ca și ei, fuseseră acolo, afară, în afară.

Astăzi, însă, pe poarta de Nord a orașului, cea mai neumblată, ieșise un grup de șase oameni escortați de gărzi înarmate. La ieșire au întâlnit alte gărzi, cele care tocmai verificaseră traseul pe care-l aveau de urmat. Lumea adunată în jur, destul de puțină, i-a petrecut în tăcere până la marginea cetății. Nu i-au pus pe fugă pentru că erau inofensivi și ca să poată

trimite apoi un trepăduș să anunțe Conducătorului că „poporul a fost în asentimentul sentinței și l-a huiduit pe condamnat la ieșirea din cetate”. După ce au trecut de Poartă, toate gărzile au rămas pe loc, iar cei șase au umblat singuri mai departe.

Au răsuflat ușurați în sinea lor când s-au văzut pe drumul de nisip, dincolo de ziduri, chiar dacă arșița i-a înhățat aproape imediat în gheara ei de foc, iar vântul, în loc să le aducă răcoare, le vâra neconținut nisip în ochi, ba chiar li se părea că și-a propus să-i înfășoare din creștet până-n tălpi în pânze de nisip și praf, ca pe mumii. S-au apărât ferindu-și ochii, blestemând, însă degeaba; abia când au ajuns lângă ruinele morilor de vânt, s-a potolit brusc, ca prin farmec. Ah, fierbințeala și demența Vântului-de-Miez-de-Vară! Și ceea ce au zărit atunci, prin pânza de nisip ce se rărea, li s-a părut închipuire, miraj, iluzie, fata morgana, și-au pus-o tot pe seama vântului, căci el întrefesea de acum imagini din nimic, și-au așteptat să se destrame. Dar, în loc să dispară, să piară în nisip și arșiță, fata le-a ieșit înainte, din dreptul zidurilor albe. Le-a ieșit în întâmpinare, de parcă ea ar fi fost stăpâna acestui țărm, iar ei – oaspeții, îi mai lipseau tava cu pâine și sare, muzica și alaiul de bun-venit. Ba chiar a rostit ceva către ei, dar ei n-au înțeles sau n-au auzit. O priveau și atât. Atunci ea a repetat ceea ce părea a fi o întrebare. Dar a fost ca și cum cei cinci n-au auzit din nou nimic. Vorbea într-o limbă nemaiauzită încă, ori abia inventată? Sau cuvintele ei n-aveau sunet? Sau sunetul lor era cel al vântului care șuiera în preajmă? Se poate, căci aici, în afara cetății, cuvintele sunt o stranie vegetație sonoră. Aici, pe țărmul pustiu și pradă a mirajelor, cuvintele sunt un fel de iederă sonoră, cățărătoare prin murmurul vântului nehotărât, agățată de foșnetul lui inegal.

Singur, cel de-al șaselea nu se oprise nici o clipă, ci își continua drumul, netulburat. Ar fi putut chiar să profite de moment și să încerce să fugă. Dar n-ar fi fost decât o grabă inutilă, pentru că el n-avea unde fugi.

În clipa asta nu mă pot stăpâni și-mi ivesc un ochi de după umărul Ei. Cu o suflare, mut zăbrelile părului negru într-o parte, să pot să-i văd. Al șaselea, adică Icar, își continuă drumul netulburat și se oprește, în cele din urmă, foarte aproape de Ea. Acum o privește intens și nici idee n-are că, de pe umărul Ei, îl mai privește cineva. Căci eu sunt și în umărul ei, și în ochii ei dilatați – e ca pe o plajă cu nisip umed, negru –, și în pielea ei trezită brusc, după cum tot eu car prin sângele lui, în fiecare ungher viu, imaginea care îl umple acum cu soare și cer și nisip și Ea și moară de vânt, cu tot ceea ce ochii îl lasă să vadă.

Apăsător și lent, se pune în mișcare o energie infernală circulând de la unul la celălalt. O simt foarte clar prin măruntaiele Ei, un fel de fluid riscant, care poate carboniza. E o Putere care pe mine mă azvârle deodată în aer, fiindcă eu n-am un trup de carne și oase de pereții căruia energia să se poată lovi și împrăștia. De aceea mă trezesc suspendat în văzduh, deasupra capetelor lor. M-aș întoarce pe umărul Ei, dar nu mă pot mișca. Tresar îngrozit: în capcana aceasta dintre ochii lor, eu însumi mă simt străbătut de energia infernală: dacă aș avea mâini, mi-ar scăpăra lumini la atingere, dacă aș avea gând, mi-ar exploda prin trup și m-ar împrăștia. Nu mă pot smulge, sunt ținut; și simt că, dacă mai continuă mult, o să încep să mă adun în mine, eu cel de neastâmpărat, o să încep să am margine, chiar dacă neclară, contur, chiar dacă difuz, o să arăt așa cum am auzit odată pe cineva povestind că arată un nucleu. Voi deveni un nucleu și s-ar putea ca, în cele din urmă, să capăt și piele, adică margine, și, zeule, oare ce făptură va ieși din mine?! – cu oase, cu gheare, cu ochi – voi fi pescăruș? sau om? sau piatră? O să pot despica marea sau o să fiu chiar strop de mare? Și dacă o să fiu Cuvânt?!

Stau înnebunit, înfipt în văzduh, deasupra capetelor celor doi. Și e o magie: nimeni din cei de aici nu deschide gura și totuși eu aud vorbindu-se:

Vei fi pedepsit pentru trufia ta. Cum o să fii tu Cuvântul?! Tu ești doar un depozit de cuvinte. O bandă de aer pe care se întipăresc cuvintele. Un aer cu memorie, fiindcă ceea ce păstrezi tu e tot din aer. Pentru trufia ta, vei fi pedepsit și alungat!

Ce-a fost asta? Îmi pare ceva fără sens și-mi vine să râd. Cu mine vorbește?! Mie nu mi-a vorbit nimeni niciodată! Mie nu-mi poate nimeni vorbi. Și ce sunt eu, Adam și Eva, să-mi vorbească astfel? Nici nu mi-am dorit vreodată să fiu cuvânt, nu știu de unde a apărut ideea asta acuma, și nici nu mi-ar conveni să fiu cuvânt, fiindcă aș fi tot invizibil, tot fără trup... Încerc să mă ascund din nou în pletele Ei, dar nu pot face nici cea mai mică mișcare. Și iar aud, însă alt glas, venind dinspre Icar, deși mă uit bine la el: nici nu deschide gura.

... ah, bine că te-ai întors, ai lipsit prea mult, aș fi murit de griji ca întotdeauna când pleci așa în inima insulei, în labirint. Ce bine, îi spuneam uneori, că am munca asta a mea, altfel eu, care n-am vocație de îndrăgostit, aș fi murit de

dragoste! Iată, mi-a fost dat să fie Ea ultima ființă pe care o văd și care mă vede, așa cum mai demult mi-a fost dat să fiu eu primul om care o vede pe ea, acum mulți ani, tot aici, pe țărm, o străină ivită nu se știe de unde, o vrăjitoare, au zis pe urmă unii, că de unde să apară așa, deodată? Din mare?! Da, eu o văzusem primul pentru că eram chiar pe țărm, lucrăm la oglinzile arzătoare. Acum mulți ani, eram foarte tânăr atunci. Raționând puțin, ea ar trebui să fie acum o babă hodorogă, dar iată: mă apropii de ea foarte mult, atât de aproape pe cât suportă fețele umane o apropiere astfel încât să se poată privi cu atenție. Văd același chip de atunci și dintotdeauna, în care liniile se estompează chiar și privite de aproape, de parcă ochiul meu ar suferi subit de miopie. Era, atunci, ca și acum, un fel de siluetă aburoasă, cu un contur difuz și în permanentă modificare, extrem de feminin în esență. Avea o privire străină, foarte ciudată, se sprijinea de privirea aia și de tot ce vedea, ca și cum privea pentru prima oară...

Ascult, și în acest moment simt că cineva încearcă să mă scoată din spațiul contaminat, îmbolnăvit de privirea lor. O mână de cuvinte. Oamenii ar zice că e destinul, adică cel care se amestecă în viața altora brusc și-i silește, în împrejurări ce țin de răscruce, să facă lucruri ciudate ce par că nu le aparțin. Dar eu nu pot avea destin.

Trufia ta te-a pierdut. Vei auzi și vei înțelege, dar nu vei fi niciodată Cuvântul. Nimeni nu va ști niciodată de unde vii și încotro mergi. Ei te vor auzi, dar nu te vor înțelege, Vânt nesăbuit!

Eu?! Vânt?! Vânt nesăbuit?! Simpla rostire a numelui meu mă îngrozește. Ce oglindă mi-au scos vorbele astea înainte? Chipul meu – cel de nevăzut – a fost trădat. Ce veste de moarte! Numele meu cel tainic și ascuns a fost rostit cu glas tare. Sunt numit, sunt arătat. Sunt azvârlit din mine. Sunt cătușa de fier, firul de nisip, cercelul de lut ars. Sunt Vântul!

... așadar, e adevărat, l-au arestat. E prea devreme, ce s-o fi întâmplat? Urma să fie și asta, dar nu acum, e încă prea devreme. Icar era încă inofensiv din punctul lor de vedere. O fi trântit în urechile cui nu trebuie, sau o fi răcnit la vreun banchet ca de obicei înainte ca toți să se îmbete, dar asta s-a mai întâmplat. N-am aflat nimic pe drum, căci toți erau închiși în case. Dacă nu era visul de azi noapte, nici nu m-aș fi întors. Am visat ceva îngrozitor. Spirala casei mele nu se mai oprea pe terasa de deasupra, care dispăruse, ci urca mai departe și se termina undeva în cer. Voiam să urc, dar eram țintuită. Tocmai se dăduse ordin să fie dărâmat cartierul meu și să se construiască un palat monstruos în loc. Încercam să urc, căci știam că, dacă urcam spirala spre cer, eram salvată, dar nu mă puteam mișca. Și ei dărâmau... Casa e întregă, cred că visul n-a vrut decât să mă sperie ca să pornesc încoace...

Glasurele aproape se suprapun și înțeleg: aerul din jurul celor doi în care stau suspendat e un spațiu aparte: în el, fără să vreau, aud nerostitul, gândul. Am căzut în el ca într-o capcană care s-a închis în urma mea. Sunt prizonier.

... după ce Ea a trecut atunci, după ce s-a îndepărtat spre cetate, mi-a pierit brusc cheful de a mai lucra la oglinzi, și-am plecat spre malul mării. Am privit și m-am îngrozit: un perete de sticlă era marea, nemișcat, clar, transparent... Un perete de sticlă prin care puteam vedea viața pulsând în adâncuri, vie, peștii și alga, unduirea coralului care nu era altceva decât muzică în apă, totul putea fi zărit, cu epave și amfore încă purtând vinul auriu în pânțele... Am întins mâna. Și-am atins peretele, iar nu pielea mării caldă. Am pus un picior și nu s-a scufundat. L-am pus și pe celălalt. Am început să merg – întâi de-a lungul țărmului. Marea era până departe același perete de sticlă. Cu o piatră în mână ascuțită, smulsă de pe țărm, am început să alerg către larg. Doar pașii mei. Foșnetul mării nu mai exista. Un pescăruș se repezise să prindă cu ciocul o algă. S-a prăbușit zdrobit. Capul însângerat a mai zvâcnit de câteva ori. M-am oprit târziu și, îngrozit, am izbit piatra de acest perete care nu era pământ, care nu era mare. O fisură a început să înainteze în larg, apoi alta și alta. Nervurile se lărgeau, un miriapod cu picioare lungindu-se infinit, un păianjen delirând... Am luat piatra și-am izbit din nou, cu furie, înnebunit... Vuietul mării crescând, apa albastră țâșnind prin fisuri, valuri năpădind... Și marea, în sfârșit marea. Întregă, vie, neliniștită...

Mă uit fix la gurile lor care nu se mișcă. Ceea ce aud eu sunt direct gânduri. Vocea mai încearcă, îndepărtat, să mă smulgă din întâmplare, dar aproape nu mai are nici o putere asupra mea. E târziu. Acum sunt doar în puterea celor doi, a personajelor, cum spune Vocea. Sunt prizonierul spațiului lor. Avea dreptate: eu sunt deja de cuvinte... Dar nu sunt Cuvântul...

•

El n-avea unde fugi, mai departe de moarte. Înaintea lui – fâșia de nisip, marea și cerul; în spatele lui – orașul

înălțând spre cer labirintici crinii caselor înșelător subțiri; deasupra – un pescăruș țipând strangulat, încătușat în hainele zborului.

‘Tu cine ești? Ce cauți aici? Ce caută femeia asta aici?’ răcnește unul dintre însoțitori.

Are dreptate, accesul în zonă fusese interzis cu multe zile înainte, iar gărzile verificaseră traseul ultima oară chiar înainte de sosirea lor. O rătăcită – inofensivă, probabil.

‘Dispari imediat, du-te înapoi în cetate!’

Ea înclină din cap, fără o vorbă, dar nu se urnește. Pentru câteva clipe, e tăcere și nemișcare.

‘N-auzi s-o iei din loc?’ răcnește din nou același însoțitor.

‘Las-o în pace!’ zice un altul. ‘E nebuna cartierului!’ zice, și-n aceeași clipă cel de lângă el face gestul de a o ciupi de fund: ‘De unde vii, frumoaso, singură și întristată?’ ‘Și neconsolată?’ sare un altul, dar n-apucă nici unul s-o atingă, căci răcnetul primului însoțitor se aude iar:

‘Stop! Suntem Gardă a Curții Supreme și ne îndeplinim misiunea cu demnitate! Treceți la locuri!’

Cei cinci se regroupează în jurul condamnatului. Se lasă într-adevăr o clipă de liniște.

‘Noi suntem Gardă a Curții Supreme și ne îndeplinim misiunea cu demnitate!’ repetă, hodoronc-tronc, un altul dintre însoțitori; voce egală, inexpressivă; nu privește spre nimeni, parcă ar face exerciții de vorbire în fața oglinzii. ‘Acesta este un condamnat la moarte. Misiunea noastră este să-l ducem la Pământul Necunoscut unde va trebui să moară cu încetul. Nu noi îl ucidem, ci înseși faptele lui.’

Cuvintele sunt rostite larg, clar, ca pentru surzi sau străini. Sau proști. Seamănă atât de bine între ei încât e imposibil de spus care anume dintre ei a vorbit.

‘Nimeni dintre locuitorii cetății nu are dreptul să-i vorbească sau să-l ajute în vreun fel, fiind pasibil de pedeapsa capitală, așa că, frumoaso, ești în mare primejdie! Nu va mai avea astfel niciodată posibilitatea să-și continue blestematele lui de invenții și n-o să mai poată niciodată să se ridice în aer ca păsările, pe mașina lui diavolească... Noi suntem egali, ne-am născut egali, dacă el zboară, trebuie să ne împărtășească secretul acestui zbor; dacă el a reușit, toți avem dreptul sacru de a pluti în văzduh, de a ne desfășura aripi, de a fi mai sus decât păsările, toți, la aceeași înălțime, să plutim în eter, umăr lângă umăr, ajutându-i chiar și pe cei neputincioși... Este nedrept, este ilegal, cum spune Constituția noastră cea nouă, ca doar el să plutească. Și, dacă refuză să ne împărtășească acest secret, el trebuie alungat, trebuie izolat, trebuie pedepsit!... Este o anomalie a societății! Eu am spus de mult acest lucru, încă de când era privit ca un favorit al Curții, dar nimeni nu m-a ascultat. Cum era și firesc, iată, a venit clipa adevărului. Și-atunci, vă întreb, și sunt sigur că această întrebare stă pe buzele tuturor: de ce numai el?! De ce numai el să zboare în văzduh?! Oameni buni, ...’

Vorbitorul a ajuns la isterie și, în acest moment, discursul e întrerupt de un hohot de râs ascuțit atât de molipsitor, încât, ca la comandă, toată Garda Curții Supreme tremură și tresaltă într-un acces de râs mecanic colectiv. Ca într-o peliculă uzată care s-a agățat, imaginea tremură și ea pentru câteva clipe. Cel care declanșase isteria râsului – unul din cei cinci – se întoarce spre cel care vorbea:

‘Ce-i maimuțăreala asta?! Nu uita că te afli în deșert, iar nu la o tribună. Și chiar dacă te-ai afla la o tribună, ai fi huiduit instantaneu. De altfel...’ continuă el așezându-se în nisip și scotocind prin buzunare după o pipă pe care o aprinde cu gesturi leneșe de om care se așterne la discuție lungă. ‘De altfel, trebuia să spui cu totul altceva, dacă-mi aduc eu bine aminte. Te-au furat cuvintele, ai căzut în capcana logoreei pseudo-politice... Trebuie să ne oprim și să refacem totul acum, cât încă nu ne vede și aude nimeni. Să ne întoarcem la începutul pasajului și să fim atenți la context...’

‘Știi ce? Mi se rupe de contextul tău! Nu mă interesează părerile tale și revoltele tale! Ai stricat totul, căci eu am uitat ce urmează să spun!... Vă rog, nu-l lăsați, că iar stăm aici până seară să-i ascultăm tribulațiile de intelectual ratat!’

Ceilalți însoțitori își mișcă încet capetele, dar nu se știe ce vrea să însemne gestul lor. Maimuțăreala a Corului antic, căci ea nu spune nimic, mimează doar vorbirea.

Cel întrerupt începe să-și caute ciornele prin buzunarele hainelor, iar cel revoltat ezită o clipă, atât cât să trimită în aer un fum lung și complicat în timp ce-i răspunde:

‘Dragul meu, asta e o pauză de cafea, nu vrem să-ți răvășim prea mult inteligența, așadar nu ne lua în seamă!’ Dar cel întrerupt nu se lasă: ‘la oprește-te! Unde vrei să ajungi cu asta? Și ne mai și târâști pe toți după tine. Opriți-l că, dacă fuge, s-a terminat cu noi!’

'Aiurea! Fuge – unde să fugă?! De aici nimeni nu poate fugi. Trebuie educat, dragă!' zice altă voce. 'Am citit undeva că un om educat nu se poate țicni, din bun simț.'

Revoltatul nu-i ia în seamă, se întoarce cu spatele, căutând cu privirea ceva în urmă:

'Ascultă, nu văd unde ești, dar sunt sigur că mă auzi. Ești aici, undeva, stai și te faci că scrii, ca și cum ai face reportaj la fața locului, deși întâmplarea decurge exact ca în ciornele tale, cu excepția acestui episod. Tu poți să mă vezi și să mă auzi, dar tu pentru mine ești inaccesibil. De aceea îți spun: nu pot să mai aștept mâna ta generoasă care să coboare și să mă smulgă din mâl, din cenușiu și opac, și să mă ridice o treaptă mai sus, mai aproape de personajul după care tânjesc. Ceilalți n-au curajul să spună ce gândesc despre acest jalnic text al tău, să spună ce vor, deși sunt sigur că nu gândesc și nu vor decât ce ai vrea tu să gândească și să vrea, într-atât de mult s-au lăsat deformați, îmbrobodiți de promisiunile tale. Pe mine ai să mă zbori curând din text și-ai să mă arunci în foc fiindcă trăncănesc prea mult. Doar ei vor atinge perfecțiunea, într-o carte viitoare. Eu sunt abia în „karma” a treia, mai am mult până la confundarea cu tine, trebuie să mă mai cizelezi în vreo câteva personaje. N-am reușit niciodată să duc un personaj până la capăt, fiindcă întotdeauna a trebuit să mă debarci pe la jumătatea textului... Nu pot decât să mă revolt, ca un surdo-mut, într-un interstițiu dintre replici, într-o pauză dintre secvențe, într-un interval, să dau din mâini inutil și să pozez în victimă în fața nimănui, în fața deșertului, în fața mării, pentru pietre și stânci.'

Brusc, se oprește: 'Dar dacă asta e tot o reacție „de hârtie”?! Pe care tot tu o vrei, așa, ca să ne faci o surpriză?! Ca să ne dovedești că suntem liberi să spunem ce gândim? Dacă revolta mea nu ajută la nimic decât la a-ți oferi ție credibilitate?'

Îi privește pe ceilalți pe rând, dar pe chipurile lor nu apare nici o reacție la cuvintele sau gesturile lui. Ca niște insecte mari, surprinse de apariția unui potențial pericol, ei stau nemișcați, pândind. Lui i se pare că mușenia lor înșelătoare ascunde în ea o mașinărie infernală care se va declanșa într-un mod subit și monstruos și-l va înghiți. După cum i se pare și că el a fost actorul unei scene mute, petrecută în alt plan, pe care ceilalți n-au putut s-o perceapă. E o idee pe care n-o recunoaște deloc ca fiind a lui, deși, îngrozit, o simte cum începe să-l domine. Într-un fel, se bucură că ceilalți nu l-au auzit, fiindcă...

'Aaa, nu, deșertăciunea minții mele, nu, comentariul tău subversiv nu are efect asupra mea. Nu s-a petrecut nimic în alt plan, ei m-au văzut, mă văd și mă aud, ba chiar mi-au și răspuns, dar le e frică.'

... fiindcă nici el nu știe prea bine ce s-a întâmplat. Ar fi vrut, într-adevăr, ca povestea cu condamnatul să se termine mai repede, dar asta nu din pricina vreunui gest al lui. E surprins de tot ceea ce face și spune, dar îi trece prin cap că va uita incidentul în clipa în care își va reveni. Fiindcă e posibil ca doar să se imagineze el pe sine astfel. Și, poate că, tocmai dându-și seama de acest lucru, se lasă pradă iarăși accesului de râs homeric.

'... N-ai să reușești. Ești un mărunț dictator într-un deșert de nisip. Mirajele pe care chiar tu le țeși fără pic de talent te-ar putea devora într-o bună zi, dacă între timp nu vei abandona proiectul într-un moment de înțelepciune. Vei sfârși, amețit, în acest vârtej, în chiar mediul paranoid pe care l-ai creat. De aceea-ți spun: oprește-te! Oprește, te rog, mașinăria asta vicleană. Este o oglindă exasperantă, care-mi repetă și multiplică fiecare gest în mii de exemplare. Mii de personaje la fel mă imită, nici măcar să mă scarpin în cap nu mai e un gest intim, numai al meu și doar pentru mine! Sunt expus, exponat într-o expoziție! Mă simt fals și țeapăn ca un guler spaniol din secolul șaispe!... Degeaba te chinui, cu comentariile tale, să-ți cârpești proza. Nu, ea a crăpat! Gata! Eu refuz să mai fiu acest personaj plat. De fapt, eu nici nu sunt un personaj, ci sunt doar un decor. Sunt fără importanță. Iată, stau aici, în nisip, și vorbesc și gesticulez, dar din asta nu se iese nimic, e doar un scrâșnet inutil. Poate, odată, ai să fii totuși în stare să-mi scrii un personaj în care să mă simt bine... Adio, ne întâlnim în altă carte, dacă între timp n-am să cer azil politic în cartea altui scriitor!... Și poți să iei acum tăvălugul ăsta de pe mine. Dacă nu cumva eu am în mine o putere teribilă asupra ta, pe care nu știi încă s-o folosesc... !'

Un pescăruș scăpat din hățușul vântului țipa undeva departe: alg! alg!

Ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, însoțitorii se regroupează în jurul condamnatului. Ceva, un sentiment neclar îi îndeamnă să fugă înapoi spre cetate, dar altceva, o veche și binecunoscută putere îi țintuiește pe loc, înțepenindu-i definitiv în întâmplarea în care n-ar fi vrut să fie niciodată prezenți: frica...

'Condamnat, gata pauza. Iar tu, rătăcito, du-te cât mai repede în cetate!'

Vântul adormit pe treptele de piatră se trezește brusc agitat și neliniștit: s-a visat rătăcind un pescăruș și s-a visat el pe sine ființă stranie: și carte, și mâna răsfoind cartea, și ochiul citind. Și își amintește: aici, pe țărnm, cuvintele sunt o stranie vegetație sonoră, sunt o iederă de care te poți împiedica alunecând în plasa visului și scufundându-te, fără scăpare, în ea.

Nu e adevărat, n-am adormit. Sau, dacă am adormit, e de plictiseală. Sunt foarte lucid, afară doar dacă asta nu e o luciditate a visului. De fapt, Vocea asta, săraca, nu prea înțelege ce se petrece cu adevărat. Nu există text și personaje; există numai oameni vii și trăitul. Mai bine aș sta să ascult ce se petrece în capul Revoltatului, e mult mai interesant decât tot ce se întâmplă acum pe țarm. E o trăznaie încântătoare, dar mă irită pentru că și el vorbește pe dinăuntru, în sine, de parcă n-ar fi singur, ci ar avea o mie de martori dinainte, adică: vorbește de parcă ar scrie. Cum fac toți, de fapt. Cum *facem* toți. Întâmplarea lui se petrece tot pe țarmul ăsta – bah! speram să văd alte țarmuri – unde acum sunt o mulțime de căsuțe de pânză colorată și unde mișună o mulțime de oameni aproape dezbrăcați. Adică, ce să mă mai prefac: o mulțime de corturi și de hipioți pe plajă. Aerul din preajma lor e plin de sunete fascinante, o împletire de modulații cum n-am mai auzit. Asta trebuie să fie muzica, și ea provine din câteva instrumente bizare, din care nu recunosc decât niște bucăți de piele pline cu nisip și pietrele lovite una de alta. Din când în când, voci însoțesc instrumentele – vocile celor care stau în nisip. Ei stau acolo nemișcați de mai mult timp, se pare, rostind cuvinte puține, cântând într-o armonie perfectă și, acum îmi dau seama, sunt tocmai ei aștia, gardienii, cei cincii. Improvizația lor i-a adunat pe mulți în jur care-i ascultă, tolăniți în nisip, în costumații și atitudini din cele mai bizare. Revoltatul e unul din cei ce cântă la chitară – așa se cheamă instrumentul. E negru ca un drac, se apără de soare cu o eșarfă înfășurată în jurul capului de sub care ies fuioarele de plete răsucite în șuvițe vâlvoi; pe nas are niște lentile întunecate (seamănă destul de bine cu bucățile de cuarț pe care și le punea Icar pe nas uneori, în rame subțiri de os, legate peste cap cu un șnur de mătase sau de piele), încât se poate doar presupune că ține ochii închiși, că e adică „transportat” presupunere îndreptățită de maxilarele ce i se mișcă înainte și înapoi deși nu vorbește nimic, și de sprâncenele care i se ridică și se lasă la anumite intervale, mișcări care fac ca întreg capul să descrie traiectorii haotice în aer, prin nimic previzibile. De altfel, nu este singurul care are tot felul de tresăriri ale trupului; de pe fețele lor înțelegi că nu e doar un fel de beție sonoră, sau de efect al unei adevărate beții, ci e vorba de cu totul altceva: ei gândesc muzica. Altfel, nici n-ar mai putea improviza împreună. Câte unul lasă, din când în când, instrumentul în nisip, trage adânc dintr-un tub mic, alb și apoi scoate un fum pe gură – țigară, se numește țigară; dar de unde știu eu asta? extraordinar ce repede învăț, simt cum cuvintele s-au înmulțit în mine, acum știu mulțime de cuvinte noi, jazz, de exemplu – își dezmoște degetele, înghite lichid dintr-o sticlă și se uită în jur cu ochi îngustați, neatenți. Cu un alt instrument pe umăr și rotindu-se în jurul celor care cântă, cineva înregistrează totul – un adolescent înalt și deșirat, jerpelit, dar cu gesturi de aristocrat, și el cu niște rame subțiri pe nas; din când în când, se oprește, studiază lumina pe fețele lor, mai pune o umbră de fard pe un obraz, pe altul, mai așază o sticlă în cadru sau o scoate, și apropie obiectivul, un ochi uriaș de melc, oribil, către o față sau către o mână care răsucește chitara. Ceva mai încolo, sub o pânză legată de patru bețe, altcineva stă întins în nisip, la umbră, și citește un teanc de hârtii. Vântul – adică eu?! – zboară pagina de început, o mână anonimă o culege din aer și o așază înapoi în nisip, cu scrisul în sus, trântind o ceașcă de piatră deasupra, astfel încât se pot citi următoarele: „*Vortex, Vântul, Cuvântul ... Cu o parte din mine stau cocoțat pe ruină și mă uit în larg plictisit. De atâta timp, pe țarmul ăsta nu se mai întâmplă nimic, încât mă întreb de ce nu mă hotărâsc să plec de aici... .*” Sunt uimit și îngrozit, lovit de apoplexie, paralizat, țintuit. Dacă-aș avea trup acum, aș leșina: Ea și Icar sunt și ei aici, și Sculptorul, toți sunt aici, însă altfel. Îmi vine să las baltă totul și să rămân și eu aici, în întâmplarea Revoltatului, căci paginile alea sunt semn că am dat de Martor, că Martorul există! – Martorul cui? Dar, atunci, cine sunt eu? Știu, știu: asta este ceva ce urmează să se întâmple, cândva, peste foarte multă vreme. Știu, pentru că sunt și eu acolo, deși ei nu și-au pus vreodată problema prezenței mele în întâmplările lor. Știu ce este o sticlă de bere, știu ce sunt niște ochelari, un cort, o chitară, o cameră de filmat, chiar știu ce-i acela un calculator, deși nici atunci n-o să știu ce este aceea dragostea. Recunosc scena, dar numai pe măsură ce o trăiesc. Adică, nu știu ce urmează să se întâmple... Să rămân? Totuși – de ce s-o fac, dacă asta mă întoarce în urmă, la începuturi, iar nu spre ce va urma să fie... Și, pe urmă, de unde știu eu că aici o să se întâmple într-adevăr ceva, de unde știu că Revoltatul n-o să rămână așa, în muzica aia, nemișcat mult și bine, pentru că este starea în care el se simte cel mai bine, liber și cu adevărat el însuși, dacă nu cumva muzica aia o să-l ia cu ea și o să-l ducă în cosmos, o să dispară privirii mele...

Sunt nehotărât și, în interstițiul creat de nehotărârea mea, se strecoară glasurile celor doi, de care eu

aproape am uitat.

... vei găsi acolo, pe țărm, oglinda, la hotarul dinspre Pământul Necunoscut, între mare și zarea cetății. Mergând spre ea dinspre mare, ți se va părea că intri în valuri, când, de fapt, tu te îndepărtezi de larg și te îndrepti spre cetate. Mergând spre ea dinspre țărm, ți se va părea că te apropii de cetate, când, de fapt, ești pe cale de a te scufunda în mare. Ceea ce lași în urmă îți va apare dintr-odată înaintea ta. Înaintând, te vei întoarce de fapt înapoi. Va fi o amăgire și o capcană, căci te va îndemna, în cele din urmă, să rămâi în nemișcare, suspendat, asemenea ei, între mare și țărm. Vei călători doar prin tine, te vei afunda, nemișcat, doar în propria-ți imagine din care n-o să te mai poți smulge. Dar poate că tu vei vedea în oglindă cu totul altceva: lumi vegetale înfipte în pământul brun, ploii încolăcind grumajii caselor, oameni tâmp-fericiți, ca în elucubrațiile versificatorului oficial al cetății... Dar, bineînțeles, oglinda te poate și salva...

... decorul meu reușise. Era o serbare spectaculoasă, Curtea era mulțumită că nu mă plătise degeaba: se holbau cu toții la emisfera uriașă cu partea dinlăuntru aurită, presărată cu stele, și cu cele șase planete așezate pe piedestaluri învârtindu-se... Niște țevi de sticlă și bambus, un fagot și un cimpoi se străduiau să redea ceva din muzica acestor astre, așa cum își închipuiau ei că s-ar putea auzi... Dacă-mi amintesc acum de banchet, în mod inevitabil îmi amintesc și de discuția cu prietenul meu, Poetul, cel adevărat dar nerecunoscut oficial, al cetății. Și, dacă nu pot suporta ceva la el, este stilul lui pretențios de a vorbi în public.

„Mă întreb,” spunea el, răsucind o frunză de carpen între degete, „cum de îți poți risipi geniul în fleacuri, în artificiiile astea somptuoase, decoruri efemere, crengi împletite frunză cu frunză în noduri complicate care, după o zi, se ofilesc, statuile astea de gheață care nu trăiesc mai mult de o noapte,” și se lipea de ele sărutându-le lasciv, mângâindu-le obscen coapsele, sugându-le sfârcurile, „te rog să mă lași să le profanez de-a binelea la sfârșitul petrecerii, de mic visez să pătrund o femeie de gheață!”; țipam la el și-l smulgeam de pe trupurile transparente, „termină că le distrugi înainte de spectacol, hodorog pervers ce ești! ba mai și rămâi cu limba lipită de ele! acuși vin invitații, și ce am să le prezint: natură moartă cu accesoriu aproape viu?!”; râdeam amândoi... „Ah, iubitul meu, atâta fantezie amețitoare risipită înaintea cui?” „Am fost plătit pentru astea” răspundeam eu sec. Și el pufnea: „ești un cabotin împruțit!” și începea să vorbească despre preocupările lui abstracte. Îl ascultam cu gândul la dispozitivul cu aer cald pentru învârtirea frigărilor, pe care bucătarii de la curte, temători, nu vruseseră să-l primească. Două inocente doamne se opriseră să-l asculte pe Poet, iar mie, nu știu de ce, gândul mi-a alunecat spre proiectul neterminat al lupanarului, pe care consiliul Curții mi-l ceruse încă din primăvară și la care meditasem mult, negăsind soluția cea mai bună pentru fațadă: trebuia să fie neșocantă estetic, dar firește foarte sugestivă. Între timp, în jurul Poetului se strânsese aproape tot cuconetul din sală, iar el ajunsese cu dizertația lui la „cuvinte”. Pentru o vreme, am reușit să fiu aproape atent la ce spune.

„Cuvintele mele,” spunea, „sunt o ființă aparte. Ele sunt deasupra ființei mele și ele sunt cele care-mi hotărăsc destinul. Ele comunică, în mod tainic, cu cuvintele altora, au lumea lor, în care se caută, se găsesc și stabilesc legături secrete. Astfel, ele sunt cele care fac selecția întâmplărilor pe care urmează să le trăiesc, a întâmplărilor compatibile cu mine, care pot să mi se întâmple mie. Și ele îi aduc spre mine pe oamenii vieții mele, pe cei cu care pot comunica. Am vorbit și am scris cândva cuvinte care, aveam să descopăr apoi, au fost aproape aceleași cu cuvintele de atunci ale femeii pe care o iubesc, în vremea când încă n-o întâlнисem... M-am îngrozit să descopăr că ele nu sunt un simplu instrument al comunicării, că puterea lor ascunsă e adevăratul destin și că orice cuvânt are o forță aproape materială care lucrează asupra realității în mod tainic și definitiv. În general, oamenii îi cred pe poeți stăpâni ai cuvintelor. Ei nu știu că există o permanentă tensiune între ei și cuvinte din care ies învingători nu întotdeauna, unii spun că niciodată, poezii. Victoria lor nu poate fi continuă. Ei sunt, în același timp, și cei chinuți, și cei care chinuie. Înălțarea până la lumea aceea aparte a lor seamănă a răstignire... Dar poate Icar, bunul nostru prieten, singurul om care a reușit să zboare, să plutească în văzduh, poate el a văzut câte ceva din alcătuirea stranie a lumii cuvintelor, despre care spuneam că se află undeva deasupra capetelor noastre, deși poate că nu în văzduh. Poate el a văzut lucrarea tăcută a acestor ființe sonore care se amestecă în viețile noastre și ne determină. Poate le-a văzut chipul secret – ah, vă imaginați câte ne-ar putea spune vântul despre ele!... Icar, ești un privilegiat, ești egalul poezilor. Totuși, cuvintele s-ar putea și răzbuna. Deși, poate a fost tocmai voința lor ca tu să-ți poți inventa aripi. Oricum, ești Alesul...”

... Da, iată, mă îndrept către mare, către moarte, și sunt Alesul... Dar Poetul singur înțelegea ce se întâmplă cu mine, chiar dacă la modul ăsta sofisticat. Cât despre „zborul” meu, nu atât de îngăduitoare a fost, până la urmă, și părerea

oficialităților. Fapta mea li s-a părut, mai târziu, un atac asupra bunului-lor-simț, asupra normalului – acela numerotat, înregimentat și supus... De fapt, orice discuție despre mine și invențiile mele mi se pare inutilă. Nu cred că s-ar putea povesti sau judeca isprăvile mele deoarece le-am săvârșit întotdeauna fără martori...

Și din nou Vocea, încercând să mă rupă: *Vânt bolnav, du-te, delirul tău verbal nu limpezește, ci mai mult complică lucrurile!* – Vocea, care nu mai are aproape nici o putere asupra mea, dar mai are încă asupra propriei ficțiuni...

9.

Ea – stă ghemuită pe ultima treaptă și aruncă cu pietricele în gol.

„... curtea supremă... vot unanim... condamnare la moarte...” – refren stupid repetat la nesfârșit, vârtej de sunete rămase în memorie împotriva voinței ei. După o vreme, se ridică și coboară treptele casei în spirală. Pășește neauzit prin spațiul îngust al pasajului dintre casele înghesuite, proliferate vegetal, în cartierul care fusese cândva reședința regală. Urme ale acelor timpuri se văd la tot pasul, cartierul nu are la temelie altceva decât vechiul palat regal. Locatarii ascund sub covoare și carpete vestitele fresce, mozaicuri și dale, ziduri îmbrăcate în plăci de ghips cristalin sau acoperite cu bandouri de fresce în culori vii care noaptea devin fosforescente și par scufundate de-a binelea în ape ondulând valuri luminoase. Unii locuiesc sala tronului împărțită și transformată în încăperi, ca și coridoarele lungi și întortocheate și sala de banchet, alții chiar apartamentele regale sau atelierul pietrarului sau arhiva...

Nu au venit străini și nu a plecat nimeni de pe insulă, de unde atunci acel sâmbure al răului, din ce măruntaie a încolțit și și-a vărsat otrava? S-a insinuat lent, prin oameni de sus și prin oameni de jos, n-a fost furtună, ci doar un vânt otrăvit, bătând constant – deci aparent liniștitor – în pânzele vremii, ducându-i încet în direcția rea. Om al curții, dar mai întâi de toate artist, Icar a simțit curentul de otravă, și inventarea mașinării lui zburătoare a fost o întrupare a visului colectiv, dar și un semnal de alarmă: asta va putea pleca oricând, și, după el, alții. Unde să se ducă, proștii, nu e nimic dincolo, cerul și marea și moartea, nebunie deșartă să dispari așa, de bună voie. Deja strigau destui că de ce numai el să zboare, ficțiunea asta trebuie oprită, să distrugem invenția, de el să scăpăm. Paradoxul e că Icar nu-și urma decât visele lui de inventator, că „aparatură lui de zburat egal fuga din sistem” nici nu-i trecuse prin cap, dar ideea asta trecuse prin capul altora și abia acum afla și el că utilitatea pe care aceia o văzuseră acolo unde el nu vedea decât pură abstracțiune chiar există, și mașinaria lui chiar la asta e bună: fuga. „Dar eu nu vreau să fug!” „Da, dar poate că vor alții!” „Și, dacă vor, de ce să n-o facă?” Răspunsul i l-au dat peste gură, în coaste, l-au snopit în bătaie și i-au distrus atelierul. În loc să se potolească, cum sperau aceia, abia atunci s-a trezit și a văzut ceea ce aceia credeau că el văzuse deja... Oficial, nu fusese înlăturat din viața cetății, construia, scria și-și continua aventura invențiilor, atâta doar că răcnea la banchete în stânga și-n dreapta până era dus cu forța și înscuiat în casă un timp, n-avea voie să vadă pe nimeni, nu-l puteau suprima încă, mai întâi prestigiul lui trebuia distrus și abia apoi... Iată că s-au grăbit, am lipsit, ce-i drept, cam mult și, între timp, dezastrul s-a produs... „Undeva, undeva în măruntaiele cetății s-a instalat un monstru,” răcnea la banchetele alea, „și monstrul asta lucrează lent spre distrugere, sunteți orbi, sunteți surzi, treziți-vă!” ... Mi-e sufletul strâmt, Icar, strâmt ca strădușele astea pe care pășesc acum, prea strâmte pentru dans, ce să mai vorbim de zbor...

Pe pereții pasajului, afișe electorale vechi, pe jumătate rupte, încă mai îndeamnă: „Votați-l pe Imbros, îl stimează nevasta!”, iar ceva mai încolo: „Abasilad trădează, s-a dat cu negustorii!” Un topor desenat atent și un cap retezat amenință: „Envedor, n-ai să-mi scapi!”. Ajunge în dreptul afișului cu sentința, proaspăt lipit peste noapte, și începe să-l studieze cu atenție. Într-un chenar de o tandră culoare albastră, literele încolăcite stau și clocesc textul: „... Condamnatul va fi exilat pe țărm la marginea dinspre vechiul port a orașului, pe Pământul Necunoscut. Nu i se va înălța adăpost și nu i se va permite să ia cu el hrană sau apă și nici un fel de obiecte sau unelte, nimic altceva în afara veșmintelor de pe el.” Chiar așa: „în afara veșmintelor de pe el”! Adică e un mare favor asta: să nu te execute gol-puşcă! Vai, mulțumim, știți, apreciem...

Străbate mai multe pasaje înguste și înalte, săpate în piatra de calcar, coridoare sinuoase prin care cândva înaintau sacre procesiuni; coboară scări, trece prin curți interioare în care se deschid vestibuluri, locuri de odihnă sub verande susținute de stâlpi pătrați sau coloane. Mereu are senzația că ploaia – rară, dar pustiitoare când cade – roade de fiecare dată pereții, îi

subțiază, până într-o zi când orașul va fi astfel amenințat să dispară, oamenii îl vor părăsi, se vor muta mai la nord, și din el nu va rămâne decât un schelet calcinat de soare – bizare oseminte răsucite, dantelărie încremenită în piatră, zdrențuită, în care, privind, nimeni nu va înțelege. Se va topi astfel, începând cu acoperișurile, cu odăile de sus, fără vreo altă urmă, cei ce vor veni nu vor avea ce dezgropa, nu va scăpa nici un obiect, ci doar acele rădăcini de labirint întoarse în văzduh.

Dar era doar o impresie, ploaia nu izbutise să dizolve nici măcar frescele de pe ziduri.

Aparenta lui fragilitate vine din impresia de inconsistență: orașul e construit în dealul de calcar, înalt și rotunjit, tocmai în urma șuvoaielor ploii? mării? vântului? care săpaseră în el galerii, coridoare, porticuri și terase, fără nici o simetrie și fără nici o rigoare a liniei exteriorului. În unele locuri, cerul nici nu se zărea, fiind astupat de pasaje deviate deasupra străzilor labirintice, strecurate, lipite de ziduri. Acest lucru păstra o răcoare plăcută în interiorul cetății, îi dădea un aer de peșteră luminoasă săpată în dealul luminiscent.

„Și oricine îi va vorbi sau îl va ajuta în vreun fel, va fi pedepsit conform legilor cetății.”

Privind neatentă, Ea lasă în urmă piața în care deja oamenii își văd liniștiți de treburi și în care totul miroase a pește învelit în alge, spintecat și curățat, înainte de venirea soarelui, în bazinul cu trepte. Trece prin porticul de lângă fântână, cu banchetele de piatră pentru odihnă lipite de ziduri, de unde nu pleacă decât coridorul, rareori umblat, care se termină în vechiul drum al portului. Ea apucă pe acest coridor care înaintează ferit până la Poarta de Nord. Cândva impunătoare, din Poartă se mai păstrează pragurile încă solide, mărginite de două turnuri mici cu săli pentru corpul de gardă, amenajate în verande decorate cu fresce în relief; are un aer straniu de spațiu pustiu, dar locuit în secret: ființe fragile și inofensive privesc stăruitor din picturi sau bănuie speriate de apariția rarilor trecători.

Aici, la ieșirea din oraș, drumul trece prin marginea unei grădini uitate, al cărei capăt nu se poate zări, dar care se poate bănuie adâncit mult în ceea ce a fost cândva necropola orașului. Și, în grădină, ferite vederii, îngrămădite spre zidurile ce o mărginesc dinspre oraș, zac o mulțime de statui de marmură, năpădite de ierburi cățărătoare care le-au înghițit soclul, picioarele, jumătate de trup, care amenință să le acopere în întregime, încât să nu se mai poată deosebi de arbuștii din jur. Pare un cimitir al statuiilor, așezate în neorânduială, oarbe, ce nu mai privesc decât spre ținutul articulat doar în interior, care nu iese, ci intră prin gurile imobile. Căci toate statuile au trăsăturile alungite de groază, schimonosite, și gurile întredeschise, de parcă ar fi fost surprinse în clipa unei morți cumplite. Chipurile nu seamănă între ele, ci par a fi fost ale unor oameni cu identitate precisă, care au existat cu adevărat. Veșmintele vorbesc de ranguri diferite, care urcă până la cel mai înalt chiar. Trăsături fine înadins îngroșate sub mimica groazei. Uneori încrâncenare, alteori implorare, sfidare sau dispreț. Este o revoltă a statuiilor. Dar o revoltă înfrântă, mută, care știe că n-are nici o șansă. Un strigăt în piatră ce va fi în curând înghițit de flăcările verzi ale iederii. Sunt ei, condamnații la moarte, toți cei care au fost până acum executați.

Aproape de ieșirea din grădină, într-un colț ferit, se află atelierul Sculptorului. Azi e pustiu, pietrele sunt răvășite, dar ieri, când a trecut pe aici, Sculptorul trudea la un bloc de marmură din care, abia insinuat, un trup uman își căuta contur și identitate. Încă nu se putea ști ce se va naște din el: avea, desenate cu cărbune și cretă, cap, brațe lipite de trunchi peste piept – dar era atât de dureros încarcerat în piatră încât semăna mai degrabă cu un fel de făt cu oase încă în formare, prins în burta pietrei. Când a zărit-o pe Ea apropiindu-se, Sculptorul a lăsat deoparte uneltele și a așteptat-o, așezându-se alături de statuie pe un cub de piatră.

‘Mă bucur că te văd, că te-ai întors, mi-ai lipsit atât de mult încât nici nu știu cum să-ți spun ce se întâmplă, să nu ascuți bârfele din cetate, adevărul e altul... De fapt, nici nu știu dacă e de spus ceva acum...’

Nu i-a răspuns nimic. Atunci el i-a arătat spre statuie.

‘Mult mai ușor ar fi să cioplesc o pasăre în plin zbor fără să-i îngreunez cu nimic plutirea, decât să încerc să suprapun peste acest chip masca pe care bănuiesc unii că ar avea-o în momentul morții. Chipul acesta nu va muri îngrozit, de aceea acum nu se lasă schimbat. De câteva zile încerc și nu reușesc. E a doua statuie pe care încerc s-o fac. Pe prima am fost nevoit s-o arunc înapoi în mare. Era aproape gata, dar chipul lui n-a putut fi prins așa cum simțeam că trebuie prins. Chipul lui e dublat de un altul, secret, de aceea nu poate fi fixat... Sau poate că el nici nu va muri cu adevărat?! Tu crezi că el n-o să poată muri?!... Eu îl cred salvat. Până la urmă, vom afla că un zeu, sau mai degrabă o zeiță, s-a îndurat de el și l-a ridicat la cer, salvându-l. În felul acesta, aripile îi vor crește de-a dreptul din trup și nu va mai trebui să și le inventeze. Iar cetatea nu va putea pedepsi un înaripat, și cu atât mai puțin o zeiță, deși astfel ar fi apărut prima statuie feminină în această grădină... Zeule, apără-mă de duhuri! Cine vorbește cu blestemata asta de gură a mea?! Am un duh care nu-i al meu! Voiam să-ți spun, aș vrea să pot să-ți

spun ... Ei nu mă lasă să sculpez ceea ce stă ascuns în cubul de piatră, ceea ce se cere sculptat, ci ei vor să siluiesc piatra... De ce-ai lipsit atât, s-au întâmpnat lucruri importante și mă scoți din minți fiindcă taci, ești străină, te uiți așa la mine de parcă n-am fi eu și tu, și nu știu dacă pot să-ți spun ceea ce am așteptat atât de mult să-ți spun, știi bine că nu pot vorbi cu altcineva... Fir-ar! Sunt o pradă a friicii acum, dac-aș putea măcar să-mi stăpânesc blestemata asta de limbariță!

Fiindcă Ea tot n-a spus nimic, și nici măcar nu-l privea, el a continuat:

'Era bine până acum, era un fel de bine fărâmițat între două statui siluite. Acest „între” era destul de lung, ani chiar, aveam timp să uit, să mă refac, să lucrez la adevărata mea operă; exista scopul secret al acestui sacrificiu: eram ucis și eu, într-un fel, ca să pot renaște. Acum, acest „între” e din ce în ce mai scurt, mai aproape, n-am timp să-mi revin... Înțelegi?'

'Încerc...' a rostit Ea în cele din urmă. 'Ai fi putut refuza de la bun început să alimentezi grădina asta de statui moarte. Și atunci ai fi fost liber. Știam că o parte din ele sunt sculptate de tine, deși nu mi-ai vorbit despre asta niciodată până acum. Cât despre acel „bine” – „orice compromis spurcă iremediabil” spunea un călugăr...'

'Da, ai dreptate. Dar timpul acum nu mai are însemnătate. Doar scris el mai poate primi o anume importanță. Și, dacă îl las liber, el mă poate smulge din dreptul acestei statui...'

'Purtăm un dialog impersonal noi doi acum, cum bine spuneai, ca și cum n-am fi eu și tu, ci doi străini, și ca și cum n-am ști prea clar despre ce... E ridicol, chiar crezi că ne aude cineva?! De vorbit cu adevărat vom vorbi mai târziu, încă mai e timp pentru asta, cel pentru care nu mai avem timp e Icar. Spune-mi acum doar care e versiunea oficială a faptului: de ce trebuie să-i sculptezi statuie în marmură? Este un extraordinar cinism...'

Sculptorul a tăcut pentru câteva clipe. A privit-o în ochi ca și cum: bine, dacă trebuie să jucăm aceste roluri, atunci s-o facem cu talent.

'... Cum de ce?! Pentru a fi adorat, pentru a face din el un erou. Pentru a-l pune în Piață și a spune: iată, vom eterniza chipul lui Icar, cel pe care l-ați iubit și l-ați urmat, eroul vostru... Nu-l recunoașteți?! Dar acesta e adevăratul lui chip, ultimul pe care l-a purtat până în clipa morții... Că acest chip nu exprimă decât ură față de voi?! Oh, dar el v-a iubit! A murit pentru voi! A murit iubindu-vă! Din pricină că vă iubea! Pe toți zcii, câtă nerecunoștință! ... Era un impostor?! ... Că, dacă putea zbura, de ce nu s-a salvat de la pedeapsă, de ce nu s-a înălțat în văzduh să revină singur în cetate, pe sus, ca să-l vedem cu toții?! Oh, dar asta nu era atât de simplu, doar el însuși v-a spus-o: zborul nu e o întâmplare atât de accesibilă. Și, pe urmă, poate a preferat să moară, în semn de protest... Să-l dăm jos de pe soclu?! Să-i spargem statuia?! Dar v-ați gândit bine?! Era totuși un ales al zeilor... Fiindcă asta e voința cetății?!... Și chipul lui va fi scuiat, batjocorit, târât prin praful străzii și aruncat aici, în grădina părăsită, alături de celelalte statui, în acest „muzeu al trădătorilor”. Iar numele meu va sta săpat la baza soclului, ca autor ce sunt al statuii. Și mă voi „eterniza” odată cu el. Iată cum ne aduce întâmplarea împreună: eu, celebrul sculptor și mistificator, marele maestru al uneltelor de cioplit, devenit în cele din urmă el însuși unealtă, și Icar – oh, dar cine-o fi acest Icar?! Nu știu. Nici măcar n-am stat vreodată împreună de vorbă. Și e riscant, e al naibii de riscant să stai acum de vorbă cu un condamnat. Înțelegi?'

'Firește. Doar tu singur spuneai că acum doar o zeiță sau un zeu l-ar mai putea salva. Deși asta n-ar fi destul, n-ar fi o salvare completă... Ca să-i reușești statuia, încearcă să-i sculptezi și cel de-al doilea chip, adică al meu, poate atunci ai să-l poți fixa și pe primul. Doi gemeni lipiți, două trupuri sudate, sau un singur trup cu două capete, sau un singur cap cu două profiluri. Ai o șansă unică... Îți încununezi „opera”'

Au lovit în plin cuvintele ei. Câteva secunde a fost inert, ca și cum viața s-ar fi scurs din el.

'Este cu putință ca, într-adevăr, acel chip secret despre care-ți spuneam, al lui Icar, să fie chipul tău. Dar atunci nu pot face asta. Nu-ți pot forța destinul, nu-l pot sili să facă ceea ce, poate, n-are de gând. Eu nu-l pot decât ajuta în ceea ce face deja.'

'Dar n-ai să știi niciodată cu siguranță... Și nici eu... Era doar o idee la care să te gândești...'

Ea s-a îndepărtat continuându-și drumul. Din urmă a ajuns-o o voce străină, care putea să fie a Sculptorului, după cum putea să nu fie:

'Era doar un avertisment!... Întoarce-te!'

Ezitând, Ea s-a întors, într-adevăr. Și-au stat așa nemișcați o vreme, privindu-se-n ochi – privirea intensă dinaintea unui moment de răscruce, când nu știi dacă ceea ce se întâmplă este hazard sau destin, când știi că încă te mai poți întoarce din drum, dar nu știi dacă astfel eviți un dezastru sau îți ratezi viața; și ce grăunte va înclina balanța: de înțelepciune, sau de

nebunie?...

‘Ascultă,’ a zis Ea în cele din urmă, punându-i o mână pe braț și așezându-se odată cu el pe unul din cuburile de piatră. ‘Să nu ne mai prefacem și să nu mai vorbim în parabole. Știi cine ești. Știi cine ești cu adevărat: ești fratele lui Icar. Și trebuie să-l ajuți. Icar trebuie salvat, invențiile lui trebuie salvate. Nu poți fi de partea celorlalți. El a știut tot timpul că, într-o zi, o să se termine în acest fel totul, a știut tot timpul și, de aceea, a lăsat însemnări încifrate despre toate invențiile și descoperirile lui. „Să le cauți, le-am îngropat acolo și acolo, dar nu acum, te pot urmări ăștia, să le cauți după...” Îngropase câteva și în grădina mea, în amfore, sub tufele de rozmarin, altele sunt ascunse în locuri publice, sub dale de piatră și în coloane, sau în grădini și pe sub pietre pe țărni. Le-am adunat și le-am dus în labirint. Tot acolo unde am dus și refăcut, treptat, bucată cu bucată, mașinăria lui zburătoare. Planul e să-l scot de unde l-au închis și să-l ajutăm să fugă în mașinăria asta. Tu va trebui să-l transporti în căruțele tale de cărat piatra de aici de pe țărni înapoi în labirint.... Spuneam cândva că, dacă ar fi fost să fiu bărbat – bine că femeile din cetate n-au urechile lungite până aici să mă audă –, aș fi fost sculptor, aș fi fost tu. Pentru că era ca și cum nu o viață ar fi succedat-o pe cealaltă, ci eu mi-aș fi privit din afară o posibilă viață, trecută sau viitoare, dar simultană vieții acesteia, mi-aș fi contemplat-o continuu, datorită unui privilegiu pe care, fără să știu de ce, cineva mi-l acordă. Țin foarte mult la tine, ba chiar te iubesc într-un anume fel. Însă între noi a intervenit un fel de înstrăinare în ultima vreme, din pricina „colaborării” tale. Te înstrăinaseși de toți, nu doar de mine. Știam de ce și știam și de ce faci asta, dar nu ți-am spus-o niciodată – mare greșală, căci acum e târziu. Tu singur, ca și mine, ești un „străin” în cetate, nu te-ai născut aici. Așa se crede oficial. Abia acum, citind însemnările lui Icar, am aflat că sunteți frați gemeni, ești fratele lui secret, deși fizic nu semănați deloc unul cu altul, spre norocul vostru; și habar n-aveam că tradiția cere ca, atunci când se nasc gemeni – lucru nefast într-o familie –, unul din ei să fie sacrificat, oferit zeilor; ca să evite crima, părinții voștri te-au abandonat pe ascuns, imediat după naștere, într-o grotă din peretele falezei din afara cetății; te-a crescut un pescar care te-a găsit și, mai târziu, talentul tău de a sculpta piatra te-a impus imediat în breasla artizanilor, ai fost primit în cetate fără prea multe întrebări. Abia acum au început să apară suspiciunile. Curând, te vor lua la întrebări și te vor chinui, căci n-o să știi ce să spui... De atâtea ori, ca să te amuzi, când erai întrebat de unde vii, din ce ținut, spuneai că din fresca Grotei Sacre de pe peretele camerei de oaspeți din Caravanserai. Într-o țară de la răsărit, tu erai pictor; odată, ți s-a cerut să pictezi o grotă; când a fost gata, sub ochii întregii curți adunate să-ți admire opera, ai intrat în grotă și ai dispărut... ca să apari aici, pe insula noastră. Asta e o poveste, o fantezie deloc originală, care poate amuza invitații unui banchet, dar care n-o să țină la un interogatoriu. Mai ales faza cu: „moartea mea va fi de fapt o întoarcere în grotă, o călătorie înapoi spre ținutul din care am venit”... E o poveste care mie mi-a plăcut, la care am revenit de multe ori în discuțiile noastre. Cum că ai parcurs un imens labirint și ai ieșit în cele din urmă prin celălalt capăt al lui, adică prin cel pictat pe peretele Hanului Rutier. Dar că nimeni n-a observat asta, Caravanseraiul e mereu plin de călători preocupați, nici unul nu te-a văzut ieșind prin gura rotundă a Grotei pictate. Sau din pleoapa rotundă – aceeași privire fixă, același hău nemișcat ca marea acum. Ai parcurs labirintul privirii prin circumvoluțiunile încâlcite ale unui creier... Ce vei fi văzut, ce vei fi aflat? Spuneai că aștepti ziua în care vei putea să-mi destăinuie totul, dar ziua aceea n-a sosit încă. Iar acum... Acum e prea târziu pentru noi toți. Însă despre toate astea vorbim după, după ce Icar va fi salvat... Ascultă...’

Au stat și-au pus la punct detaliile planului. El va anunța imediat că a terminat statuia, va cere o căruță să-și care pietrele și, în statuia goală pe dinăuntru, îl va ascunde pe Icar; la adăpostul nopții, va sparge statuia, îl va scoate pe Icar și îl va transporta apoi în labirint, unde ea îi va aștepta; îl vor pune în mașinăria zburătoare și Icar va pleca, oriunde, cât mai departe de insula asta. Ea îi va spune azi planul lui Icar și mâine va fi salvat. Ce simplu, nu? Nu. Ca să poată zbura, îi trebuie vânt și o stâncă înaltă. Sau măcar vânt. Fără vânt nu se poate. Iar în labirint nu e vânt. În inima insulei nu e niciodată vânt. Și cum să invoci vântul, cum să stârnești o furtună?! Cine cunoaște o magie, o formulă secretă, o incantație?

După ce Ea a plecat, Sculptorul a rămas pe cubul de piatră, vorbind pentru sine, perplex:

‘Fir-ar! Și eu ce naiba fac acuma?! Ea mă face să promit că-l salvez pe el, el mă face să promit că-l salvez pe ea! M-a luat prin surprindere, n-am reușit să-i spun, nu m-a lăsat inima să-i stric elanul... Ea va pleca în mașina zburătoare, nu Icar. Așa a stabilit Icar. El nu pleacă nicăieri, el moare. Iar eu trebuie să trăiesc și această moarte așa cum le-am trăit și pe celelalte. Sunt silit. De ei. Și de mine. Cândva, propria-mi statuie. Nu cea pe care deja mi-o cioplesc singur, în secret, ci bineînțeles alta, sculptată de un altul. Adun din fiecare chip de condamnat pe care l-am cioplit câte o trăsătură, din fiecare câte o linie, dar în ansamblu sunt tot eu – un hibrid, poate un monstru, adică un monstrum, cel care arată către ceva. Ca semn că știu. De aceea am tresărit auzind-o pe Ea vorbind de statuia cu mai multe chipuri, de parcă știa... Azi iar îmi pregătisem moartea, pe urmă

am renunțat. Eu sunt unicul lor martor în acele clipe. Tocmai de aceea voi sfârși fără a avea propriul meu martor... Doar dacă statuia mea va fi înțeleasă. Și doar dacă istoria scrisă de mine nu va fi distrusă... Aș fi putut alege calea Ei: să-l văd pe Icar pentru că vreau să-l văd, iar nu la adăpost oficial. N-aș fi avut nimic de pierdut. Dar eu eram deja și al celorlalți, al statuiilor...'

Pentru câteva clipe, s-a așternut tăcerea de-a lungul drumului. Ea era deja departe. Sculptorul a mai ars niște lemn aromat în scobiturile statuii. A privit fumul – semne misterioase ce pier. Stătea cu fața spre ele, înconjurat de ele:

'Eu mă înalț mai încet. Și mă destram mult mai lent. De la această viteză a mea începe durerea... Întotdeauna ei trec asupra mea totul, pentru că eu sunt singurul care pot să-i văd – în mod oficial. La început șovăie, n-au încredere, dar pe urmă înțeleg că un rău mai mare decât cel care le-a fost deja făcut nu e posibil... Și încep să vorbească, să povestească, află lucrurile cele mai ascunse, adevărurile intime, amănunte de viață pe care, de obicei, le poți doar bănuși, dar nu îți le confirmă nimeni. Lucruri teribile pe care le spun oamenii înaintea morții. Apoi vine chinul morții: de fiecare dată mi se pare că voi muri odată cu cel condamnat. Pentru că, între timp, devin în mare măsură el. Mă închid în grota săpată sus, în peretele falezei, să nu mă audă nimeni. După, zile întregi umblu stins, fără să știu de mine, surd și orb și mut, fără identitate, fără să simt nimic. Am exersat murirea de atâtea ori încât acum mi se pare chiar simplu... Icar a fost altfel de la început: a lipsit șovăirea, iar acum nu e îngrozit, încă nu-i simt chinul. Nu se aștepta să fiu eu acela care... Tocmai eu. Dar nu m-a urât pentru asta. Pentru că a înțeles imediat rolul meu tainic de martor, ba chiar s-a îngrijorat pentru mine. Ne-am vorbit enorm zilele astea, ne-am spus tot ce nu ne-am spus într-o viață întreagă. I-am propus și eu să fugă, dar n-a vrut: în aparatul de zburat nu încap decât un singur om, iar el, singur, nu pleacă. Atunci i-am propus să-l substituie, să mor eu în locul lui, el e mai important pentru cetate decât sunt eu, el trebuie să-și continue invențiile – dar n-a vrut: că nu semănăm fizic deloc, că el nu e sculptor, că or să-și dea seama toți oricum de substituție, că, de fapt, nu se face să rămână în viață printr-o minciună, printr-o înșelătorie, că de fapt Ea trebuie salvată în aparatul de zbor, Ea trebuie să plece, după ce el nu va mai fi, se teme pentru Ea, m-a pus să-i promit, m-a pus să jur că o salvez pe Ea. Că el e foarte liniștit și împăcat, acum că ne-am vorbit și ne-am spus totul, și că e foarte fericit să stea doar pe pietroiul ăla și să se uite la mine cum sculptez. Îi place să pozeze pentru mine, să ne privim așa unul pe altul, până în măruntaie, până în rădăcini, până în măduva oaselor și-a viselor și-a tot ceea ce am fost până-n clipa aia... Că îi sunt, de fapt, un fel de oglindă. Da, statuia asta va fi ultimul lui chip, cel înțepenit în oglindă. Dacă n-o voi reuși, înseamnă că, așa cum îi spuneam și Ei, el a fost salvat și mântuit... În cazul ăsta, probabil că următorul condamnat voi fi eu...'

A mai aruncat câteva lemne în foc și a continuat, urmărind fumul, să vorbească de unul singur:

'Oh, acest fum... Ea venea și pleca odată cu fumul, ca din fum. E un fel de a spune; însă, când nu eram atent la ea, căpăta o rigiditate de piatră care mă înspăimânta. Uneori rămânea așa ceasuri întregi, și atunci nu mai știam dacă nu cumva ea e doar o statuie, ea e într-adevăr o piatră pe care eu am sculptat-o sau am descoperit-o printre pietrele țărmlui, un idol vechi, și dacă nu cumva atunci când se mișcă, vorbește, dacă nu cumva atunci ea e doar vis al meu că statuia a prins viață, că e piatră vie... O priveam bând ceai dintr-o ceașcă scobită de mine într-o piatră poroasă de mare, întipărită cu scoici, o ceașcă prea greoaie pentru ea... Nu-i adevărat, îmi spuneam, și-i atingeam mâinile, căutându-i încheieturile, să simt acolo sângele pulsând, dar nu, ele se încăpățâneau să fie de marmură caldă și mută, turnată prin țevile oaselor ei de cine știe ce sticlă nebun, scursă din lună... Nu, nu, murmuram, asta numai acum, zorile vor alunga straniețea. Exasperat, îi atingeam pielea, să simt că trupul acela e viu, așa cum, de multe ori, verificând netezimea unei statui abia terminate, trecându-mi degetele peste tot conturul ei, pentru o clipă îmi doream ca ea să se facă vie, ca și cum eu aș fi născut-o, dar apoi refuzam gândul: ea e statuia mea, vie fiind aș pierde-o, nu? De data asta, însă, aș fi dat orice ca acel contur să rămână viu, chiar cu riscul de a o pierde pe Ea... Îi sprijineam gâtul de rădăcina gâtului meu, lipindu-ne spatelul capetelor unul de altul, să-i simt artera pulsând aproape de claviculă, să am certitudinea. Dar nu era decât vocea sângelui meu și ecoul lui ca într-o cutie de rezonanță, ca și cum Ea ar fi fost un trup gol pe dinăuntru, un hău alb, fără cer, ca în dealul de cretă, capcană, dealul în care a fost săpat orașul, întors pe dos ca o piele, casele înăuntru, eu înăuntru, și ochii ei uriași, cercetându-l de sus – glob ținut în mâini de o vrăjitoare... O strigam îngrozit pe nume, căci spaima creștea, adâncă, irațională, primitivă, dar ce vedeam și auzeam nu mă liniștea deloc: murmure mici, focul, ceașca de ceai, îngrămădire mută de pietre. Și toate gesturile ei, cuvintele, nu făceau decât să-mi întărească convingerea: chiar și atingerea de ea e inumană, nepământeană. Ea pare tot timpul trează, nemișcată și rece. Ce mănâncă ea? Chiar așa: ce mănâncă ea, eu n-am văzut-o niciodată mâncând... Altfel, era tot Ea, cea de fiecare zi, pe care o descopeream dimineața pe mal, cuibărită în nisip și așteptând răsăritul, nemișcată ca o statuie lăsată peste noapte așa, cu fața spre mare. Și era tot Ea cea care stătea ceasuri întregi împietrită în colibă, înspăimântându-mă... Dacă acum nu mai e așa, de

vină sunt aceste statui și faptul c-am acceptat să fiu Martorul... De când a început calvarul sculptării acestei statui, am dărâmat atelierul meu de pe țărm, construindu-l pe ăsta din grădina părăsită, și am umplut coliba cu pietre astupând sub ele puținele lucruri din ea. Nu trec niciodată mai departe de grădină spre țărm, nu pot coborî spre mare acum, ca să n-o spurc, nu pot atinge marea, până ce răul nu se termină, până ce nu mă purific... Acum suntem în spații diferite: Ea aparține binelui, țărmului, mării, eu – sunt într-un limb al suferinței...'

Între timp, Ea se îndepărtase și intrase deja în țărm.

Ca și astăzi când, însă, nimeni n-a mai oprit-o din drum, căci Sculptorul nu mai era la atelierul acum răvășit, acoperit de nisip, distrus ca după o teribilă furtună. Ci doar Vântul o aștepta de mult, plictisit, cocoțat în vârful ruinii.

•

În sfârșit, ai venit! Aaaaah, m-a omorât ieri Sculptorul ăsta cu atâtea sentimentalisme, m-a asfixiat, m-a ofilit, încât azi abia am putut să mă mai mișc. Când te gândești că nici eu n-o să scap de tirania cuvintelor... Uite la el, mi-am zis, se crede Martorul! Toți se cred Martorul, îmi vine chiar să-mi închipui că ni se joacă o farsă. La început, când i-am văzut pe toți apărând pe țărm, am crezut c-o să fie palpitant, că în sfârșit îmi piere plictiseala. Dar iată că, în afară de cuvinte, pe țărmul ăsta nu se mai întâmplă nimic. Chiar și murind, oamenii ăștia tot de cuvinte se agață... Sunt pe cale să fac o nevroză și nimeni, dar nimeni!, nu face nimic să mă ajute. Nici măcar tu nu inventezi ceva, nu pui la cale nimic, mergi îngândurată și nu taci o clipă pe dinăuntru. De fapt, chiar dacă s-ar întâmpla ceva pe țărmul ăsta, eu tot pe dinafară aş rămâne, tot în stadiul de privitor. Pentru că, în mod paradoxal și fatal, singura cale de a comunica cu tine și cu ceilalți sunt tot cuvintele. Și, spre exasperarea mea, tocmai eu ajung să-ți spun: ce sfâșiere pentru mine să nu mă poți auzi, să nu-mi poți răspunde. Sunt liber fiindcă n-am trup, dar de fapt sunt închis, condamnat la necomunicare; mă agit în jurul tău și îți vorbesc și-ți răspund fiindcă eu te pot auzi pe când tu, ce tristețe, nici măcar nu mă poți vedea. Sunt un martor inutil. Cui folosesc eu în clipa asta, dacă din mine nu se aud cuvintele, ci doar un șuier bizar? Pentru tine eu sunt doar un decor, o ființă de aer care-și face de cap aici pe țărm. Ți-aș putea povesti ce s-a întâmplat astăzi în zori. Dar e mai bine așa, fiindcă așa trebuie să fie: să nu afli destinul, adică un lucru ce se întâmplă la un moment dat într-un anume loc și are legătură cu tine și pe care tu în mod normal nu îl poți ști pentru că te împiedică depărtarea și timpul. Și uite că eu, acum, nu mai sunt doar un simplu depozit de cuvinte rostite sau numai gândite, ci ele au început să lucreze asupra mea, să mă modifice, să mă contamineze. Adunate în mine, nu s-au astâmpărat, ci au început să se agite, ca un lichid într-un vas pus la distilat, să sară pe pereți, să stropească în ochi pe cel ce se uită, adică să mă facă să vorbesc, cu ele, chiar dacă de unul singur. De fapt, ele vorbesc prin mine, eu sunt doar calea, gâtul creuzetului prin care ele ies. *Ah, delirul și dezmațul și facerea de cap, și nerușinata împreunare a cuvintelor pe patul de oase al trupului meu, pe mătasea grea a sângelui, în casa și corpul gândurilor mele!...* ăsta e un fragment de poezie, foarte frumos, numai că nu prea mi se potrivește: eu n-am oase, eu n-am trup și n-am sânge, în schimb am început să am gândurile!... Eu pot fi foarte ușor confundat cu stafiile, diferența e că eu sunt cineva care n-a murit niciodată. Există totuși undeva unul care adună toate cuvintele rostite. Nu știu clar cine e. Nu este Vocea, pentru că Vocea, cât timp a fost cu Ea în cetate, n-a fost și pe țărm cu Icar unde am fost eu. Este altcineva, deasupra Vocii și deasupra mea; stă și scrie ce spune Vocea și ce spun eu. El este acela pe care l-am întâlnit în mintea Revoltatului, dar fără să-l văd pe el, ci doar foile pe care a scris. Dar poate nici el nu e totul, căci întâmplarea asta se leagă de alte întâmplări. Se află cineva în spatele tuturor întâmplărilor, le vede cineva pe toate deodată, în continuă mișcare cum sunt ele? Dar poate fi cineva? Poate să existe acel Martor Absolut? Acum vorbesc cu cuvintele lui Icar, bineînțeles. Și el se văita, cocoțat pe o stâncă, vorbind pretențios și silindu-mă în consecință și pe mine să vorbesc în felul ăsta cel puțin o săptămână!

La ce bun toată munca mea? Cui îi rămâne, cui îi folosește? Invențiile astea ale mele vor fi aruncate la groapa de gunoi. Oficial, eu nu am existat. Încerc să mă consolez în mod stupid cu ideea că există undeva un fel de martor. Martorul permanent al existenței tale, certitudinea că nu ești singur tu în timpul vieții tale și în timpul morții tale. Sună a iubire. O iubire care vine din moarte, în ea suntem toți niște Lazări în descompunere, întorși din moarte, și deci nesiinguri, pentru că, întors din moarte, Lazăr nu e singur, ci e cu El... Care El? Care Lazăr? Ce tot vorbesc eu aici? Delirez, căci nu mai am ce scoate din mine decât

cuvinte...

Da, Icar, însă diferența e că, omului, celălalt îi poate răspunde ceva, pe când mie nu-mi răspunde nimeni. Eu n-am nici măcar această iluzie de comunicare. E cumplit să te agiți în jurul celuilalt, să-i atingi chipul, umerii, să-l zgâlțâi chiar, așa cum fac eu cu brațele mele de aer, să-i strigi în urechi și el să nu te audă, să te maimuțărești în fața lui și el să privească prin tine ca printr-un perete de sticlă ca și cum nici n-ai exista. Așa cum se întâmplă acum: degeaba o strig eu pe Ea, Ea nu mă aude, ci Ea delirează în continuare pe dinăuntru...

La statuile alea m-am gândit mereu că sunt celebrele statui mișcătoare ale vechiului teatru, azvârlite, părăsite în grădină, fiindcă teatrul se află nu departe, părăsit și el, surpat, pe drumul ramificat din Drumul Regal, care lega cândva cetatea de Casa de Vară. Da, gândeam, poate mâine, când am să mai trec pe aici, am să le văd însuflețindu-se brusc, mișcându-se, vorbind despre noi și lumea noastră din cetate, bârfindu-ne, imitându-ne, avertizându-ne, poate chiar glasul care m-a făcut să mă întorc ieri la ieșirea din grădină n-a fost decât glasul uneia din statui. În fond, e același lucru, fie că sunt statuile mișcătoare, fie că sunt cei uciși: sunt tot un fel de spectre, în care ne vedem mai clar ca într-o oglindă, mai complet, fiindcă ne vedem din afară, descompuși în gesturi și cuvinte, proiectați pe fundalul propriei noastre vieți ca pe o scenă... Proiectați pe fundalul propriei noastre vieți ca pe o scenă? Cam asta spunea ieri Icar. Stătea pe cea mai înaltă stâncă a Pământului aceluia, un fel de altar colțuros sub care marea se spârgea împrăștiindu-se în aer printr-o ploaie deasă și abruptă de stropi prin care nu se mai putea zări nimic, nici marea, nici orizontul, nici cerul; stătea acolo nemișcat și dus. „În prostia lor,” zicea, „ei m-au condamnat la singurătate, de parcă eu m-aș fi născut fără sentința asta, ca nimeni altul. Ar fi totuna cu a spune că eu m-am născut fără să mai trebuiască să și mor. Hilar. Manechinele astea n-or să fie niciodată în stare să zboare, le-am spus când mi i-au înșirat înaintea pe cei care voiau cu tot dinadinsul să riște. De ce numai el să zboare, de ce să fim noi mai prejos? au croncănit după ce mai înainte urlaseră, în isteria colectivă: Uitați-vă la el! E diavolul! D-aia, le-am strigat, fiindcă toată cetatea asta e o cetate de oameni-robi, programați de la naștere până la moarte în tot ceea ce fac, o masă cenușie de oameni care-și cunosc aproape pe de rost viața unul altuia, pentru că ele nu diferă; de aceea statuile mișcătoare au fost părăsite în vechiul teatru, ele au devenit inutile, nu mai au ce și pe cine să imite, voi vă imitați pe voi înșivă, maimuțăreala colectivă, trăiți proiectați pe fundalul propriilor voastre vieți ca pe o scenă unde totul e vizibil, până în măruntaie, cu diferența că, acolo unde ar fi trebuit să fie spectatorii, nu e nimeni. Voi sunteți morți deja. Atunci au decis că trebuie să dispar. Aripile mele, construite după un plan nebunesc și extrem de riscant, au eșuat în niște degete de nisip, așa, ca să triumfe moralității și liber-cugetătorii care mi-au tot repetat, pe culoarele palatului, de câte ori mă prindeau, că cea mai importantă problemă a omului în timpul vieții sale nu e moartea, cum susțineam eu, ci raportarea la ceilalți, adică ceilalți, nu eu, că, de egali ce suntem, nu putem construi nimic de unii singuri, și, iată, și-au verificat egalitatea pe pielea mea... Da, iată, strigătul tău revoltat s-a întors dilatat de vocile lor împotriva ta însuși, mi-a spus prietenul meu, Poetul. Ești un pescăruș destrămat de propriul lui țipăt, a concluzionat el. Dar lui îi e simplu să stea pe o piatră și să se fandosească, în timp ce eu leșin de sete... Ideea asta mă salvează de singurătate, dar nu știu cât mă salvează de frică și de durerea fizică. E foarte posibil ca, în momentul în care mor, să-mi fie îngrozitor de frică. Se prea poate ca trupul meu să nu fie atunci altceva și să nu rămână astfel rigid în urma mea decât: o mască luată fricii...”

Cam asta vorbește el de câte ori trec să-l văd... Hei, dar ce e cu marea asta așa de nemișcată, de sticloasă... ? Unde e vântul? De ce nu e vânt acum, tocmai azi? ... Știu că și eu sunt pe lista lor neagră: că aș fi o vrăjitoare, o ființă nu-știu-cum, o specie ciudată apărută nu se știe de unde, că am puteri teribile, deși n-am făcut nimic. Ei, da, dar strecuratul ăsta până la Icar, pe sub nasul gârziilor adormite – ce să le fac dacă ei chiar adorm?! Ei chiar adorm și nu se mai trezesc decât după ce eu am trecut înapoi spre cetate, și așa plănuiesc să-l scot azi pe Icar, când ei adorm... Iar apa, apa nu o aduc eu, ci se adună singură în interiorul plasei, dimineața, apă curată, dulce, nici Icar nu înțelege de unde vine. Sunt înnebuniți cum de Icar n-a murit încă, păzesc strașnic totul căci bănuiesc că cineva îl ajută, dar n-au nici un fel de dovadă. Faptul care-i înnebunește cel mai tare este că acuma ei nici măcar nu-l mai pot omorî, ar vrea să scape odată de el dar nu mai au cum, tunelul de legătură a dispărut și nu mai au cum să ajungă până la el, iar prin plasa aceea nu poate trece nimeni și nimic. În afară de mine. Nici măcar nu se mai apropie, ci îl studiază de la distanță, căci de îndată Icar începe să le strige măscări, fără să-i poată face nimic, și asta îi scoate din minți. Au încercat să taie plasa în fel și chip, dar acel metal nu poate fi tăiat. Și Icar știe asta la fel de bine ca și mine... Știe, ca și mine, că acela e un metal de pe fundul mării; știe că marea s-a retras într-o zi din acel golf, brusc, un val uriaș care n-a

mai revenit, ci a lăsat în urma lui un pământ nou, straniu, neted și întins, încât ne-a fost teamă că marea a dispărut cu totul, s-a resorbit într-o secundă și nu mai e. Da, știe, priveam îngroziți amândoi retragerea asta a mării și tot ce ea a lăsat atunci în urmă. Scăpasem din mâini pescărușul de mătase, făcut de Icar, pe care-l înălțasem de capătul unei sfori și care ne adusese până la acest țărnm pustiu, el, sau vântul pe care tot încercam să-l prindem și să-l reținem în burta pescărușului dar care, de fapt, în acest fel ne mânase de la spate spre ținta asta numai de el știută; și pescărușul, eliberat, pornise cu toată viteza spre ceea ce va fi fost în depărtare noul țărnm al mării, dar s-a oprit brusc, ca lovit de un perete de aer acolo în văzduh și-a căzut la picioarele noastre, spulberat. Nici vântul nu poate trece dincolo, i-am spus lui Icar atunci. Uimiți, priveam statuile sidefii, curate de parcă nu de pe fundul mării ar fi sosit, zeițe blânde, copii, delfini, grădina de flori uriașe, și mai ales clădirea rotundă ce semăna cu un pavilion de sticlă albăstruie în care ceva era atât de viu, nu știu nici acum ce era, o ființă, prezența cuiva atât de viu și îndurerat încât, fără să-mi dau seama ce fac, m-am îndreptat spre acel loc, înainte ca Icar să mă poată opri. Nu-mi amintesc nimic din ce am văzut acolo, nu-mi amintesc decât întoarcerea, în înserare, chipul lui Icar și mâinile lui lipite de ceea ce părea a fi zidul de aer dincolo de care el nu putuse trece. Și faptul că, după ce m-am întors, când am privit în urma noastră, n-am mai văzut aproape nimic din ceea ce fusese, în afară de micul golf, acoperit, înfășurat în plasa aceea subțire, argintie și transparentă. Istovită, m-am așezat în nisip și-am început să plâng, o jale cumplită mă sfâșia, fără să pot spune ce este și de ce. Icar văzuse totul, dar nu auzise nimic din ce vorbisem. Părea că vorbisem îndelung cu ceea ce părea a fi un fel de ființă. „Cel puțin tu rosteai ceva, nu știi dacă ființa aceea vorbea ceva, n-o puteam auzi. Cred că era un el. Zic și eu, așa... semăna a iubire... Vă priveați mult, și iar vă vorbeați, și iar vă priveați, apoi ai încercat să-l atingi, dar nu te-a lăsat, o durere îngrozitoare s-a ridicat în aer în clipa în care ai întins mâna spre el, atunci ai coborât-o și ai desenat ceva în nisip, știu și eu, mare, lună, soare, stele, arătai spre toate în jur, apoi ți-ai făcut un semn ciudat asupra corpului și ai pornit încoace fără să mai privești înapoi.” Am hotărât să nu vorbim nimănui despre ceea ce se întâmplase... Statuile, pavilionul și grădina au dispărut chiar atunci, a rămas doar pământul, un golf cu nisip și pietre, ca orice golf, atâta doar că acoperit de plasa argintie. Am încercat de multe ori să înțeleg ce a fost atunci și cine a fost ființa aceea, am stat zile și nopți în golf, dar nu era nimic decât o prezență fierbinte pe mâinile mele, pe genunchi uneori, cineva mă ocrotea și mă iubea nevăzut, așa cum face și acum... L-am întrebat și pe Icar, dar, de când e acolo, nimeni n-a venit la el în afară de mine... Sunt sigură că o să-l scoată de acolo, sau o să mă ajute să-l salvez, Icar trebuie salvat. Sau poate că e deja salvat ... Dar ce se întâmplă, ce este acum liniștea asta, albastrul ăsta calm prin care totul se filtrează, se destramă, se rarefiază?

Ah, cum aș putea să-ți spun că liniștea asta hipnotizantă – și eu stau în nisip și privesc netezimea mării – e doar o iluzie? Că în hăul mării se pregătește o grozavă furtună? Că în mine însumi se pregătește o furtună? Că din larg încep să înainteze valuri uriașe pe care tu încă nu le poți vedea? Cum ai putea auzi tu ce-ți spun acum: că va veni momentul în care, înnegrit de furie, orbit, eu însumi, Vântul, mă voi dezlănțui, voi spulbera țărnmul, voi izbi cetatea? Cum să-ți explic că e o nebunie care crește în adâncuri și va exploda în curând? Tu nu poți decât să simți neclar ceea ce pentru mine e lucrul cel mai important: anume că, în sfârșit, pe țărnmul ăsta se întâmplă ceva. Cum să-ți spun ceea ce nu cred că vei mai avea timp să afli: că Icar nu mai e aici. Chiar dacă ți-aș povesti ce s-a întâmplat cu el, nu m-ai auzi. Nimeni n-o să știe vreodată cum a murit, fiindcă nu l-a văzut nimeni în acele clipe, nimeni care ar putea povesti – nici măcar acel lăudăros de Sculptor care, de fapt, murea și el în același timp, tot singur, nu departe de aici, în grotă din peretele falezei. N-a fost nimeni atunci cu Icar, în afară de mine. Dar ce folos că eu am fost acolo? Și ce folos că doar eu știu că, din adâncul mării, odată cu furtuna asta, va veni spre suprafață ființa stranie de care povesteai mai devreme, cea din pavilionul de sticlă, de pe țărnmul cel nou? Eu v-am mânat de la spate spre pământul cel nou, fiindcă am știut că ființa aceea pe tine te caută și te așteaptă. Am pătruns în spațiul acela odată cu tine, am fost acolo când v-ați vorbit, am auzit tot ce v-ați spus, tot ceea ce pe urmă tu n-ai mai putut să-ți amintești, iar Icar nu putuse auzi. Eu sunt singurul care știe toată povestea. Ți-o spun acum, tocmai fiindcă tu nu mă poți auzi. O spun pentru că ea trebuie să fie rostită. El e o ființă a adâncurilor mării, cândva ai fost perechea lui. Acolo, în lumea aceea, se trăiește la nesfârșit, nu se poate muri, de aceea iubirea lui pentru tine e pentru totdeauna. Într-o zi, a sosit la voi un călător care v-a povestit de lumea de sus, despre care și el auzise de la un alt călător. Astfel, ai aflat de lumea de aici, de la suprafață, ai aflat de soare, de lumină, de oameni. Ai fost vrăjită, ai început să visezi lumea asta și, treptat, ai început să tânjești după ea. Ai hotărât să pleci, să vii să trăiești aici, la suprafață, știind bine că întoarcerea la lumea de sub ape nu va mai fi

posibilă și că vei uita instantaneu toată viața ta de dinainte. Ai ales moartea, fără să știi exact ce înseamnă asta. Ai plecat, ai urcat din lumea adâncurilor, întrupându-te treptat și uitând treptat, îndurând durerile acestei întrupări și uitându-le, căpătând consistență, până ce ai ajuns la suprafața aici, chiar pe țărmul ăsta, unde prima ființă care te-a văzut am fost eu... Erai încă translucidă, carnea ta încă se „făcea” treptat din straturi de lumină, creștea din lumina soarelui pe măsură ce răsărea, tu habar nu ai că trupul tău e de fapt lumină solară solidificată. Am privit fascinat cum ți se formează oasele, cum se încheagă organele, cum apa de mare din tine se retrage treptat dar nu de tot, nu dispăre, ci se strânge în rețele albastre împânzind carnea asta nouă. Și habar nu ai că eu am fost cel care ți-a dat suflu, eu am fost cel care m-am aplecat asupra ta și ți-am suflat suflare din suflarea mea, suflare de viață, eu ți-am văzut inima începând să bată, eu am fost cel care s-a uitat în ochii tăi atunci când ei s-au deschis pentru prima oară. Pe mine m-ai văzut mai întâi și știi sigur că ai știut că pe mine mă vezi, chiar dacă pe urmă ai uitat. În clipa aia, am fost despicat. Din clipa aia, tot ce mi-am mai dorit a fost să te mai uiți o dată la mine așa, așa cum te-ai uitat atunci, știind ce vezi, știind că pe mine mă vezi... Nu s-a întâmplat... Și primul om care te-a văzut pe urmă, după ce întruparea ta s-a făcut, a fost Icar; era acolo pe țărm, lucra la oglinzile arzătoare... Asta e povestea ta. Numai că acum îndrăgostitul ăsta al tău de sub ape e hotărât să te convingă să te întorci la el. A găsit o cale de a ajunge aici, la suprafață, fără a se întrupa, și, pentru asta, trebuie să nu atingă pământul. După cum tu, ca să nu fii luată, trebuie să nu atingi apa – ar trebui să trăiești de acum încolo într-un deșert, deasupra a tot, ar trebui să te faci de nisip – ființă de nisip... Furtuna asta este șansa lui de a te lua înapoi, de aceea a pornit acum spre tine din adâncuri. Însă el nu știe că, în ochiul furtunii ăsteia și mult mai puternic decât el, care e o ființă a apelor, sunt eu, vântul, care sunt o ființă a aerului. Numai eu am puterea de a alege pentru tine: să fii luată înapoi în lumea apelor, sau să te ridic în văzduh unde el nu te poate atinge... Atâta timp cât tu ai în tine suflare din suflarea mea, tu nu te poți întoarce în lumea de sub ape. De aceea încleștarea dintre mine și el va fi cumplită. Ne vom răsuși unul în jurul celuilalt, o ființă de aer și o ființă de apă, doi șerpi rostogolind roata propriilor trupuri, trăgând în vârtej după noi marea și țărmul și cerul, absorbind totul și spărgând, în sfârșit, membrana dintre lumi, un fel de nenăscut zvârlit cu capul înainte, rupând pereții lichizi care-l despart de aer – și de moarte –, bătând, altfel orb, marginile lumii... Iar tu? Tu vei rămâne acolo, deasupra lumii, deasupra a tot, în deșertul de nisip cald, cu un soare continuu, un soare fix care niciodată nu apune... Dar poate că de acolo vei face saltul spre lumea mea. Spre lumea de aer. Și vei deveni asemenea mie. De cuvinte. Eu sunt cel ce-ți așteaptă trupul, până ce el se va transforma în cuvinte și se va potrivi în țesătura ființei mele, devenind una. Eu nu am degete, eu nu am ochi. Nu am trup care să te înlănțuie, am numai cuvintele. O mare de cuvinte, da, te va lua în stăpânire. O mare de cuvinte îți va sorbi răsuflarea, o va lua înapoi. Ele te vor pătrunde, te vor îmbucătăți și te vor recompune, te vor învia în alt-fel și în alt-ceva, te vor înfășura, te vor îmbrăca în iubire și vei trăi astfel la nesfârșit, refăcută din carnea veșnică a cuvintelor... În mine. Dar tu nu știi. Tu nu știi nimic din toate astea. Tu înaintezi pierdută în gânduri fără să știi nimic din cele ce se întâmplă pe deasupra capului tău, în jurul ființei tale, în apele mării și în adâncul văzduhului... Tu nu știi...

Vârtejul nebuniei crește apăsător, mă rotesc halucinat de un ochi uriaș prin văzduh. De ce să nu am forța de a mă lăsa înghițit de valuri, ca să pot avea apoi curajul de a mă arunca în cer, de ce n-aș accepta până la capăt nebunia acestei furtuni pe care chiar eu o stârnesc în larg și o aștept apoi, ca pe o turmă de valuri înnebunite, să ajungă la țărm... ? Pe măsură ce mă îndepărtez în cer, aripile mele, paradoxal, se măresc și acoperă tot orizontul. Voi zdrobi norii și stropii de ploaie vor curge. Cu o aripă ridic nisipul în aer, cu alta stârnesc panica în cetate. Aerul deja se întunecă. Cu greu reușesc să te mai apăr de acest delir al meu... Libertatea ce sunt eu, Vântul... Singurele limite de care mă izbesc sunt ale singurătății. Spre deosebire de Icar, care poate a reușit să le anuleze pe ale lui, eu știu că nu voi reuși niciodată să te fac să mă auzi... Furtuna asta e singura mea speranță, încercarea, dacă nu de a mă face auzit, atunci de a sfărâma hotarul dintre cele două lumi, a aerului și a apei. E singurul meu mod de a comunica cu cineva... *Eu* voi destrăma pielea apei, spărgând suprafața ei în mii de cioburi, *eu* voi cădea ca o piatră în adâncuri, răbind-o, răsucindu-mă în jurul acelei ființe de apă care va fi la rândul ei fericită să cadă în cer...

... Aici undeva trebuie să fie oglinda. Nisipul plutește în văzduh, parcă trec printr-o furtună mută care nu mă atinge, sunt ca sub un clopot de sticlă prin care văd, dar nu aud, nu simt furtuna. Sau poate trec printr-o oglindă?... Dar ăsta cine mai

e?! Ce-i cu peretele ăsta de nisip?... Ce s-a întâmplat cu oglinda?

Eu sunt cu tine încă și te aud. Și chiar dacă n-o să mai fiu lângă tine, eu tot o să te aud, cuvintele tale rostite sau numai gândite vor fi luate de mine, Vântul, doar eu sunt depozitul, banda de aer, chiar dacă nu numai atât. Fără să știi, tu nu mai poți fi singură, adică neuzită. Dar tu nu știi, tu nu știi tu nu știi tu nu știi tunuștiitunuștiitu

Știu: spuneam cândva, când am adus oglinda asta pe țärm... Spuneam despre cel din oglindă. El, Celălalt, cel călătorind prin alte lumi, tu – cel călătorind prin propria ta viață, ajunși deodată unul în fața celuilalt, fiindcă oglinda asta e la capătul drumului fiecăruia, vă priviți, vă vorbiți, și piețița oglinzii se destramă, imaginea dispare, memoria se șterge, totul se șterge, pentru că voi în oglindă vă suprapuneți, intrați unul în celălalt, și celula astfel refăcută e sorbită în vidul altei lumi. Atunci oglinda se opacizează și redevine ce-a fost la începuturi, adică nisip, se face acest zid... Și mai spuneam că dragostea de un om e doar o încercare efemeră de a reface această trecere, această fuziune a celulei; singură întâlnirea cu Celălalt e definitivă. E Moartea.

Cuvintele tale sunt risipite, izbite de stânci, abia le mai aud. Și nici nu știu dacă o să pot să te ocrotesc până la capăt. Mă întreb înnebunit: dacă ar fi să dispari în această furtună, voi continua eu să te aud și de *dincolo*, va mai fi atunci ceva de auzit de acolo și, dacă va mai fi ceva de auzit de acolo, mi se va mai da mie acest har, voi mai avea eu acest privilegiu... ? Dar poate că în această furtună voi dispărea și eu. Martore al meu, tu cel care nu mi poți vorbi, deși mă auzi și mă vezi, așa cum nici eu nu-i pot vorbi Ei și nici lui Icar n-am putut să-i vorbesc, tu, fără de mine, ce te vei face? Oh, va fi de tine ca de mine fără de ei, și ca de Martorul tău fără de tine. Și ca de Martorul lui fără de el. Oglinda răsfrântă în oglinda răsfrântă în oglinda... Și brusc făcută zid. Delirul acestui zbor dincolo de norii pe care-i strivesc unul de altul, dincolo, până dau cu capul de soare... Nu vreau să mai aud cuvinte! Ci doar un țipăt în care s-au îngropat toate cuvintele, în care zac moarte sau nenăscute încă toate rostirile. Nu vreau să mai fiu Cuvânt! Ci doar țipăt continuu. Furtună a cuvintelor e țipătul. El vine din disperarea cu care rostești toate cuvintele deodată ca să fii auzit... Stam cuibărit în golul de aer lăsat în urmă de trupul lui Icar care plecase prin țärm. În urma lui, formule scrise pe nisip. Cuvinte mute pe care însă poți să le vezi. Cuvintele mele – nu le poate vedea nimeni. Și nu le poate auzi nimeni. Pentru mine, singura șansă e țipătul... Primul fulger albind totul în jur. Și ploaia, care trece prin mine. Acum cineva răstoarnă clepsidra. Toate cad și se amestecă. Dar sunt eu viu? Am eu viață ca să pot muri?... Toate cad, eu însumi sunt sfâșiat, dar eu nu simt durerea, niciodată n-am simțit durerea... Se întunecă toate... Nu, încă nu! Încă o clipă de luciditate, trebuie, încă se mai poate o clipă de luciditate!... Și dacă tocmai *asta* e durerea? E moartea?

•

A fost furtună, da, o furtună devastatoare care a durat toată noaptea și care a rămas în memoria insulei drept noaptea în care Vântul s-a oprit pentru totdeauna. Ea a stat în miezul labirintului, pregătise plecarea lui Icar în mașinăria zburătoare, pusese provizii și haine și manuscrisele lui, a stat așa urcată în pasărea aia uriașă și-a așteptat, însă Icar nu a venit, Sculptorul nu l-a adus; văzuse furtuna venind dinspre mare și s-a bucurat, căci fără vânt și furtună Icar n-ar fi putut pleca; sau Ea o provocase, stătuse acolo, în miezul labirintului și-și făcuse vrăjile, rostise incantațiile, stârnise furtuna; sau, de fapt, Vântul pusese totul la cale, neștiut, neuzit, și apoi ridicase mașinăria în aer, cu Ea cu tot... Nimeni nu știe care e adevărul. Căci, la sfârșit, n-a fost nimeni acolo să-i vadă plecând pentru totdeauna: Ea și Vântul. Au plecat spre alte locuri, spre alt pământ, spre alt țärm. De atunci, legenda spune, țärmul acela s-a numit Țärmul-fără-Vânt. Dar e numai o legendă, fiindcă n-a fost nimeni acolo să vadă, nimeni n-a văzut cum, din ochiul furtunii întins peste toată insula, o pasăre uriașă – o insuportabilă mașinărie neagră, o carcasă metalică perfectă, o bijuterie funestă și smintită – se desprinde și urcă sus, deasupra norilor, și nimeni n-a văzut-o pe Ea în osul acestei păsări, înfășurată în pergamente ca o mumie, nimeni n-a văzut plonjeul ăsta de pasăre dementă aruncată înainte, cu aripile strânse pe lângă corp, în apele turbate ale cerului, peste marginea pământului, în norii care s-au deschis să o primească...

Și, ca un monstru care și-a primit hrana, ca un blestem care și-a auzit dezlegarea, ca un farmakon care devine, din otravă, leac – furtuna s-a potolit.

Vortexul s-a închis.

Ca un ochi care și-a amintit.

Ca o lentilă foto care s-a concentrat brusc pe ceva din fundal.

pentru Coperta 4, acest fragment din roman:

„... să cumperi cartea, sau să n-o cumperi? De fapt, știai clar că n-o s-o cumperi fiindcă era un roman clasic, scris după canoane, iar pe tine te scot din minți romanele scrise după plan, după schemă, te revolți mereu când citești astfel de romane (deși îți plac!) fiindcă știi că viața nu e așa, cu fir narativ clar, cu morală și final rotund, no, never, viața e ruptă în bucăți, e nebunie pe o mie de voci, dar poate tocmai de asta au succes destinele exemplare din cărți, fiindcă ne dau iluzia că și viețile noastre ar putea fi așa: cu înțeles, cu rost, cu sens. Sau măcar ordonate. Inclusiv ordonate de o mână, de ceva, de cineva, de un destin. Ca într-un roman... Ei, da, ca într-un roman din ăsta clasic, scris după canoane.

Dar dacă mersul ăsta prin viață al cuiva chiar nu are nici un sens? Dacă, la sfârșit, privind în urmă, nu se vede nici un desen al destinului? Dacă e numai absurd și atroce totul? Ce faci cu viețile astea care se duc neștiute, fără înțeles, direct în uitare? Viețile care țâșnesc, ca un glonte, chiar din clipa în care sunt trase, direct în moarte, fără ocol izbăvitor, fără suspans semnificativ, fără mărețe întâmplări, fără concluzii și morală, fără martori? Viețile astea despre care nimeni nu va afla vreodată?”